Sven Wimnell 19 december 2017:
Tidningsartiklar om utrikes förhållanden.
10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar.
17 oktober - 3 december ett större urval.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzs.pdf

Sven Wimnell 19 december 2017: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar.
17 oktober - 3 december ett större urval.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzs.pdf

Innehållsförteckning se sidorna 495-505.
Artikelförfattarna står för åsikter de framför.

DN TISDAG 10 OKTOBER 2017

”Sverige riskerar sämre relationer med USA”

" Fredspristagaren ICAN uppmanar den svenska regeringen att snabbt skriva på kärnvapenförbudet i FN. Men då skadas Sveriges anseende i Washington och det blir inga fler ministermöten. Den varningen kommer från James Townsend, tidigare statssekreterare i Pentagon.

I fredags tilldelades antikärnvapenorganisationen ICAN Nobels fredspris. I lördagens DN manade dess kanslichef Beatrice Fihn Sverige att skyndsamt skriva på FN-konventionen om ett kärnvapenförbud. ”Nu får man bestämma sig om de ska vara lagliga eller olagliga”, sade hon.
Men Sveriges regering är splittrad. Å ena sidan vill utrikesminister Margot Wallström (S) underteckna konventionen som Sverige röstade för i FN i juli.
Å andra sidan vill försvarsminister Peter Hultqvist inte riskera Sveriges försvarssamarbeten med Nato och stormakterna USA, Storbritannien och Frankrike. Dessa har alla på diplomatisk väg avrått Sverige från att underteckna. Utrikesdepartementet ska nu utreda om Sverige kan skriva på.
– Vi kan instämma med svenskar som hatar kärnvapen. Ingen tycker om dem. De kan förstöra världen, de är dyra – ja förskräckliga. Men vi måste hantera dem – vi kan inte önska bort dem, säger James Townsend.
Han var politiskt tillsatt statssekreterare i Pentagon för Nato och Europa fram till presidentskiftet i januari. Redan 1990 började han som handläggare i Pentagon för nordiska frågor. Med sin 26-åriga erfarenhet ses James Townsend i regeringskvarteren i Stockholm som en kunnig Sverigevän.
– Det här förbudet är feltänkt från början och gör ingen konkret nytta. Avtalet underminerar i själva verket de mycket långsiktiga och allvarliga försöken till nedrustning och ickespridning av kärnvapen. Seriöst inriktade länder som tar försvar och säkerhet på moget allvar kommer inte att underteckna det, understryker James Townsend.
Nu arbetar Townsend vid tankesmedjan CNAS och kan därmed tala klarspråk, i motsats till officiella företrädare. Margot Wallströms vilja att skriva på FN-förbudet tolkar han som en ”reflexartad reaktion”.
– Att Sverige skulle underteckna ett sådant här fördrag är något man kunde ha förväntat sig för 30-35 år sedan. Då drevs politiken av naivitet och ideologiska motiv, anser Townsend och gör en snabb exposé:
– Sverige har kommit långt sedan Olof Palmes dagar. Man har integrerat sig själv i EU, med sina nordiska grannar och med Nato. Försvars- och säkerhetsrelationen med USA är mycket förtrolig. Det är en trovärdighet som Sverige uppnått genom att ta försvar och säkerhet på allvar, säger James Townsend.
Han betonar att en underskrift skulle motverka Sveriges egna intressen.
– Det skulle vara en svart dag om Sverige skrev på. Ert rykte och er trovärdighet i andra länders ögon kommer att skadas och det vore ett bakslag i vår syn på Sverige som pragmatiskt och förnuftigt när det gäller säkerhet och försvar, säger han.
Utrikesminister Wallström har om budskapen från USA sagt att hon ”inte accepterar hot eller påtryckningar”?
– Det är inte fråga om något hot eller straff. Det är inte så det fungerar. Relationer handlar inte bara om vad som kan eller inte kan göras. De omfattar också känslor, svarar James Townsend.

Han förklarar att konkurrensen mellan olika länder är hård i Washington.
– I den hackordningen skulle Sverige inte längre vara främst och stå skuldra vid skuldra med våra allierade, utan hamna långt bak i kön – som det var tidigare, varnar James Townsend.
Det innebär enligt honom att svenska utrikes- och försvarsministrar får svårare att möta sina amerikanska motparter. Som ung handläggare fick han bistra erfarenheter av att försöka övertyga sin minister om att sätta av tid för Sverige. De tiderna kan komma åter: ”Jag är en upptagen man, Sverige verkar inte längre seriöst, jag träffar hellre Lettlands minister.”
Konkurrensen gäller också tilldelningar av pengar, exempelvis till övningar: ”Ska vi ha ännu en övning med de där svenskarna som vänder oss ryggen?”

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Kärnvapenförbudet
ICAN, International campaign to abolish nuclear weapons, var drivande bakom FN-konventionen om lagligt bindande förbud mot kärnvapen. Konventionen antogs av Sverige och 121 andra stater den 7 juli men har endast undertecknats av 35. Om regeringen skriver under så ska det ratificeras av riksdagen där de borgerliga är emot.
Samtliga kärnvapenstater har ställt sig utanför arbetet. Andra länder tvekar att skriva på då gällande nedrustningsavtal, som ickespridningsavtalet NPT, kan undergrävas av konventionen som saknar kontrollmekanismer. "

DN TISDAG 10 OKTOBER 2017

" Försvagad May sinkar britternas EU-utträde

Analys. Förhandlingarna om Brexit går åter mycket trögt. Positionerna är låsta och samtalen försvåras av att Storbritanniens premiärminister Theresa May är politiskt försvagad.

På måndagen inleddes en femte omgång förhandlingar om Brexit i Bryssel.
”Nu ligger bollen på EU:s sida”, tycker premiärminister Theresa May enligt flera brittiska tidningar.
EU håller inte alls med om det. Bryssel väntar sedan länge på att Storbritannien ska lämna tydligare bud.
Båda parter tycker alltså att det är den andra sidan som ska börja röra på sig och frustrationen är påtaglig.
Efter den fjärde omgången samtal, i slutet av september, hävdade både EU:s Michel Barnier och Storbritanniens David Davis att förhandlingarna hade präglats av ”en ny dynamik”. Men sedan dess har läget åter blivit kärvare.
I september förklarades de gladare minerna bland annat av att Theresa May lovat att Storbritannien ska stå för landets EU-kostnader fram till och med 2020. Mays besked välkomnades i Bryssel.
Men det räcker inte, anser EU. Storbritannien måste också betala efter 2020, hävdar EU:s förhandlare, och pekar bland annat på kostnader för EU-tjänstemännens pensioner.
Eftersom EU:s tjänstemän inte hör till något nationellt pensionssystem är unionens pensionskassa beroende av medlemsstaternas bidrag. Därför har Storbritannien fortsatt ansvar för att människor som har

arbetat i EU:s tjänst under britternas medlemskap får pension, anser Bryssel.
Förhandlingarna försvåras också av att Storbritanniens premiärminister Theresa May verkar bli alltmer politiskt försvagad. I slutet av förra veckan utmanades hon öppet av trettio konservativa parlamentsledamöter som vill ha ett nytt partiledarval. Kommer hon ens att sitta kvar? frågar sig en EU-diplomat som DN talar med.
Mays svaga position på hemmaplan komplicerar förhandlingarna i Bryssel, eftersom premiärministern inte vill förarga sina interna kritiker allt för mycket.
Den brittiska regeringens bud är fortsatt oklara, klagar EU-sidan. Det behövs en stark part på andra sidan bordet, hävdar förhandlarna i Bryssel.
Från brittiskt håll finns det ett motsvarande djupt missnöje med EU:s positioner. Att EU inte vill börja tala om framtiden, om hur ett nytt samarbetsavtal mellan EU och Storbritannien skulle kunna utformas, innan skilsmässan är klar, uppfattas som hårdnackat och destruktivt.
Regeringen i London anser att skilsmässan mellan EU och Storbritannien inte kan behandlas separat från parternas framtida relation.
Frågorna hänger ihop, säger en brittisk diplomat som DN talar med och ger två exempel: Hur gränsen mellan Nordirland och Irland ska kontrolleras beror på vilken typ av framtida tullsamarbete det blir, hur mycket Storbritannien ska betala till EU hänger ihop med hur ett nytt partnerskapsavtal utformas.
Men på denna punkt är det inte troligt att EU-sidan ger med sig. Innan det har gjorts ”tillräckliga framsteg” i förhandlingarna om skilsmässan kommer EU inte att inleda samtal om ett nytt samarbetsavtal med Storbritannien.
EU-toppmötet i slutet av nästa vecka ska ta ställning. Och om det inte sker något oväntat genombrott under den här veckan kommer EU-ledarna sannolikt att konstatera att framstegen i Brexitsamtalen inte är tillräckliga.
Frågan är: Kan EU inta en mjukare attityd för att på så sätt ge Theresa May inrikespolitiska pluspoäng och därmed ge EU en starkare part i förhandlingarna?
Nej, är fortfarande EU-ländernas svar. De anser att skilsmässan med Storbritannien ska ske enligt fastlagt mandat, där bodelningen och uppgörelsen om bland annat pengar måste klaras upp först.
Hittills är det bara Danmarks finansminister Kristian Jensen som har uttryckt en avvikande mening. Under den gångna helgen hävdade Jensen att förhandlingarna om Brexit inte i första hand handlar om pengar, utan gäller en politisk uppgörelse, och det uttalandet applåderas i London.
Hur som helst börjar det bli bråttom.
Redan om ett år måste parterna vara överens om alla detaljer i ett avtal om skilsmässan mellan EU och Storbritannien. Sedan ska EU-parlamentet och alla nationella parlament godkänna uppgörelsen, vilket beräknas ta ungefär ett halvår.
Förhoppningen är att allt ska vara klappat och klart när Storbritannien lämnar EU den 29 mars 2019, två år efter den brittiska regeringens aktivering av artikel 50 i EU:s Lissabonfördrag, som reglerar utträdet.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN TISDAG 10 OKTOBER 2017

" Runt tusen IS-män överlämnade sig

Uppemot tusen IS-terrorister har kapitulerat och lämnat över sina vapen efter att den irakiska staden Hawija befriats från terrorsekten.

Det rapporterade flera internationella nyhetsförmedlare, bland annat New York Times, på måndagen. Den strategiskt belägna jordbruksstaden Hawija i Kirkukprovinsen intogs av IS sommaren 2014. Hawija ligger drygt 20 mil söder om Mosul och blev beryktat som en av de irakiska städer som värst utsattes för IS skräckvälde. Här filmade IS flera av sina ökända propagandavideor som senare spreds på internet. Det handlade om massavrättningar där fångar halshöggs, brändes ihjäl eller störtades från höga byggnader.
Men när Hawija i förra veckan intogs av den irakiska regeringsarmén och irakkurdiska peshmergasoldater skedde det utan nämnvärt motstånd från IS-krigarna i staden.
Tvärtom överlämnade sig IS ockupanter och samarbetsmän i stora skaror – uppemot ett tusen man har sträckt vapen, enligt överstelöjtnant Paul Frank som leder den amerikanska operationen mot IS i Irak och Syrien.
Händelsen förvånar, eftersom IS-terroristerna tidigare gjort sig kända för att oftast kämpa till sista man.
– Vi vet inte vad som ligger bakom, om det är dålig stridsmoral eller något slags strategi, säger Ali Muhammad Syan, ett av peshmergas befäl, till New York Times.
De IS-män som nu kapitulerat berättar snarlika historier när de förhörs: att de bara varit aktiva i terrorsekten i några få månader, att de aldrig bevittnat eller medverkat i tortyr och att de knappt ens varit i strid.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

DN TISDAG 10 OKTOBER 2017

"Merkels flyktinguppgörelse banar väg för ny regering

Förbundskansler Angela Merkels flyktinguppgörelse med systerpartiet i Bayern är ett första steg mot att kunna bilda en ny regering. Men de stundande förhandlingarna blir tuffa – kanske de allra svåraste under hennes tid som Tysklands ledare.

Berlin.
Två veckor efter att Angela Merkel ledde de tyska kristdemokraterna till ett historiskt dåligt valresultat ser hennes möjligheter att bilda en ny regering ut att ljusna. Efter svåra nattmanglingar med systerpartiet i Bayern, CSU, kunde hon på måndagen presentera en kompromiss som är avgörande för att inleda samtalen med de tilltänkta koalitionspartnerna: liberala FDP och miljöpartiet De gröna.
Förhandlingarna kommer att påbörjas i nästa vecka, meddelade förbundskanslern.
Kompromissen innebär att Merkel har slutit borgfred med CSU i frågan som splittrat den kristdemokratiska unionen sedan flera år – flyktingpolitiken. Stötestenen har utgjorts av CSU:s krav på att införa ett maxtak för antalet flyktingar som Tyskland ska ta emot årligen.
Partiledaren Horst Seehofer har ställt ett ultimatum om att inte sätta sig i en regering som låter fler än 200 000 människor om året söka asyl i Tyskland.
Angela Merkel har bestämt avfärdat kravet, bland annat med hänvisning till att det strider mot asylrätten. Även FDP och De gröna - säger nej till att ingå en regering som inför ett sådant maxtak.
Efter över tio timmars förhandlingar kunde förbundskanslern presentera en typiskt merkelsk lösning: det blir inget fastlagt maxtak

av den variant som CSU har förespråkat. Däremot ska Tyskland *sträva* efter att ta emot 200000 människor om året, heter det. Siffran ska ses som ett riktmärke och får inte kallas för ett maxtak, på tyska Obergrenze, enligt överenskommelsen.
Ingen asylsökande ska heller kunna avvisas vid den tyska gränsen och i händelse av en ny flyktingvåg kan siffran 200000 justeras.
– Det är en mycket bra grund, sade förbundskanslern på måndagen.
I uppgörelsen ingår även en rad andra förlag på asylområdet, bland annat att verka för ett stärkt skydd av EU:s yttre gränser, att Dublinförordningen ska reformeras och att de så kallade Magrebländerna Marocko, Algeriet och Tunisien ska anses vara ”säkra ursprungsländer”.
Flyktingkrisen år 2015, då närmare en miljon flyktingar kom till Tyskland, pekas ut som en av de viktigaste orsakerna till Kristdemokraternas dåliga valresultat då man förlorade drygt en miljon väljare till det främlingsfientliga partiet Alternativ för Tyskland, AFD. Inför nästa års viktiga delstatsval i Bayern har CSU-ledaren Horst Seehofer flaggat för att partiet måste ”stänga högerflanken” för att vinna tillbaka de väljarna.
Samtidigt väntar en svår balansgång för Angela Merkel. Å ena sidan måste hon hålla CSU nöjda på högerkanten, å andra sidan vinna stöd hos liberala FDP och De gröna i de stundande regeringsförhandlingarna. FDP, som förespråkar en ökad arbetskraftsinvandring, välkomnade flyktinguppgörelsen inom Kristdemokraterna. Men De gröna var splittrade.
– Det här är inte en kommande regerings position, sade partiledaren Cem Özdemir.
Även om uppgörelsen om flyktingfrågan anses vara ett viktigt steg för att kunna bilda en ny regering väntar hårda förhandlingar i en rad frågor där partierna står långt ifrån varandra. Förutom flyktingpolitiken utgör skatter, miljöpolitik och synen på EU några av knäckfrågorna som måste lösas innan en ny regering kan presenteras.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta. Jamaicakoalition
Tysklands förbundskansler Angela Merkel har sagt sig vara hoppfull om att kunna presentera en ny regering före jul.
På onsdag i nästa vecka träffar hon för första gången de tilltänkta koalitionsparterna, liberala FDP och miljöpartiet De gröna, för samtal.
Om partierna kommer överens blir det första gången som Tyskland styrs av en så kallad Jamaicakoalition, som fått sitt namn efter att partifärgerna är desamma som den karibiska önationens flagga.
De tyska socialdemokraterna SPD deklarerade redan under valnatten, då partiet gjorde sitt sämsta val i modern tid, att man inte kommer att ingå en ny så kallad storkoalition. "

DN TISDAG 10 OKTOBER 2017

" Jätteburgaren till Putins ära var fejk

En femvånings ”Putinburgare” gör succé i USA och amerikanerna köar för att fira den ryske presidentens 65-årsdag med en kalori-bomb värdig politikens machoman. Det hävdar ryska medier. Men burgaren finns inte i verkligheten.

I ett inslag från restaurangen Lucy’s Cantina Royale i New York, som visades i lördags på statliga ryska tv-kanalen Rossija, bär en servitris ut en enorm burgare till en gäst.
– Det är Putinburgaren. Vi började den här traditionen för tre år sedan, för att vi anser Putin vara en betydelsefull historisk person, förklarar hon.
Hamburgaren väger 1 952 gram, får tittarna veta. Även detta är en elegant hyllning till Putin vars födelseår är just 1952.
Historien om burgaren till Putins ära valsade runt i ryska medier under helgen, från de stora tv-kanalerna, via den nationella nyhetsbyrån Tass, till rader av lokala medier.
Det är bara ett problem med historien: den är fejk. Någon Putinburgare i fem våningar har aldrig serverats på den utpekade New York-restaurangen, eller veterligen på någon annan inrättning utanför Rysslands gränser.
Den som avslöjade bluffen var Alexej Kovaljov, en rysk journalist som i flera år har drivit Lapsjesnimalotjnaja, en sajt där han avslöjar fejknyheter i ryska medier.
– Jag tyckte det såg misstänkt ut, berättar han för DN på telefon. Någonting var skumt med hela tv-inslaget.
På inslaget från Lucy’s – producerat av ryska videonyhetsbyrån Ruptly – syns ett reklamblad med texten ”Bara i dag den 7 oktober – Putins födelsedagsburgare”. Men på restaurangens hemsida fanns inga spår av kampanjen. Och när Kovaljov sökte igenom Instagram för bilder från samma krog, samma dag, fanns inga Putinlappar på något av borden.
– Konstigt, en kampanj som är begränsad till ett enda bord? Jag beslöt att ringa upp Lucy’s.
Ingen på restaurangen kände först till Putinkampanjen. Senare visade det sig att två kvinnliga anställda hade bett ledningen att få filma som en del i ett ”skolprojekt”. Det rör sig om två unga rysktalande kvinnor, en av dem den servitris som uttalar sig i det ryska tv-inslaget. I sociala medier beskriver hon sig som ”skådespelare”.
I ett brev till Alexej Kovaljov skriver Sean Ryan, talesperson för restaurangens ledning:
”Vår restaurang har aldrig firat Vladimir Putins födelsedag på något som helst sätt. De anställda som har varit inblandade i det här lurendrejeriet har avstängts och utreds.”
Hur kan ryska medier sprida en historia med så uppenbara brister, frågar jag Kovaljov.
– Det passar ju precis in i propagandabilden, säger han.
– Grundstenen i Kremls bild av utlandet är ju att det bara är regeringarna i väst som är emot Ryssland och Putin. Alla vanliga människor avgudar vår president.
Kovaljov, med bakgrund i nyhetsbyrån Ria-Novosti, har avslöjat fejknyheter i flera år. Men det här är det mest absurda han har stött på hittills.
– Hur kan man ens komma på tanken att någon skulle hylla Putin med en sån där flottig smörja?
På måndagsmorgonen tog den ryska engelskspråkiga kanalen RT bort klippet från Lucy’s, med en ursäkt om att enskilda reportrar hade begått misstag. I ryskspråkiga medier låter ursäkterna vänta på sig.
Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

DN TISDAG 10 OKTOBER 2017

"Diplomatiska konflikten trappas upp

Ytterligare en person på USA:s ambassad är nu efterlyst och hans familj har gripits vid Svarta havet. Det trappar upp konflikten ytterligare mellan de båda Natoländerna som i söndags slutade utfärda besöksvisum till varandra.

Istanbul.
Den nuvarande konflikten började efter att turkisk polis häromdagen grep en lokalanställd man på den amerikanska ambassaden. Han misstänks för att vara anhängare av Gülenrörelsen som av turkiska myndigheter anklagas för att ligga bakom kuppförsöket i Turkiet förra året.
På måndagen efterlystes alltså ytterligare en person från den amerikanska ambassaden, enligt turkiska medier. Det framgår inte vad han är misstänkt för men de två männen ska ha anknytning till varandra. Den efterlyste mannens fru och barn ska vara gripna vid Svarta havskusten. De är misstänkta för kopplingar till Gülenrörelsen, enligt TT.
Amerikanska ambassaden hävdar att det inte finns något som bevisar anklagelserna.
Det första gripandet ledde till att den amerikanska ambassaden på söndagskvällen stoppade möjligheten att söka visum till USA från Turkiet. Kort därefter svarade den turkiska ambassaden i Washington med ett nästan identiskt meddelande där de stoppade möjligheten att söka visum till Turkiet från USA.
Under måndagen har en representant från den amerikanska ambassaden varit uppkallad till det turkiska utrikesdepartementet. Den turkiske justitieministern Abdülhamit Gül sade att USA kommer att dra tillbaka sitt viseringsstopp snart och att polisutredningarna inte är relaterad till de båda ländernas relation. Men under måndagskvällen tydde inget på att de diplomatiska samtalen lett någon vart.
Relationen mellan de båda Natoländerna har varit spänd länge. Den turkiska regimen hoppades att den skulle förbättras med president Trump vid makten, men så har det inte blivit. Exempelvis har USA inte lämnat ut den i USA boende predikanten Fethullah Gülen trots Turkiets begäran.
När president Recep Tayyip Erdogan var på besök i USA under sommaren greps dessutom flera av hans vakter misstänkta för misshandel av demonstranter utanför den turkiska ambassaden.
Den bistra relationen handlar också om USA:s stöd till den kurdiska milisen YPG i Syrien. Turkiet anser att gruppen samarbetar med terrorstämplade PKK och är mycket kritiskt till att USA stödjer YPG militärt.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

DN TISDAG 10 OKTOBER 2017

" Mänsklig brist på självkontroll ger ekonomipriset

Amerikanen Richard Thaler får årets ekonomipris till Alfred Nobels minne. Hans insats är att ha visat hur mänskligt beteende inverkar på ekonomiska beslut. Han har fört ihop ekonomi och psykologi, förklarar priskommittén.

Richard Thaler, som är ett dominerande namn inom beteendeekonomi, har länge nämnts som en sannolik mottagare av ekonomipriset. Han fanns också med bland de tänkbara kandidater som DN räknade upp i lördags.
DN intervjuade Richard Thaler så sent som för tre veckor sedan, då han var i Stockholm för att tala om det svenska premiepensionssystemet. Han var kritisk mot att det fanns så många som cirka 800 PPM-fonder att välja mellan, eftersom detta överstiger den mänskliga förmågan att göra aktiva val.
– Vilken restauranggäst kan välja från en så lång vinlista? frågade Richard Thaler i DN-intervjun.
Detta visar på hans förmåga att kombinera teoretiska och praktiska frågeställningar. Richard Thaler har gjort mängder av psykologiska experiment som visar att människor inte är så rationella som ekonomer tidigare har förutsatt.
Hans slutsats är att mänskligt beteende påverkas genom en knuff i viss riktning, kallat ”nudging”. Det gäller exempelvis hur valsituationer utformas i pensionssystemet.
– Richard Thaler har belyst människors begränsade rationalitet. Vi tycker att det är värre att förlora en summa pengar än vi gläder oss över att vinna lika mycket. Vi hanterar sådant genom att ha pengar på olika mentala konton, trots att det ibland medför ekonomiska förluster, säger Peter Gärdenfors som är professor i kognitionsvetenskap och ledamot i priskommittén.
Ett annat av Richard Thalers bidrag gäller betydelsen av sociala preferenser. Om efterfrågan på någon vara stiger, drar sig företag för att utnyttja situationen och höja sina priser. Det anses inte socialt godtagbart att göra så, medan ökande kostnader däremot ses som ett acceptabelt skäl för prisökningar.
– Människans brist på självkontroll spelar också stor roll i ekonomiska beslut. Thaler har utvecklat en ”planner-doer-modell” som visar hur långsiktig planering och kortsiktigt handlande inte stämmer överens. Nyårslöften hålls sällan – och så är det på många områden, betonar Peter Gärdenfors.
Men Richard Thaler var inte först med att upptäcka detta. Redan Odysseus insåg faran med sirenernas förföriska sång och lät binda sig vid masten, samtidigt som besättningsmännen tvingades täppa igen sina öron för att inte höra sången, framhåller Peter Gärdenfors.
Vad Thaler belönas för är att ha integrerat psykologiska insikter i det ekonomiska tänkandet. Där finns nu beteendeekonomi och beteendefinans, som handlar om hur finansmarknader i verkligheten fungerar.
Där har Richard Thaler gjort sig känd på helt annat sätt. I filmen ”The big short”, som beskriver förspelet till finanskraschen i USA 2007–2008, har han en uppmärksammad biroll. Hans uppgift är att pedagogiskt förklara vilka psykologiska faktorer som låg bakom att en finansbubbla kunde uppstå.
I den Oscarsnominerade filmen spelar Richard Thaler sig själv, en professor från Chicagouniversitetet. Det är inte vad han får ekonomipriset för, men talangen kan komma till nytta vid hans Nobelföreläsning och kommande tacktal.
Johan Schück johan.schuck@dn.se "

" **Fakta. Richard Thaler**
Mottagare av Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2017.
Ledande inom beteendeekonomi som kombinerar ekonomi och psykologi.
En av pionjärerna bakom ”nudging” som gäller hur man kan knuffa människor i en viss riktning för att påverka deras val.
Har skrivit boken ”Beslut och beteende. Att förutsäga det oförutsägbara” (Volante förlag) som beskriver teoriernas framväxt och hur de har kommit att utnyttjas.
Professor i beteendevetenskap och ekonomi vid Chicagouniversitetet.
Född 1945 i New Jersey. "

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

" Ett defekt avtal är bättre än inget

Det internationella kärnteknikavtalet med Iran hänger på en skör tråd. När som helst väntas USA:s president Donald Trump meddela att han vägrar intyga att Teheran håller sig till reglerna.

Bakom uppgörelsen från 2015 står FN:s säkerhetsråds fem permanenta medlemmar plus Tyskland. Syftet är att fördröja en möjlig iransk atombomb med 10–15 år, i utbyte mot suspenderade ekonomiska FN-sanktioner. Trump påstår att avtalet är det ”värsta någonsin”. Den 15 oktober måste han återigen bekräfta för kongressen att Iran följer det, och det har han ingen lust med.
Problem ett är att FN:s atomenergiorgan IAEA inte har några klagomål på Iran. Det gäller även övriga undertecknare av avtalet. Och detta retar Trump lika mycket som att hans närmaste medarbetare inte heller hittar någon egentlig ursäkt för att dra sig ur.
En särskild amerikansk lag gör det dock möjligt för kongressen att återinföra sanktioner om viktiga nationella säkerhetsintressen hotas. Med det kryphålet kan Trump hävda att Iran bryter mot andan i överenskommelsen genom att destabilisera Mellanöstern. Nya straffåtgärder, som att stämpla den militära elitstyrkan Revolutionära gardet som terrororganisation, kan också bli aktuella.
Det är visserligen sant att Iran spelar en destruktiv roll i regionen, exempelvis i inbördeskriget i Syrien och andra konflikter. Men avtalet handlar inte om det, utan om att stoppa kärnvapen.
Trumps sabotage riskerar att leda till farliga konsekvenser. De ärkereaktionära, mest antiamerikanska delarna av teokratin kommer att stärkas. Därmed kan Iran lämna avtalet och åter närma sig bomben. Förtroendeklyftan mellan USA och Europa skulle vidgas dramatiskt.

De flesta skulle dra slutsatsen att ingen kan lita på supermakten. Kina blir sannolikt inte mer benäget att hjälpa till med Nordkorea. Kärnteknikavtalet är inte optimalt, men har fungerat och är bättre än alla alternativ. Trump har ingen idé om hur Iran skulle tvingas till den totala underkastelse han kräver. Som vanligt saknar hans politik varje logik. Om avtalet skjuts ned blir Mellanöstern än mer osäkert, och USA skaffar sig nya bekymmer helt i onödan.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

" Förvirring i Spanien efter tvetydiga talet

Resultaten i den omstridda folkomröstningen ska följas och Katalonien inleda en process för att bli en självständig stat – men inte riktigt än. Först vill regionpresidenten Carles Puigdemont ha några veckors internationell medling med Spanien, förklarade han inför regionens parlament på tisdagen.

Polishelikoptrar cirklade lågt över hundratals demonstranter som samlats i närheten av Kataloniens parlamentsbyggnad i centrala Barcelona på tisdagskvällen.
Vid klockan 18 skulle regionpresidenten Carles Puigdemont hålla ett mycket emotsett tal i parlamentet, där många av demonstranterna hoppades att han skulle utropa självständighet – trots den upptrappade konflikt med centralregeringen i Spanien som kunde bli följden.
– Vi är här för att se till att vi tillåts vara det som vi vill vara, och att vi får säga allt det vi vill. Blir det inte ett definitivt besked om självständighet i kväll, så blir det senare – vi har tålamod, sa den 34-årige lantbrukaren Elm Pou, som kört in med sin traktor från en gård i grevskapet Maresme, några mil nordost om Barcelona.
Andra aktivister – motståndare till självständighet – hade med sig plakat där det stod: ”Vi vill inte ha fler murar, varken Trumps eller Puigdemonts.”
När Puigdemont slutligen klev upp i talarstolen, mer än en timme försenad, rådde en elektrisk stämning i parlamentet, där omkring hälften av ledamöterna är emot självständighet.
Som väntat kom mycket att handla om den omstridda och av den spanska författningsdomstolen förbjudna folkomröstningen om självständighet som hölls i Katalonien den 1 oktober – och där omkring 90 procent röstade ja, enligt katalanska myndigheter.

– Urnorna har talat. Och det är det enda språk vi förstår. De säger ja till självständighet och det är den väg jag nu är beredd att gå, sa Puigdemont.
Därefter förklarade dock Puigdemont att självständigheten tillfälligt skjuts upp i väntan på internationell medling i konflikten med centralregeringen – något som Madrid flera gånger tidigare avvisat.
På Twitter skrev den katalanska regionregeringen: ”Vi föreslår att verkställigheten av självständighetsförklaringen skjuts upp, för att kunna öppna för dialog under de närmaste veckorna.”
Så innebär det att en självständighetsförklaring faktiskt gjordes denna kväll? Svaret beror på vem man frågar.
– Man kan inte skjuta upp verkställigheten i en självständighetsförklaring som man inte har gjort, slog en talesperson för socialistpartiet PSOE:s katalanska avdelning fast.
Men i Madrid tolkades utspelet på ett annat sätt.
– Det är oacceptabelt att underförstått utropa självständighet för att sedan uttryckligen skjuta upp den, sa en talesperson för Mariano Rajoys konservativa regering i Madrid till AFP.
Senare på kvällen skrev Puigdemont och de katalanska ledamöter som stöder självständighet under ett dokument utanför parlamentet. Där stipuleras att republiken Katalonien, en självständig och suverän stat, har bildats. Det var något oklart om det var ”verkställigheten” i denna självständighetsförklaring som Puigdemont skjutit upp.
Förvirringen var påtaglig också runt triumfbågen i Barcelona, där grupper av studenter som stöder självständighet hade samlats för att ”vakta” parlamentet, ifall spansk nationell polis skulle dyka upp och försöka gripa Puigdemont eller stoppa talet.
När storbildsskärmarna slocknade såg många frågande på varandra och en hel del aktivister vandrade hemåt med slokande huvuden.
Samtidigt fortsatte vardagslivet i Barcelona. Den 58-åriga fastighetsskötaren Paco Garcia stannade till för att säga vad han tycker om demonstranterna och Puigdemonts tal om självständighet:
– De är galna allihop. Vi lever ju i en demokrati, men en demokrati har regler. Och de där bryter ju mot alla regler som finns nästan: de bryter mot författningen, rättsstaten, ja, mot allt.
Vad tror du händer om det faktiskt utropas självständighet?
– Det vet jag inte. Men jag kommer att fortsätta vara spanjor, det kan jag säga dig, utbrast Paco Garcia, som är född i Andalusien men har bott 40 år i Katalonien.
Att Spaniens författningsdomstol olagligförklarade omröstningen den 1 oktober berodde på att den spanska författningen slår fast att landet är odelbart – och att det därför krävs en författningsändring för att en region ska kunna bryta sig loss lagligt.
Det struntade Puigdemont och de andra separatistledarna i, med hänvisning till de många åren av låsningar i förhandlingarna med centralregeringen i Madrid.
När spansk polis sedan stormade vallokaler och beslagtog valurnor och valsedlar med fler än 800 skadade människor till följd, varav fyra allvarligt enligt katalanska myndigheter, trappades konflikten upp till en kritisk nivå.
– Vi vill ha ett bättre förhållande till Spanien. Förhållandet har inte fungerat på många år och det håller inte längre, konstaterade Puigdemont i sitt tal, som stundtals innehöll rader som lät som tagna ur ett gräl mellan ett par som är nära skilsmässa.
Trots polisinsatsen mot folkomröstningen röstade drygt 42 procent av väljarna den 1 oktober, enligt Kataloniens regering, och det är det resultatet som Puigdemont nu vill respektera.
De som motsätter sig självständighet anser dock att folkomröstningen saknar all legitimitet, eftersom den var olaglig.
Den senaste veckan har stora demonstrationer för och emot självständighetsivrarna skakat Katalonien och den spanska

premiärministern Mariano Rajoy har hotat med att dra in självstyret och ”ta till alla lagliga medel” för att stoppa utbrytningsförsöket.
Flera spanska medier citerade på tisdagen anonyma regeringskällor som sa att långtgående åtgärder nu förbereds av Madrid mot ledarskiktet i Katalonien.
Dramat följs noga i hela EU, där det finns andra regioner – som Korsika och Skottland – som har liknande ambitioner. Frankrikes regering varnade så sent som i måndags för att Katalonien inte kommer att erkännas som självständig stat om man försöker lämna Spanien – och att straffet för en separation som allra minst kommer att bli att katalanerna kastas ut ur EU.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se"

"Fakta. 42,3 procent röstade i folkomröstningen
I folkomröstningen den 1 oktober fick väljarna svara på frågan ”Vill du att Katalonien ska bli en självständig stat i form av en republik?”.
Den regionala styrande koalitionen lovade att självständighet skulle utropas vid ett ja-resultat.
Av totalt 5,3 miljoner röstberättigade deltog uppemot 2,3 miljoner, vilket motsvarar 42,3 procent, enligt det katalanska regionstyret. Cirka 90 procent av dem som röstade sade ja till självständighet.
Förutom lagen om folkomröstning har det regionala parlamentet antagit en lag om hur en övergång till en katalansk republik ska gå till.
Några av motiven för självständighet är värnandet av katalansk kultur, särskilt språket. Dessutom anses det spanska systemet för att ta in skatter från regionerna vara orättvist och missgynna det ekonomiskt tunga Katalonien, som står för en femtedel av Spaniens ekonomi.
Folkomröstningen var förbjuden av Spaniens författningsdomstol. "

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

" Nu skrotas Barack Obamas klimatlag

Barack Obamas klimatlag rivs upp. På tisdagen väntades Scott Pruitt, chef för den amerikanska miljömyndigheten EPA, underteckna ett dokument som innebär att lagen upphör. – Kriget mot kol är över, sade Scott Pruitt när han tillkännagav beslutet.

Samtidigt som Scott Pruitt på måndagskvällen meddelade att Clean Power Plan skrotas kablade nyhetskanalen CNN ut bilder från de våldsamma skogsbränderna i vindistrikten i Kalifornien som sprids snabbt efter långvarig torka.
Den gängse uppfattningen om att klimatförändringarna förvärrar extremväder som hetta och torka delas inte av president Donald Trump och hans administration.
Klimatlagen från 2015 har haft som syfte att begränsa koldioxidutsläppen från den amerikanska kol- och gasindustrin.
Lagen, som ligger i linje med Parisavtalet, innebär att rena energikällor prioriteras framför kolkraftverk.
Enligt Scott Pruitt kan kraftverken inte möta de utsläppskrav som finns i Barack Obamas lag.
– Den lagen har handlat om att välja vinnare och förlorare. EPA eller någon annan federal myndighet bör aldrig använda sin makt för att säga till er att vi ska förklara krig mot någon sektor inom vår ekonomi, sade Pruitt till reportrar.
Han ska nu ha skickat ut ett eget förslag på remiss.
Klimatförnekaren Scott Pruitt blev chef för miljömyndigheten i februari. Som delstatsåklagare i Oklahoma gjorde han sig känd som motståndare till regleringar av industrin. Bland annat stämde han miljömyndigheten 14 gånger.

Förra veckan avslöjade tidningen New York Times att Scott Pruitt knappt har mött en enda representant för miljörörelsen. Däremot har han regelbundna möten med företrädare för olje- och bilindustrin.
Att klimatlagen skrotas var väntat. President Donald Trump har också sagt att USA ska dra sig ur Parisavtalet om det inte omförhandlas. Övriga länder som har undertecknat avtalet, däribland jättarna Kina, Indien och EU, är inte villiga att förhandla på nytt.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

" Visumkrisen förvärrad när Erdogan röt till

Analys. Istanbul. Turkiet tänker framöver inte delta i möten med USA:s ambassadör i Ankara, meddelade president Recep Tayyip Erdogan på tisdagen. Det diplomatiska bråket mellan länderna har därmed trappats upp ytterligare.

Den amerikanske ambassadören John Bass räknar sannolikt sina sista timmar i Turkiet. Erdogan sade under en presskonferens i Belgrad på tisdagen att han inte längre räknar John Bass som USA:s representant. Varken han eller några turkiska ministrar kommer att acceptera Bass avskedsbesök som ambassadör. Konflikten mellan Turkiet och USA har med andra ord fortsatt att eskalera.

Problemen började förra veckan då turkisk polis grep en lokalanställd man på den amerikanska ambassaden. Han misstänks för att vara anhängare av Gülenrörelsen som turkiska myndigheter anklagar för att ligga bakom kuppförsöket i Turkiet förra året. På måndagen kallades ytterligare en person från den amerikanska ambassaden till åklagarmyndigheten, också han misstänkt för att stödja Gülenrörelsen. Misstankarna ska bland annat handla om att männen hjälpt Gülenanhängare ut ur Turkiet. Den amerikanska ambassaden har krävt att få se bevis men några sådana har inte presenterats, enligt ambassaden.
Frihetsberövandet av den ena mannen ledde i söndags till ett visumkrig där först USA och sedan Turkiet stoppade möjligheten att ansöka om visum från respektive land. Detta har redan slagit mot

turistnäringen i form av återbetalade flygbiljetter och tomma hotellrum.
Men Erdogans uttalande under tisdagen är en uppväxling av konflikten. Han påstår dessutom att de misstänkta männen är ”agenter” som har infiltrerat den amerikanska ambassaden.
Men varken USA eller Turkiet vinner på att fortsätta viseringsstoppet under en längre period. Det kostar och ställer till problem i den militära operation som sker i Syrien.
Det behövs nu en diplomatisk nytändning vilket är förhoppningen när den nya amerikanska ambassadören installeras. Det blir ingen kul start för efterträdaren men sannolikheten är stor att en ny person i USA:s ambassadörsstol tillfälligt kommer att lösa krisen.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

" Nordkoreanska hackare stal stridsplaner

Nordkoreanska hackare har kommit över militära dokument om USA:s och Sydkoreas planer på ett eventuellt krig på Korea-halvön, och förberedelser för att lönnmörda Kim Jong Un. Det hävdar en sydkoreansk parlamentsledamot.

Sydkoreas försvarsdepartement har blivit av med en stor mängd känslig militär information, varnar Rhee Cheol Hee, ledamot i det sydkoreanska parlamentet. Han berättar att nordkoreanska hackare troligen har kommit över detaljerad information om bland annat hemligstämplade planer som USA och Sydkorea tillsammans har utarbetat för hur man ska agera vid ett eventuellt krig mot Nordkorea. Uppgifterna om krigsplanerna ska sedan ha läckts, rapporterar den sydkoreanska nyhetsbyrån Yonhap.
Rhee Cheol Hee hävdar att hackarna har tagit sig in i en datacentral som tillhör försvarsdepartementet och då kommit över bland annat information om militärplaner som går under namnen Operationsplan 5015 och Operationsplan 3100, där den förstnämnda tar upp hur ett fullskaligt krig med Pyongyang skulle hanteras. Dessutom ingår det i Operationsplan 5015 en plan för hur man vid behov ska kunna lönnmörda Nordkoreas diktator Kim Jong Un.
Sedan tidigare har det varit känt att Sydkorea har planer på att utbilda en elitstyrka för just detta ändamål: att vid behov ta död på Kim Jong Un genom att på olika sätt snabbt ta sig in i Nordkorea.
Planen beskrevs av en general som ett sätt att möta Nordkoreas hot att använda kärnvapen, vilket DN rapporterade om i september.
– Det bästa avskräckande medlet vi har, om vi inte ska ha egna kärnvapen, är att få Kim Jong Un att frukta för sitt eget liv, sade den tidigare trestjärniga generalen Shin Won Sik till New York Times.
Operationsplan 3100, som också ska ha avslöjats vid tillfället, handlar om hur Seoul förbereder sig på hur man ska agera för att möta olika ”begränsade provokationer”.

Även information om viktiga kraftverk, militäranläggningar och sydkoreanska specialförband uppges finnas med i den stulna informationen. Totalt har Sydkorea blivit av med 235 gigabyte data vid intrånget som uppges ha skett i september 2016, rapporterar BBC, som också hänvisar till att Sydkorea redan i maj gick ut med att en stor mängd data hade stulits och att Nordkorea kan ha stått bakom en cyberattack mot landet. Vid det tillfället gavs det dock inga fler detaljer, och vad gäller de nya uppgifterna från parlamentsledamoten Rhee Cheol Hee hade Sydkoreas försvarsdepartement på tisdagen avstått från kommentarer.
Nordkorea bedöms ha specialtränade hackare som även är placerade på andra ställen i världen, bland annat i Kina, skriver BBC. Nordkorea har dock förnekat att några sådana cyberkommandon existerar. Pyongyang förnekar även att man skulle ligga bakom den nu aktuella stölden av känslig militär information.

Adam Svensson
adam.svensson@dn.se "

"Fakta. Kim Jong Un
Född den 8 januari 1982, 1983 eller 1984 blev Kim Jong Un 2011 en av världens yngsta ledare för ett land. Han tog då över ledarskapet i världens mest slutna stat efter fadern och diktatorn Kim Jong-Il, som officiellt föddes 40 år tidigare. Kim Jong Uns farfar Kim Il Sung, som fortfarande formellt är president i Nordkorea, föddes enligt statsmytologin 70 år tidigare.
Kim Jong Un har tagit full kontroll över statsapparaten – förra året utsåg han sig själv till ordförande i den nyinstiftade Högsta styrelsekommittén. Han har också drivit faderns konfrontativa hållning gentemot omvärlden till sin spets, med återkommande kärnvapen- och robottest. TT "

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

" FN: Akut läge för migranter

FN uppger att hjälpbehovet är akut för ett stort antal migranter som är fast i Sabratha i Libyen efter strider mellan olika fraktioner i kuststaden.

Minst 4 000 migranter, bland dem spädbarn, ensamkommande barn och gravida kvinnor, har överförts från ”informella läger och bostäder” till en hangar i staden sedan sammandrabbningarna upphörde i fredags, enligt den internationella migrationsorganisationen IOM. FN:s flyktingkommissariat UNHCR uppger att det rör sig om omkring 6 000 personer.
Styrkor lojala med Libyens FN-stödda enhetsregering, som tagit kontroll över staden efter flera veckor av hårda strider, sade under måndagen att de tusentals migranterna hittats instängda i lägren som kontrollerats av motståndarstyrkor.
Hundratals migranter har sedan helgen till fots lämnat Sabratha och anlänt till Zuwara, omkring 2,5 mil därifrån, säger Sadeeq Al-Jayash vid räddningstjänsten.
– De kom gående i grupper. Vi har just nu omkring 1 700 migranter i Zuwara i desperat behov av hjälp, säger han.
Kuststaden Sabratha i nordvästra Libyen har varit en av de mest utnyttjade utgångspunkterna för de båtar som för migranter över Medelhavet till Italien.
Några av migranterna har skickats till läger i västra Libyen som normalt kontrolleras av Tripoliregeringen. IOM uppger att dessa läger – där villkoren är hårda och övergrepp vanliga – riskerar att bli överfyllda av de nya migranterna och att alternativ måste hittas.
TT-Reuters "

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

”Branschen blev tagen på sängen”

De globala internetjättarna blev tagna på sängen av propagandan som spreds i det amerikanska valet. Men de kan utveckla verktyg för att det inte ska hända igen. Det säger Eric Schmidt, styrelse-ordförande för Googles ägarbolag, under sitt Sverigebesök.

Den senaste tiden har flera av världens största internetföretag avslöjats med att ha sålt annonsplats till ryska intressen ute efter att påverka det amerikanska presidentvalet. Facebook och Twitter finns bland dem. I veckan framkom att samma sak har hänt i Googles annonsnätverk. Tiotusentals dollar ska ha lagts på sådana annonser, enligt källor till bland annat Washington Post.
Under ett besök i Stockholm på tisdagen kommenterade Eric Schmidt, styrelseordförande i Alphabet, Googles ägarbolag, frågan.
– Branschen blev tagen på sängen, säger han.
Eric Schmidt avböjer att kommentera något om enskilda företag, men han gör klart att han ser det som ett problem som måste lösas.
– Allt det vi nu är ganska säkra på utfördes av ryssarna kan spåras och avstyras med lite arbete. Till exempel så skapar de en annons riktad mot Clinton och sprider den från falska identiteter och falska grupper. Det är lätt att upptäcka, för överallt är det samma annons, säger Eric Schmidt under ett panelsamtal med Carl Bildt.
Han beskriver en blandning av automatiska verktyg och mänskliga beslut, där mjukvara identifierar misstänkta fall men där en människa tar det slutgiltiga beslutet. Falska konton, som kan se ut att finnas i USA, kan identifieras och stängas av.
– Plötsligt är det någon i Virginia, någon i Oklahoma och någon i Nebraska som har samma annons. Men de är inte kopplade till varandra. Det kan vi flagga som misstänkt. Med små verktyg kan vi upptäcka sådan desinformation som vi såg 2016. Vi måste göra det.
Eric Schmidt blev Googles vd redan 2001, vilket betyder att han var dess högsta chef från att det var ett relativt litet och nystartat företag tills det blev den internationella jätte det är i dag. Sedan 2011 har han lämnat vd-klubban till grundaren Larry Page, men är fortsatt dess styrelseordförande.

Linus Larsson
linus.larsson@dn.se "

"Fakta. Ryska annonser
Enligt källor till Washington Post har Google upptäckt att ryska agenter har köpt politiska annonser för tiotusentals dollar. Detta i syfte att påverka presidentvalet 2016.
Annonserna ska ha visats på Google-ägda Youtube, e-posttjänsten Gmail och i sökresultat.
Tidigare har så väl Facebook som Twitter bekräftats ha använts i liknande syften. "

DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017

" IMF vill rusta för sämre tider redan nu

Det är bra drag i världsekonomin, enligt IMF:s höstprognos. Men uppgången kan bli kortvarig om inte beslutsfattare tar tillfället i akt att genomföra reformer som stärker statsfinanserna och ökar den potentiella tillväxten.

Internationella valutafonden, IMF, skriver upp tillväxten för världen i sin höstprognos och räknar med en global BNP-ökning på 3,6 procent i år samt 3,7 procent 2018.
Bakom de ljusare utsikterna ligger bland annat en bättre utveckling än väntat i euroområdet, Japan, tillväxtländerna i Asien och i Ryssland. Sverige spås få en tillväxt på 3,2 procent i år och 2,4 procent nästa år.
Men det betyder inte att allt är frid och fröjd. Visserligen är uppgången bredare än på över ett årtionde, 75 procent av världens länder är med på tillväxttåget. Det innebär samtidigt att 25 procent hamnar på efterkälken. Hit hör politiskt instabila länder i Mellanöstern, Nordafrika, Afrika söder om Sahara och Latinamerika. Ofta är det samma länder som är särskilt utsatta för klimatförändringar, vilka förväntas föra med sig stora kostnader och ytterligare flyktingströmmar framöver.
IMF varnar för att den nuvarande uppgången inte är långsiktigt hållbar. Chefsekonomen Maurice Obstfelt uppmanar beslutsfattare att nu, när det ser någorlunda bra ut, ta chansen och genomföra strukturella och finanspolitiska reformer som ökar ekonomins motståndskraft, produktivitet och investeringar.
Alltför ofta dröjer den typen av åtgärder tills en kris väl inträffar, konstaterar IMF.
IMF oroar sig också för de låga löneökningarna och den låga inflationen som varit i många länder de senaste åren. Följden är en extrem lågräntepolitik som vid nästa smäll kommer att göra det svårt för centralbankerna att stimulera ekonomin. Låga löneökningar bidrar dessutom till ökade inkomstklyftor. Det i sin tur ökar stödet för populistiska strömningar som pekar ut globaliseringen som boven bakom ojämlikhet och förlorade jobb.
I själva verket är det ofta teknologisk utveckling och den förda inrikespolitiken som ligger bakom, hävdar IMF. Politik som reser murar och inför handelshinder riskerar att minska aktiviteten och välståndet i världsekonomin, varnar man.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN TORSDAG 12 OKTOBER 2017

" Relationerna mellan USA och Iran har redan skadats

Analys. Donald Trump väntas i dag tillkännage en hårdare amerikansk politik mot Iran. Men oavsett vad den oförutsägbare presidenten kommer att säga har han redan dragit upp en konfrontationslinje. Samförståndsandan som kärnteknikavtalet representerade är glömd.

Världen i allmänhet och Mellanöstern i synnerhet väntar just nu spänt på att USA:s president Donald Trump ska presentera sin nya övergripande strategi för Iran.
Det finns ett skäl till att Trump fokuserar på Iran just nu. Enligt en tidigare överenskommelse förväntas presidenten före den 15 oktober meddela kongressen om han tycker att Iran följt sina åtaganden i det uppmärksammade och omstridda avtalet om kärnteknikbegränsning som slöts i juli 2015.
Avtalet innebär en internationell insyn i det iranska programmet, som också bantas kraftigt, i utbyte mot lättnader i sanktionerna mot landet. Det har kallats ”historiskt” och sågs som en stor diplomatisk framgång för USA:s dåvarande utrikesminister John Kerry och hans iranske kollega Muhammad Javad Zarif, liksom för den så kallade P5+1-gruppen som stöttar överenskommelsen. I P5+1-gruppen ingår länderna i FN:s säkerhetsråd (förutom USA är det Storbritannien, Frankrike, Kina och Ryssland) samt Tyskland. EU har också spelat en stor roll i förhandlingarna.
Alla aktörerna har uppmanat USA att inte bryta avtalet, som enligt USA:s försvarsminister James Mattis och det internationella atomenergiorganet IAEA fungerar ”bra nog”.
Mattis, knappast känd som någon fredsduva, gav sin syn på kärnavtalet i en utfrågning i USA:s senat i förra veckan. Då fastslog han att det var ett ”nationellt säkerhetsintresse” för USA att stå fast vid överenskommelsen.
Men enligt uppgörelsen ska således presidenten nu ge sin syn på överenskommelsen. Gör han tummen ned för kärnavtalet har kongressen 60 dagar på sig att besluta om man ska återinföra de sanktioner som lättades för två år sedan, när uppgörelsen nåddes.
Det mesta pekar på att Trump kommer att ge sin dom över avtalet i dag, torsdag. Och ska man tolka de vitsord som presidenten hittills gett uppgörelsen tyder mycket på att han vill ge den på båten.
Under presidentvalkampanjen och även under sin tid i Vita huset har kärnavtalet med Iran nämligen varit något av Trumps särskilda hatobjekt. ”Ett fiasko”, ”det värsta avtal en amerikansk administration har träffat”, är bara några omdömen som presidenten har upprepat.
Donald Trump har inte gått in i detaljer i avtalskonstruktionen. Den hårda kritiken gäller snarare att USA över huvud taget har förhandlat med en stat som sedan decennier räknas som en dödsfiende. Trump tycker inte heller att Iran ska gynnas av det ökade internationella pengainflöde som sanktionslättnaderna innebär, eftersom landet ägnar sig åt ”destabiliserande aktiviteter” i Syrien och i Jemen. Det förklarade den amerikanske presidenten när han talade inför FN:s generalförsamling i förra månaden.
Dock: i ljuset av president Trumps omvittnat oförutsägbara beslutsfattande behöver ju denna bakgrund inte betyda någonting. Trump kan ju mycket väl bestämma sig för att ge klartecken till en fortsättning på avtalet.
Men hur Trumps agerande i det fallet än blir har de redan bräckliga iransk-amerikanska relationerna redan tagit skada. Donald Trump har ju inte precis nöjt sig med att såga kärnavtalet. I själva verket har hela hans politiska gärning präglats av en djup aversion mot Iran.

Exempelvis var Iran den huvudsakliga måltavlan för de omdebatterade reserestriktioner mot muslimska länder som Trump införde redan under sin första vecka som president (och som han senare delvis fick backa från).
Donald Trumps första utrikesresa som president, i maj, gick till Saudiarabien, Irans regionala arvfiende. I ett tal i Riyadh, där fokus låg på kampen mot terror, anklagade president Trump den iranska regimen för att ligga bakom en stor del av den globala terrorn.
Och inför det nu emotsedda linjetalet om Iran har det läckt uppgifter om att Trump vill terrorstämpla Irans mest betydande militärstyrka Revolutionsgardet – med andra ord jämställa dem med rörelser som IS och al-Qaida. En skymf som redan orsakat hätska reaktioner i Teheran.
Över huvud taget har Iran knappast stillatigande åsett svartmålningen från Vita huset. Både i ord och handling har man markerat mot Trumps uttalade misstro. Ett exempel: I somras presenterade den iranska militären en tiotonsbomb, ”alla bombers fader”, som en direkt replik till den monsterbomb som USA fällde i Afghanistan i våras.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

DN TORSDAG 12 OKTOBER 2017

" Demokratin där friheten kvävs av korruption

Kirgizistan är det enda landet i Centralasien där valresultaten aldrig är klara på förhand. Samtidigt har korruptionen förvärrats, landet styrs i praktiken av korrupta statsanställda och skrupelfria affärsmän. På söndag är det presidentval.

Det rasslar i majsfälten. Stjälkarna är så höga att man knappt ser korna som rör sig mellan dem.
Över fälten svävar silhuetten av en rovfågel. Elegant vilar den på luftströmmarna medan den spanar efter sitt byte.
Några hundra meter bort rider Osman Satkejev runt och inspekterar flocken. Det är han som äger djuren, drygt hundra oxar och ett tjugotal mjölkkor. De betar fritt, som all boskap i Kirgizistan där man inte har några inhägnader utan vallar sina djur till häst. Sju anställda tar hand om boskapen, men Osman Satkejev kör också själv nästan dagligen ut till gården som ligger ett trettiotal kilometer utanför huvudstaden Bisjkek. Han lever på att sälja kött till restauranger och partihandlar. En liten del går på export till grannlandet Kazakstan.
– Kirgizistan producerar det billigaste köttet i Centralasien. Men de flesta gårdar är så små att det aldrig går att utveckla produktionen. Vi stampar på stället, säger han.
Detsamma kunde sägas om den politiska utvecklingen. Å ena sidan är Kirgizistan Centralasiens demokratiska undantag – det enda landet i regionen som håller fria val. På söndag är det presidentval och resultatet är inte känt på förhand, något som skiljer kirgiziska val från alla andra val i grannskapet.

Å andra sidan är Kirgizistan vid det här laget så genomkorrumperat att det är svårt att tala om en fungerande demokrati.
Under 26 år sedan Sovjetunionens fall har landet skuldsatt sig upp över öronen, samtidigt som rättssystemet inte har stärkts utan försvagats. Kirgizistan styrs i praktiken av en ny postsovjetisk överklass, bestående av korrupta statsanställda och skrupelfria affärsmän som bägge betraktar staten som sin personliga kassako.
– Det spelar ingen roll vad man ska göra – begrava en anhörig, föda ett barn, skaffa ett pass. Man måste alltid ha en personlig relation till tjänstemannen eller läkaren för att få någonting gjort. Och utgångspunkten är alltid att man måste betala för det, säger Osman Satkejev.
Både år 2005 och 2010 skakades Kirgizistan av revolutioner där tusentals människor gjorde uppror mot det korrupta styret. År 2010 ledde det till etniska sammandrabbningar mellan kirgizer och uzbeker i staden Osj.
Det är bevisligen svårt för en kirgizisk ledare att göra sig till diktator. Men att etablera en fungerande rättsstat och institutioner verkar vara ännu svårare.
– Vi har godkänt lagar om administrativa processer men tjänstemännen känner inte ens till dem. Vilket beslut som helst kan återkallas om en ledande tjänsteman besluter sig för det, säger Nurlan Sadykov.
Han leder tankesmedjan Institute of Constitutional Policy i Bisjkek.
De senaste valen i Kirgizistan har i princip godkänts av OSSE som fria och rättvisa, även om valprocedurer alltjämt är bristfälliga. Inför årets val konstaterar Sadykov att det fria ordet är betydligt mer kringskuret än tidigare. Sittande president Almazbek Atambajev har på senare tid dragit ett flertal journalister inför rätta för smädelse och en av de största oberoende tidningarna, Vetjernyj Bisjkek, har en ny regeringsvänlig ägare. Den tidigare, oberoende ägaren tvingades bort, enligt Nurlan Sadykov med olagliga metoder.
Det finns två huvudkandidater (av elva) i söndagens presidentval: Ömürbek Babanov och Sooronbai Jeembekov. Jeembekov är sittande och Babanov före detta premiärminister, en post där innehavarna byts ut i snabb takt i Kirgizistan.
Babanov är den som synligast för kampanj, vilket delvis har att göra med att han har den största personliga förmögenheten. Både Bisjkek och landets andra stad Osj är översållade med hans gigantiska plakat. Han är känd för att ha grundat sin rikedom genom att med olagliga metoder kapa andras företag – men många unga väljare uppfattar honom som dynamisk och karismatisk.
Jeembekov är socialdemokraternas kandidat och från samma parti som sittande president Almazbek Atambajev. Sooronbai Jeembekov har den administrativa makten bakom sig men klarar sig sämre i debatter än - Babanov. Han talar heller inte ryska särskilt bra, något som det rysskspråkiga väljarsegmentet i synnerhet i Bisjkek betraktar som obildat. Atambajev avgår i enlighet med konstitutionen efter en sexårsperiod som Kirgizistans president.
I parlamentet i Bisjkek träffar jag Irina Karamusjkina, socialdemokratisk folkvald. Hon hoppas att den politiskt lugna period som Kirgizistan har varit inne i sedan 2010 fortsätter.
– Vi behöver konsolidera landet, inte experimentera. Vi har fortfarande en svag stat, vi är skuldsatta och vi har problem med tilltagande krav av religiösa grupper på att staten ska anpassa sig till islam – trots att Kirgizistan är en sekulär stat, konstaterar hon.
Av alla presidentkandidater är det troligen oberoende Talaatbek Masadykov som är bäst insatt i problemen med global islamism. Han har arbetat i över femton år som FN-rådgivare i Afghanistan.
DN träffar honom på hans kampanjkontor i centrala Bisjkek.
– Dagens Kirgizistan är inte vad jag skulle kalla en demokrati. Snarare en anarki. Vi har korruption överallt och samtidigt problem med radikala islamistiska strömningar, säger han.

Eftersom Kirgizistan har svårt att stå på egna ben är en av de stora valfrågorna i vilken riktning man ska samarbeta. Sooronbai Jeembekov anses vara arabvänlig, medan Ömürbek Babanov, som äger en cementfabrik i Perm, betraktas som en prorysk kandidat.
Talaatbek Masadykov anser att Kirgizistan ska samarbeta ”med alla” – men säger att man säkerhetsmässigt inte klarar sig utan Ryssland.
– När det gäller hotet från islamismen i Afghanistan är det Ryssland som är vår starkaste allierade. Det beror på att Ryssland har ett direkt intresse i frågan. Våra säkerhetsproblem är deras säkerhetsproblem, säger Masadykov till DN.
Även om Kirgizistan inte kan kallas en fungerande demokrati finns det en sak som skiljer landet från de flesta övriga postsovjetiska halv- och heldiktaturer: valdebatten är reell. Den engagerar människor på ett sätt som är ovanligt i postsovjetiska samhällen.
Hemma i Bisjkek diskuterar Osman Satkejev och hustrun Gulnara Duisjenova dagligen om vem de ska rösta på.
– Vi tittar på valdebatterna på tv. Sedan debatterar vi kvällarna i ända om vilken kandidat som var bäst, säger Gulnara.
– Hela familjen röstar på Sooronbai Dzjembekov. Det har jag bestämt, meddelar hennes man.
– Tala för dig själv. Jag tänker rösta på Babanov, svarar Gulnara och vänder sig till mig:
– Ibland bråkar vi så mycket om politik att jag kastar fjärrkontrollen på honom.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

" Fakta. Självständigt 1991 efter Sovjetunionens fall
Huvudstad: Bisjkek.
Invånare: 6 miljoner.
Officiella språk: Kirgiziska och ryska.
Religion: Majoriteten är sunnimuslimer, utom den ryska minoriteten som är ryskortodox.
Folkgrupper: Kirgizer 73 procent, uzbeker 14 procent, ryssar 6 procent, kineser 1,1 procent, uigurer 0,9 procent.
Kirgizistan blev självständigt efter Sovjetunionens fall 1991.
Landets första president Askar Akajev var en respekterad akademiker som med tiden blev alltmer korrumperad. År 2005 störtades Akajev i den så kallade tulpanrevolutionen och blev tvungen att fly landet. Han efterträddes av Kurmanbek Bakijev, som också han störtades i en ny revolution 2010. Därefter utbröt ett kort inbördeskrig mellan kirgizer och uzbeker i staden Osj. Cirka 2 000 dog, majoriteten av dem uzbeker.
Kirgizistan är det enda land i Centralasien som flera gånger har hållit val som har godkänts av OSSE som någorlunda fria och rättvisa – trots betydande brister i proceduren.
Två huvudkandidater i presidentvalet
Söndagen den 15 oktober går Kirgizistan till presidentval. Just nu är det sammanlagt elva kandidater som deltar. Flera har dragit sig ur i förtid. De två huvudkandidaterna är socialdemokraternas Sooronbai Jeembekov och Republikanska partiets Ömürbek Babanov. Jeembekov anklagar Babanov för att ha kommit över sin förmögenhet olagligt och hotar med att dra honom inför rätta om han blir vald.
Babanov profilerar sig som ung, dynamisk och karismatisk affärsman. I motsats till de övriga kandidaterna försöker han också appellera till etniska minoriteter. "

DN FREDAG 13 OKTOBER 2017

" Hongkong får inte förlora hoppet

Principen ”ett land, två system” fungerade inledningsvis ganska bra. Men nu när pressen från Peking ökar gäller det att omvärlden reagerar och att Hongkongborna själva inte förlorar hoppet.

Att besöka Hongkong är ett sant nöje. Med sin moderna arkitektur som reser sig kring den livliga hamnen måste denna fantastiska och spännande stad vara ett av världens mest tilltalande urbana resmål. Men Hongkong befinner sig nu under press.

I grund och botten är Hongkongs framtid beroende av tillämpningen av principen ”ett land, två system”, uppfunnen av Deng Xiaoping som grund för återlämnandet av Hongkong till Kina 1997. Tanken var att Hongkong skulle få behålla sin livsstil, sin frihet och sina lagar. Dess befolkning var fullt kompetent att styra sin egen stad förutsatt att man gjorde det som en del av Kina.

Ett land, två system – det innebar en perfekt balans av de förhoppningar, orosmoment och svårigheter som överföringen av överhöghet från Storbritannien till Kina innebar.

Kina kände fortfarande den smärtsamma förödmjukelsen av att ha avträtt sitt eget territorium till en kolonialmakt under Qingdynastin. Imperialister från hela världen hade gjort livet surt för Kina genom att bete sig på ett sätt som ingen i dag ens skulle försöka rättfärdiga. Att man tvingade Kina att släppa opiumhandeln fri var ett av de skändligaste kapitlen i det brittiska imperiets historia.

Men det som mest av allt lär ha grämt det kinesiska kommunistpartiet var att kolonialmakten hade lyckats så väl med att tillsammans med Kinas eget folk i Hongkong bygga upp en sällsynt blomstrande och harmonisk stad – en stad som hade blivit en magnet för många kinesiska män, kvinnor och barn. Om den kinesiska kommunismen stod för framtiden, varför flydde då så många ifrån den och klättrade över stängsel krönta med rakbladstråd och simmade över farofyllda vatten för att sedan leva under en kolonial regim?

Även på den brittiska sidan fanns oundvikliga utmaningar. Storbritannien behövde bestämma sig för hur man på bästa sätt skulle skapa konstruktiva relationer med ett Kina som var berett att använda handel som vapen samtidigt som man hävdade Hongkongbornas rättigheter och utlovade friheter. I den bemärkelsen gav överlämnandet upphov till viktiga och komplicerade frågor om politisk moral.

Under de första åren efter 1997 tycktes ”ett land, två system” fungera ganska bra, även om Kina bröt sina löften genom att sätta stopp för den demokratiska utvecklingen. Men på senare tid – och särskilt sedan 2012, när president Xi Jinping kom till makten – har Kina stärkt sitt grepp om Hongkong.

Det har antagligen att göra med regeringens alltmer omfattande förtryck av dissidenter, Kinas växande ekonomiska tyngd, som gör att ett öppet Hongkong förefaller mindre viktigt för dess framtida ekonomiska välstånd, och en brist på förståelse för vad Hongkongs system verkligen innebär. Nu är frågan om ”ett land, två system” kommer att övergå i ”ett land, ett och ett halvt system” eller ännu värre, ”ett land, ett system”.

Det råder inget tvivel om att Kina mer och mer blandar sig i Hongkongs interna angelägenheter. Senast gäller det behandlingen av några av ledarna för demonstrationerna för demokrati i Hongkong 2014: Tre av stadens mest inflytelserika aktivister dömdes till upp till åtta månader i fängelse för sina förehavanden, och de har förbjudits att inneha varje slags offentlig tjänst under fem år.

Tre år kan tyckas vara lång tid att vänta innan man tar till piskan, men det råder inga tvivel om att Hongkongs juridiska system har agerat enligt lagen. Problemet är att domarna har utfärdats mot en bakgrund

av rädsla och splittring, underblåst av den kinesiska regeringens agerande.
Till exempel har Kina angripit Hongkongs domarkårs oberoende, och Rimsky Yuen, Hongkongs justitieminister, har begärt granskning av redan avtjänade straff som han anser ha varit för lindriga. Och samtidigt som tjänstemän som Yuen menar sig försvara lag och ordning har kinesiska säkerhetsagenter uppenbarligen kidnappat personer som är medborgare i Hongkong, inklusive flera bokhandlare.
För att oron ska mildras och Hongkong kunna gå vidare krävs tre saker. För det första måste Kina i handling klargöra att man kan lita på att regimen håller sina löften. För att bidra till att säkerställa detta bör det internationella samfundet med kraft påminna den kinesiska regeringen om de vidare konsekvenserna av att bli betraktad som en opålitlig partner.
För det andra bör demokratiaktivisterna i Hongkong inte låta sin kampanj för demokrati övergå i krav på oberoende. Regeringen bör å sin sida öppna en dialog med dem, baserad på ömsesidig respekt och transparens.
Slutligen bör folket i Hongkong inte ge upp hoppet, så som de kinesiska kommunisterna hoppas att de ska göra. Om dess folk står fast i sin beslutsamhet, kommer Hongkong att förbli en fantastisk fri stad, som själv väljer vilka som ska styra den inom lagens ram.
Hongkong är ett lysande exempel för resten av världen på vad kinesiska män och kvinnor kan åstadkomma med det slags frihet som miljontals andra tar för given. Dess invånare får inte förlora tron på detta – och jag tror inte att de kommer att göra det.
Översättning: Mats Dannewitz Linder Copyright: Project Syndicate

Chris Patten
före detta EU-kommissionär och Storbritanniens siste guvernör i Hongkong. "

DN FREDAG 13 OKTOBER 2017

" Ryssland knyter nya band medan USA är på väg ut

Analys. Ryssland tar stora kliv för att stärka inflytandet i Mellanöstern och dess närområde. Nya vänskapsband knyts – som med Saudiarabien. Tidigare fiender, exempelvis Turkiet, förvandlas till vänner. På motsvarande sätt är USA:s betydelse i regionen på väg att minska.

Ryssland är berett att medla mellan ärkerivalerna Iran och Saudiarabien, meddelade den ryske biträdande utrikesministern Michail Bogdanov på torsdagen.
Ett välkommet besked, tycker många i regionen. Relationen mellan Iran och Saudiarabien är nere på bottennivå och sedan snart två år tillbaka har länderna inga diplomatiska förbindelser. I stället utkämpar de vad som kallas ”war by proxy”, krig genom ombud, i såväl Syrien som i Jemen.
Detta är bara det allra senaste exemplet på att det pågår en maktförskjutning i Nordafrika och Mellanöstern: USA är på väg ut och Ryssland på väg in, med stora kliv.
I förra veckan skrevs historia i den ryska maktborgen Kreml när Saudiarabiens kung Salman bin Abdul Aziz kom på besök. Det var första gången ett saudiskt statsöverhuvud besöker Moskva och monarken, tyngd av år och sjukdom, blev mottagen av sin värd Vladimir Putin på bästa sätt.
Resultatet av mötet blev bland annat en avsiktsförklaring om ett guldkantat ryskt vapenkontrakt värt motsvarande 25 miljarder kronor.

Ryssland och Saudiarabien stöder olika parter i Syrienkriget: Moskva står bakom president Bashar al-Assad och saudierna har länge stöttat olika islamistiska upprorsgrupper som strider mot regimen.
Det ryska närmandet till Saudiarabien, och den uttalade viljan att ta medlarinitiativ, beror främst på två saker:
För det första: det maktvakuum som uppstått sedan USA:s Mellanösternpolitik försvagats. Det började på den förre presidenten Barack Obamas tid. Obama sade sig stödja motståndet mot president al-Assad i Syrien, men supporten till oppositionen var tövande och motsägelsefull. Den nuvarande presidenten Donald Trump ägnar sig åt konfrontationspolitik gentemot Iran, har gjort sig till ovän med Turkiet och avslutat stödet till de så kallade rebellerna i Syrien.
För det andra: Rysslands behov av att bredda sina kontakter utanför västvärlden. Efter Rysslands annektering av Krim har EU och USA infört en rad handelssanktioner. Ihop med de sjunkande oljepriserna har detta slagit hårt mot den ryska ekonomin, som visade negativ tillväxt både 2015 och 2016.
Förutom uppvaktningen av Saudiarabien har Ryssland också gått in tungt i den irakiska oljeindustrin. Under det senaste året har Ryssland investerat över 30 miljarder kronor i energisektorn i irakiska Kurdistan och därmed övertagit USA:s roll som största utländska aktör.
Ryssland lägger också ned stor ansträngning på att förbättra - relationerna med Natomedlemmen Turkiet. Det var bara två år sedan som länderna närapå stod på gränsen till väpnad konflikt sedan Turkiet skjutit ned ett ryskt stridsplan på gränsen till Syrien.
Men nu tycks detta vara glömt. En vapenaffär är på gång – Turkiet ska köpa det ryska luftförsvarssystemet S-400 – och tidigare planerade gemensamma energiprojekt har dammats av. Ytterligare ett tecken på att maktbalansen i Mellanöstern och dess närområde är på väg att skifta.
Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se "

DN FREDAG 13 OKTOBER 2017

" Uppgörelsen är knappast en försoning

Kommentar. Uppgörelsen mellan Västbankens Fatah-regering och Gazaremsans Hamas-regering är inte, trots rubriker och fanfarer, någon försoning. Den är knappt ens någon uppgörelse.

Men avtalet i Kairo är åtminstone en nyhet. Hamas har drivits till det av nödtvång. Dess bägge förgrundsfigurer, Yahiya Sinwar i Gaza och Ismail Haniye i det styrande rådet, är oroliga för att brist och nöd i Gaza ska väcka revoltstämningar i flyktinglägren. För att förbättra förhållandena i remsan behövs dels stabila relationer till Egypten, dels de penningtransfereringar president Mahmud Abbas i Ramallah strypt under sommaren.
Den egyptiske presidenten Abdulfattah al-Sisi, som anser att Hamas är en del av det muslimska brödraskapet, hans dödsfiender, njuter av att se Hamas ödmjuka sig i hopp om att han ska öppna gränsövergången i Rafah. Troligt innehåller avtalet i Kairo något om övergången men inga detaljer är kända.
Kritiker menar att Hamas nu låter Abbas regim ta över ansvaret för Gazabornas el- och brödförsörjning, utan att islamisträrelsen gör avkall på sin militära dominans i remsan. Hamas väpnade styrkor är inte alltid med på noterna när de politiska ledarna fattar beslut.
Bakom närmandet döljer sig en krånglig sidointrig: Mahmud Dahlan, Fatahs ledare i Gaza fram till Hamas maktövertagande 2007, agerar, med pengar från Abu Dhabi, mot den 82-årige Abbas och hoppas efterträda honom. Han har på sistone närmat sig sina forna rivaler i Gaza och därmed skrämt Abbas krets i Ramallah. Den sekuläre Dahlan och den religiöse Sinwar växte upp i Khan Yunes flyktingläger och känner varandra väl. Oron för Dahlan har sporrat Abbas att göra upp med Sinwar innan Dahlan hunnit göra det.

Liksom efter tidigare palestinska ”försoningar” är reaktionen från Jerusalem lätt att förutspå. Premiärminister Benjamin Netanyahu kommer att varna Abbas att inga förhandlingar är möjliga med terrorister, och om Ramallah och Gaza försonas så kan Israel inte förhandla med Abbas. När Hamas och Fatah är splittrade är Netanyahus ståndpunkt att det är lönlöst att förhandla med Fatah, eftersom man då skulle göra upp endast med halva det palestinska folket.
Det är således på tok för tidigt att slå fast att fiendskapen mellan regimerna bringats till ett lyckligt slut.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

DN FREDAG 13 OKTOBER 2017

" Brist på reformer ett sänke för landet

Analys. Indien är i en ekonomisk svacka, vilket landets regering bär ansvar för. Det är ett misslyckande för premiärminister Narendra Modi att tillväxten nu är nere under 6 procent.

Narendra Modi möttes av stora förväntningar, när han kom till makten för tre år sedan. Nu skulle Indien få en handlingskraftig ledare som förstår ekonomi och tar itu med den hämmande byråkratin. Detta hade länge saknats.
I början verkade det lovande. BNP-tillväxten steg till närmare 8 procent per år, vilket betydde att Indien i det avseendet passerade Kina. Framgången byggde till stor del på förväntningar om Narendra Modis kommande reformer.
Nu ser det inte längre lika ljust ut. Indien har visserligen alltjämt en modern sektor i ekonomin, bland annat med framgångsrika it-företag. Det finns en stor medelklass som lever på relativt hög materiell nivå. Men för att råda bot på den utbredda fattigdomen behövs betydligt mer. Det krävs en hög ekonomisk tillväxt och reformer som sprider välstånd till befolkningen i stort.
Där har Narendra Modi inte lyckats. Tillväxten under årets andra kvartal var nere på 5,7 procent och orsaker finns i regeringens politik. Det brutala utbyte av indiernas pengar som tidigare genomfördes har fått ekonomin att stanna upp. Syftet var gott, så tillvida att det handlade om att bekämpa korruptionen och minska den svarta sektorn. Resultatet, åtminstone på kort sikt, blev dock en oreda där livsviktiga betalningar inte längre fungerade. Det är inte så konstigt eftersom 86 procent av alla pengar plötsligt gjordes ogiltiga, vilket orsakade en rusning mot bankerna.

Reformen som skulle riva ner handelshindren mellan Indiens delstater har inte heller blivit någon succé. Behovet var uppenbart, eftersom landet är ekonomiskt splittrat och inte har kunnat fungera som en enhetlig marknad.
Den ordning som har kommit i stället är dock så fylld av krångel att situationen inte har blivit mycket bättre.
Dit hör att man har sex olika skattesatser för momsen, vilket lämnar fältet fritt för politiska påtryckningar. Små restauranger betalar mindre moms än andra, medan de som har luftkonditionering betalar mer.
Ekonomin drivs fortfarande delvis utifrån politiska direktiv.
Centralbankschefen Raghuram Rajan, en mycket erkänd USA-utbildad ekonom, var alltför självständig och avpolletterades.
Narendra Modi blev därmed av med en frispråkig kritiker och pådrivare.
Indien är fortfarande ett land med stor potential. Troligen återhämtar sig tillväxten i ekonomin, såvida det inte kommer fler skadliga ingrepp. Men för att höja utbildningsnivån, förbättra infrastrukturen och mycket annat som utvecklar landet behövs omfattande reformer.
Nu återstår att se vad Narendra Modi kan åstadkomma under knappt två år till nästa val. Indiens styrka är att demokratin fungerar. Om indierna vill, går det bra att byta regering.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se
Samhällsekonomisk krönikör "

DN FREDAG 13 OKTOBER 2017

" Indien vill växa – med svensk hjälp

För första gången arrangerar Indiens regering affärsseminariet Make in India utanför Indien, och det sker i Stockholm. Indiens handels- och industriminister Suresh Prabhu förklarar det med de mångåriga affärsförbindelserna mellan länderna. – Svenska företag var som Columbus – de upptäckte Indien långt före många andra länder.

Suresh Prabhu är i Sverige tillsammans med en delegation på fler än hundra representanter för Indiens regering och näringsliv. Här träffar ministern svenska regeringsföreträdare som Stefan Löfven och Ann Linde, men han är också på plats i Grand Hotel för affärsseminarier inom ramen för New Delhi-regeringens satsning Make in India. Ambitionen är att uppmuntra företag inom 25 specifika branscher att förlägga sin tillverkning till Indien.
När Prabhu refererar till svenska föregångare i att driva affärer med Indien tänker han exempelvis på Ericsson, som redan 1903 signerade sitt första kontrakt för en telefonväxel med den dåvarande brittiska kolonin. Telekombolaget finns kvar i Indien, och har nu, enligt Business Sweden, sällskap av runt 170 andra svenska företag. Ikea har länge bedrivit tillverkning i Indien, och i mars nästa år – öppnar möbeljätten sitt första indiska varuhus, i Hyderabad.
– Folk bygger ständigt nya bostäder i Indien så de kommer självklart att behöva möbler. Ikea kan räkna med en enorm efterfrågan bland indiska kunder, spår Suresh Prabhu.
För Ikea dröjde det tio år från att de presenterade idén om ett indiskt varuhus till att det kunde förverkligas. Tiden ägnades bland annat åt att lösa olika regelverk inom den indiska byråkratin. Det svenska företag som vill etablera sig i dag möts av allt färre hinder.

– Vi försöker liberalisera för utländska investeringar mer och mer. Det finns öppningar inom alla branscher, säger Suresh Prabhu och berättar om de affärsmöten han haft hittills under sin vistelse:
– Alla svenska företag som jag träffat säger till och med bättre saker om Indien än vad indiska företag gör. Marcus Wallenberg sa till mig att han ser Indien som en spännande möjlighet, och H&M säger att de vill expandera rejält.
De senaste åren har den indiska ekonomin vuxit snabbare än alla andra ledande ekonomier, om än från en lägre startpunkt. För årets andra kvartal visar siffrorna dock på en långsammare tillväxttakt än tidigare. IMF förklarar det med den chockverkan det innebar för indiska konsumenter när regeringen över en natt ogiltigförklarade de flesta av sedlarna, i avsikt att komma åt den svarta ekonomin. Suresh Prabhu tror att orsaken snarare är en annan av regeringens stora reformer, och oroas inte över tillväxten på längre sikt.
– Vi introducerade en stor skattereform, faktiskt världens största, och förstod att det skulle bli vissa störningar. Vi inser och håller med om att vår tillväxt kunde vara ännu större.
Genom skattereformen som infördes den 1 juli i år ersattes en mängd olika skatter på statlig och delstatlig nivå med ett nytt momssystem.
– Tack vare reformen kommer skatternas bidrag till landets BNP att öka, och det ger regeringen större resurser att investera i infrastruktur, säger Suresh Prabhu.
Igenkorkade vägar är ett infrastrukturproblem som människor i Indiens storstäder tvingas genomleva dagligen. Även stadsutveckling är ett område där han tror att svenska företag kan bidra.
– Vare sig det handlar om transport, avfallshantering eller vattenrening så har Sverige stor erfarenhet och kan spela en viktig roll, säger Suresh Prabhu.

Sujay Dutt sujay.dutt@dn.se "

"**Fakta.**
Sedan Indiens tidigare planekonomi började reformeras 1991 har landets ekonomi vuxit till världens sjätte största.
Den årliga tillväxten, ledd av it- och servicesektorn, har de senaste tio åren legat runt 7 procent.
2014 lanserade premiärminister Modi initiativet Make in India för att locka omvärlden att investera även i tillverkning i Indien. I dagarna arrangeras för första gången ett Make in India-event utanför Indien, i Stockholm. Källa: Världsbanken "

DN FREDAG 13 OKTOBER 2017

" Martin Jönsson: Tvivla inte på att president Trump menar allvar med hoten mot medierna

Kommentaren efter Donald Trumps tweetstorm om att ”dra in licensen” för tv-nätverk han ogillar var kort och koncis: ”Not how it works”. Det är inte så det fungerar. Som man förklarar saker för ett tjurigt barn.

Den som fällde den, på just Twitter, var Jessica Rosenworcel, en erfaren jurist som sedan 2012 är en av de fem kommissionärerna i Federal Communications Commission, FCC. Om det ska dras in licenser är det FCC som gör det – och man gör det inte baserat på vilket innehåll som producerats. För säkerhets skull länkade hon till FCC:s manual för licenser, ifall presidenten skulle vilja läsa på.
Ytterligare en liten detalj i sammanhanget är att NBC News, som var de som väckte presidentens senaste vrede, inte ens har en licens som går att dra in: de delas inte ut till nätverk, utan till enskilda stationer.
Men allt det där är ju bara fakta, inget som presidenten bryr sig om när han gör sina utspel.
Alltså: nej, NBC riskerar inte att stängas ner eller bli av med något tillstånd. Det gör inte någon annan journalistisk verksamhet heller, hur arg presidenten än är på deras rapportering. Ändå är Trumps utspel oerhört allvarligt, främst av två skäl: vad han vill – och hur han vill uppnå det.
Det presidenten håller på med är ju inget annat än ett personligt drivet krig mot det första tillägget i den amerikanska konstitutionen. Det som garanterar religionsfrihet, yttrandefrihet, mötesfrihet och pressfrihet.
Trump vill tysta det han ogillar, hur grundläggande medborgerliga rättigheter det än strider mot. Han gör det med skarpast möjliga retorik, oavsett om det handlar om seriösa redaktioner eller idrottsprofiler som uttrycker sina åsikter. I presidentens värld blir de alla ”folkets fiender” eller ”illojala amerikaner” som ”sviker flaggan”.
Steget till skyltarna om ”Folkförrädare” och ”Förbrytare” som nyligen dominerade nazistiska NMR:s demonstration i Göteborg är millimeterkort – och synen bakom exakt densamma som hos dem, eller för den delen ledare som Putin och Erdogan.
Han försöker göra det med retorikens mest effektiva vapen: upprepning. Han återkommer till ämnet i tweet efter tweet, tal efter tal, Fox-intervju efter Fox-intervju. Demagogiskt dundrar han fram sitt budskap, för att få fler på sin sida. Trump har länge efterfrågat en hårdare förtalslagstiftning – och hyllar de miljardärer som drivit rättsprocesser mot medier. Han vet också vilken makt som ligger hos annonsörerna och sponsorerna, oavsett om det gäller NFL eller tv-nätverken.
Han kanske inte vet hur regelverken fungerar. Men tvivla aldrig på att han vet precis vad han håller på med.

Martin Jönsson
martin.jonsson@dn.se "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

" Trumps utträdespolitik försvagar USA:s ställning

Analys. Iran styrs av diktatorer, kärnteknikavtalet med landet är uselt och ligger inte i USA:s intresse. Men det kommer tills vidare inte att rivas upp. Inte heller blir det omedelbara nya sanktioner mot Iran. Det var budskapet i president Donald Trumps linjetal om Iran på fredagskvällen.

Det som många har befarat inträffar alltså inte – att USA överger avtalet, som enligt en samlad expertis har bedömts som mycket framgångsrikt. Iran är inte längre på väg att utveckla ett eget kärnvapen, och FN:s atomenergiorgan IAEA har konstaterat att Iran uppfyller sina förpliktelser i avtalet.
Inte heller USA påstår att Iran tekniskt sett skulle bryta mot några konkreta punkter i avtalstexten.
Ändå har Trump dömt ut avtalet, som president Barack Obama var med att förhandla fram, som ”det värsta avtalet i USA:s historia” och att det därför måste rivas upp.
Men de ansvariga för säkerhetspolitiken i Washington, främst försvarsminister James Mattis, utrikesminister Rex Tillerson och den nationelle säkerhetsrådgivaren H.R. McMaster, har argumenterat för att det vore vansinne att dra sig ur Iranavtalet.
Dels skulle det ge de mest hårdföra mullorna i Teheran en god anledning att återuppta utvecklingen av en atombomb, dels skulle det öka krigsrisken. Knappast en välkommen utveckling att öppna en ny kärnvapenkonfrontation i ett läge när USA redan befinner sig i ett upptrappat ordkrig med Nordkorea.
Trumps beslut innebär att han inte ”certifierar” (intygar) att Iran har uppfyllt sina förpliktelser i avtalet, men det rivs inte upp. I stället bollar Trump frågan till USA-kongressen, där han hoppas att avtalet saboteras. Men att det skulle hända är högst osäkert; hittills har kongressen, trots republikansk kontroll, visat sig oförmögen att fatta särskilt många beslut.
Om kongressen misslyckas, varnade Trump, kommer han att riva upp avtalet på egen hand.
Vita husets nya Iran-linje kan därmed ses som ett slags kompromiss, där presidentens rådgivare har fått Trump att tro att han på något sätt har rivit upp avtalet, medan det i verkligheten finns kvar.
En avgörande drivkraft för Trump tycks vara att markera avstånd till sin företrädare i Vita huset. Inget som Obama uppnådde – Iranavtalet, sjukvårdsreformen, miljöskyddet – ska få finnas kvar orört.
Hanteringen av Iran aktualiserar en fråga som många – hittills förgäves – har försökt komma underfund med: Vad går Trumps utrikespolitik egentligen ut på? Har han ens någon linje, annan än vad som sammanfattas i det nationalistiska slagordet ”America First”?
Den ledande utrikesexperten Richard Haass reaktion på twitter, när USA i veckan beslöt att lämna FN:s kulturorgan Unesco, var träffande: ”Trumps utrikespolitik har funnit sitt tema, Utträdesdoktrinen. USA har lämnat/hotat att lämna TPP, Paris-avtalet, Unesco, NAFTA, JCPOA”.
Den sistnämna förkortningen syftar just på kärnteknikavtalet som Iran slöt med USA, Ryssland, Kina, Frankrike, Storbritannien och Tyskland sommaren 2015 efter åratal av komplicerade förhandlingar.
Trumps åtgärder, i enlighet med ”utträdesdoktrinen”, bekräftar för såväl allierade som motståndare att avtal som USA har skrivit på inte betyder något, och att Washington hellre drar in sig inom sitt skal.
Det är, som den iransk-amerikanske debattören Trita Parsi skriver i en kommentar, ett ”självdestruktivt beteende”. Vilket ligger i linje med utträdet från TPP, frihandelsavtalet i Stillahavsregioner, som försvagar USA:s ställning i östra Asien och i första hand gynnar Kina.
När det gäller Iran är Trump förmodligen inte så intresserad av, eller insatt i, vad kärnenergiavtalet egentligen går ut på. Han hävdar att Iran kanske inte bryter mot avtalets bokstav, men väl mot dess anda.
Mer avgörande är hans syn på den shiamuslimska stormakten Iran som den stora fienden i Mellanöstern, eller närmare bestämt Teherans ”skadliga” och ”destabiliserande” aktiviteter i regionen: stödet till

Syriens diktator Bashar al-Assad, robotprogrammet, stödet till den libanesiska terroriströrelsen Hizbollah och shiamuslimska grupper i Jemen som slåss mot USA:s nära allierade Saudiarabien.
Omvärldens reaktion på Trumps besked är inte svårt att förutspå. Varken européerna, Kina, Ryssland eller Iran förefaller intresserade av att omförhandla det existerande avtalet.
Avtalet i sig har en del svagheter, har bland andra Tillerson påpekat. Främst handlar det om ”solnedgångs-bestämmelser”, som stadgar att Iran har rätt att stegvis börja öka sin urananrikning om mindre än tio år, och om 15 år försvinner begränsningen av hur mycket kärnbränsle Iran får producera. Visserligen får Iran inte heller då bygga en atombomb, men steget till att bli en nukleär nation blir betydligt kortare.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

"Fakta. Iranavtalet
Avtalet mellan Iran och P5+1-gruppen (USA, Frankrike, Tyskland, Storbritannien, Ryssland och Kina) slöts 2015 och ger internationell insyn i det iranska atomenergiprogrammet, som samtidigt bantas kraftigt.
Enligt avtalet minskas Irans centrifuger för anrikning av uran med två tredjedelar. Dessutom öppnar Iran dörrarna till sina kärnteknikanläggningar för FN-inspektörer.
FN:s tidigare sanktioner återupprättas inom 65 dagar om avtalet bryts. Sanktioner mot iranska köp av robotteknik ska inte upphävas förrän efter åtta år. I utbyte mot detta hävs de internationella ekonomiska sanktionerna mot Iran. "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

" Enligt Trump bryter Iran mot avtalet

Iran har inte levt upp till kärnvapenavtalet, hävdar Donald Trump. Nu är det upp till kongressen att rädda överenskommelsen.

Donald Trumps linjetal om USA:s nya förhållningssätt till Iran var mer aggressivt än vad förhandsrapporterna hade vittnat om.
Trump vägrar att ”certifiera” kärnvapenavtalet från 2015. Han hävdar att Iran inte har efterlevt avtalets klausuler. Detta synsätt strider mot tidigare uppgifter från Trumps eget kabinett. Såväl utrikesministern som försvarsministern som nationelle säkerhetsrådgivaren har intygat att Iran de facto har levt upp till avtalet.
Att Donald Trump inte skulle certifiera avtalet var väntat. Men att han till den grad skulle hävda att Iran brutit mot avtalets klausuler var mer överraskande.
Trump hävdar att internationella inspektörer hindrats från att utöva sin fulla auktoritet på plats i Iran. Han hävdar också att regimen inte har följt kraven i fråga om utvecklingen av centrifuger för urananrikning. Detta strider mot uppgifter från kontrollorgan och företrädare för europeiska länder som undertecknat avtalet.
Som straff för de hävdade överträdelserna ger Trump nu kongressen i uppgift att rösta igenom nya sanktioner, som dock inte explicit gäller punkter i avtalet från 2015. Till exempel ska Irans revolutionsgarde beslås med ekonomiska sanktioner.
Om inte kongressen når en överenskommelse äventyras hela avtalet, säger Trump.
– Utifall vi inte når en lösning med kongressen och våra allierade så kommer överenskommelsen att avslutas. Avtalet granskas fortlöpande

av mig och vårt deltagande kan när som helst avslutas av mig i egenskap av president.
Trumps tal var en lång tablå över brott som Iran begått sedan 1979. Trump kallar Iran för världens ledande finansiär av terrorism, som stödjer Syrienregimen och har utbyte med Nordkorea. Trump upprepar också att kärnvapenavtalet som undertecknades av Obama-administrationen är det sämsta han någonsin sett. Det har ensidigt gynnat Iran-regimen, enligt Trumps utvärdering.
Om USA låter avtalet fortlöpa i nuvarande format kan Iran inom närtid utveckla kärnvapen, är presidentens slutsats.
– Vi kan inte och tänker inte certifiera det. Vi kan inte vandra vidare på en väg mot mer våld, mer terror och ett högst verkligt genombrott för Irans kärnvapenframställning.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

" Trupprörelser väcker oro för offensiv mot Kirkuk

Militärt högspänningsläge råder i den omstridda irakiska provinsen Kirkuk. På fredagen rapporterades om stora trupprörelser från den irakiska regeringsarmén och det kurdiska peshmerga.

Enligt brittiska BBC kommenderades på fredagen 6 000 soldater från den självstyrande kurdiska regionen (KRG) till provinsen Kirkuk, för att förstärka den redan betydande militära närvaron.
Vid middagstid på fredagen kom rapporter från flera oberoende nyhetsförmedlare om att en offensiv påbörjats från irakiskt håll, men uppgifterna togs senare tillbaka.
Kirkuk har länge varit ett stridsämne mellan den irakiska centralmakten i Bagdad och det irakkurdiska självstyret i nordost. Sommaren 2014 var terrororganisationen IS på frammarsch i Irak och lyckades erövra stora områden norr och väster om Bagdad. Den irakiska armén retirerade, men irakkurdernas peshmergastyrkor lyckades säkra Kirkuk och flyttade därmed fram det irakiska Kurdistans nominella gränser.
Nu när IS inte längre är något omedelbart hot vill Bagdad snarast återställa den status som rådde tidigare. Men irakkurderna är motvilliga. I den omstridda folkomröstning som hölls för snart tre veckor sedan i irakiska Kurdistan inkluderades även Kirkuk, ett beslut som upprört den irakiska centralregeringen.
Iraks premiärminister Haider al-Abadi har dock flera gånger försäkrat att han inte vill ha någon väpnad konfrontation, och uppgifterna om att militäroperationen mot Kirkuk satts i gång avfärdade han som ”fejknyheter”.
– Iraks armé kommer inte att användas mot vårt eget folk eller för att starta ett krig mot kurdiska medborgare, sade al-Abadi på fredagen.
Men samtidigt har premiärminister al-Abadi förklarat att folkomröstningen är olaglig, och trupprörelserna på marken talar ett

nog så hotfullt språk. I Kirkuk omringas de kurdiska styrkorna på tre flanker av enheter ur Iraks regeringsarmé, understödda av den shiitiska ”folkliga mobiliseringsfronten” al-Hashd al-Shaabi. Och konvojerna rör sig allt närmare Kirkuk, samtidigt som huvudvägarna västerut och söderut skärs av.
Det kan mycket väl röra sig om en markering och en styrkedemonstration, men i det spända läget är detta riskabla åtgärder som mycket snabbt kan kasta in Irak i den värsta krisen sedan den amerikanska invasionen 2003. Många fruktar ett nytt inbördeskrig.
– Vi ser farliga tecken på att det pågår en uppladdning för krig och aggressioner mot Kurdistan, säger en representant för peshmergas centralkommando till nyhetsbyrån Rudaw.
Kirkuk är navet i det irakiska Kurdistans oljetillgångar. I regionen finns närmare 40 procent av Iraks olja, reserver som beräknas uppgå till närmare 45 miljarder fat. Den olja som exporteras härifrån går via ledningar till den turkiska staden Ceyhan och därifrån till Europa och Ryssland.
Ryska hel- och halvstatliga oljebolag har tagit över flera oljefält och raffinaderier i irakiska Kurdistan under det senaste året. Det sista Ryssland vill se är ett destabiliserat Irak. President Putin har varit kallsinnig inför folkomröstningen i irakiska Kurdistan men vill samtidigt skydda de ryska investeringarna. Frågan är om rysk diplomati kan bidra till att lösa krisen.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

"Fakta. Irakiska Kurdistan
Den självstyrande kurdiska regionen i Irak (KRG) omfattar provinserna Dahuk, Erbil och Sulaymaniyya.
Det angränsande Kirkuk har också en stor kurdisk befolkning.
Sommaren 2014 tog kurdiska styrkor kontroll över provinshuvudstaden Kirkuk.
Den 25 september hölls en folkomröstning om självständighet i irakiska Kurdistan och även i Kirkuk, där ja-sidan vann stort. **DN** "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

" Zuma riskerar åtal för 783 fall av korruption

Sydafrikas president Jacob Zuma kan ställas inför rätta för 783 fall av korruption, efter att en domstol på fredagen beslutat att riva upp ett åtta år gammalt beslut att lägga ned rättsprocessen.

Domslutet är ett hårt slag mot den pressade presidenten och höjer insatserna i maktstriden inom ANC. Presidenten, som snart nått slutet av sin tid vid makten i Afrikas största ekonomi, har förföljts av anklagelser om korruption och maktmissbruk och nu kan ett mycket omfångsrikt korruptionsmål hota honom, mer än ett decennium efter att händelserna ägt rum.
På fredagen slog högsta överklagandedomstolen i Bloemfontein fast att den nationella åklagarmyndigheten agerat felaktigt när man 2009 lade ned en rättsprocess mot Zuma.
Ett par år tidigare hade affärsmannen Schabir Shaik dömts för att ha mutat Zuma. Men utredningen av Zumas inblandning lades ned av åklagarmyndigheten efter att Zuma släppt ett antal bandupptagningar som visade att tajmningen på målet hade politiska motiv och kunde härledas till den tidens maktstrid inom ANC mellan Zuma och förra presidenten Thabo Mbeki.
Dessa så kallade ”Spy Tapes” bestod av telefonavlyssningar av chefen för polisens specialenhet för korruptionsmål, Scorpions, och riksåklagaren Bulelani Ngcuka som diskuterat när man skulle gå vidare med målet mot Zuma för att Mbeki skulle gynnas bäst.
Zuma petade i denna veva Thabo Mbeki från presidentposten och Zuma kunde ta över makten men fallet har förföljt honom sedan dess,

samtidigt som ytterligare korruptionsskandaler briserat med allt större omfattning.
Oppositionspartiet Democratic Alliance, som drivit på rättsprocessen, jublar efter fredagens beslut.
– Dagens domslut är en seger för rättvisan, för lagen, och för Sydafrika. Jacob Zuma kommer inte att besegra rättvisan. Lagen gäller för alla, oavsett status, säger oppositionsledaren Mmusi Maimane i ett uttalande.
För Jacob Zuma blir det nu ännu viktigare att se en efterträdare som kan tillgodose hans intressen efter presidentskapet.
I december ska regeringspartiet ANC, som är hårt ansatt av interna konflikter, utse en efterträdare till Zuma som lobbar hårt för att hans exhustru Nkosazana Dlamini-Zuma ska efterträda honom. Mot Dlamini-Zuma är den främsta motkandidaten den sittande vicepresidenten Cyril Ramaphosa, men startfältet är brett.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

" Prag och Kiev i ordkrig om Krim

Tjeckiens president Milos Zeman vägrar backa från sitt uttalande om att Ukraina bör acceptera att Krim är ryskt. Upprörda ukrainska politiker avfärdas som ”neandertalare” av hans talesman.

Han är känd för sina dryckesvanor och stenhårda uttalanden mot flyktingar och muslimer. Flyktingkrisen 2015 kallade Milos Zeman ”en organiserad invasion” och varnade för ”en super-förintelse” om muslimer tilläts stanna i Europa.
Den tjeckiske presidenten har också en nära relation till ryske kollegan Vladimir Putin. Han har länge motsatt sig EU:s sanktioner som infördes efter Rysslands annektering av Krim 2014.
I tisdags gick han ett steg längre, i ett tal i Strasbourg. Han menade att det ryska övertagandet av Krim var ett fullbordat faktum och att Kiev borde se till att få kompensation av Moskva, i form av pengar eller olja.
I Ukraina orsakade uttalandet upprörda känslor. President Petro Porosjenko förklarade genast att landets territorium inte är till salu. Och premiärminister Volodymyr Hrojsman undrade om den tjeckiske presidenten var riktigt klok.
– En frisk person skulle aldrig säga något sådant, men en mentalsjuk person skulle kunna göra det, sa han till journalister i Kiev.
Zemans talesman Jiri Ovcacek kontrade på Twitter:
”Jag ser de grova attackerna från vissa ukrainska politiker som vrål från någon neandertalgrotta.”
Även på hemmaplan har Zeman fått hård kritik. Premiärminister Bohuslav Sobotka slog fast att presidenten inte hade mandat att uttala

sig om Krim och att landets utrikespolitik står fast – alltså fortsatt stöd för sanktionerna mot Ryssland.
I en tv-intervju på torsdagskvällen vägrade Zeman be Ukraina om ursäkt, eftersom han bara ”uttryckt sin personliga åsikt”. Han påpekade att han tidigare kallat annekteringen av Krim olaglig.
– Men vad är det viktiga nu? Krim tillhör Ryssland och jag kan inte tänka mig en rysk regering som skulle ge upp det.
Leonid Slutskij, ordförande i ryska parlamentets utrikesutskott, välkomnar Zemans erkännande av Krim som ryskt.
– Men att betala Ukraina kompensation håller inte. Återföreningen är inget vi köpslår om.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

" Oenighet om kolkraft stoppar utsläppsavtal

Förhandlingarna om EU:s handel med utsläppsrätter, en viktig del av EU:s klimatpolitik, har kört fast. Jytte Guteland (S), en av EU-parlamentets förhandlare, är besviken på EU:s medlemsländer.

Sedan i våras pågår EU-förhandlingar om flera nya klimatlagar som på olika sätt ska tvinga medlemsländerna att genomföra unionens skärpta klimatpolitik. Men natten till fredagen, efter tretton timmar, bröt förhandlingarna om ETS, EU:s system för handel med utsläppsrätter, samman. Om och när förhandlingarna fortsätter är oklart.
Förhoppningen var att det skulle ha blivit en slutlig uppgörelse, men EU-parlamentet sade nej till ett bud från rådet (medlemsstaterna) som innebar att kolverk skulle kunna få pengar från de nya moderniseringsfonderna.
– Jag är besviken på att det inte blev en uppgörelse, men tryggt förvissad om att vi tog ett ansvarsfullt beslut. Jag tror att väljarna hade blivit upprörda om vi hade sagt ja till att EU-medel ska användas för att finansiera kolanläggningar, säger Jytte Guteland (S), ledamot i EU-parlamentets miljöutskott och en av förhandlarna.
Förhandlingarna om ETS är en del av EU:s klimatpaket där flera nya lagar syftar till att förvandla klimatmålen till verklighet. Utöver skärpta EU-regler för handeln med utsläppsrätter handlar det om hur minskningen av utsläppen ska fördelas mellan länderna samt om nya regler för energieffektiva byggnader.
Utsläppshandeln är en viktig del av EU:s klimatpolitik. Men dagens ETS fungerar inte, bland annat eftersom priset på utsläppsrätter är så lågt att det inte pressar företagen att dra ned på utsläppen. EU-

kommissionen vill minska antalet utsläppsrätter med drygt två procent om året, samt inrätta en innovationsfond och en moderniseringsfond.
– Vi är ganska överens när det gäller minskningen av antalet utsläppsrätter, men knäckfrågan gäller hur omställningen av industrin ska finansieras. Det handlar om mycket stora belopp och från EU-parlamentet kan vi inte gå med på att använda EU-medel för att låsa in Europa i en fossil framtid, säger Jytte Guteland.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

" **Fakta. EU:s klimatpolitik**
EU-länderna är i princip överens om att utsläppen i EU ska minska med 40 procent (jämfört med 1990 års nivåer) fram till 2030, att 27 procent av energin ska var förnybar och energieffektiviteten ska öka med 27 procent. Men det finns stora motsättningar om hur målen ska nås.
Under 2017 förhandlar rådet (medlemsstaterna) och EU-parlamentet om en flera nya klimatlagar. Förhandlingarna som strandade natten till fredag handlar om ETS, EU:s handel med utsläppsrätter, ett system inte fungerar. "

DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017

" Vardagen och hoppet återvänder i Mosul

DN:s fotograf Paul Hansen delar några ögonblick i Iraks nya vardag, där människor börjar blicka framåt – samtidigt som många bär på skador för livet.

Det flyter inga lik nedströms i Tigris, attackhelikoptrarna dånar inte förbi mot den blå himlen och det hörs inga skottsalvor bland ruinerna. Vapnen har tystnat i Mosul. De stridande soldaterna har dragit vidare i sin jakt på terrorsekten IS och en begynnande fred drar efter andan. Flodens vatten porlar friskt och fågelsång blandas med barnskratt. Med den gemensamma fienden på reträtt får inre spänningar i området allt skarpare konturer. Irakiska soldater vid vägspärrar som viskande varnar oss för shiamiliser. Kurdiska peshmergasoldater är starkt misstänksamma mot irakiska armén, irakiska armén oroas av kurdernas kontroll över Kirkuk och turkmener säger sig vara ansatta från flera håll.
Det hela handlar förstås om perspektiv, om vem man är och hur man ser saker och ting. Från Hemen Mahmoodis upphöjda position på avbytarbänkens plexiglastak ser han kurdernas hoppfulla framtid i Massoud Barzanis arbete för ett självständigt Kurdistan. Den kurdiska presidentens offentliga möte på Sulaymaniyahs fotbollsstadion omgärdas av ett enormt säkerhetspådrag. Hundratals trupper och säkerhetsmän grupperar sig som inför ett mindre fältslag och några av dem försöker få ner Hemen från avbytarbåsets bräckliga tak. Trots ihärdiga försök misslyckas de helt. Inte ens när en av dem kryper upp för att personligen vädja lyckas de. Entusiasm trumfar tillrättavisningar.
Pontonbron som den irakiska armén byggt för att kunna korsa Tigris utom skotthåll från striderna används flitigt för att transportera

människor till och från Mosul. Många av de som bor i tillfälliga läger - runt om kommer för att återse staden, handla något litet och, om det går, hämta något från resterna av sina forna hus.
Flyktinglägren och sjukhusen runtom i Irak är fulla av barn som missat stora delar av sin skolgång och som skadats av kriget. Fysiskt såväl som psykiskt. I sängarna på Emergencysjukhuset i Erbil vårdas några av dem:
Tioåriga Yosif skadades av en raket, låg medvetslös 25 dagar.
Elvaåriga Xayam sköts i ryggen av en krypskytt.
Hassan, tretton, skadades av splitter och är förlamad från midjan och nedåt.
Kriget lämnar dock inte bara fysisk död och ruiner i sina spår. I en återerövrad skola i östra Mosul hittades nyligen skolböcker som IS använt för att undervisa barnen i matematik. I elevernas matematikböcker fanns uppgifter som: ”En bomb plus en bomb är lika med två bomber.”

Paul Hansen
paul.hansen@dn.se "

DN SÖNDAG 15 OKTOBER 2017

" Högerpopulister kan ta plats i regeringen

Det högerpopulistiska partiet FPÖ, med rötter i nazismen, tar sikte på en plats i Österrikes kommande regering. Oavsett hur det går i dag när landet går till val har FPÖ redan stöpt om österrikisk politik.

– Islam tillhör inte Österrike! dundrar partiledaren Heinz-Christian Strache från scenen.
Några tusen åhörare har samlats i Wiens tionde distrikt där FPÖ håller valavslutning. Partifunktionärer serverar gratis öl och gång på gång spelas FPÖ-hymnen ”Immer wieder Österreich”. Från scenen avhandlas profilfrågorna en efter en: invandringskritik, varningar för ”islamisering”, krav på sänka skatter och ett nej till det planerade rökförbudet.
Opinionsmätningarna pekar mot att FPÖ har en god chans att få en plats i en kommande regering; partiet ligger på andra plats (27 procent), efter konservativa ÖVP (33 procent) och före Socialdemokraterna SPÖ (23 procent).
Även om FPÖ:s politik uppfattas som alltför extrem av många väljare finns ett utbrett missnöje med den styrande storkoalitionen. Sedan tio år leds Österrike av SPÖ och ÖVP, två partier som dominerat landets politik under hela efterkrigstiden, och vars äktenskap knakat den senaste regeringsperioden.
– Det är inte Gud som bestämt att de ska regera vidare i all evighet, ropar Heinz-Christian Strache från scenen.
HC, som han kallas av anhängarna, får draghjälp av det som kallats den smutsigaste valrörelsen i Österrikes historia. Avslöjanden om förtalskampanjer och spionerianklagelser har framför allt sänkt

förtroendet för Socialdemokraterna, som riskerar att göra sitt sämsta val någonsin.
För ett år sedan såg FPÖ till och med ut att kunna bli största parti. Men sedan 31-åriga fenomenet Sebastian Kurz tog över ledningen för konservativa ÖVP i våras har han lockat över många av högerpopulisternas sympatisörer.
– Han har ju kopierat vår politik rakt av, säger Andreas Guggenberger som leder FPÖ i Wien.
Han syftar bland annat på att Kurz gjort invandringskritik till sin profilfråga och vars retorik påminner om FPÖ-ledarens.
Lokalpolitikern citerar en känd tysk sång: ”Allt är stulet. Ingenting tillhör mig”.
– Det passar bra på ÖVP. Men å andra sidan visar det att vår politik är riktig, säger han.
61-åriga pensionären Gertrude Krichberger gick med i FPÖ i samband med flyktingkrisen för två år sedan. Hon tycker att politikerna inte längre bryr sig om de som bott och arbetat här i årtionden.
– Jag känner inte längre igen mig i mitt eget land.
De senaste åren har FPÖ ansträngt sig för att putsa bort den extrema stämpel som senast partiet kom in i regeringen fick andra EU-länder att inleda en kampanj mot Österrike (se artikel intill). I EU-parlamentet sitter de fortfarande i samma grupp som bland andra högerextrema Nationella Fronten från Frankrike.
– Det finns mer som förenar FPÖ och Nationella Fronten än som skiljer dem åt, säger statsvetaren Laurenz Ennser-Jedenastik vid Wiens universitet.
Han forskar på populistiska partier i Europa och spår att FPÖ har ”mycket goda chanser” att komma in nästa regering.
– Den chansen är större än 50 procent. ÖVP har närmat sig FPÖ och de två partierna är den mest ideologiskt överensstämmande koalitionen, säger han.
Bland Österrikare med bakgrund i andra länder växer nu oron för vad som ska ske om högerpopulister tar plats i regeringen.
– Jag befarar att hatkampanjerna mot oss som de beskriver som utlänningar ska bli värre, säger 30-åriga Betul Aydin med rötter i Turkiet.
De senaste månaderna har hon märkt av en allt mer hätsk stämning mot människor som liksom hon bär slöja.
– Det händer ofta att folk stirrar hatiskt på mig i kollektivtrafiken. Andra skuffar mig åt sidan. Jag tror de känner sig styrkta av politikerna säger om oss, säger hon.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta. FPÖ
Österrikes frihetsparti FPÖ grundades år 1956, men har rötter tillbaka till 1800-talets nationalism. Dess första partiledare, Anton Reinthaller, tjänstgjorde som frivillig i Nazitysklands paramilitär SS.
Partiets kärnfrågor är i dag rättvisa och minskad invandring.
FPÖ har suttit i flera tidigare koalitionsregeringar: med socialdemokratiska SPÖ år 1983-1986 och med konservativa ÖVP år 2000-2005.
Partiet leds sedan 12 år av Heinz-Christian Strache och fick 20 procent av rösterna i det senaste parlamentsvalet 2013. "

DN SÖNDAG 15 OKTOBER 2017

" IS-anhängare kapitulerar i al-Raqqa

Syrien. Terrorgruppen IS pressas allt hårdare. I dess självutnämnda huvudstad al-Raqqa i Syrien har över 100 stridande kapitulerat. Syriska regeringsstyrkor ska även ha intagit IS-fästet staden al-Mayadin.

En överenskommelse har också slutits om att IS-stridande ska få lämna staden.
— Daesh (Islamiska staten) står på randen till att krossas. I dag eller i morgon kan staden vara befriad, säger Nouri Mahmoud, talesperson för den kurdiska YPG-gerillan, till nyhetsbyrån Reuters.
Enligt oppositionella Syriska människorättsobservatoriet (SOHR), som bevakar kriget från Storbritannien, har syriska IS-anhängare gett upp och bussats ut från staden tillsammans med sina familjer.
Enligt organisationen finns fortfarande upp till 150 utländska IS-anhängare i staden. Först sades att dessa inte skulle få ingå i överenskommelsen om evakuering, men sedan kom nya bud:
– Utländska stridande är också inkluderade i uppgörelsen, säger den lokale beslutsfattaren Omar Alloush enligt AFP.
Men den USA-ledda alliansen mot IS håller fast vid att bara syriska IS-krigare ska få lämna, men inte utländska. Det är oklart vem som får sista ordet i frågan.
Även i Dayr al-Zawr är terrorgruppen satt under hård press. Regeringsstyrkor och deras allierade ska ha intagit al-Mayadin. Staden blev en viktig bas för terrorgruppen efter att anfallet mot al-Raqqa inleddes.
Offensiven mot al-Raqqa inleddes i juni i år. Men hårda strider väntar, varnar den USA-ledda alliansen.
”Vi kommer inte att ange någon tidpunkt för när vi tror att IS kommer att vara helt besegrade i al-Raqqa”, uppger översten Ryan Dillon till Reuters.
TT "

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

" Vi glömde kvinnorna i Pakistan

Kvinnan sitter på sin säng och tittar in i kameran. ”Hur ser jag ut?” börjar hon. ”Vacker?” ”Sexig?”

Så inleds The Guardians halvtimmesdokumentär om Quandeel Baloch, kvinnan som kallades för Pakistans Kim Kardashian. Båda unga, snygga kvinnor som tycker om att visa upp sig i sociala medier. Men där slutar också likheterna. Att jämföras med den amerikanska dokusåpakändisen är orättvist, för någon vars hem var en lerhydda. För en kvinna som giftes bort, flydde från mannen som slog henne och tvingades lämna ifrån sig sin nyfödde son – innan hon ens hunnit fylla 20.
Modellen och skådespelerskan Quandeel Baloch vägrade att bära slöja, motsade sig äktenskapet, klädde sig sexigt och hade en halv miljon följare i sociala medier. För det blev hon strypt till döds av sin bror.
Några kanske minns hur mordet i juli förra året satte i gång en hätsk debatt om heder i Pakistan. Månader av protester tvingade parlamentet att till slut agera, och i oktober antogs en hårdare lag mot hedersbrott. Strafftiden skräptes och det skulle inte längre ses som förmildrande omständigheter att mannen mördade i hederns namn eller hade en relation till offret.
Drygt ett år har gått, hur ser det ut i Pakistan nu? Begås det färre hedersbrott mot kvinnor? Tyvärr inte.
I en rapport från Human Rights Watch från september framgår det att 97 kvinnor har mördats under 2017 – i *en* provins i Pakistan. I juni dömdes en trettonårig flicka till döden av ett ”råd” bestående viktiga män i byn. Hon lyckades undkomma och placerades hos släktingar – som dödade henne.

Och det fortsätter så här: I augusti mördades två flickor, 15 och 17 år. Någon vecka senare högg en man huvudet av sin fru för att hon vägrat sluta sitt jobb på en fabrik. Och så sent som i september använde en pappa elchocker för att mörda sina två döttrar, som han misstänkte hade pojkvänner. Den sista händelsen fick några notiser i världspressen men de andra flickorna uppmärksammades knappt.
Den nya lagen mot hedersbrott i Pakistan har, enligt rapporten, visat sig verkningslös. Kvinnor och flickor mördas urskillningslöst medan myndigheterna ser mellan fingrarna. Den revolution för kvinnors frihet som grydde efter Quandeel Balochs död, blev aldrig mer än en dröm. Och omvärlden, vi som högljutt slöt upp på barrikaderna för kvinnorna i Pakistan förra sommaren, vi har åter vänt dem ryggen.

Evelyn Schreiber
evelyn.schreiber@dn.se "

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

" Högergir i alplandet

Analys. Wien. De österrikiska väljarna önskade sig förändring, och fann den till långt ut på högerkanten. Med den konservativa Sebastian Kurz, 31 år, som ny trolig förbundskansler väntas alplandet göra en rejäl högergir.

Efter en valrörelse som har kallats för den smutsigaste i Österrikes historia kan två vinnare koras. Den ena är 31-åriga Sebastian Kurz som lett konservativa ÖVP till en klar valseger. Han har god chans att bli Österrikes nästa förbundskansler – och därmed den yngste ledaren i EU.
Pr-geniet Kurz har tillhört regeringen de senaste sju åren men ändå lyckats lansera sig som en frisk fläkt. Genom att stöpa om sitt konservativa parti och likt Frankrikes president Emmanuel Macron gå till val på en egen lista tycks Kurz ha övertygat väljarna om att han kan ge landet en nystart. Kritiker har raljerat över hans person-centrerade valrörelse och nedlåtande kallat honom ”barn-kanslern”. Men konceptet har fungerat. 31-åringen är favorittippad att bilda regering – troligtvis tillsammans med högerpopulistiska FPÖ.
Valets andra vinnare heter Heinz-Christian Strache, 48 år, och är ledare för högerpopulistiska FPÖ. Efter en valrörelse som dominerats av frågor om flyktingmottagande och migration ser FPÖ, med rötter i nazismen, ut att göra sitt bästa val på närmare 20 år. Med mer än en fjärdedel av väljarstödet har partiet god chans att plats i en höger-högerregering.
Med Sebastian Kurz vid rodret och FPÖ som regeringspartner väntas Österrike göra en rejäl högersväng. 31-åringen anklagas ofta för att ha kopierat högerpopulisternas främlingsfientliga retorik och för att ha kapat dess politiska program. Partiernas profilfrågor om att minska

invandringen, värna vad man kallar österrikiska värderingar och stoppa ”islamiseringen” är förvillande lika varandra. Men det tycks ha gått hem hos väljarna. Tillsammans ser de bägge partierna ut att få närmare 60 procent av väljarstödet, enligt de preliminära siffrorna.
Kritiker varnar för att en höger-höger regering ska slå in på en liknande väg som grannlandet Ungern. Med utgångspunkt i det hätska tonläget i valrörelsen och med blick på premiärminister Viktor Orbáns hårda linje gentemot mot invandrare kan landet stå inför en ”Orbanisering”, varnar de. Oron delas av många österrikare med rötter i andra länder.
– Jag befarar att hatkampanjerna mot oss som de beskriver som utlänningar ska bli värre, sade väljaren Betul Aydin, med bakgrund i Turkiet till DN i valrörelsens slutspurt.
Österrikisk politik har sedan länge fungerat som ett slags politiskt laboratorium för att släppa fram högerpopulister till makten. Vid tidigare tillfällen då FPÖ tagit plats i regeringen, senast mellan år 2000 och 2005, slutade det dock med katastrof. Partiveteranerna minns med bävan hur partiet skakades av interna stridigheter och vikande opinionssiffror. Men för partiledaren Heinz-Christian Strache, som sedan 12 år lett det största oppositionspartiet, hägrar nu ministerposter och inflytande.
Sebastian Kurz kallas ibland ”Wunderwuzzi”, ungefär underbarn eller någon som kan gå på vatten. Om det kan vara till hjälp under de kommande regeringsförhandlingarna återstår att se. Mer än invandringskritiken förenar de bägge partierna. Även inom skatte-, närings- och socialpolitik står partierna nära varandra, vilket gör att de åtminstone på det ideologiska planet lär få lättare att komma överens än den stora koalition som styrt Österrike de senaste tio åren. Och vars stormiga äktenskap slutade med söndagens nyval.
”Schlammelschacht” är det tyska ordet för gyttjebrottning och har använts flitigt för att beskriva den österrikiska valrörelsen. Det har också varit ett nyckelord för att förstå Socialdemokraterna SPÖ:s kräftgång. Regeringspartiet ser förvisso ut att göra sitt sämsta val i modern tid, men lyckas ändå undvika den katastrof som många socialdemokrater befarat. SPÖ är svårt skadeskjutet efter avslöjandena om att en av partiets rådgivare legat bakom en smutskastningskampanj mot motståndarna. Förbundskansler Christian Kern tvingades göra avbön, men då var skadan redan skedd. Hans framtid som partiledare är oviss. Och det mesta talar för att SPÖ hamnar på opposionens bänk. Det följer samma mönster som i de andra ”ödesvalen” som hållits under året. I Tyskland, Frankrike och Storbritannien har väljarna straffat den sittande regeringen. Österrike är inget undantag.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

”Vi har aldrig sett en sådan förödelse”

Helgens bombdåd i Somalias huvudstad Mogadishu är den enskilt värsta attacken i landets historia. På söndagen steg dödssiffran till 231 omkomna, samtidigt som stadens sjukhus kämpade för att vårda hundratals skadade. Presidenten har utlyst tre dagars landssorg.

På söndagen sökte räddningsarbetare efter överlevande i bråtet utanför Safari Hotel som ligger i hjärtat av Mogadishu, inte långt från utrikesministeriet. Stadens redan hårt belastade sjukhus tvingades vårda hundratals skadade i korridorer efter attacken som beskrivs som den värsta i landets historia.

— Jag vädjar till alla somalier att donera blod, sade president Mohamed Abdullahi Mohamed, allmänt kallad för ”Farmajo”, efter att han själv gett blod och utlyst tre dagars landssorg, enligt lokala medier.

Misstankarna faller omedelbart på islamistmilisen Al-Shabaab, som terroriserat civilbefolkningen i Somalia i mer än ett decennium. Milisen har pressats tillbaka militärt på senare år, men bedömare som DN talat med i och utanför Somalia ser lördagens attack som ett tecken på att Al Shabaabs attacker blivit allt mer sofistikerade.

En insatt källa väcker frågan om målet verkligen var hotellet eller om lastbilen, som var fullastad med sprängmedel, var på väg mot en annan destination. Det pr-mässiga bakslaget av en så stor attack som nästan uteslutande drabbade civila kan göra att milisen undviker att ta på sig ansvaret.

Samtidigt kommer konsekvenserna för regeringen sannolikt att bli negativa. När Farmajo i februari utsågs till president av parlamentet, som i sin tur valts av ett elektorskollegium bestående av 14 000 lokala ledare, var reaktionerna överlag positiva. Men på senare tid har de interna stridigheterna vuxit i styrka till den grad att hela statsbygget börjat vackla.

I veckan avgick försvarsministern Abdirashid Abdullahi Mohamed och befälhavaren Mohamed Ahmed Jimale. Enligt LA Times hade de två bråkat om inflytande samtidigt som källor till DN gör gällande att de varit missnöjda med mandat och resurser för att bekämpa Al Shabaab på landsbygden.

Parallellt har en klyfta mellan regeringen och de lokala delstaterna blivit allt svårare att ignorera. Presidenten har blivit isolerad av lokala delstatsledare som öppet har vädrat sitt missnöje med statsbygget som upplevs som toppstyrt från Mogadishu. Dessa interna stridigheter skapar distraktion för regeringen och skapar luckor i säkerhetsarbetet som Al Shabaab inte undgår att utnyttja.

Bombdådet blir ett tungt bakslag för både Farmajo och det internationella samfundet som arbetat hårt för att sälja in en bild av en somalisk huvudstad som gör stadiga landvinningar i kampen mot terrorn. På sistone har flera rapporter från Mogadishu visat en stad där återvändande somalier tillsammans tar ansvaret för återuppbyggnaden av den sargade staden.

Att attacken var den blodigaste i landets historia säger en del om hur allvarligt säkerhetsläget fortsatt är i Mogadishu.

Men bortom storpolitiken är det viktigt att inte glömma de omedelbara lokala konsekvenserna av lördagens dåd. Ambulanschefen Abdulkadir Abdirahman berättar gripande för Al Jazeera hur han upplevde den ödesdigra lördagen som inleddes med ett lugn som skulle visa sig vara bedrägligt. Smällen var kraftigare än någon han någonsin hört och snart fylldes himlen av svart rök.

— Vi har aldrig sett en sådan förödelse, inte ens i våra drömmar. Var du än tittade var det döda kroppar och var du än tittade skrek skadade människor efter hjälp. Jag trodde aldrig att jag skulle uppleva en sådan scen. Bland de döda såg jag människor jag sett varje dag i staden.

Varje hem i Mogadishu känner någon som dödats i explosionen. Staden sörjer.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

" Bakgrund. Somalia
Somalia har sedan diktatorn Siad Barres fall 1991 varit skådeplatsen för det värsta fallet av statskollaps i modern tid. Efter ett 1990-tal som dominerades av stridande krigsherrar växte islamistmilisen Al Shabaab fram i mitten av 00-talet. Afrikanska unionen har med stöd av det internationella samfundet gått in i Mogadishu och etablerat en somalisk regering. Fortfarande kontrolleras stora delar av landsbygden av Al-Shabaab och lördagens attack, som hittills skördat över 200 människoliv, visar hur allvarligt säkerhetsläget fortfarande är i den somaliska huvudstaden.
Terrornätverket Al-Shabaab (som ungefär betyder ”Ungdomen”) är en somalisk extremislamistisk rörelse som är klassad som terrororganisation av flera västerländska länder.
Bildades 2006 och stred då mot utländska styrkor som stödde den svaga interimsregeringen i Somalia där inbördeskrig bröt ut 1991. Gruppen har numera tappat kontrollen över de större städerna, men styr fortfarande delar av landsbygden. Den fortsätter också att genomföra blodiga självmordsattacker. "

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

" Experter fruktar en svagare bankunion

EU:s bankunion är på väg att vattnas ur, anser bedömare i Bryssel som DN har talat med efter att EU-kommissionen lagt fram ett reviderat förslag. Det äventyrar den finansiella stabiliteten i unionen, befarar de.

Bryssel.
De första spadtagen till en bank-union togs redan 2012, mitt under brinnande finanskris. Tanken var att bygga en gemensam stötdämpare som minskar riskerna för bankkunder, statskassan och euron vid framtida kriser.
Men nu är en pelare i bankunionen, den gemensamma insättningsgarantin, på väg att vattnas ur rejält. Tanken var att en gemensam fond, uppbyggd av bankerna, ska garantera spararna upp till 100 000 av sina insättningar om en bank får krisar. I onsdags reviderade EU-kommissionen förslaget. I den senaste versionen ska den gemensamma fonden endast användas efter att de nationella medlen har tömts. Därmed faller ansvaret, som nu, i första hand på de enskilda länderna.
– Det är väldigt dåliga nyheter för bankunionen och stabiliteten i bankerna. Vi kommer fortsätta med en ofullbordad bankunion som skapar mer problem än den löser, säger Guntram Wolff, chef för tankesmedjan Bruegel.
Daniel Gros, vid tankesmedjan Center for European policy studies (CEPS), håller med.
– EU-kommissionen försöker få det att framstå som att de accelererar, men i själva verket ger de upp. Det här innebär att det inte blir något närmare samarbete i penning- och finansfrågor.

Sverige är inte är med i EU:s bank-union, där Finland däremot ingår.

Vad innebär bankunionen?

Anledningen till att EU-kommissionen backar är att man vill blidka Tyskland och snabba på ett fullbordande av bankunionen till slutet av nästa år. Tyskland har tidigare krävt att riskerna i banksystemet, bland annat andelen dåliga lån, måste minska innan man går med på en gemensam insättningsgaranti. Inte heller onsdagens förslag möttes av något jubel i Berlin.
– Det handlar om hur mycket länderna är villiga att dela risker och acceptera åtgärder som minskar risken. Länder som Tyskland är inte redo att dela risken förrän den är lägre i hela systemet, säger André Sapir, professor vid libre de Bruxelles och knuten till Bruegel.
Daniel Gros menar att en gemensam insättningsgaranti där euroländerna stöttar varandras banker skulle ha minskat den totala risken i systemet.
– Det ser inte ut att vara någon fara med banksektorn de närmaste två–fem åren. Men det här är viktigt i ett långsiktigt perspektiv.
Sedan Storbritannien bestämt sig för att lämna EU har diskussionen om unionens framtid blivit allt hetare. Den franske presidenten Emmanuel Macron målade i ett uppmärksammat tal upp en vision om mer integrerat samarbete. Macron såg framför sig en egen finansminister och budget för euroländerna.
Guntram Wolff tvivlar dock på att EU skrider fram så mycket snabbare efter att Storbritannien lämnar.
– Jag håller inte med om bilden att Storbritannien har hållit tillbaka EU. I vilken het fråga som helst beror bristen på framsteg ofta på åsiktsskillnader mellan Tyskland och Frankrike eller Tyskland och Italien. Så är det med bankunionen, men även när det gäller den digitala inre marknaden och energimarknaden. Brexit gör spelet lite mindre komplicerat. Men det kommer fortfarande vara svårt att göra betydande förändringar.
Han tror samarbetet kan fördjupas på områden som gränskontroller, säkerhet, klimat och försvar. Men en mer federal ekonomi som samlar in skatter och har utgifter ser han inte hända.
Också Daniel Gros är skeptisk.
– Skulle en finansminister i euro-området säga till Frankrike att spendera mindre? Det har fransmännen aldrig svarat på. De pratar bara i allmänna termer, men man behöver konkreta planer.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

" Fakta. Bankunionen
Bankunionen tillkom efter att finanskrisen skakat den europeiska bankmarknaden. Alla euroländer ingår. Även andra EU-länder får vara med. Sverige utreder frågan.
Bankunionen, som inte är fullbordad ännu, består huvudsakligen av tre pelare:
En gemensam tillsynsmekanism där Europeiska centralbanken sedan 2014 övervakar 120 banker som står för nästan 82 procent av banktillgångarna i euroområdet. ECB kan också besluta ta över tillsynen över mindre banker.
En gemensam resolutionsfond som kan låna ut pengar till krisande banker. Pengar till fonden betalas in av bankerna. Om banker går omkull ska ägarna i första hand betala.
En insättningsgarantifond som gemensamt garanterar spararna upp till 100 000 euro. Fonden finansieras av bankerna. Förhandlingarna om denna är ännu inte klara. "

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

" Spanska sjukan dödade 50 miljoner

Influensa orsakas av virus och antibiotika hjälper inte. Men det finns vaccin mot vissa virus, och även medicin som gör det svårare för viruset att föröka sig. Bakterieinfektioner, som kan uppstå som följdsjukdomar efter exempelvis influensa, kan däremot behandlas med antibiotika.

När en epidemi sprider sig över stora delar av världen kallas den för pandemi. De influensavirus som har orsakat pandemier har ofta haft sitt ursprung i virus som har cirkulerat bland fåglar, anpassats vidare till grisar eller blandats med säsongsinfluensavirus, berättar Folkhälsomyndigheten på sin hemsida.
Många människor är mottagliga för ett sådant nytt influensavirus eftersom få har immunitet mot just den varianten.
Under 1900-talet drabbades världen av tre stora pandemier, spanska sjukan 1918, asiaten 1957 och Hongkong-influensan 1968. Ett nytt pandemiskt virus konkurrerar ofta ut tidigare säsongsinfluensavirus och etablerar sig efter några år som en variant av säsongsinfluensa, enligt Folkhälsomyndigheten.
Spanska sjukan spreds från slutfasen av första världskriget och det var fler som dog av sjukdomen än som stupade under kriget. Omkring 50 miljoner människor i världen beräknas ha dött i spanska sjukan, i Sverige cirka 35 000–38 000. Nästan alla var under 45 år. Man tror att ingen annan infektionssjukdom har dödat så många på så kort tid.
Att så många dog i spanskan berodde bland annat på att en mutation någon gång under 1918 ändrade viruset till en särskilt farlig variant. De flesta som dog gjorde det på grund av bakteriella infektioner som en följd av influensan. På den tiden fanns inte antibiotika.

År 1957 kom ett nytt virus, asiaten, där man tror att cirka 5 miljoner människor, framför allt yngre, dog. Hongkong-pandemin kom 1968. Där var det främst äldre som dog. Cirka 1 miljon människor i världen avled under det första året. Hongkong-varianten av influensaviruset sprids fortfarande som säsongsinfluensa och i Sverige orsakar det en överdödlighet på runt 1 000 bland äldre personer varje år.
Källa: Folkhälsomyndigheten, Läkartidningen.

Malin Nordgren
malin.nordgren@dn.se "

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

" Äktenskapet är ett patriarkalt påhitt – oavsett antal fruar

Månggifte diskuteras och relationsexperten Esther Perel menar att jämställda förhållanden är dåliga för sexlivet. Nu har äktenskapet klara problem med sitt varumärke.

När jag var liten hade jag hur många Barbiedockor som helst. Men det är bara en av dem som är sparad – äktenskaps-Barbie. Hon bär en vit pälskantad klänning, passande för vinterbröllop. Den är väldigt vacker och har troligtvis inspirerat till min helt orimliga flickboksfantasi om att gifta mig i facklors sken och till vargars ylande i ett mystiskt snölandskap.

Min gamla Barbie är numera lite luggsliten och ser verkligen inte särskilt 2017 ut – i synnerhet inte i jämförelse med min dotters goth-stajlade Monster High-dockor. Jag själv har hunnit få tre barn utan att vara gift, tack och lov i ett land och i en tid där sådant för det mesta saknar betydelse. Min farmor Mildred levde också i Sverige, men i ett annat århundrade. När min farfar blev sjuk och dog innan de hunnit gifta sig, innebar det bland annat att deras son, min pappa, blev trakasserad och kallad för ”oäkting”.

Trots detta har min barndoms bröllopsdröm levt kvar i bakgrunden – lite som en oöppnad leksaksförpackning med samlarvärde. Människor runt om mig har gift sig och för det mesta varit goda reklampelare för sitt civilstånd.

Men på senare tid har jag börjat få problem med äktenskapet som idé. Jag misstänker att det hänger ihop med polydebatten och psykoterapeuten Esther Perel.

Den senaste offentliga diskussionen om månggifte drog igång sedan en flyktingfamilj bestående av en man, tre fruar och 16 barn flyttat in i lägenheter ordnade av kommunen i Nacka. Månggifte är som bekant olagligt i Sverige, men kan accepteras om äktenskapet har skett i ett annat land och de inblandade vid tillfället inte var svenska medborgare.

Händelsen drog igång en uppeldad debatt där röster höjdes för att förbjuda polygama äktenskap helt, det vill säga att även se till att upplösa de som redan finns. Men också röster som propagerar för att göra månggifte lagligt även i Sverige.

Man skulle kunna tro att det senare fallet handlar om avslappnade polymänniskor som vill lansera en livsstil där även kvinnor får ta sig en tre, fyra män till den äktenskapliga bädden. Big Love für alle, typ.

Men islamologen och feministen (!) Suad Mohamed, som är en av de som vurmar för idén om att legalisera månggifte, poängterar att detta naturligtvis inte ska gälla för kvinnor:

”Nej, det vanliga och naturliga i mänskligheten är att en kvinna bara vill ha en man. Om en kvinna vill ha fler män, då blir man kallad annat. Den titeln vill man inte ha.” förklarar Suad i SVT.

I sin iver att sälja in konserverad gubbröra lyckas hon därmed sätta fingret på allt som är mossigt med att gifta sig. Det heterosexuella äktenskapet är ju från början ett patriarkalt påhitt. Ett faktum som kvarstår oavsett antalet fruar.

Som inte detta vore nog reser den bokaktuella stjärnterapeuten och relationsexperten Esther Perel just nu runt i världen och deklarerar att äktenskapet är motsvarigheten till grön kryptonit för sexlivet. Och den jämställda varianten är tydligen extra dåligt ur erotiksynpunkt, menar hon.

Vad kan man säga – det är uppenbart att äktenskapet har fått problem med sitt varumärke. Min bröllopsdröm känns inte fullt så vitskimrande och krispig längre. Det kanske är dags att inse att både mina fantasier och äktenskaps-Barbie hör hemma i ett annat århundrade. Om jag sätter upp henne i finhyllan kan hon kanske fungera som ett museiföremål.

Catia Hultquist
catia.hultquist@dn.se "

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

"Storslaget snömos. Bengt Jangfeldt pejlar idéerna bakom Putin

Ryssland är inringat! Världen förstår oss inte! Samtidigt som vår östra stormakt flexar med musklerna hörs undertoner av en evigt kränkt klagan. På ett sätt kanske lätt att förstå, det senaste seklet har knappast varit nådigt mot det väldiga land som dignat under en revolution, två förödande världskrig och 70 år av förstenad diktatur.

Efter kommunismens fall gick det inte heller så bra.
En vacklande nationell självkänsla gör marken osäker för makthavare, och i sina försök att befästa sin ställning har Putinregimen grävt allt djupare i gammalt unket storryskt tankegods. I den intressanta lilla boken ”Vi och dom” har författaren Bengt Jangfeldt kartlagt den sortens nygamla föreställningar om Rysslands roll i världen.
I det sena 1800-talets ryska litteratur stöter man ständigt på ”den ryska idén”, tanken att landet har en alldeles egen ödesväg att följa. Den går i sin tur tillbaka på bilden av Moskva som ”det tredje Rom”, centrum för ett östligt kejsardöme med den heliga förpliktelsen att bära det bysantinska rikets ortodoxa arv vidare sedan Konstantinopel erövrats av muslimerna.
Och framtiden, förkunnade gärna de nationalromantiska slavofilerna, tillhör denna östliga civilisation som är yngre, men också andligt och moraliskt bärkraftigare än det ruttnande romersk-germanska väst, som är världsligt, individualistiskt och krigiskt.
Det är vi mot dom.
I en variation på temat lanserades senare begreppet Eurasien, som betecknar en särskild geosfär mellan Öst och Väst (händelsevis tänkt att ledas av just ryssarna).
På senare år har hela läran fått nytt liv, främst genom högernationalisten Alexander Dugins bok ”Geopolitikens grunder” från 1997 från vilken president Putin hämtat inte bara ordet ”geopolitik”, utan också en hel del annat.
För att återta sin storslagna historiska roll måste Ryssland kraftsamla, förkunnade nämligen Dugin, och till det krävs en fiende, ett ”dom”, än en gång liktydigt med väst. Nato ska undermineras, kontrollen över Ukraina återtas och i USA bör Ryssland så kaos genom att ”uppmuntra alla former av separatism och etniska, sociala och rasmässiga konflikter, aktivt stödja alla dissidentrörelser, extremistiska, rasistiska och sekteristiska grupper”.
Dugin själv lär ha råkat i onåd, men hans tankar har som synes mer eller mindre upphöjts till nationell strategi.
Under hela den ”ryska idén” ligger ett osannolikt nationalsvärmiskt snömos, hopvispat av forskare, virrpannor och författare (varav en heter Fjodor Dostojevskij). Men det som en gång måhända var en brinnande tro ter sig i dag snarast som en cynisk, postmodern humbug och hade nog mest framstått som komisk om inte följderna hotade att bli så tragiska.
”Vi och dom” är fascinerande läsning, även om jag kan tycka att Jangfeldt med sitt örnperspektiv då och då hamnar en aning för nära den nationella ödesmystik han beskriver: ett Ryssland där plötsliga kast och förändringar alltid snabbt återgår till den urgamla grundordningen mellan härskare och folk.
Långa historiska linjer är viktiga att urskilja, men de kan också ge en illusion av oföränderlighet. Och en orubblig rysk ordning är något som allra minst Putin själv tror på, att döma av hans nervösa stingslighet mot demokratisk opposition och kritiska röster.

Lars Linder "

"Bengt Jangfeldt ”Vi och dom. Om Ryssland som idé” Wahlström & Widstrand, 207 sidor. "

DN TORSDAG 19 OKTOBER 2017

”Sexuellt våld är en ständig risk för kvinnor i mitt land”

" I mer än 30 år har kongolesiska Gégé Katana Bukuru kämpat för kvinnors rättigheter i ett land där två av tre kvinnor utsätts för våld eller sexuella övergrepp. I dag, torsdag, tar hon emot regeringens Per Anger-pris av kulturminister Alice Bah Kuhnke.

För några veckor sedan lämnade Gégé Katana Bukuru hastigt sitt hem i Södra Kivu-provinsen i den krigsdrabbade östra delen av Demokratiska Republiken Kongo och reste till Rwanda.
– Jag hade blivit utsatt för hot och då brukar det vara bra att lämna landet några dagar och följa utvecklingen på avstånd. Jag har gjort samma sak många gånger, säger hon.
Arbetet för att stärka kvinnors rättigheter och försöka mäkla fred har gett Gégé Katana Bukuru fiender både hos regimen i Kinshasa och hos de väpnade grupper som strider i kriget. Hot, husrannsakningar och trakasserier är sedan länge ett normalt inslag i vardagen. Hon har suttit i fängelse i flera omgångar.
– Ofta tas jag in för förhör av polisen för att svara på frågor om rapporter eller sammankomster som jag har ordnat. Ibland tvingas jag titta på när militären torterar medarbetare eller människor som står mig nära. Jag utsätts för dödshot i telefonsamtal från okända och ganska ofta är jag skuggad när jag rör mig utomhus, säger Gégé Katana Bukuru.
Gégé Katana Bukuru säger att uppmärksamheten som utmärkelsen från Sveriges regering ger är bra för hennes personliga säkerhet.
– Priset är en uppmuntran men också ett sätt att visa respekt för kvinnorna i en region märkt av krig. Stödet från Sverige är starkt. Efter mötet med utrikesminister Margot Wallström fick jag kraft och kände mig yngre.
– Förhoppningen är att regeringen i Demokratiska Republiken Kongo pressas att leva upp till den lag om jämställdhet som faktisk finns, säger Gégé Katana Bukuru.
Hennes beskrivning av kvinnornas situation i östra Kongo innehåller få ljusglimtar.
– Kvinnor har inget skydd och ingen säkerhet. De lever med ständig risk för att plundras på sina ägodelar och utsättas för sexuellt våld. Det stora antalet våldtäkter är kopplat till det mer än 20 år långa inbördeskriget.
– Förövarna finns ofta i de olika väpnade grupper som drar förbi byarna. En kvinna kan då våldtas av fem, sex män och har ingen chans att få upprättelse.
För att stärka befolkningens mänskliga rättigheter följer Gégé Katana Bukuru och organisationen Sofad upp alla våldsdåd och plundringar i byarna. De försöker spåra illegala vapen, stoppa privata fängelser och förhindra godtyckliga gripanden.
– En viktig del av arbetet är att hjälpa fram en ny typ av politiska ledare och se till att kvinnorna involveras i politiken.
I det globala jämställdhetsindexet hamnar Demokratiska Republiken Kongo på plats 144 av 148. Utvecklingen går långsamt, men Gégé Katana Bukuru säger ändå att hon känner hopp inför framtiden.
– Den feministiska rörelsen har fått ordentligt fäste. Kvinnorna i byarna ordnar regelbundet möten och strukturen blir allt fastare. Och medvetenheten om kvinnors rättigheter har ökat även bland männen. De senaste dagarnas kampanj #metoo i sociala medier, där kvinnor i hela världen vittnar om sexuella trakasserier och övergrepp, applåderas av Gégé Katana Bukuru.
– Jag känner en stor lättnad och glädje över att det är fritt fram att prata om sexuellt våld. De amerikanska skådespelare som träder fram

lever i en annan verklighet, men deras vittnesmål ger kvinnorna i Kongo psykologiskt stöd. När förändringen har börjat kommer den så småningom att påverka även vår situation, säger Gégé Katana Bukuru.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

"Fakta. Kriget
Inbördeskriget i Demokratiska Republiken Kongo, DRK, är den dödligaste konflikten i världen efter andra världskriget. Situationen är värst i den östra delen av landet.
Under de senaste 20 åren har omkring fem miljoner människor mist livet och nästan lika många har tvingats bli internflyktingar i sitt eget land.
Enligt FN kommer två av tre kvinnor i DRK att utsättas för våld eller sexuella övergrepp.

Fakta. Instiftades 2004

Per Anger-priset är svenska regeringens internationella pris för mänskliga rättigheter och demokrati. Priset instiftades 2004 för att uppmärksamma de insatser diplomaten Per Anger gjorde under andra världskriget då han räddade ungerska judar undan Förintelsen. "

DN ONSDAG 18 OKTOBER 2017

" Kvinnor runt hela världen: Jag också!

Med hashtaggen #metoo har sociala medier fyllts av vittnesmål från kvinnor som utsatts för sexuella trakasserier. Tystnadskulturen kring övergrepp håller på att raseras – men att namnge förövare är inte oproblematiskt.

Den amerikanska skådespelaren Alyssa Milano har med sitt Twitterinlägg på söndagen fått hundratusentals personer att på sociala medier skriva och vittna om sina erfarenheter av sexuella övergrepp. Under hashtaggen #metoo har hon startat en lavin som går över Twitter, Instagram och Facebook. Uppmaningen att berätta kom i spåren av att filmproducenten Harvey Weinstein anklagas för många års sexuella trakasserier och flera fall av våldtäkt.
Frida Boisen, digital chef på Bonnier tidskrifter och sociala medierexpert, beskriver genomslaget som ett ”jättevrål”.
– Det har aldrig varit tydligare hur gigantiskt problemet med sexuella trakasserier mot kvinnor är. Det är en kultur. Sociala medier kan bidra till att ge röst åt kvinnor och visa att det är något vi måste förändra, säger Frida Boisen.
Hur tar man till vara på kraften i denna mobilisering?
– Alla kan ta chansen. Du och jag, varenda förälder, lärare, politiker, kompis, pappa, bror och syster kan börja prata om det här och diskutera hur det kan förändras. Alla måste ställa sig frågan vad de kan göra för att inte ytterligare en generation ska växa upp och inte respektera varandra.
#Metoo har spridits i en betydligt större omfattning än flera av de liknande nationella och internationella kampanjer som föregått den. Kampanjen #prataomdet, som startade i Sverige 2010, belönades flera

gånger, bland annat med Stora Journalistpriset i klassen Årets förnyare.
Ledarskribenten Sofia Mirjamsdotter, som var med och skapade #prataomdet, säger att den kampanjen öppnade flera dammluckor.
– Då hade vi inte sett något liknande, och senare har man med jämna mellanrum börjat prata om övergreppen. Men det som händer just nu känns extremt stort jämfört med tidigare, säger Sofia Mirjamsdotter och fortsätter:
– Det är jättebra att enskilda vågar berätta och att det tas upp i medier. Men jag tror tyvärr att det inte räcker. Om vi ser på hur världsläget och samhället ser ut måste det här upprepas igen och igen och igen innan vi får en verklig förändring i hur män beter sig.
Kriminologen Nina Rung berättar att hon de senaste dagarna fått en lång rad mejl och samtal från unga kvinnor som nu vågat anmäla övergrepp de utsatts för. Hon tror att kampanjer som #metoo dels kan synliggöra problemet, dels förflytta skamkänslorna dit de hör hemma.
– Många kvinnor som varit utsatta har länge hållit tyst och upplevt sig själva vara en del av skammen. Tystnaden är förövarens bästa vän och maktfaktorer används för att behålla den, säger Nina Rung.
På kort sikt tror hon att många som utsatts kan bli stärkta av känslan av att de inte är ensamma. På längre sikt hoppas hon att fler kan få hjälp att bearbeta sina erfarenheter, samtidigt som förövarna själva - också vågar öppna upp och berätta.
– Män som utsatt kvinnor borde också vara med i kampanjen och börja prata om det från deras perspektiv. Det här handlar om ett stort spann av trakasserier, från sexistiska kommentarer till övergrepp med direkt uppsåt. Ofta är det inte ett monster som ligger bakom. Det kan vara en brorsa, en vän eller vem som helst, säger Nina Rung.
I svallvågorna till #metoo har flera också uppgett namn på män som påstås vara förövare. I söndags gick den isländska artisten och sångaren Björk ut och anklagade en dansk regissör utan att nämna honom vid namn. Eftersom hon bara har varit med i en långfilm så menar många att det är uppenbart vem hon pekar ut.
En känd svensk journalist har gått ännu längre genom att skriva på Instagram att hon blivit våldtagen och drogad av en annan känd medieprofil. Hon tillägger att ”han får väl kontra med en stämning om han vill”. I så fall blir det bara ytterligare ett bevis på att rättsväsendet gör skeva prioriteringar eftersom hennes anmälan mot mannen lades ned, skriver hon.
Medieföretaget där mannen arbetar skriver i ett uttalande att polisen utredde anklagelserna 2012 och att förundersökningen lades ned för att brott inte kunde styrkas, och att företaget vill värna ”principer som jämlikhet, jämställdhet och ett samhälle fritt från sexuella trakasserier”. DN har sökt den utpekade journalisten för en kommentar.
Även en tv-profil namnger och visar en bild på en känd kollega i - branschen på Instagram där hon jämför honom med Harvey Weinstein.
Frida Boisen ser flera risker med detta och vill att människor ska vara förnuftiga.
– Vi ska genomföra kampanjen och driva en samhällsförändring. Men sociala medier ska inte användas som en skampåle där människor som inte är dömda för brott hängs ut. Barn på skolgårdar ska inte hånas för vad deras fäder påstås ha gjort. Men om människor har förnuft i sina berättelser är detta en väldigt bra väg framåt.
Mårten Schultz, professor i civilrätt och expert på förtalsmål, säger att det kan väckas förtalsmål mot den som pekar ut någon som brottsligt klandervärd på ett sätt som gör att den personen framstår som sämre, i syfte att väcka omgivningens missaktning.
– Det stämmer ganska bra på de här uppgifterna som har spridits om de här personerna, säger han.
Det kan räcka att någon sprider uppgifter vidare, för att den personen ska kunna dömas för förtal.

– Det räcker att någon delar en annans inlägg på internet, säger han. Det har kommit reaktioner om att DN borde namnge dessa personer eftersom det rör sig om så allvarliga händelser.
– Men en anklagelse från en person mot en annan person på sociala medier är inte skäl nog för att namnge någon – hur grova anklagelserna än är. Det krävs betydligt mer substans än så. Vi följer pressetiska regler där tröskeln för att namnge någon som är misstänkt är mycket hög – och här finns inte ens en formell misstanke, säger DN:s redaktionschef Caspar Opitz.
DN valde att rapportera om fallet Harvey Weinstein och att namnge honom, efter att ha gjort en bedömning av den faktainsamling som gjorts av bland annat New York Times, enligt Caspar Opitz.
– New York Times hade gjort en gedigen granskning och intervjuat ett stort antal personer. Weinstein är dessutom en mycket mäktig och inflytelserik offentlig person, säger han.
Enligt Nils Funcke, som är författare och expert i medierätt och pressetik, är det mer motiverat att publicera information om en person som har en stark maktställning. Men han vill i fallet Weinstein ändå varna för att en del tenderar att tumma på de pressetiska reglerna när någon befinner sig långt bort geografiskt.
– Det är lätt att man sänker ribban. Vad jag vet så finns det inga svenska medier som har gjort några egna undersökningar av sanningshalten i anklagelserna som riktas mot honom. I stället lutar man sig på andrahandsinformation, säger Nils Funcke.

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se
Peter Letmark
peter.letmark@dn.se "

"Detta har hänt.

Den 5 oktober publicerar New York Times en samling vittnesmål från kvinnor i Hollywood som blivit trakasserade av Hollywood-producenten Harvey Weinstein.
Avslöjandet följs under de efterföljande tio dagarna av en lång rad nya vittnesmål och polis i USA och Storbritannien börjar nysta i flera fall. Weinstein sparkas under de här dagarna från sitt eget företag, utesluts från Bafta-akademien och Oscarsakademien och hans fru ansöker om skilsmässa.
Den 15 oktober börjar tiotusentals kvinnor berätta under hashtaggen #metoo om övergrepp de utsatts för. Initiativet togs av den amerikanska skådespelaren Alyssa Milano. "

DN TORSDAG 19 OKTOBER 2017

" Efter IS återstår resten

Terrorrörelsen IS religion är ett helvete på jorden. Jihadisterna byggde sitt så kallade kalifat på massavrättningar och ett bestialiskt förtryck. Att ”huvudstaden” Raqqa i Syrien nu har fallit är en lättnad för invånarna och hela världen. I somras besegrades IS även i Mosul i Irak, och av de islamistiska extremisternas skräckvälde återstår nu mest spillror.

Parallellt har irakiska trupper tagit över det oljerika Kirkuk och drivit ut de kurdiska styrkor som hållit staden sedan 2014. Kurderna tog kontrollen dels för att stoppa IS från att rulla in efter att den irakiska armén kollapsat, dels för att de anser Kirkuk vara en del av deras identitet.

Både Raqqa och Kirkuk ställer svåra frågor och dystra prognoser om regionen. De mer än 30 miljoner kurderna i Irak, Syrien, Turkiet och Iran har en huvudroll i spelet, men deras spretande mål krockar ofta med andra aktörers.

Raqqa erövrades av SDF, en styrka som innehåller araber men domineras av de kurder som har inrättat embryot till en stat i nordöstra Syrien. I Raqqa bor nästan bara sunniaraber. De vill inte styras av kurder, och än mindre av al-Assadregimen i Damaskus som har ägnat sex års inbördeskrig åt att slakta sunniter. al-Assad hålls vid liv av Ryssland och det shiitiska Iran.

Turkiet krävde länge att al-Assad skulle lämna makten, men är numera fokuserat på att knäcka den provisoriska syrienkurdiska statsbildningen. För de syriska kurderna är nära kopplade till PKK-gerillan i sydöstra Turkiet, som i 30 år har stridit för varierande grader av självstyre.

USA har backat upp SDF med bombflyg och specialstyrkor, men Washingtons syn på fortsättningen är ytterst oklar. Och vem ska styra Raqqa så att alla blir nöjda?

Det irakiska Kurdistan har haft autonomi ända sedan Kuwaitkriget 1991, och blev efter USA:s invasion 2003 del av ett federalt Irak. Men den shiitiska majoriteten lade beslag på makten i Bagdad, marginaliserade sunniterna och fick kurderna att misströsta. IS terror var resultatet av att motstånd mot USA smälte ihop med sunnitisk frustration över regeringen, och fick sedan bränsle av det syriska inbördeskriget.

För tre veckor sedan hölls folkomröstning om självständighet för kurderna i Irak, och ett rungande ja speglar utan tvivel en folklig känsla. Tillställningen var samtidigt ett försök av president Barzani att manipulera demokratin och manövrera ut sina ständiga rivaler i partiet PUK. Och folkomröstningen genomfördes även i Kirkuk med fler områden som andra etniska grupper i Irak också gör anspråk på.

Naturliga ovänner hade lätt att enas mot kurderna, alla separatiska ambitioner måste kväsas. Bagdad skickade in armén, shiitiska miliser med Iran i ryggen hjälpte till. Turkiet, som haft intima relationer med de irakiska kurderna, fördömde folkomröstningen. Och i Kirkuk övergav PUK-generaler sina ställningar.

Det går att känna sympati med diskriminerade kurders sak. Men Barzanis strategi blev ett spektakulärt fiasko, ett irakiskt Kurdistan är knappast längre ekonomiskt livskraftigt.

Och vem ska styra Kirkuk?

I Mosul, Falluja och andra sunnitiska städer som led under IS strypgrepp känner sig befolkningen åter trakasserad av Bagdad. Inflytande och resurser för återuppbyggnad uteblir. Samma destruktiva processer som närde IS i Irak är redan på jäsning igen.

al-Assad vill med ryskt och iranskt stöd ta tillbaka hela ”sitt” land. Iran önskar sig en shiitisk korridor genom Irak och Syrien till Libanon.

Erdogan tycks inte nöja sig förrän han har besegrat resterna av Turkiets demokrati, och spärrat in både regimmotståndare och uppstudsiga kurder. Under tiden är USA på väg att desertera från Mellanöstern, lett av Trump i stället för något slags strategi.
Att drömma om dialog är lätt, det är svårare att se hur den ska starta. Exempelvis Irak har nog med tillgångar för att underhålla både shiiter, sunniter och kurder, men varje försök krockar med egennyttiga kalkyler. Iranska ayatollor inriktar sig på att bevara sin kvävande makt över ett land med stor potential. Syrien kan aldrig bli fredligt med al-Assad i ledningen. Erdogan gör sig till livstidssultan i stället för att stärka ekonomin.
Visst finns idéer om federalism, decentralisering av makt, garantier för minoriteters rättigheter, ekonomiskt samarbete, bekämpning av korruption. En portion demokrati skulle smaka för de flesta. Det är långt kvar. Men Mellanöstern är inte dömt till evig diktatur och terrorism.

DN 19/10 2017 "

DN LÖRDAG 21 OKTOBER 2017

" I skuggan av Brexit föreslås att EU:s ledare ska få ökad makt

Bryssel. Storbritanniens Theresa May fick klart besked av EU-toppmötet, men i övrigt fattades få beslut. Och toppmötets värd Donald Tusk vill att det ska bli fler temadiskussioner på högsta politiska nivå i EU.

Det var ett spretigt EU-toppmöte som avslutades på fredagen.
Klart besked blev det egentligen bara rörande Brexit, där EU-ledarna som väntat konstaterade att det inte har gjorts ”tillräckliga framsteg” i skilsmässoförhandlingarna med Storbritannien. ”Vi har inte ens kommit halvvägs”, hävdade Frankrikes president Macron.
Samtal om parternas framtida relation kan därför inte inledas än. Nästa prövning sker vid EU-toppmötet i december.
Theresa May såg trött men samlad ut när hon svarade på pressens frågor innan hon lämnade Bryssel före alla andra.
Beskedet från de 27 EU-ledarna var ingen överraskning, men innebär ändå ett stort bakslag för May.
Samtidigt ska EU börja förbereda de kommande samtalen om ett nytt handelsavtal, som eventuellt kan sätta i gång i december. På så sätt fick May något att ta med sig hem.
I övrigt sköt EU-ledarna det mesta på framtiden. Försvars- och säkerhetspolitiken ska tas upp på EU-toppmötet i december, beskattningen av digitala företag lösas på global nivå och de låsta förhandlingarna om EU:s asylpolitik ska fortsätta hela våren 2018.
Dessutom ska EU:s förhandlingar med Turkiet inte formellt avbrytas, även om EU-ledarna vill dra in en del bidrag som delas ut till blivande medlemsländer. Frankrikes president Macron fick inte heller gehör för

sin vilja att bromsa EU:s handelsförhandlingar med sydamerikanska Mercosur.
Inga stora omvälvningar, med andra ord. Men under ytan av enhet och uppskjutna beslut finns motsättningarna kvar. Det handlar inte enbart om migration och rättsstatens principer, utan också om hur EU ska fungera i framtiden.
Frankrikes president är frustrerad över att EU-maskineriet går så långsamt, medan länder i östra EU i stället oroas över talet om mer flexibilitet. De fruktar att EU ska delas upp i ett A- och B-lag.
Därför har Donald Tusk lanserat något han kallar ”ledarnas agenda” som innebär att EU:s stats- och regeringschefer ska arbeta på ett nytt sätt.
Tusk kallar sig själv ”enhetens främste försvarare” och vill hålla ihop den allt spretigare skaran av EU-länder genom att införa breda, grupparbetsliknande temadiskussioner på EU:s toppmöten.
Det kommande toppmötet i Göteborg, som äger rum den 17 november, ingår i Tusks nya plan. Där ska EU-ledarna diskutera sociala frågor utan att fördjupa sig i detaljer.
På så sätt hoppas Tusk kunna lösa upp de motsättningar som i dag leder till utdragna förhandlingar i rådet, där medlemsländernas ministrar klubbar nya EU-lagar.
Den reform Tusk föreslår, och som samtliga EU-ledare välkomnar, innebär med andra ord att makt flyttas från rådet, där beslut kan fattas med kvalificerad majoritet, till EU:s toppmöten, där det krävs enhällighet.
Tusks nya agenda innebär alltså att EU kan bli mer toppstyrt. Samtidigt kan unionen bli lösare i kanten, med färre tvingande beslut om nya lagar. I sista hand är det EU:s alla direktiv och förordningar som håller ihop samarbetet.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se

DN ONSDAG 25 OKTOBER 2017

" Xi befäster sin makt över landet

Kinas styrande kommunistparti har skrivit in ledaren Xi Jinpings tankar i landets grundlag – vilket ställer honom på samma nivå som folkrepublikens grundare Mao Zedong. Det innebär att den som utmanar Xi också ses som ett hot mot partiets position och kontroll.

Det enhälliga beslutet fattades av över 2 000 delegater vid den avslutande partikongressen i Peking. Ett högt och tydligt ”meiyou”, ”ingen”, hördes då skaran i Folkets stora sal besvarade frågan om det var någon av dem som motsatte sig arbetsrapporten.
Beslutet visar hur Xi Jinping på endast fem år, sedan han tillträdde 2012, har koncentrerat makten till sig själv och nu inte har några rivaler kvar i toppen av partiet.
Alla tidigare ledare har fått sina ideologier inskrivna i partiets grundlag, men det är bara Xi, bredvid Mao och dennes efterträdare Deng Xiaoping, som fått sina namn tryckta i samband med sina tankekorn. Och det är bara Mao och Xis visdomsord som förärats omdömet tankar.
Förslaget att Xis tankar skrivs in i konstitutionen blir därmed något som kommer att studeras av 89 miljoner partimedlemmar och skolbarn i alla åldrar i Kina. Officiellt lyder tillägget i grundlagen något så föga färgsprakande som: Xi Jinpings tankar om socialism med kinesisk särprägel i en ny era.
Eran som åsyftas är den som nu stundar och som blir den tredje i folkrepubliken Kinas historia sedan grundandet 1949. I den första enade Mao landet efter inbördeskriget. I den andra från slutet av 70-talet öppnade Deng Xiaoping Kina mot omvärlden och införde marknadsekonomiska reformer. Under den tredje perioden, som Xi Jinping påbörjade 2012, har 1,4 miljoner partimedlemmar granskats för korruption och kommunistpartiets grepp stärkts.

Vissa optimistiska bedömare har uttryckt förhoppningar om att Xi när han nu befäst sin maktposition kommer att börja inleda reformer som kan synas både inom ekonomin och i samhället i stort. Men i så fall har han fram till nu lyckats gömma denna liberala ådra väl. De senaste åren har kontrollen över samhället och censuren av medier och bloggare ökat kraftigt. Avvikande röster har tystats.
Enligt Xi är det bara partiet som har rätten att ta itu med problem som måste lösas. Hans tankar om socialism med kinesisk särprägel i en ny era uppmanar till allmänt hållna principer som ”fullständiga och djupa reformer” samt utvecklandet av nya idéer.
Däremot betonar han bestämt att partiet måste ha den absoluta makten över landets militär, som under hans tid genomgått stora förändringar och byten på höga poster.
På onsdagen kommer den mäktiga politbyråns nya ständiga utskott att presenteras. Troligen på nytt bestående av sju män. Vid sidan av Xi Jinping väntas premiärministern Li Keqiang stanna kvar. I övrigt handlar det om helt nya namn.
Klart är att den 69-årige Wang Qishan, som varit chef för den hårda antikorruptionsenheten, saknas på listan i Centralkommittén. Han kommer därför att gå i pension från sin plats i ständiga utskottet.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Fakta. Kinas 19:e partikongress
Kinas 19:e partikongress samlar 2 300 ledamöter. De företräder Kommunistpartiets drygt 89 miljoner partimedlemmar.
På kongressen, som hålls var femte år, väljs de 200 medlemmarna i partiets centralkommitté, som i sin tur utser 25 ledamöter till politbyrån, det verkställande organet. I denna grupp utses i sin tur en handfull medlemmar — för närvarande sju — till det mäktiga ständiga utskottet där bland andra presidenten ingår.
Källa: BBC, Reuters, SEB "

DN TORSDAG 26 OKTOBER 2017

" 100 år av kommunistisk terror

För ett sekel sedan grep bolsjevikerna makten i Ryssland. Mänskligheten lever ännu med de förödande följderna.

Förövningen inträffade redan 1905. Misären och den ryske tsarens grymma välde utlöste massdemonstrationer. De första arbetar- och soldatråden, sovjeterna, bildades. Upproret slogs ned brutalt.
I början av 1917 hade allvaret stegrats, första världskriget gav en helt annan dimension åt både eländet och missnöjet. Hungerprotester och strejker rasade, tumultet tilltog, sovjeterna återuppstod. Enväldet kollapsade, tsaren abdikerade i mars. Liberaler och socialister bildade en provisorisk regering.
Vladimir Lenin var lika överraskad som alla andra. Men han och bolsjevikerna hade en plan. Efter splittringen av den ryska socialdemokratin hade Lenin skapat ett litet, hängivet och auktoritärt parti som såg arbetarklassen som språngbräda till makten.
Organisationsidén hette demokratisk centralism: ledningens beslut skulle drivas med blind disciplin. Lenin, Leo Trotskij, Josef Stalin och andra revolutionärer begav sig till händelsernas centrum i huvudstaden S:t Petersburg.
Kriget fortsatte, bönderna krävde jord men fick ingen, spänningarna växte. Regeringen och sovjeterna konkurrerade om inflytandet, men dubbelmakten var inte hållbar. Lenin såg kaosets möjligheter.
Bolsjevikernas slagord om fred, bröd och jord lockade allt fler, och partiet erövrade undan för undan kontrollen över sovjeterna.
Scenen var riggad för en av historiens mest ödesdigra akter: oktoberrevolutionen. Den 7 november, enligt modern tideräkning, genomförde Lenin och bolsjevikerna sin statskupp.

En konstituerande församling valdes i december, men bolsjevikerna fick bara en fjärdedel av rösterna. Det som snart kom att kallas Kommunistpartiet upplöste parlamentet första dagen det samlades. Lenin beskrev det som en ”likvidation av den formella demokratin i den revolutionära diktaturens namn”. Han hade fått sin proletariatets diktatur, som inte alls visade sig betyda arbetarmakt utan kommunismens totalitära herravälde.
Ryssland drog sig ur första världskriget och jord omfördelades till bönder. Sovjeterna klarade inte att sköta industrin, som i stället snart förstatligades.
Ett inbördeskrig följde. Världen utanför var fortfarande upptagen och utmattad av sina egna strider. De smärre utländska arméer som anslöt sig till den vita sidan kunde bara fördröja slutet. Bolsjevikerna var målmedvetna och hänsynslösa, deras våld syftade inte bara till att vinna slaget utan till att sätta skräck i fienden. Tvivlande arbetare och bönder röjdes också ur vägen.
Ryska revolutionens vänner är av tre slag. Stalinisterna försvarar minsta detalj. Rivaliserande kommunister säger att grunden var rätt, men att Stalin kapade och förrådde revolutionen. Åter andra ser kommunismen som en fin idé om rättvisa och solidaritet, men tillämpningen som förfärlig.
Den utländska interventionen har ofta använts som ursäkt för bolsjevikernas terror. Att Lenin blev sjuk redan 1922, och att Stalin tog över vid hans död drygt ett år senare, har likaså fått förklara uppkomsten av ondskans imperium. Men säkerhetstjänsten, tjekan (KGB:s förfader), startade sina dödspatruller direkt efter oktoberrevolutionen. Tiotusentals oskyldiga mördades redan under Lenins livstid. Människor var inte viktiga när opposition skulle krossas och ”utrotningen av borgerligheten som klass” genomföras.
Lenin dödade motståndare, Stalin var mindre nogräknad. Men utan Lenin och bolsjevikerna, ingen oktoberrevolution. Och utan Lenins metoder, ingen Stalin. Lenin uppfann det omänskliga systemet, Stalin utnyttjade och utvecklade det.
Politisk pluralism hade ingen som helst plats i Lenins verkliga eller tänkta värld, lika lite som demokrati. Avvikande meningar måste förgöras, inom Kommunistpartiet likaväl som i samhället. Individers vilja, mänskliga rättigheter, allt var underordnat ”kampen”. Om våldsam retorik inte räckte var våld den logiska konsekvensen. Arbetarna kunde inte heller ha någon yttrande- eller organisationsfrihet som gick utanför bolsjevikernas matriser. ”All makt åt sovjeterna” betydde i själva verket all makt åt Kommunistpartiet.
Stalin var med på ett hörn i revolutionen, även om till exempel Trotskij var klart mer central. Men Stalin var den skrupelfrie som manövrerade ut alla rivaler, tog över den leninistiska apparaten och fulländade den totalitära makten.
Den första femårsplanen 1928, målet om en snabb industrialisering, tvångskollektiviseringen av jordbruket, delarna hakade i varandra och blev till ett blodbad. Miljoner svalt ihjäl. Trogna kommunister och dugliga generaler rensades ut och avrättades efter skådeprocesserna i Moskva på 30-talet.
1939 gjorde Stalin upp med Hitler om att dela Polen, för att småningom svikas och invaderas av sin allierade i Berlin. Andra världskriget slutade med nazismens nederlag, men ledde till stalinismens överlevnad och fler förslavade folk och länder i Östeuropa. Mao Zedong kalkerade sitt Kina på Stalins Sovjet. Samma sak gjorde Kuba, Kambodja, Nordkorea, Etiopien och andra lyckoriken jorden runt. Kommunistpartier i Västeuropa, inklusive svenska Vänsterpartiets föregångare, tog order från Moskva och förnekade blint stalinismens förbrytelser.
Oktoberrevolutionen har ett fruktansvärt facit. I runda slängar 100 miljoner människor har mördats i namn av kommunismen, detta

pågående brott mot mänskligheten. Det är långt fler än nazismens offer.
Det politiska haveriet är uppenbart. Människor var endast verktyg för att bygga kommunismen. De som var i vägen blev skjutna, inspärrade på mentalsjukhus eller förvisade till Gulags koncentrationsläger. Socialism med mänskligt ansikte, parollen från Pragvåren 1968, var både en illusion och en motsägelse. Frihet har aldrig gått att förena med kommunismen.
Det ekonomiska fiaskot är lika obestridligt. Planekonomin, som firades i vida vänsterkretsar under 1900-talet, var ett ineffektivt och byråkratiskt monster. Den klarade att få fram Stalins stridsvagnar under andra världskriget, men inte att ge befolkningen ett bättre liv. Många kärnvapenmissiler blev det, men köerna till matbutikerna var Sovjetunionens omisskännliga signum.
Berlinmuren, den ”antifascistiska skyddsvall” som var till för att låsa in de östtyska medborgarna, föll 1989 och avslöjade förfallet. Få i väst anade att det stod så illa till i Sovjetimperiet. En ny våg av förtryck hade kunnat förlänga pinan. Michail Gorbatjovs stora förtjänst är inte att han visste vad som borde göras, utan att han avstod från våld för att bevara Kommunistpartiets makt.
För dagens härskare i Moskva, Vladimir Putin, var den sovjetiska kollapsen en ”geopolitisk katastrof”. Vad han avser är förlusten av Rysslands status. 1917 års kaos är naturligtvis inget han hyllar. Snarare är det Stalins starka stat han beundrar.
Kommunismen är inte död. Den lever vidare i den ännu växande stormakten Kina, åtskilliga andra enpartidiktaturer och diverse förvirrade hjärnor i övriga världen. Och kommunismen står fortfarande för oktoberrevolutionens egentliga ideal: terror och tyranni.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN TORSDAG 26 OKTOBER 2017

”Försämrat läge i Afghanistan”

"Afghanistan står inför enorma utmaningar, med ett förvärrat säkerhetsläge. Det säger Margot Wallström som just nu gör sitt första besök i det krigshärjade landet som utrikesminister.

– Det har försämrats, kanske mest i storstäderna. Men det ser olika ut. Det finns ju delar där man inte har ett så besvärligt säkerhetsläge, säger Wallström på telefon från Kabul.
Om tvångsutvisningarna från Sverige säger hon:
– Det är Migrationsverket som gör en självständig och oberoende bedömning. Så ser vår lagstiftning ut och därför varken får jag eller ska jag lägga mig i verkets bedömningar.

TT "

DN TORSDAG 26 OKTOBER 2017

" Spänt läge när Kenya genomför presidentval

Protester har brutit ut i Kenya där valkommissionen beslutat att fortskrida med torsdagens val, trots att oppositionen hoppat av och de flesta valobservatörer dragits tillbaka av oro för säkerheten. Mycket tyder på att ett 15 år långt demokratiexperiment kommer att avslutas i det östafrikanska landet.

Nairobi.
EU-delegationen i Kenya och (brittiska) Samväldet har dragit tillbaka sina observatörer av oro för deras säkerhet under dagens val i Kenya, som ska hållas trots massiva protester från civilsamhället, utländska människorättsorganisationer och från den interna oppositionskoalitionen Nasa. Raila Odinga, Nasas ledare, förklarade på onsdagskvällen att man inte längre är ett politiskt parti utan en motståndsrörelse. Han talade i kvällningen till ett par tusen anhängare som samlats i centrala Nairobi i vad som liknade en politisk svanesång från en person som fyra gånger försökt bli president i Kenya.
Raila Odinga har varit drivande i den demokratiska reformprocessen i Kenya och har i sitt arbete varit relativt framgångsrik under de senaste femton åren. Men allt talar för att Kenya går en ny tid till mötes där landet politiskt sett kommer att bli mer likt grannländerna i Östafrika, som samtliga styrs av autokrater med nominell demokratisk backning.
– Valet är en del av en växande trend av ”valautokratier” som fått fotfäste i Afrika. Det är ett system där diktatorer draperar sig i demokratisk respektabilitet genom att organisera låtsasval vart fjärde eller femte år, som de måste vinna till varje pris, sade Odinga till sina åhörare.
Han listade de incidenter som på senare tid skapat politisk turbulens i landet – mordet på valkommissionens it-chef en vecka före det senare ogiltigförklarade valet i augusti, valkommissionären Roselyn Akombe som förra veckan gick i landsflykt av rädsla för sitt liv, samt incidenten på tisdagen då okända gärningsmän besköt en bil tillhörande Philomena Mwilu som är vice chefsdomare och ledamot av Högsta domstolen.
Domstolen hade på onsdagen på sitt bord en hemställan om att ställa in valet på grund av bristande förutsättningar. Men när salen fyllts äntrade en ensam domstolsordförande podiet. Chefsdomare David Maraga förklarade att av rättens sju ledamöter hade fem lämnat återbud och rätten kunde därför inte ta ställning i frågan. Det var en genant tillställning som kom att bli mycket symbolisk för den demokratiska utvecklingen i Kenya.
Kenya är det land i Östafrika som mest helhjärtat försökt bygga en demokrati med fri press, fria domstolar och fria val. Kampen har stundtals stått kenyanerna dyrt även om det öppna klimatet gjort Kenya till en favoritdestination för investeringar i regionen.
Ett oklart valresultat 2007 ledde till våldsamheter som skulle skörda minst tusen människoliv och tvinga mer än 600 000 människor på flykt. Två av de misstänkta för inblandning i våldet, Uhuru Kenyatta och William Ruto, vann på tveksamma grunder 2013 års val och gick därefter till attack mot medierna och oberoende människorättsorganisationer vars utrymme krympt betydligt under de senaste åren.
Beslutet den 1 september, att nollställa årets val på grund av allt för många oegentligheter, sågs som ett sista försök av domstolarna att hävda sitt oberoende. Men efter onsdagens tillställning tyder mycket på att det var en dödsryckning.
Vicepresidenten William Ruto firade beskedet med orden ”Gud är stor”.

– De ondskefulla konspiratörernas försök att störa kenyanernas rätt att rösta har misslyckats, skrev han på Twitter.
I oppositionsfästet Kisumu utbröt oroligheter och dessa lär fortsätta under torsdagen då en bråkdel av Kenyas invånare väntas gå till valurnorna.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com

" Bakgrund.
Liksom i valet 2013 stod kampen i augusti mellan den nuvarande presidenten Uhuru Kenyatta, i spetsen för partigrupperingen Jubileumspartiet, och Raila Odinga som leder Nationella superalliansen (förkortat Nasa). Valen 2007 och 2013 omgärdades av anklagelser om fusk och Odinga har hävdat att han snuvades på segern vid bägge tillfällena.
Efter valet 2007 bröt omfattande oroligheter ut som totalt kom att kosta över tusen människor livet.
Årets val den 8 augusti var 72-årige Odingas fjärde och troligen sista försök att bli president. Även den här gången förklarade valkommissionen den sittande presidenten Uhuru Kenyatta som vinnare, med 54 procent av rösterna. Men resultatet överklagades och ogiltigförklarades den 1 september på grund av ”oegentligheter”. Landets högsta domstol har lagt skulden för problemen på Kenyas valkommission, Independent elections and boundaries commission (IEBC). "

DN TORSDAG 26 OKTOBER 2017

" Ingen kronprins i Xis maktelit

Analys. Peking. Sju män i mörk kostym ser ut som den vanliga bilden av den politiska toppen i Kina under 2000-talet. Det kinesiska kommunistpartiet trodde att det hade gjort upp med gamla tider, lärt läxan och skapat regler för hur ordnade maktskiften ska se ut. Men onsdagens presentation av nya ledare visar att Xi Jinping gläntar på dörren till det förflutna.

Av de sex män han omger sig med i politbyråns nya ständiga utskott, samtliga 60 år eller äldre, ser ingen ut som en efterträdare till Xi Jinping om fem år.
Det bryter mot partiets regelverk de senaste 15 åren. Då har en arvtagare fem år i förväg placerats i utskottet i toppen för att få tid att förbereda sig. Ett annat syfte har varit att det ska bli tydligt utåt vem som ska styra Kina i framtiden.
Utan en kronprins kommer därför spekulationerna att förstärkas om att Xi vill fortsätta i toppen även efter 2022, då han enligt partiordningen, som rådde fram till nyligen, bör avgå.
Xi Jinping har gått hårt fram med en antikorruptionskampanj som granskat 1,4 miljoner partimedlemmar och statstjänstemän. I takt med att han skrämt till lydnad i de egna leden, rensat ut rivaler och stärkt makten har talet om behovet av en stark ledare fått spridning. Att denne ledare är Xi Jinping har varit självklart. Reglerna kring mandatperioder har då börjat beskrivas som folkliga traditioner och inget att fästa vikt vid.
Den 64-årige Xi har placerat sig själv som ordförande i nybildade kommittéer som sköter landets viktigaste ärenden. Han driver linjen att Kina ska bli internationellt starkt och återta sin rättmätiga plats på världsscenen. Att Kina ska vara ideologiskt disciplinerat och inte aningslöst släppa in västerländska värderingar. Och att ekonomiska framsteg ska ge varje invånare en dräglig tillvaro.

Kulten kring ledaren har tilltagit och Peking pryddes på onsdagen av banderoller som prisade partiordföranden för hans enastående arbete. I tisdags skrevs Xi Jinpings tankar in kommunistpartiets stadgar. Det betyder att den som utmanar honom även ses som ett hot mot partiet. Alla tidigare ledare har fått sina ideologier inskrivna i partiets grundlag, men det är bara Xi som bredvid Mao fått sina visdomsord kallade för tankar.
Kina av i dag är ett helt annat samhälle än 1960- och 70-talens.
Xi är inte Mao. Däremot har förändringen mot ett mer envåldigt styre kommit oväntat snabbt. År 2012, när Xi Jinping tillträdde, kunde ingen tro att partiet fem år senare skulle ha en ledare som närmar sig Mao Zedong i inflytande.
De outtalade, interna reglerna och institutionaliseringen av hur partiet ska byta ledare tillkom just för att motverka turbulens och utrensningar som under eran med Mao och hans efterträdare Deng Xiaoping. Från 1990-talet har ordningen lett till smidiga ledarskiften.
Enligt Kinas grundlag kan en president inte sitta på sin post mer än under två femårsperioder. Däremot finns det ingen sådan gräns för överbefälhavaren eller för Kommunistpartiets generalsekreterare, där den verkliga makten ligger.
Möjligen beror frånvaron av arvtagare i toppen på att Xi ännu är osäker på vem han vill se som sin efterträdare eller på att han inte vill tappa sitt inflytande i förväg genom att peka ut nästa ledare. Men bara genom att frångå det fungerande arrangemanget med transparenta ledarbyten utsätter han Kina för risken att åter hamna i kaos och godtyckligt styre av en enda man.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "
" **Maktens män**

Han Zheng, 63, Shanghais partichef, tippas få leda den politiska rådgivande gruppen CPPCC och följer därmed sin föregångare Yi Zhengsheng i spåren.

Wang Huning, 62, kommunistpartiets chefsideolog, som väntas få ta över ledningen för propagandan, ideologin och partiets organisation. Han tros ligga bakom inte bara Xis centrala slagord om den kinesiska drömmen, utan även hans två närmaste företrädares.

Li Zhanshu, 67, Xis närmaste man som varit hans stabschef, blir den tredje mäktigaste och får troligen uppdraget att leda folkkongressen. Han arbetade under 1980-talet vid sidan av Xi Jinping i provinsen Hebei i norra Kina.

Xi Jinping, 64, kommunistpartiets generalsekreterare, president och överbefälhavare – mannen som på fem år satt skräck i 89 miljoner partimedlemmar med sin antikorruptionskampanj, som rensat ut och möblerat om och som fått sina tankar inskrivna i partiets stadgar.

Li Keqiang, 62, premiärministern, som fört en undanskymd tillvaro i skuggan av Xi, som för något år sedan troddes vara på väg ut efter konflikter med Xi, men som nu får fortsatt förtroende i toppen. För drygt tio år sedan var det han och inte Xi som var påtänkt som partiordförande.

Wang Yang, 62, har varit partichef i både provinsen Guangdong i södra Kina och i storstaden Chongqing. Han anses ha förmågan att kunna genomföra ekonomiska reformer och förstå vilka förändringar som krävs i industrin.

Zhao Leji, 60, en annan av Xi Jinpings nära allierade, får uppdraget att ta över som chef för partiets antikorruptionsenhet som hittills granskat 1,4 miljoner partimedlemmar och statstjänstemän. En nyckelposition i Xis uppställning. "

DN TORSDAG 26 OKTOBER 2017

”Lenin var helt skrupelfri”

För hundra år sedan åkte en rysk revolutionär tåg genom Europa. Han var nervös och irriterad eftersom revolutionen hade börjat utan honom. Då var det långt ifrån självklart att Vladimir Lenin skulle grunda Sovjetunionen, konstaterar Catherine Merridale.

Den brittiska historikern Catherine Merridale älskar människor. Personerna i hennes texter stiger fram ur sidorna, man kan formligen känna deras doft. Till exempel lukten av svett och smuts när Vladimir Lenin och hans otvättade revolutionära följe reste genom Europa i en förseglad järnvägsvagn våren 1917.

Fast – som Merridale konstaterar – i verkligheten var vagnen inte alls förseglad.

Du beskriver Lenin som en av allt att döma helt olidlig person eftersom han bara kunde tala om politik.

– Lenin sysslade inte med något annat än politik. Han slutade med att spela schack eftersom det tog tid från politiken. Han älskade att lyssna på klassisk musik men slutade med det också eftersom det gjorde honom ”mjuk i skallen”, och det kan man inte vara om man ska kunna döda människor. Vilket man enligt Lenin måste klara för att göra revolution.

Merridales personliga favoritrevolutionär är inte Lenin utan Karl Radek från Lviv. Han åkte med i Lenins tåg genom Europa och var känd för att ha det mest smorda munlädret av alla bolsjeviker.

– Om jag var tvungen att bjuda en bolsjevik på middag skulle det vara Radek. Han var fruktansvärt rolig och kvick. En gång sade Stalin till Radek: Ge mig alla dina skämt. De borde faktiskt tillhöra mig för det är jag som är ledaren. Då svarar Radek: Du är ledaren? Den hade jag inte hört!

Stalin glömde aldrig. År 1939 misshandlades Radek till döds i ett arbetsläger utanför Tjeljabinsk.

I din bok får man intrycket att Lenin lyckades delvis eftersom ingen förstod hur farlig han var. Allra minst de brittiska spionerna.

– De franska förstod inte heller. Men tyskarna visste. De använde sig av allt tänkbart eldfängt material för att tutta eld på Ryssland. Lenin var bara en av flera potentiella dynamitgubbar som man hoppades skulle explodera om man kastade in den i elden.

Kan man tänka sig att Kerenskij (regeringschef för den provisoriska regeringen 1917 som i november störtades av bolsjevikerna) och alla andra var naiva, på samma sätt som vi nu eventuellt är naiva gentemot nazisterna?

– Kerenskij var inte speciellt tolerant när det gällde bolsjevikerna. Han avskydde dem. I juli 1917 blev de flesta bolsjeviker gripna. Han stängde ner deras press och det var vad som sist och slutligen provocerade fram den andra delen av revolutionen. Men ja – frågan kvarstår. Vad ska ni göra med era nazister? I dag ser vi faran med dem eftersom vi har andra världskriget bakom oss, men det finns också andra organisationer som en demokrati inte borde acceptera. Vad ska vi göra med dem? Hur ska vi prata om dem? Det är en av de stora utmaningarna för den politiska korrektheten.

I Ryssland finns en vanlig uppfattning att ryska revolutionen var tyskarnas fel – det var tyskarna som såg till att transportera Lenin till Ryssland. Finns det någon sanning i det?

– Lenin hade nog lyckats ta sig till Petrograd i alla fall. Men han hade inte klarat av att genomföra sin kupp i november 1917 om inte Storbritannien och Frankrike hade insisterat på att Ryssland skulle fortsätta kriget. Från den stund tsaren störtades handlade allt om att hålla Ryssland i kriget, till vilket pris som helst. De tänkte inte på att Ryssland hade andra behov eftersom landet genomlevde en revolution.

Det finns en envis uppfattning i väst att Lenin egentligen var god och Stalin var boven.
– En helt felaktig uppfattning. Eventuellt kommer den sig av att Stalin gjorde Lenin till barnens snälla farbror Lenin, han blev en mjukis så att Stalin kunde vara vozjd, ledaren. Men sanningen är att Lenin lät arkebusera människor utan några som helst samvetskval. Han var totalt skrupelfri. Den stora skillnaden mellan honom och Stalin var att Lenin inte var intresserad av våldet i sig. Våld var bara ett medel, han njöt inte av det – som Stalin gjorde.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se"

"Catherine Merridale.
Catherine Merridale är en brittisk historiker och författare med Ryssland som specialitet. Hon är doktor i historia från Birminghams universitet och författare till flera hyllade böcker om rysk historia. På svenska har Historiska medier gett ut ”Ivans krig” (2012), ”Kreml - symbolen för makt och rikedom” (2014) och ”Lenins resa” (2017). "

DN FREDAG 27 OKTOBER 2017

" 3 av 10 IS-krigare tillbaka i Västeuropa

I förra veckan drevs terrorrörelsen IS ut från sin självutnämnda huvudstad Raqqa i Syrien. Flera tusen jihadistiska terrorister har återvänt till sina hemländer, visar en färsk forskningsrapport. Terrorismforskaren Magnus Ranstorp kritiserar svenska myndigheter för passivitet.

Åren kring 2014, då IS utropade sitt Gudsrike, anslöt sig minst 40 000 utlänningar från över 110 länder. Till detta kommer minst lika många frivilliga från Syrien och Irak. Det visar en kartläggning från det New York-baserade säkerhetsföretaget The Soufan Center (TSC).
Siffrorna har tagits fram via officiella data från respektive land. 7 400 av IS-terroristerna kom från västvärlden, av dem cirka 5 000 från Europa, varav minst 300 från Sverige.
År 2015 upphörde dock inflödet av IS-frivilliga till ”kalifatet” nästan helt och hållet. Den tidigare så porösa gränsen mellan Turkiet och Syrien täpptes till. Flygbombningarna mot IS-mål medförde att den tidigare så framgångsrika offensiven förbyttes i nederlag.
Terrorhotet från IS finns likafullt kvar, men ser annorlunda ut, konstaterar rapportförfattarna. De senaste två åren har minst 5600 av dessa IS-frivilliga lämnat ”kalifatet” och vänt åter till sina hemländer. Siffran är tagen i underkant, eftersom sammanställningen bara omfattar 33 nationer – de flesta länder för nämligen ingen statistik över IS-återvändare.
Cirka 30 procent av terroristerna från Västeuropa är redan tillbaka. I Sverige, Storbritannien och Danmark har närmare hälften av IS-medlemmarna återvänt. Tusentals före detta IS-krigare förmodas befinna sig vid gränserna till Turkiet, Jordanien och Irak för att försöka ta sig tillbaka till sina ursprungsländer.

Återvändarna har redan orsakat skada i flera länder. I Libyen, i Egypten och Jemen medverkar IS-terrorister från ”kalifatet” till terror och destabilisering av redan bräckliga samhällssystem.
I Afghanistan, Pakistan och Filippinerna har IS också etablerat sig. Förutom de egna återvändarna handlar det även om veteraner från andra stater som letar efter nya krigsskådeplatser. Två av de personer som knutits till terrordåden i Paris år 2015 och i Bryssel i mars 2016 var svenskar som hade återvänt.
Rapportens huvudförfattare Richard Barrett konstaterar att det är nödvändigt att konfrontera återvändarna om man vill försvaga IS. ”När nu ’kalifatets’ område krymper och IS-terroristerna får mindre spelrum, förlitar sig ledarskapet på sympatisörer i andra länder för att upprätthålla organisationens namn och rykte”, skriver Barrett, en före detta brittisk underrättelseman.
De länder som nu tvingas ta hand om återvändande IS-krigare hanterar problemet högst olika. Både USA och Storbritannien har markerat att de helst vill att ”deras” medborgare som valt att strida för IS dör på slagfältet.
– Mitt uppdrag är att se till att varje utländsk kombattant i Syrien dör där, sade nyligen Brett McGurk, Washingtons sändebud till den USA-ledda koalitionen mot IS.
Amerikanska militärkällor uppgav i somras att mellan 60 000 och 70 000 IS-terrorister har dödats i den USA-ledda militäroperationen Inherent Resolve, men det är siffror som sannolikt är överdrivna.
TSC-rapporten konstaterar också att radikaliseringen i ”kalifatets” spår omfattar betydligt fler än dem som verkligen har deltagit i strider. De som stoppats vid gränsen till Turkiet, eller planerat att åka men hejdat sig i sista stund, kan utgöra ett lika stort terrorhot som veteranerna, menar rapportförfattarna.
Det svenska underlaget till TSC-studien är till stor del hämtat från Försvarshögskolans rapport om svenska jihadistresenärer, ”Swedish foreign fighters in Syria and Iraq”. Den publicerades i somras och har tagits fram av terrorismforskarna Magnus Ranstorp och Linus Gustafsson. Deras sifferunderlag bygger i sin tur på tidigare hemligstämplat material från Säkerhetspolisen, Säpo.
Enligt rapporten har cirka 300 svenskar rest till Syrien och Irak under perioden 2012 till 2016 för att strida för IS eller al-Qaida. Ungefär en tredjedel är kvinnor. För ett år sedan uppskattades det att 106 av dem hade återvänt till Sverige, 112 var kvar i Syrien/Irak och att 49 hade stupat.
Inför slutstriden om IS ”huvudstad” Raqqa bedömdes ett 80-tal svenskar kunna befinna sig där. Vad händer med dem?
– Vi vet ju inte hur många som har dött i de senaste striderna, eller hur många som tagits till fånga av miliser, säger Magnus Ranstorp, forskningschef vid Försvarshögskolan.
– En del av dem har sannolikt evakuerats till andra IS-kontrollerade platser. Vissa har sina familjer med sig, tillägger han.
Dag Enander, pressekreterare vid Säpo, svarar via mejl:
”Det är i dag mycket svårt att ta sig både in i och ut ur IS-kontrollerat område. Säkerhetspolisen har en efter förhållandena god bild och uppfattning över de svenskar som rest till Syrien och Irak för att ansluta sig till terroristorganisationer. Exakt hur den ser ut kan vi av operativa orsaker inte redogöra närmare för.”
Enander meddelar att Säpo har samtal med de IS-terrorister som återvänder till Sverige, ”för att följa upp och bedöma vilka som har både avsikt och förmåga att begå eller planera attentat”.
Sedan april förra året är det olagligt att göra så kallade terroristresor – det kan straffas med upp till två års fängelse. Säpo konstaterar också att förundersökning inleds om det kan misstänkas att de som återvänder har begått brott.

Magnus Ranstorp är kritisk till hur svenska myndigheter hanterar återvändarna, som han anser inte får den hjälp de behöver men heller inte kontrolleras eller lagförs så som de borde.
– Förundersökningarna om terroristresor leder sällan till åtal, och straffen är inte tillräckligt hårda. Dessutom saknas ett helhetsgrepp. Om vi ska lyckas trycka tillbaka radikaliseringen – det gäller både jihadism och politisk extremism – behövs samordning mellan polis, socialtjänst och andra myndigheter. Det kan behövas dialog med personen, kontakt med familjen och mentorer till dem som vill lägga extremismen bakom sig, säger han.
– Återvändarna har i många fall låg våldströskel. De har dödat och varit med om tortyr och andra grymheter. Och de söker i många fall upp sina gamla radikala miljöer. Det är farliga individer vi talar om.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

DN FREDAG 27 OKTOBER 2017

" Puigdemont pressas av både Madrid och separatisterna

Katalonien går inte mot nyval och Spanien fortsätter med förberedelserna inför att ta över den katalanska förvaltningen. Detta stod klart efter en dag rik på tvära kast och heta känslor i Barcelona.

Den katalanske regeringschefen Carles Puigdemont, som de senaste dygnen förhandlat i hemlighet med den spanska regeringen med den baskiska regeringschefen Iñigo Urkullu som medlare, bytte ståndpunkt tre gånger under det livliga politiska dygnet.
Urkullu och Puigdemont hade intrycket att Mariano Rajoys regering i Madrid var beredd att blåsa av sin intervention i Katalonien och slopa den omskrivna ”paragraf 155” – på villkor att Puigdemont gick med på att avstå från en katalansk självständighetsförklaring och utlysa nyval i regionen.
Ryktena om de hemliga samtalen vållade häftiga reaktioner i Puigdemonts läger. Tusentals studenter och aktivister, av vilka några kallade Puigdemont ”förrädare”, samlades framför regeringspalatset i Barcelonas gamla stad och krävde en omedelbar självständighetsförklaring. Vissa tecken tyder på att en sådan kan komma redan i dag, fredag, så snart Madrid varslat om paragraf 155.
Enligt Carles Puigdemont är det upp till det regionala parlamentet att avgöra hur Katalonien ska svara. Under torsdagskvällen pågick ett möte i Barcelona där frågan diskuterades.
Just som Puigdemont skulle meddela sitt beslut om nyval kom budet att Madrid inte ville ge formella löften om att skrinlägga paragraf 155, och Puigdemont ställde in sitt framträdande. Han utsattes för en formidabel press både från de civila separatistorganisationerna och från vicepresidenten Oriol Junqueras, vars parti ERC är det vikigaste i separatistkoalitionen, att sluta förhandla i hemlighet med Madrid.
Puigdemonts agerande de senaste dygnen är ett ärelöst svek i många separatistiska ögon. Paragraf 155 sågs inte som någon tragedi av utbrytarna, tvärtom. I varje självständighetskamp kommer den dag då den gamla huvudstaden tar direkt kontroll över det omstridda territoriet och slår tillbaka med dekret, undantagslagar, fängelser och polis. Detta är ett tecken på att upproret är framgångsrikt.
Separatisterna har sett fram emot att Madrid skall applicera 155. Det är så avgörandet skall ske, hoppas de, när Spanien försöker och misslyckas med att styra och disciplinera en upprorisk region.
Men också från sitt eget parti PDeCat mottog Puigdemont en skur av protester. Partiet, som länge låg nära absolut majoritet i det katalanska parlamentet, har rasat på senare år och tappat väljare till Junqueras ERC. Ett nyval för PDeCat nu skulle enligt opinionsundersökningarna förvandla det till ett nästan irrelevant parti. För att kunna hävda sig mot ERC i nästa val måste partiet profilera sig som mer, inte mindre, militant än konkurrenten.
– Om Puigdemont slutit ett avtal med Madrid utan att säkra frigivning av Jordi Cuixart och Jordi Sánchez, de bägge katalanska ledarna som fängslades av Madrid i förra veckan, så hade han varit slut som politiker, säger till DN en person som står nära separatistledningen.
Ett mått på indignationen hos dem som fram till häromdagen var Puigdemonts närmaste medarbetare kom från Gabriel Rufian, ERC:s gruppledare i det spanska parlamentet, då han med Twitterinlägget ”155 silverpengar” jämförde Puigdemont med Bibelns Judas, som förrådde Jesus för 30 silverpengar.
I Madrid vädjade Spaniens vice premiärminister Soraya Sáenz de Santamaría till den spanska senaten att gå med på en rigorös och sträng tillämpning av paragraf 155.
Torsdagens slängkarusell av motstridiga händelser har gått hårt åt Puigdemonts ställning i separatistlägret. Detta är tredje gången på kort tid som han på eget bevåg tar initiativ som är oacceptabla för de flesta av Kataloniens drygt två miljoner separatister.
Med tanke på att det parti han leder är litet och svagt är det troligt att han kommer att få svårt att slå vakt om sin position. Det separatistiska vågmästarpartiet CUP säger sig ha mist allt förtroende för honom.

I folkomröstningen den 1 oktober, som ogiltigförklarats av Spanien, röstade 90 procent ja till självständighet i Katalonien, men valdeltagandet var bara 42 procent.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se
Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"Fakta. Självstyret och artikel 155
Spanien har 17 regioner med olika grader av självstyre. Artikel 155 i landets grundlag ger centralregeringen rätt att ”vidta nödvändiga åtgärder” om en region agerar på ett sätt som hotar Spaniens intressen.
Efter Kataloniens folkomröstning om självständighet, som var förbjuden av Spaniens författningsdomstol, avser nu regeringen i Madrid att för första gången använda artikel 155.
Artikeln är luddigt formulerad, och lämnar mycket utrymme för tolkningar av vad den tillåter.
Bland tänkbara åtgärder finns att ta över den katalanska poliskåren Mossos d’Esquadra och stänga det regionala parlamentet. Men i det här fallet börjar den spanska regeringen med att ta sikte på den högsta regionala ledningen.
Formellt är det Spaniens senat som, på regeringens förslag, godkänner åtgärderna under artikel 155. Senaten tar upp förslagen och planerar en omröstning i dag, fredag, den 27 oktober. TT "

DN LÖRDAG 28 OKTOBER 2017

" Urskogen skövlas för att provocera EU

Bialowieza. Majestätiska träd faller i Europas äldsta urskog. Trots att den har status som FN-världsarv, skyddas av polsk och europeisk lag och att EU-domstolen beordrat Polen att sluta avverka. Skövlingen av Bialowieza är ännu ett sätt för Warszawa att provocera Bryssel, ett sätt att säga till EU: ”håll tassarna borta från Polen”.

Vi vadar genom multnande löv, och för varje liten vindpust seglar fler blad ner över oss, vackert gula. I fjärran kan vi höra skogsduvor. Plötsligt bryts lugnet av vrålande motorer. Några hundra meter bort kan vi skymta en tung skogsmaskin, en skördare, mellan träden. Nästan samtidigt kommer skogvaktarna springande mot oss.
– Vänd tillbaka, här har ni inget att göra, säger en av dem och kräver att få se våra id-handlingar.
Inte mindre än tio vakter från den statliga skogsstyrelsen samlar sig inom någon minut för att mota bort oss och vår guide. De är alla klädda i militäriskt kamouflagefärgade uniformer.
– Varför kommer ni smygande som partisaner genom skogen? Ni borde ansöka via huvudkontoret, förklarar Lukasz, vaktstyrkans befäl.
Skördaren har tystnat medan vi pratar, men vi vet att det som pågår här strider mot EU-domstolens beslut från i somras. Det är tydligt att myndigheterna har något att dölja – att vi skulle få officiellt tillstånd att närma oss avverkningen är högst osannolikt.
Vi befinner oss cirka 200 meter från skogsmaskinerna och Lukasz förklarar att det är för vår egen säkerhet vi inte kan komma närmare och fotografera.
– Tänk om ett träd faller på ett annat träd, och sedan det faller på ännu ett. Om ni skadar er är det vårt ansvar.
Bialowieza är Europa som det såg ut för tiotusen år sedan. Då täcktes större delen av vår kontinent av löv- och blandskog som denna – det

var innan vi människor hade hunnit hugga ner, bränna och röja för jordbruk.
Skogen, totalt 3 000 kvadratkilometer stor, breder ut sig på bägge sidor om gränsen mellan Polen och Belarus. Här finns ett unikt växt- och djurliv med visenten, Europas tyngsta däggdjur, som mest kända art. Cirka 600 av de pälsklädda bjässarna finns i den polska delen av skogen.
– Jag brukar jämföra Bialowieza med Colosseum i Rom. Den är inte helt oskadad, men den är det närmaste vi har till den ursprungliga europeiska skogen, säger Bogdan Jaroszewicz, chef för Geobotaniska stationen, en lokal filial till Warszawauniversitetet med skogen inpå knuten.
Delar av skogen står sedan inlandsisen drog sig tillbaka från den här delen av Europa.
– Där bryter avverkningen 12 000 år av ostörd utveckling. Skadorna kan ta många århundraden att reparera, säger Jaroszewicz.
Men även historiskt har skogen en särställning i Polen, och ända sedan medeltiden har de som styrt landet haft ögonen på Bialowieza. Under tidigt 1400-tal blev den kung Vladislav II:s personliga egendom, och hundra år senare införde Sigismund I dödsstraff för tjuvjakt på visenter.
Härskarnas intresse för jakt har indirekt bidragit till att skydda Bialowieza och så sent som i början av 1900-talet jagade ryska tsarfamiljen här.
– Det är symboliskt, den som kontrollerar Bialowieza kontrollerar också Polen. Det är helig mark för alla polacker, säger journalisten Adam Wajrak som har flyttat hit från Warszawa.
En av dem som engagerade sig för skogen var Lech Kaczynski, presidenten som dödades i en flygolycka 2010, och vars tvillingbror Jaroslaw Kaczynski styr Polen i dag som ledare för det styrande nationalistpartiet Lag och rättvisa, PIS.
Polen blev EU-medlem som en del av den stora utvidgningen 2004. Landet är unionens största bidragstagare – får in nästan fyra gånger så mycket som landet betalar – och med ett stabilt folkligt stöd för medlemskapet: bara 13 procent av polackerna ville att landet skulle lämna EU enligt en opinionsmätning tidigare i år, medan 75 procent ville vara kvar.
Ändå har de senaste två åren präglats av en allt bittrare konflikt mellan Warszawa och Bryssel.
Sedan PIS kom till makten 2015 har den polska regeringen och Jaroslaw Kaczynski regelbundet lyckats reta EU-kommissionen och andra medlemsländer med en rad åtgärder som anses strida mot europeiska värderingar och hota rättsstaten.
Det handlar om en långtgående politisering av rättsväsendet, med reformer som hotar oberoendet för landets två högsta domstolar. Men också om utrensningar och likriktning inom statlig radio och tv.
Samtidigt har Polen, tillsammans med sina centraleuropeiska grannländer, hårdnackat vägrat ta emot flyktingar enligt EU:s omlokaliseringsprogram som är bindande för medlemmarna.
Kommissionen har varnat Polen flera gånger och även hotat utlösa artikel 7 i EU-fördraget, den så kallade atombomben som kan leda till att ett land förlorar sin rösträtt. Detta är något som aldrig har hänt förut.
I polska statskontrollerade och nationalistiska medier har hårda attacker mot EU och mot Tyskland – som unionens ledande kraft – blivit vardagsmat. Kaczynski själv betonar att Polen inte har några planer på att lämna unionen, samtidigt som han kallar kommissionens kritik ”en absolut komedi”.
Bialowiezaskogen är ännu ett slagfält i ordkriget mellan Warszawa och Bryssel. Huvudaktör på den polska sidan är Jan Szyszko, miljöministern som anses stå nära Jaroslaw Kaczynski.
Szyszko är den som har gått i bräschen och försvarat det kontroversiella beslutet att tredubbla avverkningen i Bialowieza, som regeringen fattade våren 2016.
Beslutet väckte omedelbart eko i den akademiska världen, bland miljöaktivister – och i Bryssel. EU-kommissionen anser att den kraftigt ökade avverkningen – bland annat inom områden skyddade som världsarv av FN-organisationen Unesco – bryter mot såväl polsk som europeisk lag.

Fallet har hamnat i EU-domstolen i Luxemburg, som i slutet av juli beordrade Polen att omedelbart stoppa avverkningen i väntan på en definitiv dom.
Före domen hade Polen hävdat att avverkningen var nödvändig för att skydda skogen mot ett pågående angrepp av granbarkborre, en skadeinsekt som angriper döda eller döende granar.
Jan Szyszko hade triumferande visat krälande skalbaggar i en glasburk för domstolen i Luxemburg.
Men i vetenskapssamhället förkastar de flesta teorin att man skulle behöva hugga ner skog för att stoppa barkborren. Bogdan Jaroszewicz på Geobotaniska stationen i Bialowieza menar att det är bättre att lämna skogen att sköta bekämpningen på egen hand.
– Barkborrarna kommer tillbaka regelbundet, har gjort det sedan urminnes tider. Att avverka är meningslöst ur ekologisk synvinkel. Resultatet blir bara hundratals hektar av kalhyggen, säger han.
De flesta bedömare hade väntat sig att avverkningen skulle upphöra efter domen i Luxemburg. Men det gjorde den inte. Polens regering fortsätter att såga ner träd, i öppet trots mot EU-domstolen.
Så sent som i förra veckan anklagade Jan Szyszko kommissionen för att ”sprida lögner” om den polska skogen och ”manipulera bilder”. Uppgifterna om avverkningen är överdrivna och ”fake news”, hävdade ministern.
Men nu har barkborrarna försvunnit ur den polska regeringens uttalanden. I stället måste skogen gallras av säkerhetsskäl, hävdas det, för att förhindra att döda träd faller över vägar och stigar och skadar människor.
På en enslig skogsväg någon kilometer från den lilla byn Teremiski reser sig en åtta meter hög trefot av stockar. Uppe i klykan sitter en sorts plattform, lagom stor för en person. Jarka Zoltanska spanar ner därifrån, redo att dokumentera vad som sker med sin kamera.
Nedanför på marken sitter ytterligare tre aktivister i varma sovsäckar, beredda att kedja fast sig vid tunga betongfyllda tunnor.
Rafal Sieradski, i det civila ägare av en foodtruck i Warszawa, visar hur kedjorna kan fästas inne i metallrör som i sin tur är kopplade till tunnorna.
– Så fort vakterna dyker upp sticker vi ner händerna så här. Det är nästan omöjligt för dem att ta loss oss utan att vi skadas ordentligt, säger han.
Blockaden längs denna skogsväg är tänkt att stoppa det statliga skogsbolaget från att forsla ut mängder med timmer som ligger i staplar längs vägen. Vi befinner oss mitt i ett brett hygge där avverkningen har skett den senaste månaden, alltså efter EU-domstolens order att sluta avverka.
Andra aktivister går på patrull i skogen för att dokumentera vad som sker. Vi följer med tjeckiska studenten Eliska Ryznarova och Karolina från Polen (som inte vill uppge sitt efternamn) när de kontrollerar de avverkade trädens ålder.
– Det här är 147 år, säger Karolina och Eliska noterar siffran på sin surfplatta. Stubben fotograferas – ännu en i raden av mer än hundraåriga träd som har sågats ner i trots mot EU-domen.
Även regeringens påstående att avverkningen bara sker av säkerhetsskäl, i omedelbar anslutning till vägar och stigar, framstår som uppenbart falsk. Aktivisterna visar oss otaliga nyligen nedsågade träd på avstånd gott och väl över 100 meter från närmaste led.
Allt dokumenteras ytterst noggrant, sammanställs i rapporter som sedan skickas till såväl EU som domstolen i Luxemburg och regeringen i Warszawa. När de inte har sina skift i skogen bor aktivisterna i ett privat hus i byn Teremiski som de har fått låna. Hundratals människor från hela världen har passerat här sedan i maj.
Sent på kvällen, när vi sitter i en bil halvvägs till Warszawa, går skogvaktare och poliser till angrepp mot blockaden. Aktionen direktsänds via Facebook och vi kan se hur tyska biologen Annette Waechter bärs i väg och lämnas svårt chockad på marken.
Nästa dag forslas timret bort för försäljning.
Varför sågar Polens regering ner sin egen unika urskog? Vi ställer frågan till alla vi träffar under ett par dagar i Bialowieza.
Teorierna är många och ibland konspiratoriska. Men den officiella säkerhetsmotiveringen är det få som tror på.
Vissa i aktivistkretsar nämner miljöministerns bakgrund inom skogsvetenskap och hans tydligt katolska profil. De menar att

Bialowieza har blivit ett personligt projekt för Szyszko, vars departement har sponsrat en lokal ”motståndsrörelse” mot dem som vill skydda skogen. En präst som står ministern nära kallar aktivisterna ”miljöterrorister”.
I våras fick de vatten på sin kvarn när någon nattetid hade sågat ner 33 träd på ministerns privata gård i en annan del av Polen.
Andra uppmärksammar det faktum att generaldirektören för den statliga skogsstyrelsen, Konrad Tomaszewski, är en kusin till Jaroslaw Kaczynski. Fast å andra sidan arbetade ju hans avlidne bror för att ge skogen förstärkt skydd.
Den mest trovärdiga förklaringen till regeringens beteende är kanske den att motståndet mot EU har blivit ett självändamål. Avverkningen är bara den senaste i raden av provokationer mot Bryssel.
– Det är ett sätt att säga: titta, vi struntar i er, vi gör vad vi vill, säger aktivisten Asia Pawluskiewicz.
Bogdan Jaroszewicz på Geobotaniska stationen är bekymrad över att regeringen aldrig frågar vetenskapsmän som honom själv till råds.
– Alla som vill skydda skogen avfärdas som vänsterfolk och hippies, säger han och bekänner att han står till höger politiskt i de flesta andra frågor.
– Om man är polsk nationalist borde man ju kämpa för att bevara vårt arv, inte förstöra det.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

"Fakta. Visenten en symbol för Bialowieza
Bialowiezaskogen är den största kvarvarande resten av den skog som för 10 000 år sedan täckte större delen av Europas slättland. Skogen omfattar sammanlagt drygt 3 000 kvadratkilometer, motsvarande Gotland, ungefär lika stor del i Polen som i grannlandet Belarus.
Här finns 1 700 växtarter och 4 000 svamparter. 250 fågelarter, bland dem många ytterst sällsynta, häckar i skogen, och här finns 59 däggdjursarter.
Mest känd av skogens djur är visenten, Europas tyngsta däggdjur som kan väga uppåt 500 kilo. Den vilda visenten utrotades i början av 1900-talet och dagens djur är alla avkomma av tolv djur som överlevde i fångenskap. I den polska delen av skogen finns cirka 600 visenter i dag.
Ungefär 105 kvadratkilometer, 17 procent, av Polens del av skogen är nationalpark. Belarus har gjort nationalpark av nästan hela sin del.
En stor del av skogen har fått status som världsarv av FN-organet Unesco. På den polska sidan omfattas en stor del dessutom av Natura 2000, ett nätverk inom EU som också det ger starkt skydd. DN "

DN LÖRDAG 28 OKTOBER 2017

"Ryska pedagoger bryr sig inte om känslor

Moskva. Ryska lärare och tränare tvekar inte att skratta åt sina adepter – eller ryta åt dem och kalla dem odugliga.

För knappt tjugo år sedan åkte jag på språkkurs till S:t Petersburg. Lektionerna hölls i den gamla flickskolan Smolnyj. Vi drillades i rysk grammatik, fick titta på filmer vi inte begrep ett ord av och tragglade oss med stor möda igenom Gogols ”Kappan”.
En flicka i min grupp var flitig och motiverad, men blyg. Hon ville helst inte prata under lektionen. En dag spände vår rysklärare ögonen i henne och röt:
– Varför säger ni inget? Ni har ju betalat för den här kursen och så sitter ni bara där och tiger. Öppna munnen!
Nästa dag hade flickan bytt grupp.
Den ryska pedagogiken har en helt egen logik. Dess utgångspunkt är enkel: Varje elevs mål ska vara att bli bäst. Och då menar jag verkligen bäst. Det spelar ingen roll vilka förutsättningar man har – allas mål ska vara att bli en mästare. På något plan är detta faktiskt en mycket demokratisk inställning, vilket dock inte är ens första tanke som nordbo som har lärt sig att det viktiga inte är att vinna utan att kämpa väl.
Ryska pedagoger är helt ointresserade av sina adepters känslor. Att bli förödmjukad av sin lärare är normalt, det är en känsla som förväntas driva eleven framåt.
En manlig kollega till mig blev utskälld av sin rysklärare för att han inte satt rak i ryggen.
– Ni uttalar slarvigt. Men med tanke på er hållning är det inte så konstigt, sade hon.
Idrottsinstruktörer kan göra narr av sina adepter på de mest fantasifulla sätt. Nyligen gick jag på min första lektion i crawling. Efter lektionen sade simtränaren:
– För första lektionen var det inte så illa. Men ni måste sluta vifta med armarna. När ni lyfter armen i luften liknar ni en delfin på ett delfinarium som vinkar åt barnen.
Att bli kallad en vinkande delfin är en rätt gullig parallell för att komma från en rysk idrottsinstruktör. Några år dessförinnan sade en pilatestränare till mig:
– Ställ er så att mellanrummet mellan era fötter motsvarar er höftbredd. Nej, nej, inte så!
Hon kom fram och rättade till mina fötter. Sedan nöp hon mig i utsidan av låret och sade:
– Det där är inte höfter. Det är *salo*.
Salo betyder svinister. (En ukrainsk läckerhet.)
Jag tog inte illa upp. Nästan alltid finns det en botten av värme i rytandet, trots att man ibland får lyssna noga för att höra den.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN SÖNDAG 29 OKTOBER 2017

" De hederliga får inte ge sig

Mod krävs av den som sätter sig upp mot chefsmobbaren Trump. Men det borde inte vara för mycket begärt av seriösa politiker.

De republikanska senatorerna Bob Corker och Jeff Flake har talat klarspråk om president Donald Trump. Gott så. Olyckligtvis tänker båda lämna politiken och har således inget att förlora. Värre är det med nickedockorna som är kvar men inte vågar eller vill protestera.
Corker har tidigare kallat Vita huset för ”vuxendagis”. I veckan fyllde han på med sanningen att Trump är en serielögnare vars presidentskap förnedrar nationen. Flake är en konservativ men anständig man som gillar frihandel och invandring, traditionella republikanska ståndpunkter som Trump har spolat ned i avloppet. Framför allt tål Flake inte presidentens vårdslösa och ovärdiga beteende.
Betraktare måste skilja på olika saker. Republikanernas motståndare i USA (och Europa) klagar ofta över högervridning. Och det är ett problem att partiet de senaste decennierna har rört sig långt högerut. Samtidigt har Demokraterna flyttat sig åt vänster. Mittfältet har få spelare kvar. Men republikaner har rätt att argumentera för vad de tror på, även om deras prioriteringar är tvivelaktiga.
Trump är något annat. Hans populistiska överdrifter, förolämpningar, påhitt och raseriutbrott förgiftar samtalet och stämningen i hela landet. Rasismen går igen i mycket som han företar sig, det ständiga förnekandet av uppenbara fakta är vedervärdigt. Han är aldrig intresserad av detaljerna i politiska förslag. Han erkänner aldrig fel och ber aldrig om ursäkt. Den kränkande behandlingen av en soldatänka är bara det senaste exemplet på Trumps osmakliga uppträdande.
Presidentens väljarbas gillar det fortfarande alltför ofta. Inget går upp mot en bra urspårning.
Att Corker och Flake ger upp är begripligt men beklagligt. Det är möjligt att de skulle förlora sina platser i kongressen, men Republikanerna som parti skulle tjäna på om de kämpade för nomineringen och försökte vinna debatten.
Många republikaner känner motvilja mot presidentens kaotiska och vedervärdiga beteende. Men för det första värnar de sin anställningstrygghet. Trumps elakheter på Twitter kan sabotera en valkampanj. Hans supportrar kan rösta bort ”illojala” kandidater i primärvalen. Förre chefsstrategen i Vita huset, Steve Bannon, samlar redan aspiranter som ska utmana det så kallade etablissemangets representanter. Majoritetsledaren i senaten, Mitch McConnell, anlägger moteld men galenpannorna har medvind.
För det andra hoppas Republikanerna att Trump ska hjälpa till med partiets dagordning. Skattesänkningar är ett gemensamt intresse, särskilt efter fiaskot med att skrota Obamas sjukförsäkringssystem. Här ryms motsägelser. ”Skattereformen”, som tas fram i skymundan, är ingen reform utan inskränker sig till skattesänkningar för företag och förmögna. Trots att Trump appellerade till arbetare och medelklass i valrörelsen är det de som skulle dra nitlotten. Dessutom har presidenten lovat att inte röra de populära men dyra sociala förmånerna. Resultatet blir galopperande underskott. Men republikanska budgethökar verkar vara redo att ge upp sin tidigare hysteriska omsorg om statsfinanserna, för att äntligen få igenom något av betydelse inför nästa års kongressval.
Demokraterna har sina egna demoner och kan inte garantera seger i nästa val. Inom Republikanerna har de moderata krafterna alltför länge retirerat eller deserterat. Det är dags för dem att ställa sig upp och ta striden med Trump.

DN 29/10 2017 "

DN SÖNDAG 29 OKTOBER 2017

" Tusentals människor strömmar på den leriga stigen mot flyktinglägren i Bangladesh.

På bara två månader har 600 000 rohingyer flytt från förföljelsen i Burma. Världen måste få veta. ”De kastade små barn i vattnet. De som kunde simma sköt de. De som inte kunde simma drunknade”, berättar Romida från byn Tulatoli. DN:s Torbjörn Petersson och Lotta Härdelin dokumenterar vittnesmål från en by som kan bli en i raden av okända platser i världshistorien där brott mot mänskligheten har begåtts.

Hon stod på stranden när hon hörde soldaterna närma sig.
Montas Begum, 30-årig fyrabarnsmamma, hade tagit sig ned till floden tillsammans med sin familj och hundratals män, kvinnor och barn från byn Tulatoli. Bychefen hade sagt att de skulle vara säkra där.
Alla förstod att militären skulle bränna ned deras by, precis som de gjort på så många andra ställen. Men hus kan byggas upp igen och vid floden skulle deras liv inte vara i fara. Trodde de.
– När de kom sköt de i luften, berättar Montas Begum.
Soldaterna omringade invånarna och delade upp kvinnor och barn i en grupp, män och äldre pojkar i en annan.
– De började med att skjuta männen. Min man högg de ihjäl med kniv. Mina tre söner dödades också, säger Montas med entonig röst.
Hon tar långa pauser mellan meningarna och berättar steg för steg vad som hände.
Kvinnor och yngre barn blev tagna till ett dike där de beordrades att stå stilla. De stod upp till knäna i vatten.
– Efter ett tag förde de oss till en annan plats och tvingade ned oss på knä med huvudet böjt framåt.
– Vi fick sedan gå till olika hus och de tvingade av oss kläderna. Vi var fem kvinnor i ett hus. De slog oss med träkäppar i huvudet och över brösten.
De uniformerade männen misshandlade särskilt hennes bröst. Hon tror att de ville skada henne så att hon inte skulle kunna göra motstånd.
Hon våldtogs, av hur många män vet hon inte.
Montas lämnades medvetslös och naken på golvet för att dö tillsammans med en handfull andra kvinnor och barn när huset sattes i brand.
– Min mamma förstod inget så jag skrek på henne: Mamma, mamma det brinner! berättar dottern Rasia, 7 år.
Dörren till huset hade stängts.
– Jag var inte vid medvetande när min dotter väckte mig, berättar Montas. Då såg jag inte att det brann, men jag hörde elden.
– Min dotter räddade mitt liv.
Flickan tittar med stora ögon framför sig. Förbandet kring hennes nacke täcker ett djupt sår efter ett hugg från soldaterna.
Montas har också bandage runt sitt huvud och ett brännskadat ben.
Intervjun sker i flyktinglägret Balukhali i Bangladesh, en och en halv månad efter massakern i byn.
När Montas Begum vaknade efter våldtäkten hade hon ont i hela kroppen och underlivet värkte.
Smärtan finns fortfarande kvar, säger hon. Men hon gråter inte. Inte en enda tår. Under en vecka i flyktingläger i Bangladesh hör jag många vittnesmål från kvinnor. Två gånger ser jag tårar. Båda gångerna är det män som gråter.
288 förstörda byar har Human rights watch räknat till. Sedan slutet av augusti har över 600 000 rohingyer flytt från delstaten Rakhine i

Burma till grannlandet Bangladesh. En explosiv folkvandring har ägt rum.
Den burmesiska militären anklagas för att ha drivit ut rohingyerna, satt eld på deras byar, mördat och våldtagit i en enorm militär operation. Men enligt Burmas militär har de våldsamma räderna enbart handlat om att gripa terrorister från den muslimska rohingyabefolkningen.
Just byn Tulatoli, där Montas Begum bodde, låg nära en plats där den rohingiska terroristgruppen ARSA angrep en militärpostering halv fyra på morgonen den 25 augusti i år. Över 25 andra militära och polisiära mål ska senare ha attackerats.
Svaret från regeringsstyrkorna kom efter några dagar. Och det riktades inte bara mot terroristerna. Men hur ska omvärlden veta vad som är sant? Gränsen till delstaten Rakhine, där Tulatoli ligger, är stängd för utländska medier och för de flesta internationella hjälporganisationer och en oberoende granskning av vittnenas uppgifter är omöjlig att göra.
Satellitbilder från Amnesty international visar att endast den sydvästra delen av byn Tulatoli skonades av militären. Det är där den buddistiska delen av befolkningen bor. Resten av byn, där den muslimska minoriteten hade sina hus, är nu svartbränd mark.
Trots att rohingyerna levt i Burma under flera hundra år betraktas de som illegala invandrare.
De två etniska grupperna – majoriteten buddister och minoriteten muslimska rohingyer – levde nära varandra men ändå åtskilda. Religion, mat, kultur och språk skilde dem åt, och de misstrodde varandra.
FN:s chef för mänskliga rättigheter, Zeid Ra'ad Al Hussein, har beskrivit den burmesiska militärens slakt i Tulatoli och på andra platser i Rakhine som ett skolboksexempel på etnisk rensning.
Och den största flyktingvågen på kort tid som världen sett sedan i Rwanda 1994.
Montas Begum och hennes dotter tog sig ur det brinnande huset i skymningen. Det var flickan som hittade en väg ut ur bambuhuset. Lågorna svedde moderns kropp.
– Vi lämnade huset utan kläder, men fick tag på byxor. Vi såg soldater på håll, men sprang över ett risfält utan att bli sedda. I en annan by fick vi mer kläder och gömde oss sedan i djungeln i fyra dagar.
Den brännskadade Montas Begums krafter var begränsade, ibland gick hon själv, ibland blev hon buren av andra flyktingar. Alla hade samma mål. De gick i lera över fotknölarna de sista kilometerna. Uthungrade nådde de slutligen sitt mål i Bangladesh.
Systrarna Roshida, 22 år, och Shafika, 18 år, stod tillsammans med Montas Begum och de andra invånarna från byn Tulatoli på flodbanken den 30 augusti.
– Först dödades männen, säger Shafika.
Bland dem hennes egen man, som hon gift sig med tre månader tidigare.
– Soldaterna vrålade: Sitt ned!
– Sedan slog de oss med träpåkar. Vi var flera hundra kvinnor och barn.
Hennes storasyster Roshida höll sin nyfödda son i famnen, när soldaterna började slå.
Sonen träffades och föll ur hennes armar.
Han dog, 28 dagar gammal.
Soldaterna drog i väg med kvinnorna och delade in dem i grupper. Shafika tillhörde grupp sju, Roshida en annan grupp. De hamnade i olika hus och ytterdörrarna stängdes. De blev bundna på golvet.
– Det var sex män från armén i mitt hus och vi var sex kvinnor och tre barn. Vad de ville göra med mig, det gjorde de. Mer vill jag inte säga, säger Shafika.
Men hon vill att resten av världen ska få kännedom om massakern.
Systern Roshida visar sår efter knivhugg.

– De försökte döda mig. De skar mig i huvudet, i halsen och i magen. De måste ha trott att jag var död när de lämnade mig. När jag vaknade var det blod överallt, det var lika mycket blod på golvet som det ibland kan vara vatten på golvet.
Samma dag, i samma by såg Romida, en annan kvinna från byn Tulatoli, vad som hände från en höjd.
– De tog gamla, unga och medelålders kvinnor. De kastade små barn i vattnet. De som kunde simma sköt de. De som inte kunde simma drunknade, säger hon.
Hur vet du vad som hände barnen om du inte var där?
Romidas svar kommer omgående:
– Vi var några som hade sprungit upp på en höjd. Därifrån såg vi allting. Alla kvinnorna och barnen vid floden. Det brann i hela byn. Militären hade helikopter också.
– Vi hade inte så mycket kläder på oss när vi lämnade byn. Vi köpte kläder i en annan by och gömde oss sedan i djungeln i tre dagar.
Burmas militär har anklagat den muslimska minoriteten för att själv sätta eld på sina byar. Ett växande antal vittnesmål krossar den bilden.
Den 35-åriga fembarnsmamman Senuwara lämnar en saklig berättelse om en massaker i byn Dongbai i delstaten Rakhine.
Buddistextremister och soldater från armén kom till hennes by den 29 augusti. Hon kände igen buddister från grannbyn.
– De kom till vårt hus och band ihop våra händer och armar på tre ställen med handlederna vända mot varandra.
Hennes man och son togs till hallen, när hon själv stod kvar i köket.
– Jag såg hur de torterade min man och son, och därefter dödade min son. Han var 15 år. De var tre militärer och sex buddistextremister. Jag vet att tre av männen våldtog mig, sedan minns jag inte mer. Jag var gravid i åttonde månaden och när jag vaknade hade jag förlorat mitt barn, säger hon.
Hur hon kom till Bangladeshs gräns minns hon inte. Hon var inte vid medvetande under större delen av färden men vet att hon blev buren av sin morbror.
Hennes anhöriga har i efterhand berättat för henne att hela byn, över tusen bostadshus, sattes i brand. Också hennes familjs tvåvåningshus, som byggdes förra året, är förstört.
– Jag tänker dygnet runt på det som hände: när jag ska äta, när jag ska gå på toaletten – det kommer fortfarande blod i urinen och underlivet gör ont.
– När kroppen värker kommer minnet av min son tillbaka. Jag får aldrig glömma honom. Det värsta var att mista honom, säger Senuwara.
Någon begravning för sonen eller fostret som dog kunde de inte arrangera och hennes man har blivit invalidiserad av tortyren.
– Vi hade ett nytt tvåvåningshus, vi hade kor och odlingsfält, men vi kan inte ändra på vårt öde.
– Ett sådant här hus… hade vi inte ens för våra djur i byn, säger hon sittande på marken i skjulet de byggt av bamburör och plast i flyktinglägret.
Attackerna mot rohingyer i delstaten Rakhine har varit välorganiserade, koordinerade och systematiska, fastslog FN nyligen i en rapport. Syftet har inte bara varit att driva minoriteten ut ur Burma, utan också att förhindra att invånarna återvänder.
FN-rapporten grundas på intervjuer med 65 personer och grupper. Den understryker att avsikten med strategin har varit att ingjuta djup och utbredd fruktan och chock hos den muslimska minoriteten.
Rapporten citerar invånare och deras berättelser liknar de som vi får höra: Säkerhetsstyrkor och ibland buddister har genomfört summariska avrättningar, våldtäkter, tortyr, bränt moskéer och satt eld på hela byar.

Megafoner har ibland använts före angreppen. Meddelandet som då ekat i byarna har inte gått att misstolka: ”Du hör inte hemma här! Stick till Bangladesh. Om du inte ger dig av så kommer vi att sätta eld på ditt hus och döda dig!”
Etnisk rensning är ingen juridisk term, men Amnesty international har dragit slutsatsen att brott mot mänskligheten har begåtts i delstaten Rakhine.
Några rohingyer har varit inblandade i koordinerade terrordåd mot militär och polis. Men den övervägande majoriteten av folkgruppen har inte deltagit i dessa dåd. Den burmesiska militären har synbarligen inte ansträngt sig för att skilja på beväpnade terrorister och den civila befolkningen.
De misstänkta brotten kan, enligt Amnesty international, redan radas upp: mord, beväpnade attacker, våldtäkter, plundring och husbränder – allt i syfte att tvinga rohingyer att fly.
Över ett lerigt risfält i Anjumanpara pågår en dag i oktober en massflykt, vars omfattning är svår att greppa. Rohingyer strömmar över gränsen från Burma in i Bangladesh. De går långsamt över fältet. De har vandrat i djungel och över berg i mellan fyra och åtta dagar, de flesta utan mat.
Hungriga, trötta och utmärglade är de på väg att nå målet. Några är helt uttorkade, andra har diarré. Vissa har skottskador.
Vuxna bär småbarn på axlarna. Lite äldre barn går själva. Gravida kvinnor tar med möda ett steg i taget. Andra kvinnor, som fött barn på vägen, bär sina nyförlösta närmast kroppen. Anhöriga kånkar på åldringar som sitter i tygskynken trädda på träpåkar, som hängmattebårar.
Över fältet hörs barnskrik, mummel, rop och klafset från alla fotsulor som sätts i leran och sedan dras upp. Några bär på grytor. Andra på solceller. Några går i det midjehöga vattnet i en flod bredvid den smala, leriga åsen som de senaste veckorna blivit en allfarväg in i Bangladesh.
Jag ställer samma fråga till ett drygt dussin flyktingar som kommer gående i leran:
Varför kommer du hit?
– För att vi inte kan överleva hemma, säger en kvinna som heter Nurhagon.
– De brände vår by, säger Hazera Begum.
– Buddister tog vårt risfält och våra kor, berättar Serzul Hoque.
– Vi fick inte ens gå ut från vår by på dagarna. På nätterna fick vi inte lämna vårt hus, säger Maybeya Khatun.
– Min man togs av militären, säger Nalu.
– Min by brändes ned, påpekar Mariyam Khatun.
– Vi stängdes inne i våra hus och fick inte gå utanför byn för att arbeta, säger Semora.
– Militären kom och hotade att döda oss, konstaterar Nur Aiom.
– De uppmanade oss att samla ihop hundra kvinnor som vi skulle ge dem. Då flydde vi. Därför har vi kommit hit – för att rädda vår värdighet, säger Mohammad Esope.
Vid gränsen står bangladeshisk militär och slussar in flyktingarna. Släpper fram 30 i taget för att deras kollegor i armén längre fram ska ha en chans att hinna organisera transporterna till lägren.
En soldat räknar var och en av de nyanlända.
Bredvid står hans befäl. Han säger:
– I denna stund är jag säker på att de står och tittar på oss från den burmesiska sidan och är glada över vad de ser. De vill bli av med de här invånarna.
Burmas ledare – statskansler – Aung San Suu Kyi, demokratiförkämpen som satt i husarrest i över 15 år, har sagt att hon tycker det är ensidigt av omvärlden att ständigt ta upp frågan om rohingyer. Helst tar hon inte ordet i sin mun. Bengaler är vad den

muslimska minoriteten allmänt kallas i Burma, också på regeringsnivå med Nobels fredspristagare i fonden.
Enligt Aung San Suu Kyi finns det många andra problem i landet att sätta fokus på.
Omvärlden har rasat mot henne. Flatheten, tystnaden och ibland till och med stödet för militärens vedergällningar har fått Aung San Suu Kyi att likna de generaler som hon tidigare bekämpade.
Vart tog ikonen vägen? Varför tar hon inte ställning mot övergreppen?
Sannolikt för att hon är satt under press av militären. Generalerna i Burma har fortfarande ett avgörande inflytande, men det är även möjligt att Aung San Suu Kyis syn på mänskliga rättigheter förändrats. Eller att den aldrig varit av det slag som omvärlden trodde.
Kritiker har föreslagit att hon ska berövas sitt Nobelpris från 1991 – något som är omöjligt, enligt den norska Nobelpriskommittén.
Minst lika arga röster hörs bland flyktingarna i Bangladesh. Som Mohammed Salam, en 17-årig tvåbarnsfar som just kommit över gränsen. Han står på en pir med sin tvååriga dotter på axlarna. Hans fru Asiya håller parets 15 dagar gamla dotter vid bröstet.
Jag ställer en fråga som jag tror att han antingen kommer att avfärda eller säga att han inte vet någonting om:
Vad har Aung San Suu Kyi för del i den här utvecklingen?
– Jag vet inte hur jag ska reagera på henne. Jag känner inte igen henne. Först var hon en person, och vi rohingyer stödde henne. Nu är hon en annan person, och vi känner inte igen henne.
Mohammed Salam är arg och besviken:
– I sitt tv-tal lovade hon att inga fler byar skulle brinna. Nästa dag kom militären och brände ned vår by. Varför ljög hon?
I tv-talet försäkrade Aung San Suu Kyi att militären hade fått instruktioner att handla med behärskning, men hon såg också noga till att inte komma med kritik mot armén och dess ytterst ansvarige, generalen och överbefälhavaren Min Aung Hlaing.
Aung San Suu Kyi sa att hon inte fruktar en internationell granskning av de påstådda grymheterna. Ett uttalande som ter sig alltmer besynnerligt.
Abul Kalam är ordförande i Swedish rohingya association och på besök i flyktinglägren i Bangladesh för att skapa sig en uppfattning om omfattningen av krisen. Han går längre än många andra kritiker.
Aung San Suu Kyi har stöd från det internationella samfundet och hade utan att ens behöva nämna ordet rohingya kunnat säga att dödandet måste stoppas, hävdar Abul Kalam.
– Vi är alla människor, vi måste respektera livet och ska inte döda varandra. Det hade varit så lätt för henne att säga det, konstaterar han.
Är det av feghet Aung San Suu Kyi inte vågar uttala sig?
Abul Kalam ser förvånad ut.
– Hon är inte feg. Hon är en rasist, säger han.
Han menar att det är en välplanerad strategi från den burmesiska regeringens sida som nu syns. Den muslimska minoriteten nekas medborgarskap, enligt en lag från 1982, trots att minoritetens historia går att spåra mer än tusen år tillbaka. Folkgruppen har tidigare drivits på flykt 1978, 1991–92 samt under flera perioder de senaste fem åren.
– Rohingyer kallas kalar, inkräktare, i Burma. Det är ett nedsättande omdöme som de hör redan i skolan från sina lärare och som inte är bra för moralen, säger Abul Kalam.
Dagligen diskrimineras invånare ur folkgruppen då de vill resa från sina hemorter.
– För varenda resa, kort eller lång, krävs ett tillstånd, medan buddisterna reser fritt, säger han.
Tältstäderna i Bangladesh växer för varje minut. Erfarna internationella hjälparbetare säger att de inte sett något liknande. Nya flyktingar anländer hela tiden. Provisoriska bostäder av bamburör och tunn plast sätts upp på leriga terrasser på sluttningar.

Tusentals nyanlända får en presenning, ett plastkärl och tre paket kex ur kartonger märkta UNHCR, FN:s flyktingorgan. Frivilliga gör sitt yttersta för att dämpa den mest akuta krisen. Men det räcker inte.
– Jag har fortfarande inte ätit mer än några kex sedan jag kom hit i går, säger en man, som gick i sex dagar för att komma fram.
Utdelning av fler kexpaket i lägret leder till utsträckta händer, trängsel och kalabalik.
När flyktingarna senare registrerats och har kommit in i lägrens rullor kan en familj varannan vecka hämta ut 25 kilo ris, en liter matolja, 200 gram salt och 250 gram linser.
Vill de ha något mer får de köpa det i något av stånden som satts upp av bangladeshiska handlare.
Romida bor med sina två söner och 12 släktingar i ett bambuskjul med tak av svart plast (lika tunn som i en vanlig plastsäck i Sverige). Mitt på dagen förvandlas skjulet till en bastu under den starka solen.
– Jag har inte kunnat duscha på två månader sedan jag kom hit, berättar hon.
Ris äter de två gånger om dagen. Däremellan ammar hon sin tvåårige son Muhammed. När han blir hungrig händer det att hon köper sockerrör åt honom.
– Det svalkar honom och när han suger på sockret känner han inte hungern, säger Romida.
Hon säger att de hade det bra i byn Nasapro i Burma. Hus och odlingsfält. Ett värdigt liv. I lägret i Bangladesh lever de nästan som djur, tycker hon.
Ångrar hon att de flydde?
– Åh nej, vi tackar Gud för att vi kom hit, säger hon.
Sextio procent av flyktingarna i lägren är under 18 år, enligt beräkningar av FN. Tio procent är gravida eller ammande kvinnor. Antalet små barn är påfallande stort. Redan den 20 september hade 1 400 barn identifierats som ensamkommande till lägren, utan föräldrar eller släktingar.
Särskilda områden har gjorts i ordning där barn ska kunna leka, men när vi söker efter ett av dem hälsas vi av beskedet att den ytan nu ockuperas av nya flyktingar eftersom de inte hade någon annanstans att ta vägen.
Finns det inget positivt att berätta från lägren?
Jo, att folk hjälps åt. Att de trots bristen på tvättmöjligheter gör sitt bästa för att hålla sig rena och snygga. En lugn stämning råder. Och ibland hörs barnskratt som när Abu Tayep, en sjuårig pojke, springer det fortaste han kan och sedan låter vattnet från en vattenpump rinna över huvudet.
Med gemensamma krafter bygger män i en del av lägret Palongkhali en moské av bamburör.
Stående på en höjd där de plattat till jorden ser de nästan hela vägen hem till byn i Burma där deras tidigare moské sattes i brand.
Livet börjar om.
För läkaren Abdus Salam handlar det om att stoppa epidemier. Han är chef för den provisoriska sjukvårdskliniken i lägret Balukhali och säger att alla smittsamma sjukdomar innebär en stor risk.
– Epidemier kan sprida sig snabbt i lägret. Därför är disciplin bland lägrets invånare viktigast av allt. Det är svårt när rohingyerna ligger 30–40 år efter oss i utvecklingen.
Han syftar på god hygien för att stoppa utbrott av sjukdomar – och det låter som om diskrimineringen inte upphört av folkgruppen som kallats världens mest förföljda.
Några flyktingar har redan tröttnat på alla råden.
– De säger att vi ska koka allt vårt vatten. Hur ska vi kunna göra det när vi inte ens har någon kastrull att koka vattnet i, säger en kvinna.
Klockan tio en kväll går larmet på stranden i Shah Porir Dwip, längst söderut i Bangladesh. Det är platsen dit tusentals flyktingar från

Burma anlänt de senaste veckorna. De flesta som ger sig av från Burma når till slut Bangladesh, men inte alla.
En båt har sjunkit och över 35 passagerare saknas. Kustbevakningen har räddat tre passagerare som hittades i vattnet utanför ön Saint Martin.
Det är ett cirka fem kilometer brett, farligt vatten med kraftiga underströmmar som skiljer länderna åt. Fiskare på båda sidor tjänar pengar på flyktingströmmen. I snitt en gång i veckan förliser en båt.
– Vi var glada när vi äntligen gick ombord, säger Sayed Hussain, en 24-årig man i röd skjorta.
Efter en halvtimma började vågorna slå in. Sedan sjönk farkosten snabbt.
Sayed Hussains fru och tre barn, två, tre och sju år gamla, var också ombord. Alla saknas. Bara han och ytterligare två män, som sitter huttrande på en pir efter att ha simmat i tre timmar, klarade sig. Men de var ett 40-tal passagerare som gick ombord på skutan – byggd för hälften så många.
Lutad mot ett betongräcke på piren berättar han att de nästan helt saknade mat i åtta dagar innan de kunde fly med båten.
– Vi var så hungriga att de som hade mobiltelefoner filmade sig själva och alla andra som var tärda av hunger. De lade ut det på Facebook för att vi skulle få hjälp, säger han.
Andra ringde samtal, men ingenting hände, konstaterar Sayed Hussain.
– Därför var vi så glada när vi till slut gick ombord på båten.
Bangladesh är inget rikt land. Det är ett av världens mest trångbodda länder med 165 miljoner invånare på en tredjedel av Sveriges yta.
Men landets premiärminister Sheikh Hasina har sagt att om landet redan kan föda sin befolkning så räcker maten också till en halv miljon flyktingar.
Längs vägarna syns affischer som slår fast att ”Sheikh Hasina is the mother of humanity”, ”Sheikh Hasina är humanitetens moder”.
Landet har på många sätt välkomnat flyktingarna från Burma. Bangladeshier i allmänhet har visat generositet och hjälpsamhet.
– Vi brukade låta dem bo hemma hos oss och ge dem mat, men nu får vi inte göra det för myndigheterna eftersom de inte vill att flyktingarna ska försvinna bland allmänheten, utan placeras i läger, säger Zatar Alom.
Han driver en kiosk på stranden där rohingyer brukar komma i land.
En tidig morgon knackar en man från kustbevakningen försiktigt på ett bylte som ligger på stranden nedanför hans kiosk.
– Hur mår du? Hur är din matsituation? undrar kustbevakaren oroligt.
Han blir förvånad när han får se ett blont huvud sticka fram, DN:s fotograf Lotta Härdelin, som övernattat på stranden.
Mannen från kustbevakningen trodde att han funnit en ensam rohingyer och omtanken gick inte att missa.
Men det finns också röster som talar om hårdare tag mot flyktingarna.
Ett av den bangladeshiska premiärministerns mest handfasta förslag går ut på att Bangladesh flyttar 70 000 flyktingar till en isolerad, obebodd ö i Bengaliska viken. Ön översvämmas regelbundet och anses allmänt som en helt olämplig bostadsort.
Burma har framfört att flyktingar ska kunna återvända hem. Hur, när och vilka det skulle gälla är emellertid högst oklart. För samtidigt läggs vittnesmålen om vad som händer i Burma på hög. Morden, våldtäkterna, bränderna – den till synes systematiska planen att fördriva en folkgrupp och förmå den att aldrig återvända.
Burma var nyligen en förebild för hur ett land kan gå från militärdiktatur till en form av demokrati. Nu höjs kraven på att de ansvariga ställs till svars för brott mot mänskligheten.
Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "
"Artikeln i tre punkter

Runt 600 000 rohingyer har flytt från Burma till grannlandet Bangladesh sedan den 25 augusti, då burmesisk militär inledde våldsamma räder mot byar med den muslimska minoriteten.
Armén påstås ha jagat terrorister, men massmord, våldtäkter och brända byar tyder på att brott mot mänskligheten begåtts i syfte att skrämma i väg rohingyer.
DN har intervjuat kvinnor som utsatts för våldtäkter, besökt platserna där flyktingarna kommer över gränsen och gått runt i lägren i Bangladesh.

Så gjordes jobbet
DN åkte till Bangladesh nära gränsen mot Burma och besökte flyktingläger som på kort tid vuxit upp och där förhållandena gör att risken för spridning av smittsamma sjukdomar är stor.
I lägren intervjuade och fotograferade DN:s team fyra kvinnor som utsatts för våldtäkt, varav tre kommer från samma by, Tulatoli.
Samtliga lät sig intervjuas eftersom de vill att omvärlden ska få veta vilka övergrepp som begåtts.

Reportern & fotografen
Torbjörn Petersson var DN:s Asienkorrespondent, stationerad i Peking 2004–2016. Han har gjort många resor till Burma och följt Aung San Suu Kyis valkampanjer.
Lotta Härdelin har de senaste åren följt presidentvalet i USA och skildrat frågor rörande migration, klimat och utländsk politik.

Fakta. Amnesty: Brott mot mänskligheten
Människorättsorganisationen Amnesty International kom i en rapport publicerad den 18 oktober fram till att avsiktligt och riktat våld – massmord, våldtäkter och nedbrända byar – lett till att över en halv miljon rohingyer tvingats fly till Bangladesh.
Rapporten bygger bland annat på över 120 vittnesmål som samlats in på plats, via telefon från personer i delstaten Rakhine och med hjälp av satellitbilder av brända byar.
Organisationen fastslår i rapporten att sex separata brott mot mänskligheten har ägt rum och identifierar i flera fall de militära enheter som är ansvariga.

Fakta. Bangladesh
Bangladesh är ett av världens folktätaste länder, som ofta översvämmas av monsunregn, drabbas av cykloner och flodvågor.
Jordbruk och textilindustri är viktiga för landets ekonomi.
Självständighet: 1971, från Pakistan.
Yta: 147 570 km2 (cirka en tredjedel av Sveriges yta)
Statschef: President Abdul Hamid.
Regeringschef: Sheikh Hasina.
Invånare: 165 miljoner (2017).
BNP per person: 1 212 US dollar (2015).
Officiellt språk: Bengali.

Fakta. Aung San Suu Kyi
Aung San Suu Kyi, yngsta dotter till generalen och Burmas självständighetshjälte Aung San, föddes 1945. En stor del av hennes politiska popularitet i Burma kommer från fadern som befriade nationen från Storbritannien 1948.
Efter en kupp 1962 styrde militären Burma i 50 år.
Aung San Suu Kyi fick Nobels fredspris 1991 för sin kamp för demokrati då hon satts i husarrest. Sammanlagt tillbringade hon över 15 år i husarrest under militärregimen. Hon släpptes 2010 och hennes parti National League for Democracy vann valet 2015 stort, när landet hade tagit stora steg mot demokrati.

En regel i grundlagen, inskriven av den tidigare militärledningen, hindrade henne från att bli president. I stället inrättade hon en position åt sig själv som statskansler ovanför presidenten. Men fortfarande har armén stort inflytande och styr inte bara över försvaret och gränskontrollen utan även över inrikesministeriet.
När rapporterna om övergrepp mot rohingyer växte i styrka – först hösten 2016 och därefter från augusti i år – följdes de länge bara av tystnad från den tidigare frihetskämpen. Den internationella kritiken växte och när hon till slut tog till orda skedde det på ett sätt som gjorde att omvärlden undrade vart Suu Kyis gamla ideal tagit vägen.

Fakta. Rohingyer
DN, FN, Human Rights Watch, Al Jazeera
Rohingyer är en etnisk grupp av mestadels muslimer som levt i generationer i Burma, som har en till största delen buddistisk befolkning.
Rohingyer kallas ofta för världens mest förföljda minoritet. Nästan alla rohingyer bor i delstaten Rakhine i nordvästra Burma. De tillhör formellt inte någon av Burmas 135 minoriteter och har sedan 1982 nekats medborgarskap i landet, vilket i praktiken gjort dem statslösa och begränsat deras möjligheter att studera, arbeta, resa, få tillgång till sjukvård och utöva sin religion.
Under tiden då Burma stod under brittiskt kolonialstyre, 1824–1948, skedde en stor arbetskraftsinvandring av rohingyer från Indien och dagens Bangladesh till Burma. Förflyttningen sågs som inhemsk eftersom Storbritannien administrerade Burma som en indisk provins. Invandringen kritiserades av den infödda befolkningen.
Efter Burmas självständighet ansåg den burmesiska regeringen att invandringen som skett under brittiskt kolonialstyre var olaglig. Det i sin tur ledde till att rohingyer förvägrades medborgarskap och förföljdes.
Sedan i slutet av 1970-talet har drygt 1,5 miljoner rohingyer flytt från Burma. Bara sedan den 25 augusti beräknas runt 600 000 anlänt till Bangladesh i den största och senaste flyktingvågen. Sedan tidigare finns det över en halv miljon invånare från den muslimska minoriteten i grannlandet. I dag finns det därför betydligt fler rohingyer i Bangladesh än i Burma.

Så kan du hjälpa
En rad hjälporganisationer är på plats i Bangladesh och/eller förmedlar hjälp till de drabbade rohingyerna. En del har öronmärkta bidrag till rohingyer-flyktingarna, andra inte.

Rädda Barnen:
Är på plats i flyktinglägren i Bangladesh och arbetar bland annat med att återförena barn med sina familjer, ge dem trygghet och skydd och ge tak över huvudet.
Swish: 9020033
Plusgiro: 90 2003-3
Bankgiro: 902-0033
www.raddabarnen.se

UNHCR Sverige:
Är på plats i flyktinglägren och delar ut tält och nödhjälp.
Swish: 1231507557
Man kan också ge gåva via hemsidan.
www.sverigeforunhcr.se

Röda korset: Är på plats i flyktinglägren och har bland annat hälsokliniker, delar ut nödhjälp som mat och hygienartiklar.
Swish: 1230004663 (Röda korsets katastrofhjälp)
Man kan också ge gåva via hemsidan.

www.redcross.se

Plan International:
Är på plats med akuta insatser för till exempel unga flickor, ensamkommande barn och gravida kvinnor.
Swish: 9007311
Sms: Sms:a KATASTROF till 72910 så bidrar du med 100 kronor
www.plansverige.org

Läkare utan gränser:
Är på plats med läkare och annan personal.
Har inte något öronmärkt telefon/swish/kontonummer för hjälp till rohingyer. Går att ge gåva till deras arbete via hemsidan.
Plusgiro: 900603-2
Bankgiro: 900-6032
Swish: 900 60 32
www.lakareutangranser.se

Amnesty International:
Har publicerat flera rapporter med vittnesmål och offer på plats i Bangladesh.
Går att ge gåva via hemsidan till Amnesty, ej öronmärkt för rohingyer.
plusgiro: 90 00 72-0 eller bankgiro: 900-0720
sms: Sms:a AMNESTY och summan till 72970
Swish: 123 561 20 49
www.amnesty.se

Oxfam:
Oxfam bidrar med bl a vatten, toaletter, andra hygienartiklar samt mat.
Därtill särskilt med skydd till kvinnor och barn.
Går att ge gåva via hemsidan, till deras katastrofhjälp.
plusgiro 90 03 72-4
bankgiro 900-3724
Swish: 900 37 24
Sms:a 100, 200 eller 300 kronor till 72980
www.oxfam.se "

DN SÖNDAG 29 OKTOBER 2017

"Därför gör omvärlden ingenting

Analys. Den dystra sanningen är att det inte finns mycket som omvärlden kan göra för att stoppa det pågående våldet mot rohingyerna i Burma. Lika svårt blir det att ställa de skyldiga till svars för övergreppen och den etniska rensningen.

Det är just nu det händer, det ofattbart vedervärdiga som så utförligt skildras av Torbjörn Petersson och Lotta Härdelin i deras skakande rapport från gränsområdet mellan Bangladesh och Burma.
Morden, våldtäkterna och fördrivningen av rohingyerna är av sådan art – om inte skala – att de kan jämföras med folkmordet i Rwanda och den etniska rensningen och krigsbrotten i Bosnien.
Det finns en stor likhet mellan det som händer i Burma och de tidigare förbrytelserna i Afrika och på Balkan, och då menar jag inte bara brutaliteten, det sexuella våldet och massakrerna: De var kända för omvärlden medan de pågick, men inte mycket gjordes för att sätta stopp för dem.
När jag frågar folkrättsexperten Ove Bring pekar han på vad som möjligen skulle kunna ha effekt: Omvärlden – i första hand genom FN:s säkerhetsråd – skulle kunna ena sig om att tillämpa doktrinen R2P (Responsibility to protect), som antogs av FN:s generalförsamling 2005 under intryck av de nyligen inträffade blodbaden i Rwanda och på Balkan. Enligt R2P har alla stater skyldighet att skydda sin befolkning, men den ger också möjlighet för världssamfundet att ingripa när människor utsätts för folkmord eller andra grymheter.
Problemet är att FN:s säkerhetsråd inte går att ena om ett sådant ingripande, eftersom de två permanenta medlemmarna Kina och Ryssland – som har vetorätt – motsätter sig FN-åtgärder som inkräktar på staters suveränitet.
Det skulle också finnas möjlighet för regionala organisationer att ingripa, påpekar Ove Bring, men något motsvarande EU, OAS (de amerikanska staternas samarbetsorganisation) eller AU (Afrikanska unionen) finns inte i östra Asien.
Utsikterna att massakrerna stoppas är alltså lika mörka som i de nämnda fallen.
Det finns också en skillnad, som knappast gör saken bättre: Såväl Rwanda som Bosnien fick rättsliga efterspel, medan utsikterna för att det blir något i Burmas fall är små.
Efter folkmordet i Rwanda 1994 – som skördade en miljon dödsoffer – satte FN:s säkerhetsråd upp en särskild tribunal i Tanzania. Den fick bland annat till följd att någon för första gången sedan folkmordskonventionen antogs 1948 dömdes som skyldig till folkmord.
Efter kriget i det forna Jugoslavien åtalades och dömdes en rad politiska och militära ledare – till största delen serbiska, men också kroatiska och bosniakiska – vid Internationella krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien i Haag. Det var också i samband med kriget i Bosnien som begreppet ”etnisk rensning” etablerades på allvar.
Varför är det då så liten chans att ställa någon till svars för de övergrepp och människorättsbrott som sker i Burma?
Först måste det fastställas vad för slags brott mot rohingyerna det handlar om. FN:s människorättschef Zeid Ra’ad al-Hussein kallade i september situationen i Burma för ett ”skolboksexempel på etnisk resning”. Sedan dess har ytterligare en kvarts miljon rohingyer tvingats fly till Bangladesh.
Men etnisk rensning är inte listat som ett separat brott enligt internationell lag, och räcker därmed inte för som åtalsgrund i en internationell domstol.

Krigsförbrytelser är inte ett aktuellt begrepp, konstaterar Human rights watch, eftersom det inte råder krigstillstånd mellan de inblandade parterna. Det är bara den ena sidan, Burmas regering, som har satt in militär.
Folkmord är knappast tillämpbart, för det definieras som ”avsiktliga och systematiska handlingar i syfte att helt eller delvis förinta en etnisk, religiös eller nationell grupp”. Förföljelserna av rohingyerna har inte nått den nivån.
Möjligen är brott mot mänskligheten tillämpbart. Men även i det fallet måste en åklagare (vid till exempel Internationella brottmålsdomstolen i Haag) kunna peka ut ansvariga individer. Då är frågan om vem det är som ska ställas inför rätta. Burmas militär? Eller fredspristagaren Aung San Suu Kyi?

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

DN SÖNDAG 29 OKTOBER 2017

" FN:s utredare nekades ”nya bevis”

Uppgifter i den kommande biofilmen ”Cold case” förväntas kasta nytt ljus över flygkraschen där Dag Hammarskjöld omkom. Men filmmakarna har inte velat att informationen skulle bli offentlig i den FN-rapport som presenterades i veckan.

I onsdags presenterade FN en rapport kring flygkraschen i Ndola 1961, där FN:s dåvarande generalsekreterare Dag Hammarskjöld och ytterligare 15 personer omkom. Utredaren, den tanzaniske juristen Mohamed Chande Othman, slår fast att det nu finns större anledning att tro att kraschen orsakades genom ett attentat och avslöjar att han kontaktas av en person som hävdar att hans grupp funnit viktiga nya bevis kring fallet.
Personen, som representerar en filmproduktion, har sagt sig vara villig att delge Othman informationen under villkor att han inte publicerar den i sin rapport utan först efter att filmen haft premiär.
Enligt vad DN erfar handlar det om den internationella storfilmen ”Cold case”, som produceras av dansken Peter Engel och bland annat finansieras av Svenska filminstitutet. Engel bekräftar för DN att man stått i tät kontakt med Othman.
– Vi uppskattar verkligen det arbete som Othamn gjort och han har hjälpt oss med viss research, men han måste förstå att det här är två skilda projekt. Vi har lagt åtta år på det här och vi är ansvariga inför våra investerare att se till att de får en bra film, säger Engel.
– Vi har gett honom (Othman) mycket och vi har sagt att han kan få allt, men under vissa omständigheter så att vi inte förstör filmen. Det är ganska enkelt, säger han.
”Cold case” har en budget på över 10 miljoner kronor och finansieras av flera europeiska länder. Den väntas få premiär sommaren 2018.
Jens Littorin
jens.littorin@dn.se "

DN MÅNDAG 30 OKTOBER 2017

" Välkommen till nutiden

Nyheten från i veckan lät ju alldeles fantastisk: Saudiarabiens kronprins Muhammad bin Salman vill att landet ska återgå till en form av ”moderat” islam. Han säger sig vara beredd att gå i bräschen för att ”krossa de extremistiska idéerna nu och omedelbart”.

Om detta skulle visa sig stämma innebär det ett enormt språng framåt för världen. Saudiarabien utgör epicentrum för den extremt konservativa wahhabismen, som verkar i en månghundraårig symbios med landets kungaklan Saud.
Landets oljerikedomar används för att sprida ideologin över världen; moskéer byggs där mycket obehagliga budskap predikas. Koranskolor ser till att barn över hela världen tidigt indoktrineras i den ultrakonservativa tolkningen av islam.
Om Saudiarabien verkligen ändrade kurs skulle det i den bästa av världar kunna leda till att moderna, mer liberala tolkningar av islam får fäste och tillåts spridas. En sådan reformism vore det bästa som skulle kunna hända för de många länder som ännu präglas av en odemokratisk, patriarkal och fullständigt obsolet religionstillämpning.
Men. Kronprinsens visserligen välljudande och välkomna uttalande har trots allt mötts av en del skepsis från omvärlden. Detta trots att kungahuset nyligen visade sin stora förändringsvilja genom att – tro det eller ej – ge kvinnor tillstånd att köra bil.
Kanske hade de liberalare tongångarna klingat mer äkta om de inte sammanfallit med ett annat skifte i Saudiarabiens moderna historia, nämligen den så kallade ”Vision 2030”. Den syftar till att göra landet oberoende av oljeinkomsterna, bland annat genom att skapa en gigantisk korsning mellan stad och ekonomisk zon på gränsen till Jordanien och Egypten.
För att detta ska lyckas behövs utländska pengar. Och för att dessa ska flöda in behöver Saudiarabien förändra sin image, som i dag i shejkernas ögon alltför mycket präglas av ultrakonservativa imamer, dödsstraff och blodig krigföring i Jemen.
Men det kanske vore tråkigt att med cynikerns glasögon antyda att kronprinsens löfte att modernisera sin Korantolkning helt skulle bero på behovet av utländska investeringar. Kanske menar han allvar? Kanske har han insett att landets unga befolkning – inte minst den stora andelen högutbildade kvinnor som inte släpps in på arbetsmarknaden – lider svårt under den wahhabitiska religionen?
Om landets kungahus verkligen vill gå vidare är det bara att spotta i nävarna och sätta i gång. Här några ödmjuka förslag på områden i visst behov av reform:
Avskaffa förmyndarsystemet, som gör att kvinnor inte kan utföra de enklaste vardagssysslor – resa, öppna ett bankkonto – eller gifta sig utan tillstånd av sin manlige förmyndare. Oavsett om det handlar om en pappa, make, bror eller son ska ingen ha rätt att kontrollera kvinnors liv. Kvinnorna måste också få klä sig som de vill.
Gör det självklara och låt den som så önskar lämna islam. Ingen ska tvingas till tro, ingen ska straffas för att den tillhör en viss riktning eller inte tror alls. Slopa de drakoniska blasfemilagarna som bland annat gör det straffbart att förolämpa sunniislam.
Slå ner på det hatspråk som imamer, skolor och domstolar riktar mot grupper som shiiter, kristna och judar. Förbjud och stoppa all förföljelse, allt förtryck av utövare av andra religioner än sunniislam.
Låt den kristna minoriteten i landet bygga kyrkor. Huset Saud som så flitigt finansierat moskéer utomlands tycks ju ha förstått vikten av att troende har sina egna gudstjänstlokaler. Detta är givetvis lika väsentligt för kristna i Saudiarabien som för muslimer i Europa.

Sluta att förfölja, trakassera, fängsla och avrätta aktivister, regimkritiker och oppositionella. Tillåt oberoende politiska partier, fackföreningar och människorättsorganisationer.
Upphör med den orättfärdiga krigföringen i Jemen.
Avskaffa dödsstraffet och annan kroppslig bestraffning som piskande och avhuggning av händer. Avsluta omedelbart den vanvettiga praktiken att straffa otrohet med stening och homosexualitet med dödsstraff.
Släpp ateisten Raif Badawi, som i mer än fem år varit fängslad, dömd till 1 000 piskrapp.
Se där en lista att ta itu med. Världen skulle säkerligen välkomna kungariket Saudiarabien till det 21:a århundradet, och investeringszonen Neom skulle kunna bli en lysande symbol för ett nytt Mellanöstern.

DN 30/10 2017 "

DN MÅNDAG 30 OKTOBER 2017

" Donald Trumps väg till 2024

Det är troligare att Trump blir omvald än att han ställs inför riksrätt. Demokraterna måste lämna sin bubbla och se USA som det faktiskt är. Annars kommer de att förlora även presidentvalet 2020.

Begreppet sanning har numera två definitioner i USA. Den första är att ett påstående är sant om det stämmer överens med fakta eller verklighet. Enligt den definitionen är president Trump en serielögnare. Den andra är att ”säga som det är”, eller att tala på ett rättframt och opolerat sätt utan hänsyn till vad som är politiskt korrekt eller till hur illa andra kan bli berörda. Enligt den definitionen är Trump, för miljoner av sina anhängare, historiens hederligaste president.
USA har redan blivit ett post-sanningssamhälle. Att säga som det inte är har blivit ett slags sanning. Det är ett land där kaos är mer sannolikt därför att förmågan att fatta rationella beslut har minskat. Signaler och brus går inte längre att skilja åt.
Mittfältet, där det länge ansågs att valen avgörs, dunstar bort. Våld kan väntas i högre grad eftersom oförståelsen växer på ömse sidor av stelnande sprickor. Det kan mycket väl hända att valen nu vinns på ytterkanterna, så som skedde i det senaste presidentvalet.
I Arizona, där Trumps kampanj i juli 2015 gick från att vara ett skämt till ett vinnande alternativ med ett tal där Trump sa att mexikaner ”tar våra pengar” och ”dödar oss”, där går den Ärliga killen Trump hem.
När det gäller Trump har det alltid handlat om språket. Det spelade ingen roll att han var en oberäknelig pratkvarn. Han stod i samklang med den vitt spridda avskyn mot den politiska klassen och medierna. Detta var hans vinnande intuition: han kunde triumfera som den upproriska sanningssägande outsidern.

”Presidenten slog helt enkelt an många strängar som de konventionella politikerna inte ens visste fanns”, sa advokaten Jay Heiler, som överväger att kandidera till senaten för Republikanerna.
De strängarna vibrerar än. Efter nio månader som president har Trump fortfarande en stark och entusiastisk skara anhängare. Jag får ofta frågan om jag tror att Trump kommer att ställas inför riksrätt. Jag har börjat svara att det är mer troligt att han blir omvald och sitter i två perioder. Jag bedömer sannolikheten för riksrätt till mindre än 10 procent och ett återval till omkring 25 procent.
Det beror delvis på att Demokraterna ännu inte på allvar har analyserat förra årets valförlust. Man har ännu inte insett i hur hög grad som partiet fortfarande lever inuti öst- och västkustens ekokammare med dess identitetspolitik och Trumpfördömanden. Att bara vara emot Trump leder ingenvart. Splittringen i Amerika är landets övergripande sjukdomstillstånd. Sprickan växer.
Jeff De Wit, delstaten Arizonas finansminister, hämtade Trump på flygplatsen inför det där mötet i Phoenix 2015. Han är fortfarande ett helhjärtat fan till Trumps ”rörelse för de som längtar intensivt efter något annat”.
Hans ställföreträdare Mark Swenson förklarade för mig att ”USA bildades av en hoper människor som bara ville lämnas i fred”.
Då hjälper vapen. ”Dåliga människor har vapen och därför bör goda människor också ha vapen”, sa De Wit och tillbakavisade min åsikt att det amerikanska blodbadet i Las Vegas nyligen visade behovet av strängare vapenlagar.
Trump blinkar åt vit makt-människor, trivs med konfrontationer och sänker Ovala rummets status. Men det vore ett enormt misstag att av detta dra slutsatsen att han går mot ett oundvikligt nederlag eller att det bland hans supportrar inte skulle finnas miljontals hederliga, smarta amerikaner som helt enkelt har en annan världsuppfattning.
Amerikaner som känner sig kulturellt alienerade inför det globaliserade metropolis (och känner på sig att deras omvärldsinställning framkallar förakt i ett demokratiskt parti som ofta verkar ha tappat kontakten med vanliga amerikaner).
Heiler, den Trumpvänlige juristen som överväger att kandidera till senaten, uttalade sig om presidentens kampanj mot fotbollsspelare som vägrade stå upp under nationalsången. ”Många afroamerikaner fokuserar på speciella fakta och omständigheter som driver det uppträdandet, den protesten”, sa Heiler. ”Men när många andra amerikaner får se det där så tänker de ’oj, de där killarna har det rätt bra. De kan leva ett gott liv tack vare fotbollen. Det här landet har gjort dem gott. Så om de har problem med någonting särskilt så ska de inte låta det gå ut över landet eller dess symbol eller dess nationalsång.’”
Heiler sa att han inte tänkte fördöma spelarnas val av protest, även om han tyckte illa om dem, men ”man kan bara inte komma runt det faktum att om man gör ett sådant val så stöter man bort massor av amerikaner”.
Nu är det så att de vaga särskilda ”omständigheter” som Heiler syftar på innefattar grovt polisvåld mot svarta ungdomar och det historiska förtrycket av afroamerikaner. Spelare som protesterar utövar en grundläggande amerikansk rättighet. Men, ja, de kommer att ”stöta bort en massa amerikaner”. På en viss nivå kommer Trump att vinna denna debatt.
En övergripande läxa från 2016 för liberaler är att utan en pragmatisk realism inför läget i landet och Trumps talanger, förlorar man. Och det är sant.
Översättning: Lars Ryding Copyright: New York Times

Roger Cohen brittisk-amerikansk journalist och författare. "

DN MÅNDAG 30 OKTOBER 2017

" Klyftan inom Demokraterna större än någonsin

Ett år efter att Hillary Clinton förlorade presidentvalet mot Donald Trump är Demokraterna mer splittrade än någonsin. Partiledningens vädjan om vapenvila mellan falangerna har hittills varit förgäves.

Bernie Sanders håller tal i en anrik kyrka i Harlem. Mannen som slogs med Hillary Clinton om att bli Demokraternas presidentkandidat skapar en entusiasm som påminner om slutfasen av en presidentvalkampanj. Det finns sannolikt ingen annan politisk rörelse i USA som har lika mycket energi som dessa progressiva aktivister just nu. Problemet för Demokraterna är att den här publiken inte är märkbart intresserad av det demokratiska partiets välbefinnande.
När jag talar med Sanders anhängare i Harlem är de i bästa fall likgiltiga inför partiet och i många fall öppet fientliga. Själv är Bernie Sanders inte ens medlem i Demokraterna. Det högsta jublet kommer också när Sanders kängar till partiledningen och Hillary Clinton.
– Det var inte Donald Trump som vann presidentvalet. Det var Demokraterna som förlorade det, säger Sanders.
Det blir stående ovationer och publiken sträcker upp armarna i ren förtjusning.
Efter Clintons nederlag den 8 november i fjol har Demokraterna försökt skapa vapenvila mellan partiets olika falanger. Men det har blivit tvärtom. Klyftan mellan Sanders och Clinton skapade ett djupt sår i partiet som fortfarande inte läkt.
I publikhavet i Harlem står Mariana Pineda, en kvinna från en villa-förort på Long Island. Under fjolårets primärval arbetade hon gratis för Sanders varje dag som volontär, även när hon var höggravid med sitt andra barn.
– Jag jobbade för Bernie fram till dagen före min förlossning. Vi måste få bort storföretagens pengar ur politiken. Det är den viktigaste frågan i dag, säger hon.
Efter att Bernie Sanders förlorade partiets nominering till Hillary Clinton blev Mariana Pineda så besviken att hon vägrade rösta på Clinton.
– Jag röstade på Jill Stein. Det hade kanske inte blivit lika illa med Hillary som med Trump, men vänstern skulle ha blivit helt passiviserad om hon vunnit. Vi skulle fortfarande ha haft en president som är beroende av storföretagen och särintressen.
De inre stridigheterna hos Demokraterna beskrivs ofta som ett krig mellan vänstern och mer mittenorienterade demokrater. Men sakpolitiskt är skillnaden mellan Bernie Sanders och partietablissemanget relativt liten. Den partiplattform som Demokraterna presenterade inför valet var den mest renodlat vänsterorienterade dagordning som partiet lagt fram sedan Lyndon B Johnson var president på 1960-talet.
Det räckte ändå inte för att vinna över Bernie Sanders anhängare. Många av dem tyckte att Clinton var pest och Trump kolera. På valdagen fattade miljontals väljare därmed samma beslut som Mariana Pineda och röstade på Jill Stein, kandidaten för det lilla miljöpartiet Green Party, eller Gary Johnson, det libertarianska partiets kandidat. Denna splittring bland Demokraterna var en av de faktorer som avgjorde valet. Antalet väljare som röstade på Jill Stein var större än Trumps segermarginal i de tre avgörande delstaterna, Pennsylvania, Wisconsin och Michigan.
I Hillary Clintons falang av Demokraterna är det många som ger Sanders en del av skulden för att Trump vann. Framför allt pekar de på

Sanders generella ovilja att komma med hård kritik mot Donald Trump i valets avgörande ögonblick.
I Hillary Clintons bok ”What happened”, som kom tidigare i höst, öser hon svidande kritik över Sanders sätt att hantera hennes kandidatur. Hon beskyller honom för de hårda och ofta personliga attackerna under primärvalet, som enligt Clinton ”skapade långvariga skador som gjorde det svårare att ena progressiva väljare”.
Clintons kritiker hånade boken som sorgligt gnäll från en dålig förlorare. Sanders verkar dela den uppfattningen, då han i en rad intervjuer viftat bort Clintons påståenden med att han själv ”föredrar att blicka framåt, snarare än bakåt”.
En analys av valresultatet tycks dock ge Clinton rätt i sak. Antalet Bernie Sanders-väljare som röstade på Trump i presidentvalet var mer än tillräckligt för att avgöra valet till Trumps fördel. Enligt den mest omfattande undersökningen som gjorts (av Cooperative congressional election study, med 50 000 tillfrågade väljare) röstade 12 procent av Sanders primärvalsväljare på Trump i november förra året.
Sanders svårigheter att ena Demokraternas olika falanger blir tydliga när han talar i Harlem. Morningside Church är en anrik katedral för svart politisk aktivism. Martin Luther King höll flera berömda tal här. I Harlem är tre av fyra invånare svarta och nästan alla svarta invånare här röstar på Demokraterna.
Ändå är publiken på Sanders evenemang nästan uteslutande vit. Ingen jag talar med kommer från Harlem, utan från mer välbärgade delar av Manhattan och Brooklyn. Bernie Sanders har fortfarande inte lyckats nå ut till Demokraternas traditionella kärntrupper.
De interna grälen i partiet under 2017 handlar mer om symboliska frågor om ledarskap och enskilda kandidater, än om sakfrågor. När det gäller sakpolitiken tyder mycket på att vänsterfalangen redan vunnit.
En sensommarkväll i september samlas ett par hundra progressiva aktivister i en källare på nedre Manhattan för att lyssna på Randy Bryce, en stålfabriksarbetare från Wisconsin och en stigande stjärna bland Demokraterna. Bryce kandiderar för att ersätta den konservativa republikanen Paul Ryans kongressäte i Wisconsin, med ett budskap av renodlad ekonomisk populism.
Bryce är en rejäl medelålders man i flanellskjorta och saftig mustasch. En krigsveteran, stålarbetare och canceröverlevare som i pressbilderna syns i fabrikshjälm och blåställ. Efter talet säger Bryce, med en dialekt som bär tydliga spår av Mellanvästerns landsbygd, att Demokraterna skulle vara i bättre skick om de hade omfamnat en liknande agenda tidigare.
– Jag tror inte att Demokraterna skulle ha hamnat i den sits vi är nu om vi gjort det här tidigare. Folk är arga för att de jobbar hårdare och hårdare men ändå bara tjänar mindre och mindre, säger Bryce till DN.
I baren efteråt står Dan Cantor och håller hov bland unga progressiva aktivister. Cantor är en veteran i New Yorks vänsterpolitik och leder Working Families Party, en kampanjorganisation som arbetar för att driva Demokraterna till vänster.
Hans största triumf är att han lyckades få den progressive Bill de Blasio att vinna borgmästarvalet i New York för fyra år sedan.
– Den fajt som pågår är hälsosam. Det finns en falang som tillhör mittenhögern, som står nära Wall Street. De har mycket makt och pengar, men deras idéer är helt enkelt inte populära längre. Sen finns det personer som Randy Bryce, som väldigt tydligt visar att vägen framåt är genuin ekonomisk populism. Demokraterna har stött bort arbetarklassen under många decennier och för att vinna tillbaka dem behöver vi anamma det budskap som Bernie Sanders talade om, säger Cantor.
Trots falangstriderna har partiet lyckats skapa ett enat motstånd mot Trump vid flera tillfällen, med en landsomfattande gräsrotskampanj för att stoppa Republikanernas sjukvårdsreform och Trumps inreseförbud.

Partiet har även vunnit viktiga lokalval i år och ligger enligt prognoser bra till inför kongressvalet 2018.
Men det politiska stamtänkandet mellan falangerna visar inga tecken på att avta. Det är vanligt att partier som förlorar presidentval går vilse i den här typen av interna stridigheter. Efter Barack Obamas två valsegrar präglades Republikanerna av våldsamma konflikter, där de mest radikala högeraktivisterna systematiskt stötte ut moderata röster ur partiet. Mycket tyder på att Demokraterna kan göra en liknande resa.
Trots att Donald Trumps första år i Vita huset präglats av en rad historiska hot mot den liberala demokratin i USA verkar många av de mest inflytelserika debattörerna i amerikansk vänster ägna mer energi åt att kritisera varandra i sociala medier. Om det visar sig att Trump lyckas sitta kvar som president i åtta år får historieböckerna nog förklara att hans seger delvis berodde på att oppositionen var upptagna med att bråka med varandra på Twitter.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com"

"Fakta. Bernie Sanders
Född i Brooklyn i New York, USA, 1941.
Valdes 1990 till partipolitiskt oberoende kongressledamot för Vermont, en plats han behöll till 2007 då han valdes till senator.
Ställde upp i kampen om Demokraternas presidentnominering i förra årets val, men förlorade nomineringsprocessen mot Hillary Clinton.
Förordar fri barnomsorg, sjukvård och högre utbildning och framhåller ofta Skandinavien som en förebild. Håller kampen mot klimatförändringar högt.
TT "

DN MÅNDAG 30 OKTOBER 2017

" USA:s ärkefiende stärker sin ställning i Mellanöstern

Analys. Donald Trump pekar ständigt ut Iran som den största källan till terrorism och den farligaste fienden i Mellanöstern. Men det mesta som USA har gjort på senare tid har snarast hjälpt den iranska regimen att stärka sin makt i regionen.

Steg för steg försvagas USA:s maktställning i Mellanöstern. Det senaste exemplet är det blixtsnabba övertagandet av den omstridda staden Kirkuk från kurdisk kontroll som genomfördes av irakiska styrkor för snart två veckor sedan.
Operationen gick inte bara snabbt, utan tog de flesta aktörer på sängen. Det amerikanska försvarshögkvarteret Pentagon hade under veckoslutet vädjat till sina två bundsförvanter – Iraks regering och Kurdistans regionstyre – om att avstå från att trappa upp konflikten. Uppmaningen ignorerades totalt av regeringen i Bagdad, medan kurderna lydde.
Redan följande dag beordrade Iraks premiärminister Haidar al-Abadi irakiska trupper att ta över den oljerika Kirkukprovinsen. Samtidigt flydde de kurdiska Peshmergastyrkorna från sina ställningar, och Kirkuk intogs i stort sett utan strid av irakisk militär och shiamuslimsk milis. Därefter drog sig kurderna också bort från Sinjar, Makhmour och Khanaqin och andra områden som Peshmerga tidigare tagit från IS.
Många undrade över hur kurderna så lättvindigt kunde ge upp ”Kurdistans heliga stad” som de nyss erövrat med så stora offer.
Det kurdiska självstyrets avgående president Masoud Barzani, ledare för det kurdiska partiet KDP, anklagade det rivaliserande kurdpartiet

PUK för att ha förrått den kurdiska saken genom att ha kapitulerat för Iran.
Snart framgick det vad Barzani syftade på: En hemlig uppgörelse mellan Teheran och Bagdad. Några dagar före Kirkuks fall hade general Qassem Soleimani, befälhavare för det iranska Revolutionsgardets Quds-styrka, anlänt till Sulaimaniyah i Kurdistan, där han mötte ledningen för PUK. De kom överens om att den Peshmergastyrka – PUK-kontrollerad – som var stationerad i Kirkuk skulle dra sig tillbaka. Därmed var det fritt fram för den Iranstödda shiamuslimska milisen att tillsammans med reguljära irakiska trupper rulla in i Kirkuk.
Det blev en svart dag för kurderna, som i ett slag förlorade nära 40 procent av det territorium som det kurdiska självstyret kontrollerat de senaste åren. Drömmen om en självständig kurdisk stat, som folkomröstningen i september var avsedd att ge en skjuts åt, var krossad för lång tid framöver.
Händelseutvecklingen i Kurdistan visar hur den regionala maktbalansen har förändrats de senaste åren: USA har ytterligare förlorat inflytande, medan Irans – och Rysslands – har ökat. Den av många fruktade Irandominerade ”shia-halvmånen” – som sträcker sig från Persiska viken till Medelhavet, över Irak och Syrien till Libanon – är på väg att förverkligas.
Detta inser man förstås i Washington, men någon strategi för att vända utvecklingen syns inte till, mer än att Trump än mer markerar ensidigt stöd för den sunnitiska diktaturen Saudiarabien.
CIA-chefen Mike Pompeo har sagt att ”Iran ägnar sig åt en hänsynslös kampanj för att bli den hegemoniska makten i regionen”.
Vita husets nationella säkerhetsrådgivare HR McMaster uttryckte en from förhoppning: ”Det vi vill se är ett stabilt Irak som inte är allierat med Iran.”
Och utrikesminister Rex Tillerson sade vid sitt besök i Bagdad att ”de iranska miliserna bör bege sig hem från Irak nu när kampen mot IS närmar sig slutet”. Problemet: dessa miliser är irakiska, om än ofta ledda av iranska officerare.
I sitt linjetal om Iran hävdade Trump att han tänker stoppa Irans växande inflytande i Mellanöstern. Han meddelade också att USA kommer att införa sanktioner mot det iranska Revolutionsgardet.
Som av en händelse reste Revolutionsgardets chef, general Solemaini, redan dagen därpå till norra Irak och gav order till shiamiliserna att avancera mot Kirkuk. Varken kurderna eller de amerikanska specialstyrkorna kunde stoppa dem.
Irans ökade makt i regionen är inte av nytt datum, utan inleddes då USA ”befriade” Iran från dess två största sunnimuslimska motvikter. Först med USA-invasionen i Afghanistan 2001, då den extrema talibanrörelsen kördes bort från Kabul. Därefter när USA år 2003 invaderade Irak och störtade diktatorn Saddam Hussein.
Sedan dess har USA inte haft mycket att sätta emot den shiamuslimska prästregimen i Teheran, som med en mix av diplomati och militära insatser lyckats med att expandera sitt inflytande i närområdet.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

DN MÅNDAG 30 OKTOBER 2017

" Kurdiska parlamentet stormat

Det kurdiska parlamentet i Erbil ska ha stormats under söndagskvällen. Det skedde strax efter att president Masoud Barzani sagt att han avgår.

Hundratals personer, uppger nyhetsbyrån Reuters och kurdiska medier, ska ha samlats utanför det kurdiska parlamentet. Flera av dem ska ha haft påkar och en del ska ha tagit sig in i parlamentet. Det ska också ha hörts skottlossning.

Orsaken till stormningen är den kurdiske president Masoud Barzanis besked om att han tänker avgå som president. Demonstranterna menar att det finns parlamentariker som förlöjligat presidenten och de vill ha en ursäkt.

Att president Masoud Barzani avgår som president kom som något av en överraskning, även om det funnits rykten. Han redan suttit fyra år för länge och har tidigare sagt att han snart ska avgå. Men att det sker just nu handlar sannolikt om folkomröstningen om självständighet den 25 september. Folkomröstningen kritiserades såväl internationellt som i de kurdiska regionerna. Det blev över 90 procent majoritet men följderna har varit katastrofala. Kurderna har i stället för att säkra gränser, förlorat allt de fått kontroll över sedan 2014. En av de viktigare städerna som nu åter är under irakisk kontroll är oljestaden Kirkuk efter att Peshmerga den 16 oktober fick order att lämna sina baser till den irakiska militären. Det visade sig senare ha handlat om en spricka mellan
ärkefiendeklanerna KDP och PUK, där sistnämnda förhandlat med Bagdadregimen. Sedan dess har president Barzani kritiserats allt hårdare.

Han lämnar sin position utan att det finns någon uppenbar kandidat som tar över. Presidentvalet skulle ha skett den 1 november men har redan skjutits upp åtta månader. Det är inte omöjligt att hans släkting och nuvarande premiärminister Nechirvan Barzani tar över tillfälligt. En del kritiker menar att Barzani kommer att fortsätta styra i kulisserna och att hans avgångsbesked inte betyder särskilt mycket i praktiken. Andra menar att de kurdiska regionerna kan få ett starkare parlamentariskt styre som varit satt ur spel sedan 2015 på grund av en stark konflikt mellan KDP och oppositionspartiet Gorran.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

DN TISDAG 31 OKTOBER 2017

" Kina har åter fått en kejsare

Det kinesiska Kommunistpartiets 19:e partikongress visar hur dominerande Xi Jinping har blivit. Han har försökt lära av franska revolutionen för att inte själv bli störtad. Men maktkoncentrationen är i sig riskabel.

En anekdot om den amerikanske presidenten Richard Nixons besök i Kina 1972 har länge ansetts som en bekräftelse av det långa historieperspektiv som kinesiska ledare har. Zhou Enlai, Maos plikttrogne andreman, sägs ha besvarat en fråga om vad man kunde lära sig av franska revolutionen med att säga att det var för tidigt att uttala sig om den saken. I själva verket diskuterade Zhou, enligt närvarande diplomater, inte 1789 års revolution utan studentupproret 1968 i Paris, så antagligen var det faktiskt för tidigt.

Men på senare tid har det funnits ett intresse i Kina för lärdomar från franska revolutionen. Strax efter Kommunistpartiets 18:e kongress 2012 rapporterades att Alexis de Tocquevilles ”Den gamla regimen och revolutionen”, skriven 1856, hade blivit obligatorisk läsning för partiets högre kadrer. Bokens förtjänster har framhållits ytterst entusiastiskt av Wang Qishan, den man som står vid rodret för president Xi Jinpings antikorruptionskampanj och är Xis kanske närmaste bundsförvant.

Alexis de Tocqueville hävdade att det växande välståndet i 1700-talets Frankrike faktiskt hade gjort det svårare att regera landet. När folk fick det bättre, blev de också mer medvetna om sociala och ekonomiska olikheter och därmed alltmer negativt inställda till de rika och mäktiga. Försök att reformera systemet framhävde bara dess brister. En revolution följde vilken sopade bort monarkin och aristokratin. Deras huvuden bokstavligen rullade.

Kommunistpartiets nyligen avslutade 19:e kongress visade i vilken omfattning Kinas ledare har tagit till sig Alexis de Tocquevilles insikter. Xi befäste sin obestridda auktoritet över partiet och landet. Han hade stärkt sin ställning under sin första mandatperiod genom att upphäva mycket av arvet efter Deng Xiaoping, inklusive öppnandet av Kinas ekonomi och en återhållsam inställning till utrikes- och säkerhetspolitik.

Xi har också undanröjt potentiella rivaler i första hand med hjälp av sin långtgående antikorruptionskampanj, där han har riktat in sig på tjänstemän som tidigare ansågs oberörbara. Han har nyss lett den största utrensningen någonsin i partiets centralkommitté. Han har slagit ner på även den mest återhållsamma kritik och på de försiktigaste tecken på meningsskiljaktigheter, och han har till och med förbjudit internetskämt som jämför honom med Nalle Puh.

I ett annat land skulle sådana åtgärder kanske leda till skarpa förebråelser, och kritiker skulle anklaga Xi för att vilja göra om sitt land till en gammaldags leninistisk diktatur. I Kina har hans åtgärder i stället lovprisats av observatörer som tror att Xi leder vägen till uppfyllandet av ”den kinesiska drömmen” om att vitalisera landet.

Men somliga menar att den drömmen är på väg att bli en mardröm. Demografiska trender hotar att förvandla det överskott på arbetskraft som har bidragit till Kinas snabba tillväxt under de senaste årtiondena till en brist på arbetskraft, och detta snabbare än någonsin tidigare. Vattenföroreningar och vattenbrist tillsammans med koldioxidutsläpp och luftföroreningar på dödliga nivåer äventyrar människors hälsa och hotar hållbarheten hos Kinas ekonomiska prestationer.

Dessutom drivs den kinesiska BNP-tillväxten till stor del av en kombination av snabbt växande skuldsättning och fastighetsbubblor. Och till och med kinesiska forskare medger att den ekonomiska ojämlikheten i deras land är bland världens högsta.

Givetvis finns det alltid någon optimist som kan erbjuda en positiv vinkling. Kinas skulder är till största delen inhemska, eftersom politiska prioriteringar i lika hög grad som kommersiella är vägledande för utlåningen. Kina stöder internationella satsningar på att åtgärda miljöförstöring och klimatförändringar. De flesta människor får det bättre, även om förbättringarna fördelas ojämnt. Och Xis administration gör åtminstone något för att få bukt med den endemiska korruptionen inom Kommunistpartiet.
Vi bör alla hoppas att åtminstone en del av det som Kinas hejarklack säger är sant. Men även om optimisterna delvis får rätt, verkar Xis påstående att Kina har hittat ett bättre sätt att sköta ett modernt samhälle och en modern ekonomi rejält ha missat målet.
Visst har de demokratiska länderna fått sin beskärda del av prövningar, från den amerikanske presidenten Donald Trumps häpnadsväckande upptåg till den skadliga framväxten av en populistisk nationalism i Europa. Men demokratiska system har inbyggda stabiliseringsmekanismer som gör det möjligt för dem att komma till rätta med störningar utan att ta till våld eller förtryck.
Med stor makt följer stort ansvar – och i dagsläget är Xis makt praktiskt taget absolut. Det är en tung börda för en enda människa. Xi må vara mycket smartare än Trump (ribban ligger ju lågt), men det räcker inte för att garantera en stabil och blomstrande framtid för Kina. Och om utvecklingen slår fel, kommer alla att veta vem som bär skulden.
Det finns en orsak till att diktatoriska dynastier tenderar att sluta på samma sätt. Man behöver inte läsa Alexis de Tocqueville för att veta det.
Översättning: Mats Dannewitz Linder Copyright: Project Syndicate

Chris Patten före detta EU-kommissionär och Storbritanniens siste guvernör i Hongkong. "

DN TISDAG 31 OKTOBER 2017

" Muellers första åtal är ingen fejknyhet

Att Donald Trump drev en skurkaktig valrörelse laddad med lögner är allmänt känt. På så vis är det stilenligt att hans kampanjledare Paul Manafort nu har överlämnat sig till FBI efter att ha blivit åtalad på tolv punkter.

Och det är inte vilken utredning som helst. Den leds av Robert Mueller, tillsatt som särskild åklagare i maj för att undersöka Rysslands inblandning i det amerikanska valet. Dels utfördes avancerade hackerattacker för att stöka till det för demokraten Hillary Clinton, dels hade Trumpkampanjen omfattande kontakter med Moskva.
Manafort var Trumps valgeneral från juni till augusti 2016, men fick sparken när det avslöjades att han tidigare fått svarta pengar av ryskvänliga politiker i Ukraina. FBI har länge varit intresserat av Manafort. Åtalet gäller ekonomisk brottslighet som inte tycks direkt kopplad till tiden i kampanjarbetet.
Men Manafort var därtill en av många toppfigurer hos Trump som hade möten med ryska företrädare. Ett av ämnena var kompromettterande material som påstods finnas om Clinton. Mueller granskar också Trumps avskedande av FBI-chefen James Comey, något presidenten har sagt berodde på ”den här ryska grejen”.
Trump har alltid avfärdat alla förbindelser mellan valkampanjen och ryssarna som båg och påhitt. Han gör också sitt bästa för att avleda uppmärksamheten. I helgen hejade han ivrigt på de republikaner som tänker starta nya utredningar av Clintons diverse tillkortakommanden som utrikesminister.
Givetvis hör det inte till vanligheterna att åtal väcks mot presidentens kampanjledare. Fortsättning följer: Mueller har breda befogenheter att

syna allt han finner intressant, och han är en noggrann person.
Däremot är en riksrätt mot Trump mycket avlägsen. Kongressen äger den frågan, Republikanerna har majoritet och förfarandet är mer politiskt än juridiskt. Vart Rysslandsaffären än tar vägen kommer den i alla fall att överskugga hela mandatperioden.
USA:s underrättelsetjänster är överens om att Ryssland lade sig i valet, men Trump har aldrig ett ont ord till övers för sin auktoritära kollega Putin. Båda sakerna är djupt bekymmersamma.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN TISDAG 31 OKTOBER 2017

" Michael Winiarski: Härvan kan bli långt allvarligare än Watergateskandalen

Donald Trump fortsätter att kalla uppgifterna om rysk inblandning i förra årets valkampanj för ”en bluff”, men det hindrar inte att utredningen kryper närmare Vita huset. Frågan är nu om gripandet av Paul Manafort är slutet på skandalen eller början på något större.

Måndagen den 30 oktober 2017 kan visa sig bli en historisk dag. Det var då den första rättsliga följden av den ryska inblandningen i Donald Trumps valkampanj blev ett faktum. Det kan tolkas symboliskt att det sker när bara en vecka återstår till ettårsdagen av Trumps överraskande seger i presidentvalet.
Hela det gångna året har Trump förföljts av ständigt nya uppgifter om Moskvas försök att påverka USA-valet. Och nu har Trumps tidigare närmaste förtrogne åtalats för ”konspiration mot USA”. Det kan inte bli mer dramatiskt.
Efter Watergateaffären, som fällde president Richard Nixon för hans mörkläggningsförsök och lögner efter ett inbrott i Demokraternas partihögkvarter, har många skandaler lite slentrianmässigt påhängts ändelsen ”-gate”. Den pågående federala utredningen kallas därför ibland för ”Russiagate”.
Men det är inte så tramsigt som det verkar. Watergate var en stor inrikespolitisk skandal, där ljusskygga element i Nixons administration ägnade sig åt olagligheter. Men Rysslandshärvan är potentiellt långt allvarligare. Som Barack Obamas underrättelsechef James Clapper sade till tidningen Politico: ”Detta är värre än Watergate, eftersom det handlar om en utländsk motståndare som aktivt, aggressivt och direkt

blandar sig i vår politiska process för att undergräva vårt system, medan Watergate rörde småinbrott".
Att just Trumps kampanjchef Paul Manafort skulle bli den första att delges misstankar i brottsutredningen var inte oväntat. Han var, som det brukar heta, "lågt hängande frukt", för den särskilde åklagaren Robert Mueller att plocka: Det var relativt enkelt för den förre FBI-chefen att fästa tolv åtalspunkter på Manafort om skatteflykt, penningtvätt och falska uppgifter.
Manafort var ju också den förste som "offrades" för sina alltför intima kontakter med bundsförvanter till den ryske presidenten Vladimir Putin. Han sparkades som kampanjchef sedan Trump hade säkrat nomineringen som republikansk presidentkandidat sommaren 2016. Hans långa karriär som kampanjledare för republikanska presidentkandidater och lobbyist och skugglik fixare åt korrumperade diktatorer som Mobutu Sese Seko i Zaire, blodbesudlade krigsherrar som Jonas Savimbi i Angola och på senare år åt den proryske presidenten Viktor Janukovytj i Ukraina och den ryske oligarken Oleg Deripaska gav miljonintäkter som undanhölls USA:s skattmasar.
Det tycks inte finnas något i den federala åtalsjuryns anklagelselista som kopplar brottsmisstankarna mot Manafort till Rysslands roll i Trumps valkampanj. Men det går inte att komma ifrån att Manafort var Trumps kampanjchef i tre månader från slutet av maj 2016, och det är inte sannolikt att Robert Mueller ännu har visat alla sina kort.
Trumps juridiska rådgivare har upprepade gånger sagt att utredningen snart är över. Men det är rimligt att tro att Mueller – som har det dubbla uppdraget att utreda Rysslands försök att påverka valet 2016 och huruvida Trumpkampanjen och den ryska ledningen har agerat i maskopi – bara befinner sig i början.
Varken Trumps Twitterutrop på måndagen: "inget samarbete!" eller en kommentar till CNN från en högt placerad källa i administrationen om att åtalet "har noll att göra med Vita huset" lär dämpa viljan hos Mueller och hans dussin toppåklagare från att gräva vidare.
Det lär dröja åtskilliga månader innan vi får veta vad Mueller och hans team kommer fram till om Trump och Ryssland. Det är inte heller bara den federala brottsutredningen som granskar Rysslands inblandning i USA:s presidentvalskampanj. Även i kongressen pågår ett antal utredningar i utskotten. Andra prominenta före detta medarbetare till Trump utreds och kan möjligen komma att åtalas. Den mest namnkunnige är Vita husets förre nationelle säkerhetsrådgivaren Michael Flynn, som tvingades att avgå redan några veckor in på Trumps presidenttid sedan det kommit fram att han haft hemliga samtal med ryska företrädare.
Majoriteten av amerikanerna valde att inte rösta på Trump. Men han vann ändå, på grund av att han fick tillräckligt många röster i några avgörande vågmästarstater. Just på dessa ställen kan hjälp från Ryssland ha varit avgörande, tror en del bedömare. Andra tror det inte.
Att det förekom aktiva påverkansförsök från rysk sida är det få bedömare som betvivlar. De hade formen av hackerattacker, inflytandeoperationer, läckta mejl, trollning av sociala medier och taktiksnack mellan pro-Trump-operatörer och företrädare för ledningen i Moskva.
Men Trump har alltid avfärdat alla påståenden om att rysk inblandning förekommit som "häxjakt", trots att USA:s underrättelsetjänster redan i januari 2017 – strax innan Trump installerades i Vita huset – slog fast att det förekom storskalig rysk inblandning i valrörelsen.
Den omstridda och ännu icke klarlagda frågan är hur avgörande den ryska påverkanskampanjen var. För några veckor sedan hävdade CIA-direktören Mike Pompeo att säkerhetstjänsterna slagit fast att den ryska inblandningen i valet 2016 inte påverkade valutgången.
Men Pompeos påstående stämde inte med vad säkerhetstjänsterna hade sagt i sin rapport. CIA och de andra säkerhetsorganen drog slutsatsen

att den omfattande ryska operationen syftade till att undergräva allmänhetens tilltro till USA:s demokratiska system och till att hjälpa Trump att besegra Hillary Clinton. Men de tog inte ställning till om själva valresultatet påverkats.
Timothy Snyder, historieprofessor vid Yale, menar att medan Trumpkampanjens kopplingar till Ryssland och olika amerikaner som arbetade för Kremlanknutna oligarker är allmänt bekanta, är det inte lika känt att den ryska inblandningen i valkampanjen i hög grad bestod av Trumpvänliga inlägg på Facebook – särskilt i de ”swing states” som avgjorde valet.
Snyder förutspår att vi snart kommer att få veta att kopplingen mellan Trumps kampanj och olika ryska aktörer är ”djupare, mörkare och mer spektakulär än någon föreställde sig”. Men han tillägger att ”även om jag har fel”, så är den ryska kopplingen mycket viktig som en modell för hur man styr ett land i det 21:a seklet, postmodernt, auktoritärt och kleptokratiskt. Ett land som är en positiv förebild för USA:s president.
Fotnot: Kleptokrati är ett styrelseskick där de ledande personerna gör sig rika på de vanliga invånarnas bekostnad.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

DN TISDAG 31 OKTOBER 2017

" Trumps förre kampanjchef anklagas för konspiration

Klockan kvart över åtta på måndagsmorgonen amerikansk tid överlämnade Paul Manafort sig själv till den federala polismyndigheten FBI i Washington DC, på uppmaning av särskilde åklagaren Robert Mueller. Åtalet var det första i den utredning som granskar samröre mellan Ryssland och president Trumps valkampanj 2016.

President Donald Trumps tidigare kampanjchef Paul Manafort åtalas på 12 punkter. Enligt åtalet har Manafort, och hans nära samarbetspartner Rick Gates, konspirerat mot USA, tvättat omkring 18 miljoner dollar, uppgivit felaktig finansiell information till amerikanska jurister och skattehandläggare. Sju av åtalspunkterna gäller Manafort och Gates underlåtenhet att rapportera utländska bank- och finansärenden i USA.
Klockan 13.30 på måndagen förväntades Paul Manafort och Rick Gates att infinna sig vid den federala tingsrätten i Washington DC.
Paul Manafort, 68 år, rekryterades till Donald Trumps presidentkampanj i mars 2016. Som mycket rutinerad kampanjmakare för republikanska presidentkandidater uppgraderades Paul Manafort snabbt till kampanjens chef och ledande strateg.
Men när amerikansk press avslöjade att Paul Manafort mottagit 12 miljoner dollar i aldrig redovisade konsultarvoden från Ukrainas tidigare ledare Viktor Janukovytj fick Manafort omgående sparken av Trump. Detta var i mitten av augusti 2016, omkring tre månader före Trumps vinst.
Sedan Robert Mueller i maj i år tog över utredningen om samröre mellan Ryssland och Trumps presidentvalskampanj tycks Paul Manafort ha stått i centrum.

I juli i år gjorde FBI en husrannsakan i Manaforts hem i Virginia nära Washington DC. Under två perioder, 2014 och 2016, ska FBI ha avlyssnat Manafort. Såväl avlyssningen som formen på husrannsakan tyder på att FBI har starka indicier om att Paul Manafort har begått brott.
Under det senaste halvseklet har Manafort ofta befunnit sig nära den republikanska maktkärnan. Efter en examen i juridik vid Georgetown-universitetet i Washington arbetade Manafort för Gerald Fords, Ronald Reagans och George HW Bushs presidentvalskampanjer.
Under Kalla kriget tog Paul Manafort även flera uppdrag för utländska statschefer och politiska ledare under förevändning att dessa bekämpade kommunismen. Manafort arbetade för gerillaledaren Jonas Savimbi Angola, den filippinske diktatorn Ferdinand Marcos liksom Zaires diktator Mobutu Sese Seko.
Men efter Kalla krigets slut bytte alltså Paul Manafort sida och blev djupt involverad i Ryssland. Bland annat som rådgivare till den ukrainske, pro-ryske ledaren Viktor Janukovytj. Under 2014 och 2015 försvann Paul Manfort från den politiska scenen i USA och uppges ha utfört lejonparten av sitt konsult- och påverkans-arbete i Ukraina. Fram till i fjol hade Manafort ett kontor i Ukrania, enligt tidskriften The New Yorkers reporter Ryan Lizza.
Varför började Paul Manafort att arbeta för Donald Trump?
Enligt Ryan Lizza hade Paul Manafort mångmiljonskulder till den ryska oligarken Oleg Deripaska efter sina år Ryssland och Ukraina. Under arbetet med Trump-kampanjen mejlade Manafort sin arbetspartner i Ukraina med en förfrågan om huruvida Oleg Deripaska var intresserad av information inifrån den amerikanska kampanjen. Möjligen tog Manafort anställning hos Trump för betala tillbaka skulder genom informationsöverföring, enligt The New Yorker. Paul Manafort ska inte velat ha någon lön från Trump i egenskap av kampanjstrateg, vilket var olikt Paul Manafort.
Vid 10.30 på måndagen twittrade Donald Trump: ”Sorry, men detta var åratal sedan, innan Paul Manafort var del av Trumpkampanjen”. Ett felaktigt påstående då Paul Manaforts kriminalitet fortsatte nära inpå, eller även under, hans arbete för Trump, enligt åtalet.
Åtalet lämnar fler frågor än svar vad gäller kopplingar mellan Donald Trump och Ryssland, konstaterar The Washington Post.
Presidentens dotter och svärson, rådgivarna Ivanka Trump och Jared Kushner, uppmanade fadern att anställa Paul Manafort, som ersättare till den på ytan mer oborstade kampanjchefen Corey Lewandowski.
Men det framgår inte av åtalet hur djup Trump-familjens vetskap var om Manaforts arbete för utländska intressen. Den kommande veckan lär Trump-administrationen distansera sig från Paul Manafort.
På måndagsförmiddagen kom ännu en stor nyhet: Robert Mueller avslöjade att den tidigare Trump-rådgivaren George Papadopoulos erkänt sig skyldig till att ha ljugit för FBI om sina kontakter med en rysk professor. Papadopoulos sade till FBI i januari att professorn var ”ingenting”. Men nu har Papadopoulos erkänt att han haft vetskap om den ryske professorns ”substantiella kontakter med ryska regeringsanställda”.
George Papadopoulos försökte arrangera möten mellan Trump-kampanjen och ryska regeringsanställda, visar rättsdokument släppta på måndagen. Professorn hade sagt till Papadopoulos att han hade kompromettterande information om Hillary Clinton i form av tusentals e-post.
The New York Times kallar denna uppgift för det mest explicita beviset hittills för att Ryssland försökte påverka 2016 års presidentvalskampanj.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

"**Född 1947 i Connecticut.**
Politisk konsult, jurist och lobbyist som bland annat jobbade för Gerald Ford, Ronald Reagan, George H W Bush och Bob Dole under deras presidentkampanjer. Har också haft uppdrag för bland andra Filippinernas förre president Ferdinand Marcos och för Ukrainas dåvarande proryske president Viktor Janukovytj.

Var ordförande för Donald Trumps presidentkampanj mellan april och augusti i fjol. Anses ha försökt framställa Trump som mer moderat, politiskt korrekt och presidentlik än både för- och efterträdare.
Enligt ett grävjobb som tidningen The New York Times publicerade i somras tyder handskrivna liggare på att Manafort fått olagliga betalningar på motsvarande cirka 100 miljoner kronor från Viktor Janukovytjs parti. Han avgick från Trumpkampanjen därefter.
Manforts Rysslandskontakter är under utredning och han har nu åtalats.
Källor: Bloomberg, The New York Times "

DN TISDAG 31 OKTOBER 2017

" Protester när Kenyatta utropades som segrare

Protester utbröt omedelbart i Kenya efter att president Uhuru Kenyatta utropats till vinnare i årets kontroversiella omval. Valdeltagandet har varit rekordlågt efter att oppositionen valt att bojkotta processen.

I slumområdet Kawangware i västra delarna av huvudstaden Nairobi samlades oppositionsanhängare under tidig eftermiddag för att lyssna på uppläsningen av valresultatet över radio och på mobiltelefoner. Stadsdelen har sett upprepade protester under de senaste månaderna och måndagen var inget undantag.
Omedelbart efter att valkommissionens ordförande Wafula Chebukati utropat president Uhuru Kenyatta till vinnare, flög stenar och glasflaskor i luften mot kravallpolisens positioner. Polisen svarade med tårgas enligt ett numera bekant mönster. Men DN bevittnade också hur ett par kvinnliga näringsidkare brutalt slets ut ur sina butiker och tvingades bort därifrån när polisen rensade området för kvällens operation, som mot bakgrund av tidigare händelser kan bli våldsam.
– Uhuru måste bort!
Slagordet ekade mellan gränderna in i kvällningen men det står nu klart att presidentens kritiker inte lär få sin vilja igenom.
Kenyatta höll ett tal där han var något mjukare i tonen mot Högsta domstolen, vars ledamöter han tidigare refererat till som ”banditer” som har ett ”problem som ska fixas”. Nu valde han att bara ignorera det faktum att de underkänt hela valprocessen i augusti.

– Den 8 augusti vaknade kenyanerna tidigt för att rösta. Och de valde mig till president, utan tvekan. Rätten ifrågasatte aldrig min seger med 54 procent.
I den senaste rundan, som bojkottats av oppositionen som krävt omfattande reformer av valmyndigheten, ökade Kenyatta sin andel till 98 procent. Men valet har setts som en folkomröstning om Kenyattas legitimitet och med ett valdeltagande på bara 39 procent – en siffra som redan ifrågasatts – har han ett mycket svagt mandat inför de kommande fem åren.
Vinsten beskrivs av samtliga oberoende bedömare som en Pyrrhus-seger och frågan är om den kommer att hålla om nya överklaganden skulle komma in till Högsta domstolen, som i ett historiskt utslag den 1 september blev den första i Afrika att underkänna en sittande presidents seger.
Domstolen har dock försvagats kraftigt, dels av Kenyattas upprepade verbala attacker på dess ledamöter, dels på grund av en växande hotbild. När frågan om valet skulle skjutas upp (på grund av bristande förberedelser) nådde domstolen valde bara två av sju domare att närvara efter att en av dem utsatts för ett attentat kvällen innan.
Kenyatta och hans vicepresident William Ruto, som redan siktat på att ta över presidentposten 2022, har en stor utmaning framför sig i att ena det östafrikanska landet. Ännu har de inte visat någon större vilja till dialog med oppositionen och den kenyanska demokratin, som länge varit den mest utvecklade i regionen, ligger nu i spillror.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN TISDAG 31 OKTOBER 2017

" Hyperinflation i Venezuela

Inflationen i det ekonomiskt sargade Venezuela var hela 536,2 procent i september måndag. För ett år sedan slutade regeringen att offentliggöra priser, men kongressen gör kontinuerliga uppdateringar på prisutvecklingen i landet, rapporterar nyhetsbyrån Reuters.

DN "

DN ONSDAG 1 NOVEMBER 2017

" Krångel varslar om mer trubbel

Fyrkantiga klossar är otroligt svåra att passa in i små runda hål. Sålunda kan läget på Nordirland dessvärre beskrivas.

Långfredagsavtalet från 1998 stipulerade att protestantiska unionister (vill stanna i Storbritannien) och katolska republikaner (skulle gärna tillhöra Irland) ska styra Nordirland ihop. Uppgörelsen var början till slutet på 30 år av dödligt våld. Men i januari fick ett skandalprojekt kring grön energi den senaste regeringen, med DUP:s unionister och Sinn Feins republikaner, att kollapsa.
Vid nyvalet förlorade unionistpartierna för första gången sin majoritet. Någon ny maktdelning har hittills inte gått att förhandla fram. Den gamla misstänksamheten har fått nytt liv. London har satt en deadline denna vecka och kan när som helst införa direktstyre.
I juni förlorade premiärminister Theresa May det brittiska valet men klamrade sig kvar på posten. DUP stagar upp hennes regering, och har blivit lovat 1 miljard pund till Nordirland som tack. Huruvida hon kan behandla nordirländarna opartiskt, som Långfredagsavtalet säger, kan förstås betvivlas.
Brexit gör allting värre. Den kanske svåraste stötestenen i samtalen mellan EU och Storbritannien är hur 50 mil gräns ska hanteras – den mellan Irland och Nordirland. I dag är den osynlig. Men May står fast vid att britterna ska lämna både inre marknaden och tullunionen. Nordirländarna får hänga med, trots att en majoritet röstade emot att överge EU.
Ingen säger sig vilja återinföra den hårda gränsen på Irland, men alla kommer inte att kunna äta kakan och ha den kvar. En linje mellan länder i och utanför EU behöver bevakas. Varor och migranter måste kontrolleras. En tullmur kunde förstås i stället gå på havet mellan Nordirland och resten av Storbritannien, men det har London uteslutit. Och unionisterna skulle se det som ett sluttande plan till ett förenat Irland, deras livslånga mardröm.
Under famlandet efter en lösning riskerar både Irlands och Nordirlands ekonomi att skadas av osäkerheten.
Vad som efterlyses är cirkelns kvadratur. De brittiska EU-motståndarna har ställt till det på åtskilliga sätt. Freden på Nordirland kan bli ett av offren.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN ONSDAG 1 NOVEMBER 2017

" Föraren sköts i magen efter dådet

Minst åtta personer dödades och ett flertal personer skadades på Manhattan i New York när en pickup körde upp på en cykelbana. Föraren, som var beväpnad med ett paintballgevär och en soft airgun sköts av polisen och greps på plats. Händelsen utreds som ett terrordåd. Den misstänkte är en 29-årig man, säger polischefen James O'Neill under en presskonferens.

Dådet ägde rum på tisdagen vid korsningen mellan West Street och Chambers Street, som ligger fyra kvarter från World Trade Center-området på den sydvästra delen av Manhattan.
Polisen fick det första larmet klockan 15:05 lokal tid och allmänheten uppmanades att hålla sig undan från området efter händelsen.
– Vi trodde först att det var smällare men när vi såg ett gäng ungar springa mot oss panikartat fattade vi att det var skott. Då sprang vi in direkt, säger vittnet Sam Real till DN:s fotograf Emil Wesolowski på plats.
Gärningsmannen ska ha kört upp till 20 kvarter och försökt meja ner cyklister och gående, rapporterar New York Times och hänvisar till uttalanden från en polischef.
Färden slutade med att föraren kraschade in i en skolbuss. När han tog sig ut ur bilen ska han enligt New York-polisen ha haft två vapenliknande föremål i händerna och blev då skjuten "flertalet gånger" av polisen. Under en pressträff uppger sedan New York polisen att mannen var beväpnad med ett paintballgevär och en soft air gun, rapporterar Reuters.
Enligt New Yorks borgmästare är två barn och två vuxna i skolbussen skadade.
Två poliser uppger för New York Times att gärningsmannen ropade "Allahu Akbar" i samband med att han tog sig ut ur bilen.
FBI uppger samtidigt att de utreder händelsen som misstänkt terrorbrott.
Den misstänkta mannen vårdas för tillfället på sjukhus. Polisen sökte efter gripandet inga ytterligare gärningspersoner.
Enligt vittnen som DN har pratat med hördes sex skott från platsen.
– Stämningen är ganska kaosartad, det är mycket folk på trottoarerna som polisen försöker hålla undan från gatan och många försöker förstå vad som hänt, säger Emil Wesolowski en halvtimme efter att den misstänka gärningspersonen gripits av polisen.
USA:s president Donald Trump har fått information om händelsen, uppger AP.
– Vi tänker på och ber för alla som har drabbats, säger Vita husets pressekreterare Sarah Huckabee Sanders.
En annan man som DN träffat på plats, men som vill vara anonym, berättar att han var i ett klassrum i sin skola i närheten av dådet.
– Först sa de till oss att det pågick en skottlossning och vi skulle hålla oss inomhus. Sedan fick vi höra flera detaljer, att det var säkert nu och många poliser fanns på plats och att de hade situationen var under kontroll, säger han.
Han berättar vidare att alla i skolan var chockade över att ett sådant dåd har drabbat Manhattan.
– Speciellt i ett sådant här område med tre skolor och hög polisnärvaro. Folk känner sig trygga här och att detta har hänt är som att någon har förgripit sig på vår trygghet, säger han.

Malin Hansson
malin.hansson@dn.se"

"Fakta. Tidigare attacker med fordon
Barcelona
17 augusti 2017: 13 döda, minst 100 skadade.
En vit skåpbil kör in i en folkmassa på turisstråket La Rambla i Barcelona i terrorattack. Senare samma kväll utförs ytterligare en attack på strandpromenaden i Cambrils.
London
Den 3 juni 2017: 8 döda, 50 skadade.
En skåpbil kör på gående på London Bridge. Flera knivhuggs på ett barstråk i närheten. De huvudmisstänkta gärningsmännen skjuts senare till döds av polisen.
Stockholm
17 april 2017: 5 döda, 15 skadade.
En man kör en stulen lastbil ner för Drottninggatan i centrala Stockholm och mejar ner flera människor innan bilen kraschar in i Åhléns city. Några timmar efter vansinnesfärden greps den misstänkte terroristen.
London
22 mars 2017: 5 döda, 50 skadade.
En personbil mejar ner gående på Westminister Bridge och knivhugger sedan en polis på platsen. Polisen dör. Den misstänkte gärningsmannen Khalid Masood skjuts ihjäl av polisen på plats.
Berlin
19 december 2016: 12 döda, 40 skadade.
En lastbil styrs rätt in i en julmarknad och dödar 12 personer. Den 23 december skjuts den misstänkte ihjäl av polisen i Milano.
Nice
14 juli 2016: 86 döda, över 300 skadade.
En lastbil körs rätt på gående på strandpromenaden Promenade des Anglais under Frankrikes nationaldagsfirande. Gärningsmannen, Mohamed Lahouaiej Bouhlel, skjuts ihjäl av polisen efter dådet. "

DN. ONSDAG 1 NOVEMBER 2017

" 200 befaras döda efter kärnvapentest

Minst 200 personer befaras ha omkommit när en tunnel kollapsade efter Nordkoreas senaste kärnvapentest, uppger japanska TV Asahi, med hänvisning till nordkoreanska anonyma källor.

– Kina kan inte bara sitta stilla och vänta på att området imploderar. Våra instrument kan detektera radioaktivt nedfall när det väl kommer, men det kommer att vara för sent då, säger en kinesisk forskare till South China Morning Post.
Hundratals nordkoreaner uppges ha omkommit i samband med diktaturens senaste kärnvapentest på söndagsmorgonen den 3 september. Pyongyang hävdade då att man hade genomfört en lyckad testsprängning av en vätebomb. Några dagar senare ska omkring 100 personer ha omkommit när en tunnel i det aktuella testområdet, Punggye-ri, ska ha kollapsat. Ytterligare 100 omkom under ett nytt ras i samband med räddningsarbetet.
Olyckan inträffade några dagar efter provsprängningen, men ska enligt TV Asahi ha orsakats av provet, som var det sjätte och mest kraftiga som landet utfört. Det är dock oklart exakt vilket datum olyckan inträffade, rapporterar Telegraph.
Satellitbilder visar att det har inträffat flera jordskred och seismologiska efterskalv på berget ovanför testplatsen som tros ha orsakats av sprängningen. Dessutom kan sprickor i berget göra så att radioaktiv strålning läcker ut i området, vilket kan orsaka en nationell katastrof.
Området för provsprängningarna ligger i anslutning till Mantap-berget i den nordöstra delen av Nordkorea, cirka åtta mil från den kinesiska gränsen. Berget har enligt Nam Jae Chol, chef för Sydkoreas

meteorologiska administration, skadats så mycket av aktiviteten i området att det kan vara på väg att kollapsa.
– Baserat på vår analys av satellitbilder bedömer vi att det finns ett hålrum som mäter cirka 60 gånger 100 meter under Mantap-berget. Skulle man genomföra ytterligare en kärnsprängning så finns den möjligheten, säger han enligt Telegraph.
Kinesiska forskare har tidigare i oktober varnat för att en kollaps av berget skulle kunna leda till en ”katastrof”, enligt South China Morning Post.
South China Morning Post beskriver också fler detaljer om hur provsprängningarna i Nordkorea har gått till. Alla de fem första kärnexplosionerna har skett direkt under Montap-berget, där bomberna först har transporterats via en horisontell tunnel till mitten av berget, varpå de har sänkts ner i ett två kilometer djupt schakt innan provsprängningarna har genomförts. Men de upprepade påfrestningarna på berget har lett till att berget nu är extremt instabilt.
Det är ovanligt att Nordkorea bekräftar större olyckor, speciellt incidenter kopplade till landets kärnvapenprogram. Sydkorea uppger att man är medveten om uppgifterna, men att man inte vet någonting om händelsen.
Nordkoreas senaste robottester har väckt oro i världen och har lett till en rad sanktioner mot landet. Det har även orsakat ett allt mer infekterat tonläge mellan Nordkorea och USA.

Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se
Adam Svensson
adam.svensson@dn.se "

DN ONSDAG 1 NOVEMBER 2017

" Berlusconi utreds för maffiakoppling

Italien. Italiens förre premiärminister och affärsmannen Silvio Berlusconi utreds på nytt för kopplingar till maffian. Enligt hans advokat påstås Berlusconi vara inblandad i flera bombdåd som maffian utförde 1993.

Undersökningen inleddes sedan en fängslad maffiaboss avlyssnats. Maffiabossen antydde för en medfånge att Berlusconi personligen uppmanat honom att begå våldsdåd mot den italienska staten för sina egna politiska ändamål.

TT-AFP "

DN TORSDAG 2 NOVEMBER 2017

" Vädret tvingar 22 miljoner att fly varje år

Varje år flyr i snitt 22 miljoner människor från sina hem på grund av väderkatastrofer. Klimatflyktingar väntas öka – och människor från fattiga länder har fem gånger större risk att drabbas, enligt en ny rapport från Oxfam. – Vi i den privilegierade delen av världen måste förbereda oss på att ta emot fler, säger Gunnel Axelsson Nycander vid Svenska kyrkan.

I fjol tvingades 23,5 miljoner människor fly från sina hem på grund av extremväder, enligt årets rapport från IDMC, en organisation erkänd av FN som övervakar interna flyktingströmmar globalt.
I snitt flyr 22 miljoner människor på grund av extremväder varje år. Antalet är tre gånger fler än de som årligen flyr inom länder på grund av väpnade konflikter och politiskt förtryck.
Det är också lågt räknat – de som flytt utomlands, eller som tvingats bort av utdragna skeenden som torka, höjda havsnivåer, förstörd jord eller vattenbrist, ingår inte.
I en rapport som släpps i dag slår hjälporganisationen Oxfam fast att människor i fattiga länder löper fem gånger högre risk att tvingas lämna sina hem på grund av väderkatastrofer, jämfört med människor i rika länder.
Samtidigt är det främst de rikaste länderna som orsakar utsläppen. Snittsvensken släpper ut elva ton koldioxid per år om man räknar med utsläppen globalt på grund av konsumtion. Det är nära hundra gånger mer än vad medelpersonen i Bangladesh släpper ut, enligt Oxfam.
– Det är alltså människor som är minst skyldiga till klimatförändringarna, och som har minst medel att skydda sig med, som tvingas betala högst. Det är en dubbel orättvisa, säger Robert Höglund, kommunikationschef för Oxfam i Sverige, till DN.

I tisdags kom en ny rapport som visade att antalet väderkatastrofer ökat med 46 procent under 2000-talet. Enligt FN:s klimatpanel IPCC:s tidigare prognoser gör klimatförändringar katastroferna både vanligare och allvarligare, vilket också tycks ske nu.
Flera av de starkaste tropiska stormarna som någonsin uppmätts har registrerats under de senaste fyra åren, inklusive årets orkaner Irma och Maria, som dödade över 900 bara i Puerto Rico.
För två år sedan dog över 3 700 av en extrem sommarhetta som svepte in över Indien och Pakistan.
En studie som publicerades i augusti i tidskriften Science Advances, gjorde beräkningen att om utsläppen av växthusgaser fortsätter i samma takt som i dag, kommer Sydostasien där en femtedel av jordens befolkning bor, troligen drabbas av återkommande värmeböljor med temperaturer och luftfuktighet som mänskligt liv inte klarar utan skydd.
Globalt löper människor dubbelt så stor risk att behöva fly på grund av katastrofer i dag jämfört med på 1970-talet.
– Det är inte en framtidsfråga längre. Detta händer här och nu, säger Malin Mobjörk, programchef för klimatriskforskningen på Stockholm international peace research institute, Sipri.
Utöver att leda till direkta katastrofer leder klimatförändringar även till ökad risk för konflikter, slår FN fast.
Kriget i Syrien föregicks av tre års torka, den värsta torkan på 40 år, som drabbade över en miljon i östra delarna av landet. En massmigration av svältande bondfamiljer skedde från landsbygden in till städerna. 2011 startade kriget som hittills lett till att över 12 miljoner flytt sina hem och över 220 000 dödats.
En studie har hävdat att en viktig gnista till kriget var klimatförändringarna. I september kom en ny, som ifrågasätter att torkan i landet kan härledas till klimatförändringar. Den studien har i sin tur ifrågasatts.

– Det är alltid många faktorer som är svåra att skilja åt, bakom väpnade konflikter. Men man kan se att klimatförändringar är en riskfaktor, säger Malin Mobjörk.
Gunnel Axelsson Nycander, policyrådgivare för Svenska kyrkans internationella arbete, säger att man från kyrkans sida ser tydliga samband mellan klimatförändringar och humanitära kriser.
– De flesta flyktingar flyr inom landet eller regionen. Även om det fortsätter måste vi i de delar av världen som fortfarande kommer att vara beboeliga under överskådlig tid, förbereda oss mentalt på att ta emot fler.
I juridisk mening existerar inte klimatflyktingar. FN ger inte flyktingstatus åt skyddsbehövande på grund av miljö- och klimatförändringar.
Det är något Oxfam vill ändra, och kräver att FN nästa år utvecklar ett juridiskt erkännande och status för människor som tvingas korsa landgränser på grund av katastrofer.
Gunnel Axelsson Nycander håller med:
– FN erkänner att klimatflyktingar finns och att gruppen växer. Men de befinner sig i ett juridiskt limbo och ett regelverk måste till.
Migrationsverket uppger att uppehållstillstånd på grund av flykt från miljökatastrofer har utfärdats. Hur många kan man inte svara på, men klart är att sedan den tillfälliga lagen som begränsade rätt till uppehållstillstånd i Sverige infördes i juli i fjol så är det inte längre möjligt att söka skydd som klimat- eller miljöflykting.
– Den tillfälliga lagen är just tillfällig och den får vi anledning att återkomma till, säger Lövin och fortsätter:
– Det är väldigt viktigt att frågan väcks, för den kommer att vara högst relevant när vissa platser på jorden blir obeboeliga. Men i dagsläget är det inte möjligt att definiera vad en klimatflykting är för att föra in det i FN-konventionen.
Utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka, enligt FN:s senaste rapport. Samtidigt är USA:s president Donald Trump klimatförnekare och har deklarerat att han drar sig ur Parisavtalet.
Klimatminister Isabella Lövin (MP) tar upp att USA:s kolproduktion ökat senaste året.
– Jag är enormt oroad över att klimatförnekare fått ett så starkt inflytande globalt, i en tid när vi måste göra allt för att minska utsläppen och där fattiga drabbas värst. Det visar att länder som Sverige måste ta ett än större ansvar som föregångsland, säger hon till DN.
Oxfam anser att regeringen i många frågor tar sitt ansvar, framför allt internationellt, där Sverige bland annat är största givarland per capita till FN:s gröna klimatfond. Däremot kritiserar organisationen bristen på mål för att minska svenska konsumtionsutsläpp, dvs utsläppen, både inhemska och globala, på grund av alla varor och tjänster som vi konsumerar.
– Jag håller med om att det är något som vi måste diskutera mer. Jag är inte främmande för att sätta upp mål för hur vi minskar konsumtionsutsläpp, säger Lövin och fortsätter:
– Vi har infört avdrag för reparationer och kemikalieskatt på elektronik. Flygskatten är också ett viktigt led i att få ned konsumtionsutsläppen.
Svenskarnas flygresor har ökat med 77 procent sedan 1990.
– Det är ett av världens billigaste länder att flyga i så vi har verkligen en hemläxa att göra. Det är förvånande att majoriteten av oppositionspartierna är emot en sådan skatt.

Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se "

"Fakta. Prognos: 200 miljoner klimatflyktingar
Redan 1990 slog FN:s klimatpanel IPCC fast att den största konsekvensen av klimatförändringar kommer att vara migration.
Fem år därpå skrev professor Norman Meyers på brittiska universitetet i Oxford i en rapport att antalet klimatflyktingar globalt var 25 miljoner, och närmade sig dåvarande antalet flyktingar från väpnade konflikter och politiskt förtryck, 27 miljoner. Han spådde då 200 miljoner klimatflyktingar år 2050.
Sedan 2008 flyr årligen i snitt 22 miljoner människor sina hem, till annan plats inom hemlandet, på grund av naturkatastrofer.

Fakta. Stora flyktvågor efter katastrofer
I fjol tvingades 12,9 miljoner på flykt på grund av stormar. Cyklonen Winston fick runt 540 000 att förlora sina hem bara på Fiji – 62 procent av befolkningen. I flera av de hårdast drabbade områdena hade människor redan innan kämpat med vattenbrist och andra svårigheter orsakade av El Niño året innan.
I år orsakade orkanerna Harvey, Irma och därefter Maria i tät följd katastrofer i sydöstra USA men framför allt i Karibien.
Under 2015 och 2016, tvingades totalt 11,5 miljoner fly sina hem i Sydostasien på grund av översvämningar och jordskred till följd av massiva regn. De årliga monsunerna och stormarna var mer intensiva än någonsin.
Sommaren 2015 slog en av historiens värsta värmeböljor till i Indien och Pakistan, och dödade över 3 700 personer.
I augusti i år drabbades över 43 miljoner i Bangladesh, Nepal och Indien av extrema monsuner, och över 1 200 dog av följderna.
De flesta som flytt försöker återvända så snart som möjligt, men många hindras på grund av att de inte har råd eller möjlighet att återuppbygga hemmet. Flykten kan pågå under åratal och drabbar barns skolgång, och ökar otryggheten hos de flyende.
Källa: Oxfams rapport ”Uprooted by climate change”, 2017 "

DN TORSDAG 2 NOVEMBER 2017

Japan fasar för att mista sin brittiska bro till Europa

Nerverna är på helspänn i Japan inför Brexit. Blir det en hård skilsmässa mellan britterna och EU utan avtal hotar det japanska näringslivet med att överge Storbritannien – landet som är dess bro till EU.

Brexit sänder svallvågor långt utanför EU:s gränser. I Japan väntar man otåligt på besked om vad skilsmässan från EU kommer att innebära. Stora investeringar står på spel.

– Brexit är inte bra för Japan, eftersom så många japanska företag är verksamma i Storbritannien. Vi hoppas på att det blir ett mjukt Brexit där Storbritannien behåller en nära relation med EU. Men än så länge vet vi ingenting om vad som händer med tullar och annat, säger Fukunari Kimura, professor i nationalekonomi och chefsekonom på det asiatiska forskningsinstitutet Eria.

I reda siffror har runt 1 000 japanska företag med 142 000 anställda verksamhet i Storbritannien. Särskilt stor är japansk bilindustri på de brittiska öarna. Japanska biltillverkare står för hälften av all biltillverkning på brittisk mark.

Nu befarar man att hela poängen med att vara i Storbritannien, att använda landet som utgångspunkt för affärer på hela EU:s gemensamma marknad, är på väg att försvinna. Flera företag har redan aviserat planer på en eventuell flytt från landet. Otåligheten på besked är stor.

– Många japanska företag har fabriker och dotterbolag i Storbritannien. Men vilken strategi de ska ha är svårt att veta, eftersom de inte vet vad som kommer att hända, säger Fukunari Kimura.

Den vanligtvis försiktiga japanska regeringen har varit tydlig i sin oro kring Brexit. I en promemoria hösten 2016 varnade regeringen för att EU-utträdet kan tvinga japanska företag att flytta från Storbritannien till andra EU-länder. I dokumentet konstaterar man att Japan har ökat sin aktivitet i Storbritannien ända sedan Margaret Thatcher var premiärminister. Hon sålde in landet som en inkörsport till EU.

Nu oroas Japan av att det kan bli tullar i handeln mellan Storbritannien och EU, att London förlorar status som finansiellt centrum och att det kan bli svårt att hitta kvalificerad personal i Storbritannien. Redan har finansiella institut som Nomura, Daiwa och Sumitomo Mitsui meddelat att de vill flytta sina europeiska högkvarter till Frankfurt. Biltillverkning med avancerade fabriker är mer svårflyttad.

– Att flytta till kontinenten för också med sig vissa fasta kostnader. Det är ett stort beslut. Jag har talat med folk på Honda och Toyota. De säger att de avvaktar eftersom de inte har så mycket information ännu. Men om den ekonomiska miljön försämras radikalt måste de definitivt tänka om, säger Fukunari Kimura.

Han ser en något oväntad lösning, att Storbritannien går in i frihandelssamarbetet TPP efter EU-utträdet. Det är ett avtal mellan länder vid Stilla havet, men också bland andra Kanada, Mexiko, Australien, Japan och Vietnam. Även USA har varit med i förhandlingarna men drog sig ur med Donald Trump som president.

– Storbritannien kan bli ett asiatiskt land, skrattar Fukunari Kimuar. Han blir snabbt allvarlig igen.

– Det är faktiskt inte en särskilt konstig idé. Du har Nya Zeeland och Australien där. De har många gemensamma nämnare med Storbritannien. Går Storbritannien med kanske det också blir lättare att locka tillbaka USA i framtiden.

Samtidigt som förhandlingarna om Brexit är inne i ett kritiskt skede har Japan och EU nyligen slutit ett frihandelsavtal. Fukunari Kimura ser det som ett steg i rätt riktning mot andra frihandelsavtal i världen. Och avtalet lär få ökad tyngd om Brexit innebär att handelshinder uppstår mellan EU och Storbritannien.

– Om Brexit är riktigt dåligt så kommer värdet av avtalet mellan EU och Japan definitivt att öka betydligt.

Efter många år av recession börjar nu japansk ekonomi bli mer ”normal”, enligt Fukunari Kimura. En stor del i det har premiärminister Shinzo Abe som med sin ”abenomics”, ekonomisk

stimulans parad med strukturreformer, fått den länge stillastående ekonomin att så smått börja röra på sig.
– Vi är på väg tillbaka till en mer normal period efter 20–25 år av recession. Arbetslösheten är under 3 procent, antalet jobb ökar sakta, BNP växer och aktiemarknaden stiger.
Det som behövs nu, enligt Kimura, är att öka antalet som deltar i arbetskraften. Japan har en åldrande befolkning som tär på statskassan, statskulden är 240 procent av BNP. Kimura ser steg i rätt riktning. Andelen kvinnor som arbetar ökar sakta. Men han tror också att folk kommer att behöva arbeta längre upp i åren framöver. Dessutom kommer Japan att behöva utländsk arbetskraft, något man hittills har varit restriktiv med. Även de portarna kommer att öppnas, enligt Kimura.
– Det är bara en tidsfråga innan vi accepterar utländsk arbetskraft.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se

" Fakta. Japans ekonomi
Japan är världens tredje största ekonomi.
Efter en lång recession har Japans ekonomi åter börjat växa. Andra kvartalet i år var BNP-tillväxten uppe på 4 procent i årstakt. Siffran innebär att ekonomin redovisat oavbruten tillväxt under sin längsta period på elva år. OECD räknade i sin juniprognos med att BNP i Japan ökar med 1,4 procent i år.
Arbetslösheten i Japan är runt 3 procent, den lägsta på 21 år. "

DN TORSDAG 2 NOVEMBER 2017

" Så blev striden om den polska urskogen en fråga om EU:s makt

Regeringen i Polen hotar Europas märkligaste skog, Bialowieza. Då griper EU-kommissionen in för att hindra skövlingen, och konflikten har därmed kommit att beröra frågor om hur långt EU:s makt ska få sträcka sig, skriver Gunnar Wetterberg.

Lite i skymundan av striden om de polska domstolarna har den nya regeringen tagit ett annat drastiskt steg. Den har gett tillstånd till omfattande avverkningar i Bialowiezaskogen, med risken för angrepp av barkborrar som ursäkt.
Bialowieza är ett unikum i Europa. Det är den stora skog som är bevarad i mest ursprungligt skick. Den har brukats av människor i många hundra år, men aldrig huggits och nyplanterats på det sätt som skett med nästan alla andra skogar på kontinenten. I praktiken är den det närmaste man kan komma en urskog i Europa, och därför har den blivit ett vallfartsmål för biologer, ornitologer och naturälskare.
Den ursprungliga skogen har blivit hemvist åt många arter som försvunnit där det moderna skogsbruket dragit fram. Bialowieza är på många håll snårig och svårframkomlig. I sin artikelserie ”Skogen vi ärvde” medgav Maciej Zaremba att hans känslor inför den polska urskogen var blandade, trots dess biologiska och kulturella betydelse: ”Ogenomtränglig av fallna träd, full med påminnelser om att de flesta liv är dömda på förhand. Magnifik, men på ett kusligt sätt. Inte ens Rousseau skulle lyckas finna någon harmoni i detta kaos. Om det vore min skog skulle jag städa här. Man vill inte få dödstankar redan på morgonpromenaden. Jag reste hit för en lektion i skogskunskap, och jag lämnar Bialowieza med en kulturinsikt. Vad vår skogslängtan än

står efter, inte är det det ursprungliga. De skogar som människan finner sköna är sådana som hon själv skulpterat: naggade av jordbruket, plockade på spisveden, brända av finnarna, betade av tamboskapen, skyddade av folktron och av fogdens svärd" (DN 8/5 2012).
Att Bialowieza över huvud taget finns kvar är förunderligt. Skogen låg mitt emellan de tyska och ryska imperierna, nära härvägarna där arméerna marscherade fram och tillbaka från tidig medeltid till 1900-talets förödande världskrig. Soldaterna högg ned träd för att komma fram och för att värma sig, de jagade skogens djur till föda och brände byar och fält för att svälta ut motståndarna.
För 20 år sedan fick Bialowiezas historia och kulturella betydelse en ömsint genomgång. Den engelske historikern Simon Schama har publicerat lysande studier av den holländska guldåldern, franska revolutionen och judarnas historia, men 1995 kom han ut med "Landscape and memory", där människans omgivning står i förgrunden. I den förkortade svenska utgåvan ("Skog. Landskap och minne. En civilisationshistoria", Gedins 1997) dominerar Bialowieza bokens upptakt. Schama söker sig tillbaka till sitt mödernes rötter i de djupa skogarna på ömse sidor av gränsen mellan Polen och Belarus. Bialowieza hörde ursprungligen till storfurstendömet Litauen (mycket större än dagens baltiska republik), Europas sista hedniska rike. Det blev inte kristet förrän härskaren Jagiello gifte sig med den polska kungadottern Jadwiga 1386 och blev kung Vladislav II av Polen-Litauen. I sinom tid gifte sig hans ättling Katarina Jagellonica med Johan III av Sverige, och med deras son Sigismund kom en gren av Vasasläkten på den polsk-litauiska tronen.
I mitten av 1600-talet flydde många judar till Bialowieza undan Bogdan Chmielnickis pogromer i Ukraina, även om Schama tror att de första judarna kan ha kommit redan på 1100-talet. De dominerade många byar i skogen ända tills nazisterna kom. De levde av skogen, av jakten och av att hugga timmer som flottades ut för vidarebefordran till båtbyggare i Holland och England. Under Napoleonkrigen tågade arméerna fram och tillbaka, men skogen och dess folk återhämtade sig efter striderna.
Industrialiseringen gick hårt åt Europas skogar. De kommersiella intressena naggade även Bialowieza i kanten – somt blev plank och slipers åt tyska järnvägar, annat röjdes för att ge plats åt spannmål, och flera glasbruk anlades med urskogen som bränsle. Men Bialowiezas hjärta räddades av jakten – dit hade älgen, vargen och björnen flytt från västra Europa, men framför allt strövade hundratals visenter där, Europas väldiga bison, ett magnifikt byte för polska kungar, ryska tsarer och tyska kejsare. Redan 1541 inrättades en del av skogen som reservat för visentjakten, och 1639 frigav Sigismunds son Vladislav IV alla bönder i Bialowieza som tack för att de gjorde tjänst som skogvaktare.
Efter storhetstiden delades Polen på 1700-talet mellan Preussen, Österrike och Ryssland, och Bialowieza hamnade i den ryska delen. Moskva slog brutalt ned de polska upproren 1831–1832 och 1863–1864, men de som härdade ut längst var partisanerna som gömde sig i skogens djup. Härifrån kom några av Polens största författare – på 1800-talet Adam Mickiewiwicz, i senare tid Tadeusz Konwicki och Czeslaw Milosz – och de valde ofta motiv med anknytning till den stora skogen och kampen för självständighet.
Under första världskriget ryckte de tyska arméerna fram mot Ryssland, lade beslag på Bialowieza och fraktade hem fem miljoner kubikmeter virke från urskogen. De tyska soldaterna jagade viltet för köttets skull – tusentals hjortar och rådjur gick åt, och visenterna mejades ned med artilleri. I början av 1920-talet fanns inga visenter kvar, och det brittiska skogsbolaget Century fortsatte tyskarnas skövling. Med djurparkernas hjälp kunde dock visentstammen byggas upp igen på 1930-talet, och Hermann Göring var en ofta sedd gäst redan före krigsutbrottet.

I Molotov-Ribbentroppaktens spår lade Sovjetunionen beslag på Bialowieza i andra världskrigets första skede, men efter brytningen mellan Hitler och Stalin ryckte tyskarna fram på nytt. Sommaren 1941 inleddes en klappjakt på byarnas judar, drygt en tiondel av skogarnas befolkning. Göring planerade ett väldigt jaktreservat, men från våren 1943 blev skogen tillflykt för judiska partisaner som flytt från de polska städernas ghetton. Då sovjetarmén drivit bort tyskarna fortsatte motståndet i Bialowieza, nu mot Stalins säkerhetsstyrkor. I byarna och städerna finns gravar och minnesmärken efter Gestapos och NKVD:s razzior.

När världskriget var över gick Stalin med på att Polen skulle få den äldsta delen av Bialowieza. Den vitryska delen lades under statlig förvaltning, medan Polens del blev nationalreservat 1947. På 1950-talet kom Nikita Chrusjtjov i tsarernas fotspår och lät bygga ett eget jaktslott i urskogen. Den polska delen fördes upp på Unescos världsarvslista 1979, den vitryska 1992. Den skyddade skogen omfattar knappt 142 000 hektar, med en buffertzon på drygt 166000 hektar, sammantaget en aning större än hela Blekinge.

Av den polska skogens 60000 hektar är bara omkring en sjättedel fredad som nationalpark. Det ger den polska staten ett betydande manöverutrymme. Upprinnelsen till dagens konflikt mellan Polen och EU kom 2012, samma år som Maciej Zaremba publicerade sin artikelserie i DN. Då utsattes Bialowieza för ett stort angrepp av granbarkborrar. De polska myndigheterna tog detta till intäkt för att avverka åtminstone 180000 träd, för att hindra borrarnas spridning och för att minska risken för skogsbrand.

På så vis brukar skogsfolk rekommendera att man hanterar angrepp av granbarkborrar, men ska man göra likadant i en urskog? Greenpeace och andra miljögrupper var starkt kritiska. De hävdade dels att många av de hotade arterna behöver just död ved för att överleva, dels att myndigheterna passade på att avverka många träd som inte hade utsatts för angrepp.

Konflikten trappades upp när PIS (Lag och rättvisa) vann valet 2015 och skogsmannen Jan Szyszko blev miljöminister i Beata Szydlos regering. Szyszko tog initiativet till att tredubbla den volym som skulle få avverkas 2012–2021, och förklarade att beslutet att göra Bialowieza till en del av världsarvet var ogiltigt, eftersom den lokala befolkningen inte hade fått säga sitt.

Men det var inte bara Unesco som tagit sig an Bialowieza, utan också EU. Urskogen är en del av EU-programmet Natura 2000, som skapades sedan medlemsstaterna i maj 1992 antagit gemensamma regler för att skydda ömtåliga naturmiljöer och arter. Sedan programmet antogs har alla EU-länder listat skyddsvärda miljöer – bara i Sverige finns det 4000 Natura 2000-områden. För dessa områden ska det antas bevarandeplaner som EU-kommissionen övervakar.

Med Natura 2000-reglerna i ryggen har EU-kommissionen därför uppmanat Polen att upphöra med avverkningarna, men Polen hävdar att de är nödvändiga för besökarnas säkerhet. EU-kommissionen har då gått vidare och anmält Polen till EU-domstolen. Sådana processer tar normalt flera år, men i slutet av juli i år kom ett ovanligt ställningstagande. I ett interimistiskt beslut uppmanade EU-domstolen den polska regeringen att ställa in avverkningarna tills den rättsliga prövningen blivit klar. I ett pressmeddelande har det polska miljöministeriet svarat att man inte tänker följa domstolens uppmaning, vilket innebär att det kan bli frågan om stora vitesbelopp för varje dag som Polen trotsar domstolens beslut.

Konflikten om Bialowieza har därmed kommit att beröra viktiga frågor om hur långt EU:s makt ska få sträcka sig. Att kommissionen ifrågasätter hur ett enskilt land sköter sin miljö och sitt skogsbruk innebär att den griper in i konkreta avvägningar på lokal nivå. EU tar

ansvar för hela kontinentens miljö- och kulturarv. Eftersom unionens andra medlemsstater för länge sedan huggit ned sina ursprungliga skogar måste Polen avstå från normalt skogsbruk i Bialowieza. Det är den uppoffringen som PIS-regeringen motsätter sig, med omsorgen om den lokala befolkningens försörjning som förevändning. Men kanske är det just den sortens kortsiktiga lönsamhetskrav som vi behöver den gemensamma unionen för att parera?
Gunnar Wetterberg är författare, senast till trebandsverket ”Skånes historia”.

Gunnar Wetterberg "

DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017

" Trump på hinderbanan

Säkert är det skönt för Donald Trump att komma hemifrån ett tag. Den ytterst besvärande utredningen av Rysslands inblandning i det amerikanska valet förargar en stingslig president. Orättvisa journalister i Washington lägger sten på börda. Som väl är inleder Trump på fredagen en tolvdygnsutflykt till Asien, som inkluderar besök i Japan, Sydkorea, Kina, Vietnam och Filippinerna.

Det är en viktig resa. Hela Östasien är en riskzon. Vita husets stab oroar sig för att chefen inte ska orka hålla sig till ämnet. Den större frågan är som vanligt om han har med sig någon plan.
Nordkoreas kärnvapen har präglat utrikesarenan under presidentens första tio månader. Hotet har tagit ett alarmerande, kvalitativt steg. Kim Jong Un har redan missiler som inte bara kan nå grannländer utan även USA:s fastland. Trump har försökt övertrumfa diktatorns tirader med varningar för ”eld och raseri”, och har hånat den ”lille raketmannen”. Utrikesminister Rex Tillerson har blivit tillsagd att inte slösa bort sin tid med samtal. Men vad betyder det, förutom skärpta ekonomiska sanktioner?
Trumps twittrande skrämmer inte Kim. Kärnvapnen är regimens livförsäkring, och han tänker inte skrota dem frivilligt. Militära försök att tvinga honom lär utlösa hämnd, åtminstone mot Sydkorea. Ett amerikanskt anfall skulle kunna resultera i miljoner döda. De stridslystna utfallen mot Nordkorea vållar därför rysningar hos USA:s asiatiska allierade.
Kina skulle kunna hjälpa till, men tänker inte låta Nordkorea kollapsa. Även om man röstar för FN-sanktionerna tillämpas de lite lagom. En flyktingvåg vill Peking inte veta av, inte heller blotta tanken på amerikanska trupper vid sin gräns till ett återförenat Korea.

Men Kina är förstås en större utmaning än så. Den kommunistiska diktaturen blir allt hårdare, president Xi Jinping allt mäktigare. På den nyss avslutade partikongressen lade han fram sin vision om den nya eran i världen, där hans auktoritära system står modell och vacklande västdemokratier tvingas träda tillbaka. Gamla doktriner om att inte lägga sig i andra länders angelägenheter är obsoleta.
Övriga Östasien oroas av kinesisk expansionism, och hoppas att USA ska lägga band på den. Så hur ser Trump på till exempel Öst- och Sydkinesiska havet, som Peking betraktar som territorialvatten? Oklart.
Han tycks tills vidare ha ställt in det förebådade handelskriget mot Kina, vilket är bra, men det finns spelregler som behöver försvaras. USA borde samarbeta med likatänkande för att upprätthålla vissa normer. I stället drog sig Trump ur handelsavtalet TPP.
Resans första stopp sker i Japan och Sydkorea, allierade sedan andra världskriget. De har också varit måltavlor för Trump på grund av sina handelsöverskott, och under valkampanjen anklagade han dem för att åka militär snålskjuts. Nordkorea dominerar dagen i både Tokyo och Seoul, båda länderna har börjat tvivla på USA:s försvarsförpliktelser. En debatt om egna kärnvapen förs, särskilt i Sydkorea.
I Japan vill premiärminister Abe göra om den pacifistiska författningen till något mer användbart. Sydkorea har inte glömt det japanska kolonialväldet, och Kina försöker alltid slå in kilar mellan de två länderna. Samtidigt har Kina skällt på Sydkoreas nya missilförsvar mot Nordkorea, och blåste först i veckan av en årslång ekonomisk bojkott. Trump ger inte intryck av att ha tänkt igenom en strategi för att hantera dessa komplexa relationer.
Efter visiten i det kommunistiska Vietnam avslutar Trump i Filippinerna, där president Duterte för ett skoningslöst krig mot knarket. Polis och privatmilis skjuter för att döda och slippa rättegångar, hittills har minst 7 000 offer skördats. USA:s president berömmer.
Trump har en bristfällig förståelse för enkla ekonomiska samband, förblindad som han är av frihandelns fasor. Men dessutom är Trump uppenbart ointresserad av demokrati och mänskliga rättigheter, vare sig det nu handlar om Kina eller Filippinerna. En amerikansk president kan inte fixa alla problem överallt. Men när USA tidigare har stått upp för friheten i världen har det faktiskt betytt något.
Parollen ”Amerika först” inger inget förtroende i Asien. Varken starkare eller mindre länder vet vad de kan förvänta sig, och inte vad som krävs av dem. Samtidigt växer och mörknar den kinesiska skuggan. USA behövs fortfarande i högsta grad som motvikt och stabiliserande faktor. Frågan är om Donald Trump är kapabel och intresserad av att ställa upp.

DN 3/11 2017 "

DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017

”Vi har framfört vår oro till FN”

" Den allt svårare situationen för rohingyer har varit känd av FN i flera år, men har tystats ned av FN-personal på plats i Burma. Utrikesminister Margot Wallström menar att det är av yttersta vikt att all personal omgående ges tillträde.

Under de senaste veckorna har runt 600 000 människor ur den muslimska minoriteten rohingyer tvingats på flykt från delstaten Rakhine i Burma.
FN:s kontorschef i Burma ska under lång tid ha försökt att tysta ned den allt svårare situationen för den muslimska minoriteten rohingyas, för att i stället måna om sina relationer med regeringen i Burma, ledd av Aung San Suu Kyi.
FN-chefen, kanadensaren Renata Lok-Dessallien, ska ha försökt att hindra FN-personal från att besöka Rakhine, där nästan alla rohingyer bor, och hon har velat tysta de som velat lyfta frågor om mänskliga rättigheter för folkgruppen, enligt uppgifter bland annat till The Guardian och BBC. Lok-Dessallien har nekat till anklagelserna men har återkallats till New York.
– Samtliga humanitära aktörer måste omgående ges fullt och säkert tillträde. Uppgifterna om bristfälligt agerande är oroande och vi har framfört vår oro till relevanta FN-representanter, kommenterar utrikesminister Margot Wallström i ett mejl till DN.
Ett par interna FN-rapporter som har tagits fram under Lok-Dessalliens tid har stoppats av henne. En konsultrapport från 2015 riktar skarp kritik mot usel samordning mellan olika FN-organ och en flagrant flathet i förhållande till regimen i Burma. Rapporten, med titeln ”A slippery slope: helping victims or supporting systems of abuse?”, gjordes på uppdrag av FN:s kontor för de mänskliga rättigheterna och är extremt vass i sin kritik av FN-organens ofta usla samordning. Situationen i Rakhine jämförs med ”det humanitära samfundets systematiska misslyckande under slutskedena av kriget i Sri Lanka”. Dokumentet är stämplat ”confidential” och ska ha stoppats av FN:s människorättschef prins Zeid, men spreds bland FN-personal lokalt och till ett antal journalister. Den har inte formellt publicerats och ledde heller aldrig till att några åtgärder vidtogs mot händelseutvecklingen i Burma.
Aung San Suu Kyi, som belönades med Nobels fredspris år 1991, har fått massiv kritik för att ha sett mellan fingrarna medan hundratusentals människor tvingats fly. Det varnas för att vad som pågår är etnisk rensning eller folkmord.
– Som medlem i säkerhetsrådet har Sverige tagit en ledande roll och verkar aktivt för ett kraftfullt och enat agerande och har vid flera tillfällen tagit initiativ till diskussioner om situationen i Rakhine. Nyligen genomfördes det första öppna säkerhetsrådsmötet om Myanmar sedan 2009, skriver Margot Wallström, som nyligen kommit överens med sina nordiska kolleger om att agera gemensamt mot övergreppen.
Dilemmat är väl känt: när FN vill sända in personal i ett land för att förhindra att ett spänt läge urartar till våld, släpps organisationen in bara med regeringarnas tillåtelse. När en regim misstänkts vara medskyldig till våldet, (vilket inte är ovanligt), kan FN-personalen riskera att kastas ut om de är alltför kritiska till makten. Om de däremot tiger eller är för lama sviker de sitt uppdrag.
Den svenska regeringen har mer än fördubblat det humanitära stödet för krisen i Rakhine.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"**Fakta. Rohingyer**
Rohingyer är en etnisk grupp av mestadels muslimer som levt i generationer i Burma, som har en till största delen buddistisk befolkning.
Rohingyer kallas ofta för världens mest förföljda minoritet. Nästan alla rohingyer bor i delstaten Rakhine i nordvästra Burma. De tillhör formellt inte någon av Burmas 135 minoriteter och har sedan 1982 nekats medborgarskap i landet, vilket i praktiken gjort dem statslösa och begränsat deras möjligheter att studera, arbeta, resa, få tillgång till sjukvård och utöva sin religion.
Sedan i slutet av 1970-talet har drygt 1,5 miljoner rohingyer flytt från Burma. Bara sedan den 25 augusti beräknas runt 600 000 anlänt till Bangladesh i den största och senaste flyktingvågen. Sedan tidigare finns det över en halv miljon invånare från den muslimska minoriteten i grannlandet. I dag finns det därför betydligt fler rohingyer i Bangladesh än i Burma. "

DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017

" Sverige finansierar sexualundervisning

Fler ungdomar i afrikanska länder ska få sexualundervisning i ett FN-projekt som Sverige finansierar. Beslutades fattades på Unescos generalkonferens i Paris där utbildningsminister Gustav Fridolin (MP) deltar.

– Vi vet att en bra sexualundervisning är helt avgörande för att säkra flickors rätt till skolgång, säger Gustav Fridolin.
Konferensen hålls vartannat år och samlar de 195 medlemsländerna för FN-organet för att besluta om Unescos budget och strategier för bland annat klimatförändringar, pressfrihet och jämställdhet. Sverige har suttit i styrelsen sedan 2013 och det har enligt Gustav Fridolin haft stor betydelse för Unescos utveckling.
– Sverige har påverkat både strukturer och arbetssätt inom Unesco som man även har överfört till andra FN-organ. Det handlar bland annat om att budgeten har blivit mer transparent vilket ökar andra länders beredskap att vara med och betala. Och i svåra men viktiga frågor som pressfrihet, konstnärers frihet att uttrycka sig och sexualundervisning har Sverige varit helt avgörande, säger utbildningsministern.
Projektet i Afrika ”Our Rights, Our Lives, Our Futures” ska pågå mellan 2018 och 2020 och finansieras med knappt 80 miljoner kronor.

Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se "

DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017

" Mystiskt hålrum upptäckt i den största pyramiden

Forskare har upptäckt en stor hålighet inuti den största pyramiden av dem alla, Cheopspyramiden i Egypten.

Trots att Cheopspyramiden är ett av de äldsta och största monumenten av de alla är det fortfarande oklart hur pyramiden en gång byggdes. Att undersöka innanmätet kan därför ge forskarna ovärderlig information, men hur tar man reda på hur något ser ut inuti om detta ”något” består av ett myller av 2,3 miljoner tontunga stenblock?
Japanska, egyptiska och franska forskare har nu – för första gången – tagit hjälp av avancerad partikelfysik för att ta reda på vad som döljer sig bakom de till synes ogenomträngliga stenblocken. Och det visar sig att där bakom, snett ovanför ”Konungens kammare”, finns ett minst 30 meter långt hålrum.
Hålrummet är den första större struktur som hittats i Cheopspyramiden sedan 1800-talet.
Forskarna, som redovisar sina resultat i tidskriften Nature, använde sig av myoner, en ”restprodukt” från den strålning som kommer från yttre rymden som kan tränga igenom sten och som gör det möjligt att särskilja hålrum inuti en i övrigt helt solid formation.

TT "

DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017

" I dag tiger Ryssland ihjäl sin revolution

På tisdag är det 100 år sedan bolsjevikerna tog makten i Ryssland genom en statskupp. Då lades grunden till Sovjetunionen, världens mäktigaste totalitära samhälle. Antalet offer för diktaturen kan räknas i tiotals miljoner. Men minnet av revolutionen är inget dagens ryska ledare vill fira. Man diskuterar inte heller – man tiger.

Först känner jag inte igen honom. Jag har aldrig sett en staty där Lenin fortfarande har kvar sitt hår.
Fotografen Oksana Jusjko vet däremot direkt vem det är.
– Den där versionen av Lenin har jag sett hundra gånger. På det sättet framställdes han alltid för oss när vi var barn, säger hon.
I hennes sovjetiska barndom fick alla barn en oktoberstjärna med en bild av en ung Lenin, försedd med en rejäl kalufs. Lenin är en del av Oksanas uppväxt, likaså symboliken kring en revolution som i november fyller hundra år.
Och som ingen talar om. I Ryssland brukar man älska att fira olika jubileer – men hundraårsjubileet av den revolution som störtade det gamla Tsarryssland och banade väg för Sovjetunionen förbigås med en närmast kompakt tystnad, framför från officiellt håll.
Frågan är för svår för Kreml att hantera – å ena sidan vill man inte kritisera landets Sovjetförflutna, å andra sidan har miljoner lidit och dött i den bolsjevikiska köttkvarnen.
Framför allt vill Kreml minst av allt ha några nya revolutioner.
Den enda offentliga debatt som har förts var när konservativa krafter nyligen försökte förbjuda filmen ”Matilda” om den sista tsaren Nikolaj II:s älskarinna.

Att Sovjetsystemet tog livet av sammanlagt minst femton miljoner människor – enligt historikern Robert Conquests försiktiga uppskattningar – diskuteras däremot inte alls.
– Ingen behöver en revolution. Det blir bara elände, säger pensionerade Valentina Tjernikova.
Vi står och tittar på statyn ”Gymnasisten Lenin” på ett litet torg i centrala Moskva. Det ligger i närheten av tunnelbanestationen Tjistye prudy och är omgivet av schweiziska ambassaden på ena sidan och ett pampigt herrgårdshus på den andra.
– Det där huset ägdes av en rik släkt, Vysotskij hette de. De blev av med all sin egendom under revolutionen och lämnade Ryssland för alltid. Huset övertogs av pionjärerna. Där ordnas fortfarande en massa hobbyverksamhet för barn, säger Valentina Tjernikova.
Leninstatyn är omgiven av byggställningar och vita presenningar, den håller på att restaureras. Det är inte första gången.
– Det sitter så mycket duvor på Lenins huvud att de har tagit bort huvudet och putsat det några gånger, konstaterar Valentina.
Hon tiger finkänsligt om att duvorna i själva verket bajsar ner Lenin. Vanvördigt vill hon inte uttrycka sig, trots att hennes morfar fick sitt liv förstört på grund av honom.
– Min morfar deporterades eftersom han hade en gård och betraktades som rik. Han dog i ett arbetsläger utanför Tjeljabinsk. Släktingarna fick inget veta, han hade inte rätt att skriva brev hem, säger Valentina och blir plötsligt lite orolig.
– Hoppas jag inte har pratat bredvid mun ... vi är fortfarande lite rädda förstår ni.
Precis som de flesta ryssar i sin generation säger hon inte rent ut vad hon är rädd för. Hon räknar med att omgivningen ska förstå.
Leninstatyerna i Moskva vandaliseras ofta. Om detta vittnar restauratorn Stanislav Pronitjev, som håller på med att slipa den unge Lenins kritvita ansikte.
– Det är alltid folk som vandaliserar honom, han får hjärnskakning och brutna armar och ben ... det här är den tredje Leninstatyn jag restaurerar i Moskva på ett år. Tidigare hade jag ett eget företag och slipade juveler, men jag fick lägga ned när det började gå sämre ekonomiskt. Men Lenin ger jobb. Så jag har lite svårt att tycka illa om honom.
○○○
Man påminns ständigt om revolutionen i Moskva. Mitt emot Bolsjojteatern står Marx kvar. Några stenkast därifrån ligger metrostationen Revolutionstorget som är känd för sina statyer i brons – soldater, fabriksarbetare, skolbarn och idrottare, en uppsättning ideala Sovjetmedborgare. Soldaternas hundar har blanksliten nos eftersom de blir klappade av tiotusentals passagerare varje dag. Det anses betyda tur att smeka hunden.
Det här är ett vanligt sätt att förhålla sig till det förflutna i Ryssland. Man förtingligar det, placerar det på en nivå av oförarglighet.
Vi är på väg till en annan t-banestation med ett revolutionsklingande namn, Komsomolskaja. Därifrån går en underjordisk gång till en järnvägsstation som också har fått behålla sitt sovjetiska namn, Leningradskij. Precis som Moskvaförorten dit vi är på väg, Zavety Ilitja eller ”Ilitjs testamente”. Ilitj är Lenins fadersnamn och står ofta helt ensamt. Alla i Ryssland vet vem man menar.
Pendeltåget är proppfullt. Vi armbågar oss fram genom gången och lyckas lägga beslag på några platser tillsammans med Jekaterina Stepanenko, som har bjudit oss till familjens datja. Den byggdes av hennes mammas morfar på 1930-talet.
– Morfar Jasja råkade passera en stor brädhög på marken från en gammal affär som hade rivits. Man förstörde ju så många gamla byggnader i Moskva under den här tiden. Han kom över virket gratis och lät transportera ut det till sin nya tomt. Huset byggdes 1934, men

virket är troligen mycket äldre för det kom från en gammal förrevolutionär izba (rysk stuga), säger Jekaterina Stepanenko. Hennes mammas morfar, Jakov Bokstein, var den första akademiskt utbildade i en fattig judisk familj. Jakovs pappa hade flyttat till Moskva, troligen från Ukraina, och börjat handla med tyger i slutet av 1800-talet. Alla fyra sönerna utbildade sig till läkare. Det var som respekterad läkare morfar Jasja erbjöds tomten i Zavety Ilitja.
– Många fick det bättre efter revolutionen, speciellt judar som hade blivit diskriminerade under tsartiden. Åtminstone för en tid fick de större möjlighet att förverkliga sig. (Senare införde Sovjetsystemet begränsningar för judar, bland annat inom utbildning.) Men morfar Jasja tyckte inte alls om Sovjetsystemet. Hans pappa blev av med sitt levebröd och familjen tvingades ge upp halva sin lägenhet vid Park Kultury i centrala Moskva, säger Jekaterina.
○○○
Framme i Zavety Ilitja duggregnar det. Vi passerar en lummig, övervuxen park och en staty på Lenin – en av de tusentals statyer man fortfarande ser överallt i Ryssland, där Lenin klädd i slängkappa pekar ut riktningen för Ryssland med hela armen. Vid sockeln ligger en stor bukett röda nejlikor.
– Det är så idiotiskt att den där statyn fortfarande finns kvar. Dessutom är den ganska ny, den restes under slutet av Sovjettiden och har inget historiskt värde. Jag anser inte att själva orten behöver byta namn därför att Zavety Ilitja är dess ursprungliga namn. Men den där statyn skulle de faktiskt kunna ta bort, säger Jekaterina Stepanenko.
I köket till den brunmålade datjan dricker vi te och äter den syrliga ryska soppan soljanka. Jekaterina och hennes väninna Aleksandra Litvina visar en ny barnbok om revolutionen. De jobbar på ett litet barnboksförlag, ”Pesjkom v istoriju”, (Till fots genom historien) som ger ut historieböcker för barn.
– I det längsta drog vi oss för att göra något alls på 1900-talet. Den perioden ligger så nära och det blir alltid reaktioner hur man än gör. Ryska föräldrar talar gärna med sina barn om de gamla egyptierna och grekerna men många undviker 1900-talet. I våras gav vi i alla fall efter mycket tvekan ut en bok om år 1917 för barn. Vi vill att föräldrarna ska få en plattform för diskussioner, säger Aleksandra Litvina.
Boken gavs ut i 3 000 ex. Trots att det i ett land med 144 miljoner invånare är ”en droppe i havet” enligt Aleksandra är hon glad över att den har sålt bra.
– Problemet i Ryssland när vi ska tala om revolutionen är att vi alla är präglade av ett 1900-tal då det bara fanns en sanning. Vi har alla matats med samma schabloner, om någon säger ”Ilitj” tänker vi genast ”dedusjka Lenin” fast han verkligen inte vara någon farfar för oss! Vi är fortfarande omgivna av namn som ”Krasnyj oktjabr” (Röd oktober), Leningatan och så vidare. Alla som är äldre än trettiofem var pionjärer i skolan, vilket var en del av ett propagandamaskineri – och samtidigt är det ju en del av oss! Det blir en förskräcklig paradox som man inte vet hur man ska hantera. De flesta undviker helst att krossa sina egna schabloner för de vet inte hur de ska ersättas, säger Jekaterina Stepanenko.
Dedusjka Lenin betyder farfar Lenin och var en del av Sovjetsamhällets fostran för barn. Att göra Lenin till en snäll barnaälskande farbror trots att han lät arkebusera motståndare utan misskund och för ändamålet grundade Tjekan, föregångarna till KGB och senare FSB, var Stalins verk. Han ville framstå som den verklige ledaren.
○○○
En person som systematiskt försöker luckra upp den schablonartade synen på ryska revolutionen är journalisten Michail Zygar. Han har nyligen kommit ut med boken ”Imperiet måste dö”, som handlar om år 1917 och människorna som deltog i samhällsomvälvningarna.

Samtidigt driver han projektet ”Svobodnaja istorija” eller ”Fri historia”, som har en egen nätsida där man dag för dag lägger ut citat ur brev, dagböcker och tidningsartiklar av politiker, författare och affärsmän från år 1917. Sidan (www.project1917.ru) har även en engelsk version.
– Alla historiska skeenden blir alltid omtolkade, de skiftar i betydelse därför att samhällena väljer att ändra på dem i efterhand. Det som inte ändras är människan. Människorna för hundra år sedan var exakt likadana som i dag – men Ryssland såg annorlunda ut, säger Zygar när han i början av hösten håller ett föredrag om sin bok för en fullsatt sal på Maria Tsvetajeva-museet i Moskva.
Mellan mars 1917, då tsaren störtades och november 1917 då bolsjevikerna genomförde sin statskupp var Ryssland det kanske friaste landet i världen. Det första landet som avskaffade dödsstraffet och ett av de första som gav kvinnor och män lika rösträtt – flera år före Sverige.
Yttrandefriheten drogs hastigt in när bolsjevikerna kom till makten genom en statskupp i november 1917. Då infördes det terrorvälde som skulle ta livet av minst femton miljoner människor totalt och som för alltid satte sin prägel på den svartvita, maximalistiska logik som var det sovjetiska samhällets utgångspunkt.
– Ryssland för hundra år sedan var inte det Ryssland vi känner i dag. Synen på våld var helt annorlunda – polisen torterade inte folk och det betraktades inte som normalt att bli misshandlad av ordningsmakten. Korruption förekom men det var inte normalt att stjäla. Det var ett brott, säger Michail Zygar.
Han tillägger:
– När Ryssland förlorade kriget mot Japan år 1905 avgick befälhavaren för flottan – storfursten Aleksej som var tsarens nära släkting. Ja, det stämmer! Människor avgick! säger Zygar och möts av spontana skratt i publiken.

○○○
Tillbaka i datjan i Zavety Ilitja tar Aleksandra Litvina fram gamla svartvita fotografier på sina släktingar. Hennes mammas morfar från Tobolsk var den första i sin släkt som arbetade på ett kontor. Han gifte sig med en fabriksarbeterska och paret fick fyra döttrar. Efter revolutionen kunde alla barn utbilda sig.
– För dem var revolutionen antagligen bra. Det berodde delvis på att de inte ägde något. Det var helt annorlunda för dem som hade egendom och i ett slag förlorade allt, konstaterar Aleksandra Litvina. Hon konstaterar att det inte är speciellt vanligt i Ryssland att man har kvar bilder på sina släktingar så långt som tre generationer tillbaka.
– År 1917 var över 70 procent av den ryska befolkningen bönder. Bara femtio år tidigare hade de varit livegna. De tog sällan några bilder av familjen och efter revolutionen flyttade många in till de stora städerna. Familjer och gemenskaper splittrades. All kunskap om tidigare generationer försvann, alla band bakåt klipptes av, säger Aleksandra.
Jekaterina konstaterar att hon vet allt om sin mammas judiska släkt, men nästan ingenting om sin pappas.
– Min pappa hade ingen kontakt med sin far, han försvann på samma sätt som många gjorde under sovjettiden. Jag bär hans ukrainska efternamn, Stepanenko. Det är det enda jag har kvar av honom.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

"Fakta. Ryska revolutionen
Ryska revolutionen 1917 brukar indelas i två faser: februarirevolutionen och oktoberrevolutionen. Ryssland följde då den julianska kalendern. Enligt den nuvarande, gregorianska kalendern inföll februarirevolutionen i mars och oktoberrevolutionen i november.

Den 8 mars gick tusentals fabriksarbetare i Petrograd i strejk. Första världskriget pågick och missnöjet mot tsaren Nikolaj II och den katastrofala situationen på fronten hade pyrt en längre tid.
Demonstrationerna växte och den 16 mars abdikerade tsaren.
Mellan den 16 och 20 juli utbröt omfattande demonstrationer bland soldater, fabriksarbetare och sjömän i Petrograd. Bolsjevikerna försökte leda demonstrationen och göra ett första kuppförsök. Det misslyckades och Lenin tvingades fly. Ny regeringschef blev Aleksandr Kerenskij.
Den 7 november gjorde bolsjevikerna sitt andra, framgångsrika kuppförsök. Regeringen störtades och bolsjevikerna slöt fred med Tyskland under förödmjukande villkor för att komma ur kriget.
Därefter följde ett blodigt inbördeskrig som rasade ända fram till 1922.
År 1918 arkebuserades tsaren, hans hustru och fem barn i en källare i Jekaterinburg.
Sovjetunionen grundades i december 1922. Landet upplöstes formellt den sista december 1991.
Vladimir Lenin
Vladimir Lenin föddes som Vladimir Uljanov i ett välbärgat hem år 1870 i Simbirsk. Lenin blev hans revolutionära täcknamn, troligen från floden Lena. Hans bror avrättades efter att ha deltagit i mordet på Alexander II år 1881.
Lenin blev en tongivande revolutionär som gick i exil i början av 1900-talet. Han återvände till Ryssland efter februarirevolutionen 1917, som han alltså inte hade deltagit i. Lenin gjorde då en tågresa genom Sverige på sin färd mot Ryssland och köpte ny kostym på Pub i Stockholm, som betalades av hans socialdemokratiska värdar.
För att kunna återvända fick han hjälp av tyskarna, som ordnade med tågtransport och gav bolsjevikerna, Lenins parti, stora summor pengar.
Lenin ledde bolsjevikernas framgångsrika statskupp samma höst, den så kallade oktoberrevolutionen. Han grundade säkerhetstjänsten Tjekan för att rensa ut klassfiender i samhället, inte minst ”ohyran” på landsbygden som Lenin kallade lärare, självägande bönder, präster, munkar och nunnor.
Lenin dog i Gorkij år 1924. DN "

DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017

" Avhoppet ökar pressen på May

Analys. London. Det var inte för att han en gång lade handen på en journalists knä som han avgick. Den brittiske försvarsministern sir Michael Fallon var rädd för att fler incidenter där han agerat olämpligt skulle avslöjas. Och på onsdagen lämnade han in sin avskedsansökan till premiärminister Theresa May.

Försvarsministern skrev att flera av de anklagelser som riktats mot honom hade varit falska, men han accepterade att hans agerande inte hade nåt upp till den höga standard som man måste förvänta sig av någon som representerade brittisk militär.
Han tog därför konsekvenserna.
Sir Michael Fallon hade på en middag för 15 år sedan placerat sin hand upprepade gånger på journalisten Julia Hartley-Brewers knä.
”Jag sa till honom lugnt och vänligt att om han gjorde det igen skulle jag ’knocka honom i trynet’” berättade hon. ”Han tog bort sin hand och det var det. Jag har inga problem med honom och uppfattar inte incidenten som något annat än smått roande.”
Den här historien såg dagens ljus inte för att Julia Hartley-Brewer anklagade sir Michael Fallon för något utan för att ett exceldokument läckte till en blogg. En lista på i nuläget 40 brittiska konservativa politiker som påstås ha betett sig olämpligt började i veckan delas i sociala medier. Anklagelserna täcker allt från utomäktenskapliga affärer på jobbet, till tafsande och trakasserier.
Oftast mot kvinnor.
Men även mot andra män.
Det är dock svårt att verifiera sanningshalten i påståendena.
I brittisk politik råder en relativt extrem alkoholkultur. I parlamentsbyggnaden finns åtta stycken skattesubventionerade barer.

Här håller man till på kvällarna när omröstningarna är sena. I överhusets källare finns en skjutbana. 1997 ville den stora gruppen nya kvinnliga parlamentariker som kom in med Tony Blair efter Labourpartiets valseger stänga skjutbanan och öppna ett dagis. Förslaget gick inte igenom.
Det var först 2010 som talmannen John Bercow stängde en av barerna och parlamentet fick barnomsorg.
Långsamt moderniseras även brittisk politik. Den debatt om trakasserier och olämpligt agerande som har tagit fart de senaste veckorna är en del av denna process.
Det handlar om att vädra ut en hel kultur.
Rent politiskt kommer sir Michael Fallons avgång olämpligt för premiärminister Theresa May. Det råder inbördeskrig i det konservativa partiet och oenigheten är stor kring vilken linje regeringen bör driva gentemot EU i de pågående Brexitförhandlingarna. Theresa May kritiseras för att vara för mjuk och inte beredd att krascha Storbritannien ut ur den europeiska unionen utan ett färdigt avtal.
Detta menar många av de mer ideologiska förespråkarna av Brexit kan bli nödvändigt.
Huvudanledningen till att det konservativa partiet låter Theresa May sitta kvar är rädslan för att regeringen ska kollapsa. Labourpartiets ledare Jeremy Corbyn kan då bli premiärminister. Han uppfattas vara mycket radikal och detta skrämmer både det konservativa partiet och många brittiska företag.
Näringslivet diskuterar inte bara krisplaner ifall förhandlingarna om Brexit brakar samman, utan även för en Jeremy Corbyn-ledd regering.
Sir Michael Fallon har med sitt avsked satt ribban för avgångar relativt lågt i regeringen. Dyker det upp fler anklagelser mot fler ministrar som kan verifieras kommer dessa ministrar också förväntas avgå. Och varje gång som någon avgår måste premiärminister Theresa May hitta en ny person till den stol som de har lämnat.
Att göra detta utan att rubba den sköra maktbalansen i det konservativa partiet.
Det är inte lätt.
Gavin Williamson
Michael Fallon

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se "

" **Gavin Williamson blir ny försvarsminister**
Gavin Williamson blir ny försvarsminister i Storbritannien. Han tar över efter Michael Fallon som avgått sedan han anklagats för sexuella trakasserier.
Williamson har tidigare varit chefspiska för det Konservativa partiet i det brittiska parlamentet. Hans jobb tas över av Julian Smith. "

DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017

" Ny Fed-chef kan öppna för färre regleringar

Jerome Powell utses till ny chef för den amerikanska centralbanken, Federal Reserve. Därmed blir han en av världens mäktigaste ekonomiska ledare.

Efter ett ovanligt publikt utnämningsförfarande kommer USA:s president Donald Trump utse Jerome Powell till ny chef för Federal Reserve. Han efterträder Janet Yellen, den första kvinnan på posten. Därmed frångår Trump en lång tradition bland nytillträdda amerikanska presidenter att ge den sittande centralbankschefen förnyat mandat, oavsett deras politiska färg.
Med Powell, som måste godkännas av senaten för att bli vald, väntas inte någon omedelbar omsvängning i penningpolitiken. Han har suttit i Federal Reserves ledning i fem år och stått bakom den lågräntepolitik som har gällt under de tidigare Fed-cheferna Ben Bernanke och avgående Janet Yellen. Powell väntas fortsätta i samma spår. Det betyder fortsatta långsamma räntehöjningar, även nästa år.
Däremot anses Powell vara mer skeptiskt inställd till finansiella regleringar än Yellen. Yellen har försvarat de strängare regler på finansmarknaden som infördes under Barack Obamas tid som president. Donald Trump har flera gånger sagt att han vill dra ner på reglerna. Med Powell som centralbankschef kan det bli lättare.
Jerome Powell sticker ut genom att till skillnad från sina närmaste företrädare inte vara en akademiskt skolad ekonomiskt forskare som tydligt har klargjort sina ståndpunkter om penningpolitik. Med sin bakgrund som jurist, investmentbankir och hög tjänsteman i finansdepartementet under George W Bushs presidenttid är han i stället främst en praktiker.
Osäkerhet finns om vilken linje som Powell väljer på längre sikt då stora utmaningar väntar.
Federal Reserve ska enligt ett gammalt uttryck ”ta bort bålskålen när partyt verkligen har kommit i gång”. Översatt till penningpolitik betyder det att stimulanserna, främst i form av låga räntor, måste avlägsnas innan konjunkturen har nått en punkt där det är för sent. Den balansgången kommer Powell att ställas inför.
Den amerikanska arbetslösheten är redan låg och inflationen är sakta på väg upp. Även om Powell inte gör sig någon brådska måste han hitta den rätta tidpunkten att strama åt.
Det handlar om räntehöjningar, liksom att dra ner Federal Reserves väldiga innehav av obligationer. Sedan i höst finns en plan för att minska obligationsinnehavet, men den behöver skärpas. Inför nästa nedgång i ekonomin måste det skapas nytt utrymme för att föra en aktiv penningpolitik, med räntesänkningar och obligationsköp.
Donald Trumps sätt att utse ny centralbankschef har varit minst sagt okonventionellt. Till skillnad från tidigare presidenter, som skött det på ett diskret sätt, har Trump gjort ett spektakel av utnämningen och offentligt gått ut med namn på kandidater och deras kvaliteter. Förfarandet har liknats vid en dokussåpa där den ena kandidaten efter den andra röstas bort.
Bara dagarna innan utnämningen gjorde Trump ett inlägg på Instagram där han hävdade att amerikanerna skulle bli ”väldigt imponerade ” av hans val. En del senatorer har kritiserat honom som oseriös när han bad dem att via handuppräckning visa vilken kandidat de stöder.
Att han dessutom upprepade gånger frågade programledaren Lou Dobbs på tv-kanalen Fox Business Network om vilken kandidat han föredrar höjde mångas ögonbryn.

Vad gäller avgående Janet Yellen har Trump ändrat åsikt under tidens gång. Som presidentkandidat angrep han henne och påstod att hon höll räntorna låga för att gynna demokraternas kandidat, Hillary Clinton. Efter att han tillträdde som president har Trump tvärtom varit nöjd med det låga ränteläget, som bidragit till fortsatt uppgång på börsen och en god konjunkturutveckling, och haft idel lovord att säga om Yellen. Att han ändå väljer att byta ut henne har förmodligen att göra med att presidenten vill sätta sitt eget avtryck på Federal Reserve.
De flesta oberoende bedömare är också positiva till Yellens gärning. Hon anses på ett bra sätt ha klarat av den svåra balansgången att kyla av en uppåtgående ekonomi utan att strypa den. Under hennes tid har USA också lämnat spåren av den djupa finanskrisen 2008–2009 bakom sig.
Detta har haft stor betydelse även globalt. På samma sätt är det viktigt för världsekonomin hur Jerome Powell blir som chef för Federal Reserve.
USA:s penningpolitik har stor inverkan på världsekonomin. Den påverkar det internationella ränteläget och de globala kapitalströmmarna. Om Federal Reserve under de kommande åren blir betydligt snabbare än andra centralbanker att höja räntorna, kommer det att sätta press på övriga länder.
Samtidigt kan dollarkursen stärkas mot andra valutor om USA på allvar sätter i gång med räntehöjningar. Följden blir då att andra valutor, som kronan eller pundet, blir svagare mot dollarn.
Sådant välkomnas nog i de länder som vinner tillfälliga konkurrensfördelar med en svagare valuta. Men Donald Trump lär bli mindre nöjd. Han vill höja tillväxten i den amerikanska ekonomin och motverka USA:s handelsunderskott mot omvärlden.
En utmaning för Jerome Powell blir därför också hur han ska förhålla sig till en president som inte sätter tydliga gränser för sin maktutövning.
Centralbanken ska vara självständig i sina räntebeslut, men Trump har möjlighet till påtryckningar. Ett hot är, till exempel, att han kan fylla luckor i Federal Reserves styrelse genom att utse nya ledamöter som främst är lojala mot honom.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se
Johan Schück
johan.schuck@dn.se"

" Fakta. USA:s centralbank
Janet Yellen utnämndes till ordförande för Federal Reserve 2013 när Barack Obama var president. Hennes mandat går ut i februari nästa år.
Federal Reserve har tre mål för sin penningpolitik: hög sysselsättning, stabila prisökningar och stabila marknadsräntor.
För att uppnå målen använder man sig framför allt av två verktyg: styrräntan samt försäljning och köp av statsobligationer.
Räntan höjs när Federal Reserve till strama åt ekonomin och sänks när man vill stimulera.
Statsobligationer köps för att sätta fart på ekonomin, genom att pressa ned marknadsräntor. För att kyla av ekonomin kan Federal Reserve sälja statsobligationer för att driva räntorna uppåt.

TT "

DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017

" Efter sju år kan de äntligen träffa sina släktingar igen

Ända sedan Sovjetunionens fall har en gränskonflikt pågått mellan Kirgizistan och Uzbekistan i Centralasien. Många släktingar har varit isolerade från varandra sedan 2010 då gränsen stängdes. Nu har den öppnats igen.

– Jag är så lycklig! Och nervös – jag har släktingar på andra sidan som jag inte har sett på sju år, säger Sjaripa Pokyrdinova.
Den långa kön mot gränsposteringen mellan Kirgizistan och Uzbekistan avancerar sakta. I likhet med Sjaripa Pokyrdinova bär nästan alla som står i kön stora påsar med presenter till släktingar på andra sidan.
– Jag kom hit redan första dagen gränsen öppnades, men då var det för mycket folk. Nu gör jag andra försöket, säger Sjaripa.
– Vi är så glada! Hundratusen tack till Uzbekistans och Kirgizistans presidenter! utropar uzbekiska Orun Nazarova, på väg hem till Uzbekistan efter att ha besökt sin dotter i Kirgizistan.
I gränstrakterna nära Osj mellan Kirgizistan och Uzbekistan har nästa alla invånare släktingar på andra sidan gränsen. Sedan 2010 har gränsen varit stängd och bara gått att korsa om man har en särskild inbjudan, exempelvis till bröllop eller begravning.
För en dryg månad sedan öppnades gränsen på nytt. Både Sjaripa och Orun är så lyckliga att de skrattar högt. Samtidigt är de lite spända, precis som alla andra i kön. De litar inte på att allt ska gå bra förrän de verkligen har passerat gränskontrollen.
Uzbekistan stängde gränsen efter etniska sammandrabbningar mellan kirgizer och uzbeker i Osj 2010. Tusentals flydde för sina liv över

gränsen till Uzbekistan och relationerna mellan Kirgizistan och Uzbekistan befann sig därefter under fryspunkten i flera år.
Sedan Sovjetunionens fall har Kirgizistan och Uzbekistan inte kunnat komma överens om hur gränsen ska dras.
Ferganadalen, ett historiskt sett sammanhängande område, sträcker sig över tre stater – Kirgizistan, Uzbekistan och Tadzjikistan. Den är bosättningsområde för över 10 miljoner människor. Över 300 kilometer gräns mellan Kirgizistan och Uzbekistan är inte definierad i ett gränsavtal, eftersom parterna inte kan komma överens.
År av nedfrusna relationer mellan Kirgizistan och Uzbekistan har försvårat livet för invånarna. Under de senaste tre åren har skottväxlingar vid gränsen förekommit ett tiotal gånger och i början av 2016 stängdes gränsen helt och hållet i några månader.
Upptinandet började efter att den uzbekiska diktatorn Islam Karimov dog i fjol.
I september besökte Uzbekistans president den kirgiziska huvudstaden Bisjkek – för första gången på 17 år. Nu fortsätter man att utveckla relationerna, bland annat genom kulturutbyte. Men i gränsfrågan ligger länderna fortfarande långt ifrån varandra.
– Det kommer att ta fem, tio år för Kirgizistan och Uzbekistan att komma fram till någon slags position där de kan börja förhandla. De använder inte ens samma kartor, säger den ryska forskaren Andrej Grozin, som leder Institutet för OSS-länderna i Moskva, till tidningen Nezavisimaja Gazeta.
Under tiden försöker invånarna i Ferganadalen att anpassa sina liv så gott det går till dagens situation. Rachima och Alisjer Begmatov flyttade från Uzbekistan till Kara-Suu i Kirgizistan i mitten av 1980-talet. De har bägge kvar en stor släkt i Andijan på andra sidan gränsen och en av deras döttrar har gift sig med en man i Andijan och flyttat till Uzbekistan.
– Vi har aldrig haft någon gräns här. Varken på tsar- eller sovjettiden. Det är inte klokt att den över huvud taget ska finnas, säger Rachima Begmatova.
Familjen äger ett stort hus med en vacker innergård. Det är täckt av ett glest spjältak där grönskande vindruvsrankor skapar ett genomskinligt tak.
Rachima skickar sin svärdotter att plocka ned några stora klasar. De placeras på bordet tillsammans med färskt runt vetebröd med sesamfrön direkt ur lerugnen.
Dagens situation får Alisjer Begmatov att längta tillbaka till sovjettiden.
– Allt var mycket enklare då. Inga gränser existerade och det spelade ingen roll om man bodde på den kirgiziska eller uzbekiska sidan. Min dotter som bor i Uzbekistan har inte kunnat få ett uzbekiskt pass på 20 år.
I likhet med många släkter i området är familjen Begmatov mång-kulturell. Rachimas mamma var kirgiz och pappa uigur, Alisjers mamma uzbek och pappa kirgiz. Deras två svärdöttrar som bor i huset tillsammans med Rachimas och Alisjers söner är kirgizer. Språket familjen talar sinsemellan är uzbekiska.
Gatan där de bor drabbades inte av vare sig vandalisering eller etnisk rensning under sammandrabbningarna mellan kirgizer och uzbeker i grannstaden Osj år 2010. Det gjorde däremot ett uzbekiskt par vi träffar i Osj, Sjirmanai och Erkinnazar Bajnazarov. De tvingades fly hals över huvud med både barn och barnbarn till Uzbekistan. När de återvände till sitt hem var det fullständigt förstört.
I dag är huset återuppbyggt och situationen i Osj är lugn. Men det finns inga garantier för att en ny konflikt inte kan uppstå – och uzbekerna, som är i minoritet, är alltid i underläge.
Enligt Erkinnazar Bajnazarov har därför de förbättrade relationerna mellan länderna stor betydelse för invånarna.

– Det är klart att många får en mer positiv syn på den andra folkgruppen när våra presidenter träffas och man kan besöka varandra över gränsen igen.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

"Fakta. Våldsamheter 2010
Staden Osj med omgivande förstäder, bland annat Kara-Suu, är den näst största staden i Kirgizistan, med cirka 258 000 invånare.
Osj är en av de äldsta städerna i Centralasien – den är ungefär 3 000 år gammal.
Stadens befolkning består av kirgizer 51 procent, uzbeker 41,7 procent, ryssar 6 procent och övriga 1,3 procent.
Uzbekerna är i allmänhet mer urbana och äger en stor del av företagen i staden, medan kirgizerna bor på landsbygden.
2010 drabbade kirgizer och uzbeker samman i ett kortare krig som ledde till minst 400 döda, större delen av dem var uzbeker.
Den kirgiziska statsledningen skyllde våldsdåden på uzbekiska nationalister och vägrar fortfarande erkänna kirgizernas delaktighet. "

DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017

" Torbjörn Petersson: Nordkoreas kärnvapen står överst på agendan

Peking. När USA:s president Donald Trump på söndagsmorgonen lokal tid landar i Japan och inleder en tolv dagar lång rundresa i Asien kommer det framför allt att handla om tre saker: Nordkorea, USA:s militära allianser och handelsfrågor.

Trumps första stopp blir hos sin bästa vän i Asien, den japanske premiärministern Shinzo Abe, som planerar att bjuda på middag på en köttrestaurang i Tokyo som han själv valt ut. De två ska också spela nio hål golf, men det kanske blir mer golf, enligt en tjänsteman som uttalat sig i japanska medier och som påmint om att när Trump och Abe träffades i Florida tidigare i år var just golfen något som förenade de båda ledarna.
De fortsatte då att spela golf utanför det uppgjorda schemat.
Trump ska också träffa den japanske kejsaren Akihito och släktingar till japanska medborgare som fördes bort till Nordkorea för tiotals år sedan.
I nästa vecka går färden vidare till Sydkorea. Men Trump bryr sig inte om att åka till den demilitariserade zonen som skiljer Sydkorea och Nordkorea åt. Han har inte tid och platsen har blivit något av en kliché, lyder den officiella motiveringen.
Kina, dit den amerikanske presidenten anländer den 8 november, blir den förmodade höjdpunkten på resan. Donald Trump har blandat svidande kritik av Kina, för att inte ta i tillräckligt hårt mot Nordkorea, med berömmande ord om dess president Xi Jinping, som han kallat Kungen av Kina.
I Vietnam och i Filippinerna ska Trump delta vid internationella toppmöten och träffa ländernas ledare. Han har tidigare hyllat den filippinske presidenten Rodrigo Duterte för dennes internationellt kritiserade, utomrättsliga kampanj mot droger.

Här är huvudfrågorna:

1 Nordkoreas kärnvapen. Samtalen i detta brännande ämne kommer att stå överst på agendan både i Japan, Sydkorea och definitivt när Donald Trump landar i Kina.
Trump har vid upprepade tillfällen pressat Kina att gå hårdare fram i sanktionerna mot sin granne. Kina har rättat in sig i ledet och tills vidare accepterat FN:s linje, men det kommer inte att ske till den grad att Nordkorea kollapsar och flyktingar väller in i Kina.

2 USA:s militära allianser. Både Japan och Sydkorea vill höra att USA stöttar länderna militärt, särskilt med tanke på utvecklingen av kärnvapen i Nordkorea, men också i skenet av Kinas växande styrka. Möjligen kommer samtalen i Seoul att handla om Thaad, det amerikanska antimissilsystemet, som retat ledningen i Peking, men där Kina och Sydkorea efter ett handelskrig till slut verkar hittat rätt i förbindelserna igen.

3 Handel. USA har ett handelsunderskott med Kina på 347 miljarder dollar, med Japan på 69 miljarder dollar och med Sydkorea på 28 miljarder. Trump har kallat underskottet med Kina ”pinsamt” och ”förskräckligt”. Han kommer därför av allt att döma försöka göra någonting åt det under besöket i Peking. Men även se över avtal med Japan och Sydkorea som han hävdar är ofördelaktiga för USA.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "
"Fakta. Rundresan
USA:s president Donald Trump ska under sin Asienresa besöka Japan (den 5–6 november), Sydkorea (den 7–8 november), Kina (den 9 november), Vietnam (den 10–11 november) och Filippinerna (den 12–13 november). "

DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017

" Veteranerna får allt svårare att skapa ordning i Vita huset

Under Donald Trumps presidentskap har en stab av äldre politiska veteraner och generaler kommit att göra sitt bästa för att tämja Trumps mest kontroversiella impulser. Men enligt experter med insyn i Vita huset håller de på att förlora makten över presidenten.

New York.
På onsdag är det ett år sedan Donald Trump vann presidentvalet i USA. Som president har han under sitt första år försökt tänja på gränserna för vad som är tillåtet – eller anses anständigt – i den amerikanska demokratin. Han har ifrågasatt det oberoende rättsväsendet, attackerat pressfriheten, hotat utländska regimer på Twitter och gått till attack mot sina egna partikamrater när de inte varit tillräckligt lojala.
Samtidigt har Vita husets stab av äldre män, generaler med lång erfarenhet från militären och andra veteraner i Washingtons politiska elit, gjort vad de har kunnat för att tämja Trumps impulser. Det är åtminstone den bild som många av dessa veteraner själva vill ge av den dynamik som präglar Vita huset under president Trump.
När Vita husets nya stabschef John Kelly tillträdde i somras var den allmänna uppfattningen att han skulle skapa ordning och reda. Trumps egen jurist Ty Cobb beskrev Kelly som ”den vuxna personen i rummet”, i kontrast till den impulsive presidenten. En källa i Vita huset sade även till Financial Times nyligen att John Kelly och utrikesminister Rex Tillerson ”representerar den vuxna falangen av regeringen”.

Utöver Kelly och Tillerson brukar även försvarsministern James Mattis och Trumps säkerhetspolitiska rådgivare H R McMaster omnämnas som de mer nedtonade farbröderna. Den avgående republikanske senatorn Bob Corker beskrev nyligen Vita huset som ett ”vuxendagis”, där dessa veteraner fungerar som ett slags politiska barnvakter.
Den ständiga strömmen av nedlåtande kommentarer om Trump och hans egna attacker på många av sina närmaste medarbetare har gjort honom till en allt mer isolerad president. Det har inneburit att många av Trumps mest häpnadsväckande kommentarer om såväl utrikespolitik som inrikespolitik viftas bort som irrelevanta, även av hans egna medarbetare.
Rex Tillerson fick mycket uppmärksamhet när han i en tv-intervju nyligen förnekade att Trump för hela USA:s talan när han uttrycker sig. ”Han talar för sig själv”, sade Tillerson.
När Trump tidigare i höstas attackerade nyhetskanalen NBC och hotade att stoppa deras sändningslicens (något presidenten själv varken har befogenhet eller praktisk möjlighet att göra) var reaktionerna talande.
Å ena sidan möttes han av kritik från röster som såg det som en grundläggande attack på pressfriheten i USA. Å andra sidan var det ingen i hans stab, eller i kongressen, som verkade ta uttalandet på allvar.
Det var ingen republikan eller medarbetare till Trump som påbörjade en seriös process för att se över om det faktiskt gick att stoppa NBC från att sända nyheter. Intrycket blir därmed att Trump pratar som och beter sig som auktoritära ledare i exempelvis Ryssland och Turkiet, samtidigt som han har så lågt förtroende i den egna staben att han har svårt att genomföra sina hot i praktiken.
Paul Ryan, Republikanernas talman i representanthuset, skämtade nyligen om att han börjar varje arbetsdag med att läsa Trumps Twittermeddelanden, för att sedan kunna förneka att han vet vad presidenten har sagt.
Stabschefen John Kelly råkade säga i en intervju att det är ”riktigt, riktigt hårt arbete” att styra landet, vilket gav intryck av att det var Kelly, snarare än Trump, som är president.
Flera av de mest kontroversiella personerna i Trumps stab har försvunnit från Vita huset under året, exempelvis hans rådgivare Michael Flynn och Steve Bannon. Staben domineras nu i stället av dessa mer erfarna veteraner.
Mattis, Tillerson och McMaster har ägnat en stor del av de senaste månaderna åt att resa runt i världen och försöka läka de sår som skapats av Trump, såväl i relationerna med andra Natoländer som med Kina och Iran.
McMaster lär vid flera tillfällen ha sett till att förhindra Trump från att lämnas i fred under möten med statschefer och utländska ledare. Även James Mattis har ofta signalerat att han inte ser sig som en passiv medarbetare till Trump.
När presidenten tidigare i år samlade sin stab vid ett långbord och uppmanade dem att ge honom beröm, i en farsartad ritual som många jämförde med diktaturer och bananrepubliker, avstod Mattis och sade i stället att han ”är stolt över att arbeta för männen och kvinnorna på försvarsdepartementet”.
Den växande interna klyftan mellan Trump och de så kallade ”vuxna personerna i rummet” har skapat en bild av Trump som en irrationell president, som dagligen måste vaktas av denna grupp.
Många av Trumps kritiker menar dock att den bilden är falsk och att den skapar en falsk trygghet som underskattar den verkliga risken för radikala politiska förändringar.
Michael Gerson, som var talskrivare och rådgivare åt George W Bush, skrev nyligen i Washington Post att den diskreta kritiken mot Trump

från det utrikespolitiska etablissemanget måste ersättas med ”panik och beslutsamhet”.
”Den tunna linjen av vettiga, ansvarsfulla rådgivare i Vita huset kan brytas när som helst”, skrev Gerson.
Enligt flera källor i Vita huset börjar generalerna och veteranerna i Washington få slut på knep och metoder för att kringgå Trump.
Många av dem som förväntas tämja Trump delar dessutom hans ideologiska övertygelser. Stabschefen John Kelly har på sistone visat en allt mer fullkomlig lojalitet gentemot Trump, då han exempelvis slutit upp bakom presidenten i den kontroversiella attacken på en änka till en soldat som dog i Afghanistan.
Kellys tidigare politiska erfarenheter är inte heller utan kontroverser. Han har varit delaktig i arbetet med många av de mest radikala aspekterna av Trumps invandringspolitik, som hans kraftiga expansion av ICE, den statliga myndighet som ansvarar för att utvisa papperslösa, samt förberedelserna för gränsmuren mot Mexiko.
De kritiska rösterna mot Trump har samtidigt marginaliserats i det republikanska partiet. Senatorerna Bob Corker och Jeff Flake, båda högljudda kritiker av presidenten, lämnar snart kongressen och den övriga kritiken kommer ofta från äldre republikaner med begränsat inflytande över partiets dagliga verksamhet.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 201

" Så gick det med Donald Trumps löften

Obamacare ska bort, skatten sänkas, en mur mot Mexiko byggas och fler jobb än någonsin skapas. Det var några av de ekonomiska löften som Donald Trump gav i presidentvalskampanjen. DN har gått igenom hur löftena har uppfyllts ett år efter valet.

”Jag ska bli den bästa jobbskapande president som Gud någonsin har sett” och 1 000 miljarder ska satsas på infrastruktur. Donald Trump var långt ifrån blygsam i sina budskap under presidentvalskampanjen.
Men hur har det egentligen gått? En genomgång visar att i vissa fall, som avregleringar, har han kommit ganska långt i att infria sina löften. I andra, som att riva upp sjukförsäkringssystemet Obamacare, har han gått bet. Över huvud taget har Trump lagt fram få lagförslag och de han har försökt med har stoppats av kongressen, trots en republikansk majoritet. I stället har Trump ofta arbetat med presidentdekret.
Här är några av de ekonomiska områden där Trump utlovade omfattande förändringar.
Skattesänkningar: Donald Trump lovade ”den största skattesänkningen i amerikansk historia”. Inget har hänt ännu. Men på torsdagen, efter en

lång försening, presenterade republikanerna till sist ett utkast till den största skattereformen på 30 år.
Här ingår både lägre inkomstskatter och sänkt bolagsskatt från 35 till 20 procent. Dessutom ska det bli mindre kostsamt för amerikanska företag att ta hem vinster från utlandet.
Än så länge är det dock en lång väg att vandra innan förslaget drivits igenom i kongressen. Få tror på Trumps förhoppning om att få grönt ljus av kongressen innan årets slut. Åsikterna om hur reformen ska finansieras är en tvistefråga i det republikanska partiet och flera revideringar lär krävas innan ett färdigt förslag går igenom.
Demokraterna är skarpt kritiska och hävdar att förslaget gynnar höginkomsttagare, snarare än arbetare och medelklassen.
Investeringar: Över 1 000 miljarder dollar ska spenderas på infrastruktur, lovade Donald Trump. Här har han kommit ett steg på vägen genom att lansera en plan där 200 miljarder dollar ska tas ur statskassan för att ”återuppbygga” USA under en tioårsperiod. Resten av pengarna är tänkta att komma från privat sektor. Hur det ska gå till är dock oklart och förslaget har inte gått igenom kongressen. Löftet är alltså inte infriat, än så länge.
Obamacare: här var Trump väldigt tydlig, Obamacare ska bort och det omedelbart. Hittills har han dock misslyckats på detta område. Kongressen har inte gått med på de ändringar som Trump har föreslagit. Han har också haft problem med att presentera något tydligt alternativ. Däremot har Trumpadministrationen försvagat Obamacare på olika sätt.
Avregleringar: Trump utfäste att för varje ny regel som införs ska två försvinna. Här verkar han vara på väg i den riktning han lovade. Enligt USA:s handelskammare har Trump under sin tid kommit med 29 dekret om avregleringar och 14 regler som Obama införde har återkallats.
Planer finns på ytterligare avregleringar. Trump vill bland annat dra tillbaka en del av de hårdare regler på finansmarknaderna som infördes efter finanskrisen.
Färre regler välkomnas av den amerikanska tillverkningsindustrin som tycker att en omfattande byråkrati ger dem konkurrensnackdelar jämfört med andra länder.
Kritik finns dock mot Trumps avregleringar på klimatområdet. Han har exempelvis avskaffat Obamas restriktioner på utsläpp från kolindustrin. Att han dessutom har dragit sig ur det internationella Parisavtalet, som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser, har inte bara stött på motstånd från miljövänner. Företag som Tesla, General electric och Goldman Sachs varnar för att utländska konkurrenter kommer att vinna fördelar vad gäller miljövänliga alternativ genom olika statliga subventioner när deras länder satsar på att nå klimatmålen, medan USA går åt andra hållet.
Jobbskapande: Här har Trump hållit en hög profil. Han ska ”ta tillbaka” jobben till USA och bli den bästa jobbskapande presidenten i amerikansk historia. Det blir dock svårt. Under Obamas sista period som president sjönk arbetslösheten kraftigt. Det har den fortsatt att göra, men ju lägre den blir desto svårare blir det att skapa nya jobb. Arbetslösheten ligger nu på strax över 4 procent och närmar sig så låga nivåer att det är svårt för företagen att hitta den arbetskraft de behöver. Därför är det inte så konstigt att Trump inte håller riktigt samma takt i antalet nya jobb som Obama gjorde under slutet av sin period som president. Trumps chans är om han lyckas öka deltagandet i arbetskraften.
Ytterligare en väg mot flera amerikanska jobb var enligt Trump muren som han under väckelselika möten lovade bygga mot Mexiko. Av muren har blivit intet. Trump säger att Mexiko ska betala för den. De vägrar.

Skapa ”smartare handelsavtal”: Här har Trump fört en politik i linje med de löften han gav i valrörelsen där ”America first” var slagordet. Han har påbörjat en omförhandling av Nafta, ett frihandelsavtal mellan Mexiko, Kanada och USA. Samtidigt har USA dragit sig ur TTP, ett frihandelsavtal där bland andra länderna kring Stilla havet ingår. Dessutom har förhandlingarna om ett avtal med EU, TTIP, helt lagts på is. Däremot har det än så länge inte blivit något av de tullar på 35 procent respektive 45 procent gentemot mexikansk och kinesisk import som Trump utlovade. Inte heller den ”gränsskatt” på import som Trump talade om har införts. Om det är ”smart” eller inte att gå ur frihandelsavtal råder det delade meningar om. De amerikanska företag som har stor tillverkning i exempelvis Kina och sedan importerar till USA är förmodligen lättade att tullarna uteblivit.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017

" Första året blev ganska hyfsat för USA-ekonomin

Det har gått hyfsat, fastän inte strålande, för USA-ekonomin sedan Donald Trump valdes till president för snart ett år sedan. Men Trump och hans politik är inte viktigaste orsaken.

Vid presidentvalet den 8 november 2016 var USA inne i en gynnsam ekonomisk utveckling. Man hade, i huvudsak, lämnat den djupa finanskrisen bakom sig. Recessionen hade följts av tillväxt och arbetslösheten var nere på låg nivå.
Allt var dock inte frid och fröjd, i så fall hade Donald Trump inte lyckats bli vald. USA har stora olösta strukturproblem som att det finns stora regioner i bakvatten och ekonomiska klyftor som har vuxit. Fattigdom och dålig utbildning är realiteter för delar av befolkningen. Detta håller tillbaka den långsiktiga utvecklingen i ekonomin. En konjunkturtopp i USA ger numera inte lika mycket tillväxt som förr. Inkomsterna för vanliga amerikaner har länge utvecklats svagt.
Trots detta har det senaste året ändå varit relativt lyckat, ekonomiskt sett. Några av huvudpunkterna är:
Konjunkturen har stärkts, så att BNP-ökningen håller sig en bit över 2 procent.
Arbetslösheten har sjunkit och ligger nu alldeles ovanför 4 procent.
Börsen har tagit full fart uppåt med cirka 30 procent sedan november 2016.
Hur mycket som Donald Trumps politik faktiskt har bidragit kan diskuteras. Sedan sitt tillträde den 20 januari i år har han inte fått särskilt mycket gjort, med direkt inverkan på ekonomin. Hans mål om en årlig BNP-ökning på 3 procent är fortfarande avlägset.

Negativt är att Trump har skapat osäkerhet kring USA:s handelsrelationer, bland annat genom att säga upp TPP-avtalet med länder runt Stilla havet och kräva omförhandling av Naftaavtalet med Kanada och Mexiko.
Han har också väckt oro bland invandrare i USA, där många riskerar att tvingas lämna landet. Det är nackdel även för näringslivet som i så fall förlorar viktig arbetskraft. Till viss del har detta redan börjat, även om muren mot Mexiko ännu inte är byggd.
Positivt är däremot att stämningsläget i amerikanska näringslivet har förbättrats. Bland företagsledare och andra fanns en trötthet på regleringar, varav åtskilliga har rivits upp av Trump. Nu finns också förhoppningar om en skattereform som ska betyda att skatten för många företag sänks.
Den kraftiga börsuppgången har flera orsaker. Men en av dem är att Trump har skapat förväntningar, bland annat om kommande investeringar i infrastruktur. Hur mycket som verkligen blir gjort återstår dock att se.
Typiskt för Trumpadministrationen är hittills dess oförmåga att få igenom beslut. Det gör att USA-ekonomin till stor del har fått klara sig på egen hand, även om centralbanken Federal reserve har gett stimulans med sina låga räntor.
Det allra mesta av senaste årets utveckling har byggt på ekonomins egen kraft, i ett läge med uppåtgående konjunktur. Kombinationen av låga marknadsräntor, måttlig inflation och ökade företagsvinster har bidragit till ett gott ekonomiskt klimat.
Bostadsmarknaden, där finanskrisen tog sin början för litet mer än tio år sedan, har också kommit igen starkt. Bostadspriserna är nu uppe på kring samma nivå som före krisen och byggandet stiger.
Under det senaste året har USA också haft hjälp av en relativt svag dollarkurs. Exporten har gett draghjälp åt ekonomin, på ett sätt som har blivit allt viktigare.
Utsikterna för den närmaste tiden ser också lovande ut, när det gäller både BNP-utveckling och arbetsmarknad. Sysselsättningen kan fortsätta öka, även om arbetslösheten snart har nått lägsta möjliga nivå. Tillsammans gör detta att det senaste året kan summeras som relativt lyckat.
Problem som växande budgetunderskott och statsskuld har hittills inte påverkat den gynnsamma bilden. En tilltagande optimism gör att dessa och andra långsiktiga bekymmer tills vidare skyls över.
Vad som har hänt med USA-ekonomin beror, i allt väsentligt, inte på Trump. Men en sittande president brukar ändå gynnas av att läget ser ljust ut.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017

" Nya chefen ses som ett säkert kort

Stabilt utan några större överraskningar. Så kan reaktionerna på Donald Trumps val av Jerome Powell som ny Fed-chef sammanfattas. Powell ses som ett säkert kort och väntas inte införa någon omedelbar omsvängning i penningpolitiken.

Utnämningen av Powell, eller ”herr Vanlig” som Wall Street Journal kallar honom, till ny amerikansk centralbankschef togs emot med en gäspning av de finansiella marknaderna. Det trots att det handlar om vem som ska sitta på en av världens viktigaste ekonomiska poster. Den enda reaktionen var en marginell rörelse i räntorna nedåt.
Men det är kanske inte så konstigt. Att det skulle bli Powell hade redan läckt ut till pressen. Dessutom väntas han fortsätta i samma spår som den avgående centralbankschefen Janet Yellen, det vill säga med gradvisa räntehöjningar och en långsam minskning av centralbankens balansräkning för att strama åt ekonomin. Det skapar en trygghet på marknaden – som avskyr osäkerhet.
– Powells nominering är ingen överraskning för marknaden och förutom ett återval av Yellen är han den kandidat som minst väntas förändra status quo i Federal Reserves styrelse, säger en fondanalytiker till Financial Times.
Med Powell i ledningen får USA en centralbankschef som har suttit i Federal Reserves styrelse sedan 2012 och som aldrig har gått emot Janet Yellens beslut. Den lågmälda Powell är känd som en lagspelare och väntas inte genomföra några omedelbara förändringar på den inslagna vägen.
Hur han kommer att agera på längre sikt är mer osäkert. Här kan det få betydelse vilka personer Donald Trump väljer för att fylla ut de ytterligare två luckorna som finns i Federal Reserves ledning. En spekulation är att ett av hålen kommer att täppas till av den kände ekonomen John Taylor. Flera republikaner hade föredragit att han hade blivit centralbankschef. Om han ändå får en post i Federal Reserves styrelse kan det förändra dynamiken i centralbanken. Taylor är, till skillnad från Powell, känd för att vara mer ”hökaktig” i sin syn på penningpolitik, alltså en förespråkare av högre räntor.
Viss osäkerhet råder också kring hur en person som Powell, utan akademisk forskningsbakgrund inom ekonomi, ska tackla de utmaningar som centralbanker står inför. En sådan är att få bättre kunskap om vad som i dagens läge driver inflation. Trots att ekonomin nu är god, har prisökningarna släpat efter. Det går emot hur ekonomin har fungerat tidigare och att ta reda på vad som ligger bakom förändringen är en viktig uppgift för en centralbankschef.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017

" Hollywood 1980

Harvey Weinstein och vittnesmålen från filmindustrin får författaren Carina Rydberg att minnas sin egen tid i Los Angeles. Hon var på sitt 18:e år och Hollywood visade upp sig i sin fulla skröplighet.

D et var 1980 och på den tiden var Hollywood ett rätt nedgånget ställe. Jag var 17 år gammal och bodde hos en familj på 2159 Fern Dell Place, som låg om inte mitt i så i alla fall i utkanten av Griffith Park, där det berömda observatoriet där ”Ung rebell” filmades också låg. Min värdfamilj var strikt republikansk och hade fotografier av Richard Nixon på väggen. De var svenskättade och deras son hette Gunnar. Han var några år äldre än jag och bodde i ett eget rum som låg intill - garaget. Ibland åkte han och hans vänner ut med gevär för att skjuta prärievargar. Jag frågade honom varför de sköt prärievargarna. ”Just for the hell of it.”

Det var ungefär två hundra meter mellan min adress och Hollywood Boulevard. Jag gillade att gå dit, för det var där biograferna låg och jag gillade att gå på bio. Jag såg ”The shining” på Mann’s Chinese Theatre och jag såg filmstjärnornas hand- och fotavtryck.

På vägen nerför Western Avenue till Hollywood Blvd brukade jag räkna antalet gånger bilarna tutade på mig. Som mest kom jag upp till åtta. En gång på Hollywood Blvd stannade en ung man i min egen ålder till framför mig och sa: ”Want a date?”

No thanks.

Han tryckte till med handen mellan mina ben och gick sedan vidare.

Ja, Hollywood på den tiden var ruffigt och min republikanska värdfamilj var glada över att de inte hade Hollywood som postadress – för här fanns bara de depraverade typerna, kvinnor som satt på bönpallen på motorcyklar i korta kjolar och värre. De ville inte ha med Hollywood att göra. Men en gång berättade Regina, som var min ”värdmor” eller vad man nu ska kalla det, att hon stått utanför Mann’s Chinese Theatre och sett Elizabeth Taylor kliva ut ur en limousine. Det vackraste ansikte jag någonsin sett, sa hon. Ingen har någonsin varit så vacker.

I Hollywood var alla ”skådespelare”. Eller något ditåt. Någonstans på Sunset träffade jag på Ugly George. Han hade en egen kabelkanal och egentligen hette han Giorgij, eftersom hans familj kom från Ryssland. Han var ungefär 1,60 lång, hade krulligt svart hår, en filmkamera under armen och han ville veta om jag kunde tänka mig att hänga med på ett Hollywood hot tub party.

Jag visste inte vad ett Hollywood Hot Tub party var för något, men jag föreställde mig något rätt vågat med samlag och kokain och sa därför att det fick nog vara.

Efteråt tänkte jag att det kanske var lite fegt av mig. Vad är det för mening med att vilja bli författare om man inte går på ett Hollywood hot tub party?

Los Angeles började göra mig deprimerad. Los Angeles var en stad man inte kunde promenera i och jag älskade att promenera. Det gick snabbt upp för mig att ett tio centimeters avstånd på min karta över LA motsvarade en timmes promenad – längs en boulevard kantad av snabbköp och bensinstationer.

Men jag gick på bio. På en matinéföreställning av ”The Blues Brothers” blev jag uppraggad av Dan, som påstod sig vara stuntman. ”Det är jag som kör bilen över den där rörliga bron”, sa han och jag sa ”Oh, really?” trots att jag inte riktigt trodde på det där och sedan gick vi hem till honom. Han bodde något kvarter från Hollywood Blvd, i en enrumslägenhet på markplan. Han visade mig en video som skulle föreställa vara från någon amerikansk katastroffilm och som var en total fejk, men jag låtsades inte om det. Vi låg aldrig med varandra. Vi hånglade i hans badrum och han kom på min mage ”Titta nu vad du

har gjort”, sa han skämtsamt men om han hade vetat hur man skämtade så hade jag gått längre.
Men Dan hade de kallaste ögon jag någonsin sett och han var snygg på ett sätt jag inte tände på. Perfekta drag, perfekt kropp och en välansad mustasch. Han såg ut som en Kendocka ingen vill köpa.
En eftermiddag tog han med mig till en vän. Vännen hade sitt kontor på Sunset. Vi gick en trappa upp och svängde sedan höger in i en kort korridor. Jag hann se en poster. Det var en teckning av en man med en flygvärdinna i knät. Mannens gylf var uppknäppt och hans lem enorm. Bill Margold, stod det på affischen. Producer.
Dan och jag klev in på Margolds kontor och där satt han. Jag kände omedelbart igen honom från affischen. Han satt vid ett skrivbord och mitt emot honom satt en storbröstad lättklädd blondin med hår som hängde långt ned över ryggen. Margold var upptagen med ett telefonsamtal och jag hörde honom säga: ”We are actually being fucked by the people who do the fucking.”
Dan nickade helt kort till honom och vi slog oss ned på var sin stol vid väggen. Blondinen verkade liksom Margold upprörd över något och jag drog slutsatsen att det rörde sig om pengar.
Vid något tillfälle verkade det som om Dans namn nämndes, för Bill tittade åt hans håll och sa: ”Yes he is here with a nice-looking blonde.”
Det där fattade jag inte riktigt, eftersom jag aldrig betraktat mig som blondin men här i LA var allting lite annorlunda.
Vi stannade inte länge på Bills kontor och på väg därifrån var Dan en smula förstämd. Han ville veta om jag tyckte illa om honom nu när det stod klart vad han sysslade med egentligen.
Jag kan inte minnas vad jag svarade. Saken var ju den att det inte spelade mig någon roll. Dan intresserade mig inte och om sanningen skulle fram så intresserade jag inte honom heller.
Ett par dagar senare kom han farande förbi villan där jag bodde. Han kom i en tjusig bil som kördes av en kompis till honom. Jag fick en känsla av att han ville visa upp mig.
”That’s a fancy car you got there”, sa jag till kompisen, som sa ”tack” och sedan körde de i väg.
Just den dagen hade jag glasögon på mig – inte kontaktlinser. Glasögon klär mig inte, eftersom de gör mina ögon betydligt mindre än vad de i verkligheten är och jag såg aldrig Dan mer.
Många år senare såg jag en dokumentär i vilken Bill Margold figurerade. Jag har för mig att den handlade om Linda Lovelace – eller möjligtvis om John Holmes. Margold dog i år. Jag vet inte av vad.
Men om jag hade stött på honom igen så hade jag sagt: ”Du minns inte mig. Men jag var uppe på ditt kontor en gång i juli 1980, tillsammans med Dan. Vad hände med honom?”
Och jag misstänker att han hade svarat: ”Vem är Dan?”
Carina Rydberg (född 1962) är författare, bland annat till romanerna ”Den högsta kasten” och ”Den som vässar vargars tänder”.
Palmer på rad längs Hollywood Boulevard.

Shutterstock "

DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017

" Bland miljonärerna i Palm Beach trivs Trump som bäst

Utan USA:s rika vita befolkning hade Donald Trump aldrig vunnit presidentvalet den 8 november 2016. Nu ett år senare står många förmögna republikaner fortfarande bakom honom. DN:s Björn af Kleen reste till Palm Beach i Florida där 87 procent av befolkningen är dollarmiljonärer och där Trump driver medlemsklubben Mar-a-Lago. Välkommen till staden där Donald Trump trivs som allra bäst.

1.

Donald Trumps älsklingsplats på jorden är en långsmal ö kantad av högresta palmer i sydöstra Florida.

Här bland de venetianska stenpalatsen med sina tuktade trädgårdar tycks USA:s president som allra lyckligast. Det säger både grannar och journalister som bevakat honom på plats.

Bland blänkande Bentleys och smärta Rolls-Royce, pinnsmala damer med fönade frisyrer, stenrika män puffandes på blockflöjtsfeta cigarrer. Här kan Trump vara tillgiven, spontan, älskvärd.

I Palm Beach finns väldigt mycket pengar på väldigt liten yta.

En fast befolkning på 9 800 personer disponerar tillsammans 1 100 swimmingpooler och 900 tennisbanor. 87 procent av befolkningen är dollarmiljonärer. Det samlade värdet av deras fastigheter på ön, som är två mil lång, uppgår till 40 miljarder kronor. Detta enligt journalisten Ronald Kesslers bok ”The season. The secret life of Palm Beach and America’s richest society.”

Ändå är inte Palm Beach vräkigt på samma sätt som Las Vegas. Palatsen går i solblekta Medelhavspasteller. De arkitektoniskt utformade häckarna är frodigt gröna. De europeiska antikviteterna äkta. Luften ren, dofterna milda, trottoarerna borstade.

En dröm för en bakteriefobiker av Donald Trumps kaliber.

Trumps kärlek till platsen är besvarad. 64 procent av väljarna i Trumps del av Palm Beach röstade på honom i presidentvalet för ett år sedan, enligt lokaltidningen. Ett år senare är merparten fortfarande lojala.

Ta 85-åringen Anthony ”Tony” Senecal, som under 15 års tid var anställd som presidentens butler på Mar-a-Lago, Trumps residens och medlemsklubb på ön.

– Han är en frälsare, den vackraste människa som någonsin har stått på två ben, säger Tony Senecal.

Tony arbetade i hushållet när Trump köpte Mar-a-Lago som privategendom 1985.

1995 förvandlade Trump Mar-a-Lago till medlemsklubb med hotellverksamhet, och Tony uppgraderades till ägarens butler.

Fram till pensioneringen 2009 såg Tony Senecal till att Trumps köttbitar var väl genomstekta, att han fick sina tidningar levererade prick kvart över fem varje morgon.

– När jag kom smygande smällde han alltid upp dörren och sa: ”Tony, ge dem direkt till mig.” Han hade redan varit uppe i ett par timmar. Han sover max fyra timmar per natt. Det är allt han behöver!

Efter pensioneringen har Senecal hoppat in som Mar-a-Lagos hushistoriker, och guidat flera av Trumps nya vänner från Washington, justitieministern Jeff Sessions och bostadsministern Ben Carson, säger han.

Numer lider Tony Senecal av svår diabetes. När jag först når honom över telefon låter han rosslig på gränsen till döende. Men efter 43 minuters samtal är han så uppfylld av kärlek till sin tidigare arbetsgivare att han kvider av skratt och myser av gemensamma minnen.

– Mr Trump räddade en historisk egendom. Mar-a-Lago skänktes en gång till Richard Nixon för att tjäna som en vinterversion av Vita huset. Vilket det nu äntligen har blivit. Mr Trump älskar det. Och man omsluts omedelbart av hans kärlek till stället.

2.

Det stämmer att Trump förverkligat den ursprungliga ägarens förhoppning. Med råge.

Under sin första vinter som president flög Trump till Palm Beach så ofta att Secret service, som vaktar presidenten med familj, överskred sin budget på grund av agenternas övertidskostnader.

I november öppnar klubben igen för säsongen.

Omkring 1,6 miljoner kronor kostar det att bli medlem. Men då kan man äta middag bredvid USA:s president.

I mitten av februari, då Nordkorea avfyrat en av sina missiler, förvandlades Mar-a-Lagos uteservering till ett säkerhetspolitiskt kriscentrum. Trump och Shinzo Abe, Japans premiärminister, satt kvar vid ett middagsbord mitt bland medlemmarna samtidigt som uppjagade rådgivare levererade dokument och telefoner. En klubbmedlem, en pensionerad finansman från Boston, lade ut bilder av cirkusen på Facebook. Trump rundade av kvällen med ett droppa förbi en privat bröllopsfest i Mar-a-Lagos balsal.

Förra hösten läckte en ljudinspelning från Trumps mer nordligt belägna medlemsklubb, Trump National golf club i Bedminster, New Jersey.

Under en cocktailbjudning berättar Trump att han under morgondagen ska intervjua potentiella regeringsmedlemmar på klubben.

– Vi ska intervjua allihop – finans… vi kommer intervjua utrikesministern. Alla kommer hit. Det kommer att bli fantastiskt, så ni kanske vill hänga kvar, säger Trump.

På Trumps medlemsklubbar får man en skymt av presidentens väljarbas.

Inte den som lider bland nedlagda stålindustrier i Mellanvästern.

Utan översta skiktet av den ekonomiskt välmående vita medelklass som faktiskt röstade in Trump i Vita huset för ett år sedan.

– Trump valdes inte av en amerikansk arbetarklass, säger Shamus Khan, professor i sociologi vid Columbiauniversitetet i New York. Khan är expert på amerikanska eliter.

– Två tredjedelar av Trumps väljare tjänade över den nationella medianinkomsten, säger han. Likt många tidigare republikanska presidenter valdes han av vit övre medelklass. Av båda könen. Över 50 procent av de vita kvinnorna röstade på Trump. Han leder ingen arbetarklassrörelse – en missuppfattning som reproduceras gång på gång.

Den välmående väljarbasen speglar Trumps kabinett. Hans ministrar är tillsammans 60 procent rikare än Obamas, enligt finanstidningen Forbes. Allra mest välbärgad är handelsminister Wilbur Ross med en förmögenhet på drygt 20 miljarder kronor.

Ross bor delvis i Palm Beach och är återkommande gäst på Mar-a-Lago.

3.

– *Societet*.

Så svarar Shannon Donnelly i telefon. Hon är societetsredaktör på ”The Shiny Sheet” som lokaltidningen Palm Beach Daily News kallas i folkmun.

Donnelly har bevakat Trump i över 20 år.

– Det är klart han är lycklig här, säger hon. Alla ställer sig upp och applåderar så fort han kommer in i ett rum.

Shannon Donnelly åt middag på Mar-a-Lago i början av april när det stod klart att Trump bombat Syrien.

En av kvällens gäster var Xi Jinping. Kinas högsta ledare mottog informationen om attacken samtidigt som Trump serverade honom den ”vackraste chokladkaka” mänskligheten skådat, enligt Trumps version av kvällen. Syrien och Kina är allierade.
– Big night, Shannon. Very big night, mös Trump när han passerade Donnelly.
”Torsdagens middag var annorlunda än de tidigare revbensspjällskvällarna” rapporterade Shannon Donnelly dagen därpå i ”The Shiny Sheet”.
– Trump är en annan person när han är här, säger Laurence Leamer, författare till Palm Beach-boken ”Madness under the royal palms”. Lokalbon Leamer besöker ofta Mar-a-Lago.
– I New York lämnar Trump sällan sitt torn på Manhattan. I Palm Beach blottar han en social sida. Han knatar omkring, tar selfies, är öppen och charmig. Det är ganska fantastiskt.

Varför är Trump så glad i Palm Beach?
– Det finns något mycket aristokratiskt över honom, säger Shamus Khan. I meningen att han egentligen bara rör sig mellan sina egna slott och endast träffar människor som arbetar för honom. Han äter middag på sina egna hotell och slussas mellan egendomar märkta med hans eget namn. Han är inte intresserad av jämlikar.
– Vilket kan verka motsägelsefullt eftersom han samtidigt förknippas med populismen. Men populiströrelser är inte inkluderande utan exkluderande. Populism handlar om att urskilja vilka som tillhör ett folk. Populism och elitrörelser framställs ofta som motsatser men speglar i själva verket varandra. Och Palm Beach är väldigt vitt, väldigt konservativt, väldigt skarpa gränser råder mellan människor. Och det är i sådana miljöer som Trump kan slappna av.

4.
Bistron Ta-boo på Worth avenue:
En åldrad, mager skara äter musslor och dricker vodka martinis ur immiga glas.
De kallas ”The old guards”, de gamla väktarna.
De är ättlingar till de protestantiska pionjärfamiljer som började resa till Palm Beach efter första världskriget. Som byggde palats här, spelade golf och gick på välgörenhetsmiddagar.
Mar-a-Lago – Trumps palats – byggdes av Marjorie Merriweather Post 1927.
Hon var då USA:s rikaste kvinna och arvtagerska till ett frukostflingeimperium som senare blev livsmedelsjätten General foods.
Donald Trumps miljarder är nya.
Men han bär något av gruppens nostalgi och känsla av marginalisering.
I boken ”The end of white christian America” skildrar Robert Jones, chef för Public religion research institute, hur vita amerikaner utgör en allt mindre del av väljarunderlaget.
2024 beräknas vara det första presidentvalet i USA då vita kristna amerikaner inte längre utgör en majoritet av väljarkåren.
Då kan Trump vara en tröst.

5.
En dag i november 2011 var Marine Le Pen på besök i Palm Beach, ledaren för det högerextrema franska partiet Nationella fronten.
– Hon stod där, säger William J Diamond.
”Bill” Diamond är en smärt 80-åring bosatt i en 40-miljonersvilla full av guld och marmor på trivsamma Wells road.
I sitt yrkesliv tjänade han Rudy Giuliani, tidigare borgmästare i New York och en av Trumps mest lojala rådgivare.

Även Giuliani har en våning i Palm Beach.
Marine Le Pen talade intill en skulptur av den franske mästaren Yves Klein.
– Jag gillar hennes hållning i invandringsfrågan, säger Bill Diamond. Som invandringen har hanterats tror jag den förstör kärnan i den europeiska kulturen, den kristna kulturen. Sedan tror jag att hon gjorde ett misstag med euron.
Den italienska affärsmannen Guido Lombardi förmedlade kontakten till Marine Le Pen.
Lombardi är en mångårig medlem av Mar-a-Lago och brukar beskrivas som länken mellan Europas extremhöger och Trumpismen.
Palm Beach tycks vara en av sambandscentralerna.
Bill Diamond läser just nu den brittiske journalisten Douglas Murrays bok ”The strange death of Europe: Immigration, identity, islam”.
Likt många Trumpfans är Diamond fängslad av de europeiska flyktingströmmarna, som om Europa var en spegel i vilken man kan betrakta USA:s demografiska förändring.
Under efterkrigstiden reste Diamond regelbundet i Frankrike och bevittnade hur algerier började prägla den franska gatukulturen, säger han. Han betraktar dagens europeiska flyktinginvandring från Mellanöstern och Nordafrika som en revansch för gamla koloniala övergrepp.
– Jag har läst vad den muslimske ledaren sa till den sista franska båt som lade ut från kajen i Algeriet: ”Nästa gång är det vi som invaderar er.” Och det dröjde ju inte länge alls…
– Det moderna USA har förstås aldrig haft samma ursprungliga folk som Frankrike, Tyskland eller Sverige. Men den amerikanska nationalism som vi ändå haft – runt flaggan, nationalsången, George Washington – är hotad av de öppna gränserna. Tacka Gud för att Trump täppt till. När det är fotbollsmatch i Kalifornien viftar halva publiken med mexikanska fanor. Det var en chock för mig att inse det.
Under Trump har departementet för inrikes säkerhet ökat jakten på invandrare, papperslösa eller kriminella i annan mening. 43 procent fler gripanden har gjorts under budgetåret 2017 jämfört med 2016, enligt The Washington Post.
Bills hustru Regine, klädd i röd kaftan, bryter in på engelska med grov fransk brytning.
Hon härstammar från Marrakesh.
– Absolut nummer ett med Trump: han vill inte ha flyktingar, säger hon. Jag kommer från Marocko. Jag väntade på min tur. Jag hade mina papper i ordning. Jag kom legalt. Vad är det för fel på det?
Paret Diamond verkar till freds med Trumps första år.
Börsen går som tåget.
– Och vi har fått en domare till högsta domstolen och rullat tillbaka en del regleringar. Aktiemarknaden tells the story. Det kapitalistiska systemet fungerar.

6.

Som författare till två böcker om svensk överklass har jag lyssnat i timmar på reaktionära svenska adelsmän.
Jag har aldrig hört så grova repliker som under tre dygn i Palm Beach.
Trumps tidigare butler Tony Senecal, igen:
– Jag hyser avsevärd respekt för Förenta staternas presidentämbete, säger han. Men under åtta års tid gjorde jag inte det. Obama var ett avskum. Ingen har lyckats bevisa för mig att han är en medborgare av detta land. Ge mig inte den där dyngan om Hawaii. Jag tycker han borde hängas för spionage.
Rasismen mot Barack Obama är ett eko av den som Tony Senecal gav uttryck för på Facebook då Donald Trump klev fram som presidentkandidat under 2015 och 2016.

I maj 2015 fantiserade butlern om att låta ”den kenyanska bedragarens taniga arsle” dingla från den ”Vita moskéns farstukvist”. Hans benämning på Vita huset.
Secret service sökte upp Senecal i fjol och frågade om han äger vapen eller suttit på sinnessjukhus. Tony, som förutom butler varit borgmästare för staden Martinsburg i West Virginia och drivit cigarrbutik, nekade på båda punkter.
Den hårda tonen märks i baren på Ta-boo.
En man i cykelhjälm och trikåer svalkar sig efter en motionsrunda.
När han reser sig säger två grånade herrar, högt och ljudligt efter hans uppenbarelse.
– That’s absurd.

7.
Sällskapslivet på ön är organiserat i medlemsklubbar.
De två mest exklusiva, Everglades club och Bath & tennis club, var länge stängda för svarta och judar.
Än i dag vilar antisemitismen strax under ytan. Författaren Laurence Leamer flyttade till Palm Beach i mitten av 1990-talet.
I inledningen till sin bok ”Madness under the sun” berättar Leamer hur han drabbas av en vattenläcka och får påhälsning av bostadsrättsföreningens styrelseordförande.
Mannen inspekterar Leamers samling av exotisk konst, inhandlad under resor från ”Peru till Jugoslavien”, och frågar hur det känns att bo i en barack.
Ett kodord, förklarar Laurence Leamer när vi ses.
– Han trodde jag var jude. Det var det han menade. Jag hade aldrig varit med om det tidigare. Min pappa är professor med mängder av judiska kollegor, min första fru är judinna och min agent och min redaktör är judar. Att komma till Palm Beach och inse hur levande antisemitismen var i mitten av 1990-talet var häpnadsväckande.
Everglades club och Bath & tennis club exkluderar fortfarande judar, enligt Leamer.
– Jag har judiska vänner från Pittsburgh som köpte ett hus som låg granne med presidenten till Everglades club. Han vägrade hälsa när de flyttade in. Sedan kom ett svart par till gatan och då var plötsligt judarna inte fullt så dåliga längre. Där har du Palm Beach i ett nötskal. Det har funnits ett slags stolthet i att vägra förändra sig.
Antisemitismen i Palm Beach förvärrades efter andra världskriget.
1942 köpte den judiske hotellmagnaten A M Sonnabend flera hotell på ön och lockade semestrande judar med östeuropeisk bakgrund från New York och andra stora städer. Dessa uppfattades som proletära.
1965 bokade den antirasistiska organisationen Anti-defamation league tio rum på det största hotellet The Breakers i Palm Beach.
Fem gäster med protestantiskt klingande efternamn fick rum.
För de fem judarna var det fullt.
Än i dag anas antisemitismen i ordval och jargong.
Jag äter lunch på Ta-boo.
Efteråt intervjuar jag ägaren Franklyn DeMarco, klädd i gräddvit Panamahatt, orange shorts med matchande slips
Han tog över bistron 1999, efter en karriär som fastighetsmäklare i Washington DC.
– Palm Beach har förändrats dramatiskt, säger han. Det är mer folk, mer pengar, mer avslappnat. Förr i tiden var det kavaj och slips, du kom inte in här i kortärmat. De stora förändringarna drevs igenom av de som kom norrut från New York och New Jersey. Man kan försöka hålla emot. Men om folk vill komma in här och se ut som östeuropeiska flyktingar kan du inte stoppa dem.

8.
I början av 1990-talet såg Donald Trumps advokat en affärsöppning i Palm Beach uråldriga sociala struktur.

Trumps liv var kört i botten.
Skilsmässa från Ivana och miljarder kronor i företagsskulder.
Planen var att stycka upp Mar-a-Lago och sälja andelar.
Men advokaten Paul Rampell, själv judisk, övertygade Trump om en outnyttjad marknadsandel.
Om ungefär hälften av öns befolkning var judisk så var fortfarande fyra av fem medlemsklubbar stängda för gruppen.
Trump öppnade Mar-a-Lago för judar.
– Ingen kan ta ifrån honom det, säger författaren Laurence Leamer. Han gjorde det inte av idealism. Utan för att tjäna pengar. Men de flesta personer i den situationen hade inte gjort det. Han förändrade Palm Beach såtillvida att Mar-a-Lago blev den mest spännande klubben att vara på.
Tony Senecal minns:
– Svarta eller latinamerikaner hade aldrig heller varit välkomna på en countryklubb i Palm Beach. Judarna hade åtminstone haft sin egen klubb. Jag kände killen som sålde till Trump och han var tvungen att omedelbart fly stan. Borgmästaren hatade Trump. Men han vann. Som alltid över människor som ser ned på honom.
Trumps handlande i Palm Beach säger något om hans opportunism.
I den egna familjehistorien finns exempel på motsatt diskriminering.
När Trump och han pappa Fred drev fastighetsrörelse i Queens i New York under 1960- och 70-talen diskriminerade familjen systematiskt svarta i hyreskön. 1973 stämdes Fred och Donald av regeringen för att brutit mot ”Fair housing act”, en lag som skyddar hyresgäster eller fastighetsköpare mot diskriminering.
Trump slogs tillbaka men gick efter två år med på att skriva under ett samtyckesdokument som försäkrade att familjens fastigheter fortsättningsvis skulle vara ”desegregerade”. Detta enligt The New York Times historieskrivning.
Samtidigt har Trump haft perioder där han förstått och investerat i minoriteters drömmar.
Som dokuåpakaraktär under början av 2000-talet var Donald Trump mycket populär bland svarta och latinamerikaner, vilket attraherade tv-annonsörer som ville nå just dem.
För bara tiotalet år sedan kunde Trump betraktas som ”en triumf för amerikansk multikulturalism”, skriver journalisten Joshua Green i reportageboken ”Devil’s bargain. Steve Bannon, Donald Trump, and the storming of the presidency”.
Också på Mar-a-Lago har alltså Trump kunnat posera som en tolerant patron.
När The New York Times avslöjade listor över Mar-a-Lagos nya medlemmar under 2016 och 2017 fanns flera judiskt klingande namn.
Äventyrade Charlottesville dessa relationer?
Presidenten vägrade att göra skillnad på vitmaktanhängare och motdemonstranter. Det fanns ”bad guys” på båda sidor, upprepade han.
Uppåt 25 företag och organisationer har under hösten ställt in välgörenhetsarrangemang som var inplanerade på Mar-a-Lago under den kommande vintern.
Bokningar av det slaget utgör det ekonomiska fundamentet i Palm Beachs klubbliv. Det var när Trump tog över Röda korsets välgörenhetsbal som han steg i rang i Palm Beach.
Och nu?
Bill Diamond, som bjöd Marine Le Pen till Palm Beach, är själv judisk och engagerad i den kända påverkansgruppen American Israel public affairs committe (Aipac).
Diamond går till en ortodox synagoga i Palm Beach även om han inte betraktar sig själv som ortodox. Han förlät Trump omedelbart.
– Avbokningarna från Mar-a-Lago är så korkade, säger Diamond. Det handlar bara om vad man tyckt om Donald Trump från början. Var man välvilligt inställd hörde man exakt vad han sa: att båda grupper

bar skuld till våldet i Charlottesville. Jag tror att de mer ortodoxa judarna tenderar att stötta presidenten medan de mindre ortodoxa inte gör det.
Exemplet David Paskin visar att det kan vara riskabelt att stöta sig med Trump i Palm Beach.
David Paskin var rabbin i synagogan Temple Beth David i Palm Beach Garden, på fastlandet strax norr om själva ön.
I mars 2016 ledde David Paskin en protest mot presidentkandidaten Trump på en konferens som Aipac arrangerade i Washington DC.
300 judiska företrädare, varav ett 60-tal rabbiner, tågade ut under Trumps tal i protest mot hans rasistiska kampanj.
David Paskin mottog dödshot och fick sparken från sin synagoga. Även om han sade att beslutet om uppsägning var ömsesidigt.
– Jag tror den judiska gruppen i Palm Beach reagerar som resten av världen, säger David Paskin kortfattat över telefon.
– Vissa är väldigt bekymrade, andra ställer sig bakom presidenten. Oavsett är det många som kämpar för kärlek. Det är viktigt att komma ihåg.

9.
Tony Senecal talade senast med Donald Trump under valkampanjen i fjol.
Trump ringde en morgon från Michigan och tackade butlern för stödet.
Här är bakgrunden:
I december 2005 intervjuade journalisten Natasha Stoynoff Donald Trump och Melania på Mar-a-Lago.
Det skulle handla om deras första lyckliga år som gifta.
I ett rum på Mar-a-Lago drog Trump igen dörren, tryckte upp Stoynoff mot väggen och körde tungan i halsen på henne.
2016 redogjorde Stoynoff för erfarenheten i veckotidningen People.
Övergreppet var exakt som Trump beskrivit sin strategi gentemot kvinnor i den berömda filmen som läckte i kampanjens slutskede: ”I just start kissing them, it’s like a magnet. Just kiss.”
I People skrev Natasha Stoynoff att hon räddats av Trumps ”mångåriga butler”. Han hade stormat in i rummet och meddelat att Melania var på ingång, enligt artikeln.
Tony Senecal dementerade anklagelsen. Motberättelsen plockades bland annat upp av högersajten Drudge report, som Trump läste.
– Mr Trump ringde från Michigan och sa: ”Tony, du är en hjälte!”
– För det första stormar jag aldrig in i ett rum, säger Tony Senecal. Jag knackar. För det andra var hon ful. Jag hade själv aldrig rört henne.
Även societetsjournalisten Shannon Donnelly har varit utsatt för Trumps kvinnoförakt.
1996 var han missnöjd med Donnellys bevakning av honom i ”The Shiny Sheet”. Om inte Donnelly skärpte sig skulle Trump avslöja henne som den ”råa, feta, motbjudande slusk du är”, skrev han.
Donnelly svarade: ”Rå, fet och motbjudande kan jag inte motsäga. Men slusk, nej.”
– Han har hållit på så här mot journalister i decennier, säger hon. Likt många andra affärsmän som försöker styra vad man skriver om dem.

10.
Trump trodde att Vita huset skulle vara som Mar-a-Lago.
Människor som ställer sig upp och applåderar så fort han visar sig.
Det säger Maggie Haberman, reporter på The New York Times, under ett seminarium i Washington DC.
– Han bortsåg från det där med regerandet, säger Haberman.
Hur länge fortsätter Republikanerna att klappa? Hur länge åtnjuter han legitimitet hos den övre medelklass som han är beroende av? Hur länge är han accepterad i Palm Beach?

Trumps förtroendesiffror i befolkningen i stort är rekordlåga. Men mellan 70 och 80 procent av hans republikanska väljare står fortfarande bakom honom, enligt upprepade opinionsundersökningar. Professor Shamus Khan tror det stödet kommer att bestå.
– Polariseringen innebär att högern rör sig högerut och vänstern rör sig vänsterut vilket gör det omöjligt för människor att byta parti. Det är lika omöjligt som att kliva över Grand Canyon. Jag tror att de som kan tänka sig att överge Trump redan har gjort det.

Källor:
”The season. The secret life of Palm Beach and America’s richest society” av Ronald Kessler
”Madness under the royal palms. Love and death behind the gates of Palm Beach” av Laurence Leamer
”The end of white christian America” av Robert P Jones

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

"* Ön Palm Beach i Florida beskrivs av reportrar och grannar som Donald Trumps favoritplats på jorden.
* Här bor några av USA:s rikaste invånare och i Trumps eget grannskap på ön röstade en majoritet för honom i presidentvalet.
* Palm Beach har en lång historia av diskriminering och exkludering och sådana miljöer tycks få Trump att slappna av, enligt sociologiprofessor Shamus Khan.
Reportern & fotografen
Björn af Kleen är DN:s korrespondent i Washington DC, tidigare fördjupande reporter på DN som bland annat skrivit reportageböckerna ”Jorden de ärvde” (2009) och ”Lucke och Lull” (2013).
Emil Wesolowski är frilansfotograf baserad i Brooklyn, New York. Fick i våras priset "Årets rookie" på fototävlingen Årets bild. "

DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017

" Impulsiva utfall den röda tråden från Vita huset

Nyligen presenterades Donald Trump som ”en av de mest framgångsrika presidenterna någonsin” av en konservativ programledare. Andra bedömare menar tvärtom att den amerikanske presidenten bara uppfyllt en bråkdel av sina vallöften.

New York.
Under valkampanjen förra året framställde sig Trump som en oortodox republikan och nyhetsmedier bidrog i stor utsträckning till att befästa den bilden. Men som president har han drivit en konservativ linje på den yttersta högerkanten.
De få gånger han valt att samarbeta med Demokraterna tycks det främst ha handlat om att provocera de egna partikamraterna, i synnerhet kongressens ledare Paul Ryan och Mitch McConnell, som Trump verkar anse förtjänar en hämndaktion efter att partiet misslyckades med att upphäva Barack Obamas sjukvårdsreform.
Den typen av impulsiva och irrationella handlingar har varit den tydligaste röda tråden hos Trump under det första året i Vita huset. Han kräver absolut lojalitet av sina medarbetare och partikamrater, kommer med hot och personangrepp mot dem som inte kan garantera detta.
Även hans närmaste medarbetare har anklagat honom för att ha tagit sig vatten över huvudet som president.
Den republikanske senatorn Bob Corker beskrev Trump som en infantil president och kallade Vita huset ett ”vuxendagis”.
Utrikesministern Rex Tillerson ska ha kallat Trump för en ”idiot”.

David Ignatius, en veteran bland Washingtons politiska analytiker, skrev nyligen i Washington Post att ”Trump framför allt drivs av viljan att skapa kaos, vilket får hans fiender att tappa fattningen”.
Under sensommaren rämnade alla illusioner om att Trump skulle bli en mer konventionell president, då han vägrade att entydigt ta avstånd från nynazister och högerextremister som tågat genom Charlottesville, Virginia.
Där genomfördes ett terrorattentat i vilket en ung kvinna omkom och 19 personer skadades allvarligt och veckan därpå gjorde Time magazine, The Economist, The New Yorker, tyska Der Speigel och Stern var sitt magasinomslag där Trump porträtterades som nazist eller Ku Klux Klan-anhängare.
Trump gjorde inga försök att bemöta kritiken, utan fortsatte under hösten att flörta med sina mest högerextrema kärnväljare, exempelvis genom att formulera nya versioner av inreseförbudet mot länder med i huvudsak muslimsk befolkning, samt det kontroversiella beslutet att benåda en sheriff i Arizona som kallat sina inhumana tältfängelser för latinamerikanska ”koncentrationsläger”.
Presidentens första år har även präglats av en rad andra kriser:
Efter att en rad naturkatastrofer drabbade USA under sommaren och hösten fick Trump hård kritik för passivitet och inkompetens i katastrofhjälpen, i synnerhet till Puerto Rico som blev lamslaget av en orkan.
Men framför allt väckte det en landsomfattande debatt om att ha en president som öppet förnekar att klimatkrisen är ett verkligt problem. Samma månad då Donald Trump lämnade besked om att USA skulle lämna Parisavtalet om klimatet bröts ett isberg lika stort som delstaten Delaware loss från Antarktis.
Undersökningen om Trumps ryska kopplingar innefattar dussintals medarbetare. Inget tyder på att anklagelserna kommer att försvinna inom en överskådlig framtid.
Lite drygt en tredjedel av USA:s befolkning fortsätter att visa ett starkt stöd för Trump. Det gör honom till en historiskt impopulär president, å andra sidan säger en majoritet av hans väljare att de skulle rösta på honom igen.
Trots demokraters och liberala aktivisters förhoppningar om att Trump ska ställas inför riksrätt, efter anklagelserna om samröre med Ryssland eller korruptionsskandalerna som präglat administrationen, tyder det mesta på att han sitter säkert så länge Republikanerna behåller en majoritet i kongressens båda kammare.
Som president är han därmed knappast handlingsförlamad. Han kan fortfarande genomföra en rad förändringar inom en snar framtid, när det gäller exempelvis kärnenergiavtalet med Iran, sjukvårdspolitiken, global frihandel, asylpolitiken och invandringspolitiken.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

"Trumps vallöften – så har det gått

Bygga en mur mot Mexikos gräns – Ej genomfört
Trumps kanske mest kontroversiella vallöfte har hittills stött på patrull. Mexiko vägrar att betala för den, vilket Trump krävt. Kongressen undersöker kostnaderna men bygget ser också ut att bli betydligt högre än vad Trump angett.

Utvisa 11 miljoner papperslösa invandrare – Delvis genomfört
Trump har kraftigt expanderat befogenheterna och resurserna för ICE, den myndighet som ansvarar för att utvisa papperslösa. Det har skett en ökning av gripanden, men hittills i år har färre deporterats än under motsvarande tid i fjol.

Dra sig ur klimatavtalet – Genomfört
Före valet sade Trump att klimatförändringarna är något Kina hittat på för att skada USA:s tillväxt. Som president har Trump bestämt att USA ska lämna klimatavtalet som slöts i Paris i december 2015. Det tar dock några år.

Stoppa all invandring från länder med hög andel muslimsk befolkning – Ej genomfört.
Trump har gjort en rad försök att genomföra detta med dekret, men de har stoppats av domstolar efter stämningar från människorättsgrupper och jurister.

Riva upp kärnteknikavtalet med Iran – Ej genomfört.
I början av oktober avcertifierade Trump kärnvapenavtalet med Iran. I stället bollar han frågan till kongressen, där han hoppas att avtalet ska undermineras. Annars hotar han med att riva upp det på egen hand.

Kraftiga skattesänkningar – Delvis genomfört
Trump och Republikanerna i kongressen har gjort klara framsteg när det gäller omfattande skattesänkningar. De flesta skattesänkningarna som föreslagits gynnar de allra rikaste i stället för den medelklass och de låginkomsttagare som Trump lovade att hjälpa.

Tillsätta en konservativ domare till Högsta domstolen – Genomfört
Med en republikansk majoritet i senaten hade Trump inga problem att tillsätta Neil Gorsuch, en av de mest konservativa juristerna i Högsta domstolens moderna historia. Det innebär att Högsta domstolen bibehåller sin konservativa majoritet.

Balansera den federala budgeten – Ej genomfört
Trump lovade att "relativt snabbt" skapa budgetbalans i den federala budgeten, samt att eliminera statsskulden. Men han vill både satsa på infrastruktur och sänka skatterna, vilket riskerar att öka såväl statsskulden som budgetunderskottet kraftigt.

Upphäva Daca, som skyddar unga papperslösa från att utvisas – Delvis genomfört.
Daca är ett program som Barack Obama införde för att skydda skötsamma unga papperslösa från att utvisas. Trump har upphävt Daca genom ett dekret, men kongressen försöker nu genomföra en ny version av programmet, som har brett folkligt stöd.

Införa betald föräldraledighet – Ej genomfört
Ett viktigt vallöfte från Trump som inte fick så mycket uppmärksamhet under valkampanjen. Har inte prioriterats av Trump som president och Republikanerna i kongressen kommer sannolikt inte att genomföra ett sådant lagförslag.

Lämna Nato – Ej genomfört.
Trump kallade Nato för föråldrat och ansåg att USA fick ta en alltför för stor del av försvarskostnaderna, och hotade vid flera tillfällen att USA skulle lämna Nato. Så har det inte blivit.

Dra USA ur handelsavtalet TPP – Genomfört
Redan under första veckan som president lämnade Trump beskedet att USA drar sig ur förhandlingarna om TPP, handelsavtalet med asiatiska länder. Däremot är det nordamerikanska frihandelsavtalet Nafta fortfarande i kraft, men omförhandlingar har påbörjats.

Avskaffa och ersätta Obamacare – Delvis genomfört

Att upphäva Barack Obamas sjukvårdslag var Trumps allra främsta vallöfte. Trump och republikanerna i kongressen misslyckades med att göra detta i en rad förödmjukande fiaskon. Men sedan dess har Trump valt att kringgå kongressen genom dekret som monterar ned Obamacare. Det kan leda till att Obamas sjukvårdslag kollapsar på sikt.

”Tömma träsket” – Ej genomfört
Ett av Trumps främsta vallöften var att “tömma träsket” i Washington, med vilket han menar den korruption mellan lobbyister, näringsliv och politiker som länge präglat huvudstaden. Trump har i praktiken gjort motsatsen, med en administration där flera ministrar och nyckelpersoner har tillsatts från Trumps affärsnätverk.

Krossa IS – Delvis genomfört
Terrorrörelsen IS har kraftigt reducerats, men främst genom militära insatser och initiativ som påbörjades under Barack Obamas tid som president. "

DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017

" Kritiker: En inbjudan till mutor

Omfattande korruptionshärvor har avslöjats kring svenska företag med affärer i Azerbajdzjan de senaste åren. I veckan arrangerar UD och Business Sweden en resa där svenska företag ska träffa ökända bolag och representanter från diktaturens regim.
– Det här är en inbjudan till korruption och mutor, säger Fredrik Malm (L).

Flera svenska och internationella företag med affärspartner och projekt i Azerbajdzjan har avslöjats i korruptionsskandaler de senaste åren. En brottsutredning pågår mot flera höga chefer vid Bombardier i Sverige efter att SVT:s ”Uppdrag granskning” avslöjat misstänkta mutbrott och penningtvätt i mångmiljonklassen. Bombardiers kontrakt rörde ett signalsystem till järnvägslinjen Baku-Tbilisi-Kars värt 2,7 miljarder kronor.
Telia Sonera misstänktes för mutbrott efter en affärsuppgörelse där presidentfamiljen ska ha tjänat sex miljarder kronor. En förundersökning inleddes men lades ned.
Telekomjätten Ericsson har tagit emot 4,4 miljoner kronor från ett skalbolag med kopplingar till regimen och som använts i en stor mut- och penningtvättshärva.
DN kan nu avslöja att utrikesdepartementet tillsammans med den halvstatliga organisationen Business Sweden arrangerat en handelsdelegation för att främja svenska bolags möjligheter att sluta kontrakt i Azerbajdzjan – av Utrikespolitiska institutet definierat som en diktatur.
Enligt UD visar landet ”allvarliga brister i respekten för mänskliga rättigheter”, bland annat gällande press- och yttrandefrihet, val-

genomförande, rättsstatens principer och rättigheter för kvinnor och hbt-personer.
Om detta nämns inget i den reseinbjudan som riktats till näringslivet.
På onsdag avgår delegationen, arrangerad av handelsminister Ann Lindes (S) närmaste medarbetare, statssekreterare Oscar Stenström, till huvudstaden Baku.
Utöver Stenström deltar två svenska ambassadörer och elva representanter från svenska bolag, bland andra ABB, Ericsson och säkerhetsföretaget Gunnebo.
I inbjudan radas ”nyckelspelare” på den azerbajdzjanska marknaden upp: statliga järnvägen, statliga flygbolaget och det statliga oljebolaget Socar. Socar kontrolleras direkt av statens politiska ledning och har avslöjats med korruption.
Exempel på aktiviteter är toppmöten med energi-, transport- och kommunikationsministerierna och nätverksmingel på svenska ambassaden i Baku.
Ett av affärsprojekten som marknadsförs i inbjudan gäller järnvägen Baku-Tbilisi-Kars – samma infekterade och korruptionsomsusade projekt Bombardier varit inblandat i.
Handelsdelegationens upplägg möter skarp kritik.
– Det här är en inbjudan till korruption och mutor. Hela upplägget går ut på att koppla ihop svenska företag med korrupta statliga aktörer i Azerbajdzjan. Det är anmärkningsvärt att svensk handelspolitik ogenerat och nonchalant bjuder in svenska företag att bygga kontakter med ett av världens mest korrupta länder, säger Fredrik Malm (L).
Louise Brown, anti-korruptionsrevisor och styrelsemedlem i Transparency International i Sverige, har läst inbjudan från UD och Business Sweden:
– Jag ser inte ett ord om att Azerbajdzjan är ett av världens mest korrupta länder eller att det är en diktatur. Företag som ger sig in där måste förstå det, vilka risker som finns och vad de därigenom kan komma att förknippas med. I stället kan man lätt få känslan att UD och Business Sweden marknadsför affärer med sannolikt korrumperade statliga bolagsledningar. Just när man listar statliga nyckelspelare i oerhört korruptionsutsatta sektorer undrar man om det verkligen är vad man vill att svenska företag ska göra affärer med.
Enligt Louise Brown, som också arbetat med ”Uppdrag granskning” reportage om Bombardier, är infrastruktur- och energisektorn extra exponerade för korruption.
– Man kan fråga sig om de har gjort en seriös granskning av företagen de presenterar som potentiella samarbetspartner till svenska företag. Är det fel av UD att arrangera den här typen av resa?
– Man får givetvis välja vilka marknader man prioriterar rent strategiskt. Jag säger inte att det är olämpligt, men det vore önskvärt att UD och Business Sweden var öppna och tydliga med risken för korruption som finns i Azerbajdzjan. Jag skulle säga att det är en vågad resa.
Håkan Svenneling, Vänsterpartiets handelspolitiska talesperson, sitter i näringsutskottet men kände inte till handelsdelegationen till Baku.
– Det här är ännu ett exempel på när svenska regeringen prioriterar länder som ifrågasätts för att inte följa mänskliga rättigheter och som anklagats för att vara korrupta och icke-transparenta, säger han.
Att resan sker samtidigt som klimattoppmötet i Bonn anser Svenneling vara ironiskt.
– Precis som när det gäller Saudiarabien och Iran tycker jag att prioriteringen att välja oljestinna ekonomier är märklig. Det kan låta bra att länderna har gott om pengar, men när S och MP säger sig vilja avveckla oljan för att klara klimatmålen borde det prägla även handelspolitiken.
Svenneling ifrågasätter att resan skulle handla om att hjälpa landet till en mer hållbar utveckling.
– Jag ser inga deltagare från civilsamhället med på deltagarlistan.

DN har försökt få en intervju med EU- och handelsminister Ann Linde (S) som har avböjt att svara på frågor. Men statssekreterare Oscar Stenström säger till DN att problemen med korruption och mänskliga rättigheter kommer att få stort utrymme i programmet.
– Syftet med resan är så klart att hjälpa svenska företag att ta marknadsandelar i Azerbajdzjan. Det här är ett land som måste ställa om från oljeekonomi till förnybar energi och det finns goda möjligheter för svenska företag att vara med i den utvecklingen. Men vi är väl medvetna om problemen med korruption och bristen på mänskliga rättigheter och svenska företag måste vara väl förberedda om de gör affärer i landet. Där kan vi och Business Sweden finnas med och stötta.
Flera svenska företag har varit inblandade i korruptionsskandaler i landet, vad tänker du om det?
– Man har varit för dåligt förberedd och inte tillräckligt medveten om riskerna tidigare. Det är det vi vill ändra på nu.
Stenström säger att företagarna som åker med på handelsdelegationen har skrivit under ett kontrakt som bland annat innebär att de förbinder sig att följa svensk och lokal lagstiftning, ta del av rapporter om mänskliga rättigheter och ha riktlinjer för hållbart företagande. I kontraktet står också att företaget blir Business Sweden ersättningsskyldigt för alla kostnader som kan uppkomma om de brutit mot lagar och regler.
Fotnot: DN har sökt Business Sweden.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se"

"Fakta.
Den azerbajdzjanska regimen under Ilham Aliyev beskrivs av Utrikespolitiska institutet, UI, som ytterst auktoritär och visar inga tecken på att mjukna, trots upprepade protester från en rad internationella organisationer.
Efter ett hårt kritiserat parlamentsval 2015 har regimen fortsatt att fängsla oppositionella och tysta kritiska medier. Det ekonomiska systemet präglas av korruption och brist på insyn.
Enligt författningen är Azerbajdzjan en demokrati, men i praktiken är landet en hårdför diktatur, enligt UI. "

DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017

" Svärmar av satelliter ska ge alla internet

Mer än halva världens befolkning saknar pålitlig tillgång till internet, och därmed till information och möjlighet till utbildning och ekonomisk utveckling. De första av 900 småsatelliter som ska överbrygga den digitala klyftan skjuts upp nästa år.

– Om du ser på FN:s 17 hållbara utvecklingsmål så nämns inte internet. Men vartenda ett av dem är beroende av tillgång till internet, säger Greg Wyler.
I början av 2000-talet åkte han till Rwanda. Hemma i USA hade han gjort sig en förmögenhet under it-boomen, och nu ville han förse afrikanska skolor med internetuppkopplingar.
– Jag tyckte bara att det var en bra sak att göra, säger han.
I Rwanda byggde Greg Wyler Afrikas första 3G-nätverk, och anslöt de första privata hemmen till fiber. Men han stötte också på svårigheter som han inte hade räknat med.
– När jag byggde upp nätverken insåg jag att det stora problemet i regionen var att få tillgång till snabb och säker uppkoppling utan fördröjningar, säger han.
Samtidigt som wifi och bredbandsanslutningar nästan betraktas som en självklarhet i storstäderna i världens rika länder saknar mer än halva jordens befolkning tillgång till pålitlig och snabb internetuppkoppling. De flesta av dem bor på landsbygden i Afrika och Asien, men inte bara där.
– Även i Europa finns en mycket djup digital klyfta. Tio eller 20 procent av invånarna i många europeiska länder är utan bredband.
För att fortsätta arbetet han påbörjade i Rwanda startade Greg Wyler företaget Oneweb.
– Vår vision är att göra internet tillgängligt för alla till år 2027, till ett överkomligt pris.
Lösningen han ser är ett nätverk av satelliter. Första steget tog han redan för tio år sedan, med företaget O3b.
– O3b har skjutit upp tolv satelliter för att ge världens snabbaste satellituppkoppling.
Namnet står för ”other 3 billion”, eller de övriga tre miljarderna, och syftar på hur många i världen som stod utan internet när företaget startade. De tolv O3b-satelliterna går på 8 000 kilometers höjd, eller mindre än en fjärdedel så långt upp som många av de satelliter som annars används för satellitkommunikation, och där det kan ta upp till en halv sekund för en signal att komma från sändare till mottagare.
Med Oneweb vill Greg Wyler ta konceptet mycket längre.
– För hälften av världens befolkning finns problemet fortfarande kvar. Och jag har alltid sett detta som något som mänskligheten kan lösa. Vi måste låta alla få chans att erbjuda sina barn samma möjligheter som vi ger våra barn. Möjligheten till utbildning, till hopp och till utveckling, säger han.
Nu ska det bli en konstellation av hundratals små masstillverkade satelliter i ännu lägre banor, bara 1 200 kilometer upp, för än snabbare uppkoppling.
– Fyra miljarder människor saknar internet i dag. Så det är ett riktigt stort system vi måste bygga.
Företaget har planerat i detalj hur allt ska gå till. De har en raket för satelliterna, och kommer att skjutas upp de första redan nästa år.
– Skalan av det vi gör är enorm. Vi är världens största inköpare av satellituppskjutningar, och har köpt fler än 50 stycken. I det första nätverket har vi mer än 900 satelliter. Till slut kommer vi att ha tusentals andra, i andra konstellationer, för att ge ännu snabbare anslutning, säger Greg Wyler.

Normalt sätts en satellit ihop bit för bit av många ingenjörer, i ett eller några få exemplar, för att passa de specifika användningsområden den är avsedd för. Oneweb bygger i stället en fabrik för massproduktion av satelliter. Satelliterna måste vara både billiga och pålitliga, och företaget räknar med att kunna få klart upp till fyra stycken om dagen.
Redan nu är rymdskrot ett stort problem för rymdfarten. Utbrända raketsteg, kåpor, döda satelliter, delar som lossnat eller tappats från rymdstationer och olika farkoster ligger kvar i bana runt jorden, och riskerar att skada både människor, rymdskepp och satelliter. Det finns ungefär 21 000 föremål som är minst tio centimeter stora, och uppskattningsvis en halv miljon som är större än en centimeter.
Med tusentals nya satelliter i omlopp skulle det kunna bli ännu mer skrot.
– Ända från start har vi varit mycket medvetna om problemet, och designat satelliterna så att de både håller länge och inte genererar skrot om de går sönder.
Det finns krokar på utsidan, så att en död satellit kan fångas in och repareras eller helt tas ur banan.
Satelliterna kommunicerar med små basstationer, som sitter på taket på till exempel en skola eller ett bostadshus och kan drivas med solceller. Stationen delar ut nätverket med wifi, 4G eller 3G, och priset kommer att anpassas efter förmåga.
– Alla ska kunna ha råd, och priset i utvecklingsländer kan bli ett annat än i utvecklade länder. Men vi har ett nära samarbete med lokala telekombolag och regeringar, och de kommer att distribuera och sälja produkterna och tjänsterna, säger Greg Wyler.
Det är avgörande att aktörer på plats får ta hand om och ansvara för installation och underhåll, och alla nya tjänster som blir tillgängliga med internetuppkopplingen, menar han.
– Vi vill stödja och hjälpa till att utveckla de lokala ekonomierna. Oneweb kommer inte att sälja direkt till konsumenter. Det är mycket viktigt. Annars kan vi störa tillväxten på nya marknader.
Vinsterna med internetuppkoppling för människor på landsbygden i utvecklingsländer är enorma.
– De blir socialt relevanta för resten av världen, och kan förstå medborgarskap, jämlikhet och social rättvisa. De får tillgång till digital hälsovård och digital utbildning, och kan bygga egna ekonomier som växelverkar med ekonomierna i den utvecklade delen av världen. De blir en helt ny plats att sälja produkter till, och en helt ny värld av människor att samverka med.
Den möjliga ekonomiska tillväxten kan vara värd så mycket som 7 000 miljarder dollar, enligt Greg Wyler.
– Så betydelsen är ofantlig. Vi är ett företag som drivs av ett kall. Vi tror att detta är något av det viktigaste vi kan bidra med.
Oneweb räknar med att börja leverera sina tjänster i slutet av 2019. Året därpå ska stora delar av Asien och Afrika, liksom norra Sverige och de andra länderna vid polcirkeln anslutas.
– Polarområdena lider brist på snabb uppkoppling. Det kommer att vara ett viktigt steg för att få tillgång till välfärd och akuttjänster, och för lokalbefolkning som vill stanna kvar och driva företag i sin närmiljö utan att behöva flytta till större städer.
I Alaska saknar i dag 100 000 hushåll bredband. Oneweb planerar en stor nyårsfest där den 31 december 2020 för att fira slutet på delstatens digitala klyfta.
– Självklart handlar det inte om en stor befolkning, men det är ändå viktigt. Om du frågar dem själva så kommer de att tala om hur viktigt detta är, säger Greg Wyler.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017

" OS avslöjade den brutala slavhandeln i Rio

Under arbetet inför OS 2016 i Rio de Janeiro fann brasilianska arkeologer den kajplats där hundratusentals afrikaner förts i land och sålts som slavar. FN-organet Unesco har nu utsett kajen till ett världsarv och jämför platsen med Auschwitz och Hiroshima. Det tvingar Brasilien att ta itu med sitt förflutna.

Rio de Janeiro.
Till och med de gamla havssnäckorna på den torra kajkanten sitter kvar.
– Ser du, säger en mamma till sin son.
Han tittar förbluffat på den flera hundra år gamla kajplatsen som har grävts fram och ligger två meter under markytan.
– Var det här de fördes i land? frågar han.
Hans mamma nickar, medan hon håller tillbaka tårarna.
– Hur många var de?
– Flera miljoner, svarar mamman.
Eftermiddagssolen sänker sig över kajplatsen Cais do Valongo och mamman tar sin son i handen. De har rest till Rio för att gå på världens största musikfestival, Rock in Rio, och valde dagen före kanadensaren Shawn Mendes efterlängtade premiär i Brasilien att besöka hamnområdet som moderniserades inför OS 2016.
Bland de restaurerade hamnmagasinen och de nya skyskraporna fann familjen den gamla kajplats som upptäcktes när en ny spårvagnslinje skulle anläggas inför Olympiska spelen. Kajen hade täckts över av en borgmästare i början av 1900-talet för att sopa igen spåren efter slaveriet.
– Det är otroligt att man har kunnat hålla detta gömt så länge, säger mamman.
En av de som har forskat kring upptäckten av Cais do Valongo är journalisten och forskaren Rogério Pacheco Jordão. Hans doktorsavhandling handlar om hur myndigheterna lyckades hålla Cais do Valongo gömd i över ett sekel och vad som händer nu när minnena väcks till liv.
– På jakt efter sin framtid mötte Brasilien sin dåtid. Det kommer att ta tid att bearbeta detta, säger Rogério Pacheco Jordão.
I somras skrev Unesco att ”denna kaj vittnar om en av de mest brutala epokerna i mänsklighetens historia” och utsåg kajen till ett världsarv för mänskligheten. Unesco likställer kajplatsen med tragedierna i Auschwitz och Hiroshima och menar att mänskligheten måste påminnas om sin historia för att förstå sin samtid.
– Inget annat har påverkat Brasilien mer än slaveriet. Det är bra att Unesco lyfter frågan och synliggör slaveriets historia. Det tvingar Brasilien att ta itu med sin historia, säger Rogério Pacheco Jordão.
Under arbetet med sin avhandling bodde han sex månader i New Orleans i USA för att jämföra hur de har hanterat arvet efter slaveriet där.
– I New Orleans, som var en betydligt mindre slavhamn än Rio, heter ett av stadens torg Congo square för att hedra de förslavade afrikanerna. Fram tills Cais do Valongo hittades har det inte funnits en motsvarande plats i Rio, säger forskaren.
Under kolonialtiden tillfångatog portugiserna över fyra miljoner afrikaner och sålde dem som slavar till brasilianska plantageägare som odlade kaffe och socker för export till Europa. Hälften av slavarna kom till Rio, som var världens största slavhamn. Uppemot en miljon steg i land vid kajen i Valongo, vilket gör kajen till en makaber plats att besöka.
– Säger du att du är tysk får du alltid stå till svars för världskrigen, men säger du att du är portugis så säger folk inget, trots att vi låg bakom den största slavhandeln i världen. Jag skäms, säger 27-årige Helder Mattos från Porto i Portugal.
Han är på besök i Rio med sin brittiske vän och deras brasilianska vänner har valt att visa dem kajen i Valongo.

– Det går inte bara att visa upp Copacabana, Jesusstatyn och Sockertoppen. Detta tillhör också Rio, säger Helena Vianna.
Utnämning av kajen till ett världsarv har gjort att slaveriet i Brasilien åter diskuteras. Landets främsta organisation för undersökande journalistik, Agência Pública, har skapat appen Museo de Ontem, Gårdagens museum, som guidar turister till alla de platser från slavepoken som har ett historiskt värde. Appen fungerar som Pokémon Go och först när besökaren är på rätt plats på kartan kan hen ladda ned berättelsen och läsa.
Appen har blivit en succé som gör att besökare själva kan söka upp den historia som Brasilien försöker gömma. Det finns också flera guidade turer som tar besökarna till stadsdelen i hamnen som kallas Pequena Africa, Lilla Afrika. Det var här som de tillfångatagna afrikanerna såldes som slavar.
En av platserna som guiderna brukar ta turisterna till är Jardim Suspenso do Valongo (Valongos hängande trädgårdar) som klättrar uppför en av de klippiga kullarna i hamnen. Här reser sig statyer av grekiska gudar, omgärdade av en romantisk trädgård med tropisk grönska.
– Fint, va? frågar guiden.
Besökarna nickar.
– Vet ni varför borgmästaren anlade denna vackra trädgård?
Besökarna skakar på huvudet.
– För att dölja hallarna härunder där de tillfångatagna afrikanerna förvarades innan de skulle säljas, säger guiden.
Den romantiska trädgården förlorar sin lyster och besökarna stoppar ned sina mobiler. Ingen vill längre fotografera. Nästa byggnad som visas var en karantän där de tillfångatagna afrikanerna göddes med majsmjöl inför försäljningen. Stället kallades Lazareto och fungerade även som sjukstuga där personalen drog ut tänder och läkte sår för att människorna skulle kunna säljas till ett högre pris. Det sista slavhandlarna gjorde innan deras fångar såldes var att smörja in dem med grisfett så att huden blänkte.
– Att köpa en slav var dyrt. I dagens penningvärde, flera hundra tusen kronor. Det var nästan som att köpa en bostad, säger guiden Karin Pereira.
För tjugo år sedan ville en fastighetsägare på Rua Pedro Ernesto i Lilla Afrika bygga en andra våning. Hon anställde några byggnadsarbetare som grävde upp marken för att placera balkar som kunde bära upp det nya taket. När arbetarna kommit en meter ned i marken stannade arbetet upp. De såg ett skelett. När arbetarna grävde en meter till stötte de på flera skelett.
– Jag ringde genast polisen. Kanske hade den förra ägaren varit en massmördare. Men polisen hade inga rapporter om saknade personer i kvarteret, berättar Ana de la Merced.
Hon ringde vidare till kommunen som skickade en historiker till platsen. Han förklarade att hennes hus var byggt ovanför slavkyrkogården Pretos Novos (Nya svarta) där döda slavar slängdes i en grop. I dag har fastighetsägaren Ana de la Merced skapat ett museum i det som tidigare var hennes hem och visar upp skeletten och de afrikanska smyckena som arkeologer grävt fram.
– Det är en 22-årig kvinna som ligger slängd där, säger Ana de la Merced och pekar ned i gropen.
Hon skakar på huvudet.
– De fick ingen värdighet i livet och ingen värdighet i döden. Denna historia kan inte glömmas.

Henrik Brandão Jönsson
brandao@brandao.se "

" Fakta.
Historiker uppskattar att det såldes uppemot 10,7 miljoner förslavade afrikaner till Amerika under kolonialåren. Hälften av slavarna såldes till Brasilien som blev världens största slavkoloni. I vissa delar av landet bestod befolkningen av 90 procent slavar.
1888 blev Brasilien sista land i Amerika att förbjuda slaveriet och gjorde inget för att integrera befolkningen. I stället importerades

arbetskraft från Europa och slavarna fick bygga sina egna bostäder på kullarna. Det var bland annat så som favelorna uppstod.
I dag är 54 procent av Brasiliens befolkning svart.
79 procent av landets rikaste är vita.
Källa: IBGE, brasilianska statistikverket "

DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017

" Libanons ledare avgår efter mordkomplott

Libanons bräckliga politiska system skakades på lördagen av premiärminister Saad Hariris överraskande avgång. I ett radiotal från Saudiarabien anklagade han Iran och Hizbollahmilisen för att konspirera mot hans regering och sade sig frukta för sitt liv.

Långt skridna planer på att mörda Saad Hariri avslöjades på fredagen, rapporterar den Saudikontrollerade tv-kanalen al-Arabiya.
Premiärministern sökte genast skydd i Saudiarabien, men den libanesiska säkerhetstjänsten ISF säger att den inte har någon information om något attentat, enligt Reuters. Strax efter att han talat i tv meddelade Hariri Libanons president, den Iran-allierade kristne generalen Michel Aoun, sitt beslut om att avgå.
Sunnimuslimske Hariri påbörjade sin andra period som regeringschef för ett år sedan efter en invecklad kohandel med den shiamuslimska rörelsen Hizbollah.
Hariris avgång betyder att det snåriga politiska systemet rivs upp på nytt. Den förra krisen varade i flera år, tills Hariri, vars sunnimuslimska parti Mustaqbal är landets största, svalde förtreten och i fjol gick med på att Aoun blev president trots sin närhet till Hizbollah.
Hariris far Rafiq, affärsmannen som styrde landet under 1990-talet och byggde upp det sönderskjutna Beirut, mördades av en bilbomb 2005. Enligt FN:s speciella domstol låg Hizbollah bakom dådet, som ledde till ett ultimatum från USA till Syrien att dra sig tillbaka från Libanon. Men Hizbollahmilisen behöver inte längre den syriska regimen för att kontrollera Libanon. Dess styrkor är helt överlägsna den beskedliga

libanesiska armén och rörelsens allians med flera av de stora kristna klanerna ger den vetorätt över landets politik. Alla libanesiska regeringar måste vara koalitioner mellan två läger vars relationer präglas av avsky och misstro.
Efter sin seger i det syriska kriget har Hizbollah och Iran blivit mindre benägna att ta hänsyn till sina rivaler i den libanesiska politiken. I sitt tal på lördagen hoppades Hariri att ”de främmande händer [Irans] som sträcker sig mot Libanon huggs av”. Hariri, likt sin far, står mycket nära Saudiarabien, landet där han växte upp. Saudierna, som förr var försiktiga ifråga om Libanon, har nu en militant ledning som är inställd på att konfrontera Iran.
Men saudierna har inga kanoner i Libanon och det enda som bromsar Hizbollah och Iran är rädslan för att stöta sig så svårt med landets olika sekter och rörelser så att de börjar organisera sig militärt igen. Efter att USA lät Syrien slå ned general Aouns uppror 1990 tog Syrien över landet och avväpnade alla utom Hizbollah. Traumat efter de många krigen går djupt hos libaneserna, och kyler av det sekteristiska hatet. Men det finns en gräns för hur långt Iran kan gå i Libanon innan saudier, israeler och andra börjar destabilisera landet.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

" Fakta. Två poler
Libanons politik utspelas mellan två poler: 14 mars-rörelsen som leds av Hariris parti Mustaqbal (Framtidsrörelsen), och 8 mars-rörelsen som leds av Aoun och Hizbollah, med Iran i kulisserna.
I och med att presidenten – som utnämner regeringschefen – måste vinna stöd från 2/3 av parlamentet, så fungerar systemet endast om blocken samarbetar. "
De långa perioderna av lamslaget politiskt liv har bland annat resulterat i att landets gas- och oljefyndigheter inte utvinns. "

DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017

" USA och Japan går samman för att hejda Kinas inflytande

Japan och USA förbereder en gemensam geopolitisk strategi för att möta Kinas växande inflytande i Sydkinesiska havet och Östkinesiska havet. Initiativet väntas presenteras i samband med att USA:s president Donald Trump besöker Japan och träffar landets premiärminister Shinzo Abe i Tokyo, uppger den japanska tidningen Asahi Shimbun.

DN i Asien.
Trump landar i Japan i dag, söndag, för ett två dagar långt besök. Under överläggningarna med Abe kommer man att diskutera en plan som går ut på att hålla tillbaka Kinas expansion.
Tidningen hänvisar till flera anonyma japanska regeringskällor som hävdar att Trump och Abe vill att strategin även inkluderar Indien och Australien, länder som är byggda på samma värderingar som Japan och USA vad beträffar demokrati och marknadsekonomi.
I Sydkinesiska havet har Kina de senaste åren byggt sju konstgjorda öar runt rev. Tre av dem har start- och landningsbanor som kan användas av flygvapnet, och på en nyligen anlagd ö har ett missilförsvarssystem installerats.
Kina hävdar att landet har den odiskutabla rätten till nästan hela Sydkinesiska havet, trots att en FN-domstol i fjol ogiltigförklarade Kinas territoriella anspråk. Krav från omvärlden på att följa domslutet har totalt ignorerats av ledningen i Peking.
När Donald Trump tillträdde kritiserade han kraftigt den kinesiska utvecklingen i Sydkinesiska havet, men i takt med att han har behövt

Kinas stöd för att isolera och straffa Nordkorea för utvecklingen av kärnvapen, har Trumps kritik tystnat.
USA har fortsatt rätten till fri sjöfart i det omstridda havet och kan hålla militära övningar där. Frågan är också hur hårt Donald Trump vill gå fram när han på onsdag i nästa vecka landar i Peking på sin elva dagar långa Asienturné. Han är lika mycket som tidigare i behov av Kinas hjälp för att ta itu med Nordkorea.
Det kan också påverka hur kraftfullt Japans och USA:s gemensamma plan presenteras i Tokyo. Klart är att den japanske premiärministern Shinzo Abe har arbetat för en fri och öppen region från Stilla havet till Indien sedan drygt ett år tillbaka.
Vid en konferens i Kenya förra sommaren föreslog Abe att den nya strategin ska garantera demokrati, frihet och marknadsekonomi i ett område från Stilla havet till Persiska viken. Den diplomatiska strategin ska innehålla infrastrukturprojekt, samarbete som skapar säkerhet till havs och handel grundad på välkända regler, skriver Asahi Shimbun.
Shinzo Abes tal då, och det förväntade samarbetet med USA nu, kan inte tolkas på annat sätt än ett motdrag mot Kinas expansiva ambitioner. De gäller inte bara i Sydkinesiska havet utan också det mastodontlika investeringsprojektet Nya sidenvägen. I det har Kina ställt sig i täten för infrastrukturprojekt som knyter 68 länder i Asien, Europa och Afrika närmare Peking.
Under mötet i Tokyo väntas Shinzo Abe och Donald Trump redovisa den nya strategin och att deras två nationer i framtiden kommer att spelande ledande roller i Asien och Stilla havet.
USA och Indien är en annan relation i regionen som blivit varmare än tidigare – av samma anledning som USA:s och Japans samarbete: som motdrag till Kinas växande inflytande.
Nyligen besökte USA:s utrikesminister Rex Tillerson Indien, där han erbjöd premiärministern Narendra Modi hjälp att modernisera det indiska försvaret med bland annat stridsflygplanen F-16 och F-18.
USA har uttryckt förhoppningar om att Kina inte ska se vapenavtal med Indien som ett motdrag mot Kinas ökade ambitioner, men det är av allt att döma precis vad ledningen i Peking gör. På samma vis som den kommer att möta beskedet om att Japans och USA:s strategi är riktad mot Kina.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Fakta.
Under sin tolv dagar långa Asienresa besöker USA:s president Donald Trump Japan, Sydkorea, Kina, Vietnam och Filippinerna. "

DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017

" Trump kan få oss att förlora vår moraliska kompass för alltid

På onsdag är det ett år sedan Donald Trump valdes till USA:s president. Sverigeaktuella författaren Richard Ford blir rädd för sin egen uppgivenhet.

Att ha Donald Trump som president är som att låta sina barn umgås med fel personer. Under dåligt inflytande kommer ungarna nästan säkert att göra dumheter, eventuellt oåterkalleliga, och kanske förstöra sina liv.

Men det är den *underliggande* risken som är riktigt farlig. Det handlar om att ondska och onda handlingar efterhand kan komma att se normala och acceptabla ut i deras ögon, kanske till och med goda. Och en sådan sammansmältning av gott och ont kan få dem att förirra sig och förlora sin moraliska kompass för alltid.

Att visa på de skadliga förändringar Trumps presidentskap hittills fört med sig i Amerika och världen är ganska lätt – på ett sätt. Under tio korta månader har han styrt USA i en riktning som kommer att förstöra jordens miljö; han har gjort gemensam sak med våldsamma främlingshatare och enfaldiga rasister. Han har försökt – ännu utan att lyckas – rycka bort livsviktig sjukvård från miljoner amerikaner som behöver den; han har gjort hotet om kärnvapenkrig till något som mest liknar ett oansvarigt rikemansspel; han har gjort tvångsljugandet om praktiskt taget *allt* till regeringsstandard.

Och genom att göra detta har han suddat ut gränsen mellan det som *hänt* och det som *inte hänt* – en dyrbar distinktion som utgör grunden för vårt medborgarskap.

Dessutom hotar han ständigt med att beröva kvinnor makten över deras kroppar. Han har verkat för okunnighet om konstitutionen snarare än förståelse för den – och därigenom gjort det lättare: 1) att förneka allas likhet inför lagen, 2) att införa teokrati, 3) att verkställa grymma och exceptionella straff mot våra mest utsatta medborgare.

På sitt skrävliga vis förolämpar och förtalar han dessutom gång på gång våra få verkliga militära hjältar, förlöjligar vetenskapliga upptäckter när de inte passar honom och fyller sitt kabinett med oduglingar och springpojkar från industrin som vill sköta regeringen som ett bolag.

President Trump skryter hela tiden med att listan över uppnådda ”resultat” under hans första tid överträffar alla de fyrtiofyra företrädarnas. Och på ett ironiskt sätt kan det ses som hans enda sanna yttrande.

Det är detta det *innebär* att ”sköta regeringen som ett bolag” – republikanernas favoritmelodi: först behandlar man skattebetalande väljare som infantila och anonyma aktieägare som man måste ljuga för: sedan görs ledarskapet personligt så att det som är ”bra” för vd:n automatiskt sägs vara gott för landet, efter det förklarar man att det enda målet är *att vinna*, oavsett vem det är – förutom man själv – som vinner eller förlorar, slutligen förklarar man sig ofelbar eftersom man är rik.

Och när man tröttnar på alltihop kör man firman (med andra ord… vårt land) i konkurs, drar förlusterna från skatteintäkterna och behandlar dem som till äventyrs får ta hand om resterna som ynkliga förlorare.

Den här affärsmodellen, upphöjd till politisk filosofi, är vad man kan kalla ”kommersialiseringen av amerikansk demokrati”.

Sedan Donald Trump blev president har jag förlorat mycket av mitt tidigare intresse för vad som pågår i USA. Jag läser inte tidningarna lika noggrant. Jag slår på kvällsnyheterna men lyssnar bara med ett halvt öra. Listan över nya olyckor som radas upp är bara för mycket att ta in. Helt ofattbar. Av verkligheten har blivit ”verklighet”, som i en dokuåpa. Tänk att det kan gömma sig ett opium i katastrofen! skrev författaren Ralph Waldo Emerson: ”Den ter sig så skräckinjagande när den närmar sig, men i själva verket finns där ingen sträv friktion, bara hala glidytor. Vi landar mjukt i en tanke.”

Denna *tanke* – katastrofen – får inte ens vår fulla uppmärksamhet, så som man kan tycka att den borde.

Det är helt och fullt mitt eget fel att jag tappat intresset för samtiden – och det var samma misstag som drog in mitt land i den här röran för ett år sedan: den förrädiskt lugnande liberala övertygelsen om att vi har rätt, att clowner inte kan bli presidenter. Nu vet vi att de kan det.
Amerikaner har alltid intagit en förströtт ointresserad hållning gentemot sin politiska ledning – i synnerhet den federala. Även de mest progressiva bland oss vill för det mesta hålla regeringen ur vägen – fast inte nödvändigtvis ur vägen för *de andra* typerna, eftersom de alltid har fel om allt och bör hållas under uppsikt. Liv, frihet, strävan efter lycka – det är rättigheter som garanterats oss i Självständighetsdeklarationen. Vill ni vara vänlig och maka på er så att jag får plats att utkräva mina! När det gäller regerandet visar sig de progressiva inte vara så olika dem på högerkanten. Vi blundar bara för olika fakta.
President Trump har gjort vår medfödda nonchalans inför regeringar farligare genom att måla världen med de grällaste lögner. Han vann folkets röst (eller, nåja… det gjorde han faktiskt inte); han ska ge oss den bästa sjukvården *någonsin* (inte precis); valfusk är utbrett i hela landet (vilket det inte är); D Trump är ”riktigt smart” (bara det att han inte *beter sig* smart). Och ja, klimatförändringen är en bluff, folk i medelklassen kommer att bli rika som troll genom hans skattereform, muslimer hatar amerikaner och Obama föddes i Kenya.
För en viss sorts människor *kväver* sådana lögner ens engagemang snarare än väcker det.
Vi tycks vara den sortens människor.
Och då är det lätt att man börjar undra om *något* i all denna galenskap alls spelar någon roll. I Amerika tycks vi just nu befinna oss i en uppförsbacke i demokratins sinuskurva och väntar på att *få veta* om politik alls betyder något eller inte. Allting *verkade* betyda något när Obama var president: redlighet, värdighet, att erkänna mänsklig svaghet, strävan efter sanning. Men om det nu betydde så mycket, hur i helvete kunde då *det här* hända två sekunder senare? Kanske spelar det faktiskt ingen roll om presidenten är en barnslig lögnare, bedräglig, otrevlig, småaktig, ondskefull eller till och med en lättsinnig landsförrädare. Kanske finns det ingenting bakom presidentmasken. Vem bryr sig i så fall om vem som bär den? Bring in the clowns!
Bakom supernationalismens fasad är det inte alltid tydligt, men USA är ett land som alltid är upptaget av att definiera sig självt. Man kan se det som följden av en rörlig, ständigt nyskapande optimism – en rastlös styrka. Men det kan lika gärna skvallra om en osäkerhet om vilka vi är och vad vi tycker om oss själva och varandra (inte särskilt mycket, som det verkar). Redan vår väldiga och rikt skiftande landmassa kan få en att tro att en samlande nationell identitet är omöjlig. Alla dessa stater med sin inbördes friktion, alla dessa immigranter som strömmar in nästan utan att någon märker det. Därtill det eviga behovet av att bortse från vår skavande historia som får oss att hellre inrikta oss på allt som är glänsande och nytt.
Ju mer komplext livet i USA blir, desto mer frestar oss vår obekymrade läggning att landa mjukt i tanken – och desto mer hotar en demagogs lättvindiga, skrämseltriggande och osanna förklaringar om *vilka vi egentligen är* att förstärka vår nationella lojhet. Så att vi, likt de förtappade barn vars föräldrar låter dem umgås med tvivelaktiga typer, till sist inte förmår känna igen sanningen när den står rakt framför oss, utan går vilse helt och hållet.

Richard Ford
Övers från engelska: Lars Linder "

"Född 1944 i Jackson, Mississippi.
Hans mest kända verk är roman-trilogin om den krisande sportjournalisten Frank Bascombe.Med romanen ”Kanada”, (2012) nådde Ford många läsare i Sverige.
I höstas kom ”Mellan dem” (Brombergs), där han skriver om sina föräldrar.
På tisdag framträder han på Kulturhuset i Stockholm kl 19.30, i ett samtal med journalisten Hans Olav Brenner. "

DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017

" Hopp för klimatet trots Trump

Parisavtalet hann knappt lyfta innan det började pysa oroande ur det internationella klimatarbetet. USA, en pådrivande kraft inför FN-mötet 2015, har förkastat uppgörelsen. Och som om Trump inte var nog har FN:s meteorologer för det första noterat ett oväntat skutt i atmosfärens koldioxidkurvor. För det andra har man konstaterat att ländernas klimatlöften från Paris inte alls räcker för att klara målen.

Visst tickar klockan. Men när klimatministrarna i veckan träffas i Bonn för att fullfölja arbetet och fylla i luckorna från Paris är läget ändå mer hoppfullt än för två år sedan. USA:s planerade utträde har inte orsakat någon global punktering. Tvärtom håller länder, regioner och städer fast vid avtalet. De ser inget val. Dessutom finns starka ljuspunkter inte minst på energimarknaderna.

Sedan Parisavtalet skrevs under har till exempel priset halverats på upphandlad solel i Indien. Stora projekt har i år redovisat kostnader som ligger ordentligt under priset för kolkraft. Samma trend har för övrigt haft genomslag i flera stora vindkraftprojekt i Storbritannien och Tyskland.

För kolet – den värsta klimatskurken – ser det alltså mörkt ut. Inte så mycket tack vare något toppmöte som på grund av snabb teknisk utveckling på flera områden.

Fler goda nyheter: Sedan Parisavtalet undertecknades verkar det som att de globala koldioxidutsläppen faktiskt har legat still. Det är inte tillräckligt. Men det är hoppingivande eftersom oljepriset har varit lågt, samtidigt som tillväxten i världen varit stabil och positiv. Förra året växte Kinas ekonomi med nästan 7 procent, men de nationella utsläppen ökade inte.

Landet har samtidigt avslöjat nya planer för att fasa ut bensin- och dieseltransporterna. Peking verkar mena allvar. Nästa år ska dessutom ett system för utsläppshandel införas. Inför Parisförhandlingarna sades det att de kinesiska klimatutsläppen skulle vända år 2030. Då lät det som ett ganska ambitiöst löfte, nu känns det redan överspelat.

Hoten mot denna utveckling behöver avvärjas. Flera länder vill till exempel höja tullarna på solceller – det är dumheter. Att elda kol, olja och gas är fortfarande alldeles för enkelt och billigt på de flesta platser, även inom EU. Det krävs egentligen inga överenskommelser i FN för att slå fast att det är dårskap. Men om mötet i Bonn kan påskynda sådana insikter finns fortfarande hopp.

Carl Johan von Seth
carljohan.vonseth@dn.se "

DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017

" Tro inte på fransk-tysk EU-reform

För att det ska bli några EU-reformer måste Angela Merkel acceptera dem. Hon vann förbundsdagsvalet, men sättet som hon gjorde det på ger ingen grund för optimism.

En orubblig sanning i USA är att all politik är lokal. Tydligen kan samma lärdom (i viss utsträckning) tillämpas på EU, vars agenda i slutändan beror på de viktigaste medlemsstaternas nationella politik. Detta gäller i synnerhet eurozonens institutioner, som enligt så gott som alla bedömare är i akut behov av reformer. Och faktum är att stödet för eurozonen var det gemensamma ämnet i de viktiga tal som hölls tidigare i höst av EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker och den franske presidenten Emmanuel Macron.

Båda talen var uppenbarligen avsedda att sätta tonen för den politiska debatt som nu är på gång i Tyskland, där förbundskansler Angela Merkels kristdemokratiska CDU försöker skapa en ny koalitionsregering. Många observatörer hade hoppats att Tysklands nyss genomförda förbundsdagsval skulle öppna ett ”möjligheternas fönster” för reformer på EU-nivå. Men det börjar nu se ut som att det fönstret redan har stängts.

Varje EU-agenda – vare sig det är Junckers eller Macrons – hänger på Merkel, som knappast lär vidta några avgörande politiska åtgärder. Faktum är att djärva insatser av den typ som Juncker och Macron har föreslagit inte bara skulle vara okarakteristiska för Merkel; de skulle också kräva att hon skulle investera allt sitt återstående politiska kapital.

Under hela sin karriär har Merkel försökt att nå en majoritet genom att appellera till tyska väljare i det politiska spektrumets mitt.

Som den amerikanske ekonomen Harold Hotelling förklarade 1929, har de som försöker vinna mitten en ”osund tendens … att efterlikna varandra”. Följaktligen har det blivit allt svårare att skilja på CDU och dess främsta konkurrent, socialdemokraterna (SPD). Och på motsvarande sätt har mindre partier som strävar efter att få fotfäste i väljarkåren varit tvungna att sikta in sig på politiska minoriteter, varav många har mycket bestämda övertygelser och preferenser.

Eftersom både CDU och SPD förlorade en del av sitt stöd i det senaste valet, och de senare har beslutat att tillbringa den kommande mandatperioden i opposition, kommer Merkel att behöva bilda en koalition med just sådana mindre partier. Men inget etablerat tyskt parti skulle regera med Alternativ för Tyskland (AFD). Då återstår liberala FDP, som är kraftigt emot varje uppgörelse som innebär överföring av tyska pengar till medlemsstater med sämre ordning på sin ekonomi.

I valrörelsen drog FDP en skarp gränslinje mot att i någon som helst form förse EU med finanspolitisk makt. Två andra förslag – en mekanism för omstrukturering av statliga skulder så att långivarna tvingas ta ansvar för sina beslut, och möjlighet till ett tillfälligt utträde ur den gemensamma valutan för överbelånade medlemsstater – skulle ytterligare kunna trassla till det för dem som vill reformera eurozonen.

FDP:s idéer har brett stöd i Tyskland och bland tyska ekonomer. Men en politik som skulle kunna fungera i en perfekt värld med effektiva och robusta finansmarknader kan vara farlig om den tillämpas på verklighetens ytterst ofullkomliga marknader.

Särskilt oklok är idén att medlemsländer tillfälligt ska kunna utträda ur euron. Om EU öppnade för den möjligheten skulle marknaderna börja räkna in det i sina priser, och en del medlemsstater skulle tvingas bära en extra riskpremie. Deras räntor skulle bli strukturellt högre. Och under instabila förhållanden skulle de lätt kunna drabbas av att nyckfulla institutionella investerare som oroar sig för sina kreditgränser kräver tillbaka sina pengar.

I sin valkampanj drev FDP utträdesalternativet. Partiet, som har stått utanför förbundsdagen i fyra år, vill inte riskera sin trovärdighet genom att nu backa från det. Och dessutom är vissa ledamöter i CDU och många i dess bayerska systerparti CSU välvilligt inställda till FDP:s ståndpunkter. Den tredje troliga medlemmen i Merkels nya koalition, miljöpartiet De gröna, lär knappast kunna fungera som motvikt.

Ett annat problem är att varken Juncker eller Macron har haft särskilt mycket att komma med vad gäller detaljerna. Hur en framtida eurozonsbudget verkligen skulle se ut – och vilka slags utgifter den skulle inbegripa – är fortfarande oklart.
Detsamma gäller processen för hur en finansminister i eurozonen skulle bli redovisningsskyldig och hur man skulle säkerställa hans eller hennes demokratiska legitimitet. Inte heller är det uppenbart hur mycket av det nationella självbestämmandet som skulle gå förlorat i namn av en gemensam budgetpolitik.
Att reda ut dessa frågor kommer att kräva politiskt entreprenörskap på en nivå som inte liknar något som Merkel hittills har uppvisat. För att gå med i Macrons europeiska projekt skulle hon behöva ta på sig en helt ny roll och utsätta sig för avsevärda politiska risker.
Ett sådant agerande kan man knappast vänta sig av en regering som har den tyska genomsnittsväljaren att tacka för sitt mandat och därför tar det säkra för det osäkra. Tysklands politiska centrum har flyttat sig, och det är på väg i en annan riktning än Juncker och Macron. Som en följd av detta kommer eurozonens institutionella uppbyggnad troligtvis att förbli ofullständig.

Hans-Helmut Kotz
Översättning: Mats Dannewitz Linder"

"Hans-Helmut Kotz är verksam vid forskningscentret Sustainable Architecture for Finance in Europe och var tidigare ledamot av styrelsen för Deutsche Bundesbank. "

DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017

" Donald Trumps minister gör affärer med Putins svärson

Donald Trumps handelsminister Wilbur Ross har ekonomiska intressen i Ryssland. Ross äger tillgångar i ett rederi som transporterar olja och gas åt en rysk energijätte vars aktieägare inkluderar Vladimir Putins svärson. Det avslöjas i läckta dokument från advokatfirman Appleby på Bermudas, refererade av flera internationella medier på söndagskvällen.

Washington.
När Ross tillträdde som Trumps handelsminister avslutade han merparten av sin tidigare, mycket omfattande, verksamhet som investerare i industrier. Men Ross behöll en andel i rederiet Navigator som gör affärer med gasjätten Sibur. I Siburs ägarkrets ingår bland andra Gennady Timchenko, en av Putins vänner och tillika judopartner, som är föremål för amerikanska sanktioner. Även Kirill Shamalov äger andelar av Sibur. Shamalov är gift med Putins yngsta dotter.
I februari frågade senaten i Washington DC ut Wilbur Ross inför hans tillsättning som handelsminister i Trumps regering. Ross fick detaljerade frågor om Ryssland varav flera lämnades obesvarade.
Wilbur Ross har tidigare varit vice ordförande i Bank of Cyprus, en bank på Cypern där många ryska oligarker placerat pengar och som styrts av personer i Putins närhet.
Ross har kallat utredningarna om samröre mellan Ryssland och Trumpkampanjen för ”distraherande”.
– Det är bara rykten, det finns inget där, har Ross sagt till affärskanalen CNBC.

Wilbur Ross, 80, är Trumps rikaste minister. Hans förmögenhet på omkring 20 miljarder kronor bygger på investeringar och övertaganden av konkursdrabbade industrier inom textil, tillverkningsindustri, stål och kol. Ross går under smeknamnet USA:s ”konkurskung”.
En viss oklarhet råder kring storleken på Wilbur Ross förmögenhet. Mellan november 2016, då Trump vann valet, och januari 2017, då den nya administrationen tillträdde, överförde Ross tillgångar på omkring 16 miljarder kronor till stiftelser i familjemedlemmars namn, vilket innebär att dessa tillgångar aldrig redovisades för de amerikanska skattebetalarna.
Detta har finanstidningen Forbes rapporterat. Ross försåg själv tidningen med den informationen.
Bakgrunden var att Forbes avsåg att stryka Wilbur Ross från tidningens lista över USA:s 400 rikaste personer, eftersom hans förmögenhet hade minskat.
Ross sa då, enligt Forbes:
– Så länge som ni upplyser om att orsaken är att de tillgångarna har överförts till en stiftelse.
När Forbes artikel gått i tryck återkom Ross personal och kallade uppgiften för ett missförstånd.
Tillsättningen av Wilbur Ross som handelsminister godkändes av en majoritet senatorer. Men 27 stycken röstade emot, däribland Elizabeth Warren från Massachusetts, känd demokratisk senator på vänsterkanten. Warren kallade Ross för en ”karikatyr av en fet katt från Wall Street”.
Wilbur Ross, uppvuxen i New Jersey, arbetade i 24 år som konkursrådgivare på investmentbanken Rothschild.
År 2000 grundade han WL Ross & Co, som övertog och investerade i konkursdrabbade industrier. Han gjorde praktik av sin tidigare rådgivning. Verksamheten kallas ”vulture capitalism”. Vulture betyder gam. Ross kapitaliserade – likt en gam – på utsatta branscher, inte minst i Mellanvästerns gruv- och stålindustrier, där Trumps politik vann många anhängare.
Trumps och Ross relation går decennier tillbaka.
När Trumps kasino Taj Mahal gick i konkurs i Atlantic City i början av 1990-talet räddade Wilbur Ross Trump. Ross ägde tillgångar i kasinot och hade kunnat tvinga bort Trump men gjorde i stället en affärsöverenskommelse som innebar att Trump fick ha kvar vissa tillgångar.
Både Ross och Trump äger fastigheter i Palm Beach i Florida och Ross syns ofta på Trumps klubb Mar-a-Lago.
Han är gift med societetsskribenten Hilary Geary och har en konstsamling värderad till över 800 miljoner kronor med många verk av René Magritte.
När Trump tillsatte sitt kabinett premierade han ministrar med stora privatförmögenheter. Trump betraktade tillgångarna som ett bevis på de blivande politikernas skicklighet och styrka. Sammantaget är Trumps kabinett omkring 60 procent rikare än Obamas, enligt Forbes.
– Den här killen vet hur man tjänar pengar, har Trump sagt om Ross.
Samtidigt har den gångna veckan visat att finansmännens förflutna rymmer risker för Trump.
I måndags åtalades Trumps tidigare kampanjchef Paul Manafort och hans medarbetare Rick Gates, bland annat misstänkta för att ha tvättat 18 miljoner dollar, däribland konsultarvoden från uppdrag för proryska intressen i Ukraina.
Handelsminister Ross reser just nu med Trump i Asien.
Att handelsministerns avslöjade affärsverksamhet förgrenar sig mot Putins familjemedlemmar innebär förstås nya frågor kring Trump-administrationens närhet till Kreml.

Björn af Kleen bjorn.afkleen@dn.se "

DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017

" Storbråk mellan Liberias ledare

Monrovia. Ett storbråk har brutit ut inom Liberias regeringsparti där vicepresidenten Joseph Boakai vänt sig mot sin egen president Ellen Johnson Sirleaf, som i veckorna lämnar makten. I dag, måndag, ska Högsta domstolen i Monrovia besluta om valet ska stoppas eller genomföras efter anklagelser om valfusk.

Högsta domstolen i Liberia kommer på måndagsmorgonen att meddela om första rundan av årets val ska tas om eller om valkommissionen NEC kan gå vidare med den andra avgörande rundan som är tänkt att hållas på tisdag.
Oppositionskandidaten Charles Brumskine, som fick mindre än tio procent av rösterna i första rundan i början av oktober, har vänt sig till Högsta domstolen med anklagelser om fusk och oklarheter.
Vicepresidenten Joseph Boakai har ställt sig på Brumskines sida mot den huvudsakliga oppositionella utmanaren George Weah, som med sitt parti CDC vann första rundan med 39 procent av rösterna.
Motiven är två för Boakai, som dels måste distansera sig från den impopulära Johnson Sirleaf och dels kan räkna med Brumskines stöd om den andra rundan hålls som planerat. Brumskines tio procent skulle lyfta Boakai till samma nivåer som Weah inför andra rundan.
Fredspristagaren Ellen Johnson Sirleaf har in i det sista försökt hålla sig ovanför striden men säger genom sin pressekreterare att Brumskine och Boakai är ”provokatörer som försöker underminera den demokratiska processen”.
Uttalandet följer på anklagelser från Wilmot Paye som är ordförande i Johnson Sirleafs egna Unity Party. Paye hävdar att presidenten haft hemliga möten med representanter för valkommissionen för att påverka utgången.
– Presidentens beteende går ut på att försöka skrämma valkommissionen, sade Paye i ett uttalande i veckan.
Medan regeringspartiet och det mindre oppositionspartiet träter med presidenten, fortsätter det tidigare fotbollsproffset George Weah sin kampanj i Monrovia. Hans anhängare är inte märkbart bekymrade av pajkastningen och domstolsprocessen.
– Det där rättsfallet kommer att kastas ut av domstolen och vi kommer ändå att vinna. De vet att de egentligen inte har en chans mot Weah, säger 60-åriga Mary Emerson till DN inför ett kampanjmöte.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017

" Rusning av arga kvinnor till politiken

USA fick ingen första kvinna i Vita huset. Men Hillary Clintons förlust gjorde många kvinnor ursinniga, och intresset för att kandidera i politiska val har ökat lavinartat. Trumps kampanj triggade sannolikt också den feministiska motreaktion som senast tagit sig uttryck i #metoo. Frågan är hur långvarigt engagemanget bland kvinnorna blir.

För ett år sedan trodde de flesta att USA snart – alldeles, alldeles snart – skulle ha en kvinnlig president. Det skulle vara ett steg framåt och naturligt efter Barack Obama, som spräckte en annan barriär.
På ett sätt känns det mycket länge sedan.
– Jag var rädd att många kvinnor skulle ge upp. Av allt jag kände under morgonen efter valet kom det över mig: Tänk om de tänker: politik är för smutsigt, tonen är för rå, aldrig utsätter jag mig för det som Hillary Clinton gick igenom. Men så blev det inte, säger Debbie Walsh.
Hon är chef för Center for American women and politics vid Rutgers university i New Jersey, en trekvarts bilresa från New York. Där bedrivs sedan många år forskning om kvinnors politiska deltagande, och sedan 1972 arrangeras ”Ready to run”, en konferens för kvinnor som överväger att kandidera i delstatsvalet i New Jersey.
– Dagen efter valet började anmälningarna trilla in. ”Ready to run” äger rum i mars, och vid årsskiftet brukar en handfull ha betalat avgiften. Få vill åta sig något flera månader i förväg. Den här gången var det över hundra.
När det var dags hade de tvingats sätta stopp vid 270 anmälningar, fler fick inte plats trots att de bytt lokal. De var nästan dubbelt så många som det brukar vara.
– Många kvinnor kände att de inte kunde strunta i det här längre. Det var inte bara här i det liberala nordöst, vi hörde samma sak från Utah, Oklahoma, Iowa, och andra delstater med motsvarande konferens.
Nu är siktet inställt på i första hand 2018, då representanter till lokala parlament och kongressen väljs nästa gång. Särskilt delstatsparlamenten anses avgörande för att öka den kvinnliga representationen.
Centrumet på Rutgers university är inte unikt. Emily’s list, en nationell organisation som samlar in pengar till kvinnliga kandidaters kampanjer, har ett knappt år efter presidentvalet kontaktats av över 20 000 kvinnor – vid den här tiden i en valcykel brukar det vara färre än 1 000.
Fortfarande är kvinnor kraftigt underrepresenterade i amerikansk politik. Sedan den första kvinnan tog plats i kongressen 1917 har andelen kvinnor krupit upp, men som inom många andra områden stiger andelen långsamt. I dag är 21 av 100 senatorer kvinnor, och 83 av de 435 ledamöterna i representanthuset.
På regeringsnivå backar statistiken: inte sedan Jimmy Carter har så få kvinnor haft ministerposter eller andra höga positioner som under Donald Trump.
I de finaste rummen har männen sällskap bara av Elaine Chao, som är transportminister, och Betsy DeVos, utbildningsminister, och Linda McMahon, med ansvar för småföretag.
Ett fåtal andra kvinnor har nyckelroller på hög nivå, bland dem FN-ambassadören Nikki Haley och presidentrådgivaren Kellyanne Conway. Men även om andelen kvinnor har ökat sedan 1970-talet har flera av de traditionellt tyngsta posterna, som finansminister och försvarsminister, aldrig innehafts av en kvinna. Ett undantag är rollen som utrikesminister, där Madeleine Albright har följts av Condoleezza Rice och Hillary Clinton.

När jag talade med forskaren Debbie Walsh och hennes kollega Ruth Mandel förra gången satt vi i institutets vackra trävilla. Väggarna på kontoret var täckta av kampanjande kvinnliga politiker från olika epoker, affischer, utmärkelser och fotografier. Det var bara några dagar kvar till presidentvalet och jag förberedde ett reportage om kvinnor i amerikansk politik. Det var ett ämne i tiden.
Forskarna var på samma gång nervösa, hoppfulla och förfärade över valkampanjen. Ruth Mandel sade att hon var: ”obsessed and depressed”, ”besatt och deprimerad”. Mitt under intervjun kom en nyhetsflash om att den dåvarande FBI-chefen James Comey ville titta på fler Clintonrelaterade mejl. Ingen visste då hur avgörande det skulle komma att bli. Många menar att det kostade Clinton segern i valet.
Donald Trumps seger betydde inte bara att den kvinnliga kandidaten förlorade: Hans kampanj hade varit så full av sexism att valsegern sågs som ett bakslag för kvinnor på ett större plan.
Presidentvalskampanjen hade bevakats av fler kvinnliga reportrar än någonsin tidigare, journalister som nu inte bara blev måltavlor för Trumps mediehat, utan också för hans kvinnosyn. En av de som ofta valdes ut personligen av Trump, NBC-journalisten Katy Tur, beskriver sina erfarenheter i boken ”Unbelievable”. Trump kom att nedlåtande kalla henne ”little Katy” från scenen.
– Jag var en av de få som han visste namnet på, och han visste att jag var där. Jag bevakade alla hans möten. Trump avslöjade redan då sina metoder och sina fördomar, sade Katy Tur under Fortunes evenemang ”Most powerful women” nu i oktober.
Men kvinnorna på de stora amerikanska mediebolagen har också berättat om det kollegiala systerskap som växte fram parallellt med konkurrensen om scoopen. Hur de stöttade varandra, hjälpte till att hålla säkerheten hög under en kampanj där våldet kunde ligga i luften. Katy Tur mottog dödshot.
De plumpa kommentarer som Trump fällde om moderatorn Megyn Kellys menstruation under den första större debatten under 2015 fick dock långtgående följder. Det stöd som Megyn Kelly fick ledde också till att företagskulturen på Fox News, där hon var programledare, blottades.
Under 2016 avtäcktes successivt en miljö med sexuella trakasserier, krönt av kanalkungen Roger Ailes (som avled i maj i år). Avslöjandena pågår än, med programledaren Bill O’Reilly i fokus. Megyn Kelly har bytt arbetsgivare.
Uppmärksamheten kring sexuella ofredanden och övergrepp under året omfattar också rättegången mot tv-ikonen Bill Cosby och uppgifterna om filmproducenten Harvey Weinstein, som inspirerade till #metoo-kampanjen. Debbie Walsh på Rutgers university tror inte att det är någon slump.
– Självklart har det ett samband. Och vi har en president som är anklagad för samma sak. Detta är något som kvinnor utsätts för konstant.
En sorts backlash mot backlashen.
Den stora frågan nu är om intresset för politiken blir varaktigt bland kvinnorna. Till allra största delen är det demokratiska, progressiva kvinnor det handlar om, precis som det finns en stor övervikt av demokrater bland de kvinnor som redan är folkvalda.
En tredjedel av de demokratiska kongressledamöterna är kvinnor, bara en tiondel av de republikanska. Och kvinnorna har hittills ofta uteslutits från de arbetsgrupper som tar fram lagförslag, som det om en ny hälsovårdslag.
Tongivande republikanska kvinnliga senatorer som Susan Collins och Lisa Murkowski har i stället blivit kända som orädda kritiker till några av Vita husets mest uppseendeväckande förslag, bland annat nedmonteringen av Obamacare.

När det kan bli aktuellt med en kvinnlig presidentkandidat igen törs ingen sia om. I dag har Ruth Mandel (som fortfarande är förfärad) till och med ersatt sin sedan lång tid återkommande kurs ”A woman president?” med en grundläggande kurs i hur USA:s politiska system är uppbyggt och fungerar.
Hon delar ut konstitutionen till studenterna, ”en skrift som många amerikaner inte har läst”, och bjuder in föreläsare samt talar om Ryssland, om ”spin”, och om medielogik.
Även när det handlar om lokala val spelar en rad faktorer in i hur många av de tusentals kvinnor som nu visar intresse som till slut ställer upp – eller faktiskt vinner ett val. Det har till exempel historiskt varit mycket svårt att slå ut en sittande kandidat som ställer upp för omval; än svårare att först behöva utmana en manlig partikamrat i ett primärval.
Men för att nå inflytande högt upp är det på marken man måste börja, ungefär som den konservativa Tea party-rörelsen gjorde med stor framgång. Trots att deras representanter inte företräder en majoritet av det republikanska partiet har den blivit mycket inflytelserik, tack vare engagemanget hos enskilda individer. Samma sak kan gälla kvinnorna.
Debbie Walsh säger med ödesmättad ton:
– Det räcker inte att rösta vart fjärde år. Man måste in i den lokala skolnämnden, kommunfullmäktige och sedan klättra. Detta är ingen sprint, det är ett maratonlopp.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se"

"Fakta. 54 procent av kvinnorna röstade på Hillary Clinton
Kvinnor röstar nästan alltid i högre grad på Demokraterna, och gjorde det också förra året.
54 procent av de kvinnliga väljarna röstade på Hillary Clinton, 42 procent valde Donald Trump.
Bryts statistiken ned syns fler markanta skillnader:
Medan över 90 procent av afroamerikanska kvinnor röstade på Clinton, röstade en majoritet av de vita kvinnorna – 53 procent – på Trump.
Läggs en utbildningsfaktor till framträder skillnaderna än tydligare: 64 procent av lågutbildade, vita kvinnor röstade på Trump, 35 procent på Clinton.
Kvinnor röstar traditionellt övervägande på Demokraterna, men könsskillnaderna bland väljarna var 2016 de största sedan 1972. "

DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017

" Kronprinsen anses försöka stärka sin makt

Analys. DN i Mellanöstern. Upptrappning i kriget mot Jemen och en rejäl utrensning i ledarskiktet. Det har varit en omskakande helg i Saudiarabien. Saudierna – och omvärlden – försöker sätta in händelserna i sitt sammanhang.

Det saudiska luftvärnet sköt i lördags ned en långdistansmissil som avfyrats från grannlandet Jemen. Missilen av typen Burkan H2 hade den internationella flygplatsen i huvudstaden Riyadh som mål och bakom attacken ligger de så kallade huthirebellerna som kontrollerar delar av Jemen.
Det faktum att huthierna kan angripa Riyadh som ligger cirka 100 mil norr om gränsen borde oroa den saudiska krigsmakten, även om den investerat tungt i antimissilförsvar. Enligt den saudiska tv-kanalen al-Arabiyya föll delar av den nedskjutna missilen ned på parkeringen vid flygplatsen.
Den andra uppseendeväckande händelsen i Saudiarabien i helgen var kronprins Muhammad bin Salmans omfattande utrensning i landets ledarskikt. Fyra ministrar, elva prinsar och tiotals tidigare ministrar har gripits i vad som officiellt beskrivs som en korruptionsrazzia. Bland de gripna återfinns Waleed bin Talal, en av världens rikaste personer som bland annat är storägare i den amerikanska banken Citigroup och sociala mediejätten Twitter.
Bedömare menar att avsikten med tillslaget snarast är att stärka den 32-årige kronprinsens maktposition. Det är prinsen, ”MBS” populärt kallad, som ligger bakom Saudiarabiens angreppskrig i Jemen.
Kronprinsen har också gått i konflikt med grannlandet Qatar, som anklagas för att stödja terrorism.
I Förenade Arabemiraten (UAE) stöder det styrande kungahuset Saudiarabien utåt. Men samtidigt är det ingen hemlighet att UAE som bäst håller på att karva ut en egen utrikespolitisk profil, delvis på bekostnad av den stora och mäktiga grannen Saudiarabien.
Förenade Arabemiraten deltar i kriget i Jemen på den saudiska regimens sida, men i stället för att som Saudiarabien stödja den internationella erkända regeringen försöker emiraten åstadkomma en delning av Jemen i en nordlig och en sydlig stat.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017

" Trump: Ingen diktator bör underskatta USA

Peking. USA:s president Donald Trump varnar i ett tal från Japan omvärlden för att underskatta amerikansk beslutsamhet. Nordkorea nämns inte vid namn – det behövs inte.

Donald Trump inledde i går, söndag, sin tolv långa dagar turné i Asien med ett första stopp i Japan.
– Ingen – ingen diktator, ingen regim och inget land – bör någonsin underskatta USA:s beslutsamhet, sade han i ett tal på den amerikanska flygbasen Yokota utanför Tokyo.
Kavajen hade han hängt av sig då han erbjudits en bombarjacka med amerikanska flygvapnets emblem.
– Ibland i historien har de underskattat oss. Det har inte varit trevligt för dem, har det? sade den amerikanske presidenten och fick applåder.
Några direkta hot uttalade Donald Trump inte mot Nordkorea, men han passade på att understryka USA:s militära styrka på ett sätt som tycktes ämnat för ledningen i Pyongyang.
– Vi dominerar i luften, vi dominerar i havet, vi dominerar på land och i rymden, sade Trump.
Hans resa i Asien blir den längsta som en amerikansk president gjort på 25 år och överst på agendan står Nordkoreas utveckling av kärnvapen och handelsfrågor.
Redan innan han landade i Japan hade han ombord på presidentplanet Air Force One berättat för reportrar att han under Asienturnén kommer att träffa Rysslands president Putin.
– Vi vill ha Putins hjälp med Nordkorea, sade Trump.
Mötet presidenterna emellan väntas ske den 10 november i Da Nang i Vietnam under det regionala Apec-toppmötet.
Mycket av Donald Trumps resa i Asien handlar om att skaffa amerikanskt stöd för hårdare sanktioner mot Nordkorea för att straffa landet för dess utveckling av kärnvapen.
Nordkorea har vid upprepade tillfällen förklarat att deras kärnvapen inte är förhandlingsbara. Och att målet kvarstår att utveckla missiler som kan bära kärnvapen till USA:s fastland.
Enligt det amerikanska försvarshögkvarteret Pentagon är en markinvasion det enda sättet att hitta och ta kontroll över samtliga Nordkoreas kärnvapenanläggningar. Det framgår i ett brev som skickats från Pentagon till kongressledamöter, som tidningen Washington Post tagit del av.
I brevet dras också slutsatsen att en amerikansk invasion skulle riskera leda till att regimen i Pyongyang sätter in biologiska och kemiska stridsmedel.
I den japanske premiärministern Shinzo Abe har Donald Trump funnit en man som beskrivs som hans bäste vän i Asien. De båda ser ut att komma väl överens på ett personligt plan. På söndagen spelade de golf, precis som de gjorde då de träffades i Florida i februari.
Abes strategi mot Nordkorea liknar de hårda tag som Trump har förespråkat. Detta till skillnad från andra ledare som Trump ska träffa senare på sin resa i Asien.
När Nordkorea genomförde sitt senaste kärnvapenprov den 3 september ringde Trump omgående upp Abe och diskuterade situationen. Däremot tog det nästan två dygn innan han lyfte telefonen och tog kontakt med Sydkoreas president Moon Jae In.
På tisdag när Trump och Moon möts i Seoul handlar det varken om personlig kemi eller om en gemensam hållning mot Nordkorea. Moon Jae In förespråkar dialog med grannlandet i norr och har oroats av Trumps krigshot. Likaledes uppmuntrar Kinas ledare Xi Jinping och

Rysslands president Vladimir Putin till samtal med Nordkorea för att försöka lösa krisen.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Fakta. Resan i Asien
Trumps resa i Asien är hans hittills längsta utlandsresa som president. Efter mötet med Japans premiärminister Shinzo Abe väntar besök i Sydkorea där Trump träffar president Moon Jae In. Nästa anhalt blir Kina där Trump utöver Nordkoreakrisen även ska prata handelsfrågor med president Xi Jinping.
TT "

DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017

" Terrorn avslöjar Trump

Las Vegas. En man från Iowa öppnar eld mot ett festivalområde. Från fönstret på ett närliggande hotell skjuter han 58 till döds och skadar ytterligare 500.
Inom några timmar kallar Trump den dödligaste masskjutningen i USA:s historia för ”an act of pure evil”. Men han vägrar svara på frågan om det är terrorism och säger ingenting om gärningsmannen Stephen Paddock. Trump duckar för frågor om vapenlagar och mumlar något om att det samtalet får komma i sinom tid, det vore respektlöst mot de drabbade att så snart blanda in politik.
New York. En man med rötter i Uzbekistan hyr en pickup och mejar ner människor på en cykelväg i New York, dödar 8 och skadar 11. Inom några timmar twittrar Trump ut att: ”Vi får inte tillåta IS att återvända eller resa in i vårt land efter att vi besegrat dem i Mellanöstern”. Han fortsätter vräka på i samma stil, proklamerar att det måste bli svårare att ta sig in i USA och att det ska krävas utförligare bakgrundskontroller. Även green card-lotteriet får sig en känga, ”Att vara politiskt korrekt är bra, men inte för det här”.
Till skillnad från skjutningen i Las Vegas en månad tidigare, har Trump inga problem med att tala om dådet i New York som en terrorhandling. Han kallar den utpekade gärningsmannen Sayfullo Saipov för ”ett djur” och tycker först att han ska skickas till Guantánamo – men ändrar sig sedan till att han borde dömas till döden.
Och nu igen,i Sutherland Springs i Texas. En man från San Antonio går in i en kyrka under morgonpredikan, skjuter ihjäl 26 personer och skadar fler. Trumps reaktion? Det handlar inte om vapen, låter han meddela från Tokyo, ”Psykisk sjukdom är vårt problem här”.

Efter de inledande kondoleanserna skiljer sig presidentens respons åt, beroende på om gärningsmannen är en vit amerikan med automatvapen eller en muslimsk man med en lastbil. Den ena kallar Trump för ”mentalt sjuk” eller ”rubbad”, den andra för ett djur som borde avrättas. I det första fallet ska inga snabba politiska slutsatser dras. I nästa har lastbilen knappt bogserats bort innan Trump spammar ut populistiska förslag. Den ena: en ensam galning. Den andra: en representant för ett yttre muslimskt hot.
De tre senaste attackerna i USA är alla fruktansvärda, personliga tragedier. Men de är också tragedier som – återigen – visar presidentens skamlösa dubbelmoral.

Evelyn Schreiber
evelyn.schreiber@dn.se "

DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017

" Med socialismen mot ruinens brant

Egentligen borde ett land med världens största oljereserver inte kunna gå i konkurs. Men socialistregimen i Venezuela är inte bara moraliskt och politiskt bankrutt, utan i princip även ekonomiskt.

Regeringens motståndare vann en storseger i parlamentsvalet 2015, men president Nicolás Maduro struntade i resultatet. I stället lät han utse ett så kallat författningskonvent som har tagit över nationalförsamlingens befogenheter. Ogenerat fusk är numera regel i de val som trots allt hålls. De politiska fångarna blir fler. I helgen flydde oppositionsledaren Freddy Guevara in på den chilenske ambassadörens residens.
Inkompetens, gangstervälde och Hugo Chávez modell har ruinerat landet. Nu har Maduro förklarat att han vill omstrukturera hela utlandsskulden. Hittills har Venezuela skött sina obligationslån, även efter oljeprisraset, och i stället strypt importen. Men i takt med att riskerna ökar går även räntorna upp. Varje förfallodatum har oviss utgång.
Så länge Venezuela betalar sina räntor har långivarna ingen anledning att lägga om skulderna. Men om betalningarna ställs in, kan oljetransporter och utländska tillgångar beslagtas.
Läget kompliceras av de sanktioner USA har infört som straff för det politiska förtrycket. Ett antal regimföreträdare var redan bannlysta på grund av korruption och narkotikahandel, och från augusti förbjöds amerikanska företag att hantera nya venezuelanska obligationer. Därmed vill inte heller andra internationella aktörer ta i dem med tång. Kina har förut ställt upp som Venezuelas bankir. På senare tid har Ryssland och den statliga oljejätten Rosneft tagit på sig den rollen, för att irritera USA på dess egen bakgård, men att hålla ett konkursbolag

under armarna kan bli dyrt. IMF skulle kunna bistå, men det kräver att Maduro flyttar på sig. Han brukar skylla allt på yankeeimperialismen, men ingen annan än Socialistpartiet har satt landet i den djupa krisen. Nyligen gav EU-parlamentet Sacharovpriset för tankefrihet till den venezuelanska oppositionen. GUE/NGL, Vänsterpartiets grupp, protesterade förstås. Där har socialistisk diktatur fortfarande högkonjunktur.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017

" USA-minister firade med rysk redare

Bara timmar efter det att Wilbur Ross utsetts till handelsminister av den nyvalde presidenten Donald Trump, valde Ross att fira tillsammans med Navigator Holdings högste chef. Ett företag vars affärer gynnar Rysslands president Vladimir Putins familj.

Söndagens avslöjande med miljoner läckta dokument har visat hur några av världens rikaste placerat sina pengar utom räckhåll för de egna ländernas skattemyndigheter. De så kallade Paradisdokumenten har också skapat nya frågor kring vilka kontakter Trumpadministrationen har med Ryssland.
En av dem som pekas ut i dokumenten är Trumps nuvarande handelsminister, mångmiljardären Wilbur Ross. Ross har ekonomiska intressen i Ryssland och äger tillgångar i ett rederi, Navigator Holdings, som transporterar olja och gas åt Sibur, energijätten där bland andra Vladimir Putins svärson Kirill Sjamalov äger aktier.
34-årige Kirill Sjamalov har en uppskattad förmögenhet på omkring 10 miljarder kronor. Giftermålet med Putins yngsta dotter anses ha gett honom ett lyft i karriären. Men faktum är att han hade de rätta kontakterna långt innan, tack vare sin far Nikolaj Sjamalov, som är en av Putins äldsta vänner från Sankt Petersburg.
År 2008 blev Sjamalov vice styrelseordförande för det petrokemiska bolaget Sibur. Han ökade snabbt sitt inflytande i bolaget. Sibur var från början statligt men såldes så småningom i omgångar till privata aktörer. I våras sålde Sjamalov större delen av sitt innehav i Sibur och har nu bara 3,9 procent kvar.
Det är kopplingarna till Navigator Holdings, och därmed till Sibur och president Putins familj, som politiker i USA menar att Wilbur Ross

inte avslöjade under den utfrågning som Ross fick gå igenom i kongressen innan han kunde godkännas som handelsminister.
Ross säger nu att han inte höll tillbaka någon information:
– Det fanns med i dokumenten som handlade om min ekonomiska ställning, sa han i en intervju med CNBC på måndagen.
Men, skriver NBC News, enligt de dokument som nu har kommit fram gjorde Ross aldrig klart att han fortfarande ägde delar i ett bolag med nära band till Rysslands ledare.
Nya uppgifter visar också att Ross firade sin utnämning tillsammans med Navigator Holdings högste chef, David J Butters. Det var den 30 november 2016, bara timmar efter det att Donald Trump utnämnt honom, som de båda möttes på en restaurang för Manhattans elit, skriver Bloomberg.
Enligt Butters ska Ross då ha sagt:
– Dina intressen ligger helt i linje med mina. Den amerikanska ekonomin kommer att växa och Navigator kommer att gynnas av detta.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se
Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017

" Xis skarpaste hjärnor har en plan för Trump

Peking. Inget kommer att sparas på då det gäller pompa och ståt under Donald Trumps besök i den kinesiska huvudstaden, som inleds i morgon, onsdag. Hundratals av Kinas skarpaste hjärnor har under året träffats regelbundet för att finna sätt att hantera USA:s ovanlige president – inte bara under besöket i Peking.

Brainstorming har pågått på kinesiska universitet, tankesmedjor och forskningscentrum sedan Donald Trump vann valet för ett år sedan. Professorer och experter har skickat vidare resultatet av sina ansträngningar till kinesiska myndigheter på hög nivå. Först och främst är Trumps spontana och direkta stil ett brott mot hur diplomati under generationer har gått till i Asien.
För kinesiska ledare är det en mardröm att den amerikanske presidenten formulerar världspolitik i budskap på 140 tecken, som kan följas av en global publik på Twitter.
Det traditionella kinesiska sättet att diskutera utrikespolitik är i slutna rum i artiga redogörelser vars innebörd är öppna för tolkningar.
På minst en punkt delar Xi Jinping, det styrande kinesiska kommunistpartiets generalsekreterare och Kinas president, intresse med Donald Trump. Det gäller hur de vill bli mottagna utomlands. Det ska vara storslaget, i Xis fall helst som då han hösten 2015 välkomnades i Storbritannien då han fick åka i en kunglig vagn tillsammans med drottning Elizabeth.
Tv-bilderna, som då sågs av hundratals miljoner kineser, fick honom att framstå som Kinas nya kejsare och hjälpte till att bygga hans image som en stark ledare – någon som inte setts sedan Mao Zedongs dagar.

”Universitet runt om i landet införlivar snart Xis tankar i läroböckerna som introduceras i klassrummen, och därmed också i elevernas sinne”, skriver Beijing Daily.
Propagandan som då strömmar genom skolor och universitet kombineras med censur. Censur – hur är det möjligt år 2017? I kommunistpartiets Kina har den trappats upp de senaste åren.
Om Donald Trump twittrar under sitt besök går det nog bra, trots att myndigheterna blockerade tillgången till Twitter redan 2009. Sannolikt twittrar Trump genom en så kallad VPN-tunnel och kringgår censuren.
Trumps rykte i Kina är som affärsman. Han har beskyllt Kina för att ha stulit miljontals arbetstillfällen från USA och har tidigare hotat med handelskrig för att få bukt med Kinas handelsöverskott på 349 miljarder dollar. Han har också blivit känd som den amerikanska president som mer än någon annan står i telefonkontakt med Kinas ledare.
I Peking vill han pressa Xi Jinping till en mer balanserad handel och hårdare sanktioner mot Nordkorea.
Vad Xi behöver av Trump under besöket i Peking är däremot just ingenting. I den kinesiske ledarens långsiktiga vision ingår att öka - Kinas internationella inflytande, det har Trump redan banat väg för genom att dra USA ut ur globala åtaganden. Han är nöjd med relationen med Trump som den är i dag. Besöket i Peking ska därför först och främst göras till något fint, trevligt och flott med privat rundtur i Förbjudna staden och en förtrolig middag i Zhongnanhai, den kinesiska ledningens inhägnade område i centrala Peking.
Målet för den kinesiska ledningen är att Donald Trump ska lämna - Peking med en känsla av att ha blivit bemött på bästa sätt och att han reser från staden övertygad om att han snart kan börja nå de resultat med Kina som han vill.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se "

" **Fakta. Besöket i Peking**
USA:s president Donald Trump är på en tolv dagar lång resa i Asien. På onsdagen kommer han till Peking för ett besök som sträcker sig fram till fredag.
I Trumps intresse ligger att pressa Kina att införa hårdare sanktioner mot Nordkorea. Han avser också att ta upp handelsöverskottet på 347 miljarder dollar som Kina har mot USA.
I Xis intresse ligger det att vara en trevlig värd, bjuda på utflykt i Förbjudna staden och på en fin middag i kvarteret i centrala Peking där landets ledning bor. "

DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017

" Så har Kina tagit över som världens jeansfabrik

En gång låg världens centrum för tillverkning av jeans i El Paso i Texas. I dag ligger det i Xintang i södra Kina. Enligt Donald Trump har Kina stulit miljontals jobb från USA – och när presidenten nu besöker Kina står handelsfrågor högt upp på agendan.

Xintang

Tre hundra miljoner par jeans produceras varje år i Xintang i provinsen Guangdong. Det betyder 800 000 par om dagen.

Var tredje person som köper ett par jeans i världen sätter på sig ett par byxor som tillverkats i någon av de över 3 000 fabrikerna på orten, enligt uppgifter från lokala myndigheter.

Jeans är ett av de områden där USA de senaste årtiondena konkurrerats ut av Kina.

– När jag var ung tog jag hela min månadslön och köpte ett par importerade jeans eftersom det var en symbol för västvärlden. Nu köper jag bara byxor som är tillverkade i Kina, säger Liang Zhongxun.

I dag hyr han ut tre våningsplan åt jeanstillverkare i sitt stora hus. Han säljer verktyg och utrustning åt bygdens jeansfabriker och lever indirekt gott på ortens specialområde.

Han berättar om utvecklingen som gjort Jiuyu utanför Xintang till något helt annat än det en gång var.

– För 18 år sedan fanns här bara risfält och leriga stigar, säger han och ler åt minnet.

Mer än 200 000 personer arbetar i dag med jeanstillverkningen i och runt Xintang. Fabrikerna är stora och moderna, och små och smutsiga. Det finns alla sorter. På en bakgata knattrar symaskinerna ikapp. Ljudet tränger ut från lokalerna som är öppna ut mot gatan. Blått tyg ligger i drivor på trottoarerna.

Bakom symaskinerna sitter arbetare från Kinas inland som får betalt per söm. Husfasaderna är tapetserade med platsannonser, där anställda söks för mycket specificerade uppgifter: sy framfickan, sy bakfickan, sy sömmen längst ned på byxbenen, sätta fast knappen.

Levi Strauss och Jacob Davis tog 1873 patent på byxorna med de klassiska nitförstärkningarna av koppar som först producerades för cowboys och rallare och som med tiden blev en symbol för USA och frihet. Xintang steg in i handlingen i mitten av 1980-talet, då en affärsman från Hongkong förstod hur han kunde utnyttja det låga löneläget på det kinesiska fastlandet och frånvaron av miljölagar.

I mitten av 1990-talet befann sig jeansindustrin i USA i kris. En del av tillverkningen flyttade till Mexiko, men framför allt till Xintang i Kina. Ett par jeans kunde framställas för en fjärdedel av priset i USA.

Drygt 30 år senare är det endast Liang Zhongxun, mannen som köpte importerade jeans i ungdomsåren, som av en handfull tillfrågade i södra Kina kan svara på frågan från vilket land jeans ursprungligen kommer. Några är tvärsäkra, de flesta tvekar och svarar sedan: Kina.

Men snart kan det vara Kinas tur att tappa produktion till länder som står sig bättre i den globala konkurrensen. Länder vars arbetare ännu inte oroar sig för hosta och lungproblem orsakade av miljön i fabrikerna. Nationer vars myndigheter är lättare att få att se mellan fingrarna på hur hälsoproblem och utsläpp ska hanteras.

– Det sägs att tillverkningen ska flyttas på grund av miljöproblemen, säger Zhang Jun från provinsen Hubei som sitter böjd över en symaskin.

Han tjänar motsvarande 15 öre varje gång han syr en 30 centimeter lång och rak söm.

Han arbetar ofta från åtta på morgonen till tio, elva på kvällen. Det blir runt 2 000 sömmar per dag, 300 kronor, och cirka 8 000 kronor i månadslön.

Zhang Jun arbetar hårt, men han är nöjd. Löneläget för kinesiska arbetare har höjts de senaste åren.

– Jag kan titta på film på telefonen samtidigt som jag jobbar och arbetet är fritt, säger han.

Han har läst i kinesiska tidningar att USA:s president Chuanpu, som han kallas i Kina, kommer till Peking. Och att han är den amerikanska president som mer än någon annan har stått i telefonkontakt med Kinas president.
Förväntningarna på Donald Trumps besök är försiktigt hoppfulla. Handelsfrågor och Nordkoreas utveckling väntas stå högst på programmet. Ledningen i Peking ser på Trump som på en affärsman och är av allt döma villig att förhandla i vissa frågor.
Chen Yun, en man i världens jeanshuvudstad, är mer rakt på sak i sitt omdöme om Donald Trump:
– Han är som ett barn som leker politik, säger den kinesiske företagaren.
Chen Yun säger att det under årtionden varit Kinas lott att producera billiga varor eftersom lönerna varit låga, men att det har drabbat miljön.
När Xintangs första textilfärgningsfabrik öppnades och började förorena floden på orten blev invånarna rasande. Redan från 2006 började myndigheterna flytta ut fabrikerna som tvättade och färgade tygerna till ett så kallat miljöindustriområde.
Men det finns inget miljömässigt med det industriområdet, varken då eller i dag. I en undersökning som publicerades av Greenpeace för sju år sedan fastslog miljöorganisationen att förekomsten av bly, koppar och kadmium på flodbottnen kraftigt översteg Kinas gränsvärden. I ett prov uppmättes kadmiumhalten till 128 gånger det högsta rekommenderade värdet.
Det luktar fortfarande fränt i luften utanför tvätterierna i Xizhou, även om miljöreglerna har skärpts de senaste åren.
Fru Wang driver sedan över tio år sin egen handel med örter. De flesta av hennes kunder är arbetare på tvätterierna som fått hosta, lungproblem och allergier.
– Om jag hade kunnat välja helt fritt hade jag inte bott kvar här med alla föroreningar, men jag måste ha ett jobb.
Hon märker att kunderna blivit färre eftersom tvätterierna börjat stänga.
– Det sägs att fabrikerna tvingas flytta till andra provinser. I sådana fall följer jag med, säger hon.
Fru Wang tror inte att miljöproblemet därmed blir löst. Utsläppen byter bara plats. Hon räknar därför med att arbetarna kommer att bli sjuka även på dessa nya orter och behöver hennes örter för att dämpa besvären.
I somras blev Xintang uppmärksammat i Kina, den här gången i sociala medier, där fingret sattes på vad jeanstillverkningen gör med miljön.
Under rubriken: ”Xintang betalar ett högt pris för att klä världen i blåjeans”, påminde tidningen China Daily om att Donald Trump brukar tala om att straffa den kinesiska exporten med tariffer.
Det föranledde tidningen att föreslå att Kina inför en miljöskatt på exportvaror. Som kompensation till det kinesiska folket som tvingas bära den tunga bördan av omfattande miljöförstörelse.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Fram till i början av 1980-talet låg världens största produktion av jeans i El Paso i Texas, USA. Då flyttade den på grund av lägre löner och tillverkningskostnader till Mexiko och framför allt till Xintang i södra Kina.
I dag tillverkar cirka 200 000 arbetare i runt 3 000 fabriker i Xintang vart tredje par jeans som säljs i världen, vilket har gått ut över miljön. "

DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017

Mugabe sparkar vicepresidenten

Zimbabwe.
Zimbabwes vicepresident Emmerson Mnangagwa har fått sparken av president Robert Mugabe. Den före detta underrättelsechefen Mnangagwa, en av favoriterna bland möjliga efterträdare till den 93-årige ledaren, har fått kraftig kritik från anhängare till Mugabes fru, Grace Mugabee, som också tippas som möjlig efterträdare till presidenten.
Enligt informationsministern Simon Khaya Moyo har den avgående vice presidenten Mnangagwa visat prov på illojalitet, respektlöshet och lögnaktighet.

TT-Reuters "

DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017

" Byborna beväpnar sig efter massakern

Sutherland Springs. Den blodiga massakern i en baptistkyrka i Texas har chockat det lilla samhället Sutherland Springs. USA:s omdebatterade vapenlagar har återigen hamnat i fokus och nu beväpnar sig fler bybor. – Du vet vad man säger: det enda som kan stoppa en dålig person med vapen är en god person med vapen, säger Julius Kepper, granne med kyrkan där 26 bybor kallblodigt sköts ihjäl i söndags.

Sutherland Springs ligger i ett bedövande vackert jordbrukslandskap öster om mångmiljonstaden San Antonio.
En torr Texassavann i jordfärger breder ut sig med betande svarta får under skuggande hängträd.
Sutherland Springs är så litet – bara drygt 300 invånare – att en kvartershund vid namn Mama dog springer lös efter byborna.
Invånarna delar på omvårdnaden och av jyckens pigga uppsyn att döma verkar samfälligheten fungera utmärkt.
På måndagsmorgonen sniffar Mama dog på FBI-agenter i blå vindjackor med gula versaler på ryggen.
De knackar bland annat på hos Julius Kepper, för att samla in bevisuppgifter.
Kepper – en byggare i Wrangler-jeans och tonade glasögon – bor vägg i vägg med den lilla baptistkyrkan där 26 bybor kallblodigt sköts ihjäl på söndagsförmiddagen.
Julius Kepper hörde skotten genom villans tunna träväggar.
– Galenskap, säger han. Hör man ett oljud i Sutherland Springs går alla man ur huse och kollar var det kommer ifrån.
Kepper rusade över grannens tomt mot kyrkan men hejdade sig inför åsynen.

– Liten landsortskyrka. Godhjärtade människor. Snacket här är att det handlar om en kille som skiljt sig från sin fru, och att fruns mamma och pappa går till den här kyrkan. Men vem vet vad som rör sig en sådan persons skalle.
Sutherland Springs består av enkla enplanshus under frodiga pekanträd. Befolkningen ger ett åldrat och lite väderbitet intryck. Flera som bor granne med kyrkan har sökt sig till Texas för att åldras i barmhärtigt väder. En 72-årig bybo dödades i kyrkan i går.
Julius Keppers granne Steven – en rörmokare – öppnade eld mot den 26-årige gärningsmannen Devin Patrick Kelley då denne kom ut på kyrkbacken.
Kelley tappade då sitt halvautomatiska vapen. Steven och ytterligare en granne slängde sig i en bil och körde efter den flyende Kelley längs väg 539. Efter en bit körde 26-åringen av vägen och sköt sig själv.
– Du vet vad man säger: det enda som kan stoppa en dålig person med vapen är en god person med vapen, säger Julius Kepper.
Självförsvar. Resonemanget utgör en kärna i det amerikanska försvaret för liberala vapenlagar. Det återkommer bland människor jag pratar med måndagsmorgonen i Sutherland Springs.
Jag följer med Julius Kepper till bensinmacken där han ska köpa frukost; Coca-Cola i jättelik pappmugg och ägg och bacon i folie. Han haltar; cancer i tunntarmen och levern, säger han.
Vid ett bord i bensinmackens kafeteria sitter Kevin Langden, en pensionerad byggnadsingenjör i buskigt helskägg. Han dricker, som varje morgon, kaffe för fyra kronor koppen. Hustrun är sjuksköterska och har hjälpt till i kyrkan efter dådet.
– Jag kan inte sluta tänka på att kyrkan faktiskt inte rymmer många fler än de han träffade: 26 döda och 20-talet skadade. Det går inte in fler där. Och alla kände alla.
Kevin Langden är inflyttad från norra Ohio; han kom för vädret. Han gillar också den patriotiska historien. Ett viktigt slag i revolutionskriget mot Mexiko på 1830-talet utspelades i Alamo inte långt härifrån. Sydstatsgeneralen Robert E Lee – som blev internationellt känd efter Charlottesville – har övernattat i trakten, enligt Langden.
– Jag hoppas att vi slipper debatten om vapenlagar, säger han. Om man vill ha ihjäl folk i en kyrka kan man lika gärna vandra in med en trasa och en dunk bensin. Som Timothy McVeigh. Han använde gödningsmedel och diesel.
– Det här handlar om människor som söker uppmärksamhet. Innan medierna – innan tv – hade vi också massmord som detta men de var aldrig lika omfattande. Det tog inte mer än några sekunder i söndags innan hela släkten hade ringt mig eftersom de sett på tv vad som inträffat. Massmördare får en enorm uppmärksamhet.
I sitt hus i Sutherland Springs har Kevin Langden två kvinnliga hyresgäster som han tänker utrusta med vapen i självförsvar, som en konsekvens av gårdagens dåd.
– De ha aldrig känt sig rädda tidigare men gör det nu. Jag sa till dem i går: oroa er inte, jag ska se till att ni kan skydda er. Även om de aldrig laddar pistolerna kommer de att skrämma skiten ur folk.
Kevin Langden ser det som lösningen, ett kallt krig mellan alla och envar.
– De flesta här bär två vapen, säger han. Du sitter intill två pistoler just nu. Jag har en för ormar och råttor och en för att skydda mig själv. Om man är medveten om konsekvenserna kommer folk att låta bli att göra sådant här. Våldbrotten är alltid värre i vapenfria områden.
Fyrabarnsmamman Diana Segura har levt Sutherland Springs i hela sitt liv.
En väninna plockar pekannötter i hennes trädgård samtidigt som Diana jagar sina två hundar Starla och Shiva med vattenslang. Hon har varit uppe sedan klockan tre i gryningen för att ta in nyheterna.

Hon är änka. När maken dog i diabetes för åtta sedan blev huset också vapenfritt.
– Jag är rädd för vapen, säger hon. Jag sa åt min son att komma och hämta alla pistoler. Han sa: behåll en i självförsvar. Jag sa nej. Jag gillar dem inte, i slutändan hade jag förmodligen skjutit mig själv.
En säkerhetsåtgärd tänker Diana Segura vidta efter massmordet i söndags.
– Saker och ting ändras. Jag tänker börja låsa dörren om natten.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

"Fakta. Gärningsmannen skickade hotfulla sms
Skyttens motiv var familjerelaterat, och det rör sig inte om något terrordåd eller rasrelaterat hatbrott, enligt myndigheterna i Texas. Skytten ska bland annat ha sänt hotfulla sms till sin svärmor, rapporterar Reuters.
Under dådet ska skytten ha haft på sig en skottsäker väst.
TT "

DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

" Med Nordkorea i resväskan

Det är inte troligt att Kina lovar Donald Trump någon effektiv hjälp mot Nordkorea. Men båda parter har intresse av att hitta en balans.

USA:s president Donald Trump ska nu tillbringa nästan två veckor i Asien, och besöka Japan, Sydkorea, Kina, Vietnam och Filippinerna. Att förlägga besöket i Kina till mitten verkar vettigt, eftersom det är den viktigaste anhalten vad gäller såväl strategi som ekonomi. Nordkorea kommer att ägnas en stor del av samtalen i Kina, inte minst för att Trump räknar med de kinesiska ledarna när det gäller att lösa USA:s problem. Det är förståeligt, eftersom den största delen av Nordkoreas handel går via Kina, som skulle kunna utöva en enorm press om man så ville.
Men Trump kommer sannolikt att bli besviken. Kina lär inte vilja utnyttja sina möjligheter till fullo eftersom man inte vill underminera Nordkoreas stabilitet. Ironin är att om Kina tillåter Nordkorea att öka och förbättra sin nukleära arsenal och sina kärnvapenbärande missiler skulle det kunna göra att kriget kommer närmare eller leda till att Sydkorea eller Japan – eller båda – omprövar sin inställning vad gäller kärnvapen. Inget av dessa resultat skulle vara i linje med Kinas strategiska intressen. Men liksom så många regeringar lär de kinesiska ledarna på kort sikt försöka undvika svåra beslut även om det skulle resultera i att man skadar utvecklingen på lång sikt.
Problemet med Nordkorea är bara ett av många på den kinesisk-amerikanska agendan, som också inbegriper andra geopolitiska ärenden (främst situationen i Sydkinesiska havet och Taiwans status). Det finns dessutom ekonomiska frågor som behöver tas upp, exempelvis Kinas brist på respekt för immaterialrätt, dess stora statliga

subventioner till exportinriktade företag, dess begränsningar av tillträdet till den egna marknaden, och dess försök att kräva att utländska företag som vill göra affärer i Kina överför avancerad teknik till kinesiska bolag.
Listan över dessa två viktiga och mäktiga länders tvistefrågor är alltså lång och besvärlig, vilket bidrar till pessimismen hos dem som förutspår att det bilaterala förhållandet kommer att fortsätta att försämras. Ett av argumenten som pessimisterna för fram är det historiska mönster som säger att uppåtgående och etablerade makter tenderar att konkurrera med varandra eller till och med gå i strid.
En nyligen publicerad bok av Graham Allison, statsvetare vid Harvard, är inriktad på den så kallade Thukydidesfällan, som har fått sitt namn efter den antike grekiske historiker som beskrev det konkurrensförhållande som slutligen ledde till det peloponnesiska kriget mellan ett Aten på uppgång och dåtidens supermakt Sparta. Allison porträtterar Kina och USA i dessa roller och kallar sin bok ”Destined for war”.
Sådana förutsägelser är oberättigade. De bortser från kärnvapnens återhållande verkan, som i mer än 40 år bidrog till att kalla kriget mellan USA och Sovjetunionen inte övergick i faktiskt krig. De tar inte heller hänsyn till USA:s och Kinas förmåga att reda ut sina meningsskiljaktigheter om Taiwan. Diplomati kan spela en roll och kommer att göra så.
Faktum är att USA och Kina hittills har lyckats balansera sin inställning relativt väl, trots att den ursprungliga orsaken till deras relation – den gemensamma antipatin mot Sovjetunionen – försvann när kalla kriget tog slut. De omfattande ekonomiska förhållanden som sedan dess har utvecklats har givit båda länderna goda skäl att bibehålla bra relationer. Och eftersom Kina behöver yttre stabilitet för att kunna fortsätta sin ekonomiska utveckling har dess ledare agerat med betydande återhållsamhet.
Ändå kan pessimisterna inte avfärdas. Faktum är att länder ofta misslyckas med att agera i sitt eget intresse, eller att händelser tar sin egen väg. Exempelvis kan de kinesiska ledarna frestas att agera extra styvsint för att blidka den allmänna opinionen i ett läge där ekonomin håller på att bromsa in, och att dra fördel av de möjligheter som skapas när USA drar sig tillbaka från regionala handelsavtal.
Insatserna är höga, eftersom det 21:a århundradets historia inte så lite kommer att påverkas av hur de kinesisk-amerikanska relationerna utvecklas. Trump, som vacklar mellan hård kritik av Kinas handelspolitik och lovord över president Xi Jinping, kommer att behöva hitta en balans mellan berättigade bekymmer för handeln och nödvändigheten av att undvika ett handelskrig. Och Xi måste bestämma sig för vad han kan ge för att tillfredsställa sin amerikanske besökare utan att riskera sin eller partiets auktoritet hos det kinesiska folket.
Men det är Nordkorea som kommer att utgöra den största prövostenen. Trump och Xi måste hitta ett sätt att lösa upp den hotande krisen på Koreahalvön – eller hantera konsekvenserna ifall diplomatin misslyckas och ett krig bryter ut. I det senare scenariot är det av avgörande betydelse att ett andra Koreakrig inte leder till direkt strid mellan USA och Kina, såsom det första gjorde. Och samarbete skulle vara nödvändigt för att bibehålla kontroll över Nordkoreas kärnvapenkapacitet. Allt detta kommer att kräva diplomatisk fingerspetskänsla. Vi får uppriktigt hoppas att Trump och Xi nu kommer att lägga grunden för det.
Översättning: Mats Dannewitz Linder Copyright: Project Syndicate

Richard Haass amerikansk diplomat och ordförande i tankesmedjan Council on Foreign Relations. "

DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

" Lita aldrig på en allsmäktig prins

Muhammad bin Salman, vanligen kallad MBS, är bara 32 år och ännu inte kung av Saudiarabien. Men den absoluta makten är hans. Den åldrige pappan tog över tronen 2015 och gjorde raskt MBS till kronprins, försvarsminister samt ansvarig för oljan, ekonomin och utrikespolitiken. I juni lade han beslag på inrikesministeriet. Och i helgen greps flera hundra verkliga och tänkbara rivaler för påstådd korruption. Släktingar, ministrar, affärsmän, intellektuella – alla åkte med i svepet.

Planen är inte solklar. Saudiarabien var redan en brutal diktatur, och konkurrenterna säkert inga änglar, men MBS har nu tagit över alla spakar. Samtidigt försöker han driva en ekonomisk modernisering, göra landet mindre oljeberoende och attrahera utländska intressenter. Viss social liberalisering ska glädja den unga befolkningen, reaktionära präster sättas på plats.

Om MBS skaffar sig många fiender är det dock mer oklart vilka hans vänner är. Någon frihetskämpe är han inte. Privata investerare kan lockas, men lika gärna skrämmas av bristen på rättssäkerhet. Reformer behövs i en värld där oljeintäkter inte är eviga, fast när en väldig statlig sektor bantas uppstår lätt missnöje. Utebliven framgång kommer bara att kunna skyllas på en person.

Prinsen har dessutom en fallenhet för misslyckade utrikespolitiska äventyr. Parallellt med utrensningen på hemmaplan drog MBS i väg några rejäla salvor i kraftmätningen med det shiitiska Iran. Han ordnade oreda i Libanon genom att få premiärministern att avgå, med hänvisning till Teherans komplotter. Iran brännmärktes åter för sitt stöd till shiarebellerna i det blodiga och dyra kriget i Jemen.

Utan tvekan är Iran på god väg att skapa sin shiitiska axel över Irak och Syrien till Libanon. För Saudiarabien har det mesta gått snett. Risken finns att MBS försöker ta revansch genom att trappa upp striden.

Man ska ha bra stort förtroende för Muhammad bin Salmans kompetens för att tro att en enda upplyst despot har alla svar för Saudiarabien. Bristen på kontrollstationer är illavarslande. Någon ekonomisk succé är inte garanterad. Under tiden blir Mellanöstern en allt farligare plats.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

" USA:s president vänder världen ryggen

För ett år sedan valdes Donald Trump till USA:s president, bland annat på vallöftet att sätta Amerika först. Han skulle ägna sig åt hemlandet och inte ta ansvar för andra länders problem. USA:s partiella reträtt från världsscenen har på kort tid skapat oreda och osäkerhet.

När Trump valdes till USA:s president befann sig världen i en rörlig och oviss utvecklingsfas. Kina hade klivit fram med en ny offensiv attityd på världsscenen och Ryssland bröt upp efterkrigstidens världsordning genom att erövra och annektera en del av ett annat europeiskt lands territorium. I Mellanöstern befann sig ytterligare en stat, Syrien, i upplösning och terroriströrelsen Islamiska staten hade erövrat stora delar av Syrien och Irak.
Samtidigt hade den amerikanska supermakten under hans företrädare Barack Obama tappat i globalt inflytande. Världen hade blivit mångpolig, med flera maktcentra. Men det hindrade inte att USA hade återfått något av den internationella respekt som förskingrats under åtta katastrofala år med George W Bush i Vita huset.

USA:s väljare var trötta på de kostsamma utländska krigsengagemangen, och det var något som Obama hade gått till val på att förändra.
Som president trappade han ned de två stora krigen på den asiatiska landmassan som han ärvt – Irak och Afghanistan – till mer kompakta insatser, där flygbombningar, drönare och specialstyrkor fick spela den avgörande rollen i ett mer eller mindre hemligt krig mot misstänkta terrorister.
Med ett undantag – interventionen i Libyen – startade Obama inte nya krig. Och han avhöll sig från att ingripa mot Assadregimens massakrer i Syrien.

På ett ytligt plan – motvilja mot massiva militära interventioner, ”demokratiexport” och nationsbyggande – kan Trumps politik sägas ha vissa beröringspunkter med företrädarens.
Men i själva verket representerar Trumps ideologi den totala motsatsen till Obamas. De ser helt olika på vad USA:s roll i världen ska vara.
Om Obama förespråkade multilaterala insatser och lösningar, och ansåg att internationella överenskommelser kan vara gynnsamma för alla, inklusive USA, betraktar Trump utrikespolitiken som ett nollsummespel; om ”de andra” vinner så förlorar ”vi”.

Budskapet i Trumps valkampanj var att det är en alltför stor börda för USA att axla rollen som global ledare. Och amerikanerna fick inte tillräckligt mycket tillbaka på sina investeringar av sina bundsförvanter.
Det hindrade inte att Trump i ett anfall av nationalistiskt nit kunde lova att han skulle ”bomba skiten” ur IS, och han hävdade att han visste mer om terrorgruppen än ”generalerna”.
I sitt installationstal den 20 januari 2017 lade Trump fram sin grundideologi, och den var ett tvärt brott mot hur alla presidenter från och med slutet av andra världskriget definierade USA:s nationella intresse: att USA ska sträva efter globalt ledarskap, vilket ska ske i allians med andra västliga demokratier, den fria världen ska säkras genom frihandel och ett kollektivt försvar.

Som alla vet stannade ofta dessa ideal vid luftiga högtidstal. Under det kalla krigets tävlan mot det kommunistiska Sovjetimperiet lät USA underrättelsetjänsten CIA organisera statskupper i Iran och Latinamerika och inledde angreppskrig i Vietnam – och senare Irak – för att säkra det egna imperiets globala dominans.
På något sätt har Trump vänt på det hela. Isolationism bör ersätta en internationalism som enligt Trump bara utnyttjas av andra länder för egen räkning. Vilket, menar hans kritiker, oundvikligen betyder att USA frivilligt abdikerar från sin globala ledarroll.
”Från och med i dag är det enbart America First som gäller”, förklarade Trump i sitt första tal som president. Nu skulle det vara slut

på USA:s roll som internationell välgörare. Han hävdade att ”vår medelklass’ välstånd har slitits från deras hem och fördelats runt om i världen” och ”i årtionden har vi berikat utländsk industri på bekostnad av USA:s industri; vi har subventionerat andra länders arméer medan vi har krympt vår egen”.

I sitt första större linjetal om utrikespolitiken, inför andra världsledare samlade till FN:s generalförsamling i september, återkom Trump till vad man kan kalla för ”det egennyttiga temat”:
– Som Förenta staternas president kommer jag alltid att sätta Amerika först, precis som ni, som ledare för era länder, alltid kommer, och alltid ska, sätta era länder först, sade USA-presidenten.
Det är ett budskap som ledarna i stormakter som Ryssland, Kina och Indien kan uppskatta, eftersom de naturligtvis alltid strävar efter att agera utifrån vad de uppfattar som sina egna intressen. Från Trump slipper de dessutom att bli uppläxade om mänskliga rättigheter och demokrati. Det är traditionella värderingar som Trump enbart har förakt till övers för.

Därmed är Trumps linje mycket långt ifrån det som brukar kallas för USA:s ”exceptionalism”, i den mening som John F Kennedy lade in i begreppet i sitt berömda installationstal 1961: USA kommer att stödja varje vän och motsätta sig varje fiende för att säkra framgången för friheten.
Medan Kennedy, och andra USA-presidenter efter honom, talade om fattigdomsbekämpning och amerikanskt stöd för frihetssträvanden runt om i världen förekommer i Trumps tal aldrig begrepp som frihet och demokrati. Däremot olika uttryck för beundran för auktoritära ledare som Putin och filippinska Duterte.
Men så har han också deklarerat sin avsikt att dra bort USA från världens affärer, även där samarbete med andra länder uppenbart gynnar USA; det gäller såväl frihandelsavtal som miljöfördrag (som Parisavtalet mot global uppvärmning) och avtalet med Iran om att stoppa landets utveckling av kärnteknologi.

I den mån det sker blir följden ett grundskott för USA:s trovärdighet som avtalspartner i andra länders ögon. Det resulterar också i att USA:s motståndare och fiender kan fylla det tomrum som USA frivilligt lämnar efter sig.
Just det har Vita huset upptäckt är på väg att inträffa sedan Trump hoppade av det kanske viktigaste medlet för USA:s fortsatta inflytande i Asien – frihandelsavtalet TPP i Stillahavsregionen. Fältet öppnas för Kina. Det försöker man nu reparera i samband med Trumps rundresa i Asien.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

"Nationalistisk utrikespolitik

Trumps utrikeslinje sammanfattas ”America first”. Andra länder ska inte dra fördel av USA – relationerna ska grundas på den ekonomiska nyttan för USA.

Han gör ingen skillnad på demokratier och självhärskardömen. Han har bara haft gott att säga om auktoritära ledare som Putin och Erdogan och varit varit nedlåtande mot demokrater som Merkel.

Trump backar från USA:s globala ansvar i frågor som Europas stabilitet, konflikterna i Mellanöstern och miljöskydd. "

DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

" Valet sände chockvågor över världen

Analys. Donald Trumps triumf i presidentvalet den 8 november i fjol sände chockvågor över världen, men hans seger var inte ologisk. Konsekvenserna av valresultatet kommer att analyseras långt bortom Trumps presidentskap.

Energin på Donald Trumps kampanjmöten hade varit en annan än på Demokraternas presidentkandidat Hillary Clintons. Entusiasmen för honom var så intensiv, och hans anhängare sade ofta också just det: ”Se dig omkring! Det här kommer att gå vägen!” De fyrade sedan av ett par invektiv mot Clinton.
Också hennes supportrar var förstås hängivna, men det var lättare att jämföra frenesin kring Trump med den runt Bernie Sanders, Hillary Clintons konkurrent i Demokraternas primärval.
Enligt expertisen pekade det mesta på att Hillary Clinton skulle vinna, trots att det är näst intill unikt att samma parti behåller Vita huset tre mandatperioder i sträck.
Ändå.
Valet 2016 avgjordes av en så komplex väv av omständigheter att vi nog aldrig får veta om något enskilt fällde det slutgiltiga utslaget.
Trumps seger kan förklaras av mer än de allra sista kampanjdagarnas fokus på den dåvarande FBI-chefen James Comeys nya granskning av Clintonrelaterade mejl, även om den blev spiken i kistan för Clinton.
Bakom valresultatet ruvar mer än Ryssland, och mer än de amerikanska väljarnas stora ilska mot hur politiken och samhället har kommit att fungera i USA, eller inte göra det.
Valresultatet är också en följd av ett kroniskt lågt valdeltagande, av systemet med elektorsröster och många fall av intrikat ritade valdistrikt. Sammantaget har allt detta lett till att många amerikaner inte känner att deras röst spelar roll, en ofta korrekt bedömning.
Misstron mot hur det demokratiska systemet fungerar är lika utbredd som begriplig, och på ett sätt kan man se Donald Trump som en logisk, extrem konsekvens av den misstron.
Opinionsundersökningarna hade inte så fel. De nationella mätningarna visade på en seger för Clinton och hon fick också nästan 3 miljoner fler röster än sin motståndare. På delstatsnivå låg det mesta inom felmarginalerna, men överraskningarna räckte för att vända resultatet.
När resultatet stod klart på tisdagsnatten tänkte jag, som hade tillbringat kvällen på hennes valvaka, på hur världen måste ha rasat samman för Clinton. Jag tänkte att Trump nog inte heller på allvar hade föreställt sig att han skulle behöva lämna New York. Och jag tänkte att amerikanerna måste ta ansvar för det val de hade gjort, eller inte gjort, genom att stanna hemma.
I USA har chocken över Donald Trumps seger på många håll ännu inte lagt sig och journalister, myndigheter och medborgare försöker fortfarande förstå vad hans presidentskap innebär.
Det är en fråga som kommer att leva mycket längre än hans tid i Vita huset.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

" I huvudet på Trump

Ett år på Twitter. DN har gjort en djupdykning i Donald Trumps alla Twitterinlägg från valdagen den 8 november 2016 fram till i dag.

1. Vad är det han säger?
Vad försiggår i huvudet på världens mäktigaste man? Vad tänker han på när han kliver upp på morgonen?
Med Donald Trump i Vita huset behöver vi inte längre undra.
Via sociala medieplattformen Twitter för USA:s president dagligen ut sina tankar och åsikter. Han går till angrepp mot meningsmotståndare, hånar amerikanska medier – och gratulerar sina barn på födelsedagen. Totalt har det blivit drygt 2 400 tweets. Det här är vad de innehåller.

2. Hur mycket tweetar han?
Donald Trump följs av 42 miljoner konton och presidenten twittrar allt flitigare sedan han vann valet för ett år sedan. Endast fyra dagar har han undvikit det sociala mediet, eller i alla fall inte skrivit något – den 14 och 25 november förra året, och den 15 april och 8 juni i år.
Rekord i antalet Twitterinlägg på en dag sattes lördagen den 30 september i år: 25 stycken.
Två av ämnena för dagen var Puerto Rico, som drabbades hårt av orkanen Maria, och den amerikanska proffsfotbollsligan NFL, där Trump uppmanade alla spelare att stå upp när nationalsången spelas.
Presidenten verkar vara en morgonmänniska. Det är i alla fall då han twittrar som mest.
Mest twittrar Donald Trump på onsdagar och fredagar, minst på söndagar.
På kvällen den 2 november försvann Donald Trumps Twitterkonto under elva minuter, då en anställd på Twitter under sin sista arbetsdag avslutat sin tjänst med att stänga ned kontot.

3. Trump om medierna
Bland de vanligaste orden Trump har twittrat under senaste året finns ”news”, ”fake” och ”media”. Redan under sin presidentkampanj visade Trump en aggressiv hållning gentemot flera nyhetsmedier – och tonen har inte lättat under hans tid som president. Nästan varje gång han nämnt New York Times, en av USA:s största och en av världens mest välrenommerade dagstidningar, har han använt epitetet ”failing” i anslutning till tidningens namn.
Han skriver också i nedsättande ordalag om flera andra nyhetsmedier. CNN och MSNBC är ”otittbara” enligt Trump – och han har ett särskilt horn i sidan till NBC:s humorprogram ”Saturday night live” på grund av programmets populära satirer med Alec Baldwin som Donald Trump.
Den enda nyhetskanalen som Trump under året har varit odelat positiv till är Fox News, som också har det mest omnämnda Twitterkontot i hans flöde: kanalens morgonprogram ”Fox & Friends”. Programmets Twitterkonto har nämnts över 80 gånger, och kanalens officiella konto är det tredje mest omnämnda kontot, efter Trumps egna. Ofta handlar omnämningarna av Fox News olika program om intervjuer med presidenten.
Marie Grusell, medieforskare vid Göteborgs universitet, menar att Trump använder Twitter mer för att skapa nyhetsvärde för sig själv än för att nå sin väljarbas.
– Jag tror inte att hans väljarbas finns på Twitter i så stor utsträckning. I USA är det till stora delar ungdomar som befinner sig på Twitter. Men några som däremot har en stor närvaro på Twitter är journalister.

Det här är hans sätt att skapa nyhetsvärde för sig själv. Ur det perspektivet är han väldigt strategisk, säger hon.

4. Populäraste orden

Det allra vanligaste ordet som Trump twittrar ut är ”great” (fantastiskt). Ordet har twittrats ut över 400 gånger. Här är de tio mest använda orden (exklusive småord som ”it” och ”the”):

1. Great
2. People
3. News
4. Today
5. Thank
6. Fake
7. President
8. Trump
9. America
10. Country

Att Trump upprepar vissa ord och uttryck, som ”great” och ”fake news” är en typ av propagandaretorik, menar Fredrik Söderquist, retorikexpert och programsamordnare på retorikkonsultprogrammet vid Södertörns högskola.

– Det är det klassiska draget. Man upprepar något som till slut blir som ett mantra, det är en jätteviktig del. Man märker också att det får en väldig spridning, till exempel att orden eller epiteten används i demonstrationer och annat. På det sättet bildar man en gynnsam tolkningsram som är svår att bryta igenom.

Den retorik USA:s president använder sig av i sociala medier handlar om att gå i opposition, mot medier som gör saker han inte tycker om och mot ministrar som inte gör som Trump vill. Det är ett sätt att slippa undan ansvar, menar Fredrik Söderquist.

– Han är aldrig ansvarig, utan leder alltid fokus dit han vill. Han får också med sig andra att skriva om det han säger, säger han.

Frida Stranne, USA-expert och statsvetare vid Högskolan i Halmstad och Nordamerikainstitutet i Uppsala, menar att den retorik och jargong som Trump använder i sitt Twitterflöde bidrar till ett sluttande plan för vad som är möjligt att säga som politiker.

– Fyra eller åtta år med Trump tror jag dessvärre kommer att efterlämna ett försämrat politiskt klimat och tonläge som blir svårt att reparera, säger hon.

5. Angreppen på meningsmotståndare

Donald Trump har flera gånger riktat udden mot Nordkorea och dess ledare Kim Jong Un. Trump har bland annat hotat landet med ”eld och raseri” och kallat diktatorn för ”den lille raketmannen”.

Det upptrappade tonläget är ett högt och farligt spel.

– När två megalomana, stridslystna och irrationella ledare börjar vifta med kärnvapen mot varandra kan det självfallet sluta mycket, mycket illa, säger historikern och författaren Peter Englund.

Donald Trump har omnämnt Nordkorea ett 50-tal gånger på Twitter det senaste året. Förutom USA har endast Ryssland fått mer uppmärksamhet än Nordkorea.

Ordet Sverige har bara förekommit i två tweetar, då i anslutning till det uppmärksammade ”i går kväll i Sverige”-uttalandet.

@realDonaldTrump

My statement as to what’s happening in Sweden was in reference to a story that was broadcast on @FoxNews concerning immigrants & Sweden.

Bland meningsmotståndarna på hemmaplan är det ofta politiker inom Demokraterna som har varit måltavlor för Trumps attacker – inte minst Hillary Clinton. Namnet Hillary har förekommit närmare 50 gånger i

Trumps Twitterflöde det senaste året. I cirka en tredjedel av fallen har hon beskrivits som ”crooked” (skurkaktig).
Retorikexpert Fredrik Söderquist menar att det är en medveten strategi från Trumps sida att skapa och sprida öknamn som ”Crooked Hillary” och ”Rocket man”.
– Det fastnar i folks minnen och är svårt att bli av med. Man skapar en nidbild, och en sådan bild får ett eget liv.

6. Fyra omtalade tweetar
Golfbollen och Hillary Clinton
I september retweetade Trump en fejkad video där han slår en golfboll som träffar Hillary Clinton i ryggen och får henne att falla handlöst. Texten till videon löd ”Donald Trumps fantastiska golfswing #crookedhillary”. Ursprungstwittraren var en användare som tidigare postat antisemitiska Twitterinlägg, och även twittrat nedsättande om transpersoner.
Den mystiska Covfefe-tweeten
@realDonaldTrump
Despite the constant negative press covfefe
”Trots den oupphörligt negativa pressen covfefe” löd ett inlägg i slutet av maj. Många gjorde narr av presidentens inlägg och det oförklarliga ordet.
Några timmar senare togs inlägget bort, men Vita husets dåvarande presstalesperson Sean Spicer försvarade skämtsamt presidentens ordval och menade vid en presskonferens att det mycket väl gick att förstå ordet.
– Presidenten och en liten grupp människor förstår exakt vad han menade, sa Spicer.
Presidenten själv svarade på uppmärksamheten med ännu ett inlägg på Twitter:
”Vem kan lista ut den verkliga betydelsen av covfefe?” skrev han.
Hotet mot Nordkorea
I september kallade presidenten Nordkoreas ledare Kim Jong Un för ”Lilla raketmannen” och skrev att han och hans utrikesminister inte ”skulle finnas kvar länge till”.
@realDonaldTrump Just heard Foreign Minister of North Korea speak at U.N. If he echoes thoughts of Little Rocket Man, they won’t be around much longer!
Enligt Twitters användarregler tolereras inte inlägg som uppmanar till, eller hotar om, våld. Twitter lovade att klargöra sina regler – som gäller alla användare.
Trump kallar Meryl Streep överskattad
När skådespelaren Meryl Streep under årets Golden Globe-gala mottog galans hederspris använde hon sitt tal för att prata om mobbning och respektlöshet. Utan att nämna Trump vid namn fick hon alla att förstå vem hon pratade om.
– Respektlöshet föder respektlöshet, och våld föder våld. Vi är alla förlorare när de mäktiga använder sin position för att mobba andra, sade hon.
Trumps svar:
@realDonaldTrump
Meryl Streep, one of the most over-rated actresses in Hollywood, doesn’t know me but attacked last night at the Golden Globes. She is a.....

7. Familjen
Donald Trump retweetar det hans barn skriver och gratulerar dem på födelsedagen. Han försvarar sin svärson Jared Kushner när denne anklagas för att ha suspekt samröre med representanter för ryska staten. Och han hyllar sin fru Melania Trump på mors dag.

8. Trumps egen feed
Presidentens konto @realDonald Trump följer 45 andra konton. Åtta av dem är konton knutna till Trumps olika bolag, som Trump Golf, flera av hans olika golfanläggningar och familjeföretaget Trump Organization. Han följer också ett antal medarbetare i administrationen och flera journalister och politiska kommentatorer, främst sådana som är knutna till Fox News.
Flera medlemmar ur Trumps familj står också på följarlistan.
Research: Lovisa Bergström
Grafik: Elin Lindwall

Evelyn Jones
evelyn.jones@dn.se
Sofie Österström
sofie.osterstrom@dn.se
Erik Ask
erik.ask@dn.se "

DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

"Monumenten har blivit en stridszon

Monumentens tid är nu. De nationalistiska vindarna har satt extra fart på byggandet – och på nedrivandet av det som inte passar en viss grupps eller regims värderingar.

Natten till måndagen den 21 juli 2014 spärrade ett hundratal poliser av frihetstorget i Budapest. Den konservativa regeringen lät i skuggors och batongers skydd uppföra ett kontroversiellt monument för andra världskrigets ”alla offer”.
Framför en pelarstödd tympanon (bågfält över en portal) angrips där ärkeängeln Gabriel av en kejsarörn, vilket får Ungern att framstå som ett oskyldigt offer för nazitysk invasion. Detta trots att den tyskallierade ungerska regeringen sände omkring 440 000 judar i döden.
Liknande konflikter om nationell identitet pågår nu överallt. Därför har monument och minnesplatser, tänkta att skänka frid efter traumatiska händelser, i stället blivit till slagfält.
– Det finns en inneboende paradox i monumenten. De är skapade som något beständigt, i tåliga material som brons och sten. Men det vi tror är evigt är ofta väldigt kortvarigt. Därför blir de ofta omstridda, säger Ulf Zander, historieprofessor vid Lunds universitet.
Omstridda, jo tack. Vi kan knappt lägga en sten på en annan utan att två läger bildas.
Bara det senaste året har det bråkats om Förintelsemuseet i Victoria Tower Gardens i London, monument för ukrainska soldater i Polen och för sydstatsgeneraler i USA. I somras plockade Ukraina ner sin sista Leninstaty, och den turkiska regeringen lät i maj hacka sönder ett monument över de australiska och nyzeeländska trupper som stred vid Gallipoli.

Enligt Ulf Zander präglas tider av stark nationalism också särskilt av produktion av och diskussion om monument.
– Nationalismen har alltid varit intimt förbunden med uppförandet av monument, och det är samma sak i dag. De vet att sådana här dyrbara, storskaliga verk är ett effektivt sätt att få ut budskap, säger Zander.
Frågor om nationell identitet ställdes på sin spets i somras då Norges konservativa regering stoppade Jonas Dahlbergs minnesplats ”Memory wound”, som av en jury bestående av konstvetare och anhöriga utsetts att hedra minnet av offren för terrordådet på Utøya. Verket bestod av en drygt tre meter bred klyvning av en närliggande udde, och hade emot sig en grannprotest ledd av politikern Jørn Øverby från högerpopulistiska Fremskrittspartiet.
Regeringen flyttade dessutom över ansvaret från norska konstrådet Koro till det statliga förvaltningsbolaget Statsbygg med syfte att skapa något mer ”lågmält”. Därmed ifrågasätter man också konstens roll i sorgearbetet, menar Lotta Mossum, kurator på Statens konstråd.
– Jag tycker att det är fegt. Även dumt, då de svåra frågor man sopar under mattan har en tendens att dyka upp igen. Det enda sättet är att prata vidare, och inte ducka så fort det blir besvärligt. Den här lilla gruppen i Norge, som nu ställt till det för de anhöriga, fick bestämma för att de skrek högst, säger Lotta Mossum.
Ulf Zander nämner kulturvetaren James Youngs idé om själva debatten som ett självständigt monument. Han har skrivit om Förintelsemonumentet i Berlin, som tog tio år att färdigställa, att det mödosamma arbetet reste frågor som annars aldrig hade kommit fram. På sätt och vis har också Jonas Dahlbergs plan för Utøya blivit till ett virtuellt monument. Kanske har fler människor sett bilderna i medierna och debatterat verket än som i slutändan skulle ha besökt det.
Eftersom historien är så svår att komma överens om är det också närapå omöjligt att uppföra ett monument som uppskattas av alla. Men Ulf Zander påminner om Viktor Emanuel-monumentet i Rom, i folkmun kallad *macchina da scrivere* (”skrivmaskinen”) på grund av sin otymplighet.
– Det blev så många kompromisser att alla politiska och religiösa värderingar kunde hitta sitt formspråk i monumentet, samtidigt som ingen var nöjd med formen i sin helhet.
Det kan också bli problem om man utslätar formspråket för mycket, eller om det blir för avancerat, som många av de antikommunistiska monumenten på femtio- och sextiotalet, som uppfördes i tidens non-figurativa stil. Betraktarna förstod inte vad de handlade om, menar Ulf Zander.
Vissa har dock argumenterat för glömskan som ett sätt att läka. David Rieff, som bland annat rapporterat från Bosnienkriget, skriver i boken ”In praise of forgetting” (”Till glömskans lov”) att minneskonsten i vissa fall kan göra mer skada än nytta. Och den nordirländska litteraturprofessorn Edna Longley har föreslagit ett monument för minnesförlusten, som vi sedan borde glömma bort var det står.
För just det som gör konsten så lämplig när det gäller att gestalta sorg – dess förmåga att uttrycka det vi inte kan sätta ord på – gör den också politiskt användbar.
Statyproduktionen kom i gång på allvar under artonhundratalet, då Europas nykläckta nationalstater försökte skapa ett storslaget förflutet. Enligt idéhistorikern Magnus Rodell varade denna period fram till första världskriget, då tiotusentals statyer uppfördes för att hedra de över arton miljoner dödsoffren. Detta var enligt Rodell första gången i historien som den offentliga konsten fick en roll i storskalig sorge-hantering. Nästa uppsving kom med Förintelsemonumenten efter andra världskriget.
De flesta krigsstatyer tillhörde fortfarande artonhundratalets heroiska tradition. Allt förändrades med Maya Lin, som med sitt omdiskuterade Vietnammonument som invigdes 1982 uppfann minnesplatsen som vi känner den i dag.

I stället för att hylla nationens insatser hedrades offren individuellt med namn, och tog besökaren till sina privata erfarenheter av sorg. Betraktaren tilläts också göra en självständig tolkning i stället för att matas med patriotiska budskap.
I denna tradition verkar Förintelsemonumentet i Berlin, och i skissen till en minnesplats vid regeringsområdet i Oslo, som också ingick i hans förslag, byggde Jonas Dahlberg vidare på idén. Där skulle namnet på alla norska medborgare vid tiden för Utøyadådet stå skrivna på ett område stor som en halv fotbollsplan, och offrens namn omslutas av ett litet tomrum.
– Efter ett tag hade det här torget blivit till en minnesplats för fem miljoner människor. Någon kanske går dit för att hitta en känd person, eller en död släkting, och plötsligt möter ett barn kanske namnen som har luft omkring sig, och så måste de vuxna förklara vad som hände, säger Jonas Dahlberg.
Dessa fem miljoner blir så ett slags vittnen i en muntlig berättartradition, och man lägger ett ansvar på människorna som var där den dagen att föra händelsen vidare.
Enligt Magnus Rodell har denna typ av minnesplatser dock gett upphov till nya maktförhållanden.
– Man syftar till att dekonstruera den hierarki som är inneboende i det traditionella monumentet, men vissa upplever att detta skapar en ny klyfta mellan allmänheten och en teoretiskt inriktad konstvärld.
Kirsten Ortweds bronsklickar vid Nybroviken till Raoul Wallenbergs ära gav upphov till just en sådan debatt. Och enligt Ulf Zander ligger svårigheten i att vara lättillgänglig utan att för den skull återvända till att hylla hästburna kungar.
– Efter andra världskriget insåg de flesta att det blev omöjligt att fortsätta den här hjältedyrkan. Sådana monument var som propaganda i mångt och mycket, då de vänder sig ganska direkt till åskådarna och var lätta att tolka. Så utmaningen har varit att förena de här båda synsätten.
Som exempel på icke-hierarkiska statyer som ändå är lättolkade nämner han Margaretha Krook utanför Dramaten, Tage Danielsson i Linköping och socialdemokraten August Palm utanför LO-borgen, som alla låter avbilderna stå i höjd med åskådarna.
Lotta Mossum har bland annat lett arbetet med minnesvården efter flodvågskatastrofen, en process som varit mindre konfliktfylld bland annat då naturkatastrofer är intentionslösa och därför svårare att politisera. Om ett permanent märke för offren för terrordådet på Drottninggatan blir aktuellt skulle samtalet kunna bli mer upprivande.
Och de senaste årens terrorvåg har också skapat nya frågor om hur vi sörjer i det offentliga. Donald Trump tog i augusti initiativ till ett minnesmärke i Washington för ”Det globala kriget mot terrorn”, vilket är något så ovanligt som ett monument för ett ännu pågående krig. Detta kommer att hedra veteraner och deras familjer, men inte västasiatiska offer för invasioner och drönarbomber.
Precis som minnesvården efter flodvågskatastrofen väcker terrormonument frågan om vilka människoliv som är värda att sörja. Mossum berättar att de anhöriga pratade mycket om den kärlek och omtanke som thailändarna visade, trots att de själva förlorat allt, och ett av tävlingsförslagen tog även fasta på de thailändska offren i minnesvården. Det vinnande förslaget, ”Gravitational ripples” av danskan Lea Porsager, tillägnas däremot de svenska offren.
Förmågan att stimulera den typen av svåra samtal får Lotta Mossum att hoppas att konsten får fortsätta spela en roll i kollektivt sorgearbete.
– Bra konst kan ge uttryck för det som ord kan kännas otillräckliga för. Den existentiella ensamheten som vi måste stå ut med när det kommer till sorg, förlust och vår egen död.
Leonidas Aretakis
leonidas.aretakis@dn.se "

DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017

" Om Clinton blivit president

I dag är det ett år sedan Donald Trump valdes till USA:s 45:e president. Det mesta hade kunnat vara annorlunda om Hillary Clinton vunnit i stället, skriver Erik Åsard.

I Hillary Clintons bok om fjolårets presidentval, ”What happened”, finns ett nostalgiskt avsnitt om hennes valprogram, det mest progressiva som demokraterna gått till val på sedan 1960-talet. Bland de reformer hon hade tänkt genomföra märks en stor infrastruktursatsning för att rusta upp USA:s vägar, broar, flygplatser, tunnlar och hamnar, stöd till småföretag, lärlingsprogram och förnyelsebara energislag, kostnadsfri högskoleutbildning, betald föräldraledighet, höjning av minimilönen, lika lön för lika arbete, skattehöjningar för höginkomsttagare och åtskilligt annat.
I medierna uppmärksammades dessa förslag endast i begränsad utsträckning, skriver hon besviket. ”Jag misslyckades med att övertyga pressen om att ekonomin var viktigare än mina e-mejl.” Clinton talar i egen sak, men här har hon en poäng. Oberoende analyser visar att de tre stora tv-bolagens kvällsnyheter bara ägnade totalt 32 minuter av tiden åt sakfrågorna under valrörelsen och hela 100 minuter åt Clintons epostaffär. Den senare ansågs alltså vara tre gånger viktigare än alla övriga valfrågor tillsammans.
Clinton led inte bara av en snedvriden mediebevakning utan också av att hon genomförde en medioker valkampanj där hon aldrig förmådde skaka av sig bilden av att vara en elitistisk status quo-kandidat. Men vad skulle ha hänt om Clinton hade vunnit valet inte bara i antalet väljarröster – hon fick nära tre miljoner fler röster än Donald Trump – utan också i det antika elektorskollegiet? Glastaket hade spräckts, men vad i övrigt skulle ha varit annorlunda om hon och inte Trump tagit säte i Vita huset? Det får vi aldrig veta, men via några kontrafaktiska antaganden kan man försöka göra troligt vad som kunde ha skett om valet för ett år sedan hade slutat annorlunda.
Om vi tänker oss att kongressvalet hade resulterat i fortsatt republikansk majoritet kan man utgå från att Clinton efter en knapp valseger skulle ha haft minst lika svårt att få igenom sina förslag som Trump. Merparten av förslagen i valprogrammet skulle inte ens ha kommit upp till omröstning, även om Clinton hade sträckt ut handen och erbjudit samarbete. Ponera att hon börjat med en infrastruktursatsning, som också Trump förordade. Den skulle troligen ha avfärdats av republikanerna för att vara alldeles för kostsam och öka på budgetunderskottet.
I stället skulle motståndarna ha igångsatt en rad nya kongressförhör om attacken i Benghazi 2012 och andra försyndelser som republikanerna anser att Clinton gjorde sig skyldig till som utrikesminister. Från första dagen skulle dessutom den republikanska basen ha mobiliserats och tillsammans med konservativa medier gjort allt för att göra livet så surt som möjligt för landets första kvinnliga president. ”Bura in henne”-ropen från valkampanjen skulle ha ekat i återkommande demonstrationståg, liksom kraven på riksrätt. Resultatet hade blivit ett cementerat skyttegravskrig och fallande opinionssiffror för presidenten, liknande de vi sett för Trump.
Makarna Clinton har länge haft ett antagonistiskt förhållande till medierna, och det hade knappast ändrats med Hillary som president. Men med henne skulle vi ha sluppit Trumps ständiga angrepp på medieföretagen och på enskilda journalister liksom de bisarra *fake news*-anklagelserna och Twittermeddelandena. Framför allt hade vi besparats det rutinmässiga ljugandet som är Trumps adelsmärke och som solkar ner hans medarbetare så snart de kommenderas fram för att försvara chefens senaste förlöpningar. Alla presidenter säger osanningar och undanhåller fakta, men Trump spelar i en helt egen

division. Hans blandning av skryt, lögner och skymford befäster den starka polariseringen och riskerar att successivt slita sönder själva samhällsväven.
Annat vi hade sluppit med president Clinton är byggandet av Mexikomuren, inresestoppet för muslimer från vissa länder, försöken att avskaffa dekretet som ger barn till papperslösa invandrare chansen till en nystart och sjukvårdslagen. Hon hade vidare nominerat en mer moderat HD-domare än Neil Gorsuch och skulle som gammal jurist aldrig blanda sig i pågående brottsutredningar med skarpa synpunkter på skuldfrågan och straffsatser som Trump flera gånger gjort i sin vendetta mot rättsväsendet. James Comey hade troligen suttit löst som FBI-chef, men Janet Yellen säkrare som riksbankschef.
Utrikespolitiskt skulle Clinton ha fortsatt Obamas satsning på diplomati och utvecklingsarbete, kombinerat med ett starkt försvar. USA hade hållit fast vid Iran- och klimatavtalen och FN-budgeten hade ökat, inte minskat som den gör nu. Problemet Nordkorea hade varit en lika stor knäckfråga för Clinton som för Trump. Med sin böjelse för militära insatser kan man anta att även hon satt hårt mot hårt, men hon hade inte hotat med kärnvapenkrig eller använt barnsliga epitet som ”Rocket man”.
En mycket stor skillnad hade varit de ministrar och stabsmedarbetare som Clinton skulle ha nominerat och omgett sig med. Trump har huvudsakligen utsett noviser med föga eller ingen bakgrund inom sina fackområden samt multimiljonärer från Wall Street. Även Clinton har nära kontakter med landets ledande finanskretsar, men hon skulle inte ha utsett individer som aktivt motarbetat regelverket inom energi-, miljö- och klimatpolitiken à la Trump. Med henne hade högerpopulister som Steve Bannon aldrig kommit i maktens närhet, och den rasistiska vit makt-rörelsen skulle aktivt ha motarbetats, inte strukits medhårs.
Det mesta skulle alltså ha kunnat vara annorlunda med en annan valutgång. Då hade vi besparats Trumps giftpilar, men inte ställningskriget och ett alltmer förpestat samtalsklimat. Trumps beteende tycks inte nämnvärt bekomma hans övervägande vita och manliga väljare. Men om landets förste svarte president skulle ha efterträtts av den första kvinnan på posten hade deras raseri inte känt några gränser.

Erik Åsard "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

"USA är emot att rika länder tar större ansvar

USA skapar komplikationer under klimatmötet i Bonn genom att motsätta sig att rika länder ska ta större ansvar än fattiga. Mycket oroande, säger Isabella Lövin. Frågan om vem som ska stå för ersättningen för skador som är kopplade till klimatförändringen har vuxit under de första dagarna.

En huvuduppgift för mötet i Bonn är att arbeta med hur det ska gå till att uppfylla målen från Parismötet 2015. Där beslutades att den globala uppvärmningen ska hållas under 2 grader, helst 1,5 grader. Det blir förhandlingar om en regelbok för bland annat vad som ska gälla för olika länder samt hur rapporter och mätningar ska gå till. Hur samverkan ska ske – inte bara mellan länder utan även med miljö-organisationer, näringsliv, urfolk och andra delar av samhället – är också en huvudpunkt för mötet.
FN:s klimatmöte i år är det första sedan Donald Trump tillträde som USA:s president. Hans besked att landet ska dra sig ur Parisavtalet har gjort att mycket fokus hamnar på hur USA ska agera under mötet. Landets delegation har under de inledande dagarna motsatt sig en grundbult i arbetet, den att rika länder ska ta ett större ansvar än fattiga.
– Det är mycket oroande, att rika länder har ett större ansvar är något som hela klimatkonventionen är baserad på, säger klimatminister Isabella Lövin (MP).
– Att börja diskutera detta nu när vi har Parisavtalet är inget som skapar god stämning. Det är helt avgörande för både rika och fattiga länder att vi står fast vid löften som getts tidigare.
Att Syrien på tisdagen meddelade att landet ska skriva under Parisavtalet var överraskande. Sedan avtalet blev klart för två år sedan var de och Nicaragua de enda länder som inte hade skrivit under. Men Nicaragua skrev under avtalet för ett par veckor sedan och nu följer Syrien efter.
– Det innebär att om USA lämnar blir de det enda land som står utanför. Landet blir mer och mer isolerat i den här frågan, det är helt klart, säger Isabella Lövin.
Även om presidenten har deklarerat att landet ska lämna klimatavtalet vill flera av USA:s stater, städer och företag vara kvar i avtalet – bland annat Kaliforniens guvernör Jerry Brown och New Yorks tidigare borgmästare Michael Bloomberg. De har lanserat vad de kallar ”American pledge”, det amerikanska åtagandet, och ska hålla en hög profil under mötet i Bonn. Bloomberg har sagt att han själv kommer att betala 15 miljoner dollar till FN:s klimatkonvention om inte USA:s regering gör det.
Farhågor att USA:s agerande ska få andra länder att sänka ambitionerna i klimatarbetet har inte infriats, enligt ministern.
– Hittills ser vi snarare den motsatta effekten, att fler och fler länder visar sig beslutsamma till att leva upp till Parisavtalet. Själva har vi ökat vår klimatfinansiering, EU ökar och Tyskland ökar, säger Isabella Lövin.
De ökande fallen av extremväder med orkaner och översvämningar sätter sina spår på FN:s klimatmöte i Bonn. Redan tidigt i förhandlingarna är det helt klart att frågan om hur utvecklingsländer ska ersättas för skador som de gjort väldigt lite för att orsaka.
– De larmrapporter vi har fått de senaste veckorna är riktigt oroande. Vi har alla känt på oss att det ökar men nu finns det statistik och det är tydligt att frågan blir allt mer aktuell, säger Isabella Lövin.
Förra veckan kom flera rapporter med kraftiga varningssignaler om vad som sker i spåren av klimatförändringar. Enligt en av dem har

antalet katastrofer orsakade av vädret ökat med 46 procent från 2000 till 2016.
Sveriges prioriteringar gäller bland annat att klimatarbetet måste trappas upp.
– Det viktigaste för oss är att vi måste ha en beredskap för en höjd ambitionsnivå. Nästa år kommer IPCC:s rapport om hur snabbt utsläppen måste minska för att nå målet 1,5 grader och inte 2 graders uppvärmning. Och då är det helt nödvändigt utifrån det vi vet nu att världen måste öka ambitionerna, säger Isabella Lövin.
– Det allra viktigaste att världen visar den politiska viljan att vi står bakom Parisavtalet. USA är alldeles ensamt, det är beklagligt men för världens framtida generationer måste världen arbeta framåt mer beslutsamt än någonsin när det gäller klimatet.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

" Fakta. Klimatmötet
FN:s klimatmötet COP23 pågår i Bonn mellan den 6 och 17 november. Ordförandeland är Fiji. Det är första gången en liten önation är värd för ett COP-möte.
COP är namnet på de årliga möten som hålls för länder som har undertecknat klimatkonventionen, UNFCC. Länder som har skrivit på kallas för parter. COP är en förkortning för Conference of the Parties, på svenska parternas konferens.
COP23 är det tjugotredje mötet i ordningen.
Johanna Lissinger Peitz ledde den svenska delegationen den första veckan. Nästa vecka tar klimatminister Isabella Lövin (MP) över ledarskapet. Johanna Lissinger Peitz är även en av EU:s tre chefsförhandlare."

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

" Hela världen har samlats för miljön

Bonn. 25 000 delegater från hela världen samlas just nu i Bonn för FN:s klimatmöte. Men utanför kongresshallen märker man knappt att förhandlingarna pågår. De stora demonstrationerna har hittills uteblivit.

De första som möter besökarna utanför entrén intill FN:s ståtliga sekretariat för klimatkonventionen är sekten Jehovas vittnens flygbladsutdelare. ”Så började livet”, står det på informationsblanketterna som de försöker sprida.
Henene Boulegane från Algeriet ler snett åt aktionen. Hon jobbar för den algeriska miljöorganisationen Infocom och har rest till Bonn med målet att vinna stöd för att minska landets utsläpp.
– Luftföroreningar är det största problemet i mitt land. Vi måste agera nu, säger 24-åringen.
Till den 17 november har delegaterna från närmare 200 länder och organisationer på sig att formulera konkreta regler för hur Parisavtalets mål ska kunna uppfyllas.
– Det kommer att bli svårt. Men toppmötet är ett utmärkt tillfälle att utbyta erfarenheter och strategier, säger Henene Boulegane.
Utanför entrén håller beväpnade poliser uppsikt över den strida ström av delegater från närmare 200 länder och organisationer som passerar. Specialchartrade miljöbussar kör delegaterna från hotellen inne stan ut till kongresshallen ett par kilometer från centrum. Få utnyttjar de 600 lånecyklar som arrangörerna ställt till förfogande.
En bit bort delar den 22-årige utbytesstudenten Yushu Soon från Malaysia ut flygblad i protest mot kolbrytningen i Tyskland.

– Jag hade inte möjlighet att delta i konferensen, men vill också göra något för klimatet och människorna som måste flytta på grund av klimatförändringarna.
I helgen samlades några tusen demonstranter för att protestera mot kolutvinningen i Manheim, fem mil från Bonn. Annars har de stora protesterna uteblivit. I centrala Bonn märks ganska lite av det pågående klimatmötet.
Fatima Remly, 46, och Salwa Marrouf, 47, från Sudan hoppas ändå att de ska få uppmärksamhet för avverkningen av skog i deras land.
– Vi måste hitta alternativa sätt att utvinna energi, säger Fatima Remly som jobbar för en halvstatlig miljöorganisation i Sudan.
Intill floden Rhens strandkant har miljöorganisationen Greenpeace förtöjt skeppet ”Beluga II”. Nere i det det dunkla skrovet ser en skolklass en film om de omkring 25 miljoner människor som tvingats på flykt på grund av klimatförändringar. En man från Afghanistan berättar hur hans familj tvingats lämna sitt hem efter en översvämning.
– Kan det hända här hos oss? frågar en andraklassare oroligt.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

" Peking på tå för Trump

Peking. USA:s president Donald Trump bjöds på onsdagskvällen som den förste utländske statschefen sedan den kinesiska folk-republikens grundande 1949, på middag i Förbjudna staden i Peking. Innan dess hade han fått en privat rundtur i det historiska kejsarpalatset, en symbolisk plats för Kinas kultur.

Trump är här för att pressa Kina att införa hårdare sanktioner mot Nordkorea och för att diskutera hur USA kan dra större nytta av ländernas inbördes handel.
För Xi Jinping, Kinas president som står som värd för Trumps besök, är det ett tillfälle att visa vad han är i kraft att åstadkomma. Ingen säger numera emot Xi på hemmaplan. Han kan uppenbarligen till och med öppna portarna till historiska rikedomar för de gäster han värdesätter högst.
Xi Jinpings tankar har nyligen blivit inskrivna i det kinesiska kommunistpartiets stadgar. Han har utvecklats till den nya tidens kejsare i Kina.
Det är Xi, med 88 miljoner partimedlemmar i ryggen, och inte USA:s president Trump som är världens mäktigaste man – utlåtandet hörs allt oftare, och det var kanske ett av de budskap Xi ville sända denna stjärnklara kväll i Peking till sin amerikanske kollega.
Både Nixon och Obama och en rad andra amerikanska presidenter har vandrat runt i Förbjudna staden i Peking, men ingen utom Trump har ätit middag där. Måltiden hölls, enligt uppgift, i Jianfu-palatset i den nordvästra delen av det inhägnande området.
I måndags genomfördes en generalrepetition för att finslipa detaljerna inför Trumps besök. På onsdagen möttes allmänheten av stängda dörrar i Förbjudna staden. Bakom portarna pågick de sista förberedelserna. Men folk som kommit långväga ifrån tog det med ro och fotograferade sig med den folktomma platsen i bakgrunden.

– Det här är ett bra tillfälle att visa Chuanpo vår historia, sa Liu Zheng, en ung man, och använde den amerikanske presidentens kinesiska namn. Artighet och ceremonier är typiskt kinesiskt.
– Så jag förstår att det är stängt i dag, fortsatte han.
Under statsbesöket kommer den röda mattan att vara utrullad för Donald Trump på alla tänkbara sätt. De kinesiska värdarna har lagt i en överväxel och inte sparat på ansträngningarna för han ska känna historiens vingslag och sin egen betydelse. Det sker eftersom de kinesiska ledarna är övertygade om att det är så Donald Trump vill bli mottagen.
Trump och hans fru Melania, USA:s första dam, kommer att behandlas på ett sätt som kinesiska diplomater beskrivit som ”statsbesök-plus”. Det betyder maximal pompa och ståt, men även små, informella träffar för de två presidenterna så att de ska få tillräckligt med tid att utbyta åsikter.
Tanken från kinesisk sida är att Donald Trump ska känna sig hedrad. Men eftersom han är i staden för att ställa krav på Kina kan det tänkas att överdådig pompa och ståt även har till syfte att dämpa hans kritiska ambitioner.
Målet för Donald Trump är att förmå Xi Jinping att införa hårdare sanktioner mot Nordkoreas utveckling av kärnvapen. Han vill även kraftigt minska USA:s enorma handelsunderskott mot Kina.
Trump vill peka på de villkor som möter amerikanska företag i Kina, som inte har samma tillgång till den kinesiska marknaden som kinesiska bolag har i USA. Den kinesiska staten snedvrider också konkurrensen genom subventioner till exportföretag och tar inte immateriella rättigheter på allvar.
Hur hårt Trump tänker gå fram med dessa krav är oklart. Han vill ju också ha hjälp med att ännu mer isolera Nordkorea.
Och baksidan av att ha blivit bjuden på middag i Förbjudna staden är att värden Xi Jinping har ett sällsynt gott självförtroende och kanske inte tycker att han känner sig pressad att ge efter särskilt mycket.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

" Polen i storgräl med Tyskland och Ukraina

På bara en vecka har Polen hamnat i ordkrig på två fronter, med sina två viktigaste grannländer. Vänskapliga och nära relationer med Tyskland och Ukraina som byggts upp under årtionden riskerar nu att raseras.

Polens hårtslående utrikesminister Witold Waszczykowski har varit i internationell hetluft den senaste veckan.
Först förklarade han att ukrainare med ”extrema antipolska attityder” kommer att stoppas från inresa i Polen, trots att ukrainska medborgare sedan i somras har rätt att resa in i EU utan visum.
Bakgrunden var att polska experter fått nej på en begäran att undersöka kvarlevor av polacker som dödats i Ukraina under andra världskriget. Waszczykowski rekommenderade samtidigt ett stopp för officiella politikerbesök i grannlandet.
Sedan, i söndags, attackerade han Tysklands regering för att öppet stödja den polska oppositionen och krävde att tyska försvarsministern Ursula von der Leyen, som svarat på frågor om den polska demokratin i ett tv-program, skulle ta tillbaka sina ”oacceptabla” uttalanden.
– Vi är chockerade över att tyska politiker som i åratal har avstått från att blanda sig i Polens inre affärer, att de för första gången har erkänt att de har som politik att stärka oppositionen i Polen, sa ministern på måndagen.
Det var en reaktion på von der Leyens tal om att ”stödja det demokratiska motståndet hos den unga generationen polacker” apropå att hennes egna barn hade studerat i Polen som del av EU-programmet Erasmus.

Polens relationer med grannfolken präglades under det blodiga 1900-talet av våld. Under andra världskriget ödelade de nazityska ockupanterna Warszawa, dödade 20 procent av Polens befolkning och förstörde i stort sett hela den polska industrin.
Samtidigt, i det som i dag är västra Ukraina, mördades upp emot 100 000 etniska polacker av ukrainska nationalistgerillan UPA.
Sett mot denna tragiska bakgrund är det verkligt anmärkningsvärda hur goda relationer det postkommunistiska Polen har skapat med sina grannar. Berlin var Warszawas främsta advokat under de år polackerna kämpade för medlemskap i Nato och EU. I dag är Tyskland Polens överlägset största exportmarknad och största investerare i den polska ekonomin.
Så sent som 2012 arrangerade Polen och Ukraina fotbolls-EM tillsammans. Ett drygt år senare, vintern 2013–2014, var Warszawa orubbligt i sitt stöd för Majdanrevolutionen i Kiev. Samtidigt har Polen välkomnat mer än en miljon ukrainska invandrare.
Nu hotas alltså dessa landvinningar av förflugna ord i tre huvudstäder. Polens nationalkonservativa regering bär en stor del av skulden med sina taggar utåt och sitt ständiga behov av att finna yttre fiender som vill ”lägga sig i” landets affärer.
Men också Berlin och Kiev har betett sig okänsligt.
När det har stormat som mest kring den polska regeringen har tyska politiker ibland uttryckt sig på ett sätt som uppfattas som mästrande i grannlandet. Att polacker värjer sig mot att styras av tyskar är kanske inte oväntat om man ser till historien.
För två år sedan antog Ukrainas parlament en lag som gör det förbjudet att tala illa om Stepan Bandera, den ukrainske nationalistledaren som många i omvärlden – inte minst i Polen – anser som en av 1900-talets värsta krigsförbrytare. Och samma dag som president Petro Porosjenko besökte Warszawa döptes en gata i Kiev om till Banderaavenyn.
Men bilden är inte entydig: Porosjenko har bett om ursäkt för massakrerna i Volynien och knäböjt vid ett monument över de polska offren.
Att utrikesminister Waszczykowski nu reagerar så starkt på att ukrainska byråkrater tillfälligt har stoppat polska utgrävningar är ingen slump. Det visar att regeringen i Warszawa är beredd att använda historien som ett slagträ i sin utrikespolitik. Precis som utspelet i somras från Jaroslaw Kaczynski, landets egentlige ledare, om att kräva tusentals miljarder kronor i krigsskadestånd av Berlin.
Det är ett farligt spel. Hårda ord kan låta bra i hemmapublikens öron, samtidigt som man riskerar ett upptrappat ordkrig – och att mödosamt återuppbyggda relationer raseras i onödan.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

" Efterlängtade vinster för Demokraterna i delstatsval

Kommentar. Washington. Auktoritär högerpopulism ger inte vinst varje gång. Trumps ideologi kan tvärtom skrämma bort väljare. Det är slutsatsen efter en serie framgångar för Demokraterna på delstatsnivå.

Särskilt tydligt var resultatet i delstaten Virginia på USA:s östkust där demokraten Ralph Northam överlägset vann guvernörsvalet över republikanen Ed Gillespie.
Trots, eller tack vare, att president Trump stöttat Ed Gillespies kandidatur.
Mot slutet av kampanjen försökte Gillespie mobilisera republikanska kärnväljare med typiska Trump-utspel.
Gillespie försvarade sydstatsmonument, varnade för latinamerikansk gängbrottslighet med skräckinjagande filmer och tog avstånd från svarta idrottsmän som protesterat mot orättvisor genom att ställa sig på knä under nationalsången.
Men Ed Gillespies försök att imitera Trump visade sig riskabelt. Effekten blev att demokratiska väljare vallfärdade till valurnorna trots isande hällregn. I delstatskongressens underhus erövrade Demokraterna 14 platser från Republikanerna. Ett så dramatiskt maktskifte har inte skett på delstatsnivå sedan Watergate-skandalen skakade amerikansk politik under 1970-talet, enligt The Washington Post.
Utslaget i Virginia pekar mot en möjlig pånyttfödelse för Demokraterna, som famlat efter politisk riktning efter Obamas uttåg ur Vita huset.
I Virginias underhus segrade kandidaten Danica Roem, som könskorrigerat sig. Hon är den första öppna transvestit någonsin som vunnit ett delstatsval i USA.
Roem krossade veteranen Robert Marshall som konsekvent kallat Roem för ”han” och profilerat sig som självutnämnd ”chefs-homofob”. Inskränktheten slog tillbaka, också i Marshalls egen familj. Under onsdagen spreds en uppdatering från Marshalls syster där hon tar avstånd från broderns fördomsfullhet.
Även i New Jersey vann Demokraterna i går guvernörsposten. Utslaget var mindre överraskande då den sittande, utgående republikanske guvernören Chris Christie lider av rekordlåga popularitetssiffror efter flera lokala politiska skandaler. Även Christie är känd Trump-supporter.
Trump var uppenbart skakad av utslaget i Virginia.
När det stod klart att Ralph Northam skulle segra över Ed Gillespie tog Trump omedelbart avstånd från sin egen kandidat på Twitter. Avståndstagandet bekräftade snarast Demokraternas triumf. Och partiets förhoppning om att framgången kan sprida sig till andra stater under kommande mellanårsval.
Trumps impopularitet och bekymmer med att få igenom grundläggande vallöften i kongressen tycks slå åt båda håll.
I vissa stater har prognosen pekat mot en högerradikalisering med uppslutning kring kongresskandidater som lovar driva igenom Trumps agenda till varje pris.
I Virginia ser vi motsatsen. Vita universitetsutbildade kvinnor oroade över sjukförsäkringen gjorde rent hus med Trumpismen.
Runt om i USA vann minoritetsrepresentanter framgångar. Andrea Jenkins, en svart transvestit, vann en plats i Minneapolis City Council, Ravinder Bhalla, ny borgmästare i Hoboken, är den första sikh att bli invald i New Jerseys delstatsregering. Jenny Durkan spås bli den första öppet homosexuella borgmästaren i Seattle.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

" Krigsveteraner tar avstånd från Mugabe

Zimbabwes president Robert Mugabe kan ha gått ett steg för långt när han i veckan sparkade sin vicepresident Emerson Mnangagwa.

En förening av krigsveteraner har i starka ordalag tagit avstånd från Mugabe och kräver att den åldrande presidenten startar sitt eget parti inför nästa års val.
– Mugabe är inte längre en av oss. Med omedelbar effekt motsätter vi oss hans ledarskap av (regeringspartiet) Zanu-PF. Vi kräver tillbaka vårt parti och dess tillgångar. Det står honom fritt att starta sitt eget parti med sin receptionist till hustru, säger en grupp krigsveteraner i ett uttalande som släpptes på onsdagen.
Det var i måndags som Mugabe avskedade sin mångårige vicepresident Emerson Mnangagwa som sannolikt blivit alltför mäktig i den innersta cirkeln kring presidenten. Mugabe har genomfört liknande utrensningar av lojalister förr, men mycket tyder på att han fått stora delar av säkerhetsetablissemanget emot sig efter sparkandet av Mnangagwa, som en gång i tiden var chef för underrättelsetjänsten.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

" Minister avgår efter hemliga möten i Israel

Storbritanniens premiärminister Theresa May kallade hem sin biståndsminister Priti Patel, som varit på resa i Afrika, eftersom hon rundat övriga regeringen och fört samtal med israeliska toppolitiker. I går avgick hon.

I måndags fick Priti Patel en uppläxning av Theresa May för att hon bland annat träffat Israels premiärminister Benjamin Netanyahu under en semesterresa i augusti. Sedan dess har det blivit känt att Patel träffat flera andra israeliska politiker i möten utomlands, utan att ha informerat övriga regeringen.
Theresa May kallade därför hem sin biståndsminister, som på eftermiddagen landade i London och möttes av statsrådsbil på flygplatsen. På onsdagskvällen kom beskedet att hon avgått.
– Jag höll inte den transparens och öppenhet som jag främjat och förespråkat, säger Priti Patel i ett uttalande enligt BBC.
Förra veckan fick försvarsminister Michael Fallon lämna, efter anklagelser om sexuella trakasserier. Liknande utredningar pågår mot andra ledande politiker, till exempel vice premiärminister Damian Green. Härvan har döpts till Sexminster i medierna, som anspelning på parlamentshuset Westminster.
Samtidigt förbereder sig Theresa May och brittiska regeringen för den sjätte förhandlingsrundan om Brexit, som inleds i Bryssel på torsdag. Theresa May är försvagad av skandalerna som avlöst varandra och frågan är hur det påverkar Brexitförhandlingarna. Från EU:s sida hoppas man nämligen att de brittiska förhandlarna fått klartecken av

Theresa May att gå EU till mötes när det gäller till exempel hur mycket britterna ska fortsätta betala till EU under en övergångsperiod.
– Ingen vet hur starkt hennes mandat är när det kommer till förhandlingarna med EU. Det verkar ändra sig varje vecka, vilket beror på konflikterna inom konservativa partiet, säger Iain Begg, EU-expert och professor vid London School of Economics.
Theresa Mays position är ytterst svag, enligt honom, och att hon fortfarande är premiärminister beror på tre ”inte”.
– Partiet kan inte bestämma vem som ska ersätta henne, man vill inte att medlemmarna ska välja ny ledare eftersom det riskerar att försena Brexit, man vill inte ha fler interna strider eftersom det kan göra att Labour växer sig starkare, säger Iain Begg.
Till det kommer att konservativa Tories gör allt för att slippa ett nyval som, av opinionsmätningar att döma, kan göra Labours Jeremy Corbyn till ny premiärminister.
– Inom konservativa partiet, och därmed inom regeringen, skiftar det ständigt mellan vilken av de olika falangerna som har inflytande när det gäller Brexit. Det skapar en stor osäkerhet, konstaterar Iain Begg.
Hans inryck är att en majoritet av de konservativa parlamentsledamöterna följer Theresa Mays linje att Storbritannien ska sluta ett avtal med EU, men lämna inre marknaden och tullunionen.
De hårdföra så kallade backbenchers, parlamentarikerna som sitter på de bakre bänkarna och vill lämna EU utan avtal, ser Iain Begg som en liten minoritet, även om de är duktiga på att göra sin röst hörd.
De förhandlingsrundor som varit hittills mellan Storbritannien och EU visar att tre frågor är extra svåra att lösa: gränsen på Irland, EU-medborgares rättigheter i Storbritannien och vice versa samt hur mycket pengar Storbritannien ska betala till EU under en övergångsperiod.
Pengarna verkar vara det största problemet.
– Tolkar man det tal som Theresa May höll i Florens kommer Storbritannien att betala 20 miljarder euro. Senaste helgen spekulerade brittisk press om att det snarare handlar om 50 eller 60 miljarder euro. Detta är ett sätt att förbereda brittiska folket på den obehagliga överraskningen att regeringen över huvud taget ska fortsätta betala till EU, säger Iain Begg.
EU vill, enligt samstämmiga medieuppgifter, att Storbritannien betalar mellan 60 och 100 miljarder euro.

Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

"Fakta. Förgrundsgestalt inför Brexit-folkomröstningen
Priti Patel var en av förgrundsgestalterna i kampanjen för att lämna EU inför folkomröstningen 2016.
Det stora affischnamnet var nuvarande utrikesministern Boris Johnson. Han är i nytt blåsväder efter uttalanden i parlamentet om en brittisk-iranska som är fängslad i Iran. Johnson sade ”hon lärde helt enkelt folket journalistik”, vilket riskerar att förlänga hennes straff. Familjen och regeringen har hela tiden hävdat att den fängslade kvinnan var i Iran för att besöka släktingar. "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

”Rent opinionsmässigt är Trump en katastrof”

I februari skrev historikern Peter Englund i en uppmärksammad artikel i DN att USA har fått sin farligaste ledare hittills. När ett år gått sedan Trump valdes till president står han fast vid sin oro.
1 Hur ser det ut i väljarbasen efter ett år av Trumps politik?

– Enligt Gallupmätningarna är Trump den mest impopuläre presidenten i USA:s moderna historia, så rent opinionsmässigt är han en katastrof. Hans kärnväljare är dock fortfarande märkligt lojala, något som i alla fall till dels – paradoxalt nog – beror på Trump-administrationens egen inkompetens.

2 Du skrev att Trump kommer att offras om han blir ett hot mot sitt eget parti. Hur stor är den sannolikheten i dag?
– Jag håller fast vid detta. Smärtgränsen är dock ännu ej nådd, och det jag kallade för det republikanska partiets feghet och cynism har varit förbluffande stor. Deras beredvillighet att genomlida Trumps moraliska tomrum och olika protodiktatoriska impulser är förvånande att skåda.

3 Kan Trumps politik leda till storkrig?
– Också högt uppsatta i det republikanska partiet har nyligen sagt att Trump hotar att dra in USA i ett tredje världskrig. När en internationell kris verkligen uppenbarar sig hotar hans värsta sidor att ta över: okunnigheten, kortsiktigheten, impulsiviteten och aggressiviteten.

4 Vad tror du att relationen mellan Donald Trump och Kim Jong-Un kommer att leda till?
– När två megalomana, stridslystna och irrationella ledare börjar vifta med kärnvapen mot varandra kan det självfallet sluta mycket, mycket illa. Om de här två tomtarna styrt USA respektive Sovjetunionen under Kubakrisen hade jorden med stor sannolikhet försvunnit in i kärnvapenvintern 1962.

Evelyn Jones "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

" Det fanns inga öppna hjärtan för de förföljda

I dag är det 79 år sedan novemberpogromen. Peter Wolodarski hör hetsen från vår tids demagoger och påminner om att vi numera vet vart sådana ord kan leda.

1938 var Herschel Grynszpan 17 år. Han hade skickats till den franska huvudstaden ett par år tidigare av sina föräldrar i Hannover, för att skyddas mot den tilltagande nazistiska förföljelsen i Tyskland. Grynszpan var statslös jude. Ett ensamkommande flyktingbarn, för att använda en nutida terminologi. Han kämpade med att finna sig till rätta i ett Frankrike där antisemitism grasserade.

I november 1938 fick Herschel Grynszpan ett vykort från sin syster Berta. Det innehöll dramatisk information. Hemma i Hannover hade familjen hemsökts av myndigheternas brutalitet. Nazityskland hade gripit Grynszpans tillsammans med uppskattningsvis 12 000 andra judar och transporterat dem ut ur landet. De var så kallade östjudar, judar som i början av seklet fått skydd i Tyskland under förföljelse i öst.

Nu hade nazisterna beslutat sig för att fördriva östjudar till Polen. Enda problemet för den tyska regimen var polackerna. Inte heller de var intresserade av att erbjuda tak över huvudet.

I Nazityskland hade förföljelsen av judar successivt stegrats sedan Hitlers maktövertagande 1933. För att förhindra en exodus från Tyskland till Polen hade den polska regeringen beslutat att i praktiken ogiltigförklara många polska pass, som tillhörde judar som bodde i Tyskland.

Grynszpans och tusentals andra hamnade därför i ett ingenmansland vid den polsk-tyska gränsen. De internerades i den lilla gränsstaden Zbaszyn. Där tvingades de leva under eländiga förhållanden – utan mat, vatten och skydd. Tyskland ville inte ha dem. Polen ville inte ha dem. Åt vilket håll judarna än tittade var de oönskade.

Berta Grynszpans vykort var ett nödrop om hjälp till brodern Herschel i Paris:

”Ingen berättade för oss vad som var i görningen, men vi förstod att detta skulle bli slutet… Vi har inte ett öre kvar. Kan du skicka oss något?”

Herschel Grynszpan läste vykortet. Sedan fattade han sitt livs mest dramatiska beslut.

Med hjälp av lånade pengar gick Grynszpan och köpte en pistol. Därefter begav han sig till den tyska ambassaden i Paris. Han fick träffa tredjesekreteraren på legationen, den 29-årige diplomaten Ernst vom Rath.

Herschel Grynszpan tog upp sitt nyanskaffade skjutvapen. Han avfyrade sedan två skott mot Ernst vom Rath. Det var hämnden för hur Nazityskland behandlat hans familj.

Två dagar senare, den 9 november 1938, dog Ernst vom Rath. Nyheten spred sig internationellt.

I nazisternas historia var 9 november redan en speciell dag. Vid samma tidpunkt 1923 hade Hitler försökt genomföra en statskupp i Tyskland, och misslyckats.

15 år senare, den 9 november 1938, var det nazistiska ledargarnityret samlat i München för att högtidlighålla minnet av försöket till maktövertagande – känt som ölkällarkuppen. Nyheten om Ernst vom Raths död nådde gruppen. Den framkallade en snabb reaktion.

Joseph Goebbels, Nazitysklands propagandaminister, höll ett tal som var starkt uppviglande. Han stämplade mordet i Paris som en attack från ”den internationella judenheten”. Det skulle, enligt Goebbels, inte

förvåna om det tyska folket i ren upprördhet tog lagen i egna händer och attackerade judiska företagare.
Signalen var sänd. Via telefon gavs nazistiska fotsoldater instruktioner. Det var inte bara legitimt att hetsa mot tyska judar. De skulle fysiskt angripas. Mordet på Ernst vom Rath blev förevändningen. Novemberpogromen var ett faktum.
Denna händelse är även känd som kristallnatten. Det är ett bedrägligt namn som riskerar att föra tankarna till en vacker händelse under en enskild natt. Sanningen är att novemberpogromerna pågick i flera dagar, och utspelade sig i såväl Tyskland som Österrike. De var allt annat än spontana.
Judiska butiksägare fick sina skyltfönster sönderslagna. Deras affärer utsattes för vandalisering och plundring – ett öde som även drabbade judiska hem. Natten mellan den 9 och den 10 november brändes och förstördes över 1 400 synagogor och bönehus. 30 000 judiska män skickades till koncentrationsläger.
Den tyska tidningen Der Spiegel gick för några år sedan igenom vad utländska diplomater i Tyskland skrev hem till sina utrikesdepartement om kristallnatten. Rapporterna är på många sätt talande.
Den brittiske generalkonsuln Robert Townsend Smallbones hade sett stora delar av världen innan han kom till Tyskland. Trots den nazistiska regimens skräckvälde hade han höga tankar om tyskarna – ”de var vanligtvis snälla mot djur, barn, äldre och handikappade. De tycktes inte ha någon grymhet i sig”, skrev Smallbones till brittiska UD.
Nu var han chockad över vad detta kultiverade folk kunde ta sig till. I Frankfurt, rapporterade Smallbones, hade judar förts till en stor byggnad och tvingats på knä med huvudena mot marken. Några av dem kräktes. Vakterna grep då tag om de ”skyldiga” i nackskinnet. Hår och ansikte användes sedan för att torka bort spyorna från marken.
Efter några timmar fördes offren till koncentrationslägret Buchenwald. Där torterades många, några misshandlades till döds. Fångarna var enligt Smallbones rapport från 1938 även tvungna att urinera i varandras munnar.
”Jag smickrade mig själv med att jag förstod den tyska nationalkaraktären”, skriver generalkonsuln och tillade: ”Men jag hade inte väntat mig detta utbrott av sadistisk grymhet.”
Novemberpogromen berövade 1500 judar livet. De flesta mördades, en del begick självmord. Slutsatsen kunde ingen ta miste på: judarna skulle bort från Tyskland.
Detta var ”katastrofen före katastrofen”, en isande varning om skräcken, terrorn och brutaliteten som väntade.
”Jag skulle inte vilja vara jude i Tyskland”, sade Hermann Göring när han kommenterade den speciella försoningsskatt som Nazityskland senare tvingade de judiska offren för kristallnatten att betala – en grym ironi.
De utländska diplomaterna, som Der Spiegel berättar om, bar vittnesbörd om de mörka dagarna i november 1938. De såg, de förfasades, de uttryckte sin bestörtning i rapporter till sina huvudstäder. Men vad ledde det till?
Inget land bröt sina diplomatiska förbindelser med Nazityskland. Inget land införde sanktioner. Bara USA kallade hem sin ambassadör till Washington.
Och värre än så: gränserna till nästan alla stater förblev stängda för Tysklands 400 000 judar.
Det fanns knappt någonstans att fly. Det fanns inga öppna hjärtan för de förföljda och terroriserade. Det fanns bara väntan på en senare transport mot Förintelsen.
När vi minns offren från kristallnatten ska vi också minnas Herschel Grynszpan. Vi ska minnas varför han begav sig till den tyska ambassaden i Paris. Och vi ska minnas de tusentals judar i Tyskland

som kördes ut från sina hem, plundrades på sina tillgångar och dumpades på gränsen till ett annat land, som inte heller önskade dem. När demagoger och antidemokrater runt om i världen åter spottar på minoriteter, åter driver människor på flykt, åter stänger varje hopp om en fristad, så kan ingen av oss säga: Vi vet inte var hets och hat kan leda. Vi vet inte att ord ofta leder till handling. Vi vet inte vad det innebär att vara oönskad av en hel värld.
Kristallnatten är en mörk judisk erfarenhet, men inte bara. Den är ett öppet sår för oss alla, som människor.

Peter Wolodarski
twitter.com/pwolodarski "

DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017

" Nazistiska konstrov lyfts fram ur den historiska glömskan

Hildebrand Gurlitt handlade med konst som stulits av nazisterna. För fyra år sedan hittades hans gömda konstskatt i sonens lägenhet i München. Nu visas delar av den spektakulära samlingen i Bonn och Bern.

Bonn.
”Beslaget i Schwabing” är ett av de mest sensationella fynden i konsthistorien. I en anonym hyreslägenhet i Münchenstadsdelen Schwabing hittade anställda vid den tyska skattemyndigheten år 2012 omkring 1 400 målningar, grafiska blad, skisser och skulpturer av några av 1800- och 1900-talets främsta modernister: Marc Chagall, Claude Monet, Henri Matisse, Edvard Munch, Franz Marc och Pierre-Auguste Renoir, med flera.
Lägenheten tillhörde den då 79-årige Cornelius Gurlitt, son till en viss Hildebrand Gurlitt (1895–1956) som under Tredje riket tjänstgjorde som nazisternas konsthandlare. Efter att ha fallit i glömska i över ett halvt decennium blev det den tyska skattemyndigheten som gjorde det häpnadsväckande fyndet i sonens lägenhet. Senare hittades ytterligare verk i en lägenhet i österrikiska Salzburg. En betydande del av samlingen misstänks ha stulits från judar som mördats eller tvingats emigrera. Konst som nazisterna stämplat som ”degenererad” *(Entartete kunst)* togs även i beslag från museer runt om i Tyskland.
För första gången visas nu delar av Gurlitt-samlingen för allmänheten i två parallella utställningar. Kunstmuseum i Bern, Schweiz, fokuserar på ”degenererad konst” där det inte finns några misstankar om att den

stulits från privatpersoner. I tyska Bonn visar däremot Bundeskunsthalle utställningen ”Inventering Gurlitt – Nazisternas rånkonst och dess följder” (Bestandaufnahme Gurlitt – Der NS-Kunstraub und die Folgen) där merparten av verken antas ha stulits från tidigare ägare. Bland de 250 verken i Bonn finns bland andra Otto Griebels ”Die Verschleierte”, Claude Monets ”Waterloo Bridge” och Auguste Rodins hukande kvinnofigur i marmor. Där finns även konst som inhandlats för att falla Adolf Hitler i smaken. Mellan modernisterna hänger äldre barockmåleri och hjälteporträtt av Hitlers favoritmålare, däribland - Peter Paul Rubens.

Parallellt berättas historien om Hildebrand Gurlitts liv och gärning, tillsammans med ett axplock ur det tyska 1900-talets mörka kapitel.

– Den stora utmaningen var att inte bara visa verkens skönhet. Lika viktigt är att sätta in dem i sitt historiska sammanhang: betydelsen av proveniensen, offrens öden, den politiska utvecklingen. Det går inte att förstå samlingen utan den kontexten, säger Agnieszka Lulinska, curator vid Bundeskunsthalle i Bonn.

Utställningen berättas kronologiskt i fem kapitel där besökaren får följa konsthandlaren, både före och efter åren i Hitlers tjänst. Fram träder en historia om en profitör som levt som ett slags kameleont, beredd att byta ut principerna om det krävts. Under 1920-talet var museichefen Hildebrand Gurlitt en ivrig förespråkare av expressionismen och nära vän till flera modernistiska konstnärer. Senare sadlade han om till konsthandlare, för att ett år före andra världskrigets utbrott ta anställning hos nazisterna.

Trots sitt tidigare engagemang för modern konst, och trots att Hildebrand Gurlitts farmor var judinna, fick han det prestigefyllda uppdraget som chefsinköpare för det planerade Führermuseum i Linz, Österrike. Med närmast obegränsade finansiella resurser reste han runt i de av nazisterna ockuperade områdena för att köpa in konst, framför allt i Paris. Museet skulle bli en triumfatorisk uppvisning i nazismens överlägsenhet. Men blev aldrig av.

Efter kriget fick Gurlitt, i likhet med många andra som tidigare arbetat för naziregimen, på nytt en prestigefull tjänst. Nu var det som chef för inflytelserika Düsseldorf Kunstverein. Där visade han samtida konst, som knappast skulle ha fallit Hitler i smaken.

Frågan om vilket öde som konstverkens tidigare ägare mött löper som en röd tråd genom utställningssalarna. Svaren är ofta outhärdliga: Auschwitz, arbetsläger, tvångsemigration, självmord.

I ett hörn berättas om den judiska konstsamlaren och advokaten Ismar Littmann (1878–1934) som tog livet av sig efter att naziregimen tagit ifrån honom rätten att arbeta. Efter hans död lämnade Littmanns fru över omkring 150 konstverk till ett judiskt auktionshus i Berlin. Innan auktionen ägde rum beslagtogs närmare hälften av verken av nazistregimen. De allra flesta förstördes, men Otto Dix porträtt ”Dame in der Loge” tros vara ett av få exempel ur Littmann-samlingen som klarade sig och som nu visas i Bonn.

Curatorn Agnieszka Lulinskas förhoppning är att släktingar till verkens tidigare ägare ska känna igen tavlor som kanske hängde hemma hos mor- eller farföräldrarna. Det är också budskapet från den tyska regeringen och den kommission som outtröttligt försöker klarlägga proveniensen. Svårigheterna är betydande: i kriget försvann inte bara konstverken utan också dokumentationen. Hittills har fyra av verken ur Gurlittsamlingen återförts till de rättmätiga ägarnas ättlingar och ytterligare två är på gång.

– Det krävs enormt mycket arbete. Det är klart att man önskar att det gick snabbare. Men varje återförande som lyckas är en stor framgång, säger Agnieszka Lulinska och fortsätter:

– Men konsten här är bara toppen av isberget. Det är bara en liten, liten del av vad människor förlorat.

Utställningen har fått stor uppmärksamhet i Tyskland och också väckt debatt. Kritiker anser att den fokuserar alldeles för mycket på Gurlitt som person, medan offrens öden och de tidigare ägarna ägnas för lite uppmärksamhet. Tidningen Süddeutsche Zeitung efterlyser bland annat bilder på de massgravar där de rättmätiga ägarna begravts. Agnieszka Lulinska välkomnar debatten, men håller inte med om kritiken.
– Det är klart att man hade kunnat fördjupa vissa saker, men en utställning kan aldrig göra offren rättvisa. Det kommer alltid att vara för lite.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Hildebrand Gurlitts konstrov.
Efter sin död år 2014 testamenterade sonen till Hildebrand Gurlitt (bilden), Cornelius Gurlitt, hela samlingen om cirka 1 400 verk till Kunstmuseum Bern i Schweiz. Museet tvekade länge innan de accepterade donationen, men endast de konstverk där det inte finns misstankar om att de stulits av privatpersoner.
Övriga verk är kvar i Tyskland för undersökning. Troligen är inte alla verk stulna men de flesta misstänks vara nazistiska konstrov eller framtvingade försäljningar, och målet är att alla dessa verk ska återföras till tidigare ägares ättlingar. Samlingen kan ses på lostart.de
Utställningen på Bundes- kunsthalle i Bonn, ”Bestandsaufnahme Gurlitt. Der NS-Kunstraub und die Folgen” visas tom 11/3 2018.
Kunstmuseum Berns utställning ”Bestandsaufnahme Gurlitt, ’Entartete Kunst’ – Beschlagnahmt und verkauft” visas tom 4/3 2018. "

DN FREDAG 10 NOVEMBER 2017

" Manfall drabbar land i förfall

Brittiska ministrar faller till höger och vänster, och konstigt nog har ingen av avgångarna med Brexit att göra. Utträdet ur EU definierar all nationell politik. Men i en skakande bottenplatta uppstår även andra håligheter.
Försvarsminister Michael Fallon försvann nyligen på grund av anklagelser om sexuella trakasserier. Biståndsminister Priti Patel fick sparken i onsdags kväll för hemliga tätatäter med Israel. Andra företrädare för regeringen sitter också löst, men ingen petas enbart för att vara oduglig eller utskämd. Hänsyn måste hela tiden tas till – Brexit.
Theresa May är den svagaste premiärministern i mannaminne, efter att självsäkert ha utlyst nyval i våras och förlorat sin majoritet med dunder och brak. Inte bara hennes Toryparti utan även regeringen är hopplöst kluven mellan dem som gillar EU lite grand och dem som vill bränna alla broar över kanalen. Balans måste ändå hållas mellan gamla motståndare till Brexit och fanatiska förespråkare.
Därtill kommer eviga orosstiftare. Utrikesminister Boris Johnson, patologiskt illojal och alltid klumpig i uttalanden om fjärran länder, borde ha rykt för länge sedan. Men han ledde ju den populistiska och lögnaktiga Brexitkampanjen, så May vågar inte röra honom.
Mitt i denna röra startar sjätte förhandlingsrundan med EU om skilsmässan. Tre frågor måste lösas före toppmötet i december för att nästa fas ska nås. Prognosen är hygglig när det gäller rättigheter för EU-medborgare i Storbritannien (och britter i EU). Värre är det med gränsen mellan Nordirland och Irland, där ingen vill ha murar och inget vet hur de ska undvikas. Och så EU:s slutnota för tidigare brittiska åtaganden: Bryssel vill ha uppåt 100 miljarder euro, May kan tänka sig 20 plus, Johnson inte en spänn.

Om EU-toppmötet ger grönt ljus för samtal om övergångsperioden och framtida handelsavtal, tro inte att det blir enklare. Visst går det att önska en bussig attityd från unionens sida. Men kan en splittrad motpart hantera eller ens uppfatta frikostighet?
Turligt nog för May finns ingen genial ersättare i väntrummet. Fast det är otur för Tories och landet. Faller regeringen ihop kan makten hamna hos Labour, styrt av en yttervänster som alltid sett EU som ett kapitalistiskt övergrepp.
Åtskilliga britter suckar över att landet har rasat ned i dogmatism och oförsonlighet. Det är bara att hålla med: vart tog finessen och humorn vägen? Downton Abbey och Monty Python, kom tillbaka.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN FREDAG 10 NOVEMBER 2017

" Kolet pressar Merkel

Bonn. Kolkraftens framtid är en av huvudfrågorna under det pågående klimattoppmötet i Bonn. Det är också en av de största stötestenarna i de tyska regeringsförhandlingarna – och kan bli frågan som sätter stopp för Angela Merkels nästa regering.

Redan innan klimattoppmötet i Bonn inleddes i måndags samlades några tusen miljöaktivister för en aktion mot brunkolsgruvan i Hambach, Nordrhein-Westfalen som är en av landets största miljöbovar. De stora utsläppen av koldioxid i koleldningens spår står i konflikt med Tysklands ambitiösa miljömål om att minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent fram till år 2020, liksom Parisavtalets mål att ökningen av den globala temperaturen ska hållas under två grader.
Kolets vara eller icke vara får det också att svettas runt förhandlingsbordet i Berlin där de intensiva diskussionerna om en ny regering pågår. Alla partier är överens om att utsläppen måste minska och att kolet inte är en energikälla för framtiden. Men tidsplanen skiljer sig åt.
Miljöpartiet De Gröna vill gå betydligt snabbare fram än de tilltänkta regeringskollegorna, liberala FDP och Angela Merkels Kristdemokrater CDU/CSU. De Grönas löfte är att Tyskland ska ha sagt ”auf Wiedersehen” till kolenergin senast år 2030. Kravet är en av De Grönas kärnfrågor och riskerar att köra regeringsförhandlingarna i diket. Övriga partier anser att ett så snart avsteg skulle skada tyska företag och driva upp elpriserna i höjden.
Även utanför politiken rasar debatten om kolets framtid. I veckan gick 50 stora och medelstora företag gemensamt ut med ett upprop om att Tyskland måste lämna kolenergin snarast, då en omställning till

miljövänlig el skulle underlätta innovationer och förbättra konkurrenskraften. Dit hör bland andra jättarna Siemens, Eon, Adidas, som tillsammans med de andra företagen som skrivit under kravet har närmare en halv miljon anställda.
Samtidigt som delar av näringslivet ställer sig bakom De Grönas krav vill partiledaren Cem Özdemir nu tona ner villkoret om en deadline för kolkraften till år 2030. Inte heller kravet på att lämna förbränningsmotorn vid samma datum är skrivet i sten.
Det tas emot som ett försiktigt genombrott i de kärva förhandlingarna. För De Gröna väntar nu en svår balansgång mellan att å ena sidan uppträda som en seriös förhandlingspartner, och å andra sidan hålla partirötterna på gott humör. Konflikten känns igen från det svenska systerpartiets våndor efter att det tackade ja till att ingå i regeringen. Lackmustestet sker om två veckor då De Grönas partidag ska rösta om regeringsförhandlingarna ska fortsätta – eller läggas i malpåse.
”Energiewende” är namnet på den stora energiomställningen som innebär att Tyskland senast år 2022 ska ha fasat ut kärnkraften. Kritiker pekar på att Angela Merkels projekt lett till att landet blivit än mer beroende av kolet. Det står nu för omkring 40 procent av landets elproduktion, mer än något annat energislag.
Andra pekar på att omställningen gett en skjuts åt satsningarna på förnybar energi. I oktober producerades mer el än någonsin tidigare från förnyelsebara källor, hela 44 procent, enligt siffror från strömbörsen EEX. Orsaken var två kraftiga höststormar samt ovanligt många soltimmar, enligt veckotidningen Spiegel.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN FREDAG 10 NOVEMBER 2017

" Nattligt avtal räddningen för EU:s klimatroll

Kommentar. EU:s roll som global aktivist för klimatavtalet räddades av uppgörelsen om handeln med utsläppsrätter. De hårdaste motsättningarna handlade om kolets fortsatta användning i EU.

En djup suck av lättnad hördes antagligen på många håll i Bryssel när EU-parlamentet och rådet, medlemsstaternas regeringar, efter hårda och utdragna förhandlingar till slut kom överens vid halvfyratiden på torsdag morgon.
Det handlade inte om vilken uppgörelse som helst, utan om flaggskeppet i EU:s klimatpolitik. Därmed räddades också EU:s självpåtagna roll som pådrivare bakom det globala klimatavtalet.
Uppgörelsen från natten mellan onsdag och torsdag gäller ETS, EU:s handel med utsläppsrätter, som infördes redan 2005.
ETS har varit omtalat från första stund, eftersom det är världens första system som utnyttjar marknadens drivkrafter för att minska utsläppen av klimatpåverkande utsläpp. Till och med Kina vill ta efter, men hittills har ETS inte fungerat som det var tänkt.
Nu ska det stora överskottet av utsläppsrätter minska radikalt och priset som företag tvingas betala för att göra utsläpp därmed tredubblas. Detta ska skapa ett omställningstryck och leda till miljövänligare produktion, hoppas EU.
Från miljöhåll kritiseras uppgörelsen, men svenska regeringstjänstemän tycker att det blev ”bättre än förväntat” och de två EU-parlamentarikerna Jytte Guteland (S) och Fredrick Federley (C), som var med i parlamentets förhandlingsgrupp, säger till DN att de i huvudsak är nöjda.

De svåraste motsättningarna handlade om kolets framtid i EU. Polen och flera länder i östra EU ville använda pengar ur de nya moderniseringsfonderna för att rusta upp gamla kolkraftverk, men så blev det inte.
Enbart EU:s fattigaste medlemmar, Rumänien och Bulgarien, ska kunna få medel ur dessa fonder för att modernisera koldrivna fjärr-värmeverk.
EU-kompromissen om utsläppsrätterna visar också att unionens tunga beslutsapparat fortfarande fungerar. I skuggan av Brexit och alla kriser tuffar många EU-förhandlingar på, nästan som vanligt.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN FREDAG 10 NOVEMBER 2017

" Ny dämpad Trump – för affärernas skull

Analys. Peking. För det kinesiska folket finns det nu tydligt två Donald Trump. En fientlig som har skrikit och skällt på Kina – om Nordkorea, om miljontals stulna jobb och ett ”fasansfullt stort” handelsöverskott – och den andre Trump som nu tämjts av Kina och verkligheten, då han högt prisade sin värd Xi Jinping vid statsbesöket i Peking.

Donald Trump har bytt fot. Han behöver mer hjälp med Nordkorea, hans mest prioriterade fråga under resan i Asien.
– Jag beskyller inte Kina – när allt kommer omkring, vem kan beskylla ett land för att dra fördel av ett annat land för att hjälpa sina medborgare – jag ger Kina ett stort erkännande, sa den amerikanske presidenten under ett tal för näringslivsledare i Peking.
Applåder hördes i lokalen.
En president som har dämpat sig och blivit mer diplomatisk.
I stället, sa Trump, är det tidigare amerikanska administrationer som är ansvariga för vad han kallar en ”mycket orättvis och ensidig handelsrelation” mellan USA och Kina.
Donald Trump och Xi Jinping har fått en bra relation på ett personligt plan, och det kan aldrig skada när det gäller ledarna i världens två mäktigaste länder.
Tyvärr för Donald Trump verkar det, trots superlativerna över Xi Jinping och twittrandet om det fantastiska mottagandet i Peking, inte som att han får den hjälp han hade önskat av Kina med att hårdare sätta åt Nordkorea.
Målet är detsamma för Kina och USA: att förmå Nordkorea att sluta utveckla kärnvapen. Men vägen dit skiljer sig åt.
– Det finns skillnader, sa Xi Jinping, vid ett tillfälle på torsdagen.
Vid ett annat sa Xi att han och Trump hade haft ”mycket detaljerade diskussioner om Nordkorea”.

När de två ledarna senare sida vid sida gjorde officiella uttalanden var de överens om att FN:s resolutioner ska följas. Att en dialog förhoppningsvis ska påbörjas med Nordkorea, och därefter förhandlingar. Däremot saknades detaljer om hur – ingenting sades som inte hade sagts tidigare.
Kina verkar inte heller framöver berett att – som Donald Trump hade velat se – helt stänga av oljeleveranserna till Nordkorea, strypa de ekonomiska transaktionerna eller tvinga ut de tiotusentals gästarbetare som i Kina tjänar hårdvaluta åt regimen i Pyongyang.
Orsaken är att den kinesiska ledningen inte vill se kaos utbryta i grannlandet, med risk för en flyktingvåg över gränsen.
DN besökte Li Wei, docent i internationella relationer, på hans kontor på Folkets universitet i Peking för att höra hans syn på vad Kina har velat få ut av toppmötet mellan Kinas och USA:s presidenter.
Vad var den kinesiska ledningens syfte när Förbjudna staden öppnades för Trump, och han bjöds på all tänkbar pompa och ståt?
Li Wei svarar inte på frågan, men gör en intressant utläggning:
– Under Trumps tid som president har det blivit lättare för Kina att ha med USA att göra. Tidigare amerikanska presidenter har alltid tagit upp två punkter som Kina inte gillat, som fått Kina på defensiven, och som det inte funnits någon chans till samförstånd om: mänskliga rättigheter och Taiwan.
Med den 45:e amerikanske presidenten är det annorlunda.
– Trump bryr sig inte om mänskliga rättigheter och verkar heller inte intresserad av att peka på Taiwan som ett demokratiskt exempel, säger Li Wei.
Nordkorea och handeln – de två främsta frågorna vid det här besöket, är enklare för Kina att hantera, tycker den kinesiske experten på internationella relationer.
Kina har redan gjort mycket för att isolera Nordkorea, därför är någon avgörande förändring är inte att vänta, tror Li Wei. Lättast för Kina är handeln.
Vad har varit målet med besöket för Xi Jinpings del?
– Att han visar Trump den största respekt. Xi har kalkylerat med att göra några få eftergifter inom handelsområdet och framför allt bjuda på stora affärsavtal, säger Li Wei.
Trump nämnde på torsdagen det amerikanska missnöjet med att amerikanska företag i Kina inte ges samma tillgång till marknaden som kinesiska bolag i USA. Han pekade på tvånget som amerikanska företag i Kina ställs inför: att lämna över avgörande teknik till sin kinesiska motpart för att få göra affärer i Kina. Samt de omfattande brott mot immateriella rättigheter som begås i landet. Men också på detta område saknades detaljer för hur förändringen ska gå till.
Vad Donald Trump får med sig från Kina är nya affärsavtal, sammanlagt skrivs kontrakt till ett värde av 250 miljarder dollar under besöket. Det är ingen liten summa och plåster på såren, men det är också en kortsiktig seger som riskerar att skymma sikten för de djupare problem som fortfarande är olösta.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se"

"Möte med Putin sker i Vietnam
I dag, fredag, träffas Donald Trump och Vladimir Putin i Vietnam. Det är andra gången de möts sedan Trump blev vald. Förväntningarna i Moskva är närmast obefintliga.
– Kreml har inga förväntningar på det här mötet. De betraktar inte längre Trump som USA:s egentliga ledare, säger Michail Rubin, politisk journalist på den oberoende ryska tv-kanalen Dozjd.
Enligt Rubin har man i Kreml insett att det inte spelar så stor roll att Trump verkar gilla Putin.
– Kreml gillar honom fortfarande. Problemet är att han är inblandad i så många intriger och djupt impopulär bland den amerikanska eliten. Det leder till att han inte kan göra så mycket i praktiken, säger Rubin i Dozjds debattprogram.
Trump träffar Putin på sin rundresa i Asien. "

DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017

" Krisen riskerar att spilla över på andra länder

Den politiska turbulensen i Saudiarabien blir alltmer laddad och invecklad. På fredagen meddelade ledaren för den shiamuslimska libanesiska rörelsen Hizbollah att Saudiarabien förklarat krig mot både Libanon och Hizbollah.

Den gångna veckan har varit en av de mest dramatiska i Saudiarabiens historia. Dramat löper stor risk att spilla över på närliggande stater i regionen. De komplicerade och mångfacetterade turerna kan spjälkas upp i tre moment, som alla inträffade förra lördagen:

1
Den libanesiske premiärministern Saad al-Hariri meddelar sin avgång i ett uttalande som sänds från Riyad via den saudiska tv-kanalen Al-Arabiyya. Som skäl till sitt beslut anför den 57-årige al-Hariri, som har både saudiskt och libanesiskt medborgarskap, att han hotas till livet av den shiamuslimska maktgrupperingen Hizbollah.
Saad al-Hariri, som är sunnimuslim, leder sedan ett knappt år en bräcklig koalitionsregering i Libanon där också Hizbollahs politiska gren ingår. Sedan tv-framträdandet har al-Hariri och hans familj gått under jorden. Diplomater och regeringsföreträdare i Beirut misstänker dels att tv-framträdandet var regisserat av den saudiska regimen, dels att al-Hariri och hans familj hålls kvar i landet mot deras vilja. Saudiarabien har officiellt förnekat att al-Hariri inte kan röra sig fritt.

2
Saudiarabiens luftvärn skjuter ned en långdistansmissil som avfyrats från ett huthikontrollerat område i grannlandet Jemen. Huthirörelsen, som befinner sig i inbördeskrig mot det som kallas den ”internationellt erkända” regeringen i Jemen, antas få stöd från Saudiarabiens arvfiende Iran. Missilen når fram till huvudstaden Riyads internationella flygplats. Den saudiska regimen anklagar Iran och Hizbollah för att ligga bakom missilattacken och kallade händelsen ”en krigsförklaring”. Saudiarabien stänger gränserna till Jemen vilket omedelbart förvärrar den humanitära katastrofen i det svårt krigshärjade landet.

3
Saudiarabien griper över 200 personer i en landsomfattande razzia som sägs vara riktad mot mutor och korruption. Bland de gripna finns flera framträdande medlemmar ur kungahuset Saud samt ledande affärsmän. De gripna placeras i husarrest på lyxhotellet Ritz-Carlton i Riyad.
Den gemensamma nämnaren bakom dessa tre händelser är Saudi-arabiens starke man, den 32-årige kronprinsen Muhammad bin Salman, ”MBS” kallad. Kronprinsen har stadigt befäst sin makt på bekostnad av sin far Salman som är Saudiarabiens formelle härskare, men som allmänt vara för sjuk och för svag för att utöva något inflytande att tala om.
Syftet med aggressionerna mot Libanon och Jemen är, enligt de flesta bedömare, att konfrontera Saudiarabiens ärkerival Iran som anses ha kontroll över både Hizbollah i Libanon och huthirörelsen i Jemen. ”Antikorruptionsrazzian” betraktas av regionens iakttagare som ett sätt av ”MBS” att rensa bort eventuella utmanare i den inhemska maktsfären.

Det som mest bekymrar omvärlden i nuläget är att de pågående omvälvningarna snarast ser ut att förvärras, vilket ökar de etniska och politiska spänningarna mellan Saudiarabien och Iran och därmed också risken för ett storkrig i Mellanöstern.
FN:s generalsekreterare Antonio Guterres sade på fredagen att han var ”mycket oroad” över utvecklingen och markerade att konflikten mellan Saudiarabien och Libanon snarast måste stävjas.
Många debattörer i Mellanöstern anklagar Israel för att elda på motsättningarna för att provocera fram ett krig mellan Saudiarabien och Libanon/Iran. En sådan urladdning sägs gynna Israel eftersom hotet från Hizbollah i Libanon och från Iran då skulle försvagas.
USA, med starka intressen i regionen, har sedan Donald Trumps tillträde på presidentposten höjt tonen mot Iran och signalerat att de vill riva det mödosamt framförhandlade kärnteknikavtalet med Teheran. I den nu pågående krisen sänder Vita huset ut delvis motstridiga budskap. Utrikesminister Rex Tillerson säger till tv-kanalen NBC apropå kronprins bin Salmans pågående palatsrevolution att händelserna ”ger skäl till viss oro”.
– Vi behöver vänta och se hur de (gripna och korruptionsanklagade) behandlas.
Senare på fredagen uttalade sig Tillerson också om krigshotet mot Libanon.
– Inga utländska makter, miliser eller väpnade element” har någon roll i Libanon, sade utrikesministern, med klar adress mot Iran.
President Donald Trump säger sig ha ”stort förtroende för kung Salman och kronprinsen av Saudiarabien”. ”Några av dem som de nu tar hand om på ett bryskt sätt har ’mjölkat’ sitt land i åratal”, skriver presidenten i ett Twitterinlägg.
På fredagen rapporterade den Londonbaserade och Saudikritiska nyhetssajten Middle East Eye att flera av dem som hålls i arrest har utsatts för tortyr. Enligt sjten är antalet gripna också betydligt större än vad som officiellt har angetts – det ska röra sig om uppemot 500 personer.
Den iranska tidningen Kayhan, som anses stå den allerhögste ledaren Ali Khamenei nära, skrev tidigare i veckan att huthimilisens missilbeskjutning mot Riyad från Jemen bara var första steget i en upptrappning: ”nästa mål är Dubai”. Uttalandet kritiserades av andra, mer moderata tidningar i Iran.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

"Fakta.
Saudiarabien omfattar 2 149 690 kvadratkilometer (närmare fem gånger Sveriges yta) och har cirka 28 miljoner invånare. Omkring 85 procent är sunnimuslimer och 15 procent shiamuslimer. Landet har världens största oljetillgångar och är näst största vapenköpare (efter Indien).
Iran omfattar 1 648 195 kvadratkilometer (närmare fyra gånger Sveriges storlek). Av knappt 82 miljoner invånare är cirka 90 procent shiamuslimer och 10 procent sunnimuslimer. Landet har Mellanösterns tredje starkaste krigsmakt (efter Israel och Egypten) och världens fjärde största reserver av olja och naturgas.
Libanon har en yta på 10 400 kvadratkilometer (jämförbart med Skåne län) och en befolkning på 6,2 miljoner invånare varav cirka 1,5 miljoner syriska flyktingar. Drygt 50 procent är muslimer (hälften shia, hälften sunni) och 40 procent bekänner sig till olika schatteringar av kristendom. Krigsmakten är jämförelsevis svag och övertrumfas av den shiamuslimska milisen Hizbollah. "

DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017

" Kidnappningsplan för Fetullah Gülen utreds

Planerade Michael Flynn att gripa den turkiske predikanten och politikern Fetullah Gülen, som befinner sig i exil i USA, och föra honom till Turkiet och därmed säkra en belöning på 15 miljoner dollar från turkiska regeringen? Uppgifter om en sådan högt-flygande plan utreds nu av särskilde åklagaren Robert Mueller.

Hoten om åtal mot Flynn, tidigare nationell säkerhetsrådgivare i Vita huset, växer i antal. Något av det mest spektakulära han påstås ha ägnat sig åt torde vara planen om att få Gülen, grundare av Gülenrörelsen och därmed statens fiende i Turkiet, utlämnad till Ankara.
Agenter som arbetar för Robert Mueller, chef för FBI:s så kallade Rysslandsutredning där uppgifter om rysk inblandning i presidentvalet förra året granskas, uppges ha hållit förhör med minst fyra personer om ett möte som ägde rum i New York i mitten av december 2016, där källor uppger att Michael Flynn och representanter för turkiska regeringen diskuterade möjligheterna att föra Fetullah Gülen till Turkiet, rapporterar tidningen Wall Street Journal.
Turkiske presidenten Recep Tayyip Erdogan är mycket angelägen om att få Gülen ställd inför domstol, då Erdogan anser att predikanten hade en roll i försöket till statskupp i Turkiet förra året.
Tidningens källor har inte kunnat ge förstahandsuppgifter, knutna till Flynn, om decembermötet och den pågående utredningen om Gülenplanen. Dess tyngd i den övergripande utredningen om rysskontakter är alltjämt oklar. Inte heller finns det någon uppgift som säger att pengar betalats ut från turkiskt håll.
Samtidigt står det klart att det intresse federala utredare visar för Flynns eventuella plan om att med tvång föra bort Fetullah Gülen innebär att president Trumps tidigare rådgivare står inför en annan utredning kring sin person, den om hans roll som lobbyist i Washington för turkiska regeringen. Den uppgiften har han ägnat kraft åt både före och efter presidentvalskampanjen.
Dessförinnan, under Barack Obamas tid i Vita huset, hade alla propåer från Ankara om utlämning av Fetullah Gülen avvisats, skriver Wall Street Journal.
Samma dag som amerikanerna gick till valurnorna för att välja president, den 8 november 2016, skrev Michael Flynn en artikel i The Hill, dagstidningen som rapporterar inifrån maktens centrum i Washington, där han ställde upp bakom president Recep Tayyip Erdogan. Flynn hyllade den turkiske ledarens kamp mot islamism, samtidigt som han beskrev Gülen som ”en skum islamisk mulla” och ”radikal islamist”.
Wall Street Journal har varit i kontakt med juridiska ombud för både Michael Flynn och dennes son. Dessa har avböjt att kommentera tidningens uppgifter.

Kalle Holmberg
kalle.holmberg@dn.se"

DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017

" Mays mardröm fortsätter – nu kan Boris Johnson tvingas avgå

Premiärminister Theresa Mays mardröm fortsätter. Två ministrar har avgått och utrikesminister Boris Johnson kan mycket väl vara nästa på tur. För att skingra tvivlet runt Brexitförhandlingarna har hon i alla fall fastställt tidpunkten när landet lämnar EU.

Nu är det fastslaget svart på vitt: ”The United Kingdom will be leaving the EU on March 29, 2019 at 11 pm GMT”, skriver premiärminister Theresa May i konservativa partiets favorittidning The Telegraph. Datumet ska skrivas in i den lag som nästa vecka ska debatteras i parlamentet.

Att exakt klockslag anges ska främst ses som en försäkran från Theresa Mays till väljarna att landet verkligen kommer att lämna EU, trots de utdragna Brexitförhandlingarna och den därmed osäkra framtiden.

Översatt till svensk tid är slutar Storbritannien vara medlem i EU vid midnatt. I London, Bristol och Edinburgh lär det drickas gravöl. I många mindre städer kommer engelsmännen fira på pubarna.

Det som förenar de båda grupperna är att få tror är att Theresa May är premiärminister när Brexitklockan klämtar.

Britterna har lågt förtroende för sin premiärminister. Senaste opinionsmätningen, av Yougov för The Times, visar att 55 procent av väljarna anser att hon gör ett dåligt jobb. Konservativa Tories ligger i nivå eller under socialdemokratiska Labour i alla partimätningar som har gjorts sedan 22 september.

Theresa May är utsatt. Hon ses som svag när hennes ministrar tar sig friheten att göra soloräder i strid med regeringens officiella position. Senast biståndsminister Priti Patel, som tvingades lämna in sin avskedsansökan efter hemliga möten med israeliska toppolitiker. Förra veckan fick Michael Fallon, försvarsminister, avgå efter anklagelser om olämpligt beteende i spåren av metoo-kampanjen. Mot Theresa Mays närmaste, vice premiärminister Damian Green, pågår en liknande utredning.

Mest utsatt läge har utrikesminister Boris Johnson. Hans frilansande har lett till problem tidigare. Till exempel när han bara några dagar före Mays stora EU-tal i Florens deklarerade att inte en spänn skulle gå till Bryssel efter Brexit.

Theresa Mays budskap i Florens, för att få fart på förhandlingarna, var i stället att Storbritannien är ett land som gör rätt för sig och betalar det man är skyldig.

Boris Johnson har varit i blåsväder förr, då handlar det om att hans sliriga tunga har förolämpat andra. Denna gång har hans munväder satt en av landets egna medborgare i fara. Det är mycket allvarligt.

Bakgrunden är att brittisk-iranska Nazanin Zaghari-Ratcliffe förra året fängslades i Iran och dömdes till fem års fängelse för att ha konspirerat mot regimen. Familjen och brittiska regeringens hållning har hela tiden varit att hon besökte Iran för att hälsa på släktingar.

När hennes fall diskuterades i brittiska parlamentet hävde Boris Johnson ur sig att Nazanin Zaghari-Ratcliffe bara lärde folk journalistik. Men journalistik är inte ”bara” i Iran. Boris Johnson har bett om ursäkt och förklarat att saken är ryckt ur sitt sammanhang. I början av veckan ringde han sin iranska motpart för att klargöra vad han egentligen menade.

Tyvärr har det inte hjälpt. Iranierna ser Boris Johnsons första kommentar som ett medgivande. Iransk tv har rapporterat att ytterligare anklagelser nu riktas mot Nazanin Zaghari-Ratcliffe. Hon riskerar att få straffet förlängt till tio års fängelse.

Just nu förefaller det som att Boris Johnsons öde ligger i händerna på en domstol i Teheran. Dömer domstolen henne till ett längre fängelsestraff är det högst tveksamt om han får fortsätta som utrikesminister.
Om han måste gå ligger det nära till hands att Theresa May gör en större regeringsombildning. Hennes finansminister Philip Hammond är nämligen också hårt ifrågasatt. När det gäller honom anser Brexitanhängarna att Hammond är alltför EU-vänlig och vill att Storbritannien gör stora eftergifter för att få ett avtal med EU.
De närmaste veckorna sitter Philip Hammond säker. Han ska presentera budgeten senare denna månad. Och efter den, i mitten av december, är det toppmöte då Storbritannien hoppas få klartecken från EU att börja förhandla om relationen efter Brexit, framför allt ett handelsavtal.
Tas budgeten emot väl, samtalen om ett handelsavtal kommer igång och ministrarna Damian Green och Boris Johnson klarar sig ur kniporna kan Theresa May tillfälligt andas ut. Då kan hon ägna julledigheten åt att fundera på hur hon i ordnad form kan ombilda regeringen och få en nystart.
Men hon är knappast premiärminister klockan 23 den 29 mars 2019.

Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017

" Fortsatt låst läge i Brexitförhandlingarna

Analys Förhandlingarna om Brexit går trögt. EU kräver klargörande besked från London inom två veckor för att det kommande EU-toppmötet i december ska säga ja till samtal om parternas framtida relation.

Den sjätte rundan förhandlingar mellan Storbritannien och EU avslutades på fredagen, men den här gången pågick samtalen om Brexit under ynka två dagar i stället för som tidigare fyra.
Läget tycks vara fortsatt låst. Inga avgörande genombrott har skett i de tre frågor (EU-medborgares rättigheter efter Brexit, Nordirland och skilsmässonotan) som EU vill lösa innan förhandlingar inleds om parternas framtida relation.
Under fredagens presskonferens i Bryssel uppträdde Michel Barnier och David Davis som vanligt artigt och korrekt, men det var samtidigt uppenbart att de börjar bli rätt irriterade på varandra.
– Det här är en allvarlig fråga. Det krävs flexibilitet och kreativitet från båda sidor, fräste Davis och antydde därmed att han anser att EU:s förhandlare är en fyrkantig paragrafryttare.
– Vi kräver inga eftergifter. Vi talar om regler som finns och vill ha rättssäkerhet för alla som berörs av Brexit, kontrade en iskall Michel Barnier som inte gör någon hemlighet av att han tycker att britterna slarvar med detaljerna.
Hur den framtida gränsen mellan EU-landet Irland och brittiska Nordirland ska kontrolleras verkar denna gång ha lett till särskilt laddade diskussioner.
Enligt obekräftade uppgifter föreslår EU-kommissionen att Nordirland ska fortsätta att vara en del av EU:s inre marknad, vilket tydligen har gjort regeringen i London rasande. En sådan lösning skulle innebära

tullkontroller mellan Nordirland och Storbritannien, och därmed splittra det Förenade konungariket.
EU efterlyser å sin sida tydligare besked på flera punkter och en knäckfråga är fortfarande den finansiella uppgörelsen. Storbritannien lämnar stora EU-kostnader efter sig som andra EU-länder måste stå för om britterna inte vill betala, och där har regeringen i London inte lämnat klara besked.
Viktigast för Storbritannien är att samtalen med EU inte enbart handlar om skilsmässan, utan också om parternas framtida relation. Hittills har EU sagt nej till det. Den stora frågan är därför om EU-toppmötet i mitten av december ska säga ja.
Då börjar det bli bråttom. Michel Barniers besked är att det krävs ”tillräckliga framsteg” i samtalen om skilsmässan inom två veckor om det kommande EU-toppmötet ska ge grönt ljus åt britternas krav på förhandlingar om ett nytt samarbetsavtal.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017

" Angela Merkels rådgivare varnar för överhettning

Tysklands ekonomi går så starkt att arbetsmarknaden blir överhettad. Nu behövs både en stram politik och tillväxtskapande reformer. Det menar ekonomen Lars Feld som är rådgivare till förbundskansler Angela Merkel.

– Den låga arbetslösheten medför att vi har brist på arbetskraft. Tyskland behöver fler invandrare, samtidigt som det måste gå snabbare att komma i arbete, säger Lars Feld som är i Stockholm på inbjudan av tankesmedjan Ratio.
Han är professor i sydtyska Freiburg och en av ”de fem vise männen” – den inflytelserika ekonomgrupp som ger råd till regeringen.
Deras årsrapport har just kommit, bland annat med förslag om utbyggd barnomsorg vilket ska få fler kvinnor ut på arbetsmarknaden. Tyskland har många hemmafruar som utgör en alltmer efterfrågad arbetskraftsreserv.
– Jag hoppas att den nya regering som ska bildas av Angela Merkel kan enas om detta. Här borde vara möjligt med en kompromiss mellan partier som annars står långt ifrån varandra, framhåller Lars Feld.
Han talar om den så kallade ”Jamaicakoalitionen”, bestående av kristdemokrater, liberaler och de gröna, som kan vara på väg att bildas.
Den svåraste stötestenen blir, enligt honom, energipolitiken.
– Tyskland avvecklar kärnkraften, men ska vi – som vissa tycker – också stänga kolgruvorna genom politiska beslut? Som ekonomer anser vi att det är fel väg att gå. Det är bättre att införa en koldioxidskatt och sedan låta kraftföretagen välja hur de vill göra, betonar Lars Feld.

Däremot är han inte orolig när det gäller regeringens finanspolitik. Den förblir stram, även med annan finansminister än avgående Wolfgang Schäuble. Hos tyskar finns inte förståelse för budgetunderskott.
Problemet som Lars Feld ser ligger i stället hos Europeiska centralbanken, ECB. Där driver man en expansiv politik med extremt låga styrräntor och omfattande köp av obligationer, i syfte att hålla ner marknadsräntorna:
– Det är dags för ECB att gå mot normalisering. Man borde avsluta obligationsköpen och förbereda sig för räntehöjningar. Om det dröjer, blir det bara värre längre fram.
Tyskland vill hålla mer i taktpinnen inom euroområdet, något som Lars Feld ser som behövligt. Han är skeptisk till flera av förslagen om fördjupat samarbete mellan euroländerna från Frankrikes president Emmanuel Macron.
– Den tyska regeringen kommer inte att gå med på att euroländerna ska ha en gemensam budget eller finansminister. Man vill heller inte ha någon europeisk monetär fond som ska stötta skuldtyngda länder.
De vise männen är på samma linje och varnar dessutom för att EU används i protektionistiskt syfte:
– EU sätter upp regler som försvårar arbetskraftens rörlighet och hindrar investeringar utifrån, till exempel från Kina. Sådant leder till sämre ekonomisk utveckling, poängterar Lars Feld.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

"Fakta. De fem vise männen
En högkvalificerad expertgrupp som på hösten varje år publicerar en rapport med råd till den tyska regeringen om dess ekonomiska politik.
Regeringen ska sedan inom åtta veckor ge sin kommentar.
Denna ordning är fastställd i lag och har gällt ända sedan 1963.
Officiella namnet på gruppen är ”Tyska ekonomiska expertrådet” (Sachverständigenrat)och där ingår fyra män och en kvinna. Den populära beteckningen ”de fem vise männen” blir därför något missvisande.
Gruppens medlemmar nomineras av regeringen och utses av Tysklands president för en period på fem år, med möjlighet till förlängning. "

DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017

" <u>När isen smälter letar isbjörnarna mat inne i byn</u>

På några få år har packisen på havet försvunnit utanför Grönlands minsta by, Ittoqqortoormiit. Bristen på is gör att hungriga isbjörnar söker sig närmare bebodda områden. Problemet har blivit så stort att byn har fått landets första isbjörnspatrull. DN:s Jannike Kihlberg har återvänt till platsen där klimatförändringen på kort tid har förändrat livsvillkoren.

Klockan sex varje morgon, måndag till fredag, smattrar en röd fyrhjuling på grus- och betongvägarna genom byn Ittoqqortoormiit. Ett gevär ligger i en svart ställning framför styret, lätt att komma åt. Det är isbjörnspatrullen som kontrollerar att ingen björn har kommit in i byn under natten. Morgonronden är till för att barnen ska vara säkra när de går till skolan.

Byn ligger vid sjuttionde breddgraden på landets ostkust. Tidigare täckte packisen havet större delen av året men på kort tid har klimatförändringen gjort att isen krympt och försvunnit långt norrut. Isbjörnarna som normalt skaffar sig föda genom att fånga vikaresäl på isen har tvingats upp på land i försök att hitta mat.

Isbjörnen är Arktis karaktärsdjur och extremt väl anpassad till livet här. Trots sin styrka och anpassningsförmåga, eller just därför, är den en av de arter som är mest hotad av klimatförändringen. Enligt beräkningar ska det finnas någonstans mellan 22000 och 31000 isbjörnar globalt i dag. Ungefär var tredje kommer, enligt experterna, att ha strukit med om drygt 30 år.

Just nu pågår FN:s stora klimatmöte i Bonn. Där ska världens länder försöka komma överens om hur den globala uppvärmningen ska begränsas till 2 grader.

Här uppe i Arktis lever människorna med klimatförändringen i sin vardag.

Ittoqqortoormiit, liksom andra byar i Grönland, får allt fler oönskade besök av isbjörnar som letar mat. Här är det främst dumpen, byns soptipp, som lockar isbjörnarna.

– De är hungriga. Och björnarna har bra luktsinne, de kan känna doften av dumpen på flera kilometers håll, säger Erling Madsen.

Han är Ittoqqortoormiits ”jaktbetjänt”, den danska titeln på en tillsynsman anställd av Grönlands jakt- och fiskemyndighet.

Vi lärde känna varandra för ungefär 15 år sedan då jag och fotograf Svante Lysén besökte byn och området under ett par somrar.

Erling Madsen hade tidigare utbildat sig till polis i Danmark och arbetat över hela Grönland. När vi träffades första gången hade han återvänt till Ittoqqortoormiit där han växte upp, bytt jobb till handelsman och skötte byns butik. Sedan dess har han hunnit vara borgmästare i byn och politisk representant i huvudstaden Nuuk.

Nu är hans jobb att hålla koll på att jakten i byn går rätt till, att kvoter på myskoxar, narval och isbjörnar inte överskrids.

Men Erling är också en av de två personer som turas om att köra Grönlands första isbjörnspatrull på morgnarna. Den andre är Aage Kunak, byns brandman som är avlönad av Världsnaturfonden, WWF. Organisationen har tagit initiativ till och finansierat patrullen.

Uppgiften är att skrämma bort närgångna isbjörnar.

Att närgångna isbjörnar finns och att de är eländigt hungriga kommer snart att märkas.

De senaste åren har möten mellan isbjörnar och människor ökat dramatiskt och WWF har sedan tidigare startat och finansierat liknande

patruller i Ryssland, Kanada och Alaska. Isbjörnspatrullen i Ittoqqortoormiit är Grönlands första och har nu varit i gång ett par år.
– Vi skrämmer i väg ett tjugotal björnar varje säsong, berättar Erling Madsen.
Vid vårt senaste besök i byn fanns inga problem med närgångna isbjörnar. Men redan då var det stora samtalsämnet att packisen utanför fjordmynningen hade förändrats och var ovanligt liten.
Nu, femton år senare, är de färgglada husen som ligger utkastade på den bruna sluttande udden en välbekant syn från helikoptern. Men det är betydligt färre isberg och mindre is i fjorden än vad jag minns.
Med sina cirka 380 invånare är Ittoqqortoormiit Grönlands minsta by. Och den verkar ännu mindre av att allt runt omkring är gigantiskt. Den ligger inklämd mellan världens största fjordsystem, Scoresbysundsfjorden i söder som är 35 mil lång, lika stor som hela Danmark, och världens största nationalpark i norr. Den är 972 000 kvadratkilometer, drygt dubbelt så stor som Sverige. Hade nationalparken varit en egen nation skulle den vara världens 30:e största sett till ytan.
Ittoqqortoormiit är västvärldens mest avlägsna by. Närmaste grannort, Tasiilaq, ligger drygt 80 mil söderut.
Landskapet är grandiost. Bergen, fjorden, vyerna, horisonten, himlen – allt är större och mer ändlöst vackert och magnifikt än jag förmår beskriva. Inte ens bilder gör det rättvisa; det måste upplevas.
Här finns inga träd vilket förvirrar och förvränger avståndsbedömningen. Att fjorden är tre mil bred här vid mynningen är svårt att förstå. På andra sidan tronar en magnifik radda snöpudrade bergstoppar på runt 1 700 meter. Topparna, med namn som Pyramiden, Sfinxen, Pindesvinet, ser ut att vara mycket närmare än de är.
I fjorden flyter gigantiska isberg, uppemot en kilometer långa, på långsam och värdig färd ut mot havet.
Efter 15 år är byn sig ganska lik, och ändå inte. På närmare håll är flera av husen i stort behov av ny färg eller står tomma. Det är tystare. Vid förra besöket bodde här ungefär 520 personer, 140 fler än i dag. Förr fanns ungefär 500 hundar i byn, hundspannen skällde glatt där de stod bundna utanför många hus. Nu finns bara cirka 200 hundar, och de är förpassade till byns utkanter.
Nytillskottet, de närgångna, hungriga isbjörnarna, har satt sin tydliga prägel. Betydligt fler personer bär i dag gevär.
På turistkontoret råder de besökare att alltid ha gevär med på promenader utanför byn. Ungefär hundra kronor per dag kostar det att hyra, då ingår även en plastpåse med patroner. Det är hagelgevär som enbart duger till skrämskott. Ingen frågar efter licens eller skjutkunskaper.
Första utflykten blir en tur med Erling Madsen till Valrossbukten, ett populärt utflyktsmål någon kilometer väster om byn. Höga snöklädda berg ramar in en vacker bukt med ett stort plant område med rester av en amerikansk väderstation från kalla kriget, en bäckfåra och lång fin sandstrand. Perfekt badplats för familjer om det inte vore för vattentemperaturen. Men under somrarna är det populärt att åka hit och grilla.
Vägen går på skrå längs en brant sluttning. Solen steker, det är skön sensommartemperatur och vi går stundtals i kortärmat. Med ojämna mellanrum finns små stenmurar, ungefär som stora fågelbon, vid sidan av vägen. I en del sitter män med gevär och spanar ut över vattnet.
– Där sitter de och väntar på att jaga gås och säl och narval, mest av tradition kanske, berättar Erling.
Just jakten, eller rättare sagt de rester av jaktbyten som blir kvar på marken, gör att isbjörnarna gärna kommer till Valrossbukten. Precis som vid dumpen i andra änden av byn känner de här doften av något som förhoppningsvis går att äta.

Isbjörnspatrullens morgonrunda startar varje dag vid dumpen och slutar vid Valrossbukten.
– Jag är rädd för isbjörnar och jag har sagt åt mina två barn att de ska se upp med dem, säger Tina Rasmussen.
Hon och hennes man Albert Anike hjälps åt att lägga ut sälgarn i bukten. Albert, som är en av byns heltidsfångstmän, ror ut med nätet i en iskantsjolle, en mycket liten lådliknande flatbottnad farkost som traditionellt används vid jakt från iskanten. Den ser ut att vara kapabel att välta när som helst, men den är stabil och påminner om en förminskad optimistjolle.
Familjen med barnen Oliver, 6 år, och Lucie, 4 år, bor i utkanten av byn, ett av de sista husen på en gata på sluttningen av bäckravinen. För några år sedan sköts en björn här.
– Det har varit flera isbjörnar i närheten. Men jag är glad för att vi har många slädhundar runt där vi bor. De varnar när isbjörnar närmar sig, berättar Tina.
Hon arbetar deltid på turistkontoret och drygar ut familjens inkomst. Att vara fångstman är ett hårt arbete, det gäller att få tillräckligt med fångst för mat till familj och släktingar och kunna sälja kött och skinn för att få pengar till annat, inte minst hus, båt, skoter och bensin.
Livet i byn är fortfarande väldigt traditionellt och till stor del baserat på fångst. Det syns ibland tydligt, på ett par ställen passerar vi myskoxhuvuden som hundar och korpar kalasar på vid sidan av gatan. Drygt ett dussin av byns män är fångstmän på heltid, dessutom är drygt hundra personer deltidsjägare. Invånarna är självförsörjande till över 70 procent. Myskoxe, isbjörn, val och röding står ofta på menyn. *Mattak*, späck från narval, är väldigt populärt. De gånger vi bjuds på det hinner vi äta ungefär en tjugondel av vad våra grönländska vänner snabbt slukar, och de gillar att pudra Aromat på det rosa späcket. Mattak har en mild, lite nötig smak, och är ungefär dubbelt så dyrt som till exempel myskoxe, cirka 180 kronor kilot. Köttet säljs inte i affären utan direkt av fångstmännen.
De traditionella jaktmetoderna är viktiga att bevara för invånarna. Mycket av jakten sker därför traditionellt med hundspann på vintern, men hundarna behöver mat året runt. Det är därför som Tina och Anton nu lägger sälgarn. Att köpa mat till hundarna är för dyrt.
Klimatförändringen har haft stor påverkan på jakten.
– I år blev det ingen säljakt under vårvintern. Det gick inte att jaga från isen, den fanns inte, berättar Tina.
Iskanten, där isen möter öppet vatten, är en nyckelplats för jakten, både för människor och isbjörnar. Där finns gott om sälar och sjöfågel. Sälen är viktig för heltidsjägarna, inte minst som mat till hundarna.
Under jakten på vårvintern, mars april, åker fångstmännen normalt ut med hundslädar och slår upp tält på den flera meter tjocka iskanten och jagar i flera dagar. Så sent som för femton år sedan skedde det fortfarande, i dag existerar inte iskanten längre.
Att isen har försvunnit är påtagligt och något som alla vi pratar med bekräftar.
Uppe på väderstationen på Teleberget pekar Erik Flemming Sanimuinaq Pedersen på en karta och visar hur vinterisen har förändrats.
– Isen brukar täcka hela fjorden och iskanten låg stadigt i en nära tre mil lång linje mellan stränderna nära fjordmynningen, förklarar han.
– I dag ligger vinterisen bara längs fast land och täcker i princip bara bukten där byn ligger. I övrigt ligger hela fjorden öppen. Ibland pressas drivis in och trycker på. Och isen är osäker och den går inte längre att färdas på.
Både Erik och hans fru Therecie suckar lite trött när jag frågar om de märker av någon klimatförändring. De vill inte riktigt kännas vid den, eller är kanske snarare trötta på ämnet. Enligt Erik är det den vanligaste frågan från besökare.

Men även om han suckar lite så drar Erik fram en bunt med handskrivna A4-papper där han har antecknat stationens väderdata för Ittoqqortoormiit de senaste åren, från och med 2013. Anteckningarna tar han fram när besökarnas frågor om klimatförändringen kommer. Den lokala statistiken är intressant. Årsmedeltemperaturen för byn är -7,51 grader. Varje år från och med 2013 till och med 2016 har medeltemperaturen varit högre än normalt, mellan 2,4 grader och 5,4 grader varmare. I år har det första halvåret varit 1,3 grader varmare än normalt.

Från 2015 och framåt har Erik även tagit med nederbördsstatistik. Den visar att årsnederbörden har varit ungefär dubbelt så hög som normalt.

– Det är mest snö men också regn, berättar Erik.

Therecie Sanimuinaq Pedersen är född och uppvuxen i byn och klimatet har ändrats en hel del.

– Så här års, i början av september, borde isen ha börjat lägga sig, säger hon.

Fjordens vatten är öppet och även om stora isberg flyter därute är isläggningen fortfarande långt borta. Det är en stor förändring. Både is och snö brukade komma tidigare än vad de gör i dag.

– Den första snöstormen brukade komma vid vår sons födelsedag den 9 september, säger Erik.

Det är ungefär det datum vi träffas och någon snö är inte i sikte. Vädret är som en fin septemberdag hemma i Stockholm.

Therecies mor var åtta år när hon och hennes föräldrar och syskon år flyttades från Tassilaq upp till Ittoqqortoormiit 1925. Innan dess fanns inte byn. Under det danska styret flyttades ett antal fångstmänsfamiljer hit, totalt drygt 80 personer. Officiellt hette det att det var nödår i Tassilaq, men flyttningen passade väl samman med geopolitiken när Danmark låg i fejd med Norge om vilket land Grönland skulle tillhöra.

Therecies far var fångstman och som de andra i byn levde familjen på traditionellt vis och kunde läsa naturen. Den kunskapen är ställd på ända i dag.

– För några år sedan, 2012, var det fortfarande öppet vatten på julafton. Vi kunde åka båt under julhelgen, det har aldrig hänt tidigare, säger Therecie.

– Och det var ingen snö, vi hade en svart jul, instämmer Erik.

Deras hus ligger på toppen av Teleberget, nära väderstationen och nära dumpen. Therecie berättar att hon tycker att Erik ska vara försiktig och helst ta med geväret när han går till jobbet när det är mörkt. Också de närgångna isbjörnarna är en nyhet.

– De är magra och hungriga när de kommer till dumpen, jag tycker synd om dem. Det är nästan djurplågeri att skrämma i väg dem, säger Therecie.

Is är ett komplext ämne och när det gäller Grönland handlar det om is i olika former. Dels finns den stora fasta inlandsisen som täcker stora delen av ön: om den smälter kommer det att bli så mycket smältvatten att havsnivåerna kommer att höjas globalt.

Dels finns packisen på havet, ett stort flytande istäcke som rör sig runt Nordpolen. Den finns året runt men varierar i storlek med årstiden. Viss del av den är flerårig och finns både vinter och sommar, men delar är is som fryser till under vintern och försvinner under sommaren. På grund av klimatförändringen har stora delar av packisen smält.

Tidigare gick packisen så långt ner att den skyddade mynningen av Scoresbysundsfjorden. Vid vårt förra besök för 15 år sedan hade den för första gången dragit sig norr om fjordmynningen. I dag har packisen helt försvunnit från fjordmynningen och ligger cirka 20 mil norrut. Det har bland annat medfört att dyningarna är större i fjorden och erosionen har ökat. Fångsthytter som låg nära stranden har fått flyttas upp en bra bit på land.

Det är också en av orsakerna till att det kommer fler björnar in till byn.

Den tredje isen är vinterisen, den som, precis som i Sverige, bara finns under vintern på sjöar och hav.
Förra gången vi var här var det isfritt så att skepp kunde komma in till byn ungefär två månader om året, nu är det isfritt i fyra fem månader. En nästan obegripligt stor och snabb förändring som tydligt åskådliggör experternas prognoser. En rapport från Arktiska rådet i våras varnade för att havsisen runt Arktis kan vara helt borta om 20 år.
Centralt, en bit ovanför affären, ligger Einar Mikkelsen-skolan som är döpt efter stadens grundare. Här går 58 elever i klass 1–10, ungefär motsvarande vår grundskola.
Att eleverna ska kunna gå säkert till skolan är isbjörnspatrullens huvuduppdrag.
Skolan har kanske världens vackraste utsikt. Det tycker i alla fall rektor Torbjörn Ydegaard. Han är glad för patrullens ronder varje morgon.
– Patrullen är väldigt bra för oss. Det är några delar av byn som är mer utsatta, elever som bor mer i utkanten längs bäckravinen till exempel, säger Torbjörn Ydegaard.
– Så här års ser det inte långt ut men om vintern är där mörkt och det är 150 meter mellan lamporna. Kommer det en björn där så ser man den inte.
Skolan ligger mitt i byn så på skolgården är det ingen fara. Men några dagar tidigare var det friluftsdag vid Valrossbukten, och då hade personalen med två gevär som skydd.
I klass 4–5 går nio barn mellan 8 och 10 år. Alla utom en räcker upp handen som svar på frågan om de har sett isbjörn. Hon som inte har sett björn är nyinflyttad från södra Grönland.
Flera av barnen har träffat på isbjörn när de har varit på utflykt till olika fångstläger i närområdet.
Alla barnen berättar livligt att de är rädda för isbjörn och att deras föräldrar brukar säga åt dem att se upp när ryktet går att det är isbjörnar i närheten. Det finns inget formellt larmsystem och få har internet. Här ringer alla runt när ryktet om björn går.
– Vi är ju färre än 400 i byn så alla vet när det är björn i närheten, berättar deras lärare Grethe Pike.
Vi närmar oss mitten av september, det börjar mörkna och nätterna bjuder på fantastiska norrsken. Det går fort, dagen blir ungefär tjugo minuter kortare per dygn. I det där gråa ljuset i skymningen kan vad som helst gömma sig. Det är lätt att förstå oron.
En av våra allra sista dagar i byn rycks plötsligt ytterdörren till vårt blåa hus upp i gryningen när vi ligger och sover. Erling dundrar in och skriker: Det är en isbjörn på dumpen!
Vi drar på oss kläderna och sprintar i väg, Svante Lysén som har kameran får åka fyrhjuling, jag försöker skynda mig uppför trätrapporna mot toppen. Väl uppe på utsiktspunkten ovanför dumpen syns isbjörnen som en liten prick i vattnet. Den simmar mot ett isberg som ligger nära andra sidan. Först målmedvetet, sedan börjar den byta riktning lite vilset och simmar åt lite olika håll.
Den går upp på land. Jag har träffat på isbjörnar vid flera tillfällen och hade väntat mig att den skulle se större ut. Trots att den är så stor ser den pytteliten ut, ungefär som en tovig gulvit katt. Det blir tydligt att den är långt bort och att avstånden här är svåra att bedöma.
Vi följer den med kikare någon timme när den lite vilset lufsar på den motsatta stranden, ibland går den ned i vattnet men kommer upp igen. Det känns oväntat sorgligt att betrakta det praktfulla djuret. Vi vet att den är hungrig och att det blir svårt för den att hitta mat.
Andra nyfikna med kikare och kamera gör oss sällskap på utsiktsplatsen. Killarna som kör sopor och plastsäckar med avföring från toaletterna till dumpen stannar och tittar ett tag och fortsätter sedan sitt arbete. Ett par personer som arbetar på väderstationen blir kvar längre.

Trots att fler björnar kommer nära byn har hittills ingen människa skadats. Det har inte varit någon incident över huvud taget. Oftast springer björnen i väg så fort människor närmar sig.
Enligt Erling har invånarnas attityd till isbjörnar förändrats de senaste åren.
– För fem sex år sedan var inställningen ”skjut”. Nu är den allmänna åsikten att det är bra att skrämma i väg dem. Det är en stor förändring.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Klimatmötet COP23 avslutas på fredag
Det internationella klimatmötet COP23 pågår just nu i Bonn och avslutas den 17 november.
Ordförandeland är Fiji. Det är första gången en liten önation är värd för ett COP-möte.
COP är namnet på de årliga möten som hålls för länder som har undertecknat klimatkonventionen, UNFCC. Länder som har skrivit på kallas för parter. COP är en förkortning för Conference of the Parties, på svenska parternas konferens.
COP23 är det tjugotredje mötet i ordningen.
Johanna Lissinger Peitz ledde den svenska delegationen den första veckan. I veckan tar klimatminister Isabella Lövin över ledarskapet. Johanna Lissinger Peitz är även en av EU:s tre chefsförhandlare.
En huvuduppgift för mötet i Bonn är att arbeta med hur det ska gå till att uppfylla målen från Parismötet 2015. Där beslutades att den globala uppvärmningen ska hållas under 2 grader, helst 1,5 grader. Det blir förhandlingar om en regelbok för bland annat vad som ska gälla för olika länder samt hur rapporter och mätningar ska gå till. Hur samverkan ska ske, inte bara mellan länder utan även med miljöorganisationer, näringsliv, urfolk och andra delar av samhället, är också en huvudpunkt för mötet.

Byns namn
Ittoqqortoormiit är östgrönländska och betyder ”Platsen med det stora huset”. Namnet uttalas ungefär Ittåckårtåmitt, med ett gutturalt k-ljud. På danska heter byn Scoresbysund, döpt efter utforskaren och valfångaren William Scoresby.
Närmaste by, Tasiilaq, ligger 80 mil bort.

Isbjörnar och människor
Isbjörnarna har inga fiender förutom människan. Det största hotet i dag är den globala uppvärmningen och illegal jakt. När den arktiska havsisen smälter får isbjörnarna kortare tid att jaga och bygga upp fettreserverna. Forskare tror att år 2050 kan en tredjedel av isbjörnarna ha försvunnit.
Möten och attacker mellan isbjörnar och människor har ökat kraftigt de senaste åren.
Källa: WWF "

DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017

" Genväg till framtiden. Ska han väcka - mammutarna och ge oss evig ungdom?

Han är professorn som vill återskapa mammuten, vända åldrandet och göra dna-modifiering till en hobby. DN har mött George Church, genteknikens stjärnforskare.

När Time Magazine släpptes årets lista över världens 100 mest inflytelserika personer var motiveringarna som vanligt översvallande. Men frågan är om inte de största orden sparades för George Church. Tv-personligheten Stephen Colbert hade fått äran att skriva presentationen. Church anklagas för att leka Gud, skrev han. ”Men för mig är George mer som en blandning av Darwin och jultomten.” Hans bidrag till genforskningen ”kan förändra hela världen och vår upplevelse av livet självt”, fortsatte Stephen Colbert.
George Church är professor i genetik vid Harvard och MIT, en av pionjärerna inom syntetisk biologi, vetenskapen som – en smula förenklat – handlar om att skapa artificiellt liv. Han startade arbetet för att kartlägga hela människans dna. Han brukar figurera i spekulationerna inför Nobelpriset.
DN fick en intervju med George Church under konferensen Synbiobeta i San Francisco och ställde frågan: Vad är mest spännande inom hans forskningsfält i dag? Det blev ett samtal om utdöda djur och evig ungdom. Här är fem områden han går i gång på.

Återskapa mammuten

1. Kan man med genteknikens hjälp ge nytt liv till en utdöd art? Kan mammutar åter vandra på jorden? George Church lutar åt det. Men hur allvarlig är han med planerna?
– Jag tar den globala uppvärmningen på väldigt stort allvar, svarar han. Svaret kräver en förklaring. Infruset i det norra halvklotets tundra finns enorma mängder koldioxid och metangas. Om marken tinar och det läcker ut kan klimatförändringarna skena bortom all kontroll.
– Mammuten har i experiment och teori visat sig kunna sänka temperaturen i tundran med 15 grader.
Effekten skulle bli dubbel: På vintern täcks tundran av ett snötäcke som isolerar mot kylan. Tanken är att de stora djuren ska klampa omkring, förstöra snötäcket och låta kall luft kyla marken. På sommaren skulle mammutarna förändra floran och ge ytterligare nedkylning – det handlar om hur växtsorter absorberar värme olika effektivt. Experimenten måste upprepas och kvalitetssäkras, betonar George Church. Men han är optimistisk om att kunna återskapa djuret.
– En asiatisk elefant och en mammut är nästan identiska. De är nästan som du och jag. Men deras beteende och anpassning till kylan är väldigt olika. Kanske räcker ett fåtal förändringar, men även om hela genuppsättningen behöver ändras så är det snart inom räckhåll.
Fullt allvar, alltså. Men egentligen ingen central fråga för honom.
– Det utgör en procent av min forskning. Allmänheten är mycket mer intresserad än jag.

Immuna organismer

2. Är det möjligt att förändra en organisms dna så att den blir resistent mot virus – inte bara ett specifikt virus utan mängder?
Förhoppningsvis snart, enligt George Church.
– Det är för tidigt att utropa seger, men vi närmar oss kliniska tester. Det bygger på mycket omfattande och komplicerade dna-förändringar. Men effekten är förbluffande.
– Organismerna blir resistenta mot i princip alla virus. Även mot virus vi aldrig har sett förr.
Var kan du se det användas?

– Industriell mikrobiologi. Jordbruk. Medicin.
Tänk att kunna transplantera en lever helt utan risk för virusinfektioner. Eller medicinska fabriker som slipper panikstänga på grund av virus. Sådant händer faktiskt. Ibland tvingas de hålla stängt i åratal.

Hårddiskar av dna

3. Tänk all information på din dator, din mobil, fler långfilmer än du orkar se. Tänk hela Nationalencyklopedin och släng in den samlade informationen på ett större bibliotek. Tänk att lagra allt i en bakteries dna.
Det är inte ren science fiction, för levande organismers gener har visat sig vara ett utmärkt medium för att lagra information.
George Church och hans kolleger har redan satt i gång. Nyligen bakade de in en kort filmsekvens i en bakteries dna. Sedan lyckades man plocka fram den digitala informationen som om den hade legat på ett minneskort, med bara mindre förluster.
För maximal symbolik användes världens första filmklipp, en travande häst som fångades på rörlig bild på 1870-talet.
– Det är ett av de experiment som överraskade många, säger George Church.
Fördelen är framför allt att dna kan lagra jättelika datamängder på liten yta. Vissa uppskattningar talar om 1000 petabyte (en miljon terabyte) på en kvadratmillimeter. Men innan det slår igenom måste tekniken bli billigare och överföringshastigheten öka.

Genteknik som hobby

4. Förutom att vara professor sitter George Church som rådgivare åt ett litet, nystartat företag med en storslagen vision. The Odin, som bolaget heter, säljer utrustning för genmanipulation som hobbylådor. Kiten kostar från några hundra kronor och gör det möjligt att skapa självlysande bakterier i badrummet eller leka med crispr, den revolutionerande ”gensaxen” som gör det möjligt att klippa i dna.
Entusiaster som sysslar med biologiska experiment som hobby brukar kallas biohackare. Det vore ett absurt epitet på George Church, en av världens mest framstående genforskare. Men han ser fördelar med rörelsen och drar paralleller till hur grunden lades för moderna datorer.
– Tänk vad som hände när folk började greja med enkla datorkretskort, när Woz och Jobs startade Apple Computer. Det var hobbykort de använde. Men det fanns sofistikerade stordatorer redan då, så egentligen hade de inte behövt hålla på som de gjorde.
Men ur deras trixande uppstod den moderna persondatorn. George Church ser hobbybiologerna på samma sätt.
– Poängen är att de resonerar annorlunda. De tänker utanför boxen och ser det mer från ett konsumentperspektiv. Så jag tror mycket viktigt kan komma ur det.

Evig ungdom

5. Behöver vi dö? Behöver våra kroppar över huvud taget åldras eller kan genetiska behandlingar sätta stopp för det? Åldrande är inte oundvikligt, enligt George Church. Vår livslängd begränsas inte av fysikens lagar.
– Termodynamikens lagar avgör inte att en mus dör vid två års ålder och en grönlandsval lever i 200 år.
Det är snarare som att våra biologiska system är förprogrammerade att kollapsa efter en viss tid. Att ändra det är inte lätt, men inte heller omöjligt. Redskapen utvecklas just nu. Experiment på insekter, maskar och möss är lovande.
– Man använder möss, så gamla att de nästan har dött av hög ålder, och försöker vända åldrandet. Det kan lyckas mycket snart. Inte om 20 år, utan inom veckor eller månader. Sedan testar vi på hundar. Sedan på människor. **Linus Larsson** linus.larsson@dn.se "

DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017

”De härskar med hjälp av religionen”

Förföljelse och massflykten av rohingyas i nordvästra Burma har fått enorm uppmärksamhet. Men också på andra håll i landet lever flyktingar sedan åratal, i akut behov av basal hjälp. Aktivister varnar för att militären medvetet spelar ut etniska grupper ut mot varandra.

Långt över 600 000 människor befinner sig på flykt från provinsen Rakhine i nordvästra Burma. Nästan alla tillhör den muslimska minoriteten rohingyer, och befinner sig nu i växande, överfulla läger i Bangladesh.
Förhållandena för rohingyas är extrema, men speglar samtidigt läget i ett Burma där polariseringen mellan de många olika etniska grupperna nu tilltar.
När DN träffar några burmesiska aktivister på besök i Stockholm säger de att den växande nationalism de ser i landet, inte minst hos den buddhistiska majoriteten, inte är en slump, utan mycket medvetet underblåses av militären. De har alla lång erfarenhet bakom sig, från olika delar av landet.
– Militären spelar skickligt ut rohingyakortet i syfte att splittra samhällen och familjer, säger Ko Thet.
Han är 31 år och chef för en ungdomsorganisation som arbetar mot diskriminering och för politiskt deltagande bland unga. Han har varit aktiv under många år, och fört fram Burmas perspektiv också på - internationella forum för ungdomar.
Men för många innebär det en stor personlig risk att träda fram med namn i sammanhang som andas kritik mot militären.
– Man härskar och söndrar med religionen som verktyg, säger en annan av aktivisterna. som av risk för repressalier är anonym.
I Rakhine förstärks hatet sedan i augusti, då den våldsvåg som ledde till den enorma flyktingkrisen inleddes, och det sker med såväl megafoner på gatorna som med kampanjer i sociala medier.
Polariseringen har också trängt in statskanslern Aung San Suu Kyi, menar aktivisterna, och den tidigare prisade demokratikämpen får inhemsk kritik hur hon än vänder sig. Parallellt möter hon allt hårdare ord internationellt för att inte ha gjort något åt vad Amnesty beskriver som troliga brott mot mänskligheten.
Aung San Suu Kyis agerande brukar förklaras med att hon är beroende av relationen med militären och ständigt parerar risken för en militärkupp.
En av de unga burmeserna förklarar hennes dilemma:
– Jag hade länge stora förväntningar på henne och hon kritiseras nu av det internationella samfundet, men man ska inte glömma att det är armén som är den skyldiga, den som begår övergrepp. Militären gömmer sig bakom henne och använder henne som sköld.
Aktivisten arbetar längs gränsen mellan Burma och Thailand, och hon berättar om situationen längs den gränsen och om de uppemot 100 000 människor som befinner sig i flyktingläger där. Somliga har levt där i över trettio år, och flydde för längesedan undan militär och förföljelse. Behoven i lägren beskrivs som basala, med brist på mat, vatten och sanitet.
Men deras besvikelse med Aung San Suu Kyi och vart utvecklingen i landet är på väg går inte att dölja. Ko Thet säger:
– Vi har förlorat vår moraliska ledare och rättesnöre, och civilsamhället blir alltmer splittrat. Hur vi klarar av det här blir ett svårt test för Burma.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"Fakta. Konflikter i Burma
Sedan de kolonialiserande britterna lämnade Burma 1948 har motsättningarna mellan olika grupper präglat landet, och ofta varit våldsam.
Militären blev tidigt en allt starkare aktör och landet stod under militärt styre under deceennier.
Ett val 2010 ansågs inte korrekt, fördömdes internationellt och bojkottades bland annat av oppositionens frontfigur Aung San Suu Kyi, som belönats med Nobels fredspris 1991.
Landet började dock öppna sig och i det första fria valet 2015 vann hennes parti NLD stor majoritet. Partiet delar dock makten med militären, som alltjämt har mycket stort inflytande.
Attackerna mot rohingyer inleddes i slutet av augusti, och har drivit över 600 000 människor på flykt. Aung San Suu Kyi har fått allt större kritik för hanteringen av rohingyers rättigheter.
FN har uttalat sig skarpt mot vad som sker i landet. Flera FN-rapporter, en del inte officiellt publicerade, visar dock hur också FN har misslyckats i arbetet med att förebygga flykingkatastrof och massmord.
USA:s utrikesminister Rex Tillerson besöker Rangoon den 15 november. "

DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017

"Så skärper Frankrike kampen mot terrorn

○ **Frankrike är tillsammans med Storbritannien det land i Västeuropa som drivit kampen mot terrorismen längst.**
○ **Två år efter attackerna som dödade 130 personer i Paris har nya och hårdare lagar införts, som kritiker varnar för kan undergräva rättsstaten.**
○ **DN:s Erik de la Reguera har träffat Kamel Daoudi, som kallades ”en av Usama bin Ladins löjtnanter” och som sitter i husarrest sedan åtta år.**

Mariannestatyn står med rak rygg på Place de la République i Paris. Torget runt monumentet badar i ett gult, varmt höstljus, medan några skateboardkids gör hopp och andra trick.
För två år sedan, den 15 november 2015, samlades tusentals Parisbor här för att ta avstånd från terrorism.
”Vi är inte rädda”, stod det på plakaten mellan blommor och stearinljus.
Men det var inte helt sant.
När någon skrek till och rusade i väg utbröt panik. Människor gömde sig bland borden på serveringarna, där de lyssnade efter skott – som aldrig kom.
Den gången var det, som väl var, falskt alarm. Men bara två dagar tidigare hade terrorister avlossat skott mot kaféer och restauranger i kvarteren kring Place de la République och andra delar av Paris.
Självmordsbombare hade sprängt sig utanför fotbollsstadion Stade de France, mitt under landskampen mot Tyskland. Automatvapen och knivar hade använts mot försvarslösa civila i konsertlokalen Bataclan.

Sammanlagt 130 människor mördades den 13 november 2015. Hundratals andra skadades.
– Det är en sådan skam att det fick ske! Det får aldrig hända igen, säger Michel Pacini och tar av sig gubbkepsen när han stannar till vid Mariannestatyn.
Tillsammans med hustrun Marise bor han alldeles i närheten. Från pensionärsparets lägenhet kunde de höra skotten från en bar där sju personer dödades, den där ödesdigra kvällen för två år sedan.
– Det är verkligen på tiden att polisen får mer resurser och lösare tyglar. Utan det kommer vi aldrig till rätta med detta, säger Michel Pacini bestämt.
Han hör till den dryga hälft av fransmännen som stöder regeringens nya och hårdare antiterrorlagar, som trädde i kraft den 1 november i år. Samtidigt hävdes det undantagstillstånd som rått i Frankrike i nästan två år, och vars långtgående befogenheter för polisen nu till stora delar skrivits in i den vanliga lagstiftningen i stället.
De viktigaste förändringarna:
Fransk antiterrorpolis ges rätt att göra husrannsakan och gripanden utan att ha arresteringsorder från domare.
Myndigheter kan med kort varsel stänga moskéer där radikala predikanter verkar.
Alla som vistas tio kilometer runt en internationell flygplats eller tågstation kan stoppas för id-kontroll.
Säkerhetspolisen kan belägga personer med husarrest och reseförbud i upp till ett år, enbart baserat på misstankar.
President Emmanuel Macron och hans regerande mittenparti LREM har flera gånger sagt att de sökt en kompromiss i den mycket polariserade nationalförsamlingen.
Men såväl den traditionella högern i Republikanerna som extremhögern i Nationella fronten anklagar nu Macron för att ha urvattnat lagarna och i praktiken gått terrorister och extremister till mötes.
På andra sidan finns det radikala vänsterpartiet Det okuvade Frankrike, vars ledare Jean-Luc Mélenchon i stället upprört larmar om en nära förestående polisstat.
En av de som oroas av lagändringarna är den 43-åriga, arbetslösa Parisbon Caroline Boncher, som stannar till vid statyn på Place de la République. Hon pekar upp mot inskriptionerna på statyn som lyder ”Liberté” – och säger:
– Jag är rädd att Frankrike bara skapar fler terrorister genom att systematiskt diskriminera och misstänkliggöra personer med ursprung i Afrika och Mellanöstern. Jag har en vän som är svart och han stoppas av polisen varenda vecka, på grund av sitt utseende. Jag fruktar att de här nya lagarna i förlängningen kan hota allas vår frihet.
När undantagstillståndet infördes 2015 fanns ett brett stöd. Sju av de åtta gärningsmännen var visserligen redan döda, men de första dagarna efter dådet greps eller dödades en rad misstänkta medhjälpare. Den siste misstänkte medlemmen i terrorcellen, Salah Abdeslam, kunde också gripas i Belgien i april 2016.
Sedan dess har en rad nya terrordåd skakat Frankrike och andra länder i Europa. Terrorsekten IS och dess ledare i Syrien har varit direkt inblandade i en del av dem – i andra fall ska de ha ”inspirerat” gärningsmännen.
Undantagstillståndet i Frankrike förlängdes därför gång på gång – fram tills nu.
Det innebär inte att hotet nödvändigtvis minskat. Militär patrullerar fortfarande Paris gator och minst 17 000 personer finns på den franska säkerhetspolisens lista över hot mot republikens säkerhet, enligt en parlamentarisk rapport från i våras.
De som hamnar i detta register kallas ”Fiche S” (ung. ”s-kort”, där s:et står för Sûreté de l’État, ”statens säkerhet”), och omkring 12 000 av

dem tros vara våldsbejakande jihadister. Fler än 1 000 ska ha rest till Syrien och Irak, och omkring 240 återvänt. Ytterligare hundratals kan nu vara på väg tillbaka – eftersom IS så kallade kalifat är på fallrepet. Runt om i Europa följer säkerhetstjänster utvecklingen noga. Är de nya franska lagarna rättssäkra och effektiva? Kan husarrest och reseförbud för särskilt farliga individer vara ett sätt att hantera hotet? DN reser till Saint-Jean-d'Angély i sydvästra Frankrike för att söka svar.

Klockan är nästan tre på eftermiddagen och Kamel Daoudi har börjat få svårt att sitta still.

– Jag måste gå nu, säger han lite besvärat och ser ned på sin slitna mobiltelefon.

Den gänglige 43-åringen reser sig för att betala. Vid disken möter han en av sina bekanta i staden: kaféägarinnan Dany Chasseriaud.

– Minns du när du var ny här, Kamel? Då kom det folk och gormade om att det satt en levande bomb på min uteservering. Men du är min gäst och jag dömer inte folk efter rykten, utan efter hur de beter sig, säger hon barskt.

Kamel Daoudi ler försiktigt och svarar:

– Människor litar på myndigheterna, det är inget konstigt med det. När de ser att jag måste gå så ofta till polisen tror de att jag är livsfarlig, så är det bara.

Vi lämnar kaféet och vandrar med honom längs kullerstensgatorna i den lilla franska landsortsstaden Saint-Jean-d'Angély. Åtta tusen människor bor här. Ytterst få är muslimer.

– De placerar mig alltid i sådana här samhällen. Jag tror att de är rädda för att jag annars skulle försöka radikalisera människor, säger Kamel Daoudi.

Polisstationen är belägen ute vid stadsgränsen, precis där åkrarna möter bebyggelsen. Vägen dit känner han väl till. Den går eller cyklar han fyra gånger per dag. Han har redan gjort två vändor: klockan 9.15 och 11.45.

Nu är klockan 15.15.

Det tar bara någon minut för honom att gå in och skriva på papperet i receptionen.

När han kommer ut ser han påtagligt lättad ut.

– Så där. Bara en gång kvar. Om jag glömmer en tid kan de kasta mig i fängelse.

Sedan pekar han mot skylten som markerar stadsgränsen.

– Om jag lämnar staden kan jag till dömas tre års fängelse. På sätt och vis är det här också ett fängelse – fast ett utan murar.

Våren 2001 reste Kamel Daoudi till Afghanistan. Han hade gått igenom en smärtsam skilsmässa i Paris, låtit sig inspireras av sin avlidna farfar och morfar som båda varit aktiva i den algeriska motståndsrörelsen, läst böcker om kolonial historia i Nordafrika och Mellanöstern och dragits till våldsbejakande islamism.

– Jag hade blivit intresserad av talibanerna. De var något nytt och jag ville se med egna ögon vad de höll på att skapa i Afghanistan. Jag har aldrig förnekat att jag gjorde den där resan eller att jag blev kvar där i fyra månader under våren 2001, säger Kamel Daoudi.

Några månader efter hemkomsten till Frankrike inträffade attentaten den 11 september. Det dröjde inte länge förrän Daoudi greps av fransk säkerhetstjänst.

I fransk press kallades han för en av Usama bin Ladins "löjtnanter". Han anklagades för att ha planerat ett bombdåd mot den amerikanska ambassaden i Paris – något han förnekade, då som nu.

Daoudi dömdes sedan till ett långt fängelsestraff för "samröre med en terrororganisation" och fråntogs sitt franska medborgarskap. Men utvisningen till Algeriet stoppades efter ett domslut i Europadomstolen.

När straffet var avtjänat 2008 sattes han därför i förebyggande husarrest av säkerhetstjänsten. Det är det han nu kallar ”fängelset utan murar”.
Nio år har gått och Daoudi har bott i inte mindre än sju franska städer. Alltid på små, billiga hotell eller i mindre lägenheter.
Det rör sig nu inte om ett formellt straff för något brott – utan ett administrativt förfarande för att förhindra honom att begå brott i framtiden. Bryter han mot reglerna – om han till exempel lämnar kommunen eller missar en incheckning på polisstationen, då riskerar han fängelsestraff.
– Ibland säger jag till min fru, som lever i en annan stad: tänk vad mycket de där fyra månaderna påverkat vårt liv. Jag känner skuld och accepterar att bära en börda för det jag gjort. Men jag kan inte bära allt som hänt sedan dess på mina axlar. Jag hade ingenting med attentaten i Paris att göra. Och inte heller det fruktansvärda i Nice, säger han trött.
– Det enda jag vill är att kunna leva ett vanligt liv med min familj. Ha en bostad och ett jobb. Inget mer.
Kamel Daoudis fall är speciellt, eftersom han fråntagits sitt medborgarskap och hålls i husarrest i väntan på en utvisning som inte kan verkställas. Men hans advokat Bruno Vinay, intygar att franska medborgare som försatts i husarrest under undantagstillståndet i landet levt under liknande omständigheter.
Totalt har omkring 750 personer ålagts förebyggande husarrest med reseförbud sedan slutet av 2015. Något som alltså inte är ett straff för ett brott, i vanlig mening, utan en administrativ åtgärd.
– Skillnaden är att de flesta har fått bo kvar i sin hemkommun. I övrigt är Daoudis fall en spegelbild av det vi ser överallt, säger Bruno Vinay.
Att överklaga ett beslut om husarrest är inte alltid enkelt.
– Ord ställs ofta mot ord i förvaltningsdomstolarna. Säkerhetstjänsten använder sig ibland av en så kallad ”note blanche”, och ber då helt enkelt domaren att lita på att man har på fötterna – utan att det presenteras bevis. Då är det svårt att försvara en klient, säger Bruno Vinay.
I den nya lag som antagits av det franska parlamentet är rörelsefriheten fortsatt beskuren till hemkommunen, men antalet obligatoriska polisbesök har minskats till ett per dag – vilket teoretiskt sett gör det möjligt att kombinera husarresten med ett arbete. Utegångsförbud nattetid är också slopat.
Enligt Frankrikes inrikesminister har antalet personer i husarrest dessutom minskat och är nu bara omkring 20 personer. Men flera människorättsorganisationer uttrycker oro för att antalet kan stiga på nytt, eftersom metoden just fått lagstiftarnas välsignelse.
Human rights watch utredare Kartik Raj säger till DN att denna typ av ”förebyggande straff” inte kan anses rättssäkra.
– Det strider mot rättsstatens grundläggande princip om att du är oskyldig tills motsatsen bevisats, säger Raj.
Stigmat att plötsligt bli utpekad som potentiell terrorist gör att många undviker att tala med medier. I Frankrike finns därför ännu en bild av att de som berörs uteslutande är våldsbejakande jihadister.
Men det är inte korrekt. Omkring en tredjedel av alla ”Fiche S” tillhör andra våldsbejakande miljöer, och är huliganer eller extremister på vänster- eller högerkanten. Enligt DN:s källor har ett ansenligt antal personer ur dessa grupper satts i husarrest under perioder de senaste två åren.
I en förort till Paris möter vi Cédric, en ung man i 25-årsåldern som beskriver sig själv som anarkist.
Han sitter med ryggen mot väggen på en uteservering. Under hela intervjun flackar hans blick påtagligt, då han skannar av personer som går förbi. Det dröjer innan han rör sin kopp te.
– Vi hade planerat att demonstrera vid klimattoppmötet COP 21 i Paris i början av december 2015. Men efter attentaten började poliser plötsligt dyka upp vid det ockuperade hus som jag bodde i då. De tog

bilder och frågade runt. Till slut stormade de in med maskingevär och gjorde husrannsakan, säger han.
Cédric fick ett dokument i handen där det stod att han var ledare för en grupp militanta anarkister och tillhörde det ”svarta blocket”. Han försattes i husarrest, fick inte lämna kranskommunen Ivry-sur-Seine och var tvungen att gå till polisen tre gånger per dag i 17 dagars tid. Alternativet var sex månaders fängelse.
DN har sett dokumentet, i vilket det framgår att polisen misstänkte Cédric och hans grupp för att vilja blockera flera statschefers färdväg till toppmötet. Han påstås därtill ha kastat så kallade molotovcocktails mot poliser vid en tidigare demonstration.
Cédric vill inte kommentera anklagelserna, men säger att han känner sig märkt av husarresten och den husrannsakan som polisen gjorde.
– Jag har blivit mer uppmärksam, kan man väl säga. Jag undviker att använda internet mycket. Somliga skulle nog säga att jag har blivit lite paranoid. Men jag är övertygad om att jag är en ”Fiche S” nu, och då tror jag faktiskt att det är rimligt att vara på sin vakt.
Terrorforskaren Magnus Ranstorp vid försvarshögskolan i Stockholm menar att förebyggande husarrest och reseförbud är problematiskt. Både ur ett rättssäkerhetsperspektiv och vad gäller åtgärdens effektivitet.
– I Storbritannien finns en liknande lag, och den har mött hård kritik och använts sparsamt. Temporärt kan den här typen av ”control orders” med reseförbud och husarrest begränsa vissa individers inflytande och bidra till att man kan hålla koll på dem. Men på längre sikt finns risken att åtgärderna leder till att de får högre status i de här miljöerna och därmed ökad dragningskraft på andra, säger Ranstorp.
– Det finns över lag få bevis för att den här sortens insatser är effektiva. I de fall det fungerat har det handlat om väldigt tongivande individer, som varit helt avgörande för rekryteringen till den här sortens kretsar, säger han.
Frankrikes betoning av repressiva åtgärder och fängelsestraff är också ett problem i sammanhanget, menar Ranstorp.
– De franska fängelserna är ofta drivhus för radikalisering. Det går inte bara att lagstifta bort de här problemen. Det måste också till förebyggande, icke-repressivt arbete, säger han.
Motellrummet ligger vid sidan av landsvägen. Möblemanget är sparsamt: två madrasser, ett skrivbord och en stol.
– Det känns som om jag lever samma dag, varje dag, året om, säger Kamel Daoudi.
Han visar upp hotellrestaurangen där han alltid äter frukost och buffémiddag.
Kostnaden står staten för. I utbyte mot att han underkastar sig övervakningen.
– De läser mina meddelanden, ser hur jag rör mig med hjälp av gps:en i telefonen. De vet allt om mig. Man blir som genomskinlig, säger han.
Men här måste jag fråga: är Kamel Daoudi verkligen genomskinlig? Han har tillgång till internet och därmed applikationer som använder krypterad kommunikation. Har han verkligen gett upp de radikala, våldsbejakande idéerna?
– Personer är inte statiska. Jag är fortsatt kritisk till västs agerande i Mellanöstern och till de koloniala krig som pågår. Men jag har ändrat mig om andra saker.
Stöder du terrororganisationer i dag?
– Nej, det gör jag inte, svarar han.
Jag inser att jag inte kan avgöra om han talar sanning. Kanske ljuger han. Kanske är han fortfarande en fara för allmänheten, vilket den franska säkerhetstjänsten uppenbarligen fruktar.
Det är skrämmande att ens tänka på vad det skulle kunna innebära i praktiken.
Lite senare, när jag stiger på tåget till Paris, är det dock en annan, mer principiell fråga som nöter i bakhuvudet: med vilken rätt kan ett

rättssystem straffa någon gång på gång utan att lägga fram bevis för att ett brott faktiskt har begåtts – eller ens planerats?
Även den frågan lämnar ett obehag efter sig.

Fotnot: I slutet av november kommer författningsrådet i Frankrike (Conseil constitutionnel) att ta ställning till Kamel Daoudis husarrest och reseförbud. Hans advokat hoppas att de ska hävas och att en maxgräns därmed ska sättas för hur länge en person kan hållas på det viset i Frankrike. En gräns finns i dag för franska medborgare (ett år), men inte för utländska medborgare med utvisningsbeslut som inte går att utföra.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

"Den 13 november 2015 dödades 137 personer, varav sju terrorister, i attentat på olika platser i Paris.
Fler än 350 personer skadades.
Attackerna inleddes klockan 21.16, då den första av tre självmordsbombare sprängde sig till döds utanför Stade de France.
Skott avlossades sedan med automatvapen mot flera restauranger och kaféer i 10:e och 11:e arrondismenten i centrala Paris.
Klockan 21.40 gick tre män in i konsertlokalen Bataclan och sköt urskillningslöst. Polisen avvaktade till efter midnatt, innan man gick in och dödade terroristerna.
Undantagstillstånd infördes i Frankrike efter attentaten. Den 18 november stormade polisen en adress i Parisförorten Saint-Denis, där tre personer dödades – bland dem den misstänkte operative ledaren för attackerna, Abdelhamid Abaaoud.
Den som planerat terrorattentaten tros dock vara en 32-årig belgisk medborgare vid namn Oussama Atar, känd under aliaset ”Abou Ahmad” i Islamiska staten (IS). Han tros fortfarande vara vid liv i Syrien.

Fakta. Nya lagarna
Den 1 november upphävdes det undantagstillstånd som rått i Frankrike i nästan två år. Samtidigt trädde en rad nya antiterrorlagar i kraft.
Säkerhetspolisen har nu rätt att i förebyggande syfte belägga individer som anses utgöra hot mot republikens säkerhet med administrativ husarrest och reseförbud. Detta görs i upp till tre månader åt gången – och som mest i upp till ett år. I praktiken rör det sig oftast om att en person inte får lämna sin hemkommun, och att denne bör anmäla sig hos polisen en gång per dag. Att bryta mot reglerna kan ge upp till tre års fängelse och 450 000 kronor i böter.
Polisen ges rätt att upprätta säkerhetszoner vid större arrangemang, som julmarknader. Vem som helst kan stoppas där för id-kontroll och visitation. Id-kontroll kan även göras på den som vistas upp till tio kilometer från en internationell flygplats, hamn eller tågstation.
Myndigheterna kan med kort varsel stänga moskéer där radikala predikanter verkar.
Om syftet är att förebygga terrorbrott kan husrannsakan göras i en bostad även om de misstänkta bara vistas där sporadiskt. En sådan husrannsakan bör genomföras mellan klockan 6 och 21 på dagen, förutom i undantagsfall, och ske efter beslut av en domare. "

DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017

" Antiterrorlagstiftning i andra länder

Danmark. Maxstraffet höjdes efter dådet 2015
Antiterrorlagarna i Danmark har skärpts i fler omgångar sedan 11 september 2001 och publiceringen av Muhammedteckningar i Jyllands-Posten 2005. Det handlar om brottsbalkens paragraf 114 som är den strängaste i Norden. Säkerhetspolisen PET har mycket långtgående möjligheter när det gäller att övervaka misstänkta medborgare. Efter terrordåd i Köpenhamn 2015 initierades ytterligare lagskärpningar. Bland annat höjs maxstraffet för terrorbrott och ett förbud införs mot att ta sig till områden där terrororganisationer som IS strider.

Sverige. Polisen kan få tillgång till signalspaning
Sverige har skärpt och är på väg att skärpa lagarna mot terrorism på en mängd områden. I fjol kriminaliserades resor utomlands för att delta i strider för terroristgrupper. Snart kan det också bli förbjudet att delta i terroristorganisationer. Frågan utreds just nu och ett förslag kommer i december.
En annan utredning ser över möjligheterna för polisen och Säkerhetspolisen att få tillgång till signalspaning från Försvarets radioanstalt, FRA, i brottsutredningar. Det har hittills inte varit tillåtet. Utredningen ska presenteras strax efter riksdagsvalet.
Ytterligare en utredning ska förenkla och samordna de svenska lagarna om straff för terroristbrott och även se över straffskalorna. Den ska vara klar i början av 2019.

Turkiet. Undantagstillstånd efter kuppförsöket 2016
Turkiets antiterrorlagar är en av stötestenarna mellan Europa och Turkiet sedan flyktingavtalet trädde i kraft 2016. Lagarna är löst skrivna och det går bland annat att gripas för terroristpropaganda. Det kan räcka att skriva i en pro-kurdisk tidning eller att inte ta avstånd från predikanten Fethullah Gülens rörelse som Turkiets regim anser ligga bakom kuppförsöket förra året. Sedan kuppförsöket är det undantagstillstånd vilket ger polisen rätt att gripa folk utan insyn i utredningen. Det är också vanligt att den misstänktes pass beslagtas. EU vill att Turkiet snävar in lagarna så att de inte kan användas för att stoppa politisk opposition. Det har Turkiet vägrat.

Tyskland. Misstänkta får övervakas med fotboja
I Tyskland pågår en intensiv debatt om hur myndigheterna ska hantera personer som antas kunna vara beredda att begå ett terrorattentat i landet, men som inte kunnat åtalas för ett brott. Den tyska säkerhetspolisen räknar med att det finns omkring 700 sådana ”farliga” personer, på tyska så kallade ”Gefährder”. I våras skärptes lagarna som reglerar hur dessa personer får kontrolleras. Förbundsdagen gav då grönt ljus till att övervaka dessa med fotboja, även utan att de dömts för ett brott. Fyra månader efter att lagen infördes har fotboja dock använts endast vid ett fåtal tillfällen.

Belgien. Dömda terrorister hålls isolerade 23 timmar om dygnet
Sedan 2015 har antiterrorlagstiftningen i Belgien skärpts på flera sätt. Det har bland annat blivit förbjudet att göra resor i ”terrorsyfte” och återvändande jihadister grips och straffas eller övervakas. Dessutom får husrannsakningar ske under dygnets alla timmar, det var tidigare förbjudet under natten, häktningstiden för misstänkta terrorister har förlängts från 24 till 72 timmar och dömda terrorister kan hållas isolerade upp till 23 timmar om dygnet. Det har också blivit lättare att dra in belgiskt medborgarskap för dömda som har dubbelt medborgarskap.

Italien. Längre straff för propaganda på sociala medier
Bara en månad efter attacken mot Charlie Hebdo i Paris i januari 2015 skärpte Italien sin antiterrorlagstiftning. Det räcker med ett kriminellt uppsåt, som inte behöver förverkligas, för att det ska klassas och utredas som terrorbrott. Personen behöver inte vara medlem av en terrororganisation som IS eller al-Qaida. En ensamvarg bedöms på samma sätt juridiskt. Lagen är identisk även för italienska maffiamedlemmar. Högre straffpåföljd har införts för propaganda av terrorism på internet och i sociala medier. Samtidigt har den italienska staten satsat på förebyggande åtgärder för att minska radikalisering av muslimer såväl i fängelser som i skolor och religiösa sammanhang.

Ryssland. Alla samtal och sms lagras i minst sex månader
Ryssland godkände nya, omfattande antiterrorismlagar år 2016. De innebär bland annat att telekombolag har en skyldighet att spela in och lagra all form av telekommunikation som pågår i Ryssland – samtal, sms och olika slags meddelanden – i minst sex månader. Myndigheterna har rätt att kräva att krypterad kommunikation öppnas upp. Det är också ett brott att låta bli att rapportera ett brott. Listan på brott som även medborgare under 14 år kan bli dömda för har förlängts.
Lagarna kritiserades hårt av människorättsorganisationer. Bland annat Human rights watch anser att de på ett allvarligt sätt kränker medborgarnas integritet.

Storbritannien. Misstanke om terror räcker för husarrest
Brittisk polis har sedan 2011 rätt att utfärda ”TPIM orders” (eller ”control orders”), som innebär att terrormisstänkta individer beläggs med förebyggande husarrest, reseförbud, tvingas flytta till en annan stad eller förbjuds använda vissa typer av elektronisk kommunikation – enbart baserat på misstankar.
Människorättsorganisationer har riktat kritik mot åtgärderna, eftersom grundläggande fri- och rättigheter inskränks utan rättegång och ofta utan att den anklagade ens har fått ta del av påstådda bevis. Antalet personer som lyder under ”TPIM orders” är dock relativt få – de senaste åren har de sällan varit fler än tio vid ett visst givet tillfälle.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se
Lina Lund
lina.lund@dn.se
Erik de la Reguera
erik@delareguera.se
Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se
Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se
Stefan Lisinski
stefan.lisinski@dn.se
Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se
Peter Loewe
loewe@tin.it "

DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017

" Joel Clement tar kampen mot Trumps klimatpolitik

Klimatexperten Joel Clement fick nog av USA:s nya klimatpolitik. Han bestämde sig för att bli visselblåsare och anmäla sin arbetsgivare, det amerikanska inrikesdepartementet. Det stora stöd han fick var överväldigande. Nu använder han uppmärksamheten till att peka på Trumpadministrationens metodiska nedmontering av landets klimatarbete.

När Joel Clement i somras återvände till jobbet på inrikesdepartementet i Washington efter en veckas semester var han så nervös att han först inte gick in. Han stannade utanför dörrarna, försökte ringa sin advokat. När hon inte svarade gick han in.
– Folk kom fram, en efter en. En pekade på högen av beundrarpost på mitt skrivbord. Stödet jag fick var enormt.
Det sista han gjorde innan han gick på semester var att anmäla sin arbetsgivare för hur han hade blivit omplacerad. Samtidigt hade han publicerat en debattartikel i The Washington Post där han förklarade varför han inte kunde tiga, och valde att bli visselblåsare.
Nu, fem månader senare, reser Joel Clement runt för att bringa så mycket ljus han kan på hur det går till. Han tillbringar ett dygn i Stockholm på väg till FN:s klimatmöte i Bonn dit han bjudits in av Stockholm environment institute för att redogöra för tillståndet i Arktis.
Efter att ha haft en chefsposition med 25 medarbetare under sig, med ansvar för politisk analys och för att samordna den federala klimatpolitiken och med ett särskilt uppdrag att skydda hotade samhällen i Alaska, placerades Joel Clement på en ekonomienhet med uppgift att kontrollera intäkter från olje-, gas- och gruvindustrin. Informationen kom i ett mejl och verkställdes omedelbart.
– Det var uppenbart att de ville att jag skulle sluta. Jag är naturvetare, jag kan ingenting om revision. Men jag var inte ensam, ett femtiotal personer omplacerades på liknande sätt. En del fick på kort varsel veta att de skulle arbeta i en annan del av landet.
Hittills är Joel Clement den enda från arbetsplatsen som har protesterat öppet mot Trumpadministrationens metoder. De flesta är tysta, de vågar inte riskera att förlora jobbet.
– Jag var beredd på Trumps övertagande och liksom många andra vetenskapsmän hade jag sparat och kopierat mina forskningsresultat och rapporter. Men jag trodde ändå att vi skulle kunna fortsätta med exempelvis arbetet med omlokalisering för byarna i Alaska, där invånarna är en hård storm från katastrof.
Det var också vad han sa till de som frågade när han var i Stockholm förra gången, för ungefär ett år sedan, då i egenskap av medförfattare till Arktiska rådets stora rapport.
Nu gör han en kort paus, ler och skakar på huvudet:
– Jag var så naiv. *I feel foolish now.*
Vita huset under Donald Trump har, fortsätter han, visat sig arbeta metodiskt med tre tydliga syften: att rulla tillbaka så mycket som möjligt av Barack Obamas klimatinitiativ; att underminera forskares och vetenskapsmäns ställning, och att krympa det statliga inflytandet.
Omplaceringarna på inrikesdepartementet har skett med tydligt syfte att få folk att säga upp sig, ministern Ryan Zinke sa under ett senatsförhör att de var en metod för att minska personalstyrkan. Näst försvarsdepartementet är inrikesdepartementet med sina 70 000 anställda USA:s största.

Stämningen där, säger Clement, har blivit allt sämre och han jämför vad som sker där med nedmonteringen av miljömyndigheten EPA, numera ledd av klimatskeptikern Scott Pruitt.
Sabotagen av tjänstemännens arbete är ett av sätten att helt byta spår i USA:s klimatpolitik. Sedan han tillträdde för tio månader sedan har president Donald Trump lättat på en lång rad regleringar på miljöområdet och gett klartecken till oljeledningar. USA har lämnat Parisavtalet och kan snart vara det enda land i världen som inte står bakom det.
Mot den bakgrunden förvånades många när Vita huset i förra veckan släppte en klimatrapport som slår fast att människan ligger bakom klimatförändringarna. Konstaterandet borde vara okontroversiellt, men rimmar illa med Trumpadministrationens melodi.
Fram till omplaceringen hade Joel Clement ansvar för sammanställningen av den stora klimatrapport som enligt amerikansk lag ska göras vart fjärde år.
– Vi hade arbetat med den i flera år och dokumentet är, vågar jag påstå, det kanske mest genomarbetade och högkvalitativa just nu. En del av rapporten hade läckt i augusti, så i princip var den redan ute. Jag hade undrat hur Vita huset skulle hantera den.
Administrationen lät den passera med minimala ändringar.
– Förmodligen insåg de att det skulle bli mer uppståndelse om de ändrade i den. Och dessutom har administrationen bestämt sig för att ignorera allt som är vetenskap. Det här är vetenskap: så vem bryr sig?
Joel Clement kallar Ryan Zinke för ”fullständigt respektlös” gentemot både vetenskap och personal av opolitiska tjänstemän. Hans eget beslut att bli visselblåsare hade dock också ett annat skäl – amerikansk lag skyddar den som slår larm när amerikaners liv och hälsa är i fara.
– I och med att jag inte längre skulle kunna arbeta för de klimathotade byarna i Alaska riskerade människor att fara illa, kanske att dö. Jag var tvungen att gå ut och att göra det offentligt.
Reaktionerna lät inte vänta på sig.
Hans artikel i The Post fick tusentals peppande kommentarer, och han fick tackkort med över 10 000 namnunderskrifter. Åtta senatorer formulerade ett skarpt brev till USA:s motsvarighet till justitieombudsmannen där de bad om en omedelbar utredning av omplaceringen av Clement. Tre av USA:s främsta jurister på området, verksamma vid Georgetown University, har också gett honom sitt stöd.
Joel Clement blev tagen av stödets omfattning och värme, men skrattar avvärjande på en fråga om han grät: ”försök inte, det talar jag inte om!”
Två utredningar av hans fall pågår nu parallellt. Om den anmälan han gjorde som visselblåsare går på departementets linje tänker han stämma dem.
Det är i så fall inte första gången som Trumpadministrationens beslut och politiska intentioner fastnar i eller stoppas av rättsväsendet – det skedde till exempel med det uppmärksammade inreseförbudet – och Joel Clement har höga förväntningar på USA:s institutioner att stå emot sin president.
Den 4 oktober sa Joel Clement upp sig. Han tyckte inte att det var rimligt att skattebetalarna längre skulle stå för hans lön som räknenisse av oljebolagsintäkter. Han har också insett att han har blivit ett språkrör för vad som sker på myndigheter som sysslar med klimatområdet – och att det gäller att använda den rösten. Precis innan han tog planet till Europa tryckte han upp nya visitkort, där hans namn ackompanjeras av titeln ”klimatvisselblåsare”.
Men trots att han ursäktar sig för att låta ”hemskt deprimerande” ser Joel Clement också raka motsatsen:
– Trump har i USA gett upphov till en motmobilisering på lokala nivåer som i slutändan rentav kan ge en nettoeffekt som är positiv för klimatarbetet.

Även om det finns bolag och orter som gläds åt de uppluckrade regelverken så bedriver enskilda delstater och städer på många håll en alltmer ambitiös klimatpolitik, med skärpta utsläppsregleringar och incitament för förnybara energikällor. Samarbeten och nätverk är ofta mycket aktiva, som det mellan USA:s borgmästare. Tillväxten av arbeten är mycket större inom förnybar energi, inte kolindustri.
–Många av de största bolagen, också inom oljesektorn, vill kunna planera långsiktiga investeringar och är väl medvetna om vad som sker globalt. De vill ha stabilitet, inte ryckig politik.
Men, säger han, för ursprungsbefolkningen i Arktis handlar det inte om diffus politik – utan helt konkret om liv och död.
– Det är samma sak överallt, från Alaska till Puerto Rico. De som drabbas hårdast av klimatförändringarna är de fattiga och de icke-vita. Det har varit tydligt efter de orkaner som har drabbat USA bara i år.
Även om han själv har lämnat den federala apparaten råder Joel Clement klimatintresserade unga studenter att söka de statliga jobben.
– Det låter kanske konstigt att jag säger det, och just nu, men det är där politiken implementeras och där man kan göra något. Över hälften av inrikesdepartementets alla anställda går i pension inom tio år. Det är dags för ett generationsskifte där.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se
Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se"

"Fakta. Donald Trumps klimatpolitik
I juni meddelade Donald Trump att USA ska dra sig ur Parisavtalet. Formellt är USA kvar i avtalet till 2020 strax efter nästa presidentval.
Trump har dragit tillbaka flera av de åtgärder för miljön och klimatet som startades under Obamas tid, bland annat lagstiftningen för skydd av hav och vattendrag och Climate action plan som fokuserar på minskade utsläpp av växthusgaser.
Myndigheter och departement som hanterar klimatfrågor har fått sina budgetar nedskurna.
Regleringar för nationalparker och annan federal mark har ändrats så att exploatering och utvinning av fossila bränslen blir möjlig.
Stora oljeledningar färdigställs, som de kontroversiella Keystone XL och Dakota Access där ursprungsinvånare och andra protesterade under lång tid i Standing rock.
Begreppet ”klimatförändringar” har tagits bort från myndigheters hemsidor. Anställda på departement har uppmanats att i stället använda ”extremt väder”.
Kathreen Hartnett White som Trump har utsett till Vita husets topprådgivare för miljö och klimat sa i senatsförhör att hon tvivlar på sambandet mellan mänsklig påverkan och klimatförändring.
När Trump meddelade att USA skulle lämna Parisavtalet svarade delstatsguvernörerna i Kalifornien, Washington och New York med att bilda United States climate alliance. Målsättningen är att leva upp till Parisavtalet. I dag ingår 14 delstater i alliansen.
För första gången drabbades USA av två kategori 4 orkaner under samma år, Harvey och Irma. Irma hade vindar på 300 km i timmen i 37 timmar, den längsta period som satelliterna noterat. Harvey orsakade minst 82 dödsfall, den värsta översvämning som drabbat Houston och skador för 180 miljarder dollar, cirka 1 500 miljarder kronor. "

DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017

" Den åldrande Mugabe står inför sin värsta kris

Analys. Den politiska utvecklingen i Zimbabwe har gått in i ett nytt skede. Robert Mugabe har sparkat sin vicepresident Emerson Mnangagwa, som var den tyngsta bundsförvanten i det sargade regeringspartiet. Den åldrande despoten står nu inför sin största politiska kris i nutid.

En zimbabwisk bekant berättade att hennes pappa i staden Bulawayo köpt en flaska mousserande vin som han skulle öppna när Robert Mugabe inte längre är landets ledare.
Det var inför valet 2002 och skumpan ligger ännu på kylning.
Tre valcykler har passerat sedan dess. Valutan kollapsade i hyperinflation för tio år sedan och ekonomin, en gång en av de starkaste i Afrika, har sakta kvävts liksom demokratin som fått slut på syre. Den tidigare så energiske oppositionsledaren Morgan Tsvangirai är svårt märkt av cancer och omgärdas av fler dödsrykten än den 93-årige Mugabe, som sagt att han ska regera till graven.
Under dessa år har en maktkamp pågått mellan Robert Mugabe, den 42 år yngre hustrun Grace samt vicepresidenten Emerson Mnangagwa, 75. De två senare har stridit om successionsordningen medan Roberts främsta mål har varit att hålla sig själv kvar vid makten.
I veckan sparkades Mnangagwa som vicepresident och gick i landsflykt, ett par veckor efter att han petats som justitieminister. En politisk stiltje har blivit en storm i vardande och många undrar nu om vi inte ser början till slutet – med brasklappen att sådana utfästelser gång på gång kommit på skam i Zimbabwe. Mugabe har visat sig vara en fenomenal överlevare, både fysiskt och politiskt.
Nu har många faktorer ändrats.
Grace Mugabe har för första gången öppet sagt sig vara redo att stiga upp till vicepresidentposten och har därmed deklarerat sina politiska avsikter. Hon har stöd inom en del av regeringspartiet Zanu-PF, men är om möjligt än mer föraktad än sin make bland motståndarna.
Landet saknar en riktig valuta vilket gör det svårt att betala av potentiella nya motståndare inom etablissemanget, i synnerhet inom säkerhetssektorn. De skuldsedlar, ”bond notes”, som regeringen tryckt upp för att lösa kontantkrisen, har börjat falla i värde och kan dras in i en ny inflationsspiral.
Mugabe är verkligen en åldring. Världens äldsta statschef sover sig igenom många möten och när han är vaken visar han tecken på att gå i barndom. Besluten präglas av en grav paranoia. Han har öppnat falluckan för så många ur den innersta kretsen att det i dag finns fler politiska tungviktare på utsidan än inom Zanu-PF.
Mnangagwas fall är det mest dramatiska i sammanhanget. Han kallas för ”Ngwena”, krokodilen, av en anledning. Den tidigare chefen för underrättelsetjänsten var den som höll ihop bygget och fick vara kvar så länge för att han var så oumbärlig för Mugabe.
Exakt hur oumbärlig Mnangagwa var får vi snart veta. Ännu har han inte sagt mycket om sin politiska framtid men det faktum att han rest utomlands säger en del om hur stor klyftan nu är mellan de tidigare bundsförvanterna.
Nyhetsbrevet Africa Confidential påpekar att arméer i regimer som sprungit ur befrielserörelser sällan genomför kupper mot det politiska ledarskapet för att de militära och politiska maktcentrumen tenderar att vara så sammanflätade.
Men det är inte en kupp som tycks oroa Mugabe. I veckan arresterades en amerikanska i Zimbabwe efter att hon twittrat nedsättande om ledaren. Fyra zimbabwier har gripits efter att förra helgen ha häcklat Grace Mugabe på ett möte.
Dessa händelser visar att regimen är oroad över vad som kan komma från en yngre generation motståndare, på en annan spelplan än den traditionellt politiska. Gnistan kan tändas var som helst, när som helst.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017

" EU-sanktioner rubbar inte Maduros makt

EU:s riktade sanktioner mot Venezuela väntas inte rubba regimen. Så länge Kina och Ryssland fortsätter att låna ut pengar i utbyte mot oljereserver kommer regimen att fortsätta styra landet.

På måndag kommer EU att införa sitt vapenembargo mot Venezuela. Det innebär att inga av EU:s 28 medlemsländer får sälja vapen eller övervakningsutrustning till landet. Spanien, Italien och Tyskland har sedan tidigare stoppat sin försäljning på eget bevåg, men nu tvingas även Nederländerna och Österrike att sluta sälja vapen till Venezuela.
Vapenembargot lär däremot inte förändra något för regimen som sedan flera år köper 90 procent av sina vapen från Ryssland och Kina med förmånliga krediter. Det är också Ryssland och Kina som ser till att Venezuela inte försätts i statsbankrutt. Varje gång landet ställs inför ultimatum av sina andra långivare träder Ryssland in och erbjuder nya lån mot att Ryssland får del av Venezuela oljereserver.
Venezuela har världens hittills största kända oljereserv och ju djupare landet sjunker ned i sin ekonomiska kris, desto mer tvingas man att sälja ut. Bedömare menar att Ryssland i dag tagit över 40 procent av det venezolanska oljebolaget PDVSA och fått rättigheter att utvinna olja i Orinocofältet. Det gör att regimen får in ännu mindre pengar att köpa in mat och mediciner till befolkningen.
Många länder i Sydamerika menar att de handelssanktioner som USA, Kanada och EU beslutat om mot president Maduros regim är otillräckliga. Argentinas president, affärsmannen Mauricio Macri, vill att USA inför ett fullständigt handelsembargo mot Venezuela.
– Situationen blir bara värre och värre. Fattigdomen ökar för varje dag och folkhälsan blir bara sämre och sämre, sa Mauricio Macri i en intervju med Financial Times i veckan.
Han vill att USA slutar att köpa olja av Venezuela. Då skulle Venezuela implodera inom några månader, eftersom försäljningen till USA är regimens enda sätt att få in hårdvaluta.
USA:s president Donald Trump har tidigare sagt att det kan bli tal om ett oljeembargo, men har ännu inte valt att gå den vägen. Venezuelas hyperinflation fortsätter att vara den högsta i världen och befolkningen har inte tillgång till kontanter längre. Betalningar görs genom transaktioner mellan bankkonton.
Precis som USA har EU också bestämt sig för att rikta sanktionerna mot särskilda personer inom regimen. I USA har deras tillgångar frysts och inom EU är de från måndag förbjudna att göra affärer.
De senaste åren har regimen fängslat eller tvingat många av de främsta oppositionsledarna att lämna landet. Senast i förra veckan bad regimen Högsta domstolen att frånta vice talmannens politiska rättigheter.
Han har nu flytt till den chilenske ambassadörens residens i Caracas. Regimen anklagar Freddy Guevara för att ha uppmanat oppositionen att demonstrera mot regimen, vilket sedan några månader tillbaka är förbjudet enligt ett dekret från president Nicolás Maduro.

Henrik Brandão Jönsson
brandao@brandao.se "

"Fakta. Krisen i Venezuela
Venezuela befinner sig både i en politisk och djup ekonomisk kris – med brist på livsmedel, mediciner och till och med bensin i det oljerika landet.
Venezuelas socialistledare Nicolás Maduro genomförde i juli ett omstritt val till en konstituerande församling. Valet ledde till våldsamma protester, över 120 människor dog.
Oppositionen bojkottade valet och fortsätter att betrakta det vanliga parlamentet — som till skillnad från den nya församlingen valts av folket — som det enda rättmätiga. TT "

DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017

" Hemma hos dimhöljda bergens jättar

Gorillaungen stryker oberört förbi våra ben. Den stora alfahannen, silverryggen, visar nådigt upp sig inför våra blickar. Mamman leker med sin lilla baby. Vi är på besök hos bergsgorillorna i Rwanda, och man får nypa sig i armen för att förstå att det är på riktigt.

För bara trettio år sedan stod bergsgorillorna på gränsen till utrotning. De stora, vänliga jättarna inne bland Kongoskogarnas dimhöljda berg kunde inte överleva i fångenskap och varje hona födde för få ungar. Men framför allt var de starkt hotade av tjuvskytte, där i det fattiga och laglösa område som de bodde, Virungabergen i centrala Afrika. Som lägst var antalet nere på 254 apor, år 1981.
Sedan dess har många goda krafter förenats för att rädda dessa unika primater och i dag är bergsgorillornas antal uppe i uppskattningsvis 880 individer. Fortfarande anses de dock akut hotade.
– Men det har inte varit något tjuvskytte här i Rwanda sedan 1999, säger Francis Ndagijimana, vår guide för dagen, när han berättar om arbetet för att rädda djuren som vi nu ska besöka.
Vi är på gorillasafari i Rwandas Volcanoes national park, nära gränsen till Kongo-Kinshasa. Parken är den största av de nationalparker i området som bebos av bergsgorillor – de andra är Virungaparken i Kongo och Mgahinga- respektive Bwindiparkerna i Uganda.
Den största och – säger vår guide – mest välskötta ska dock vara den rwandiska parken. Det hade man kanske inte kunnat vänta sig med tanke på att Rwanda var ett land fullständigt i ruiner – ekonomiskt, socialt och kulturellt – efter folkmordet för endast 23 år sedan. Då landets majoritetsfolk hutu på uppmaning av landets extremistiska regering försökte döda samtliga invånare av minoritetsfolket tutsi, samt moderata hutuer. Men sedan dess har regering och befolkning i lilla bergslandet Rwanda arbetat stenhårt för att främja tillväxt och bekämpa motsättningar.
Det har dock inte på något sätt varit enkelt. På folkmordsmuseet i huvudstaden Kigali kan en liten, liten glimt anas av det helvete som rådde i Rwanda tidigare. Utanför museet ligger över 250 000 människor begravda i en enorm massgrav. En permanent utställning visar upp händelseutvecklingen inför och under det groteska folkmordet på sammanlagt uppskattningsvis 800 000 människor. I några montrar radas ett stort antal kranier upp, i en annan kläder – varav många blodfläckiga – från mordoffren. I en tredje avdelning hänger foton på några hundratal människor som dödades under de blott 100 dagar som folkmordet ägde rum.
Det hela är på alla sätt ofattbart, tragiskt bortom ord och samtidigt numera en ofrånkomlig del av det rwandiska samhället. Besökare i landet upptäcker snart att det är välordnat, rent och med noggranna, vänliga invånare, men att rädslan lurar alldeles under ytan. Rwandas regering har använt risken för nya extremistiska åsikter hos befolkningen som intäkt för att inskränka pressfriheten, tillåta fler mandatperioder för presidenten med mera.
Men varför då resa till ett sådant land? Märkt av ett horribelt folkmord och som delvis styrs som en diktatur? För något som gör Rwanda tillsammans med dess närmaste grannländer fullkomligt unikt: bergsgorillorna. En upplevelse så annorlunda det mesta man kan uppleva, eftersom man kommer så nära djuren, eftersom de är så stora, fredliga och på många sätt lika oss, och eftersom man därmed också stödjer landets utveckling.
Det finns många stora arrangörer av bergsgorillasafarier i och omkring Rwanda. Några drivs av svenskar. För att få ner kostnaderna bör man köpa flyg och hotell separat från gorillasafarin, eftersom paketresor från Sverige kan bli mycket dyra. Man bör dock i god tid innan resan

ta kontakt med olika safariarrangörer för att kontrollera att det finns plats för att följa med på utflykt till de stora djuren just under de dagar man är i landet. De allra flesta etablerade safariarrangörerna i området är seriösa, mycket hjälpsamma och imponerande snabba på att ordna plats åt besökare i någon safarigrupp.
Det viktigaste man behöver känna till inför safariplaneringen är att regeringarna i länderna där bergsgorillorna bor har bestämt att endast ett begränsat antal människor får besöka gorillorna varje dag, för att minska påverkan på naturen och stressen på djuren. Inskränkningen i antalet besökare visar med andra ord på ett tydligt ansvarstagande och gör att länderna kan fortsätta med denna verksamhet.
Tillstånden är förvisso riktigt dyra, bland annat för att bekosta viltvården, kunna bygga upp infrastrukturen för turisterna än mer – och för att kunna ge bidrag tillbaka till omgivande byar.
– Vi ger tillbaka 10 procent av intäkterna till lokalsamhället, så att folk här ser att gorillorna är till nytta även för dem, säger vår guide Francis som förklaring när vi skumpar fram med Toyotapickupen över den galet trasiga och steniga grusvägen som leder mot gorillaskogarna.
Vi har träffat honom nu i samband med samlingen inför utflykten, som äger rum klockan sju på morgonen och där alla besökande turister delas in i grupper. I vår grupp ingår ett äldre australiensiskt par och några tyskar.
– Jag valde att pensionera mig lite tidigare, berättar den långe vänlige australiensaren när vi talas vid. Jag hade arbetat så mycket – jag var förman på ett lager – och blev till slut sjuk av jobbet. Så nu reser vi runt världen i stället!
Oavsett anledning flockas människor från jordens alla hörn till denna unika upplevelse. Spänningen ligger tung i luften när vi går runt och småpratar, dricker sött kaffe med mjölk från en framställd termosbehållare och ser på en förberedande kulturuppvisning med några lokala dansare.
Sedan får vi lite information av guiden, bland annat om hur gorillorna låter när de är nöjda och fredliga – ett dovt brummande ”mmm-mmmbrh” – respektive när exempelvis honor med små ungar är lite retliga och vill passera förbi en – ett lite uppmanande ”ambh!-ambh-ambh!”. Vid sistnämnda läte bör man lugnt och försiktigt backa undan, mamma gorilla är egentligen inte fientlig, bara lite bestämd.
När färden startar utgår vi från en glänta och traskar sedan raskt framåt genom tät djungelvegetation, uppför gorillabergets halvbranta sluttning. Vi får hjälp av personal från arrangören att transportera vattenflaskor till hela gruppen och en viltvårdare svingar en machete framför oss för att bana väg. Vi klättrar över svampbeväxta trädstammar, förbi lummiga bambusnår och under hängande eukalyptuskronor. Det hela är ansträngande, men även de över 70 år gamla australiensarna klarar strapatsen.
Vi börjar närma oss och guiden hittar avätna bambuskott på marken.
– Gorilla beer! Gorillaöl! utbrister han belåtet.
Det visar sig att gorillorna kan bli lite salongsberusade av det söta bambuinnanmätet och söker ofta upp bambusnåren efter sin första upplevelse av växterna.
Så är vi plötsligt framme vid gorillorna. En annan viltvårdare har kommit fram före oss och via walkie-talkie rapporterat till vår guide var djuren har sitt läger för dagen. Vi får en snabb genomgång om vad som gäller – exempelvis att vi får stå nära gorillorna men måste backa om viltvårdarna säger till oss – och går sedan in till dungen där aporna befinner sig.
Och det är nästan ofattbart hur nära man kommer djuren. En liten apunge stryker förbi våra ben som om vi alltid varit där. En ung hona ligger och vilar med lite bambusnacks inom nära räckhåll. En väldig och vänlig silverrygg – alfahannen – går med bestämda rörelser med de karaktäristiska frambenen runt gruppen som för att visa upp sig.

Det häftiga är också hur likt oss de beter sig. En liten gorillaunge blir orolig och utstöter några gälla protester när några vuxna individer skojbråkar med varandra – precis som ens egna barn kan göra när man är i livlig, men fredlig, diskussion med en vän. En annan liten krabat klättrar gång på gång uppför en trädstam, hänger sig i en lian för att sedan pladask dimpa ner på mammas rygg. Så klättrar den lille upp igen, gång på gång. Och de slår sig verkligen för bröstet lite då och då, medan de små härmar de större med tafatta daskar mot sina späda bröstkorgar.
Frågan är efter ett tag vem som betraktar vem? De här gorillorna är inga djur i bur och de verkar mycket tillfreds och nöjda med sin situation, medan vi stressade stadsmänniskor står och begrundar dem, plåtar dem för glatta livet och sedan vänder hemåt, till jobb, jäkt och göromål. Lite så som den australiensiske mannen uttryckte. Onekligen känns det som att vi har tappat något som vi kanske, likt bergsgorillorna, en gång hade.
När vi sedan åker hemåt igen, bort från Volcanoes national park, dröjer sig en känsla kvar, som om man har fått med sig något verkligt värdefullt, något att förvalta omsorgsfullt långt efter att man lämnat de dimhöljda bergens gorillor.

Joakim Rådström "

"Se & göra Gorillasafari
Omistligt om än rejält dyrt. Tillstånd för att besöka gorillorna kan sökas på plats, exempelvis genom lokal guidebyrå och kostar cirka 12 000 kronor.
Ansvariga för tillstånden är Rwanda development board:
www.rdb.rw/tourism-and-conservation/gorilla-trekking.html
Folkmordsmuseet, Kigali
En tragisk och hemsk plats, men oumbärlig för att förstå Rwandas mörka nutidshistoria. Missa inte kortfilmen med överlevandes vittnesmål.
www.kgm.rw
Kivusjön
En dagsutflykt från Kigali, i västligaste Rwanda, ligger den vackert belägna Kivusjön. Sjön är varm och badvänlig och innehåller tack vare vulkaniska gaser inte den otäcka bilharziamasken.
Äta & dricka
Lunchbuffé
Rwandier äter ofta bara ett stort mål mat om dagen, men då äter de desto mer. All-you-can-eat-lunchbufféer är jättepopulära och brukar innehålla olika köttgrytor, kokbananer och ris. Smaksätt gärna med lokala chilioljan akabanga och skölj ned med rwandiskt Primusöl. Testa exempelvis Camellia tea house, KN 4 Ave, Kigali. Komplett lunchbuffé cirka 30 kronor.
Café Neo
När kulturchocken gör sig påmind kan det vara skönt att pusta ut under stråtaket på chica citykaféet Neo i Kigali. Här beställer man med fördel ljuvligt färskrostat kaffe sötat med honung, gärna med bananbröd till.
KG 7 Ave, Kigali
Shopping & nöjen
Caplaki Craft Village
Hantverksmarknad med ett flertal stånd som säljer rwandiska och andra afrikanska hantverk, masker och kläder.
KK 2 Ave, Kigali
Niyo Art Gallery
Konstgalleri med spännande verk från trakten. Konstnärerna arbetar också på plats.
513 St, Umuganda Road, Kigali

Bo bra
2000 Hotel Downtown Kigali
Fyrstjärnigt (nåja), stort, centralt beläget och med påpasslig service. Omelettkock vid frukost och kinesisk restaurang av hög klass för lunch och middag. Cirka 500–800 kronor per natt.
KN 82 St, Kigali.
www.2000hotel.com
Hotel des Mille Collines
Det legendariska hotellet där flyktingar undan folkmordet gömde sig när mordvågen pågick i Rwanda 1994, och som stod modell för filmen ”Hotel Rwanda”. Också fyrstjärnigt, men lyxigare än 2000 Hotel. Cirka 1 400–1 900 kronor per natt.
2 KN 6 Ave
www.millecollines.rw
Murugo Rwanda Hostel
Privata rum med badrum trots ”hostel” i namnet. Ansett som ett av de mest prisvärda i Kigali av många besökare. 300–400 kronor per natt.
KN 8 Street, Kigali
www.murugohostel.com
Resfakta
Resa hit
Billigast med exempelvis Ethiopian eller Turkish airlines via Istanbul, för cirka 5 200 upp till 7 200 kronor.
Bästa tiden
Den långa torrperioden äger rum från juni till mitten av september, och anses vara den bästa perioden att besöka landet.
Restid
Cirka 14 timmar enkel väg.
Tidsskillnad
Beroende på sommar- eller vintertid exakt samma tid som Sverige eller en timme före oss.
Språk
Kinyarwanda, engelska och franska. Franska brukade vara det stora officiella språket, men håller i dag mer och mer på att ersättas av engelska.
Valuta: 100 rwandiska francs (RWF) = en knapp svensk krona.
Prisnivå
Ett mål mat på en billig restaurant cirka 25 kronor. En öl 11 kronor. Motorcykeltaxi i Kigali cirka 5–20 kronor beroende på vart man ska. Hotell går på runt 700 kronor per natt för hotell av bättre medelstandard.
Ta dig runt
För den vågade är motorcykeltaxi ett alternativ, de finns överallt i storstaden Kigali, bara att vifta med handen så stannar någon. Passagerarhjälm tillhandahålls av förarna. För den mer sansade finns vanlig taxi också, men är cirka 15 gånger dyrare, eller hyrjeep med chaufför, som enkelt tar dig runt på landsbygden.
Bra att veta
Visum för svenskar kan ordnas på flygplatsen, kostnad cirka 240 kronor. Om du har vaccinerat dig mot gula febern måste du ta med dig vaccinationsintyg, annars får du en obligatorisk vaccinering vid passkontrollen, kostnad cirka 320 kronor.
Läs mer
Exempelvis guidebok ”Rwanda” från Lonely Planet eller Bradt, samt Philip Gourevitchs omistliga men hemska ”Vi vill upplysa er om att vi kommer att dödas i morgon tillsammans med våra familjer”, om folkmordet.

Bonusfakta
! Rwanda har världens högsta andel kvinnor i parlamentet – 64 procent. Kvinnor har också hälften av posterna i landets högsta domstol och flera företagsledare i landet är kvinnor. "

DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017

" Material misstänks ännu hållas hemligt

Pressen ökar på de brittiska och amerikanska regeringarna att lägga korten på bordet. Länderna tros sitta på hemlig information kring Dag Hammarskjölds död, hävdar Hammarskjöldkommissionen.

Nyligen lade FN fram en rapport om Dag Hammarskjölds död för 56 år sedan. Fallet har förblivit en gåta trots flera utredningar och misstanken om att han utsattes för ett attentat har inte kunnat avfärdas. Nu kommer uppgifter om att det fortfarande finns hemligstämplat material som inte har lagts fram kring fallet – i strid med FN:s uppmaning om att inget skulle undanhållas av medlemsländerna inför utredningen.
Den svenska generalsekreterarens plan kraschade minuterna efter midnatt den 18 september 1961 vid Ndola i dåvarande Nordrhodesia. Alla 16 ombord omkom. Samtidigt pågick Kongokriget för fullt.
FN-rapporten stärker teorin om att det var ett attentat. Där hävdas att det fanns en ”betydande mängd bevis” för att Albertina DC6, som den svenska diplomaten färdades i, hade skjutits ned i en skog nära Ndola.
USA och Storbritannien har meddelat att man har presenterat alla dokument som rör fallet. En uppgift som tillbakavisas av ordförande i Hammarskjöldkommissionen, Lord Lee of Crondall, skriver The Guardian. Kommissionen upprättades i syfte att få fram sanningen om Hammarskjölds död.
Enligt Lord Lee of Crondall har såväl USA som Storbritannien fortfarande upptagningar från avlyssnad radiotrafik kring flygkraschen som inte är redovisad. Nu har han skrivit till ländernas utrikesministrar, Boris Johnson i Storbritannien och Rex Tillerson i USA, där han kräver svar.
Lorden menar att det är ”osannolikt att det inte finns några utskrifter [av de avlyssnade meddelandena] i USA: s arkiv och kanske även i Storbritanniens arkiv”. Och att utskrifterna troligen innehåller hittills okänt och mycket relevant information.
”När de amerikanska myndigheterna svarade på Hammarskjöldkommissionens mycket exakta begäran om utskrifterna, svarade de att de hade ’dokument som svarade på din begäran’ men hävdade att de var hemliga”, skriver han i brevet.
Tidigare har även den belgiske parlamentsledamoten Benoit Hellings fört en kamp för att hemligstämplat material kring Hammarskjöld ska göras tillgängligt. Det framkom att så inte var fallet.
En av teorierna bakom kraschen är att planet attackerades av ett mindre plan av modellen Fouga, som tillhörde separatister från utbrytarområdet Katanga och som hade en belgisk pilot. Det är känt att belgiska legosoldater opererade i området.
Lord Lee of Crondall skriver i sitt brev att det nu, mer än 50 år efter denna tragiska händelse, är dags för USA och Storbritanniens regeringar att upphöra med mörkläggningen och lägga alla papper på bordet.

Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se "

"Bakgrund.
1961: FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld är en av nio svenskar som dör i en flygkrasch i Ndola (nuvarande Zambia). Totalt kräver kraschen 16 liv.
1962: FN presenterar en utredning som inte ger något tydligt svar om orsaken till kraschen. En tidigare utredning av nordrhodesiska myndigheter hade kommit fram till att orsaken var pilotfel. FN-utredningen byggde delvis på den tidigare utredningen.

2013: Hammarskjöldkommissionen, som består av en rad höga jurister, anser att nya uppgifter har framkommit och uppmanar FN att åter se över frågan.
2014: DN avslöjar att den svenska regeringen kommer att driva saken i FN:s generalförsamling. Regeringen har tagit del av hemligstämplade signalspaningsuppgifter från USA, som inte stöder teorin att kraschen var ett attentat.
2015: Sverige ligger bakom en resolution där medlemsländerna uppmanas ta fram all relevant information kring kraschen. En FN-panel kommer fram till att det finns omständigheter som bör utredas.
2016: Juristen Mohamed Chande Othman från Tanzania utses att sammanställa informationen från de handlingar som medlemsländerna tar fram.
2017: FN:s generalsekreterare António Guterres presenterar rapporten i början av september. "

DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017

" Norska staten inför rätta

Oslo. Den kontroversiella frågan om oljeutvinning i Arktis delar Norge och även landets största parti. Regeringens företrädare menar att den unika rättegången som startar på tisdag i Oslo är slöseri med tid och pengar.

Rättssal 250 i Oslo tingsrätt är den där Anders Behring Breivik ställdes inför rätta efter terrorattackerna 2011. Den här gången handlar det om en helt annan typ av rättegång, men den kommer att följas med stort allmänintresse. Miljöorganisationerna Greenpeace och Natur och ungdom har stämt norska staten för brott mot grundlagen.
På andra sidan står landets oljeindustri och en politisk majoritet. Landets tre största partier står bakom beslutet att exploatera de miljökänsliga områdena och Tina Bru, regeringspartiet Høyres talesperson i oljepolitiska frågor, anser att miljöorganisationerna kastar bort sin egen tid, pengar, och tar resurser från rättsväsendet i onödan.
”Norsk olje- och gasproduktion är inte i strid med grundlagen. Politiken är brett förankrad i stortinget”, uttalade Tina Bru i ett pressmeddelande när stämningen av staten blev känd och hon tillade att norsk olje- och gasutvinning är underkastad de hårdaste miljö- och klimatregelverk och är i linje med FN:s klimatmål.
Norge är splittrat i frågan. Flera mindre partier, däribland den konservativa regeringens stödparti, liberala Venstre, vill stoppa exploateringen och även socialdemokratiska Arbeiderpartiet är, även om man officiellt gett klartecken, delat.
Enorma intäkter och många arbetstillfällen står på spel. Över 30 000 norska jobb har försvunnit på grund av sjunkande oljepris. Oljefältet Johan Sverdrup i Nordsjön, där beslut om exploatering sedan länge är taget, beräknas kunna ge olja för upp till 1 500 miljarder kronor under 50 år, men också 800 miljoner ton koldioxid.
Hur mycket pengar och potentiella utsläpp som vilar på botten av Barents hav vet man inte ännu. Miljöorganisationerna menar att Norge

redan har olja så det räcker och att ytterligare exploatering, oavsett om Norge anser sig producera en renare olja, kommer att leda till mer utsläpp.
Många, både i Norge och utomlands, kommer att vara intresserade av att höra vad Oslo tingsrätt anser. Bland annat svenska Lundin Petroleum, som är ett av 13 bolag som fått rätt att börja borra i det omtvistade området enligt den 23:e licensrundan. Robert Eriksson, oljebolagets presstalesman, skriver i ett mejl till DN att företaget bedriver all sin verksamhet på den norska kontinentalsockeln i enlighet med Norges lagar på området och att det är värt att notera att inget oljebolag är inblandat i rättegången.
”Det här är en fråga som hanteras på ett professionellt sätt av Norges regering samt landets myndigheter och rättsväsende”, skriver Eriksson, som anser att företaget arbetar aktivt på miljöområdet och har lyckats minska sin koldioxidintensitetsnivå till en av de lägsta i branschen.
Han vill inte spekulera i vad konsekvenserna skulle bli med en fällande dom. Men om miljöorganisationerna går segrande ur striden är det sannolikt att oljebolag som investerat miljarder i borrningen kan komma med skadeståndskrav på den norska staten. Oavsett utfallet i tingsrätten lär den här processen vandra till högre instanser och pågå i flera år.

Jens Littorin
jens.littorin@dn.se "

"Fakta. Licenser att borra i omstritt område

I januari 2015 utlyste det norska olje- och energidepartementet den 23:e licensrundan, där oljebolag kunde söka rättigheter att borra i områden i Barents hav.
Licensen rör 57 fält eller delar av fält. 34 av dem finns i de omstridda delarna i sydöstra Barents hav, 20 i andra delar av havet och tre fält väster om Norge. I maj 2016 fick 13 bolag licenser, däribland svenska Lundin Petroleum, som redan inlett sina provborrningar. "

DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017

Greenpeace hoppas vinna målet med hjälp av grundlagen

Opinionen i Norge växer mot att staten tillåter oljeborrning i känsliga områden – samtidigt som man skriver under klimatavtal. Andra stater måste ta ansvar och trycka på, menar miljöorganisationer. – Vi tycker att det är konstigt att Sverige är tyst i den här frågan, säger Frode Pleym, Sverigechef för Greenpeace.

Den 22 april i fjol undertecknade Norges miljö- och klimatminister Vidar Helgesen klimatavtalet från Paris. En månad senare gav den norska regeringen 13 bolag tillstånd att börja leta olja och gas i nya områden av Barents hav. Norrmannen Frode Pleym, chef på Greenpeace Sverigekontor på Söder i Stockholm, lutar sig framåt och pekar på A4-arket som ligger framför honom på bordet. Paragraf 112, som skrevs in i den norska grundlagen så sent som 2014, säger: ”Alla människor har rätt till en miljö som säkerställer hälsan och till en natur där produktionskapacitet och mångfald bevaras. Naturens resurser skall fördelas på grundval av ett långsiktigt och mångsidigt övervägande som skyddar denna rätt även för kommande generationer. Medborgarna har rätt till kunskap om tillståndet och naturmiljön och effekterna av planerade och genomförda insatser i naturen, så att de kan skydda sina rättigheter enligt föregående stycke. De statliga myndigheterna ska genomföra åtgärderna som genomför dessa principer.”

Detta är formuleringarna som är upphov till den unika rättegången i Oslo tingsrätt. Greenpeace och Natur och ungdom (Norges största miljöorganisation för unga) har stämt norska staten för brott mot grundlagsparagrafen och Parisavtalet. ”Ologiskt” är ordet som återkommer gång på gång när Pleym beskriver den norska statens agerande.

– Norge kan inte skriva under ett avtal om ett 1,5-gradersmål samtidigt som man börjar borra i detta det mest känsliga området, där havsisen i Arktis är på sin lägsta nivå någonsin. Ett oljeutsläpp i detta område skulle få katastrofala följder för miljön, säger han.

Enligt Pleym har Norge redan olja så det räcker och exploateringen hävdar han bara ytterligare kommer att försena omställningen av industrin, där han menar att Norge redan hamnat på efterkälken.

Stämningen har finansierats bland annat genom så kallad crowd funding och flera jurister ställer upp gratis. För det är inte bara miljöorganisationer som reagerat. Över 400 000 namnunderskrifter har samlats in och tidigare i år demonstrerade tusentals personer med kända norrmän som författaren Karl-Ove Knausgaard och flera partiledare i spetsen på Oslos gator.

Exploateringen av de fiskrika vattnen i Barents hav blev också en viktig valfråga, men eftersom den konservativa regeringen med Høyre och Fremskrittspartiet sitter kvar vid makten och även landets största parti, Arbeiderpartiet, sagt ja till provborrning går planerna vidare.

Pleym menar att den norska staten sitter i knät på oljeindustrin.

– Den norska oljeindustrin är fortfarande mycket mäktigare än alla de motintressen som finns och då talar jag inte om miljöintressen. Den norska oljepolitiken stavas Statoil, säger Pleym och syftar på det statliga oljebolaget.

Samtidigt har staten tagit initiativ i andra miljöfrågor. Norge brukar kallas världsmästare i elbil och i januari i år var 37 procent av alla nya norska privatfordon eldrivna. Pleym medger att denna utveckling och beslutet att investera oljepengar i fonder som bromsar avverkningen av regnskogen i Amazonas är goda initiativ, men att de är små i jämförelse med vad Norge kunde och borde göra. Han anser också att Sverige har en roll att spela i sammanhanget.

– Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Vi tycker att det borde vara i Sveriges intresse att lägga press på Norge för att få ett fossilfritt grannland. Att Sverige är tyst i den här frågan, det tycker vi är konstigt, säger han.
I Norge finns en juridisk debatt kring om det verkligen är rätt att pröva denna grundlagsfråga i tingsrätten. Greenpeace anser att så är fallet och Pleym avfärdar bestämt att rättegången skulle vara en av organisationens många spektakulära aktioner för att skapa uppmärksamhet.
Han säger att opinionen i Norge har börjat svänga rejält och pekar på att en opinionsundersökning från i somras visar en majoritet av norrmännen för första gången vill lämna en del av oljan kvar i marken för att rädda klimatet.
Han tror på en rejäl chans att vinna målet. Det skulle, menar han, skapa det största skiftet i den norska oljepolitiken sedan det första ”svarta guldet” hittades för 50 år sedan och även få internationella konsekvenser. Det lär även en seger för staten få. Om Norge får fortsätta sin exploatering av Arktis lär andra länder följa efter.
– Det är därför den här rättegången är så viktig. Om Norge tillåts göra något som är ett hån mot det viktigaste klimatavtalet vi någonsin haft, då tar inte världens stater och regeringar det ansvar som måste tas med tanke på frågans dignitet, säger Pleym.

Jens Littorin
jens.littorin@dn.se "

DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017

" Gänguppgörelserna med skjutvapen ökar

Det senaste halvåret har Köpenhamn drabbats av nästan 40 gängrelaterade skjutningar. Trots att polisen infört visitationszoner och patrullerar med mobila polisstationer i utsatta områden har våldet eskalerat.

– Slutet kommer när tillräckligt många av dem är i fängelse, säger Torben Svarrer, polisinspektör vid Köpenhamnspolisen.
Mjølnerparken ligger väl synlig från flera av bostadshusen i stadsdelen Nørrebro i Köpenhamn. Den 9 november besköts tre män i parken, varav en dog. Det är tredje gången på kort tid som en skottlossning äger rum här.
– Det är här de är uppvuxna. Många är födda i området och har sina familjer här, säger Svarrer.
Sedan sommaren har våldet eskalerat med 38 gängrelaterade skjutningar, varav tre med dödlig utgång, enligt Torben Svarrer, som hanterar all utredning rörande den organiserade brottsligheten.
– Den 12 juli kunde vi se början på en konflikt som fortfarande pågår. Gängen har en historik och känner varandra sedan tidigare. Då kan det vara så att de blir oense om något.
– Men just nu är det bara hämnd på hämnd på hämnd från tidigare skjutningar.
I slutet på oktober beskjuts tre män utanför ett vandrarhem i närheten av Mjølnerparken, en 30-årig man dör. Några dagar senare beskjuts en 20-årig man i en bil. En i mannens nära släkt har kopplingar till kriminella, men 20-åringen, som dör, är inte känd av polisen sedan tidigare.
Mindre än en vecka senare sker en skottlossning vid Mjølnerparken. En 22-åring avlider av sina skador, en 25-åring skottskadas och en 19-

åring skadas lindrigt. Då är spåren av skottlossningen utanför vandrarhemmet fortfarande kvar.
En rad åtgärder har satts in för att stoppa det dödliga våldet. Flera stadsdelar i Köpenhamn ingår i polisens så kallade visitationszoner, mobila polisstationer kör runt och både civil och uniformerad polis rör sig flitigt på utsatta platser.
En 21-årig man som arbetar i en butik i området och vill vara anonym, berättar att han slutat räkna antalet gånger han visiterats. Gängvåldet har ökat den polisiära närvaron, men trots det känner han sig inte trygg.
– Vi stänger butiken tidigare nuförtiden. Vi är rädda för att bli hotade av de kriminella och upplever inte att polisen har kontroll över situationen.
– Men jag har blivit visiterad mer än 20–30 gånger. Så fort de ser att jag har svart hår så visiteras jag. Jag känner mig utsatt både från polisen och från de kriminella gängen, säger han.

TT "

"Fakta. Visitationszoner
Sedan i juli kan Köpenhamnspolisen visitera vem som helst inom visitationszonerna utan misstanke om brott. Beslutet om zonerna förlängs efterhand och fattas av polisdirektören. Hittills har 3 300 personer visiterats. 125 stickvapen, 36 slagvapen och 41 skjutvapen har beslagtagits.
Källa: Köpenhamnspolisen "

DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017

" Dödstalet befaras stiga efter jordskalv

Minst tretton personer har hittills dött och drygt 50 personer skadats i samband med en jordbävning i gränsområdet mellan Iran och Irak på söndagskvällen.

Den statliga iranska tv-kanalen IRINN rapporterar att sju personer dödats och många har skadats. Räddningstjänst har skickats till västra delen av Iran.
– Skador har rapporterats i åtminstone åtta byar. I vissa andra byar är det problem med elen och telefonnätet är skadat, säger Morteza Salim, chef för iranska Röda halvmånen, till tv-kanalen.
Iranska myndigheter befarar att antalet dödsoffer och skadade kommer att stiga eftersom många människor tros ligga under rasmassor från hus som kollapsat.
Minst sex personer har dött och många skadats i irakiska Kurdistan efter det kraftiga jordskalvet, uppger kurdiska myndigheter för - Reuters. Enligt den kurdiska tidningen Rudaw har drygt 50 personer skadats i staden Darbandikhan, som ligger drygt två mil från Halabja.
Jordbävningen inträffade enligt USA:s geologiska institut strax efter klockan 21 lokal tid på söndagen drygt 32 kilometer sydväst om staden Halabja.
Enligt institutet har jordbävningen en magnitud på 7,2. Halabja har drygt 200 000 invånare och ligger 11 kilometer från den iranska gränsen.
Skalvet kändes av även i den irakiska huvudstaden Bagdad och många invånare rusade ut från sina hus i panik.
– Jag satt med mina barn och år middag och plötsligt dansade byggnaden i luften. Jag trodde först att det var en stor bomb men sedan

hörde jag alla runt omkring mig skrika ’jordbävning!’, säger Majida Ameer i Bagdad till nyhetsbyrån Reuters.
Även i Israel och Turkiet ska jordbävningen ha känts av.
Jordbävningens epicentrum ligger i ett bergigt område som inte har särskilt mycket bebyggelse.
– Just här är det väl ingen höghusbebyggelse, men husen är inte byggda för att klara sådana här kraftiga skalv. Det här är en lika kraftig jordbävning som på Haiti och där dog 250 000 människor, säger Ari Tryggvason, seismolog vid Uppsala universitet till TT.
Området har drabbats av jordbävningar tidigare.
– Det ligger precis vid en plattgräns. Här är det jordbävningar ganska regelbundet, så det är inte oväntat på så sätt, säger Ari Tryggvason till nyhetsbyrån.

Carl-Johan Kullving
carl-johan.kullving@dn.se "

DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017

" Finland laddar inför bankflytten

Inom ett år ska Nordeas huvudkontor vara på plats, vilket blåser upp Finlands banksystem till fyra gånger BNP.

Flyttlasset från Stockholm ska enligt Nordeas plan gå till det gamla industriområdet Vallila i norra Helsingfors.
– Det heter Vallgård på svenska, vårat Wall Street, säger Ari Kaperi, Nordeas Finlandschef.
Här har Nordea redan nästan 4 000 anställda. På andra sidan gatan har den finländska bankjätten OP samlat nästan lika stora styrkor.
Banktjänstemännen i Vallgård utgör drygt en tredjedel av alla banktjänstemän i Finland.
Ari Kaperi säger att han förstår de känslor och starka reaktioner som Nordeas flyttbeslut har väckt i Sverige.
– Kunder är människor och de tolkar det här med känslor. Det måste vi förstå.
På Finlands finansmyndigheter jobbar man samtidigt hårt för att vara redo att hantera bankjätten. Med Nordeas huvudkontor följer ansvaret för att garantera insättningar på i runda slängar 80 miljarder euro. Det kan jämföras med de cirka 55 miljarder euro i insättningar som Finland garanterar före Nordeas ankomst, enligt Tuija Taos, generaldirektör på Verket för finansiell stabilitet i Helsingfors.
– Det betyder att vi måste ha en större fond för insättningsgarantier, säger hon.
Som yttersta garant i en Nordea-kris – när aktieägare, långivare, EU:s resolutionsfond och kunder tagit första smällarna – står efter flytten finländska skattebetalare.
– Självklart ökar den strukturella risken, säger Tuija Taos.
– Men om det går så långt kommer troligen eurozonens skyddssystem att hjälpa Finland, säger hon.
TT "

DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017

" Oljemiljarder ger schejker konstfernissa

Abu Dhabi. Louvren har fått ett systermuseum i emiratet Abu Dhabi. I den spektakulära sfäriska byggnaden samsas oskattbara antika föremål med verk av Leonardo och van Gogh. Men kvinnorna lyser med sin frånvaro och projektet har kritiserats för usla villkor när arbetarna byggde museet.

På håll liknar Louvre Abu Dhabi en perforerad, upp- och nedvänd wokpanna; en stark kontrast mot oljeemiratets övriga skrytbyggen som nästan uteslutande är skyskrapor i stål och glas.
Under det lågt välvda taket kan allmänheten nu ta del av ett kräset urval av vår civilisations konstskatter, från 5 000 år gamla figuriner från Baluchistan, över Leonardo da Vincis och Vincent van Goghs mest kända verk till ett konstruktivistiskt torn i kristallglas signerat den kinesiske konstnären Ai Weiwei. Arbetet med att bygga museet och få föremålen på plats har tagit ett drygt decennium och kostat uppemot 20 miljarder kronor.
I förra veckan satt de ansvariga på scenen i museets auditorium. Redo att möta de hundratals journalister som tagit sig till Abu Dhabi för att bevaka helgens spektakulära invigning, där bland andra Frankrikes president Emmanuel Macron var med. Tre av de sex personerna på podiet är högt uppsatta tjänstemän i den franska kulturvärlden som Abu Dhabis kungahus anlitat för att driva projektet.
Det var i början av 2000-talet som Abu Dhabis kronprins Muhammad bin Zayed kläckte idén att bygga ett slags globalt nationalmuseum i detta diminutiva schejkdöme som är en del av Förenade Arabemiraten. Han visste att det tack vare oljeinkomsterna fanns pengar i övermått att köpa konst för. Däremot saknades kunnandet om hur ett museum av denna omfattning anläggs och drivs.
Därför gjordes en överenskommelse med världens mest besökta museum, Louvren i Paris. Ett avtal som också innefattar tolv andra ledande museer i Frankrike. Uppgörelsen innebär bland annat att Abu Dhabis nya konstmuseum under trettio år framåt ska få låna konstföremål från dessa institutioner. Dessutom får Abu Dhabi rätt att använda varumärket ”Louvren”. För detta har Abu Dhabi betalat motsvarande 4,4 miljarder kronor.
Ytterligare sex miljarder har det kostat att anlita staben av experter från Frankrike. De franska rådgivarna förbinder sig att producera fyra separatutställningar per år under en femtonårsperiod, och ta hand om de 300 ovärderliga föremål som lånats ut. Dessutom är museet i full färd att skaffa egna verk och tavlor. Sex kuratorer reser jorden runt på auktioner och konstmässor för att fylla samlingarna.
Den mest uppmärksammade personen vid presskonferensen är den franske arkitekten Jean Nouvel, som fick uppdraget att rita museet.
– Jag inspirerades av ljuset som bryter in genom palmbladens lövverk i en oas. Min vision var att skapa ett regn av ljus, säger Nouvel, en kalhövdad man i svart kostym och dito polotröja.
Det åstadkom han genom att foga ihop nära 8 000 flerhörniga stålprofiler till en kupolformad byggnad. Konstruktionen väger lika mycket som Eiffeltornet, cirka 7 000 ton. Under rundvalvets hägn ryms ett kluster av vitmenade gallerier där Jean Nouvel har utnyttjat närheten till Persiska viken – Louvre Abu Dhabi ligger ju bokstavligt talat på stranden till en sandö.
Vid pressträffen representeras Abu Dhabi av Muhammad Khalifa al-Mubarak som leder det statliga turistbolaget, och av Hissa al-Dhaheri, arabist och universitetslektor som ansvarar för museets utbildningsprojekt.
Men det är de franska gästerna som talar mest. Det fälls många högtravande ord om ”kulturernas korsbefruktning” och ”motbilder till det globala barbariet”. Men när den galliska esprin slutligen tystnar

avslutas presskonferensen. Utan att journalisterna fått tillfälle att ställa en enda fråga.
Nog för att det finns saker att dryfta. Museiprojektet har nämligen förföljts av svidande kritik av förhållandena för de byggnadsarbetare som förverkligat schejkernas och monsieur Nouvels grandiosa planer. Egentligen är exploateringen av arbetare inget som är speciellt för Louvre Abu Dhabi. Så ser det ut i alla Gulfstater. Välfärden för de cirka 1,5 miljoner invånarna i Förenade Arabemiraten – och för de närmare 20 miljoner turister som kommer hit varje år – vilar helt och hållet på de drygt sju miljoner gästarbetare, främst från länder i Sydasien, som sköter jobben i servicesektorn och i byggindustrin. Migrantarbetarna är ofta i klorna på rekryteringsföretag som kräver stora summor för att förmedla jobb. De arbeten som erbjuds är dåligt betalda. Arbetsdagarna är långa och skyddsanordningarna obefintliga.
År 2009, när grunden nätt och jämnt lagts för museibyggnaden, publicerade människorättsorganisationen Human Rights Watch en rapport som beskrev de slavliknande arbetsvillkoren.
Några amerikanska konstnärer reagerade på rapporten och bildade en aktionsgrupp, Gulf Labor Artist Coalition (GLAC). Deras främsta fokus var egentligen det samarbetsprojekt som Abu Dhabi inlett med Guggenheimmuseet i New York och som väntades leda fram till byggandet av ett ”systermuseum” likt Lovure Abu Dhabi.
GLAC lyckades sätta press på Abu Dhabis turistbolag att inrätta en uppförandekod och att förbättra arbetarnas boende. Men koden har inte omsatts i en bindande lag och GLAC:s kritik mot projektet kvarstår. Guggenheimmuseet i Abu Dhabi är ännu så länge inte mer än ett hål i marken – enligt obekräftade uppgifter har de sjunkande oljepriserna tvingat de ansvariga att lägga projektet på is.
Efter presskonferensen i Louvre Abu Dhabi ordnas en visning av museet. Saskia Trebing, redaktör på den tyska konsttidskriften Monopol tillhör en grupp experter som bjudits in i samband med invigningen. Hon ser lite villrådig ut när guidningen avslutats:
– Det är ju en ambitiös samling föremål, men jag ser ingen linje eller idé – möjligen att imponera, att visa kraft och storhet. Och av alla konstnärer som ställer ut är bara två eller tre kvinnor, säger hon.
Urvalet är dessutom medvetet kyskt. Museichefen Manuel Rabate säger att nakenhet presenteras ”med respekt för (den muslimska) kulturen”. Därför representeras söderhavsmålaren Paul Gaugain inte av sina sedvanliga barbröstade polynesiskor, utan med tavlan ”Les enfants luttant” som föreställer två småpojkar i en brottningsmatch.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

" **Louvre Abu Dhabi.**
Konstmuseet Louvre Abu Dhabi har 600 egna föremål och 300 som lånats från Louvren och andra franska institutioner.
Museet är en del av en stor kultursatsning som Abu Dhabi gör på ön Saadiyat strax utanför stadskärnan. Bland annat planeras en filial till Guggenheimmuseet.
Abu Dhabi ingår i Förenade Arabemiraten, sju schejkdömen på Arabiska halvön som är världens sjunde största oljeproducent. Källa: DN "

DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017

" Vad Europa kan lära av Japan

Japan har i decennier setts som ett land som förlorat sin dynamik. Men det stämmer inte. Tar man hänsyn till demografin och den låga andelen i arbetsför ålder framstår landets prestationer som imponerande.

Demografi är inte något som är ödesbestämt, i varje fall inte helt och hållet. Över århundraden kan politiken påverka beslut om barnalstrande, och migration kan förvandla ett land, vilket USA:s erfarenheter visar. Men över kortare tidsperioder måste man ta demografiska trender för givna, och de kan ha djupgående inverkan på tillväxten. Ändå förbiser man ofta demografiska faktorer inom den ekonomiska rapporteringen, vilket medför avsevärda skevheter i bedömningarna av olika länders ekonomiska utveckling. Ingenstans är detta mer uppenbart än i Japan.

Eftersom den faktiska produktionen – det viktigaste måttet på ekonomisk prestation – har ökat med bara omkring 15 procent sedan år 2000, eller mindre än en procent per år, tycks Japan utan vidare vara den minst dynamiska bland världens viktigaste ekonomier. Men om man tar hänsyn till Japans demografi – landets befolkning i arbetsför ålder har minskat med nästan en procent per år sedan början av detta århundrade – är det ett remarkabelt resultat.

Faktum är att Japans tillväxttakt per person i arbetsför ålder är närmare 2 procent – mycket högre än i USA eller Europa. Visserligen har den amerikanska ekonomin vuxit med över 35 procent sedan år 2000, men dess befolkning i arbetsför ålder har också vuxit betydligt, vilket gör att den årliga tillväxttakten per person i arbetsför ålder bara är omkring 1 procent.

Denna indikator – tillväxttakt per person i arbetsför ålder – används inte särskilt mycket av ekonomerna, som i stället inriktar sig på BNP per capita. Med det måttet presterar Japan ungefär lika bra som Europa och USA. Men även om per capita-indikatorer är användbara för att bedöma ett lands konsumtion ger de inte en rättvisande bild av tillväxtpotentialen, eftersom de inbegriper de äldre och de unga, som inte bidrar till produktionen. Inte ens i Japan, med dess höga förväntade levnadslängd, bidrar de som är över 70 år särskilt mycket till produktionen.

Mot bakgrund av sin snabbt vikande potential har Japan alltså varit enastående framgångsrikt. En nyckelfaktor för detta är att man har satt en växande del av befolkningen i arbetsför ålder i arbete: arbetslösheten ligger i dag på den rekordlåga nivån mindre än 3 procent, och nästan 80 procent av dem som kan arbeta har ett jobb, att jämföra med omkring 70 procent för Europa och USA.

Japans prestation, med full sysselsättning och hög jobbtillväxt under de två senaste årtiondena, är desto mer anmärkningsvärd med tanke på den nästan permanenta deflationen under samma tid (de flesta priserna är än i dag lägre än för 15–20 år sedan). Det borde vara en tankeställare för dem som hävdar att deflation innebär en outhärdlig belastning på ekonomin.

De japanska erfarenheterna utgör viktiga lärdomar för Europa, där den demografiska framtiden i hög grad ser ut som Japans förflutna. Eurozonens befolkning i arbetsför ålder har inte vuxit alls de senaste åren, och den kommer snart att börja avta i en takt som liknar Japans under den senaste generationen. Det verkar osannolikt att immigrationen kommer att ändra på den trenden.

En första lärdom av det som har hänt i Japan är att tillväxt inte nödvändigtvis ligger utom räckhåll, trots eurozonens problem med att skapa inflation i ett åldrande samhälle karakteriserat av alltför högt sparande. Mot bakgrund av Japans tillväxt utan inflation bör den

europeiska centralbanken i stället inse att dess mål – en inflation ”nära 2 procent” – kanske när allt kommer omkring inte är så viktigt. Som eurozonen är konstruerad kommer ECB hur som helst inte att ha något annat val än att upphöra med sina obligationsköp om ett år eller så. Det betyder att ECB inte kommer att kunna följa i den japanska centralbankens fotspår, alltså att fortsätta att köpa upp stora mängder statsobligationer utan någon synbar ökning av inflationen.
En annan lärdom är att ett land med stort överskott av sparande kan hantera en hög statsskuld, eftersom den kan finansieras internt. Det behöver inte betyda att det vore önskvärt att öka den skulden. Den japanska statsskulden är nu mer än 150 procent av BNP (även när man tar hänsyn till de stora finansiella tillgångarna hos statligt ägda kreditinstitut) och fortsätter att öka på grund av stora finansiella underskott.
Därmed kommer vi till en sista lärdom att hämta hos Japan: i en ekonomi med låg tillväxt kan skulden i förhållande till BNP snabbt växa okontrollerat. Lyckligtvis ser det ut som om denna lärdom redan har trängt in, eftersom det genomsnittliga underskottet i eurozonen nu uppgår till bara omkring 2 procent. Kravet i stabilitets- och tillväxtpakten att budgetunderskott inte får överskrida 3 procent av BNP tycks ha haft åtminstone en viss verkan när det gäller att stabilisera skuldkvoten.
Eurozonens struktur medför gränser för användningen av såväl finanspolitik som monetär politik. Detta bör förhindra en alltför stor skuldtillväxt och i slutändan göra det lättare för eurozonen att hantera en framtid där det enda sättet att bibehålla tillväxt är att fullt ut utnyttja ekonomins vikande demografiska potential.

Daniel Gros chef för tankesmedjan Centre for European Policy Studies i Bryssel.
Översättning: Mats Dannewitz Linder "

DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017

" Despoter med Nato i kikarsiktet

Egentligen är det inte så märkligt att Turkiets president Recep Tayyip Erdogan och hans ryska kollega Vladimir Putin uppskattar varandra. De har byggt liknande auktoritära samhällsmodeller, där yttrandefrihet och rättsstat är ytterst begränsadeinslag. På måndagen träffades de i Sotji, det åttonde mötet på drygt ett år.

Viktigaste punkt denna gång ska ha varit Turkiets beställning av det ryska luftvärnssystemet S-400. Fast vänta nu: Turkiet är en del av den västliga försvarsalliansen Nato sedan 1952. Att köpa av något annat medlemsland, som USA, borde vara mer naturligt.
Sedan Rysslands annektering av Krim och överfall på Ukraina har relationerna mellan Nato och Moskva bara blivit värre. USA och EU har infört sanktioner, bland annat mot ryska vapentillverkare. Dessutom kan S-400 inte integreras med Natos radarnät.
Affären har även andra komplikationer. 2013 försökte Turkiet köpa missilförsvarssystem av Kina, vilket redan det var konstigt, men det stöp bland annat för att Ryssland ägde tekniken. Nu vill Erdogan ha en del av S-400-tillverkningen i Turkiet, för att stärka den inhemska försvarsindustrin, men det är Putin inte intresserad av.
Erdogan är uppenbart ute efter att irritera Nato. Efter det gåtfulla kuppförsöket sommaren 2016 inledde han en häxjakt på oppositionella. Tiotusentals har fängslats eller fått sparken, vilket västvärlden har varit fräck nog att kritisera. Den turkiske presidenten har förgäves krävt att USA utlämnar exilpredikanten Fethullah Gülen, påstådd komplottledare. Flera hundra turkiska officerare och diplomater har dessutom sökt och fått asyl i andra Natoländer, och Erdogan har spärrat in tyskar och amerikaner som hämnd.

Med Ryssland blir förhållandet i stället alltmer vänskapligt. Länge var inbördeskriget i Syrien en stötesten, Putin höll diktatorn al-Assad under armarna och Erdogan ville störta honom. Men Turkiets stora prioritering har varit att hålla nere kurderna, och Ryssland har tagit chansen att så split inom Nato.
Nato och Turkiet har haft god nytta av varandra. Men Erdogan har valt en oroande väg. Kan han slopa demokratin kan banden till Nato också vara i fara.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017

" Kamp mot klockan för att hitta fler överlevande

Fler än 450 människor har omkommit och minst 7 100 har skadats i jordbävningen vid gränsen mellan Iran och Irak. På måndagskvällen sökte räddningspersonal efter överlevande som sitter fast under rasmassor. Dödssiffran befaras stiga ytterligare.

Jordbävningen inträffade strax efter klockan 21 på söndagskvällen drygt 32 kilometer sydväst om staden Halabja i nordöstra Iran. Epicentrum ligger i ett bergigt område som inte har särskilt mycket bebyggelse.
– Mina två barn sov när huset började falla samman på grund av skalvet. Jag tog tag i barnen och sprang ut på gatan. Vi tillbringade flera timmar där innan hjälparbetare flyttade oss till en skolbyggnad, berättar Hojjat Gharibian i staden Qasr-e Shirin, för nyhetsbyrån Reuters.
Ett dygn senare pågick en kamp mot klockan när räddningspersonal försökte befria människor som fastnat under raserade byggnader. Då hade 452 döda människor hittats. Minst 7 100 har skadat.
Under måndagen uppgraderades skalvet från 7,2 till 7,3 på Richterskalan. Enligt beräkningar som bygger på bland annat magnituden, djupet och byggnationen i området, kan man befara uppemot tusen dödsoffer.
Militär har skickats ut för att hjälpa till i räddningsarbetet, som försvåras av att vägar förstörts av skalvet och i jordskred.
Mer än 200 dödsoffer fanns i staden Sarpol-e-Zahab, runt 15 kilometer från den irakiska gränsen. Delar av stadens största sjukhus förstördes,

men hundratals skadade människor kunde ändå tas omhand, rapporterar statlig iransk tv.
Den lokala politikern Farhad Tajari, som själv förlorat 15 familjemedlemmar och släktingar, säger att det är kaos i hela staden. Rädslan för efterskalv är stor, rapporterar lokala medier. I den iranska provinsen Kermanshah, som drabbats värst av jordbävningen, stannade många människor ute på gatorna.
– Alla står utanför sina hus, det är kyligt här nu. Folk har tagit med sig täcken, kuddar och varma kläder för att övernatta utomhus i natt, säger Sveriges Radios reporter Shaho Mwany, som befinner sig i det drabbade området.
Ett stort antal byggnader har skadats och enligt en iransk hjälporganisation behöver 70 000 tak över huvudet.
Telefonnätet har skadats och anhöriga hade svårt att komma i kontakt med familjemedlemmar i de drabbade byarna.
Utrikesminister Margot Wallström (S) utlovar svenskt stöd om det kommer en begäran från Iran.
– Vi följer det här väldigt noga och det verkar oroväckande med många offer, säger hon till TT.
– I samma ögonblick som de önskar stöd eller hjälp eller någonting som vi kan bidra med så kommer vi självfallet att göra det. Det gäller ju också att vi alla hjälps åt för att stötta och lindrar nöden just nu, säger Wallström.
Skalvet var påtagligt även i den irakiska huvudstaden Bagdad och många invånare rusade ut från sina hus i panik.
– Jag satt med mina barn och åt middag och plötsligt krängde hela byggnaden till. Jag trodde först att det var en stor bomb men sedan hörde jag alla runt omkring mig skrika ’jordbävning!’, säger Majida Ameer i Bagdad till nyhetsbyrån Reuters.
Minst sex personer har dött och 70 har skadats i irakiska Kurdistan efter det kraftiga jordskalvet, uppger kurdiska myndigheter för Reuters.
På den irakiska sidan drabbades staden Darbandikhan hårdast. Mer än 30 människor skadades i staden, enligt Rekawt Hama Rasheed som är hälsominister i irakiska Kurdistan. Regionens största sjukhus fick stora skador och hade ingen ström under måndagen.
Det finns farhågor om att skadorna i Irak kan vara mer omfattande än vad som hittills rapporterats, eftersom infrastrukturen är i dåligt skick.
Jordbävningen kändes även i Israel, Turkiet och Pakistan.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se"

"Fakta. Tidigare skalv i regionen
Källa: AFP
Genom Iran går flera större förkastningssprickor och landet drabbas ofta av jordbävningar. Här är några av de större de senaste decennierna:
1990 omkom 40 000 människor i ett skalv med magnituden 7,4 i norra Iran. Ytterligare 300 000 skadades i skalvet, som på sekunder lade flera städer och tusentals byar i ruiner.
2003 ödelades staden Bam av ett jordskalv med magnituden 6,4. Staden i sydöstra Iran finns med på Unescos världsarvslista. 31 000 människor miste livet.
2005 inträffade ett skalv som krävde mer än 600 människoliv och 2012 omkom runt 300 människor när två jordbävningar skakade den iranska regionen Östra Azerbajdzjan. Regionen ligger i nordvästra delen av landet och gränsar till Azerbajdzjan och Armenien. "

DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017

" Intervjun med al-Hariri väcker flera nya frågor

Det har gått en dryg vecka sedan Libanons premiärminister Saad al-Hariri meddelade att han avgår, under ett besök i Saudiarabien. I söndags gjorde han sin första intervju. – Det var inte han som talade, han är inte en fri man, säger läraren Laila Khalilc.

Beirut.

Redan på väg från flygplatsen blir det tydligt att den senaste utvecklingen i Mellanöstern har gått rakt in i hjärtat på Libanon. Överallt hänger affischer med premiärminister Saad al-Hariris porträtt och det står skrivet på arabiska att de stöttar honom.

För drygt en vecka sedan meddelade premiärministern – under ett besök i Riyadh – att han avgår på grund av Hizbollahs styrning av landet och eftersom att han var rädd för sitt liv. Såväl libanesiska politiker som befolkningen utgick från att al-Hariri var kidnappad av den saudiska regimen och inte talade av fri vilja. Det har förnekats av Saudiarabien men situationen har lett till reaktioner såväl inom Libanon som internationellt.

Mysteriet växte sedan eftersom det var helt tyst från al-Hariri i mer än en vecka. I stället har det diskuterats om huruvida någon av stormakterna i regionen kommer att agera militärt eller om krisen kan leda till ett nytt inbördeskrig i Libanon. Men snarare har krisen lett till att Libanons breda spektrum av etniska grupper har enats mot en fiende, i alla fall för stunden.

– På höger sida ser du al-Hariris del av staden och till vänster ser du Hizbollahledaren Hassan Nasrallahs folk. Ser du shiaflaggan? Tidigare har de slagits med varandra, men inte nu. Nu är vi enade mot Saudiarabiens inblandning i vårt land. Alla vill att Saad al-Hariri kommer tillbaka, säger taxichauffören Mahdi som är en stark anhängare till Hizbollah.

Han hoppas att Hizbollah visar krafttag och bombar Saudiarabien. Han är inte rädd för deras gensvar, säger han.

Hans åsikter är ganska radikala. Många personer som DN möter i Beirut hoppas att de politiska motståndarna ska enas fredligt.

Noor Serhal, 24, som är konsult inom pr och sociala medier, säger att det har varit en fruktansvärd vecka.

– Jag har haft en konflikt inom mig där jag hela tiden brottas med att det kanske kommer att bli krig. Att något land i regionen ska attackera oss. Jag har varit riktigt rädd.

Men i söndags kväll gjorde al-Hariri sin första tv-intervju, genomförd av journalisten Paula Yacoubian, i den egna tv-kanalen Future TV. Under intervjun sade den avgående premiärministern att han kan lämna Saudiarabien när han önskar men att hans säkerhet i Libanon först måste kunna garanteras. Flera gånger sade al-Hariri att en av kontroverserna handlar om Hizbollahs inblandning i kriget i Jemen. Han kan tänka sig att sitta kvar som premiärminister om Hizbollah håller sig till en neutral linje i stället.

Intervjun skapade en hel del nya teorier om huruvida han gjorde den under tvång eller ej, men den gav också hopp.

– Han förklarade vissa saker och det kändes mer som att problemet handlar om Hizbollahs inblandning i Jemen, inte om vad som sker i Libanon, säger Noor Serhal. Hon hoppas att al-Hariri kommer tillbaka och kan möta Hizbollahs ledare Hassan Nasrallah.

– Då hoppas jag att Hizbollah går med på att dra sig ur Jemen. Det är inte vårt krig och vi är bara förlorare i det.

Men även om intervjun gav henne hopp tror hon inte al-Hariri gjorde den som en fri man.

– Nej, det var ganska mycket konstiga grejer i den som tydligt visade att han inte talade fritt. Men jag hoppas det klarnar när han kommer hem.
Som de flesta andra slår hon fast att detta handlar om regional politik och att jättarna Saudiarabien och Iran utnyttjar Libanon för sina meningsskiljaktigheter.
– Alltid blir Libanon slagpåse för andra. Men den här gången hoppas jag att vi inte faller i fällan, suckar hon.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017

" Färdigtrökt i Vatikanen när butiken slutar sälja tobak

Nu är det färdigrökt i Vatikanen. Från och med 2018 kommer världens minsta stat att sluta med att säja cigaretter och cigarrer. Snus däremot har aldrig varit en produkt som fallit katolska kyrkans kardinaler och präster på läppen.

Beslutet har fattats av påve Franciskus själv.
– Den heliga stolen kan inte hantera och arbeta med en produkt som är hälsofarlig, sa Vatikanens presstalesman Greg Burke när han i förra veckan meddelade Franciskus beslut.
Rökverken har sålts i vad som utan tvekan är världens lyxigaste och mest undangömda supermarket. Här kan bara den som har ett inköpskort utfärdat av påvens stat komma in och handla. Medföljare får inte komma med in och alla fotografer är absolut portade. Varorna är skattefria, vilket gäller utöver cigaretter även för exklusiv konjak och dyra årgångschampagner. Här handlar framför allt Vatikanens anställda som uppgår till över 4 000 personer.
Att sluta sälja tobak medför ett rejält ekonomiskt bortfall. De anställda får enligt nyhetsmagasinet L'Espresso handla upp till fem limpor cigaretter i månaden, något som genererat en illegal återförsäljning, även av exklusiva cigarrer. Den totala omsättningen av tobak beräknas uppgå till 90 miljoner kronor om året.
Påve Franciskus betonar ofta fattigdomsideal i sina predikningar. Återstår att se om påven tänker fortsätta i denna riktning. Påvestatens gamla järnvägsstation är i dag en lyxbutik som säljer exklusiva parfymer, juveler, dyra modekläder, kameror och TV-skärmar i jätteformat. Mycket talar för att det inte blir någon kursändring för att

närma sig den helige Franciskus ideal; munken som valde att leva i fattigdom på 1200-talet och vars namn påven har tagit. Vatikanen värnar förstås om sina anställda och vill inte förlora inkomster. Något generellt rökförbud blir det förstås inte i Vatikanen. Men de kardinaler som röker måste nu handla i Italien och kommer säkert att smyga med sina cigaretter. Det är troligt att den enda rök vi kommer att se inne i Vatikanen i framtiden är den som bolmar upp ur skorstenen från Sixtinska kapellet. Röken som talar om för världen att en ny påve är vald. "

DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017

" Venezuela pekas ut som geopolitisk risk

Trots osäkerheten i Mellanöstern finns de största geopolitiska riskerna för oljeindustrin i Venezuela. Det sade BP:s vd Bob Dudley till tv-kanalen CNBC på måndagen.

– Jag tror de flesta skulle svara Gulfregionen men jag säger faktiskt Venezuela. /…/ Jag tycker att Venezuela trotsar den ekonomiska gravitationen och utgör ett verkligt riskabelt kort”, sade han till kanalen i samband med mässan Abu Dhabi Petroleum Exhibition & Conference.

Venezuela, som ingår i Opec och är en av världens största oljeproducenter, ska enligt planerna inleda en omförhandling av landets skulder med utländska investerare. Det är dock långt ifrån klart att landets president Nicolás Maduro kommer att ha framgång i dessa samtal.
Direkt "

DN ONSDAG 15 NOVEMBER 2017

" Kaczynski väntas ta över som regeringschef

Samtidigt som EU-parlamentet väntas föreslå att Polen förlorar sin rösträtt i unionen går landets ledare Jaroslaw Kaczynski till motattack. Bedömare i Warszawa tror att han snart tar steget från kulisserna till posten som regeringschef.

I helgen hamnade Polen återigen i internationellt fokus på ett sätt som skadar landets rykte.
När 60 000 människor tågade i centrala Warszawa i lördags var det under banderoller som ”Ett vitt Europa”, ”Rent blod” och ”Be för en muslimsk förintelse”.
Majoriteten av dem som deltog i marschen på Polens självständighetsdag var inte fascister, men tillräckligt många var uppenbarligen beredda att tåga sida vid sida med aktivister på yttersta högerkanten.
Och den konservativa regeringen, inklusive partiledaren Kaczynski, valde att antingen tysta ned demonstrationen eller kalla den ”patriotisk”.
– Det var en vacker syn. Vi är stolta att så många polacker valde att delta i firandet, sade inrikesminister Mariusz Blaszczak.
Många både inom Polen och i utlandet menar att det styrande partiet Lag och rättvisa, PIS, därmed indirekt legitimerar högerextremism.
Först på måndagskvällen uttalade sig Kaczynski, i en intervju med statliga tv-bolaget TVP, och fördömde de värsta främlingsfientliga och antisemitiska slagorden. Han kallade dem ”en provokation av dem som vill skada Polen”.
Det är nästan på dagen två år sedan PIS-regeringen tillträdde, och ungefär så länge har Kaczynski befunnit sig i konflikt med EU. Det handlar bland mycket annat om reformer av rättsväsendet som innebär att Polens domstolar hamnar under politisk kontroll, något som EU-kommissionen anser strider mot europeiska värderingar.
I ett tal i Krakow på Självständighetsdagen angrep Kaczynski ännu en gång Bryssel för att lägga sig i Polens affärer.
– Vi måste uppnå nationell enighet och försöka övertyga dem som inte accepterar oss eller som till och med hatar oss, sade han.
På onsdagen debatterar EU-parlamentet situationen i Polen och väntas anta en resolution som rekommenderar att artikel 7 i EU-fördraget aktiveras. Detta har aldrig hänt förut och innebär att det berörda landet i förlängningen förlorar sin rösträtt.
Parallellt med detta driver Jaroslaw Kaczynski ett politiskt maktspel hemma i Warszawa som sannolikt håller flera av hans ministrar vakna om nätterna. I månader har det aviserats en regeringsombildning – där bland annat Kaczynski själv skulle ta över posten som regeringschef från premiärminister Beata Szydlo.
Rockaden var tänkt att ske denna vecka. Men i sin tv-intervju i måndags kväll meddelade Kaczynski att den är uppskjuten.
– Ni får besked i december, sade han gåtfullt.
Polska medier och analytiker får alltså spekulera i några veckor till. Och de närmast berörda – premiärminister Szydlo bland dem – har antagligen ingen aning om vad de har att vänta.
– Vad som händer vet bara Gud, med andra ord Kaczynski själv, säger professor Radoslaw Markowski, en känd statsvetare från Universitetet för samhällsvetenskap och humaniora i Warszawa.
– Det handlar om en person med en världsbild från 1800-talet. Han spelar ett spel för att stärka sin roll ytterligare.
Förra gången PIS fick makten i Polen, hösten 2005, valde Jaroslaw Kaczynski att lämna över rollen som regeringschef till en partikollega,

Kazimierz Marcinkiewicz. Men mindre än ett år senare tog han över rodret själv.
– Skillnaden mellan nu och då är att i dag finns ingen tydlig opposition, inget trovärdigt alternativ till PIS, säger Lukasz Pawlowski, chefredaktör för veckomagasinet Liberalna Kultura. Han tror att Kaczynski kanske är frestad att ta över som premiärminister, men att det vore en taktisk blunder sett ur hans synvinkel.
– Om han tar över får han ta ansvar för allt, även mindre populära saker. Som det är nu slipper han det och kan verka i kulisserna.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se"

"Fakta. Vid makten sedan 2015
Nationalkonservativa Lag och rättvisa, PIS, vann valet i Polen 2015 med 37,6 procent av rösterna vilket gav egen majoritet i parlamentet. Partiet har genomfört populära ekonomiska reformer som barnbidrag och sänkt pensionsålder och har i dag stöd på över 40 procent. Samtidigt kritiseras det hårt för att skada demokratin och rättsstaten. Det handlar om politisering av rättsväsendet, utrensningar i statliga medier. EU-kommissionen har hotat att ta ifrån Polen dess rösträtt i unionen. "

DN ONSDAG 15 NOVEMBER 2017

" Expert: Akuta situationen med risk för krig är över

Libanons premiärminister Saad Hariri skrev på tisdagen ett inlägg på Twitter om att han inom två dagar kommer att återvända till Libanon. – Den akuta situation vi hade under en vecka där ett krig var möjligt är över, säger analytikern Yezid Sayigh vid Carngieinstitutet.

Frågan på allas läppar i Libanon: Vad händer när deras Saudibackade premiärminister Saad al-Hariri återvänder från Saudiarabien?
– Krisen för Libanon är inte över men den är pausad. Mycket hänger på vad president Aoun säger till premiärminister Saad al-Hariri när de träffas, säger Imad Salamey som är professor på Lebanese American University i Beirut.
Det har i dag, onsdag, gått tolv dagar sedan Saad al-Hariri – under ett besök i Saudiarabiens huvudstad Riyadh – överraskande meddelade att han avgår. Det började omedelbart spekuleras om risken för både ett regionalt krig mellan sunnimuslimska Saudiarabien och shiamuslimska Iran, och ett inbördeskrig i Libanon.
I Libanon slogs det fast att Saad al-Hariri var kidnappad av Saudiarabien, något kungadömet förnekade. I söndags ställde premiärministern upp på sin första intervju sedan han lämnat Libanon. Det har spekulerats i att han satts i husarrest i Saudiarabien, men al-Hariri sade sig vara en fri man och berättade att han snart skulle återvända till Libanon. al-Hariri öppnade också för att stanna kvar i den sköra regeringskoalitionen med Hizbollah, en shiamuslimsk rörelse backad av Iran, om koalitionen håller en mer neutral linje i exempelvis kriget i Jemen.

Premiärministern kommer – när han återvänt till Libanon – att först åka till president Aoun för ett möte, tror professor Imad Salamey.
Den kristne general Aoun ses ofta som allierad med Hizbollah men pressas nu att inta en annan position. Bland annat har den libanesike kardinalen Bechara el-Rai varit en av få som fått träffa al-Hariri i Riyadh.
– Han kommer att överlämna ett brev från al-Hariri till Aoun i vilket al-Hariri ställer en del ultimatum för att han ska stanna i landet och för att den libanesiska regeringen ska kvarstå. Vilka krav som ställs vet vi inte, men rimligen något om Aouns relation till Hizbollah, säger Imad Salamey.
Om de två inte kommer överens och al-Hariri väljer att formellt lämna in sin avskedsansökan, ska parlamentet tillkallas och utse en ny premiärminister som sedan får bilda en ny regering.
– Då riskerar Libanon att gå in i en allvarligare politisk kris. Men bollen är just nu hos presidenten, säger Imad Salamey.
Den politiska analytikern Kamel Wazne tror att Saudiarabien kommer att fortsätta att försöka kontrollera situationen i Libanon. Att al-Hariri åker hem, ändrar inte det.
– Kriget mot IS är nästan över och det har gjort Saudiarabien oroliga för Hizbollahs starka position. Deras agerande under den senaste veckan har varit för att se om al-Hariri kan fortsätta vara deras vapendragare, eller om de behöver tillsätta någon annan. De sätter hårt mot hårt.
Kamel Wazne menar att Saudiarabien inte förstått att den libanesiska befolkningen mognat och i stället för att splittras har de enats bakom al-Hariri. I Saudiarabien har de fått en gemensam fiende.
– Även de som vanligtvis är emot honom är nu med honom.
Han säger att det är omöjligt att förutspå vad som sker den närmaste tiden.
– Premiärministrar brukar inte säga upp sig från ett annat land. Så vi vet inte vad som väntar. När han kommer till Libanon är han fri att välja om han vill stanna eller gå.
Analytikern Yezid Sayigh vid Carnegieinstitutet säger att mycket av ansvaret nu ligger på den kristne presidenten Aoun och de kristna politiska grupperna i Libanon. Han tror att Saudiarabien kommer att försöka bättra på sina relationer med dem, så att de alla i framtiden stöttar alHariri i stället för Hizbollah.
– Saudiarabiens taktik att pressa al-Hariri för att skapa kaos i Libanon har inte lyckats. Nu verkar de backa och försöker skapa en allians med de kristna.
Men han tror att den värsta krisen är över.
– Den akuta situation vid hade under en vecka där ett krig var möjligt är över. Kommande månader kommer i stället att handla om politik men jag tror inte att det bli krig, säger han.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

DN ONSDAG 15 NOVEMBER 2017

" Hotet om nyval skuggar Merkels samtal om framtida regering

Berlin.Hotet om nyval fungerar som en blåslampa i samtalen om ett framtida regeringssamarbete mellan förbundskansler Angela Merkels kristdemokrater och de tilltänkta regeringspartnerna. Senast i morgon, torsdag, ska partierna ha kommit överens.

Före valet till förbundsdagen i september skämtades det i Berlin om vilket parti som skulle få göra praktik hos förbundskanslern. Så stort var Angela Merkels försprång i opinionsmätningarna, och lika självsäkert uppträdde kanslern. Efter att rösterna räknats stod det dock klart att hennes kristdemokratiska union CDU/CSU gjort sitt sämsta val på flera decennier. Med ett kraftigt försvagat mandat inledde hon samtal med liberala FDP och miljöpartiet De gröna om att ingå en ny regering, en konstellation som kallats för ”den omöjliga koalitionen” på grund av partiernas ideologiska skillnader.
Efter tre veckor av trevande samtal står det nu klart att de övriga partierna inte är några tacksamma praktikanter. De har snarare visat sig vara stenhårda förhandlare med sikte på tunga ministerposter. In i det sista är det oklart om parterna kan enas i de avgörande frågorna. Senast i morgon, torsdag, ska parterna ha kommit överrens om grunderna för de officiella regeringsdiskussionerna som stundar – om parterna nu når så långt. Brakar förhandlingarna samman hotar ett nyval, efter att Socialdemokraterna SPD sagt nej till att sätta sig i en ny Merkel-ledd regering. Att på nytt skicka väljarna till valurnorna är ett scenario som alla partier utom främlingsfientliga Alternativ för Tyskland (AFD) fruktar.
Hotet om ett nyval fungerar som en blåslampa i förhandlingarna där det nu blivit bråttom att komma överens. De stora stötestenarna är fortfarande klimatpolitiken och flyktingfrågan. Hittills har det kommit motstridiga besked om framsteg respektive bakslag i samtalen. Från De grönas sida knorras det över att deras kompromissvilja inte mötts av motsvarande eftergifter från motparterna. Partiet har bland annat lättat på kraven om en deadline för att avskaffa kolenergin och förbränningsmotorn, vilket ses som ett försiktigt genombrott.
– Men vi ligger under med 0–10 i förhandlingarna, sade den gröna toppolitikern Jürgen Trittin nyligen.
FDP har å sin sida försiktigt backat från kravet på stora skattesänkningar och på att avskaffa eurons räddningsfond. FDP-toppen Christian Lindner säger i en intervju i tidningen Der Spiegel att de som ”11-procentsparti inte kan diktera villkoren för Tyskland och resten av Europa”. Uttalandet tolkas som en nödvändig öppning för ytterligare kompromisser.
De svåraste knutarna att lösa finns fortsatt inom flyktingpolitiken. Kristdemokraterna CSU i Bayern kommer inte att släppa kravet på ett maxtak för antalet invandrare som ska få komma till Tyskland per år, en siffra som angetts till 200 000. Det står i direkt konflikt med De grönas krav om att låta den stora gruppen krigsflyktingar, framför allt syrier, få återförenas med sina familjer. För de som fått asyl som alternativt skyddsbehövande har familjeåterföreningen stoppats tills vidare. När det här skrivs hade ingen uppgörelse nåtts i den infekterade frågan.
Regeringsdramats huvudperson Angela Merkel har hittills gett få kommentarer om hur det går kring förhandlingsbordet i Berlin. Men med illa dold irritation varnade hon nyligen för att ständigt påminna om möjligheten att hålla ett nyval.
En Jamaica-koalition (partiernas färger är desamma som önationens flagga) får förvisso inte ske till vilket pris som helst, men ett tungt

ansvar vilar över partierna att få ihop en regering, var budskapet från förbundskanslern.

Lina Lund
lina.lund@dn.se"

"Fakta. Fyra samtalar
Fyra partier ingår i samtalen om att bilda en kommande tysk regering: Kristdemokraterna CDU och CSU, liberala FDP och miljöpartiet De gröna. I morgon, torsdag, väntas parterna presentera ett dokument som ska ligga till grund för de officiella förhandlingarna som sedan startar. Miljöpartiet De gröna ska under sin partidag den 25 november besluta om partiet ska fortsätta samtalen. Brakar samtalen samman väntas Tyskland hålla nyval. "

DN ONSDAG 15 NOVEMBER 2017

”Militärt ingripande i Harare skulle vara sensationellt”

Analys. Minst fyra pansarfordon ska på tisdagen ha setts köra i riktning mot Zimbabwes huvudstad Harare, enligt nyhetsbyrån Reuters. Men ett militärt ingripande skulle vara sensationellt mot bakgrund av arméchefens färska uttalanden.

Rykten om en förestående militärkupp har cirkulerat, främst i sociala medier men även i sydafrikanska publikationer som News24. Uppgifterna är alarmerande och illustrerar det upptrissade läget i Zimbabwe. Men det kan lika gärna handla om en maktdemonstration från president Robert Mugabe.
Det var förra måndagen som vicepresidenten Emerson Mnangagwa sparkades av den åldrande despoten Mugabe, efter att ett par veckor tidigare ha petats som justitieminister. Mnangagwas sorti markerar slutet på en mångårig maktkamp om vem som ska efterträda den 93-årige Mugabe.
Den 42 år yngre presidenthustrun Grace Mugabe har tydligt aviserat att hon är redo att stiga upp och koppla greppet om ledarskapet och på pappret kan det se ut som att det nu är fördel Grace.
Men snarare är Mnangagwas avsked början på ett slutspel och även om uppgifterna från Harare ska tas på stort allvar kan - händelseförloppet bli utdraget. Det var inte mot Robert utan mot Grace som arméchefen Constantino Chiwenga markerade när han på måndagen varnade för att militären kan ”gripa in” om inte utrensningen på medlemmar av revolutionen stoppades.
Den som läser talet i sin helhet ser att Chiwenga vid flera tillfällen poängterar att Robert Mugabe fortfarande är revolutionens fader samt

överbefälhavare för de väpnade styrkorna. Samtidigt nämner han fientliga element som ska ha ”infiltrerat” regeringspartiet för att ”förstöra det inifrån”. Dessa formuleringar är illa dolda koder för kritik mot Grace och hennes falang.
Det vore förvånande om militären först går ut till försvar av Robert Mugabe för att sedan genomföra en kupp mot det politiska etablissemang som är så tätt sammantvinnat med det militära ledarskapet.
Men rykten kan lätt bli sanningar på gatan och det är inte otänkbart att händelserna tänder en bredare revolt från andra maktcentrum än de vi väntar oss.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN ONSDAG 15 NOVEMBER 2017

" Homo sovieticus. Klarögda vittnesmål om Putins Ryssland

Jag har ett skarpt minne av Masha Gessen från Kulturhuset i Stockholm. Året var 2013 och hon var mottagare av Svenska Pens Tucholskypris, som delades ut av dåvarande kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth. Mitt under ceremonin spände Gessen blicken i Adelsohn Liljeroth och sade: ”Please ms minister, don’t go to Sotji.”

Gessen syftade på vinter-OS, som skulle bli en stor propagandaframgång för president Putin. Adelsohn Liljeroth följde Gessens råd. Under invigningsceremonin befann hon sig i stället på svenska ambassaden i Moskva där hon samtalade med hbtq-aktivister och andra dissidenter. 2015 nekades hon sedan inresevisum till Ryssland.
Gessens nya bok, med den träffande titeln ”Framtiden är historia”, är hennes största satsning hittills som författare. Det rör sig om ett försök att skriva historien från glasnost till Putin och sammanhängande skildra vad som hände under de år då hela världen hoppades att diktaturens Sovjet skulle transmografieras till det demokratiska Ryssland. Gessen har djupintervjuat fyra unga människor på olika avstånd från makten – den 2015 mördade före detta vice premiärministern och sedermera liberalen Boris Nemtsovs dotter Zjanna, aktivisten Masja, sociologen Ljosja och Serjozja, alla födda på åttiotalet. Liksom Rysslands förmodligen ledande sociolog, Lev Gudkov.
En annan central gestalt som dock avböjt intervjuer är ideologen Alexander Dugin, i bokens början en ung, frihjulande

Heideggerlärjunge. Senare skulle han grunda ”Nationalbolsjevismen” och ”Eurasienrörelsen”, förklara sitt hat mot det ”öppna samhället” och bli intellektuell inspiratör för Europas högerpopulister och nyfascister. Under en tid framstår han som offentlig intellektuell med eget tv-program – hur nära eller långt från makten han i dag befinner sig är svårare att säga.
Men det är främst genom de unga människornas minnen vi följer Sovjets fall och det nya Rysslands kräftgång; tv-bilder av Gorbatjov (som Gessen är mycket kritisk mot), av Jeltsin på en stridsvagn och det sönderskjutna Vita huset i Moskva flimrar förbi. Och hela tiden söker Gessen svar på frågan varför det stora landet aldrig kunde finna sin form som modern demokrati utan långsamt drogs tillbaka in i den auktoritära skuggan.
Märkligt nog berör Gessen bara i förbigående den stora plundringen av nationella resurser som ägde rum under Jeltsin, framväxten av oligarkväldet och hur inflationskriser lämnade breda grupper i fattigdom. Hon blundar inte för skeendet, men verkar tycka att det är för självklart för att fördjupa sig i.
Hon lägger däremot fram en annan pusselbit till varför det nya Ryssland hade så svårt att gjuta sig en demokratisk grund: frånvaron av humanvetenskaper som sociologi och psykologi, som varit mer eller mindre förbjudna i Sovjet, där staten bestämde vad människan var. Om man inte vet vad folk tänker – hur ska man bygga ett samhälle? Hon följer sociologen Gudkovs försök att bygga upp sin vetenskap och delar hans förfäran över hur djupt de auktoritära tänkesätten efter sjuttio års diktatur sitter hos ”Homo sovieticus” – liksom hur snabbt denna varelse återuppstår i krisens skugga.
Långa sjok av boken rymmer viktiga utläggningar om det auktoritära samhällets natur, där Gessen söker stöd hos bland andra Hannah Arendt och Erich Fromm. Hennes slutsats är dystert trovärdig: att vi i dag ser framväxten av auktoritära stater där ideologin inte längre är viktig. Ryssland är redan förebildligt för de populister som i grunden klarar sig utan ideologisk infattning, och tillgriper vad som ger utdelning för stunden. I den ideologiskt ihålige Putins fall har det blivit den ultranationalism – och jakt på minoriteter – som han använder som vapen såväl internationellt som i inrikespolitiken.
Inte heller Gessen lyckas skildra hela processen när Ryssland sjunker tillbaka i autokrati. Det vore också att begära för mycket. Ju närmare vi kommer nuets 2017, desto starkare skildrar hon också den tilltagande repressionen. Vad som står starkast kvar efter läsningen är de klarögda vittnesmålen av relativt unga människor som fötts rakt in en historisk möjlighet som aldrig fick form och som ändå försöker bygga sig liv mitt i stormen.

Ola Larsmo
litteratur@dn.se "

"Masha Gessen ”Framtiden är historia. Det totalitära Rysslands återkomst” Övers. Jessica Hallén Brombergs, 550 sidor "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

" Militären håller Mugabe i husarrest

Harare. Zimbabwe genomgår sin största politiska kris i modern tid. Lugn råder i huvudstaden Harare men ryktesspridningen går på högvarv efter att armén har satt den 93-årige presidenten Robert Mugabe i husarrest tillsammans med hustrun Grace Mugabe, 52. Krisen är en massiv urladdning av en spänning som byggts upp under 15 års tid.

Kommer hon att tillåtas lämna landet för Namibia? Spekulationerna är vilda kring vad som ska hända med Grace Mugabe, den djupt impopulära presidenthustrun som försökte manövrera ut sin värsta motståndare men som i stället anar slutet på sin tid i finrummet.
Den militära närvaron vid Harares flygplats var tung i onsdagskvällningen. Trupptransporter med soldater stod parkerade vid gathörnen men det var ändå slående hur lugnt det var i den zimbabwiska huvudstaden trots att landet, och dess president Robert Mugabe, står inför sin största politiska kris sedan självständigheten 1980.
Armén tog på onsdagsmorgonen över den nationella tv-stationen ZBC. President Robert Mugabe och hans hustru Grace Mugabe ska ha placerats i husarrest (de mår bra, enligt Sydafrikas president Jacob Zuma som har varit i kontakt med sin kollega), samtidigt som säkerhetsstyrkor har utfört razzior mot en rad politiker lojala med presidenthustrun. Skottlossning och smällar har rapporterats under natten till onsdagen men underlaget till rapporterna varierar kraftigt och många uppgifter ska tas med en stor nypa salt.
Ändå är det senaste dygnets händelser tveklöst kulmen på en maktkamp som pågått så länge som Robert Mugabes åldrande har varit påtagligt. Just för att han har lyckats uppnå en så pass hög ålder – han

fyller 94 i februari – har denna strid blivit mer utdragen än någon hade kunnat föreställa sig, men den närmar sig nu klimax.
Under dessa år har en lång rad aktörer sett sina roller skrivas ut ur handlingen. Bland dem oppositionen. Den splittrades relativt tidigt och har knappt spelat någon roll alls i den samtida utvecklingen, som blivit en helt intern affär i brytningspunkten mellan säkerhetsetablissemanget och regeringspartiet Zanu-PF.
På säkerhetssidan står Emmerson Mnangagwa, den tidigare chefen för underrättelsetjänsten som går under smeknamnet ”Ngwena”, vilket betyder ”krokodilen” på språket shona. Det var redan under frihetskampen på 1970-talet som han fick sitt öknamn men han har genom alla år gjort sitt yttersta för att leva upp till det. Han beskrivs som en kallt beräknande person som väntar på rätta tillfället att slå till, och göra det skoningslöst. För att ha nått så långt är han påfallande färglös och introvert men så har hans roll också varit den av en grå eminens som gett Robert Mugabe kloka råd.
Kontrasten mot hans rival är påtaglig. Den unga, målmedvetna karriäristen Grace som fick anställning som sekreterare hos Robert Mugabe och inledde en relation med presidenten när hans första hustru Sally fortfarande var i livet och kämpade med sin njursjukdom.
Grace är på grund av sitt skandalösa inträde i intrigen långt mer hatad bland regeringspartiets motståndare än Robert Mugabe själv, men det råder ingen tvekan om att hon har varit oerhört skicklig på att manövrera partiet, och hon har fått stöd av en växande skara unga väljare. Hon har byggt sin makt genom att vara portvakten som bestämmer vem som får tillträde hos presidenten.
De två gestalterna har personifierat de två delarna av den zimbabwiska revolutionen – de äldre frihetskrigarna och de yngre politiska populisterna – vars symbios gestaltats av ”Kamrat Robert”. I hans person har de två grenarna mötts.
Att dessa två maktcentrum har blivit så sammanflätade genom Robert Mugabe spelar väldigt stor roll för vad som sker härnäst. Det skulle inte vara förvånande om Mugabe på något sätt går ur det här med presidentposten i behåll. Att kasta honom på sophögen skulle innebära ett fadersmord som få skulle mäkta med, och oavsett om det kom från det civila eller det militära hållet skulle hela upplägget rubbas.
Ett populistiskt parti som har levererat ekonomisk stagnation i 15 års tid behöver säkerhetsapparaten för att överleva framtida hot från oppositionen. Militären vet att dess privilegier skulle försvinna under annan politisk flagg än Zanu-PF:s. Det har nästan varit rörande att se hur armén insisterat på att kuppen – eller vad man ska kalla det – inte ifrågasatt Robert Mugabe som överbefälhavare och strax därefter betonat att ”han mår väl och är i säkerhet” när han satts i husarrest.
Grace vann den första striden när Mnangagwa under förödmjukande former avpolletterades i förra veckan. Men det är tydligt att hon förlorade slaget och frågan är om hon ens kommer att försöka göra sin röst hörd igen. Att diskussionen redan har kommit att handla om huruvida hon fortfarande är i landet eller ej är talande för hennes prekära läge.
Harares ståtliga jakarandaträd har tappat sina lila blommor under den senaste veckans regnskurar. Under trädkronorna rör sig bilister hemåt i den långsamma kvällsrusningen. Livet går på som vanligt, men alla kollar sina mobiler med fem minuters mellanrum. Dramat, som de följt slaviskt under alla år, närmar sig en final.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com"

"Fakta. Zimbabwe
Enligt grundlagen ska Zimbabwe vara en demokratisk republik med flerpartisystem, och förutom det styrande partiet Zanu-PF finns oppositionspartiet Rörelsen för demokratisk förändring, MDC, som är sprunget ur landets fackföreningsrörelse.
I praktiken har Zimbabwe dock till stor del fungerat som en enpartistat under Robert Mugabe och hans Zanu-PF, som har styrt sedan självständigheten 1980.
När Mugabe tillträdde var han en hyllad frihetshjälte men under årens lopp har han förvandlats till en hänsynslös och maktfullkomlig ledare.
Under 2000-talet har Zimbabwe drabbats av ekonomisk kollaps och ett ökande politiskt förtryck.
Robert Mugabe är 93 år. Han är gift med Grace Mugabe, som är 41 år yngre. TT
Källa: Landguiden "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

" Frihetskämpen som blev diktator

En frihetshjälte som stegvis förvandlas till en despot. Det är en alltför bekant livsbana för politiska ledare, inte minst i gamla kolonier. Men Robert Mugabes långa karriär var mer än så. Han lyckades länge förbli en favorit i den rika västvärlden, såväl i vänsterkretsar som bland kungligheter.

Den i dag 93-årige Mugabes tid som Zimbabwes ledare, först som premiärminister och därefter som president, varade i 37 år och är av alla tecken att döma över. Det är ändå betydligt längre än vad demokratiskt valda ledare i världen har för vana att regera.
I det avseendet spelade Mugabe – om vi bara håller oss till modern tid – i samma liga som rekordhållaren Fidel Castro (52 år), Kim Il Sung (48 år) och Muammar Khaddafi (42 år).
Till skillnad från dessa var han inte diktator från första början, men han utvecklades till en.
Starten på hans politiska liv hade helt andra förtecken. Född 1924 på en missionsstation utanför den dåvarande huvudstaden Salisbury – dagens Harare – i den brittiska kolonin Sydrhodesia utbildade han sig till lärare och tog flera sydafrikanska och brittiska universitetsexamina.
Mugabe gick med i den antikoloniala självständighetskampen 1960, och anslöt sig till Zapu (Zimbabwe African people's union). Tre år senare bröt han sig ur och var med och bildade den konkurrerande rörelsen Zanu (Zimbabwe African national union), och lyckades till slut manövrera sig fram till att bli ledare för Zanu.
Han greps 1964 och dömdes till fängelse för sin revolutionära agitation. Efter frigivningen 1974 återtog han ledningen för Zanus väpnade gren, som stred mot premiärminister Ian Smiths vita minoritetsregering. Hela den blodiga gerillakampen fram till

självständigheten 1980 präglades av rivalitet mellan Mugabes rörelse Zanu (uppbackad av Kina och bland annat Sverige) och Joshua Nkomo och hans Zapu (som var Sovjetstödd).
Efter förhandlingar om vapenstillestånd i London, där Mugabe ledde befrielserörelsernas delegation, gjordes en uppgörelse om fria val i Rhodesia, eller Zimbabwe, som den nya republiken skulle heta.
Mugabe vann valet i februari 1980, besegrade Nkomo stort och utnämndes till premiärminister. Han uttalade sig försonligt om framtiden, där den svarta majoriteten och den vita minoriteten skulle leva samman i harmoni.
Han gav intryck av att vara en ovanligt måttfull politiker, som byggde skolor och sjukhus och genomförde sociala reformer. Men redan då var han en hänsynslös maktmänniska. Den politiska oppositionen, främst den som leddes av Joshua Nkomo, krossade han systematiskt. Enligt en beräkning ska den kampanjen ha kostat mer än 20 000 människor livet.
Mugabe lät den i Nordkorea utbildade 5:e brigaden slå ned oppositionen i de regioner i Zimbabwe som beboddes av Ndebelefolket. Där massakrerades under 1980-talet tusentals påstådda anhängare till ärkefienden Nkomo.
Mugabe blev president 1987, och efter det vann han de flesta val som han ställde upp i, som kritiker menade präglades av omfattade valfusk. Gradvis blev hans styre alltmer auktoritärt, och tilltagande nyckfullt.
Inom kort drabbades Zimbabwe, en gång ett av Afrikas rikaste länder, av en djup ekonomisk kris. Nedgången inleddes i slutet av 1990-talet, när Mugabe under tryck från gerillaveteranerna började dela ut pengar till de gamla frihetskämparna.
Det hela kulminerade med att svarta krigsveteraner år 2000 började att med våld ockupera de vitas storjordbruk i Zimbabwe. Det var ett populärt drag, eftersom jordfrågan som en rest av kolonialstyret, ännu 20 år efter självständigheten, var olöst.
Baksidan var att många vita
dödades och tusentals andra tvingades att överge sina gårdar.
Först då tycktes omvärlden börja anse att Mugabe var en diktator. Vid det laget talades det tyst om att Mugabe hade adlats av den brittiska drottningen Elizabeth II.
Men hans popularitet på den afrikanska kontinenten var länge orubbad.
Så sent som 2004 gjorde tidskriften New African en undersökning där de bad läsarna att lista de 100 viktigaste afrikanerna. Robert Mugabe kom på tredje plats, efter Kwame Nkrumah, Ghanas förste president, och den sydafrikanske frihetsledaren och presidenten Nelson Mandela.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

" Historisk polisinsats ska förhindra terrorattentat

Skolor stänger, gränskontroller förstärks, vägar och broar spärras av, människor uppmanas att arbeta hemifrån och hålla sig borta från balkonger och fönster. Oron för terrorattentat lamslår Göteborg de kommande dagarna. Kommenderingschef Erik Nord: Under EU-toppmötet samlar vi en av de största insatserna i svensk polishistoria.

Säkerhetsarbetet kring de 25 stats- och regeringschefer som anländer till Landvetter på torsdagseftermiddagen är omfattande.
Motorvägen in till Göteborg kommer att spärras av i flera timmar.
Även området kring hotellkomplexet Gothia Towers och vägar och broar till Eriksbergshallen på Hisingen, där förhandlingarna kommer att hållas, spärras av.
– Vi kommer att tvingas ”kortsluta” trafiken för att kunna garantera säkerheten för deltagarna, säger polisens kommenderingschef Erik Nord.
Omkring 4 000 poliser från hela Sverige kommer att vara på plats.
Polisen räknar med cirka 30 eskorter genom staden under en timmes tid, dels på fredag förmiddag, dels på eftermiddagen, när gästerna ska flyga hem. Det innebär att man kommer att stänga av E6:an under en timme två gånger under fredagsdygnet. Enligt Erik Nord byggs köerna på med cirka 800 meter per minut.
– Bitvis kommer det att handla om mycket svåra trafikstörningar, säger han.
Trafikkaoset väntas påverka flera viktiga samhällsfunktioner.
Flera gymnasieskolor håller stängt. Arbetsgivare uppmanar anställda att arbeta hemifrån.

På Volvo har man fattat beslut om att alla anställda ska konferera med sina respektive chefer för att lösa situationen och eventuellt arbeta hemifrån.
– Alla är medvetna om att det kommer att bli problem och det tjänar ingenting till att sitta i en bilkö, säger Joakim Kenndal, pressansvarig på Volvo, som inte räknar med att företagets fabrik ska drabbas av störningar.
Kollektivtrafik, färdtjänst och sjukresor kommer sannolikt att drabbas av förseningar.
Polisens kommenderingschef Erik Nord har tidigare uttryckt stor besvikelse över att förhandlingarna inte kunde hållas i Svenska Mässans lokaler, vägg i vägg med hotellet där EU-topparna bor. Det hade underlättat säkerhetsarbetet och sparat ansenliga resurser.
Men mässhallen var upptagen. Kvalitetsmässan och några mindre arrangemang, som sedan länge bokat lokalerna, var inte villiga att flytta.
Polisinsatsen under EU-toppmötet kommer att bli en av de största i svensk polishistoria. Betydligt större än under Nordiska motståndsrörelsens demonstration i oktober.
Men förhandlingarna mellan Göteborgspolisen och polisens Nationella operativa avdelning, som ska se till att täcka behovet av extra poliser från andra delar av landet, har varit kärva. Göteborgspolisen fick helt enkelt inte de resurser de först krävde.
– Det har varit en förvaltningsrättslig sätesförlossning att få runt det här, sa Erik Nord tidigare till DN.
Poliskommenderingen är nu nedbemannad, men anledningen är framför allt att risken för våldsamheter bedöms vara låg.
En poliskälla har tidigare sagt till DN att bemanningen under mötet dragits ned ”kopiöst”.
– Det är en väldigt nedskuren insats som kommer att göras. Händer det något finns risk att vi inte räcker till.
Erik Nord säger att polisen sannolikt hade känt till om någon eller några planerat för större våldsamheter under mötet.
– Den som tänker ge sig på mötet eller deltagarna får ägna sig åt väldigt avancerad planering. Varken Säpo eller vår egen underrättelsetjänst ser att risken är så stor.
Det är huvudsakligen personskyddet och risken för terrorattentat som gör att polisinsatsen ändå är historiskt stor.
På Hisingen, i området kring Eriksbergshallen, uppmanas boende och näringsidkare hålla sig borta från fönster och balkonger under mötet.
– Om det är många nyfikna som står och tittar i fönster och på balkonger så blir det mycket svårare för oss att identifiera ett eventuellt hot i området, säger kommunpolis Håkan Frank.
Polisen har även tagit hjälp av utländska kollegor. Tysk polis har - tidigare varit på plats i Göteborg och berättat om sina erfarenheter från G20-mötet i Hamburg i somras. Säkerhetspolisen har tagit hjälp av danska livvakter under mötet.
– De ges polisiära befogenheter och står under svensk ledning. Andra livvakter finns också på plats men de har inte samma befogenheter, säger säkerhetspolisens kommenderingschef Felix Andåker.
Erik Nord:
– När det gäller bombsökning, som kräver stora resurser, har vi rutiner för att hjälpa varandra i de nordiska länderna.
För polisen har insatsen hittills inneburit merkostnader på 15 miljoner kronor. Då är inte löner eller övertidsersättning för de uppskattningsvis 4 000 tjänstgörande poliserna inräknade.
Nord själv är en av få i ledande befattning som var med under - kravallerna vid EU-toppmötet i Göteborg 2001. Han säger att polisen då var aningslös och illa förberedd för vad som skulle hända. Han anser att risken är liten för att kravallerna ska upprepas. Dels för att polisen inte har några indikationer om att stora grupper av våldsverkare ska ta sig till Göteborg, dels för att polisen den här gången är bättre förberedd.
– Skulle det bli våldsamheter har vi en metodik och ett ledningssystem som är väldigt mycket bättre. Vi tvingas också, tyvärr måste man säga, ha en högre beredskap för terrorism, vilket också gör oss bättre förberedda, säger Nord, som skrev polisens utvärderingsrapport efter kravallerna 2001.

Polisen kritiserades för EU-toppmötet 2001 och prisades för insatsen vid NMR-demonstrationen i år. Varför blev utfallet av era aktioner så olika?
– Det är två helt olika insatser. 2001 lånade kommunen ut skolor och ville ha många inresande och man ska komma ihåg att många demonstranter inte var våldsamma, men på det här sättet byggde man en plattform som utnyttjades av grupperingar som var våldsamma. Vi i svensk polis var inte förberedda, hade ingen taktik och var till och med lite aningslösa kring vad som skulle kunna hända. Det fanns inte den viljan att förstärka kommenderingen som jag upplever att det finns nu.
Så förutsättningarna är annorlunda i dag?
– Före NMR-demonstrationen pratade jag med en polisman som var med 2001. Han sade att om vi haft den så kallade SPT (Särskild polistaktik) och de konfliktreducerande principerna så hade vi klarat 2001 mycket bättre. Vi som var med då lärde oss mycket. Det är kunskap man aldrig glömmer.
Vilka påfrestningar innebär det för polisen att ha två så här stora händelser som NMR-demonstrationen och EU-toppmötet så nära i tid?
– Det är klart att det frestar på. Vi är färre poliser per capita i Sverige än vad man är i andra europeiska länder. Vi har inte 20 000 poliser som vi kan ställa upp på gatorna och det är slitsamt att få ihop det här, särskilt som det länge var oklart hur stora resurser vi måste tillsätta.
Folkrörelsen Nej till EU har fått tillstånd för en manifestation på Gustaf Adolfs torg på fredagen. Även organisationen Vi står inte ut, för ensamkommande barns rättigheter, har sökt tillstånd för informationsmöten och flygbladsutdelning på Eriksberg och vid Svenska mässan.
Enligt Nord finns inga uppgifter om att ”icke tillståndsgivna demonstrationer” är på gång.

Josefin Sköld
josefin.skold@dn.se
Jens Littorin
jens.littorin@dn.se"

"Fakta. EU-toppmötet i Göteborg
När? Fredag den 17 november.
Var? Eriksbergshallen på Hisingen i Göteborg.
Vem håller i mötet? Statsminister Stefan Löfven (S) och EU--kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker.
Vilka kommer? Frankrikes president Emmanuel Macron, -Storbritanniens premiärminister Theresa May och andra stats- och regeringschefer i EU. Ledarna för Tyskland, Finland och Cypern är de enda som hittills tackat nej.
Även arbetsmarknadens parter, politiker, organisationer och studenter deltar. Totalt väntas runt 200 deltagare. Uppemot 380 journalister från olika länder bevakar mötet.
Vad handlar det om? Fokus för mötet är att främja rättvisa jobb och tillväxt. Det kallas för ”det sociala toppmötet”. På EU-språk innebär sociala frågor ofta att de är kopplade till arbetsmarknaden.
Hur går det till? Till skillnad från när EU-ledarna möts för toppmöte i Bryssel sker många av diskussionerna i seminarieform och kommer att webbsändas. Under den två timmar långa lunchen stänger EU-ledarna dock in sig för egna överläggningar. Då står en framtidsdiskussion om kultur och utbildning på menyn. "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

" Spänd väntan på premiärministern

Den libanesiska befolkningen väntar spänt på att deras avgående premiärminister Saad al-Hariri ska återvända från Saudiarabien. Varför enar sig det vanligtvis splittrade landet nu bakom honom? – Hans far Rafiq al-Hariri var en fantastisk man, säger Ihsan Fayad vars man omkom i attentatet mot den tidigare premiärministern.

Beirut.

Hjärtkirurgen och den kristne parlamentarikern Bassem Shabb visar in oss i Saint Louis Capuchin-katedralen. Den gamla kyrkan ligger bara några kvarter bakom det libanesiska parlamentet som just nu håller andan tills deras sunnimuslimska premiärminister Saad al-Hariri kommer tillbaka från Saudiarabien, dit han sade sig ha tagit sin tillflykt då han fruktade för sitt liv. Enligt många libaneser hålls han sedan två veckor i husarrest av den saudiska regimen, men under en intervju i söndags påstod han själv att han är en fri man.

– Fri man?! Det finns inget sådant i Mellanöstern, säger Bassem Shabb som tillhör Saad al-Hariris parti Future Movement.

Saad al-Hariri har i sociala medier meddelat att han ska återvända till Libanon för att lämna in sin avskedsansökan, kanske redan i veckan. Han har öppnat för att stanna i Libanon om den kristne presidenten Aoun minskar sitt stöd till Hizbollah. Under onsdagen kom det också fram att Frankrikes president Emmanuel Macron har talat med al-Hariri och bjudit honom till Frankrike. Enligt nyhetsbyrån Reuters kan han anlända till Paris under de kommande dagarna.

När Saad al-Hariri oväntat avsade sig uppdraget som premiärminister för snart två veckor sedan och därefter tystnade under mystiska omständigheter befarade många att det skulle leda till inbördeskonflikt i Libanon. I stället har det vanligtvis splittrade landet enats bakom al-Hariri och en vädjan om att han ska återvända.

– Det handlar inte om vem vi är enade bakom, utan om vem vi är enade mot – det vill säga Saudiarabien. Det är en mycket skör enighet som kan försvinna snabbt, säger Bassem Shabb.

Det är omöjligt att förstå vem Saad al-Hariri är utan att berätta om det blodiga attentatet den 14 februari 2005, ett ödesdatum som fortfarande präglar Libanon. Målet för bomben var Saad al-Hariris far, Rafiq al-Hariri, som då var premiärminister med starkt stöd av Saudiarabien. Ytterligare 20 personer omkom. En av dem var Bassem Shabbs kusin Basil Fuleihan, dåvarande finansminister, som avled 60 dagar efter attentatet med svåra brännskador.

– Jag blev tillfrågad om att efterträda min kusin på posten som finansminister. Och Saad al-Hariri fick frågan om att efterträda sin far som premiärminister. Jag sade till Saad al-Hariri att jag inte visste om jag kunde fylla min kusins skor. Han svarade å sin sida att han aldrig skulle kunna fylla sin fars.

Den syriska regimen och den Iranstödda shiamuslimska organisationen Hizbollah anklagas för attentatet, men de nekar och ingen har tagit på sig dådet. Hizbollahanhängare står åtalade för attentatet och det pågår sedan 2014 en internationell rättegång mot dem. En av dem som nyligen har vittnat är Ihsan Fayad. Hon är änka till Talal Nasser, en av Rafiq al-Hariris livvakter.

– Talal älskade Rafiq al-Hariri och när jag frågade varför, svarade han alltid att jag skulle förstå en dag. I dag förstår jag att Rafiq var unik som människa, säger Ihsan Fayad.

Vi möts i hennes lägenhet i centrala Beirut. Det är tidig morgon och Ihsan Fayad ska snart gå till sitt arbete på en resebyrå. Det har gått snart 13 år sedan hennes man dog.

– Det känns exakt likadant att prata om det i dag som det gjorde när det precis hade skett, säger hon.

Med dämpad röst berättar Ihsan Fayad hur hon precis hade talat med sin man och bett om en bil för att hämta de två små döttrarna från skolan. En stund senare hördes en kraftig explosion över hela Beirut. Snart förstod Ihsan att det var en bomb som hade sprängts för att döda landets tidigare premiärminister Rafiq al-Hariri. Hennes make hade som vanligt befunnit sig vid Hariris sida. Ihsan visar en bild som togs fem minuter före bombdådet. Den visar hur Talal Nasser går bara några decimeter från Rafiq al-Hariri. I dag ligger han begravd i centrala Beirut vid sidan om Rafiq al-Hariri.
Ishan Fayad säger att hon fortfarande känner stark kärlek till Hariri-familjen, särskilt Saad al-Hariri trots att han anklagas för korruption och alltför starka band med Saudiarabien. Det gör hon inte bara för att al-Hariri personligen har hjälpt henne och sex andra familjer ekonomiskt utan även för att al-Hariri och Talal hade en nära relation under många år.
– De var jämnåriga och eftersom Talal jobbade så länge för familjen såg han Talal växa upp. De var kompisar på något sätt.
Talal Nasser skulle inte tro sina öron om han visste vilken roll Saad al-Hariri har i Libanon i dag.
– Aldrig. Men det blev som ett stort hål och någon i familjen var tvungen att kliva fram. Det blev Saad.
Ihsan Fayad säger att hon och döttrarna hoppas på rättvisa. Men, tillägger hon, explosionen ändrade inte bara deras liv, utan även Libanon som land.
– Det Libanon vi hade då föll samman och det som blev kvar är vad vi ser i dag.
Sedan attentatet har hon träffat Saad al-Hariri många gånger. Hon hoppas att han kommer tillbaka till Libanon.
– Jag bryr mig inte om han är premiärminister eller ej, jag vill bara att han och hans familj ska vara i säkerhet och må bra.
Även parlamentarikern Bassem Shabb beskriver hur mordet på Rafiq al-Hariri förändrade Libanon.
– Då trodde jag att Libanon skulle röra sig mot väst och bli öppnare. I stället har vi rört oss mot öst och klippt i stort sett alla band med väst.
Åren som följt efter mordet på Rafiq al-Hariri har präglats av krig med Israel, konflikter mellan landets olika etniska grupper, politiska mord, ekonomisk kris, en stor flyktingvåg från Syrien och politiska kriser där landet var utan president i två och ett halvt år. Det har varit tolv svårnavigerade år där olika allianser mellan politiska fraktioner har gjort det politiska spelfältet bräckligt med 18 konfessioner i parlamentet. Sedan Libanons självständighet 1943 finns det också en regel att presidenten ska vara en kristen maronit, premiärministern sunnimuslim och talmannen shiamuslim. Parlamentet ska vara rättvist uppdelat mellan kristna, druser, sunni- och shiamuslimer.
– En del jämför Saad al-Hariri med hans far men det går inte. Han har en helt annan miljö att verka i, sämre ekonomiska förutsättningar och med ett annat politiskt fält där Hizbollah och Iran är starka, säger Bassem Shabb.
Att han en gång valde att ställa sig bakom Saad al-Hariri berodde på de internationella relationerna.
– Saad al-Hariri var vår länk både till Gulfstaterna och Väst. Om han avgår kommer vi endast att ha kontakter med några länder i öst, men i övrigt vara helt isolerade.
Bassem Shabb tror inte att Saad al-Hariri kommer tillbaka, i alla fall inte som premiärminister.
–Hans avgång är kulmen på Irans inblandning i Libanon. Nu står Hizbollah utan opposition för första gången i Libanon.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

"Fakta. Saad al-Hariri
Saad al-Hariri, son till Rafik al-Hariri som dödades 2005, föddes i Saudiarabien där han ärvde ett byggföretag efter fadern.
2007 bildade han ett sunnimuslimskt block i Libanon, som vann valet 2009 och bildade en samlingsregering med shiamuslimska rörelsen Hizbollah.
Senare drog Hizbollah bort sitt stöd och regimen kollapsade.
2016 blev han åter premiärminister, då han tog beslut att stötta den kristne generalen Aoun som står nära Hizbollah och är landets president.
Den 4 november meddelade al-Hariri under ett besök i Saudiarabien att han avgår men han har fortfarande inte formellt lämnat in sin avskedsansökan.
I en intervju sade han att syftet med att säga upp sig på plats i Saudiarabien var att skapa en positiv chock. Många tror dock att han är tvingad av Saudiarabien. "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

" Stridslysten kronprins chockar omvärlden

Kronprins Muhammad bin Salman har för evigt förändrat bilden av huset Saud, kungaätten som enväldigt styr Saudiarabien. Kungadömet anklagas bland annat för att hålla Libanons premiär-minister fången.

Tidigare har kungafamiljens manliga medlemmar mest framstått som exotiskt klädda män, ständigt på köpjakt efter nya lyxhotell och fastigheter i världens metropoler. Inte för att den 32-årige prinsen bin Salman är främmande för extravaganser – för ett år sedan införskaffade han den 134 meter långa lyxyachten Serene som tidigare tillhört den ryske vodkakungen Jurij Shefler. Pris: 4,9 miljarder kronor.
Men framför allt har ”MBS”, som han kallas, profilerat sig genom en aggressiv utrikespolitik. Saudiarabien nöjer sig inte längre med att sponsra moskébyggen världen över eller göra diskreta utbetalningar till diverse islamistiska väpnade grupper.
Sedan januari 2015, då Muhammad bin Salman utnämndes till försvarsminister av sin far, kung Salman bin Abdulaziz, har Saudiarabiens stridslystna aktioner mot omvärlden avlöst varandra:
Angreppskriget mot huthirörelsen i Jemen, som nu har pågått i två och ett halvt år.
Försöken att genom sanktioner och hårdhänt diplomati tvinga den uppstudsige grannen Qatar till underkastelse.
Och nu interventionen i Libanons inrikespolitik, då Saudiarabien försöker tvinga bort premiärminister Saad al-Hariri.
Parallellt med de utrikespolitiska äventyren säger sig Muhammad bin Salman vilja driva igenom reformer i sitt hemland. Kvinnor ska tillåtas köra bil, den extrema varianten av sunniislam som är statsreligion ska inte längre vara allenarådande. Ekonomin ska öppnas upp, bland annat

vill kronprinsen sälja delar av det statsägda Aramco, världens största oljebolag. Massgripandet av kungligheter och affärsmän för en och en halv vecka sedan annonserades som en del i kampen mot korruptionen. MBS får stöd av president Donald Trump och av amerikanska affärsintressen, som gärna vill få en del av oljekakan. Andra aktörer är mer tveksamma till kronprinsens metoder. Samma vecka som ”antikorruptionsrazzian” genomfördes föll också domen mot den kvinnliga internetaktivisten Naima Al-Matrood, som i sociala medier har drivit frågan om frigivning av politiska fångar: sex års fängelse, följt av sex års utreseförbud.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

"Ledande separatister: Vi var naiva

Försöket att bryta loss Katalonien från Spanien var ett fiasko, medger nu den ena efter den andra prominente katalanen. Anhängarnas besvikelse och vrede har skakat ledarna, som famlar efter ursäkter.

Taktiken var ”romantisk”, den ”bortsåg från verkligheten” och ”gick händelserna i förväg”. Sådana tongångar hörs också från de mest passionerade separatisterna, som Joan Tardà, parlamentsledamot för ERC i Madrid-parlamentet och känd för extrema paroller som ”Död åt Borbón!” (den spanska kungafamiljen).
– Det blev ingen självständighet, eftersom vi inte hade någon majoritet, säger Tardà till La Vanguardia.
Kataloniens förre hälsovårdsminister Toni Comín, nu landsflyktig i Belgien, sade under en presskonferens på tisdagen att ”Vägen till självständighet är längre än vi trodde”.
I ett brev från fängelset på onsdagen erkänner förre vicepresidenten Oriol Junqueras ”misstag”:
– Vi var naiva. Vi trodde EU skulle hindra Madrid att agera så brutalt som det gjorde.
Men förklaringarna klingar ihåligt. Redan för tre veckor sedan, då de utropade sin ”katalanska republik”, visste de katalanska ledarna att endast hälften av Kataloniens väljare stod bakom deras projekt. Och den spanska repression som Junqueras talar om hade knappt kommit i gång då han och hans regering frivilligt gick i spanskt fängelse.
Ledarna erkänner sin naivitet, men deras förargade anhängare vill att de skall erkänna något helt annat: Blödighet och modlöshet i det ögonblick då de bestämde sig för att ge upp utan kamp och inte ge order om det motstånd som förberetts så omsorgsfullt.

– De agerade som medlemmarna i en underjordisk sekt, där alla sporrar och hetsar varandra med motivation och kamplystnad. Inga måttfulla röster tolereras i en sådan miljö. När de sedan kom ut i dagsljuset och såg vilka krafter de utmanat svek deras nerver, säger tidningen El Mundos stjärnkolumnist Arcadi Espada, en av grundarna till Ciudadanos – ett spanskt parti som grundades för att bekämpa katalansk nationalism – till DN.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

" USA vill att övergrepp i Burma utreds

En trovärdig utredning av det som USA överväger att kalla ”etnisk rensning” gentemot minoritetsbefolkningen rohingya i Burma måste ske. Det var utrikesminister Rex Tillersons huvudbudskap efter mötet med den burmesiske ledaren Aung San Suu Kyi.

De trovärdiga rapporterna om säkerhetsstyrkornas omfattande övergrepp har skapat djup oro i Washington DC, sade Tillerson enligt nyhetsbyrån AFP.
– Bilderna som visar vad som hänt är helt fruktansvärda.
Suu Kyi har kritiserats för tystnad i samband med insatserna som lett till att över 600 000 rohingyer de senaste månaderna har flytt delstaten från Rakhine till Bangladesh. FN har kallat det inträffade ett skolboksexempel på etnisk rensning.
Stående bredvid Suu Kyi i huvudstaden Naypyidaw fördömde Tillerson räderna mot rohingyer samt underströk att Burmas regering har en skyldighet att skydda alla inom landets gränser. USA:s utrikesminister förordar inte breda sanktioner mot landet, men säger att riktade sanktioner mot vissa individer kan vara lämpligt.
Tillerson lovar nära 400 miljoner kronor i ytterligare amerikansk flyktinghjälp och uppmanar Bangladesh och Burma att hjälpas åt så att rohingyer kan återvända hem, skriver Reuters.
Fredspristagaren Suu Kyi, som delvis anses vara bakbunden av landets mäktiga militär, förnekar att hon tigit stilla. I stället har hon försökt undvika att spä på spänningarna ytterligare, sade Aung San Suu Kyi.

TT "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

" Riksdagsledamöter: Vi varnades av Kinas ambassad

De riksdagsledamöter som träffade Tibets exilledare Lobsang Sangay under det pågående Sverigebesöket har fått telefonsamtal som uppfattats som hotfulla och aggressiva från Kinas ambassad. Lägg er inte i kinesiska inre angelägenheter, var budskapet.

Ingen minister i Sverige är beredd att träffa Lobsang Sangay, som är Tibets premiärminister i exil. Inför det möte som han höll med Riksdagens vänskapsgrupp för Tibet kontaktades flera av de tio medverkande parlamentarikerna av kinesiska ambassaden.
– Det fanns en hotfull underton i samtalet, säger Kerstin Lundgren (C). För hennes del blev det extra viktigt att verkligen träffa Lobsang Sangay efter samtalet.
– Vi ska lyssna på alla, det är viktigt att minoriteter hörs. Och mänskliga rättigheter är en universell fråga, inte en intern kinesisk angelägenhet, säger Kerstin Lundgren.
Lobsang Sangay är van vid att Kina försöker sätta käppar i hjulet under hans resor för att få stöd för tibetanernas krav på självstyre. Han säger att han skulle vara ständigt deprimerad om han tog åt sig av alla inställda möten.
– I takt med att Kinas ekonomiska och politiska inflytande har ökat är det fler som säger nej till att träffa mig. Länderna värnar om sina relationer med Kina, säger han.
– Alla länder har rätt att välja, men den som satsar på Kina ställer också upp på landets villkor. Tibet står för demokrati, mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och rättssäkerhet. Kinas linje är den motsatta, säger Lobsang Sangay.
– Tibet har kämpat med icke-våld i mer än 50 år och borde vara ett föredöme. I stället är det grupper som Boko Haram och IS som får mest uppmärksamhet. Det sänder ut ett olyckligt budskap till de självständighetsrörelser som finns över hela världen, säger Lobsang Sangay.
Det har gått sex år sedan den nu 82-årige Dalai lama lämnade över det politiska ansvaret till Lobsang Sangay. Från exilen i Indien kämpar han för att Tibet ska få självstyre inom Kina. Förklaringen till att Tibet sedan länge gett upp kravet på självständighet är realpolitisk, enligt Lobsang Sangay. Han har upprepade gånger vädjat om att få i gång en dialog med regimen i Peking, men inga officiella samtal har ägt rum sedan 2010.
Samtidigt är de senaste årens utveckling i Tibet nedslående. Bland annat Amnesty International rapporterar om ökat förtryck och övervakning av den tibetanska befolkningen.
– Tibet håller på att bli som DDR och Nordkorea, ett angivarsamhälle där ingen kan lita på någon, säger Lobsang Sangay.
Kina har skärpt bevakningen av gränserna mot Nepal och Indien.
– Normalt har varit att mellan 2 000 och 3 000 flyr varje år. De senaste åren har det bara varit 200–300, säger Lobsang Sangay.
I Tibet pågår också en snabb exploatering av naturtillgångar som Lobsang Sangay höjer ett varnande finger för.
– Glaciärerna i Tibet är hela Asiens vattentorn. Men än 1,4 miljarder människor i hela världen är beroende av vattendrag som har sina källor i Tibet, säger Lobsang Sangay.
DN har sökt Kinas ambassad för en kommentar.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

" **Fakta. Dalai lama lämnade makten till Lobsang Sangay**
Kina invaderade Tibet 1950. Efter ett misslyckat uppror 1959 drevs Dalai lama i landsflykt. Sedan dess har han och exilregeringen sitt högkvarter i Dharamsala i Indien. Kina betraktade inte Tibet som en suverän stat vid invasionen.
2011 lämnade Dalai lama över den politiska makten till Lobsang Sangay, som förra året valdes om för en ny femårsperiod. Sangay är juristutbildad vid Harvard och var under många år bosatt i USA.
Tibet har 2,8 miljoner invånare. Nära tre miljoner tibetaner bor i grannprovinserna i västra Kina. 150 000 lever i exil: 100 000 i Indien och 20 000 i Nepal. "

DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017

" Åtgärder i Kina uppväger USA-avhopp

Klimat.
Klimat. Förbättrad klimatpolitik i Kina och Indien har – trots USA:s avhopp från Parisavtalet – lett till att den förväntade effekten av den globala uppvärmningen minskat något. Men världen är fortfarande långt ifrån att nå tvågradersmålet, visar en ny rapport. Med rådande politik kommer temperaturen på jorden att vara 3,4 grader högre år 2100, på grund av den globala uppvärmningen. Det hävdar forskarnätverket Climate Action Tracker (CAT) i en ny rapport, som släpps i samband med klimatmötet i Bonn.

TT "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" May hyllar de som träder fram i #metoo-uppropet

○ **I en exklusiv intervju med DN framhåller premiärminister Theresa May att Storbritannien siktar på att presentera en ”skilsmässonota” till EU-toppmötet nästa månad.**

○ **Trots tydliga sprickor i brittiska regeringen hävdar hon att alla ministrar står bakom hennes vision av Brexit.**

○ **Theresa May välkomnar #metoo-uppropet och hyllar modet hos de drabbade som träder fram och talar ut.**

Det är en hårt pressad och politiskt försvagad premiärminister Theresa May som på fredagen kommer till EU-mötet i Göteborg. Hon är starkt ifrågasatt på hemmaplan efter nyvalet i juni där regeringen förlorade sin majoritet i parlamentet. Bland EU-ledarna sprids tvivlet på att hon är kapabel att genomföra Brexitförhandlingarna, alltså villkoren för hur landet ska lämna EU.

Göteborgsmötet är därför ett tillfälle för Theresa May att försöka få gehör för britternas ståndpunkter.

Inför mötet har DN fått en exklusiv intervju via e-post.

För Theresa May är det av största vikt att få fart på de tröga Brexitförhandlingarna för att kunna gå vidare till nästa steg: de viktiga samtalen om vilka relationer Storbritannien och EU ska ha efter att britterna lämnat unionen.

Ännu har inte tillräckliga framsteg gjorts i tre viktiga frågor (se faktaruta) för att parterna ska kunna gå vidare och diskutera framtida handelsavtal. Särskilt besvärlig är frågan om hur mycket britterna ska betala till EU, ”skilsmässonotan”. Den handlar om åtaganden som landet har gjort under sitt medlemskap.

Theresa May lovade i ett tal i september i italienska Florens att inget EU-land ska drabbas finansiellt av Brexit under nuvarande budgetperiod, som sträcker sig till 2020. I praktiken betyder det att britterna kan tänka sig att betala sin medlemsavgift i två år till, totalt ungefär 20 miljarder euro.

Men EU påpekar att som medlem har ett land långsiktiga åtaganden som tjänstepensioner, internationellt bistånd och andra utgifter. Det är pengar som ännu inte betalats ut.

I Bryssel och hos övriga 27 EU-länder förväntas att notan hamnar på minst 60 miljarder euro. Det är en summa som de mer hårdföra Brexitanhängarna i regeringen, som utrikesminister Boris Johnson, hittills sagt nej till.

EU:s förhandlingschef Michel Barnier gav förra fredagen brittiska regeringen två veckor på sig för att komma med ett bud.

Hur kommer ni att möta tidsfristen?

– Som David Davis (Brexitminister reds anm) sade i förra veckan angående den finansiella överenskommelsen så har vi gjort betydande framsteg i alla de frågor som måste lösas. Och som jag sa i mitt tal i Florens kommer våra europeiska partner inte att behöva betala mer eller få mindre under den nuvarande budgetplanen som ett resultat av vårt beslut att lämna. Jag sa även att Storbritannien kommer att leva upp till de åtaganden som vi har gjort under vår medlemsperiod, påminner May.

– Arbetet med att fastställa vilka dessa åtaganden är pågår, understryker hon.

Det här följer de antydningar som har kommit de senaste två dagarna, bland annat från London, om att britterna är redo att komma med ett bud. Men premiärministern fäster ingen vikt vid tidsfristen.

– Vad gäller tidtabellen, som David Davis har sagt, så möts det Europeiska rådet i mitten av december och det är nästa viktiga tidpunkt som vi arbetar mot.

Därmed tyder mycket på att britterna förbereder ett bud till EU-toppmötet i Bryssel den 15 december.
Det betyder dock inte att ett bud verkligen kommer då den brittiska regeringen – liksom det regerande Torypartiet – är djupt delad i två falanger. Den ena vill ha vad som kallas en mjuk Brexit med så mycket tillträde som möjligt till EU:s inre marknad. Den falangen är beredd att göra stora eftergifter.
Den andra falangen är hårdförda Brexitanhängare som anser att Storbritannien inte behöver den inre marknaden, utan snarare ser den som ett hinder för handel med andra stora ekonomier, som USA.
Men May avvisar talet om splittring, trots att båda sidor bekämpat varandra under hösten. I stället påpekar hon att regeringen slöt upp kring talet i Florens.
Er regering är splittrad och till och med er egen ställning som premiärminister är ifrågasatt. Hur ska ni kunna fortsätta som premiärminister och ena regeringen för att få ett Brexitavtal?
– Regeringen är enad kring visionen jag lade ut i mitt tal i Florens – och hela regeringen arbetar tillsammans för att leverera en smidig Brexit som levererar till Storbritannien men även för EU, framför May och fortsätter:
– Vi har även en mycket full och, ja, utmanande inrikes agenda. Jag vill skapa ett land och en ekonomi som fungerar för alla. Det är en av de saker jag kommer att diskutera i Göteborg. I slutändan kommer människor att bedöma den här regeringen utifrån vilken skillnad den gör för deras liv och det är vad vi är fokuserade på.
Men vilken sorts avtal som britterna vill ha är oklart, mycket på grund av den splittring som May inte vill diskutera.
Premiärministern har sagt att hon vill ha ett skräddarsytt avtal som ger så ”sömlös och friktionsfri” handel med EU som möjligt. Det har mötts med skepsis i EU-kretsen då britterna, efter Brexit, även lämnar den inre marknaden och tullunionen.
Hur ser ni på en friktionsfri handelsrelation, då landet står utanför den inre marknaden och tullunionen?
– Storbritannien vill ha ett djupt och speciellt partnerskap med EU som omfattar både ekonomiskt samarbete och säkerhetssamarbete. När det gäller handel innebär detta att skapa ett djärvt och ambitiöst ekonomiskt partnerskap – och vi startar från den unika positionen där vi delar samma regler och litar på varandras institutioner, svarar May.
Hon understryker att det inte bara handlar om handelsavtal och ekonomi.
– De brittiska och svenska folken har en samhörighet som är baserad på vår gemensamma pragmatism men även en tro på social rättvisa. Tusentals britter reser till vackra städer som Stockholm och Göteborg varje år och tusentals svenskar besöker Storbritannien. Vi vill att de här banden ska bli djupare.
Direkt efter folkomröstningen i juni i fjol noterade polisen en kraftig ökning av anmälningar om hatbrott och främlingsfientliga attacker riktade mot EU-medborgare i Storbritannien. I synnerhet polacker var utsatta, med misshandel och vandalisering som följd.
Även bland de 100 000 svenskar som bor i landet fanns människor som utsattes för verbala kränkningar.
Här är premiärminister Theresa May tydlig:
– Vi har en nolltolerans mot hatbrott av alla slag. EU-medborgare, inbegripet svenska medborgare, bidrar enormt till vår ekonomi och vårt sociala och kulturella liv.
– Svenska medborgare i Storbritannien ska känna sig välkomna och om det förekommer situationer där medborgare utsätts för kränkningar så fördömer jag detta i de starkaste ordalag. Närhelst dessa situationer inträffar ska de rapporteras till polisen och polisen ska undersöka dessa och väcka åtal där det är lämpligt, fortsätter hon.

Vilka rättigheter svenskar och andra EU-medborgare kommer att ha i landet efter Brexit, i mars 2019, är ännu inte klart, men premiärministern tror att en uppgörelse är inom räckhåll.
– När Storbritannien lämnar EU, har jag sagt många gånger, vill jag att svenska medborgare och människor över hela EU som har byggt upp sina liv i Storbritannien ska stanna.
– Arbetet pågår med att säkerställa en överenskommelse om medborgares rättigheter som är en absolut prioritet för Storbritannien, och jag tror att vi är mycket nära en överenskommelse. Vad som än händer så har jag varit mycket tydlig: ingen som för närvarande bor lagligt i Storbritannien kommer att bli ombedd att ge sig av.
I Storbritannien har #metoo-uppropet lett till att en minister har avgått, Michael Fallon. Kabinettssekreterare Damian Green, som är Mays närmaste medarbetare, utreds också.
– Jag har varit absolut tydlig med att det inte finns plats för den här typen av beteende någonstans i samhället. Som jag sa till parlamentet, om det inte har hänt dig så är det svårt att förstå vilken inverkan det kan ha att vara offer för sexuella trakasserier, säger Theresa May.
Hon fortsätter:
– Jag har vidtagit omedelbara åtgärder för att ta itu med anklagelserna om övergrepp i parlamentet. Jag har haft möten med ledarna för alla politiska partier som är representerade i underhuset och en ny gemensam kraftfull och oberoende klagomålsprocedur kommer att vara på plats tidigt nästa år.
Theresa May välkomnar allting som ökar medvetenheten om de här frågorna.
– Jag applåderar modet hos dem som nu träder fram och talar ut.
Under hösten har det synts en del försiktiga tecken på att opinionen kan vara på väg att vända i EU-frågan.
Om det var tydligt att väljarna alltmer ångrade resultatet av Brexitomröstningen – hur skulle ni reagera?
– Jag tror att den brittiska allmänheten sluter upp bakom vår leverans av en bra Brexit, oavsett hur de röstade. Vi går vidare med att skapa en framgångsrik Brexit och dra nytta av de goda tillfällen som det ger, svarar May.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se
Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

"Fakta. Theresa May
Källor: BBC, brittiska parlamentet, NE, TT

Fem viktiga år
1956 Föds den 1 oktober i Sussex, pappa är kyrkoherde. Växer upp i grevskapet Oxfordshire.
1977 Tar examen vid universitetet i Oxford, huvudämnet är geografi. Under studietiden blir hon politiskt intresserad och träffar sin blivande man Philip May. De båda förs samman av Benazir Bhutto, som senare blir premiärminister i Pakistan.
1997 Väljs in i parlamentet efter att bland annat ha arbetat i Londons finansdistrikt och i kommunpolitiken.
2010 Utses till inrikesminister när de konservativa vinner valet och David Cameron blir premiärminister.
2016 Efterträder Cameron som partiledare efter Brexitomröstningen och blir den 13 juli premiärminister.
Vägen till Brexit
23 juni 2016 52 procent av britterna röstar för att lämna EU.
29 mars 2017 Premiärminister Theresa May meddelar att Storbritannien åberopar Lissabonfördragets utträdesparagraf, artikel 50.

19 juni 2017 De första utträdesförhandlingarna mellan EU och Storbritannien inleds i Bryssel.
14–15 december 2017 EU-toppmöte i Bryssel. Förhandlarna på båda sidor hoppas ha nått tillräckligt långt för att då börja diskutera ett framtida handelsavtal mellan EU och Storbritannien.
Oktober 2018 Parterna hoppas ha nått en uppgörelse om utträdet, som kan skickas för godkännande till berörda parlament i medlemsländerna.
29 mars 2019 Storbritannien väntas lämna EU, oavsett om någon uppgörelse har nåtts eller inte.
Knäckfrågorna i Brexitförhandlingarna
Tre områden är centrala i förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU. De är:

1 Framtida rättigheter för EU-medborgare som bor i Storbritannien respektive britter som bor i EU-länder.

2 Vad som händer med gränsen på irländska ön mellan republiken Irland och Nordirland, som är en del av Storbritannien.

3 Hur mycket pengar som Storbritannien ska betala till EU för beslut som landet har varit med om att fatta och åtaganden som man har gjort under sitt medlemskap.

Brexitomröstningen
Den 23 juni 2016 hölls folkomröstning om EU-medlemskapet. Valdeltagandet var 72,2 procent. 51,9 procent valde Leave (lämna) och 48,1 procent Remain (stanna). I Skottland och Nordirland röstade en majoritet för att stanna. "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

"Katrine Marçal: De konservativas fruktan för Corbyn räddar den hårt pressade May

En partiledarstrid inom de konservativa skulle urarta i inbördeskrig som i sin tur kan leda till nyval och seger för Labourledaren Jeremy Corbyn. Därför sitter Theresa May kvar – än så länge.

De flesta verkar eniga om att hostattacken var för mycket.
Då tyckte nästan alla synd om henne. Även de som inte kan förlåta henne för att hon sjabblade bort det konservativa partiets majoritet i valet den 8 juni.
Det var på partikongressen i september som Theresa May började hosta. Det stora tal med vilket hon skulle återerövra kontrollen över landet och partiet blev till något helt annat.
Först blev Theresa May avbruten av en skojare som försökte ge henne det brittiska skatteverkets formulär P45. Det är blanketten du fyller i när du slutar på ett jobb.
Och många tycker just detta: att Theresa May bör sluta på sitt jobb.
Sedan kom hostattacken. Den förkylda premiärministern kunde inte få fram orden och finansminister Philip Hammond fick låna ut halstabletter.
Som inte hjälpte.
Slutligen trillade en av de vita bokstäverna på skärmen bakom Theresa May ner. Mitt i direktsändning föll f:et i ”för” i sloganen ”Vi bygger ett land som fungerar för alla” i golvet.
Många säger att premiärministern var i tårar efter talet.
Men ingen verkar ha sett det.
Theresa May kallade till nyval den 8 juni i ett läge när hon ledde över oppositionen med runt 20 procentenheter. Sedan lyckades hon under en katastrofalt genomförd valrörelse förlora hela detta övertag. I dag hänger de konservativa sig kvar vid regeringsmakten med hjälp av det lilla nordirländska unionistpartiet DUP. De gillar det inte.

Och de tycker att det är Theresa Mays fel.
Mays två närmsta rådgivare fick sparken direkt efter valet.
Det var partiets krav.
Att Theresa May skulle bli öppnare. Och att hon skulle börja lyssna på andra.
Anledningen till att Theresa May över huvud taget sitter kvar är risken för att en eventuell ny partiledarstrid fullständigt skulle urarta.
– Partiet litar inte på sig självt, uttrycker en källa saken.
Professor Tim Bale från Queen Mary University som har skrivit en bok om det brittiska konservativa partiets moderna historia ser tydliga paralleller mellan dagens situation och det tidiga 1990-talets.
– John Major var en svag partiledare precis som Theresa May och han blev precis som May tvungen att hantera konflikterna om EU inom det konservativa partiet.
En partiledarstrid inom de konservativa i dag skulle urarta i inbördeskrig. Och ett inbördeskrig skulle kunna leda till nyval, ett nyval som i sin tur skulle kunna leda till att Labourledaren Jeremy Corbyn blev premiärminister i Storbritannien.
– Även om Jeremy Corbyn förlorade valet i juni så gjorde han mycket bättre ifrån sig än vad nästan alla trodde, säger Tim Bale, men framför allt står Jeremy Corbyn ideologiskt för allt som det konservativa partiet fruktar. De ser honom som en livsfarlig socialist av den gamla skolan.
Tim Bale menar att Jeremy Corbyn därför paradoxalt nog har blivit ett slagträ med vilket premiärminister Theresa May kan banka lojalitet i sin bråkiga parlamentsgrupp. Röstar ni inte med partiledningen riskerar ni socialism i Storbritannien.
Precis som på det tidiga 1990-talet skakas det konservativa partiet dessutom av sexskandaler. Då hittades en parlamentsledamot död iklädd damunderkläder och med en apelsin i munnen. Tabloiderna festade på otrogna ministrar och folk som skamset fick avgå och åka hem till fruar som knappast var glada att se dem.
I dag är det i stället svallvågorna av avslöjandena runt Hollywoodproducenten Harvey Weinstein som har nått London. En lista på brittiska politiker som anklagas för att ha betett sig olämpligt började delas i sociala medier för några veckor sedan. Anklagelserna inbegriper allt från utomäktenskapliga affärer, till tafsande och trakasserier.
Oftast mot kvinnor.
Men drygt en tredjedel av de påstådda incidenterna rör andra män.
Kritiken mot kulturen inom brittisk politik kommer dels från feministiskt håll, dels från försvarare av traditionella familje-värderingar.
Premiärminister Theresa May råkar höra till bägge dessa grupper. Och av alla politiska kriser som Theresa May har tvingats hantera de senaste veckorna är det gällande sextrakasserierna som hon har agerat med störst auktoritet.
Försvarsminister Michael Fallon fick lämna in sin avskedsansökan i ett läge när de offentliga anklagelserna mot honom bara bestod av en hand på en kvinnlig journalists knä. Men det fanns tydligen mer.
Så Theresa May gjorde sig av med honom.
Men att sparka ministrar är just nu mycket svårt för henne. Premiär-ministern hänger sig kvar på premissen att hon inte rubbar den sköra maktbalansen i regeringen. Theresa May själv var emot Brexit under folkomröstningen 2016. Hon måste därför ha tydliga förespråkare för Brexit på höga positioner i regeringen. Partiets gräsrötter och den mäktiga tabloidpressen ser dessa som garanter för att Storbritannien verkligen förhandlar fram en ordentlig och definitiv skilsmässa med EU.
Det är av denna anledning som regeringens värsting, utrikesminister Boris Johnson, en av de viktigaste aktörerna på Brexitsidan under folkomröstningen, anses mer eller mindre omöjlig att sparka.
Hur mycket han än irriterar Theresa May.
Det spelar ingen roll att Boris Johnson lanserar en helt egen strategi för Brexit bara dagar innan premiärministern ska lägga fram sin. Det spelar ingen roll att han orsakar diplomatisk kris, nu senast med ett felaktigt uttalande som riskerar att öka straffet för en brittisk kvinna fängslad i Iran. Utrikesministern hävdade att kvinnan varit där för att ”utbilda journalister” när hon i själva verket varit där på semester.

Oavsett allt. Boris Johnson sitter där han sitter, även om partiet, inte bara Theresa May, börjar tappa tålamodet.
Den senaste ministern att avgå ur Theresa Mays regering blev biståndsminister Priti Patel. Även detta satt långt in för Theresa May. Priti Patel är en av precis de högljudda förespråkare för Brexit som premiärministern inte har råd att göra sig av med. Biståndsministern hade emellertid undanhållit en lång serie hemliga möten med israeliska toppolitiker och tjänstemän.
Theresa May hade inte mycket av ett val.
När May först blev premiärminister efter Brexitfolkomröstningen 2016 profilerade hon sig som en ny typ av konservativ. Hon skulle ta de konservativa åt höger gällande invandringspolitiken och åt vänster i den ekonomiska politiken. Därmed skulle hon attrahera arbetarklassväljare.
I dag ligger den strategin i papperskorgen. Sedan valet den 8 juni har Theresa Mays inte längre mandat att göra vad hon själv vill.
Hon måste göra vad partiet vill.
Detta gör att det enda politiska projekt som finns kvar för Theresa May just nu är Brexit.
Och även där har hon tappat auktoritet.
– Sedan valet har brittiska företag fått mycket mer inflytande över regeringen gällande Brexitförhandlingarna, säger en källa med god insyn i Storbritanniens pågående skilsmässa från EU.
Premiärministern har förlorat mandatet att genomföra ett utträde som i alltför hög grad begränsar invandringen från EU. Något sådant vill näringslivet inte se. De är rädda för arbetskraftsbrist och ekonomiska problem.
Den brittiska regeringens främsta prioritet har varit att så snabbt som möjligt ta sig vidare från diskussionerna om Brexits former till hur den framtida handelsrelationen mellan EU och Storbritannien ska se ut.
Hittills har det gått trögt. EU har krävt att frågan om hur mycket pengar Storbritannien ska betala till unionen, vad som ska hända med EU-medborgare i Storbritannien och hur den nordirländska gränsen ska se ut först måste lösas.
Och här har man ännu inte gjort tillräckliga framsteg. Framför allt är frågan om Nordirland komplicerad. Theresa May vill både lämna EU:s tullunion och behålla vad som i princip inte är någon gräns alls mellan Nordirland och Irland.
Detta är svårt.
För att inte säga omöjligt.
Den brittiska regeringen hoppas i december kunna avsluta den första delen av Brexitförhandlingarna. EU och Storbritannien kan i så fall gå vidare till att diskutera sin framtida handelsrelation.
Theresa May är i desperat behov av någon politisk framgång.
Konflikterna inom hennes eget parti ökar knappast hennes trovärdighet gentemot resten av EU.
Å andra sidan.
– Att bråka internt är en del av att vara konservativ i Storbritannien, säger en partimedlem.
Theresa May är medveten om detta.
Frågan är om resten av Europa är det.

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" De sociala frågorna ska få tilliten till EU att växa

Göteborg. EU:s stats- och regeringschefer möts i Göteborg i dag för att betona vikten av vettiga villkor för EU:s medborgare. Även om det politiska åtagandet är till intet förpliktigande hoppas statsminister Stefan Löfven att den ”sociala pelaren” gör att området prioriteras.

Stefan Löfven hade inte vågat hoppas på en sådan uppslutning: nästan samtliga EU:s stats- och regeringschefer har kommit till Sveriges framsida för att visa de sociala frågorna sin hängivenhet.
– Det är uppenbart att något har skett med intresset för det här området, säger statsministern nöjt till DN inför mötet.
– Inte minst Brexit är en följd av att människor har tappat tilltron till EU-samarbetet. Men det är först om vi kan säga att vi har ett samarbete som är till för medborgarna, i deras vardag, som vi kan stärka tilltron till EU. Medborgarnas villkor måste hamna i centrum. Vi i Sverige har systematiskt drivit på den här frågan.
De 20 principer som har sammanställts bildar ramen för den så kallade sociala pelaren. Den ska nu undertecknas av ordföranden för Europeiska rådet, EU-kommissionen och EU-parlamentet. Punkterna ska ses som avsiktsförklaringar för medlemsländerna – ingenting i överenskommelsen är juridiskt bindande eller har tvingande lagtext som automatisk följd.
– Vad vi inte behöver just nu är en debatt om fler institutioner eller nya fördrag. Vi diskuterar ju just nu EU:s framtid, sa Marianne Thyssen, EU:s kommissionär för sysselsättning och socialpolitik, under en pressträff i Göteborg.
Den sociala pelarens status har lett till farhågor från två håll: dels från de som ser en risk för ökad överstatlighet, dels från de som ser en risk att vackra ord om rättvisa inte leder någon vart alls.
Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna är negativa och ser mer överstatlighet om hörnet:
– Jag kan Brysselsystemet tillräckligt väl för att veta att Bryssel alltid vill knapra åt sig mer makt, sa Eskil Erlandsson, centerpartistisk ledamot av EU-nämnden och tidigare landsbygdsminister, vid EU-nämndens sammanträde inför toppmötet.
Stefan Löfven upprepade där ett tiotal gånger att avsikten inte är maktförskjutning, och att argumenten kommer från partier som vill lägga dimridåer i stället för att prata om schysta löner.
Kritiker räds överstatlighet, andra pekar på att pelaren är till intet förpliktigande?
– Jag är övertygad om att något händer. Det är ett politiskt åtagande, och vi vill se en regelbunden uppföljning. Det kan bli fråga om rekommendationer, men även då beslutar medlemsstaterna, sa Löfven.
Han jämför med EU:s planeringsterminer, där medlemsländernas budgetar följs upp av kommissionen, som kan lämna åtgärdsförslag. I dessa rekommendationer har de sociala aspekterna redan tagit plats, enligt EU-kommissionären Marianne Thyssen, och så kommer det alltmer att bli.
I hög grad kretsar den sociala pelaren kring arbetsmarknad och arbetsvillkor: tillträde till arbetsmarknaden; rättvisa arbetsvillkor och möjligheterna till strukturomvandling.
Bakom de abstrakta begreppen vilar en utbredd oro för följderna av en skyhög ungdomsarbetslöshet, av lönedumpning och av en automatiserad, digitaliserad arbetsmarknad. Intresset för vad extrema klyftor leder till – som en ökad risk för radikalisering, extremism och

social oro – har ökat såväl inom EU som hos organisationer som IMF och OECD.
– Var gränserna går för vad som är ”rättvist” och ”värdigt”, vaga begrepp som finns med bland principerna om hur EU-medborgarna bör behandlas på jobbet, får i slutändan domstolar avgöra, sa Marianne Thyssen.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"EU-toppmötet om sociala frågor samlar så gott som alla EU:s stats- och regeringschefer, inklusive Emmanuel Macron och Theresa May. Ledarna för Tyskland, Finland och Cypern kommer inte.
Värdar för mötet är statsminister Stefan Löfven och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker.
Fredagsförmiddagens möte avslutas med en lunch ledd av Europeiska rådets ordförande Donald Tusk, som kommer att prata om utbildning och kultur över maten.
Utöver medlemsländernas delegationer är en rad andra aktörer inbjudna, bland dem arbetsmarknadens parter, organisationer från civilsamhället och studenter. "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" Annika Ström Melin: Merkels förhandlingar viktigare för EU

EU-toppmötet ska inte fatta några bindande beslut. Att så många EU-ledare ändå vill vara med i Göteborg visar att de sociala frågorna har blivit politiskt laddade.

Titta på grafiken här ovan. Statistiken avslöjar varför EU-toppmötet i Göteborg lockar så många EU-ledare, trots att alla vet att det inte ska fattas några bindande beslut.
Frankrikes president Macron, Storbritanniens premiärminister May, Spaniens premiärminister Rajoy … ja, alla utom Tysklands Merkel, Finlands Sipilä och Cyperns Anastasiades kommer till Göteborg.
Alla oroas över siffrorna som visar att över hälften av européerna tror att livet kommer att bli svårare för nästa generation. Att så många i EU saknar framtidstro kan leda till politiska omvälvningar på flera håll.
Trots att samtliga EU-ledare också vet att EU har mycket begränsade möjligheter att göra något åt skillnaderna mellan till exempel den fortsatt skyhöga arbetslösheten i södra EU och den betydlig lägre i norra och östra unionen, har de politiska ledarna tydligen behov av att prata med varandra om detta.
Grupparbeten och diskussioner är en ny, mer löslig modell som används för att försöka styra EU. Toppmötets program påminner faktiskt om vilken konferens som helst.
På förmiddagen, under tre parallella så kallade arbetssessioner, ska EU:s stats- och regeringschefer delas in i grupper och lära sig mer om ”tillträde till arbetsmarknaden”, ”rättvis sysselsättning och rättvisa arbetsvillkor” samt ”stöd i omställning”.

Alla som har varit med om sådant förstår hur det blir. Många kommer att skolka och det riktigt spännande sker antagligen utanför själva sammanträdeslokalerna.
Vad säger till exempel Spaniens Mariano Rajoy till Belgiens Charles Michel, som har kritiserat den spanska polisens ingripande i Barcelona, när de möts? Och vilket budskap tänker Storbritanniens Theresa May passa på att föra fram till övriga? Ungerns Orbán, Polens Szydlo och Maltas Muscat kan säkert också få anledning att förklara ett och annat.
Efter arbetssessionerna ska EU:s nya sociala pelare skrivas under av EU-institutionernas företrädare. Inte heller här krävs det några underskrifter – och inte heller några åtaganden – av EU:s ledare. Den sociala pelaren är ett politiskt uppfordrande, men inget bindande dokument.
Under lunchen fortsätter diskussionerna.
Det bjuds på jordärtskockssoppa till förrätt, torsk till huvudrätt och bär till efterrätt. Samtidigt som EU-ledarna äter vill Donald Tusk, ordförande för EU-regeringarnas organ Europeiska rådet, att de ska tala om kultur och utbildning, vilket också blir en till intet förpliktigande övning. När det gäller kultur och utbildning kan EU inte alls styra medlemsländernas politik.
Lunchen ingår i Tusks försök att förändra EU-ledarnas toppmöten.
I stället för förhandlingar som leder fram till formella och strikta slutsatser vill han ha breda temadiskussioner om stort och smått. Tusks nya så kallade ”Agenda för EU-ledarna” består av en hel kedja av toppmöten med sådana mer luftiga samtal. På så sätt hoppas Tusk att det ska skapas en starkare känsla av samhörighet mellan EU:s stats- och regeringschefer, trots att de politiska motsättningarna finns kvar.
Om ingen kris inträffar under fredagen kan sedan statsminister Stefan Löfven och EU-kommissionens Jean-Claude Juncker, toppmötets två värdar, säga tack och adjö. Båda kan säkert känna sig nöjda med uppslutningen och att de lyckats med föresatsen att ”sätta de sociala frågorna högt upp på EU:s dagordning”, som det brukar heta.
När toppmötet är över kommer det samtidigt att ha varit mycket tydligt att någon har saknats.
Att förbundskansler Angela Merkel inte deltar under EU-toppmötet i Göteborg skapar ett politiskt tomrum som är svårt att fylla av någon annan.
Utan Tyskland skulle EU antagligen inte bli mycket mer än en diskussionsklubb. För EU:s framtid är därför regeringsförhandlingarna som Angela Merkel leder i Berlin antagligen betydligt mer avgörande än toppmötet i Göteborg.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" Mugabe i krismöte med militära ledare

Zimbabwes president Robert Mugabe förhandlade på torsdagen om sin avgång med representanter för landets militär som tidigare i veckan satte honom i husarrest. Landet förbereder sig nu för en framtid med en annan ledare för första gången på 37 år – men - Mugabe vägrar in i det sista att ge med sig i samtalen.

Harare.
Oppositionsledaren Morgan Tsvangirai uppmanade under en presskonferens på torsdagseftermiddagen presidenten att avgå, rapporterar den sydafrikanska nyhetssajten News 24.
93-årige Robert Mugabe har i olika roller styrt sitt Zimbabwe sedan självständigheten 1980 men av allt att döma är hans tid vid makten över. Vid denna upplagas pressläggning uppgavs att Mugabe in i det sista motsatte sig förhandlingar om att träda åt sidan. Förhandlingar pågick i presidentpalatset mellan Robert Mugabe, Sydafrikas regering samt ledande representanter för armén, som två dygn tidigare hade satt honom i husarrest tillsammans med den impopulära hustrun Grace Mugabe, 52. På bilder som släppts av den regeringslojala tidningen The Herald sågs Mugabe till synes avslappnad i sällskap med kupp-ledaren Constantino Chiwenga.
Exakt var landets första dam nu befinner sig är oklart. Uppgifter har cirkulerat om att hon ska ha lämnat Zimbabwe för antingen grann-landet Namibia eller Sydafrika. Det regionala samarbetsblocket SADC har varit engagerat i samtalen om Zimbabwes politiska framtid och klart sedan tidigare är att det finns ett grundmurat motstånd mot militärkupper i regionen.
– SADC kommer inte att gå med på att militären går in och tar över makten, så är det bara. De kan sätta in mycket hårt ekonomiskt och militärt motstånd för att försvara en återgång till en konstitutionell ordning, säger statsvetaren Ibbo Mandaza.
Mandaza är en av få personer som öppet går ut och tar ställning mot kuppmakarna, som han tror har varit oförberedda och dåligt organiserade. Det faktum att Mugabe fortfarande har refererats till som överbefälhavare och president tar han som intäkt för att de har varit osäkra på hur de ska behandla ledaren.
Regeringspartiet Zanu-PF har varit arenan för den senaste tidens politiska utveckling. I början av förra veckan petades vicepresidenten Emmerson Mnangagwa av Mugabe efter att några veckor tidigare ha förlorat posten som justitieminister. Allt såg då ut att tala till president-hustrun Grace Mugabes fördel. Hon har i flera år stridit med Mnangagwa om vem som ska efterträda den 93-årige ledaren vid hans bortgång.
Men i veckan svängde pendeln tillbaka till Mnangagwas fördel, efter det militära ingripandet då makarna Mugabe sattes i husarrest.
Oavsett om Robert Mugabe skulle överleva politiskt på kort sikt kommer han att tvingas till stora eftergifter som i slutändan kommer att innebära slutet på hans ledarskap. Och en sak är nu säker: Grace Mugabe kommer aldrig att bli landets ledare.
– Hon är inte en normalt funtad människa. Så vitt jag förstår är hon inte vid sina sinnens fulla bruk och det gäller även hennes söner. Ska du inleda en process för nationell försoning så kan du inte inkludera dem, säger generalsekreteraren i krigsveteranernas förening, Victor Matemadanda.
Matemadanda menar att bara Mnangagwa kan leda en framtida koalition under en övergång till demokratiska val, men han ser helst att oppositionspolitikerna Joice Mujuru och Morgan Tsvangirai inkluderas i denna interimsregering, för att underlätta en nationell försoning.
I huvudstaden Harare rådde ett avvaktande lugn under torsdagen. Zimbabwierna har under många år hoppats på förändring men har

gång på gång fått se nya politiska bakslag. Utanför uttagsautomaterna ringlade köerna långa när bankkunder försökte få ut så mycket pengar som möjligt, ifall krisen skulle förvärras.
En överraskande bilfärd väckte nya frågor om läget i förhandlingarna. DN såg president Mugabes kortege fara i ilfart genom huvudstaden – från presidentens bostad till det traditionella presidentpalatset. - Mugabes Mercedes med registreringsskylten ZIM1 är omisskännlig och är den bil som han oftast färdas i. Mycket tyder på att han befann sig i fordonet eftersom förhandlingarna inleddes i presidentpalatset kort därpå. Kortegen på omkring tio bilar eskorterades av polis, inte militär, vilket tyder på att läget har trappats ned något sedan inledningen av krisen.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

"Fakta. Vill regera livet ut
Robert Gabriel Mugabe, född 1924, har varit Zimbabwes ledare sedan självständigheten 1980, först som premiärminister och sedan som president. Han har flera gånger sagt att han tänker regera tills han dör men 93-åringen står nu inför sin största politiska kris någonsin. Mugabe har sju akademiska examina och är vid denna upplagas pressläggning världens äldsta regerande statschef. "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" Första damens maktambition utlöste kaoset

Det är många som är övertygade om att det var maktambitionerna hos Grace Mugabe, Zimbabwes första dam, som ledde till de senaste dygnens dramatiska händelseutveckling, där militären i praktiken har avsatt president Robert Mugabe som landets statschef.

Militären ingrep sedan den 93-årige Mugabe i förra veckan sparkat sin vice president och förmodade efterträdare Emmerson Mnangagwa. Mugabes åtgärd betraktades allmänt som ett försök att öppna för att hans hustru Grace Mugabe, 52, skulle ta över efter honom.
Planen var att Zimbabwes styrande parti Zanu-PF skulle hålla sin kongress innan årets slut. Då var det tänkt att Grace Mugabe skulle väljas till landets vice president, för att därmed automatiskt överta statschefsposten när det blir dags för den 40 år äldre presidenten Robert Mugabe att avgå eller lämna jordelivet.
Så blev det inte; i stället sattes Grace Mugabe i husarrest tillsammans med sin make, och krigsmaktens stridsvagnar och soldater placerades ut i huvudstaden Harare.
Mugabe tycks med försöket att ”kuppa in” sin fru till den yttersta makten ha gjort en allvarlig blunder. Grace har ingen politisk erfarenhet, listan över korruptionsanklagelser mot henne är lång, men framför allt är hon impopulär i breda kretsar, särskilt inom Zanu-partiet, militären och säkerhetstjänsten.
Hennes vidlyftiga konsumtionsvanor har inte heller varit ett plus i det fattiga Zimbabwe. Av sina motståndare gavs hon ofta sexistiskt färgade epitet som ”First Shopper” och ”Gucci Grace”.

Hon mötte Robert Mugabe i början av 1990-talet när hans första fru var döende i cancer och hon arbetade som skrivbiträde i president-administrationen. De blev ett par, och efter att Robert Mugabe 1992 blivit änkling gifte han om sig med Grace vid ett överdådigt bröllop 1996, med närvaro av bland andra Nelson Mandela.
Med tiden växte hennes politiska aptit, och Grace började driva en kampanj för att Mnangagwa skulle avskedas. Men det visade sig också bli grundskottet för hennes maktambitioner.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" CNN:s status i Ryssland fortfarande oklar

Moskva. CNN kommer av allt att döma än så länge inte att behöva registrera nyhetskanalen som ”utländsk agent” i Ryssland, eftersom den inte producerar nyhetsmaterial på ryska. Men ryska beslutsfattare varnar för att den nya lagen gäller även dem.

– Att två ryska medier (RT och Sputnik) förklaras som utländska agenter i USA behöver inte alls betyda att vi ställer motsvarande krav på två amerikanska medier. Vi kan ställa det här kravet på många fler medier om vi finner skäl för det, säger Aleksej Pusjkov, ordförande för utskottet för informationspolitik i Federationsrådet till RIA Novosti.
Källor på ryska justitiedepartementet säger till Interfax att bara utländska medier som rapporterar även på ryska kan komma i fråga. Det betyder sannolikt åtminstone Voice of America och Radio Svoboda, samt bland annat dess projekt Krim.Realii som går ut på nyhetsförmedling från det av Ryssland annekterade Krim. Huruvida även CNN hamnar på listan för utländska agenter är fortfarande oklart. Enligt Interfax källor borde varken den amerikanska nyhetskanalen eller Deutsche Welle göra det. Dessa två stora medier har varit i fokus ända sedan beskedet om lagändringen kom. Nu cirkulerar alltså en mängd motstridiga besked, vilket sannolikt också är meningen eftersom det får alla att känna sig osäkra.
Den nya lagen godkändes av dumans underhus i onsdags. Nu ska även överhuset, Federationsrådet, godkänna den, och därefter president Vladimir Putin.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" Motståndare enas i sitt stöd för premiärministern i exil

Medan den avgående premiärministern Saad al-Hariri väntas åka till Frankrike växer mysteriet i Libanon. Varför kommer han inte till Beirut? Finns det en hotbild från den shiamuslimska rörelsen Hizbollah? – Varför skulle Hizbollah döda honom, vi röstade ju på honom? säger Abu-Elias, aktiv Hizbollahanhängare.

Premiärminister Saad al-Hariris familj har sina rötter i fiskestaden Sidon, söder om Beirut. De flesta invånare är sunnimuslimer och ger sitt stöd till Saad al-Hariri som meddelade sin avgång den 4 november under ett besök i Saudiarabien. Han sade sig frukta för sitt liv i Libanon och anklagade den shiamuslimska rörelsen Hizbollah för att ligga bakom hotbilden.

– Det viktigaste är att han inte dödas som sin far, Rafiq al-Hariri, säger fastighetsmäklaren Sami Freijeh som vi möter i Sidon.

Från att Saad al-Hariri tidigare sagt att han kommer till Beirut inom två dygn, var det senaste budet på torsdagen att han i stället åker till Frankrike inom 48 timmar. Enligt AFP kommer han att anlända till Paris på lördag.

Många av hans anhängare i Beirut är glada över beskedet.

– Från Frankrike kan han tala som en fri man, då kommer vi att få veta vad som har hänt, säger Sami Freijeh.

Det är svårare att veta vad anhängare till oppositionen, den shiamuslimska rörelsen Hizbollah, tycker. För att intervjua personer i organisationens områden måste journalister ha ett tillstånd som tar flera dagar att få. Under tiden blir vi ombedda att åka till Hizbollahs krigsmuseum, eller ”Hizbollahs Disneyland” som det också kallas. Temaparken ligger i bergen, i området Mleeta, på gränsen mot Israel.

– Det här stället är skapat för att visa Israels förluster i Libanon, framför allt under kriget 2006, säger guiden Ahmed Mansour och visar

med handen över ett område där det ligger fejkade sönderskjutna pansarbilar, militärhjälmar och gravar för israeliska soldater.
Längre in i parken kan besökarna springa i vad som ska föreställa Hizbollahs hemliga gångar och få en känsla av hur de libanesiska soldaterna levde under de år de slogs mot Israel.
– De började skapa en bas här redan 1985, säger Ahmed Mansour.
Museet som svämmar över av propaganda är också en symbol för hur Hizbollah blev en alltmer populär rörelse i Libanon. Även om många länder fortsatt stämplar rörelsen som en terroristorganisation så stöttades den av nästan alla religiösa grupper i Libanon under kriget mot Israel 2006.
– Förut var de hemliga, folk visste inte vad de gjorde. Många vill komma hit för att se hur de levde, säger Ahmed Mansour.
Han vill inte svara på frågor om Hizbollah som politiskt parti, deras militära förmåga, deras inblandning i Syrienkriget, al-Hariris avgång eller någonting som inte handlar om skyltdockorna som är kamouflerade i skogen.
– Det har jag inte tillstånd till, svarar han.
I stället åker vi till Hizbollahområdet Ouzai.
Abu-Elias äger en verkstad och är aktiv Hizbollahanhängare. Han säger att 2006 var en vändpunkt för honom och många andra.
– När vi åkte till Mleeta och såg hur de slogs för hela Libanon, alla våra grupper, då bestämde jag mig för att stötta dem, säger han.
När jag frågar vad som ledde till att Hizbollah blev en så populär rörelse svarar han:
– Israel. Vi hade alla en gemensam fiende och ställde oss bakom Hizbollah.
Han liknar det med vad som nu sker med Saad al-Hariri. Även de grupper som vanligtvis är emot honom vill nu att han kommer tillbaka och fortsätter som premiärminister. Det är Libanon mot Saudiarabien, inte Hizbollah mot al-Hariri.
Hizbollahs ledare Hassan Nasrallah sade tidigare i veckan att Saad al-Hariri borde återvända till Libanon.
Men al-Hariri själv har sagt att det finns en hotbild från Hizbollah. Det tror inte Abu-Elias på, utan slår fast att det är Saudiarabiens lögner.
– Ingen vet varför Saudiarabien gör detta. De vet ju inte ens själva om det är kungen eller prinsen som bestämmer. Men de vill visa sin makt och det gör de genom al-Hariri.
Ingen vet vad som händer efter att al-Hariri har landat i Frankrike, om han senare ska till Beirut för att göra sin formella uppsägning eller om han kommer att möta den kristna presidenten Michel Aoun i Frankrike.
Presidenten har sagt att parlamentet fortfarande är öppet för en diskussion om att al-Hariri kan fortsätta som premiärminister. Den kan äga rum först när al-Hariri har landat i Paris.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

"Fakta. Hizbollah byggdes upp med stöd av Iran
Hizbollah grundades 1982.
Organisationen byggdes upp med stöd av Irans revolutionsgarde och fick starkt stöd av shiamuslimer under de 22 år som Israel höll ockupationsstyrkor i södra Libanon.
Hizbollah terrorstämplades av USA 1997 och dess militära gren – som är svår att skilja från huvudorganisationen – av EU sommaren 2013.
Hizbollah är den dominerande shiamuslimska organisationen i Libanon. Den är både en politisk organisation och en stark gerilla-rörelse.
Hizbollah deltar i kriget i Syrien och strider mot rebellerna som vill störta president Bashar al-Assads regim. "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" Brexit hotar Irlands nya gränslöshet

Ett hårt Brexit riskerar att resa en ny mur på Irland mellan söder och norr. Mångfalden och den pluralistiska demokratin kan gå upp i rök, skriver författaren Ola Larsmo.

Försöker man diskutera Brexit med Dublinbor blir det först tyst. Sedan säger de flesta ungefär samma sak: ”det går ju inte”. Debatten i offentligheten låter likadant.
Vilka konsekvenser Brexit får för Storbritannien vet inte ens britterna. Men följderna blir också mycket stora för republiken Irland och Nordirland. Samtidigt är det i det irländska dilemmat som man kan se en möjlig väg framåt för EU – om inte Brexit slår igen den dörren en gång för alla.
Den irländske journalisten Tony Connelly jämför Brexit med en färja som lägger ut. Allt som nyss var inom räckhåll finns kvar, men avståndet mellan båt och kaj är snart oöverstigligt. Och färjan måste fara utan att veta vart den ska.
Connelly är RTE:s korrespondent i Bryssel och bilden av färjan finns i hans nya bok, ”Brexit & Ireland”. Han skildrar levande den brittiska regeringens partyförberedelser i Bryssel under valdagen: så säker var man att landet skulle rösta ”remain” att man planerade en fest – som under kvällen gick över i rena kristerapin för förtvivlade politiker och tjänstemän. Det fanns ingen beredskap alls för ”leave”. Allt handlade plötsligt om improvisationer och provisorier. Och en sak stod klar: ingen i ”leave”-kampanjen hade ägnat en tanke åt följderna för Nordirland eller relationen till grannlandet Irland.
Irland är ett av de mest EU-vänliga länderna och har såväl politiskt som ekonomiskt vunnit mycket på sitt medlemskap. Samtidigt är man bunden till Storbritannien med starka ekonomiska band. Connelly visar hur nästan hälften av Irlands viktiga livsmedelsproduktion exporteras till UK. Samtidigt täcker man underskottet i den egna energiproduktionen genom import från grannen. Som han skriver: - Irland matar Storbritannien om dagen och värms av dem om natten. Irländare har mycket länge varit arbetskraft åt UK och i dag bor cirka 2 miljoner irländska medborgare i grannlandet.
På punkt efter punkt klipps nu de ekonomiska banden av. Tullregler, importlagar, djurskyddsföreskrifter, medborgaskapsfrågor: problemen tornar upp sig till en mur. Connelly talar länge om det katastrofala läget för Nordirland. 80 procent av bönderna, inte minst de som ofta röstar på de protestantiska partierna, är beroende av export. Nu måste hela exportkedjan byggas upp igen från grunden. Connelly förutser en serie konkurser inom livsmedelssektorn på Nordirland. Han når samma slutsats som ”irländaren på gatan”: det här går inte, konsekvenserna är för svåra för alla. Men färjan har lämnat kaj.
Det är just frågan om gränsen mellan Republiken och Nordirland, som röstade för att stanna men nu måste lämna, som är det mest laddade. Blundandet för vad som står på spel är nu inte bara ett bekymmer för Storbritannien utan för hela Europa.
Att freden blev möjlig berodde på hårt arbete av många olika aktörer. Men en vändpunkt kom 1993 med Opsahl-kommissionens rapport ”A citizens inquiry”. I tusentals djupintervjuer hade Ulsterbor tillfrågats vilka politiska frågor som var viktigast för dem, och om man tillhörde UK eller republiken Irland var fortsatt viktigt. Men på plats fem. Efter arbete, bostäder, skolor och sjukvård. Rapporten, som den norske juristen Torkel Opsahl hann färdigställa före sin död samma år, skakade om det politiska etablissemanget på Nordirland. Och långsamt började en annan politisk dialog ta form.
Vilka är demokratins byggstenar? För att studera det gick man bland annat tillbaka till förarbetena till USA:s konstitution. Hur skapar man ett samhälle där majoritetsval inte leder till att en liten majoritet förtrycker en stor minoritet? Och vad är ”nationell identitet”? Inom ramen för EU behövde man inte längre bestämma sig för UK eller Irland – man kunde vara med i båda. Två ”nationalismer” kunde existera sida vid sida i ett Ulster där Storbritannien avsade sig exklusiv bestämmanderätt och där republiken Irland fick ett begränsat inflytande. Uppluckringen av fanatiska traditioner och erkännandet av

grannens rättigheter skedde av två skäl: vanliga människors enorma trötthet på terror och ett hägrande löfte om en modern välfärdsstat.
Det som uppstod längs gränsen i norr – där jag själv utstått hårdhänt visitering av brittiska soldater och sett molotovcocktails kastas mot pansarbilar – var vad man med ett nytt begrepp kallar ”fuzzy borders”. Gränsen finns, olika politiska intressesfärer erkänns, men den är inte längre … knivskarp. Ulster var nu ett demokratilaboratorium (låt vara ett där det gnälldes ganska högljutt). Här fanns grunden för pragmatiska lösningar för andra konflikter av samma slag inom EU – ungerska minoriteter i Rumänien, den baskiska konflikten eller den nu aktuella dragkampen mellan Madrid och Barcelona. Man skulle till och med kunna tala om en ny pragmatisk nationalism som erkänner pluralismen som en nödvändighet för sin egen existens.
Det är vad den irländske författaren Fintan O’Toole beskriver i sin essä i New York Review of Books septembernummer (diskuterad av Jan Eklund här i DN 23/10). Såväl republiken Irland som Ulster präglades under 1900-talet av skarp och oförsonlig nationalism. Grundandet av Fristaten Irland 1921 följdes av ett inbördeskrig och djupa sår. Under den konservative landsfadern Eamon De Valera (1882–1975) var irländsk nationalism i fusion med den katolska kyrkan och ekonomin stagnerade. Men de Valeras etniskt och religiöst monolitiska republik har genomgått rekordsnabba förändringar. I dag är 17 procent av medborgarna födda utanför landet (motsvarande siffra för Sverige är 16 procent) och kyrkan har efter upprepade skandaler och avslöjade övergrepp snabbt tappat politisk mark. Landets nuvarande premiärminister Leo Varadkar är öppet homosexuell och har rötterna i Indien.
Som O’Toole visar har utvecklingen av den ”devolution”, som skyndades på av Blair-regeringen och där visst självstyre återförts till lokala parlament i Skottland, Wales och till Stormont i Nordirland, lagt grunden för en ny sorts regional identitet. Och intressant nog röstade dessa landsändar i stort sett för ”remain” (i Wales var det ett litet övertag för ”leave”). Slutsatsen blir att en lokal identitet får starkare skydd inom den större strukturen EU.
O’Toole uttrycker det väl: ”Fredsarbetet på Nordirland har tvingat fram en dramatisk omprövning av begrepp som identitet, själv-bestämmande och nationalitet. Precis sådant som plågat Irland under århundraden och var kärnan i konflikten i norr (…) Om denna konflikt skulle lösas var man tvungen att tänka om radikalt. Saker som nationalstaten inte gillar – mångtydighet, kompromisser, mångfald – var nu något man fick leva med eller till och med lära sig uppskatta. Vilket irländarna gjort. Men Brexit visar att engelsmännen inte gjort det. Det är därför gränsen i norr har sådana avgörande konsekvenser för Brexit – den är en fysisk gräns som inte bara skiljer länder åt, utan även olika idéer om vad nationell identitet är på 2000-talet.”
O’Toole går så långt att han hoppas att de uppenbara framstegen på Nordirland och i republiken Irland helt enkelt ska omöjliggöra Brexit – där är han ense med Connolly om att det ”är omöjligt”.
Nationalstaten är ju faktiskt inte hotad. Vad som däremot hotas av Brexit är den öppna gränsen på Nordirland, och därmed modellen för hur olika nationella traditioner kan leva sida vid sida inom ramen för moderna statsbildningar och modern demokrati. I debatten om Kataloniens ställning har jag förgäves väntat på att någon statsvetare ska peka på Nordirland. Men en gammaldags nationalism, som blint vill krypa in i sitt urvuxna eremitkräfteskal, tycks blockera vägen för moderna former av nationell identitet – som blir möjliga just genom att omfamna mångfalden som demokratisk idé. Det är den läxa vi hittills inte velat lära av demokratilaboratoriet Nordirland. Nu kan det vara försent.
Källor: Tony Connelly: ”Brexit & Ireland” (Penguin Ireland), Fintan O’Toole:” Brexit’s Irish Question” (New York Review of Books, 28/9 2017)

Ola Larsmo
litteratur@dn.se "

DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017

" Klimatkrisen igen. Al Gore i fokus i känslostark uppföljare om konsekvenserna av global uppvärmning

I ”En obekväm uppföljare” är huvudpersonen snarare Al Gore än jordens klimat. ”Vi måste sluta illustrera med isbjörnar. Folk bryr sig inte om isbjörnar. Vi måste visa att klimatförändringarna handlar om människor”, sa en klimatforskare till mig häromåret.

Det har Al Gore förstått. Hans nya film, ”En obekväm uppföljare”, börjar med närbilder på Grönlands smältande is. Men han blir inte kvar länge norr om polcirkeln. ”Vart tar vattnet från Grönlandsisen vägen?” frågar han. ”Det hamnar i Florida!”
Och sedan står han, med vadarstövlarna på, mitt på en översvämmad gata i Miami Beach.
Resten av filmen handlar, klokt nog, om hur det varmare klimatet påverkar oss människor, även amerikaner. Den Oscarsbelönade ”En obekväm sanning” från 2006 har kallats för en filmad Powerpoint-presentation. En del Powerpoint-bilder blir det även i den nya filmen, som hur hela temperaturkurvan har flyttats, och det extrema har blivit det nya normala. Några poänger upprepas, fast på nya, hoppfullare sätt.
Men det som gör budskapet påtagligt är bilderna på människor. En indisk kvinna som faller på en glödhet gata när hennes sandaler har fastnat i den smältande asfalten. Någon som sitter fast under ytan i våldsamt forsande vatten och måste skäras loss med kniv. En filippinsk man som börjar gråta när han berättar om alla de döda kropparna efter tyfonen Haiyan 2013.
Som biopublik känner vi klimatförändringarna in på bara huden. Vi får också återuppleva glädjen när klimatavtalet undertecknades i Paris i december 2015, och påminnas om hur hoppfull världen kändes då.
Men framför allt handlar filmen om Al Gore själv. Kameran följer honom tätt i hälarna när han vinglar nära en glaciärspricka, vrider ur sina dyblöta strumpor inför en föreläsning, förhandlar med motsträviga indier eller visar minnen från presidentvalskampanjen 2000 i sitt barndomshem.
Några saker provocerar mig. Som hur allt hårt arbete av så många engagerade förhandlare för att få ihop Parisavtalet reduceras till något som Al Gore löser själv, genom ett smart telefonsamtal från sitt hotellrum. Eller att Christiana Figueres, huvudsekreterare vid förhandlingarna, kort och gott presenteras som ”en tidigare elev” till Al Gore.
Lösningarna han presenterar är också lite för enkla. Han hoppar över behovet av att ändra livsstil, resa och konsumera mindre och byta matvanor. Allt handlar bara om att ersätta kol och olja med förnybara energikällor – och att rösta på rätt politiker.
Flera gånger under filmen får Al Gore frågan om han tänker återvända till politiken. Han svarar bara att han är en ”recovering politician”, som en nykter alkoholist, och att sannolikheten för återfall blir mindre ju längre tiden går. Men han säger inte nej.
Jag skulle inte bli förvånad om detta är början på Al Gores president-valskampanj till år 2020.
Se mer. Tre andra klimatångestdokumentärer att hålla utkik efter: ”Time to choose” (2015), ”The age of consequences” (2016), ”The future of energy” (2016).

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

”En obekväm uppföljare” Regi: Bonni Cohen, Jon Shenk
Manus: Al Gore m fl. Medverkande: Al Gore, George W Bush, Angela Merkel m fl. Längd: 1 tim 40 min (från 11 år). Språk: engelska. "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Också evigheten skulle avskaffas

Kommunismen hade problem med både tiden och livet. I det ekonomiskt efterblivna Ryssland skulle det inte bli någon revolution. Och när revolutionärerna ändå grep makten ville inte heller människan anpassa sig till teorierna.

Karl Marx och Vladimir Lenin är två extrema representanter för 1800-talets övertro på vetenskap: deras lära kunde som vetenskapens lagar om naturen användas på samhället, historien fick mening, kunde av den invigde förutses och skulle sluta i ett klasslöst samhälle utan stat där var och en kunde räkna med att få sina behov tillfredsställda.
Detta idylliska tillstånd liknade betänkligt religionernas utlovade paradis, men enligt Marx var religion opium för folket. Den nya läran däremot var just vetenskaplig och gällde uteslutande för jordelivet; om vad som händer bortom döden hade den ingenting att säga.
Kommunismen som socialismens högsta stadium skulle så inte bara avskaffa historien utan också evigheten.
Det skulle inte bli sista gången som den nya lärans inställning till tiden visade sig problematisk.
Denna höst för hundra år sedan tog Lenin och bolsjevikerna makten i Ryssland. Fast enligt deras vetenskapliga predestinationslära skulle det inte ha varit möjligt; Ryssland var för efterblivet, ekonomiskt och socialt inte moget för den revolution som skulle föra arbetarklassen och bönderna till makten. Arbetare fanns knappast några och när Lenin dog skulle hans efterföljare Josef Stalin snart börja ett inbördeskrig mot Rysslands bönder med miljoner dödsoffer som följd.
Vem gjorde egentligen revolution? En beslutsam grupp yrkesrevolutionärer, understödda av en brokig skara av mer eller mindre artikulerade motståndare till den gamla ordningen, desertörer från fronten (första världskriget pågick fortfarande), äventyrare, självutnämnda profeter och diverse vänner av kaos. Många av dem skulle senare bli bolsjevikernas offer när regimen raskt cementerades till diktatur.
Nyckelåret är 1929. Då intensifieras kollektiviseringen av jordbruket som i praktiken gör de bönder livegna igen som revolutionen befriat och skänkt land. Den första femårsplanen börjar gälla, ett slags *crash programme* där man på kort tid ville skapa den industrialisering som i västvärlden tagit ett halvsekel eller mer på sig.
Femårsplanerna avskaffar slutgiltigt den privata äganderätten och all konkurrens, alltså den fria marknaden och därmed även all demokrati. Förföljelser av motståndare och utrensningar i de egna leden trappas upp; den stalinistiska regimen befinner sig under 30-talet på krigsfot med det egna samhället samtidigt som morgondagen beskrivs som runt hörnet och ljus.
Men den regim som älskar att framställa sig själv med hjälp av rykande fabriksskorstenar, rader av tröskmaskiner över sädesfälten och lyckliga arbetare med svällande muskler vid sina maskiner producerar mycket litet – egentligen ingenting mer än brist åt befolkningen och med våld garanterad makt åt bolsjevikerna.
I längden kan inget samhälle överleva så, och Sovjetunionen hade säkert gått under långt före 1991 om det inte varit för andra världskriget – på ryska Stora fosterländska kriget – som innebar ett slags timeout för regimen, visserligen till ett fruktansvärt högt pris som landets befolkning tvingades betala. Men den prestige och tillväxt av makt i världen som följde på segern förlängde regimens liv. Stalins diktatur, långt mer än de västliga demokratierna, besegrade Hitlers diktatur och både regim och befolkning kunde hämta andan, ännu mer så efter Stalins död 1953.
Med Stalin dog också den revolutionära hysterin. Ingen ville återgå till det permanenta tillståndet av terror och krig mot den egna

befolkningen och för regimens räkning skrev Nikita Chrusjtjov symboliskt under detta fredsavtal med sitt hemliga tal under den tjugonde partikongressen 1956. Stalin och hans politiska praxis fördömdes; långsamt släppte samhällets kramp, en förändring som gärna beskrevs i meteorologiska termer som vår eller töväder.
Men skulle det bli möjligt att hålla samhället samman utan våld, tvång och censur? Att förlita sig på befolkningens frivilliga uppslutning kring en diktatur som inte längre orkade eller inte ville förtrycka undersåtarna?
På Chrusjtjovs avstalinisering följde två decennier av stagnation och vegeterande under Leonid Brezjnev, men som ur befolkningens synvinkel ändå främst innebar en chans att återhämta sig, en efterlängtad era av normalisering och hygglig (inte enbart materiell) trygghet till liv och lem.
För kanske första gången sedan revolutionen blev man lämnad i fred. Men inte heller så kan ett samhälle i längden överleva och Michail Gorbatjov insåg att det var tvunget att reformeras. Dock var det för sent. Eller riktigare: då ingenting fanns att reformera innebar hans *glasnost* och *perestrojka* början till regimens avskaffande.
Det hör till historiens ironier att Gorbatjov, alltför fången i oktoberrevolutionens vetenskapstroende tankemönster, aldrig förstod detta – som Marx och Lenin aldrig insåg att människan med alla sina motsägelser och hemligheter förblir oförutsägbar, inte låter sig pressas in i ideologiska schabloner som förminskar henne till ett rationellt och materialistiskt väsen.
Varje sådant försök är dömt att misslyckas. Ty livet finns då, som Milan Kundera en gång skrev, någon annanstans.

Richard Swartz
richard.swartz@chello.at
journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Metoo rubbar inte chefssexisten

Donald Trump var snabb med Twitterfingret. Strax efter avslöjandet att den demokratiske senatorn Al Franken tafsat på en journalist för tio år sedan visste presidenten att det var en fruktansvärd skandal.

Anklagelser för sexuella trakasserier har också riktats mot Roy Moore, republikansk kandidat till senaten. Majoritetsledaren i senaten, Mitch McConnell, är en av de republikaner som säger sig tro på de minst nio kvinnor som anger att de blivit antastade i tonåren. Ännu efter en vecka har Trump inte mycket att säga i det fallet.
Fast om McConnell tror på dem som pekar ut Moore, varför inte på det dussintal som har berättat om hur Trump gjort grova sexuella närmanden? Dessa kvinnor undrar också varför filmmogulen Harvey Weinstein fördömts för hur han utnyttjade sin maktställning, medan Trump slipper undan.
I slutskedet av valrörelsen 2016 läckte en video där Trump skryter om sina eskapader, och om hur han får ta kvinnor mellan benen för att han är en tv-stjärna. Bara lite grabbsnack, sa Trump. Alla som beskyllde honom för kladd och värre var hemska lögnare, fejknyheter. Han skulle stämma dem efter valet. Det har ännu inte hänt.
Exemplet Al Franken visar att skamligheter inte handlar om republikaner eller demokrater. Flera kvinnor har på sistone beskyllt 90-talspresidenten George H W Bush (republikan) för olämpligt uppträdande. John F Kennedy (demokrat) var känd för sina många älskarinnor, inte bara filmkändisen Marilyn Monroe.
Och nog minns någon demokraten Bill Clinton? Han anklagades upprepade gånger för både otrohet och övergrepp. Paula Jones fick 800

000 dollar i en förlikning. Och han ställdes inför riksrätt för att ha ljugit om en sjaskig historia med en praktikant i Vita huset.
Demokrater i kongressen vände bort blicken. Hillary Clinton talade hellre om den ”stora högerkonspirationen” mot henne och maken. När Trump i en av tv-debatterna plockade in flera av Bill Clintons offer i publiken var det ändå ett skriande hyckleri.
Detsamma gäller än. Självklart Trump själv. Men också de som klandrar andra men blundar för presidentens livslånga historia av kvinnoförakt.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Frankrikes president Emmanuel Macron i DN-intervju: Underskatta inte Europas populister

Han har kallats Europas frälsare. Sedan han blev president har Emmanuel Macron riktat en politisk blåslampa mot EU. I en intervju med Dagens Nyheter förklarar han att såväl EU:s överlevnad och unionens roll i världen står på spel.Inför nästa års svenska val uppmanar den franska presidenten Sverige och EU att stå emot cyberattacker och försvara ”våra demokratiska processer”.

Efter många turer mellan Stockholm och Paris kommer beskedet: Presidenten läser DN:s frågor i kväll. Svaren kan komma när som helst.
Inför den franske presidentens besök i Göteborg och fredagens EU-toppmöte frågade DN om ett möte, men svaret blev nej. Hittills har Emmanuel Macron beviljat få intervjuer.
Att hålla visst avstånd till medier ingår i den upphöjda roll som han tycks anse att Frankrikes statschef ska ha. Macron twittrar absolut inte.
Det blev alltså ingen intervju på plats, men Emmanuel Macron är beredd att svara skriftligt på DN:s frågor. Och efter ännu en dags väntan plingar det plötsligt i telefonen.
Presidenten har svarat. Antagligen med hjälp av medarbetare, men att han vill ha sista ordet är uppenbart. Det märks på formuleringarna, som verkar vara uppriktiga. Den som har lyssnat på Emmanuel Macrons tal och sett honom under flera stora presskonferenser känner igen hans röst, också i skriven text.

Herr president, ni har sagt att dagens Europa går för sakta, är för svagt och inte tillräckligt effektivt. Ni vill ha det ni kallar ”ett enat, suveränt och demokratiskt Europa”. Vilket är det största hindret?
– Det största hindret som jag kan se är uppgivenhet, den krypande känslan av att nu inte är rätt tid att ställa frågor till oss själva om Europa och dess framtid.
– På så sätt kan det europeiska projektet blekna bort och till slut dö: Eftersom majoriteten som stödjer det lämnar initiativet till minoriteten som vill slå sönder det. Det som står på spel är EU:s överlevnad som politiskt projekt och dess förmåga att ta sig an globala utmaningar, svarar Emmanuel Macron.
För Macron är Europapolitiken helt central. Också för att nå framgång i det han vill åstadkomma på hemmaplan i Frankrike anser han att EU måste fungera bättre.
Den unge franske presidenten, han fyller 40 år i december, har gjort en märkvärdigt snabb och annorlunda politisk karriär.
Emmanuel Macrons utbildning, examen från de båda elithögskolorna Sciences Po och ENA, École nationale d’administration, påminner förvisso om många andra franska politikers. Men på många sätt liknar han ingen annan.
Det gäller också Macrons privata liv. Som tonåring blev han så förälskad i sin tjugofyra år äldre teaterlärare att han tydligen inte kunde tänka sig ett liv utan henne. Trots föräldrarnas aktiva försök att få honom att bryta med Brigitte har paret nu varit gift i tio år.
Att han fick som han ville tyder kanske inte bara på stor kärlek, utan också solid självkänsla. Det präglar i alla fall hans politiska gärning.
För bara drygt ett år sedan, i augusti 2016, avgick Emmanuel Macron från uppdraget som ekonomiminister i den förre franske presidenten Hollandes regering.
Under sommaren hade han startat en helt ny politisk rörelse, En Marche (På väg), och i augusti bestämde han sig för att satsa fullt ut. Han siktade på presidentpalatset, men avfärdades länge som chanslös. Macrons kampanj var inte insmickrande. Han gick till val på att utmana den utbredda EU-kritiska stämning som präglade Frankrike. Han ville också genomföra stora förändringar av den ekonomiska politiken.
Det var inte särskilt populära budskap. Att han ändå segrade och valdes till president innebar en politisk jordbävning i Frankrike, vars följder ännu inte kan överskådas.
När ni startade En Marche sommaren 2016 var det inte många kommentatorer som trodde att ni skulle ha en chans i presidentvalet. Blev ni själv överraskad av att ni faktiskt valdes till Frankrikes president?
– Man bör inte ställa upp i ett sådant val om man inte är redo för det. Kommentatorerna missade något, nämligen att det franska samhället på många sätt var före sina politiker och trötta på deras traditionella spelregler och deras falska alternativ; de letade efter verkliga lösningar på våra utmaningar, svarar Emmanuel Macron.
Efter valsegern inledde Frankrikes nye president en politisk rivstart. En del av de utlovade ekonomiska reformerna har redan drivits igenom. Fem, sex stora lagpaket har beslutats som bland annat innebär att det ska bli lättare för franska arbetsgivare att säga upp anställda, men människor ska samtidigt få större rätt att gå igenom en arbetsmarknadsutbildning.
I takt med genomförandet av alla inhemska reformer har Macrons popularitet stadigt sjunkit. Enligt en av de senaste mätningarna är bara 48 procent av fransmännen ”nöjda” med honom, vilket är en lägre siffra än relativt nyvalda presidenter brukar få.
I Europa ses han fortfarande på många håll som något av en frälsare. Desillusionerade EU-vänner grät av lycka när han valdes till

Frankrikes president. Rent saliga blev de sedan när Europahymnen drogs upp på högsta volym under segerfesten i Paris.
Macron vann stort över Marine Le Pen och bröt därmed den nationalistiska, EU-fientliga och högerpopulistiska framgångsvågen i Europa. Sedan dess har franska Nationella frontens ledare haft fullt upp med att försöka hålla ihop sitt parti, som har präglats av interna strider efter Le Pens förlust i presidentvalet.
Samtidigt varnar Emmanuel Macron för att underskatta populismens fortsatta kraft i Europa.
– Det vore ett stort misstag att ta populismens framgång med ro. Jag är mycket väl medveten om att fler människor än någonsin tidigare röstade på sådana idéer i det senaste presidentvalet i Frankrike. Det min seger har visat är, tror jag, att det bästa sättet att bemöta populisterna inte är att kopiera deras politiska tema, utan att utmana deras berättelser och visa konkret att de inte har några svar på hur människors oro ska bemötas, skriver Emmanuel Macron till DN.
Han kommer också med en varning. Om inte EU skärper sig, och lyckas leverera svar på människors oroliga frågor, kommer populismen tillbaka, kanske ännu starkare än tidigare. ”Vi måste agera, nu och tillsammans”, manar den franske presidenten.
Så hur vill han förändra EU? Det är inte svårt att ta reda på. Sedan valsegern i våras har Emmanuel Macron gått in för den självpåtagna uppgiften att rädda EU med stor entusiasm och energi. Han gör ingen hemlighet av sina planer för Europa, tvärtom.
I två stora Europatal under hösten har han pläderat för det han vill göra. Under ett besök i Aten, och sedan inför studenter vid det franska universitetet Sorbonne i Paris, presenterade han en lång rad EU-förslag i stort och smått. Det ”enade, suveräna och demokratiska” EU som Macron argumenterar för innebär mer EU-samarbete inom många områden.
Han vill bland annat att EU ska skydda medborgarna bättre och på olika sätt. Unionens gränser ska stärkas, en europeisk underrättelsetjänst inrättas och ett mer gemensamt militärt försvar utvecklas. Han drömmer om ”Erasmus för militärer”, ett utbytesprogram för EU-ländernas soldater, som långsamt ska svetsa samman de nationella militära kulturerna.
Delar av Macrons planer på ett mer gemensamt europeiskt försvar har redan mött motstånd. Det nya så kallade Pesco, permanent strukturerat militärt samarbete, som skrevs under häromdagen, är betydligt mindre vasst än vad Frankrike hade önskat.
Macron ville också ha EU-granskning av utländska (läs kinesiska) investeringar i känsliga sektorer, men det förslag som EU-kommissionen presenterade tidigare i höstas innebär inga sådana gemensamma EU-regler.
En del bakslag har det med andra ord redan blivit. EU-länder i öst är också oroliga över en del av den franske presidentens framtidsplaner. Macron tycker till exempel att unionen måste bli mer ”flexibelt” och menar att alla EU-länder inte behöver vara med på allt, utan att vissa måste tillåtas att gå före. Polen och andra länder i östra delen av unionen tror att Macron vill ha ett A- och B-lag i EU, och de anser att det vore en mardröm.
Här har Macron till och med hamnat i viss motsättning till EU-kommissionens Jean-Claude Juncker, som ofta betonar att ”alla ska med”. Juncker gillar till exempel inte Macrons förslag att euroländerna ska ha en egen finansminister, utan tycker att kommissionen ska sköta den uppgiften.
Också inom socialpolitikens område vill Macron att EU ska göra mer. I vissa – men inte alla – sociala frågor står den franske presidenten för ungefär samma linje som Sveriges regering. Och han tycker att den svenska modellen är en förebild.

– Ja, det stämmer att den svenska modellen har varit en inspirationskälla för de reformer som jag har lanserat i Frankrike.
– Sverige har uppnått två saker som är vägledande principer för min reformagenda: Att för det första få den sociala dialogen att bli en drivkraft för konkurrenskraft, att för det andra rikta skyddet mot individer i stället för mot företag och jobb, svarar Emmanuel Macron.
Sverige har drivit på för EU:s nya sociala pelare, men vill inte ha fler EU-lagar inom det sociala området. Hur anser ni att samarbetet ska utvecklas?
– Jag vill se ett EU som levererar och uppnår solidaritet mellan medborgarna. Lagstiftning kan inte uteslutas av principskäl. I vissa frågor, som vi har sett när reglerna för till exempel utstationerade arbetare förbättras, eller när det gäller migration, som Sverige med rätta för fram, kan lagstiftning vara nödvändigt.
– I sociala frågor behöver vi också, utöver lagar och regler, mer konvergens. I längden kan inte en gemensam marknad, och ännu mindre ett valutaområde, utvecklas utan stark konvergens. Det är därför jag föreslår att vi inför mål och en standard för sociala områden och skatter (till exempel bolagsskatter), så att vi får rättvis konkurrens och inte en tävling mot botten på europeisk nivå, anser Emmanuel Macron.
Sådant tal får både regeringen och den politiska oppositionen i Sverige att rysa. Det svenska folkets ”urgamla rätt att sig själv beskatta” betraktas som en näst intill helig princip i Sverige.
Emmanuel Macron kan säkert leva med att Sverige inte tycker att EU ska ha något med svenska skatter att göra. Värre blir det om inte Tyskland är med på noterna. Hur väl den franske presidenten kommer att lyckas med sin avsikt att förändra eurosamarbetet avgörs på många sätt av den kommande regeringen i Berlin.
Samarbetet med Tyskland har högsta prioritet. De många träffarna mellan Emmanuel Macron och Angela Merkel har också gett en bild av att de båda politiska ledarna gillar varandra.
Frankrikes president verkar vara något av ett socialt geni i politiska sammanhang. Han anstränger sig för att ha goda relationer, också med politiska ledare som står för en helt annan politik.
Flera gånger har det varit påtagligt hur lätt Macron kan tala med USA:s president, trots att alla vet att han ogillar mycket av det som Donald Trump gör.
Under sommarens stora G20-möte i Hamburg sågs Macron ofta stå och samtala på tu man hand med Trump. Sedan bjöd den franske presidenten in USA:s president till firandet av Frankrikes nationaldag, där det lättsamma umgänget såg ut att fortsätta.
Men till det kommande klimatmötet i Paris den 12 december är Trump inte välkommen, eftersom USA har beslutat att dra sig ur det globala klimatavtalet. Med viss förtjust udd riktad mot USA:s president upprepar Macron i ett av svaren till DN att han vill ”make our planet great again” och den franske presidenten är mycket nöjd med det nya partnerskapet mellan Frankrike och Sverige rörande grön innovation.
Ingen kunde heller undgå att märka hur förtjust Rysslands president Vladimir Putin var över att Frankrikes president bjöd in honom till Versailles. Sällan har väl den ryske presidenten sett så nöjd ut som när Emmanuel Macron höjde den ryska kulturen och litteraturen till skyarna under presskonferensen i Versailles i slutet av maj. Leendet försvann inte helt ens när Frankrikes president anklagade Ryssland för att ligga bakom falska nyheter som spreds om Macron under vårens franska valkampanj.
I Bryssel märks samtidigt en viss trötthet på Macrons framfart. Ibland hörs diplomater väsa om hans ”europeiska hyperaktivism”. Luttrade EU-förhandlare kan också ganska syrligt förklara att den nye

presidenten i Paris bara har klätt gammal vanlig fransk intressepolitik i en mer aptitlig europeisk språkdräkt.
En gång i höstas verkade det också som övriga EU-ledare fått nog. Det var i slutet av september, under det informella EU-toppmötet i Tallinn. Emmanuel Macron svepte in som en stormvind, talade länge och vackert om alla sina förslag och avslutade med att berätta att han tänkte inrätta en egen expertgrupp som skulle få uppdrag att fundera på EU:s framtid.
Ingen bra idé, tyckte övriga. Om det ska tänkas om unionens framtid ska dagordningen inte bestämmas i Paris, hävdade de. I stället blev beslutet att Donald Tusk, EU-regeringarnas gemensamma ordförande, skulle hålla i framtidsdiskussionerna.
När det gäller EU:s asylpolitik har Sverige en bundsförvant i Emmanuel Macron. Frankrike vill också att alla EU-länder ska ta emot asylsökande och att det ska ske mer eller mindre automatiskt. Förhandlingar om detta pågår formellt sett sedan länge, men för närvarande händer ingenting. Polen och andra länder i östra EU säger fortfarande blankt nej till att ta emot asylsökande, men det senaste EU-toppmötet förklarade att samtalen ska fortsätta hela våren 2018. Sedan tycker statsminister Stefan Löfven att det får vara nog. Vad vill Frankrike? Frågan går till Emmanuel Macron.
Frankrike, Sverige och en majoritet av övriga EU-länder vill ha en ny asylpolitik med ett permanent kvotsystem och fördelning av asylsökande till alla medlemsstater, men förhandlingarna blockeras av en minoritet. Sveriges statsminister Stefan Löfven har sagt att beslut i denna fråga till slut måste drivas igenom med kvalificerad majoritet, vad anser ni?
– Jag håller med statsministern om att vi inte kan stå stilla i den här frågan. Frankrike vill ha en mer gemensam asylpolitik, som måste kompletteras med en långtgående europeisk strategi för att bevaka våra gränser och göra något åt de djupa orsaker som ligger bakom migrationen. Det gäller en princip som handlar om solidaritet i EU och respekt för mänsklig värdighet.
– Men jag är övertygad om att vi kan hitta en europeisk kompromiss i den här frågan under de närmaste månaderna, svarar Emmanuel Macron.
En sista fråga: Under valkampanjen i våras drabbades ni av flera samordnade cyberattacker som kom från grupper med rysk anknytning, och vi har sett liknande attacker i många länder. Har ni något råd om hur Sverige kan hantera sådana hot under 2018 års svenska valkampanjer?
– Det är inte min roll att ge råd, men det är helt klart att vi måste försvara integriteten och rättvisan i våra demokratiska processer. Det innebär en utmaning för våra regeringar, för de sociala medierna och för våra folk. Vi måste öka samarbetet mot cyberhot, både bilateralt och på EU-nivå, men också mot desinformation.
– På europeisk nivå driver vi på för att sociala medier ska ta mer ansvar för att ta bort olagligt material som hatpropaganda och stoppa fake news. Här måste vi vara mycket tuffa. Det handlar i sista hand om att försvara vår demokratiska modell, anser Frankrikes president.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

"Fem viktiga år i Macrons liv
1977
Emmanuel Macron föds i Amiens i norra Frankrike i en läkarfamilj. Efter gymnasieexamen studerar han vid elitskolan École nationale d'administration.
2007
Han gifter sig med 24 år äldre Brigitte som han träffade när han var 16 år och som då var hans dramalärare i Amiens.
2014

Utses till ekonomi- och finansminister i socialistregeringen under president François Hollande.
2016
Emmanuel Macron avgår ur regeringen i augusti för att lansera sin kandidatur i presidentvalet, tillsammans med sin rörelse En Marche.
2017
Väljs till Frankrikes president den 7 maj, landets hittills yngsta i detta ämbete.

Så här vill Macron förändra EU
Emmanuel Macron vill har ett förstärkt EU-samarbete inom fler områden. Han tror på ett ”enat, suveränt och demokratiskt” EU och pläderar därför för bland annat:
1 Stärkt bevakning av EU:s yttre gränser, granskning av utländska investeringar i EU, försvarssamarbete med bland annat en gemensam fond för finansiering av utveckling av försvarsmateriel, en europeisk underrättelsetjänst och ett ”Erasmus för militärer”, ett utbytesprogram för EU-ländernas soldater som långsamt ska svetsa samma de nationella militära kulturerna.
2 Stärkt ekonomiskt och socialt samarbete mellan i första hand länderna i euroområdet med bland annat en gemensam finansminister, en ordentligt tilltagen budget för satsningar i krisande euroländer, samordnade bolagsskatter och regler i sociala frågor samt en EU-lag om minimilön.
3 Stärkt gemensam klimatpolitik, utbyggt program för Erasmus, studentutbyte i EU, mer gemensam asylpolitik med tvingande kvoter för medlemsländerna som ska dela på ansvaret att ta emot asylsökande.
4 Så kallat transnationella listor i valet till EU-parlamentet, en mindre och mer effektiv EU-kommission samt organiserade medborgardiskussioner om EU:s framtid i alla EU-länder. "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" En besvärlig balansgång väntar Löfven

Analys. Frankrikes president Macron och andra pratglada EU-ledare såg ut att trivas i Göteborg, men länderna är inte alls eniga om hur EU ska gå vidare med de sociala frågorna. Tvärtom kan motsättningarna öka, vilket blir besvärligt för Sverige.

För en journalist som är van vid att försöka bevaka vad som sker under EU-toppmöten i Bryssel kändes det lätt surrealistiskt att vara med i Göteborg.
I Bryssel stängs dörrarna och ingen får veta vad som sägs. Under det sociala toppmötet i Göteborg sändes stats- och regeringschefernas diskussioner live.
Där satt plötsligt Frankrikes president Macron i något som liknade en tv-studio bredvid bland andra Greklands premiärminister Tsipras, Ungerns Orbán, Svenskt Näringslivs Carola Lemne och LO:s ordförande Karl-Petter Thorwaldsson. Alla fick några minuter på sig för att tala om ”Mellan jobb: stöd till övergångar”.
Den annorlunda mötesformen skapade en nästan uppsluppen stämning. ”Ja, men det är väl inte så dåligt”, sade moderatorn uppmuntrande när Tjeckiens premiärminister Sobotka beklagade att de tjeckiska kvinnornas sysselsättningsgrad inte är högre än 66 procent.
”Let’s talk about it”, låt oss tala om det, uppmanade de svenska arrangörerna på stora affischer i möteslokalen och det hörsammade verkligen EU-ledarna. Den pratglade franske presidenten talade till och med dubbelt så länge som han egentligen fick, och alla skrattade när moderatorn påpekade det.
Betydligt bistrare miner blir det säkert när EU-länderna ska försöka komma överens om hur EU ska gå vidare med de sociala frågorna.

Gång på gång har statsminister Stefan Löfven (S) förklarat att EU:s nya sociala pelare inte ska leda till fler EU-lagar, men alla håller inte med om det. Här finns tydliga motsättningar som antagligen kommer att skärpas.
Det behöver inte alltid handla om nya regleringar. Ända sedan EU-kommissionens ordförande Jacques Delors på 1980-talet började tala om ett ”Socialt Europa” har EU infört lagar som framför allt rör arbetsmarknaden.
Det finns till exempel redan EU-regler för längsta arbetstid, mot diskriminering och visstidsanställningars längd. Hittills har det ansetts nödvändigt eftersom människor kan röra sig fritt och leta efter jobb överallt på EU:s gemensamma marknad.
Sådana EU-regler ses som ett sätt att förhindra att länderna börjar konkurrera med varandra genom att ha sämst, och därmed billigast, arbetslagar. Många av dessa förordningar och direktiv anses också behöva uppdatering, men frågan är när och hur.
Men det är också uppenbart att EU-kommissionens Jean-Claude Juncker vill gå vidare. Han tänker säkert inte nöja sig med ”att tala om saken”.
Juncker lät rätt otålig när han tillsammans med Stefan Löfven avslutade EU-toppmötets gruppdiskussioner.
”EU-kommissionen har levererat nitton lagförslag i sociala frågor, men bara sju har antagits. Om vi vill vara trovärdiga måste vi leverera. Låt oss göra vårt jobb”, manade Juncker som har starkt stöd av bland andra Frankrikes president Macron. Båda vill till exempel ha tvingande regler om minimilön i hela EU.
En viss styrande effekt får också den sociala pelaren. EU-kommissionen ska föra in de nya sociala principerna i den årliga översyn som görs av EU-ländernas ekonomiska utveckling. Från flera håll hörs redan krav på att medlemsstater som inte uppfyller ambitionerna ska kunna straffas.
Men från motsatt håll har flera EU-länder också har börjat ta sig ton. Häromdagen förklarade till exempel Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen att EU måste respektera det han kallar den ”nordiska arbetsmarknadsmodellen”. Den danske statsministern är en av dem som säger absolut nej till EU-regler inom det sociala området. Frågan är vad Stefan Löfven säger om Rasmussens initiativ.
Efter toppmötet i Göteborg ska Löfven tillsammans med Jean-Claude Juncker skriva en rapport till övriga EU-ledare och föreslå hur EU ska gå vidare med de sociala frågorna. Det kan bli en besvärlig balansgång för den svenske statsministern.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" De nya sociala riktlinjerna är inte bindande

Statsminister Stefan Löfven (S) var nöjd efter fredagens toppmöte i Göteborg, där EU:s samarbete på de sociala frågorna befästes. Även om riktlinjerna är frivilliga betonade också mötets andra värd, EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker:
– Det här är ingen diktsamling, det är ett program.

Med viss pompa och på utsatt klockslag undertecknades på fredagen dokumentet över EU-ländernas sociala målsättningar.
”Den sociala pelaren” beskrevs under toppmötet av EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker som en milstolpe, och han konstaterade att det är ”dags att agera nu”.
– Det finns en stor vilja att skapa ett mer rättvist och socialt Europa. Vi är på rätt väg, sa Stefan Löfven.
Tillsammans ska de två sammanfatta toppmötet i en rapport som tas med till EU-toppmötet i december. Förhoppningen är att de sociala frågorna från och med nu i högre grad ska impregnera EU:s arbete.
Om det blir så återstår att se: ingenting av vad som gjorts i Göteborg är juridiskt bindande och att ord blir handling är beroende av medlemsländerna. Ambitionen är dock att följa upp initiativet, något Jean-Claude Juncker skämtsamt kommenterade:
– EU brukar aldrig tillämpa sina egna slutsatser. Det förra socialt inriktade mötet handlade om sysselsättning och hölls 1997. Då sa vi att vi skulle ha uppföljande möten varje år. Det tog tjugo år. Det var en utmärkt idé av Stefan Löfven att göra det här.
Den svenske statsministern mös. Han ser uppslutningen som ett bevis på uppriktigt intresse, och sa ”enade vi stå, söndrade vi falla” under sitt öppningsanförande. Det är ett uttryck som knappast kan sägas symbolisera dagens EU, men som flera ledare tycktes längta efter.
Toppmötet på Hisingen varade en förmiddag, där deltagarna efter en introduktion delades upp för tre parallella (webbsända) diskussioner relaterade till arbetsmarknad och arbetsvillkor. Regeringschefer, -delegater, intresseorganisationer och inbjudna studenter satt då sida vid sida, ledda av moderatorer. Samtaletn var ofta påtagligt avslappnade.
Den franske presidenten Emmanuel Macron räknade engagerat upp allt som kan bli bättre, från lärlingssystem till att tvinga bort ”affärsmodellen lönedumpning”. En student kommenterade med viss udd allt tal om utbildning:
– Jag har sagt att jag kan göra allt – om det bara erbjuds mig. Då -menar jag inte bara att kunna googla.
I seminarierummet intill sa Spaniens premiärminister Manuel Rajoy, i röd slips och med täckväst under kostymen, i ett samtal om den sociala pelarens välfärdsambitioner:
– Det är bra med utbyggd föräldraförsäkring och allt det där, men många av oss har en budget att förhålla oss till. Jag tycker att vi ska koncentrera oss på det som vi är bra på i Europa, det är system som saknas i stora delar av den övriga världen.
Under den påföljande lunchen, som hade utbildning och kultur på bordet, sattes höga mål om ett kraftigt utbyggt Erasmusprogram.
Några fraser återkom ständigt under mötet: EU:s länder måste bli bättre på att ta hand om de unga. Få bort oseriösa företag. Vi måste få omvandlingen av arbetsmarknaden att likna en möjlighet, inte ett hot.
Tiden är nu – och inte enbart för medborgarnas skull, utan för EU:s, som riskerar en mörk framtid om tilltron till projektet dalar.
Men i korridorerna var också de svårare frågorna uppe, i första hand genom de svåra Brexitförhandlingarna. Europeiska rådets ordförande Donald Tusk sa på den avslutande presskonferensen att han kräver kompromissförslag från britterna senast i början av december. På en

reporterfråga om hur det kommer sig att Storbritannien tvärtom vill se eftergifter från EU svarade Tusk syrligt att han uppskattade den brittiska humorn.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

"Toppmötet samlade stats- och regeringschefer från hela EU, och hade de sociala frågorna som tema.
Värdar för mötet var statsminister Stefan Löfven (S) och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker.
En ”social pelare” för EU:s medlemsländer har antagits och skrivits under av representanter för EU-kommissionen, EU-parlamentet och Europeiska rådet. Dokumentet innehåller 20 principer för villkor på arbetsmarknaden, tillgång till arbete och möjligheten till livslångt lärande. Dokumentet är inte bindande.
Kritiker menar att det ändå kommer att leda till mer överstatlighet inom EU, andra kritiker tror att problemet är det omvända – att det inte leder till någonting alls. "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

”Man undrar vad allt det här kostar”

"Göteborg. Skolor och arbetsplatser stängde, trafiken stod stilla och restaurangägare förlorade inkomster, men många göteborgare tog de vedermödor som EU-toppmötet skapade med ro. – Fast det är klart att man undrar vad allt det här kostar, säger göteborgaren Kristoffer Lundgren.

Det var dagen då Europa kom till Hisingen och stadsdelen Eriksberg fick besök av stats- och regeringschefer. Nyfikna samlades utanför avspärrningarna för att försöka få en skymt av kändisar som Theresa May och Emmanuel Macron.
– Man ser bättre på tv, konstaterade pensionärsparet Helene och Egon Andersson, som den här dagen fick promenera i stället för att ta bussen till mataffären.
EU-toppmötet har framkallat en hel del kritik på förhand på grund av avspärrningar och väntade trafikproblem. Bland dem som DN träffar i området runt den gamla fabriksbyggnaden Eriksbergshallen, där förhandlingarna äger rum, är åsikterna delade.
Medan paret Andersson tycker att det är ”fantastiskt och jättekul” att stadsdelen får fint besök och inte bryr sig om att kvarteret spärrats av är Simon Akyol bekymrad. Han har stängt sin restaurang denna dag och det kafé han också driver har tappat 90 procent av sin omsättning. Det uppskattar han kommer att kosta honom upp till 40000 kronor.
– Det är klart att det är bra att Göteborg syns, men jag tycker att EU borde inrätta en fond där man kan söka pengar om man drabbas av sådant här, säger han och tillägger att han vet kollegor vars ekonomiska avbräck är betydligt större.
Akyol minns kravallerna vid EU-mötet 2001 och på förhand var han orolig för att det skulle komma våldsamma demonstranter till

Eriksberg, men de lyste med sin frånvaro. Däremot var polisnärvaron påtaglig. Beväpnade polismän bevakade området och på Göta älv patrullerade ett flertal polisbåtar.
Linn Dokken och Kristoffer Lundgren fick vända hemåt igen när det visade att affären där de skulle hämta ut ett paket inte hade öppet. De har en kluven inställning till toppmötet.
– Det är lite spännande och det är säkert bra pr för Göteborg, men det är klart att man undrar ju vad allt det här kostar, säger Kristoffer Lundgren.
Ingmarie Christenson, som är ute och promenerar längs kajen vid vattnet, tycker att det positiva överväger det negativa och att statsminister Stefan Löfven gör rätt som tar Europa till Sverige. Hon tycker framför allt att det är bra att han valde Göteborg och Hisingen.
– De kan väl inte sitta instängda i Bryssel och Strasbourg hela tiden. Jag tycker det är jättebra att allt inte bara hamnar i Stockholm och att vi i Göteborg får visa att vi också kan.

Jens Littorin
jens.littorin@dn.se "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Knäckfrågorna drar ut på tiden

Klimatmötet i Bonn har gått in på övertid. Enligt schemat skulle mötet avslutas på fredagen men vid den planerade sluttiden hade parterna inte lyckats komma överens om vissa väsentliga delar i arbetet med den regelbok som är en tyngdpunkt för mötet.

– Det finns stor oenighet i vissa knäckfrågor som till exempel hur länderna ska rapportera, mäta och verifiera sina löften till klimatavtalen, säger Björn-Ola Linnér, professor inriktad mot klimatpolitik vid Linköpings universitet.
Frågor som återstår att lösa handlar bland annat om huruvida rapporteringen ska handla om enbart växthusgaser eller om även andra saker som nämns i ländernas bidrag till Parisavtalet, såsom utbildning eller sätt att minska fattigdomen i landet ska räknas in. För många länder är det saker som hänger tätt ihop med klimatförändringen.
Hur stor kontrollen och insynen ska vara i enskilda länders arbete är en annan svår nöt att knäcka.
– Länder som Kina och Indien menar att för mycket internationell reglering av hur insynen skall gå till kan gå ut över den nationella suveräniteten. Oenigheten handlar mycket om misstron mellan utvecklade och utvecklingsländer, säger Björn-Ola Linnér.
Under mötet i Bonn har polariseringen mellan syd och nord kommit tillbaka med full styrka efter att ha varit uppluckrad under förhandlingarna i Paris. Där slöts koalitioner över nord-syd gränser.
– I Parisavtalet finns en del kreativa luddigheter för att man skulle komma överens. Och nu när arbetet ska gå vidare mer praktiskt kommer gamla djupt rotade skillnader upp till ytan.
De ökande fallen av extremväder med orkaner och översvämningar kan ha bidragit till att frågan om hur utvecklingsländer ska ersättas för

skador kom upp tidigt i förhandlingarna. Där har lösningen blivit att frågan ska diskuteras vidare i vår.
Donald Trumps besked att USA ska träda ur avtalet har gjort avtryck. På den negativa sidan finns att Turkiets president Erdogan har sagt att han överväger att inte ratificera avtalet nu när USA har klivit av. Om han gör verklighet av det återstår att se.
På den positiva sidan har en rad aktörer från USA varit på plats i Bonn för att under mottot ”we are still in” deklarera att de tänker leva upp till Parisavtalet.
– Där var en enorm uppslutning med Kalifornierns guvernör, senatorer och borgmästare från både från både demokrater och republikaner. Den var större än jag tidigare har sett, tillsammans motsvarar de världens fjärde största ekonomi.
En av de viktigaste frågorna som har lösts är att parterna efter fem år enats om att jordbruksfrågorna ska inkluderas i avtalet. Jordbrukets produktionskapacitet påverkas i högsta grad av klimatförändringen vilket har stor effekt på livsmedelsförsörjningen. Redan från 2020 när Parisavtalet träder ikraft kommer frågan att finnas med i den globala översynen som ska ske.
I Paris var USA den starka drivande kraften, förra året i Marrakech visade Kina sitt ledarskap.
I Bonn är det Frankrikes president Macron som har gjort störst intryck.
– Han hyllades som en superstjärna, folk stod i gångarna och applåderade, berättar Björn-Ola Linnér.
– Jag var imponerad av Macrons tal. Det var ett modigt och visionärt tal där han pratade om en ändrad inställning i samhället och att vi måste ändra vårt sätt att leva. Det tyder på gott klimatsjälvförtroende.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Fakta. Klimatmötet i Bonn
Representanter från drygt 190 länder har varit på plats från den 6 november.
Huvudsyftet för mötet är att förhandla fram underlag till den regelbok som ska ligga till grund för hur länderna ska nå målen i Parisavtalet. Reglerna handlar bland annat om vad som ska mätas, hur resultat ska rapporteras och vad som ska gälla för olika länder.
Regelboken ska vara klar 2018 och beslutas om under nästa års klimatmöte som hålls i polska Katowice.
Parisavtalet börjar gälla år 2020, ett mål är att den globala uppvärmningen hållas väl under 2 grader, med sikte på 1,5 grader, jämfört med förindustriell nivå. Det finns också mål om anpassning och omställning av finansiella flöden."

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Anna-Lena Laurén: På ryska ska soppor vara glödheta

När jag flyttade till Ryssland för över tio år sedan råkade jag ofta ut för missförstånd. Jag tog dem med en klackspark och tänkte att problemet löser sig när jag har lärt mig ryska ordentligt.

Det blev inte alls bättre när jag lärde mig bättre ryska. För då insåg jag hur mycket enklare det var när jag inte uppfattade alla nyanser. Ibland skulle jag gärna slippa höra alla undertoner, till exempel när män som inte känner mig använder diminutivformer av mitt namn. Jag är inte Anetjka för en hyresvärd eller en tågkonduktör, det är ingen stor förolämpning att de kallar mig det men det är inte korrekt. Det inbjuder till en viss intimitet som jag mycket hellre bara skulle ignorera.
Bekvämast vore att inte uppfatta den alls.
Det ryska språket har ofta inneboende tvetydigheter.
Mottagaren förväntas fatta vad man egentligen menar, trots att det inte alltid är solklart. I fjol besökte den ryska frilansfotografen Oksana Jusjko och jag stora moskén i Groznyj. Hon gick runt och fotograferade och kom sedan tillbaka.
– Jag mötte ett par från Moskva som är här och turistar. Synd att de hann gå, vi kunde ha intervjuat dem, sade hon.
– Så intressant. Sade de varför de ville de turista i Groznyj?
– Det vet jag inte, jag talade inte med dem.
– Du har inte talat med dem?
– Nej.
– Men hur kan du då veta att de är från Moskva?
– Ja, jag bytte några ord med dem. Men vi pratade inte.
Vad hon i sammanhanget menade var att hon inte hade fört ett tillräckligt långt samtal för att kunna utbyta någon information av värde. I mitt sätt att kommunicera brukar jag orden i enlighet med deras primära betydelse. Men Oksana och många andra ryssar använder ord utifrån det väsentliga i sammanhanget.
En annan gång när vi åt lunch i Petrozavodsk konstaterade hon att soppan var kall. Jag smakade.
– Den är inte kall. Den är ljummen.
– Du vet ju att på ryska ska soppor vara glödheta! Allt annat är kallt, svarade Oksana.
Jag blev nästan lite irriterad eftersom jag ansåg att soppan var uttryckligen ljummen. Men i Ryssland har soppor en egen måttstock när det gäller temperatur.
Det ryska sättet att kommunicera innebär med andra ord att varje uttalande måste ses i sitt sammanhang. Det är normalt att överdriva för att poängen ska gå hem.
Ryska politiker uttalar sig ofta på ett sätt som gör att jag måste läsa deras fraser två, tre gånger. Nyligen beslöt duman att godkänna en ny lag som innebär att vissa utländska medier kan tvingas registrera sig som utländska agenter. Det kändaste mediet som har förekommit i spekulationerna är CNN. De rapporterar inte på ryska och borde med andra ord inte beröras av lagen.
Aleksej Pusjkov, som är ordförande för informationsutskottet i dumans överhus, sade så här:
– Vad jag vet har ingen än så länge sagt att CNN måste registrera sig som utländsk agent. Men juridiskt sett gäller lagen även dem, sade Pusjkov.
Ett uttalande som inte gick att begripa, eftersom CNN inte rapporterar på ryska. Men det handlade bara om Kremls sätt att uttrycka sig: först säger man någonting lugnande och snällt för att visa god vilja, sedan demonstrerar man vilken stor käpp man bär på.

Det tog flera år för mig att inse att även om man lär sig ryska flytande så handlar kommunikation inte enbart om språket. Det handlar ofta om indirekta signaler. Dessa signaler kan vara omöjliga att uppfatta om man inte förstår dess utgångspunkter.
Missförstånden går ofta båda vägarna. Ibland försöker ryssar översätta utländska kontexter till ryska, vilket kan bli helt obegripligt. En gång stötte jag på en konduktör på tåget mellan Helsingfors och Moskva som duade mig konsekvent, vilket man enbart gör med barn i Ryssland. Till främmande vuxna säger man alltid ni.
Till sist kunde jag inte hålla mig.
– Förlåt, men jag är inte du för er.
Konduktören stirrade häpet på mig.
– Ni är ju från Finland. Där säger alla du.
– Ja, men nu talar vi ju ryska.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

”Mugabe kan bara fällas via misstroendevotum”

" Regerande Zanu-PF har beslutat att utesluta president Robert Mugabe ur partiet som ett första led i att få honom avsatt. Den pressade ledaren gjorde på fredagen sitt första offentliga framträdande sedan militären satt honom i husarrest.

Robert Mugabe dök något oväntat upp i samband med en examensceremoni på Zimbabwe Open University i huvudstaden Harare.
Den 93-årige ledaren, som själv har sju akademiska examina i baggaget, kunde visa för invånarna att Zimbabwe nått ett sorts normaltillstånd trots den politiska oron. Sin vana trogen slumrade han till under delar av ceremonin för att sedan pryda de 20 bästa eleverna med deras nyvunna examenshattar.
– Det var en ära. Trots allt som varit illa i det förflutna så är han vår president, så det var en höjdpunkt, säger studenten Wanda Mabande, 34.
Han säger att det viktigaste för stunden är att det politiska läget inte urartar till blodspillan, att ledarna måste sätta sig ned och förhandla.
När Mabande på onsdagen nåddes av nyheten om att president Mugabe och hans hustru Grace Mugabe, 52, satts i husarrest av militärer trodde han först inte att det var sant.
– Jag trodde att jag drömde. Är detta verkligen Zimbabwe? Vi har ju sett på tv hur sådant här har hänt i andra länder men inte i Zimbabwe, men det var här det hände, säger han.
Mugabe lämnade ceremonin i sin konvoj, följd av sitt eget presidentgarde. Framträdandet kan bara ses som en seger för den 93-årige ledaren. Samtidigt har kuppmakarna stött på juridiskt motstånd. En lång rad aktörer kräver att lagen ska upprätthållas, och att det är av största vikt att man håller sig till reglerna i konstitutionen.

Den åsikten är utbredd även bland Mugabes kritiker. En av dem är Didymus Mutasa, 82, som var landets första talman efter självständigheten och sedan tjänstgjorde i olika ministerroller tills han 2014 sparkades av presidenten.
– Det som händer är visserligen positivt men det ska göras enligt lagen. Armén har blivit en del av fraktionsstriden inom Zanu-PF och de ska hålla sig utanför politiken, säger han till DN.
Mutasa anser att organisationen SADC som främjar samarbete kring ekonomisk uveckling i södra Afrika måste kräva att Mugabe återinstalleras som president för att vara konsekvent. SADC har tidigare gjort interventioner i Lesotho och Swaziland.
Inför hotet från SADC har Mugabe-kritikerna i Zanu-PF haft extrainsatta distriktsmöten för att försöka utesluta Mugabe och bereda väg för Emmerson Mnangagwa, den tidigare vicepresidenten vars avsked förra veckan utlöste krisen.
Men Mutasa betonar att presidenten bara kan fällas genom ett misstroendevotum i parlamentet och då måste samtliga Zanu-PF ledamöter rösta mot Mugabe.
– Han kan sluta vara medlem av Zanu-PF men han slutar inte vara president utan ett misstroendevotum eller ett val, säger Mutasa.
I helgen ska SADC-ledarna hålla ett extrainsatt toppmöte om krisen i Zimbabwe. Tidiga signaler har indikerat att man kommer att kräva en återgång till den vanliga ordningen med Mugabe som president, men Botswanas tongivande ledare Ian Khama sade till Reuters på fredagen att händelserna är en ”möjlighet att få in Zimbabwe på en väg mot fred och välstånd”.
– Jag tycker inte att någon borde vara president under så lång tid, sade Khama till nyhetsbyrån.
Mugabe hade redan varit premiärminister i tre år när Wanda Mabande föddes.
– Jag vet ju inte hur det är att ha en annan ledare, om det är bättre eller inte. Hur jämför man om man bara haft en? Jag tror att en ny ledare skulle kunna komma på nya idéer. Men ibland är det bättre med en djävul du känner än en du inte känner till, säger han.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

"Fakta. Krisen
Förra veckan avskedades vicepresidenten Emmerson Mnangagwa, som under många år stridit med presidenthustrun Grace Mugabe om vem som ska efterträda Robert Mugabe som president i Zimbabwe.
Grace Mugabe såg inledningsvis ut att ha vunnit en stor seger, men i onsdags morse tog armén över en statlig tv-station och meddelade att man skulle rensa ut kriminella element ur regeringen och regeringspartiet Zanu-PF. Samtidigt sattes makarna Mugabe i husarrest.

Stora demonstrationer väntas på lördagen
Harares gator kommer att fyllas av demonstranter mot Robert Mugabe på lördagen i en marsch mot presidentpalatset.
Krigsveteranerna, som länge var en stadig maktbas för presidenten men sedan har vänt honom ryggen, var de som ursprungligen organiserade marchen. På fredagskvällen stod det klart att betydligt fler grupper kommer att delta, vilket gör den mindre politiserad och därmed farligare för presidenten.
Pastor Evan Mawarire, som låg bakom den uppmärksammade proteströrelsen #MyFlag förra året, har meddelat att han kommer att delta i solidaritetsmarschen. Han greps så sent som i september av polisen men släpptes efter ett par dagar.
– Medborgarna knyter sina händer tillsammans och vi ska ha en nystart för Zimbabwe, säger han i ett uttalande på Facebook.
DN "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Misstänks bygga ubåt för raketer

Av satellitbilder att döma bygger Nordkorea i rask takt en stridsklar ubåt som ska kunna avfyra raketer, enligt en amerikansk Nordkoreaanalysgrupp. Myndigheter har inte bekräftat uppgiften.

”Förekomsten av vad som tycks vara delar av en ubåts tryckskrov i varvet tyder på att tillverkning av en ny ubåt, möjligen Sinpo C-ubåten med raketer”, skriver 38 North, en grupp, knuten till Johns Hopkins-universitetet, som analyserar Nordkorea.
Sinpo är ett nordkoreanskt varv och har fått ge namn åt landets senaste ubåtsklass.
38 North har på satellitbilder hela året följt vad man beskriver som ett intensivt bygge och den 5 november fick man syn på två delar som skulle utgöra ett tryckskrov som är större än tidigare ubåtsklassen - Romeo. Ytterligare detaljer i bilderna tyder på bygge av rampmekanismer som skulle passa ubåtar.
Amerikanska underrättelsemyndigheter har inte bekräftat uppgifterna, men om de stämmer skulle det kunna förklara tidigare rapporter om allmänt höjd beredskap i området, också från Nordkoreas sida. Det är två månader sedan man avfyrade en testrobot, men det senaste året har präglats av en lång rad provsprängningar och provskjutningar.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Högern väntas vinna valet

Högerns presidentkandidat, miljardären Sebastián Piñera som var president 2010–2014, ligger bäst till i opinionsmätningarna när Chile på söndagen går till val. Han tros återta statschefsposten från socialdemokraten Michelle Bachelet, landets första kvinnliga president.

Michelle Bachelet segrade i förra presidentvalet med den mest övertygande marginalen sedan Chile återgick till demokratiska val 1989. Föregångaren hette Sebastián Piñera, vars näringslivsorienterade politik under en period av svåra nationella katastrofer, sänkte förtroendesiffrorna till mycket låga nivåer.
Men Piñera är likväl favorit i de opinionsmätningar som gjorts inför söndagens val. Oppositionen är splittrad med många vänsterkandidater och gruffet mellan dem och centeralternativen under valrörelsen har av allt att döma inte stimulerat väljarnas engagemang till den grad som krävs för att rå på högerkoalitionen Renovación Nacionals (Natonell förnyelse) kandidat – flera av hans motståndare har konstaterat att ett högt valdeltagande är enda sättet att rå på honom.
Väljarundersökningar talar för att Piñera får omkring en tredjedel av rösterna i valets första omgång på söndagen. Om han inte når absolut majoritet genomförs en andra valomgång den 17 december för de två populäraste kandidaterna. Bachelet får inte ställa upp, eftersom Chiles författning inte medger omval av presidenter.
Den rival som legat bäst i undersökningar är socialdemokraten, ”folkets president”, Alejandro Guillier med knappt 14 procents väljarstöd. Den tidigare tv-journalisten Guillers attraktionskraft utgörs främst av att han inte tillhör det politiska etabliessemanget, en egenskap som tilltalar många i ett land som i stor utsträckning är trötta

på olika korruptionsskandaler. Ännu längre vänsterut finns Beatriz Sánchez, också tidigare tv-journalist, men hennes stöd har minskat den senaste tiden och ligger nu under 10 procent.
Med det Obama-inspirerade slagordet ”Cambio” (förändring) lockade Piñera folket vid sin tidigare valseger, den gången efterträdde han Bachelet som trots allt lämnade statschefsposten med höga förtroendesiffror. Men en utebliven ekonomisk tillväxt och en splittrad koalitionsregering har spätt på tilltron till Piñeras politik, inte minst från näringslivet.
Ett flitigt använt exempel på deras ekonomisk-politiska skillnader är hur priset på den viktiga exportvaran koppar förändrats under deras respektive mandatperioder. När Piñera senast satt vid makten steg priset med 50 procent och när Bachelet nu lämnar presidentpalatset i Santiago har det dalat cirka 30 procent.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

" Fakta. Så är opinionsläget
Sebastián Piñera, 32,8 %
Alejandro Guillier 13,8%
Beatriz Sánchez 7,0 %
Mätningen genomfördes av Centro de Estudios Públicos (CEP), en chilensk tankesmedja, under perioden 22 september–16 oktober. 1 424 personer deltog I undersökningen som har en felmarginal på tre procentenheter.
Källa: Reuters "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Eldriften på väg tillbaka efter 100 år

Electrovair, Electrovette, Impact och EV1. Eldrift är inget nytt för General Motors. Redan 1912 hade GM en hel serie elektriska lastbilar på programmet.

I början av förra seklet fanns en mängd elbilstillverkare i USA. Men de konkurrerades ut av den billiga oljan.
Det dröjde ända till 1960-talet innan eldriften åter blev intressant. Bakgrunden var en växande oro över utsläppens effekter på hälsa och miljö. Delstatliga och federala regelskärpningar följde, vilket fick tillverkarna att damma av eldriften och andra alternativ till den billiga bensinen.
GM:s första svar blev Electrovair som visades 1964. Bilen var en konverterad version av den då populära, men senare skandaliserade modellen Corvair.
Den luftkylda, bakmonterade bensinmotorn plockades bort och ersattes av en elmotor som gav 90 hästkrafter. Kraften kom från ett silver-zink batteri på 450 volt.
Ett par år senare kom en förbättrad version, Electrovair II. Den fick en kraftfullare motor som gav 115 hästkrafter. Även batteriet hottades upp till 532 volt. Toppfarten var 128 km/timmen och räckvidden som bäst tolv mil.
I slutet av 1960-talet och början av 1970-talet samarbetade GM med flygtillverkaren Boeing om att ta fram elfordon till Nasas Apollo-program om bemannade resor till månen.
Fyra fordon som kallades LRV, Lunar roving vehicle togs fram varav tre skickades till månen med Apollo 15, 16 och 17. De fungerade bra på månens besvärliga yta, men lämnades kvar där när besättningarna återvände till jorden.

Projektet gav GM värdefull kunskap om hur man optimerar fordon för elektrifiering.
Nästa elbil presenterades 1977. Electrovette, en ombyggd version av Chevrolet Chevette. Den fick en annan typ av batteri med nickel-zink. Bilen satte dock inga djupare avtryck utåt, men internt ledde den till att GM lanserade ett program med målet att utveckla en produktionsklar elbil.
Det dröjde ända till den 3 januari 1990 innan resultatet kunde visas upp. Men vilken effekt det fick! Bilen kallades Impact och liknande inget annat – en extremt strömlinjeformad bil som gick på el, framtidens bränsle.
När den produktionsklara bilen visades sju år senare under namnet EV1 hade den stora likheter med Impact. 1 000 bilar togs fram. De leasades ut till utvalda kunder i Kalifornien i syfte att få fram så verkligshetsnära testdata från vardagstrafiken som möjligt.
Därefter togs bilarna tillbaka och skrotades, vilket GM fick mycket hård kritik för. Bilarna var i egentligen *för* bra, GM valde att medvetet sänka elbilen eftersom den skulle sälja bättre än alla deras andra bilar. Så lät det och så låter det än i dag från vissa konspiratoriskt lagda håll. Sanningen är att EV1 aldrig var tänkt för massproduktion och försäljning. Därtill var den alldeles för opraktisk.
Men GM tog med sig lärdomarna in i nästa projekt.
2007 visades Chevrolet Volt, som var en elbil med räckviddsförlängare i form av en bensinmotor. Den lanserades 2010 och kom också till Europa, som Opel Ampera.
Dagens intressantaste elbil i GM-familjen är modellen Chevrolet Bolt. Den kostar kring 300 000 kronor och har en räckvidd på uppemot 40 mil. Opels motsvarighet heter Ampera-e.
Parallellt med batteridriven eldrift jobbar GM också med eldrift med vätgas och bränsleceller. GM har haft en rad sådana projektbilar i omfattande fältprov. **Lasse Swärd** lasse.sward@dn.se "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Kargt och jättelikt. Andrzej Stasiuk tar sig an det riktiga Ryssland

”Jag vet att jag är, eftersom jag vet att en annan är”, har prästen och filosofen Józef Tischner skrivit i en uppdatering av Descartes berömda maxim. Jag hittar citatet i en föreläsning av den polska journalisten och utrikeskorrespondenten Ryszard Kapuściński. Först genom den andres blick, menar Kapuściński, får vi syn på oss själva, blir varse det egna jagets mer exakta konturer.

Precis som sin landsman Kapuściński är författaren Andrzej Stasiuk en hängiven resenär. Men där Kapuścińskis resor oftast gått till avlägsna platser – Angola, Uganda, Iran – har Stasiuk hållit sig relativt nära sina hemtrakter. ”På vägen till Babadag” skildrar utflykter i den postkommunistiska tomheten i Moldavien, Ungern och Rumänien; den ännu ej till svenska översatta ”Fado” en liknande resa i Albanien.
Radar man upp dessa destinationer bredvid varandra framträder ett jättelikt Rysslandsformat hål. För man kan ju tycka att den som intresserar sig för Östeuropa borde vara särskilt nyfiken på dess politiska kärna. Det har inte Stasiuk varit. Tvärtom, skriver han, har han aldrig haft en tanke på att ta sig dit, för Ryssland har ju ändå alltid varit närvarande, från uppväxten och framåt. I hemmet, där farbroderns medlemsbok i kommunistpartiet låg som en hemlighet i kökslådan; på tv, genom ”de där fruktansvärda filmerna där människor var liksom otvättade, hade töntiga kläder och var tråkiga, desperat mördande tråkiga.”
Först i och med ”Östern” – ursprungligen utgiven 2015 – närmar sig den nu 57-årige Stasiuk det land som haft ett sådant inflytande på hans liv och författarskap. Boken är skriven efter en lång resa i Rysslands

mer avlägsna delar, men ska inte läsas som en traditionell reseskildring. Snarare rör det sig om Stasiuks vid det här laget etablerade blandning av barndomsminnen och reseintryck: ett slags psykogeografisk meditation över Östern som plats, riktning och metafor.
Av inre nödvändighet snarare än lust drivs Stasiuk alltså ut på stäppen. Han reser från Irkutsk genom Sibirien och vidare till Mongoliet och Kina. Moskva struntar han i. Det är det andra Ryssland han vill åt, det karga och jättelika, där fabrikerna är nedlagda, vinet odrickbart och alla bär kinesiska Adidas-kopior som är så fula att man inte ens orkar låtsas att de är äkta. ”Inget Buchara, inget Samarkand, ingenting meningsfullt, bara det nakna livet i den tunna luften. Det var det jag sökte. Existensens tydlighet. Att kunna betrakta den postimperiella rosten och sanden som rinner därur.”
Meningarna hakar i varandra med en godtycklighet som till en början känns slarvig. Men ju mer man läser, desto skarpare framträder textens medvetet mosaikartade struktur. Med vidderna som projektionsduk frammanar Stasiuk bilder av det förgångna: en nedlagd kolchos, ett tyskt koncentrationsläger, kulaker som mördas i gryningen. Tiden luckras upp, igen och igen. Det förflutna bara pågår i en aldrig sinande ström av övergrepp.
Många historiker har frågat sig varför just Ryssland blev den plats där den socialistiska revolutionen först bröt fram, och inte Tyskland, England eller ett motsvarande land med en stor industriarbetarklass. Stasiuk har sin egen teori om den saken. Kommunismen, inser han när han ser ut över viddernas tristess, handlade inte bara om kamp mot fattigdom och exploatering, utan också om att betvinga alla former av fysiskt beroende: ”Om att upphäva hela materien, besegra den – så att den aldrig mer skulle få någon betydelse eller orsaka problem. Detta projekt var alltså större än historien och låg mycket nära geologin.”
Något liknande skulle kunna sägas om ”Östern”. Gång på gång återkommer Stasiuk nämligen till landskapet omkring sig. Det är som att han hoppas att det ska häva sig ur sin likgiltighet, börja tala till honom där han ligger och huttrar i ett tält i Gobiöknen, som om det var själva jordmånens fel att där stått arbetsläger och tvångskollektiviserade jordbruk. Ja, om Tischners och Kapuścińskis andre är en människa kan man kanske säga att Stasiuks andre är naturen – det är den som ska ge svar, bekräfta hans identitet
Men det sker inte. Författaren är utelämnad till sina egna fantasier. I en lysande scen, som hämtad ur en Angelopoulos-film, hallucinerar han fram sin bypräst till morfar och föreställer sig att han i stället lett kommunistiska väckelsemöten med historiens alla proletärer som deltagare. Man kan se det som en kritik mot alla former av messiasbudskap, inklusive den kapitalism som knappast har gjort saker bättre efter järnridåns fall. Men också, tror jag, som en uppriktig förhoppning om att dessa jordens fördömda en dag ska resa sig och skaka av sig Adidas-kopiorna. Att de så ska lyckas återta den värld som borde vara deras.
Slutligen bör två saker sägas: att även Kapuściński skrivit en bok om Ryssland, ”Imperiet”, som jag rekommenderar av hela mitt hjärta. Och att Stasiuks översättare Tomas Håkanson som vanligt gjort ett alldeles fantastiskt jobb. Tack!

Rebecka Kärde "

"Andrzej Stasiuk ”Östern” Övers. Tomas Håkanson Ersatz, 272 sidor "

DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017

" Sultanens ättlingar vill ha makt i Erdogans Turkiet

När det osmanska imperiet föll tvingades sultanernas familjer i exil. De förpassades till historieböckerna som gestalter i en svunnen och grym tid. Men i dag ingår de i president Erdogans propagandamaskin. DN:s Terese Cristiansson har mött några av sultanernas ättlingar.

Ur högtalarna ljuder osmansk marschmusik. Vi beställer varsin serbetleri, en typisk sockersöt saft gjord på ett flera hundra år gammalt recept. På menyn anges priset i akçe, den valuta som användes under det osmanska imperiet.

Vi skulle kunna befinna oss på ett turisthak runt sultanernas palats i centrala Istanbul där det säljs sensuella haremsbyxor och ”äkta” antika smycken från sultanerna. Men vi är långt därifrån, på ett kafé på den asiatiska sidan av Istanbul. Hit kommer turkar som vurmar för hur Turkiet såg ut före 1923, då det osmanska imperiet hade fallit och kartan ritades om till dagens gränser.

– Jag vill ta vårt förflutna och smälta samman det med nutiden. Då kan vår historia få liv igen, säger Nilhan Osmanoglu, 30 år.

Tvåbarnsmamman och affärskvinnan använder Nilhan Sultan som sitt arbetsnamn, vilket också är namnet på kaféet, eftersom hon är barnbarn i femte led till sultanen Abdülhamid II, i femte led.

Under snart 100 år har det knappt hörts något från den osmanska familjen, en av de mäktigaste familjerna genom tiderna. För de allra flesta tillhör de numera historieböckerna där deras över 600 år som härskande sultaner ofta beskrivs som grymma. Även om de också utvecklade ett rikt kulturliv begick de folkmord på den armeniska befolkningen och kidnappade kvinnor från bland annat Balkan och höll dem som slavar i sina harem. Dessa händelser används ofta som miljöer och karaktärer i tv-serier och filmer. Efter det osmanska rikets fall är det sällan någon som talar om sultanerna och deras släkt som existerande. Men familjen är i allra högsta grad levande.

Efter att kalifatet upplöstes fick familjen ett år på sig att packa ihop sina förnödenheter och 1924 förvisades samtliga i exil. De förlorade automatiskt sina medborgarskap, egendomar och titlar. Inte förrän under 1970-talet kunde vissa få lov att komma tillbaka till Turkiet. Men de fick söka särskilda boendetillstånd och hade inte rätt att jobba som tjänstemän. De allra flesta valde att stanna utomlands och finns i dag spridda över bland annat USA, Libanon och Frankrike. Några lever i Turkiet.

Nilhan Osmanoglu, som är bokaktuell i Turkiet, är en av dem.

Hon har på kungligt vis varit svår att boka möte med och kommer fashionabelt sent, omringad av sin make, assistent och några andra personer. Hon hälsar återhållsamt och säger att vi inte får ta bilder denna gång, eftersom kläderna och sminket inte är de rätta.

Det är Nilhan Osmanoglu som driver kaféet vi befinner oss på. I det gamla trähuset med utsikt över Istanbul sköter hon och hennes anställda också en webbutik som säljer osmanska smycken, kläder och inredningsartiklar. Enligt henne är det stor skillnad på de osmanska souvenirerna som säljs runt palatsen och hennes juveler.

– De jobbar med turism, vi har tillgång till arkiven.

Enligt henne är den osmanska familjen stor. Enligt deras beräkningar finns i dag 13 sultaner och 25 prinsar i världen, varav 5 sultaner och 6 prinsar bor i Turkiet. Det är endast de manliga arvtagarna som kan få beteckningen, familjen är betydligt större än så. De stammar från olika av historiens sultaner – och inte sällan många fruar – som härskade under det osmanska imperiet. Även om Turkiet och omvärlden tog ifrån dem tronen, försöker en del av dem bevara sin familjekultur och

de kallar sig fortfarande sultaner och prinsar. Familjens nuvarande överhuvud Dündar Abdülkerim al-i Osman, 87 år, har levt hela sitt liv i Damaskus men kom för någon månad sedan till Turkiet. Om det osmanska imperiet existerade skulle han vara rikets sultan.
– Vissa sultaner har inte velat ta rollen som överhuvud. Då kan någon annan bli ställföreträdande, säger Nilhan Osmanoglu.
Ibland möts släktingarna, men de har svårt att kommunicera med varandra.
– Vi har inget gemensamt språk. Vissa talar bara franska eller arabiska, vi talar turkiska.
Många håller tyst om sitt arv, andra har gjort det till roliga historier. Nazim ”Naz” Osmanoglu bor i England och är komiker. Hans släktskap med den osmanska familjen är en del av hans paradnummer. När han för några år sedan var på besök i Turkiet skämtade han om att vara tvungen att betala inträde till palatset Dolmabahçe, en gång familjens hem.
Men för dem som i dag lever i Turkiet är arvet inget skämt.
Nilhan Osmanoglu säger att när hon går förbi sultanernas palats är det inte ett museum utan hennes förfäders hem.
– Jag brukar undvika att gå förbi, för det är bara smärtsamt. I dag är det öppet för turister och jag anser att de inte är så duktiga på att bevara den historia som finns, säger hon.
Nilhan Osmanoglu och även hennes äldre släkting Abdulhamid Kayihan Osmanoglu har stuckit ut hakan eftersom de båda hävdar att de har rätt att få tillbaka en del av det osmanska arvet. Det pågår sedan flera år en arvstvist om bland annat den lilla ön Galatasaray Island, några hus, vingårdar, fabriker och casinon. Kravet har väckt både raseri och skratt bland befolkningen. I sociala medier har de förlöjligats och i dagstidningen Hürriyet skrev krönikören Gülse Birsel:
”Insisterar du på att vara sultan, kära fru Nilhan? På din hemsida säljer du osmanska stilartiklar. Du kan utöka detta företag, göra det så framgångsrikt, innovativt och originellt så att folk skulle ringa dig och säga: se, du har blivit sultanen för e-handel. Det här är enda sättet det kan hända på.”
Nilhan Osmanoglu fnyser åt den typen av sarkasm.
– Att vi vill ha Galatasaray Island togs ur sitt sammanhang och används av politiska motståndare. De egendomar vi har ansökt om handlar om en arvstvist, men den är unik i Turkiet och därför tar det tid.
Den unga kvinnan har vant sig vid kritik och berättar att de precis varit och handlat skor till en av döttrarna.
– Som ättling till en sultan måste du vara felfri. Efter att vi hade handlat kom det omedelbart kommentarer på sociala medier om att jag var snobbig. De kan inte tänka sig att jag bara befann mig i ett skokaos med min fyraåriga dotter.
Hon har också kritiserats hårt för att inte använda huvudduk. Sjal om håret är ett laddat ämne i Turkiet eftersom det länge var förbjudet att bära slöja på offentliga institutioner, universitet eller som kvinnlig soldat. Förbudet hyllades av vissa men kritiserades också, eftersom det ledde till att många muslimska kvinnor valde att stanna hemma, eller bära peruk för att kunna genomföra sina studier. Under president Recep Tayyip Erdogans styre har förbudet tagits bort. Det anses av experter vara en av orsakerna till att han har så starkt stöd bland de konservativa. När Nilhan Osmanoglu började uttala sig offentligt och göra anspråk på sin familjs arv och muslimska historia, var det många som hånade henne för att hon inte hade sjal. Men när vi möter henne har hon plötsligt en sjal runt håret. Hon vill emellertid inte svara på varför hon för bara några månader sedan ändrade inställning till sjal.
– Det är en personlig sak, inget som är intressant för andra. Jag har alltid stöttat att dygd inte bara har med sjalen att göra, och därför vill

jag inte svara, för det kommer missförstås. Det är mellan mig och Allah.
Även om Nilhan Osmanoglu stammar från en av de mäktigaste familjerna i historien föddes hon knappast med guldsked i mun. Hennes familj flydde 1924 till Beirut men valde att komma tillbaka till Turkiet 1974. Hennes far startade snabbt ett företag men de höll låg profil med sin identitet. I stora delar av sitt liv har hon fått bära skammen för vad hennes förfäder gjorde eller, som hon uttrycker det, ”anklagas för att ha gjort”.
– Det var svårt i skolan att tillhöra den osmanska familjen eftersom vi straffades dubbelt så hårt. Det är inte lätt att vara ättling till en sultan som kallades förrädare.
Under vissa perioder har hon dolt sin bakgrund.
– På universitetet berättade jag inte vem jag var, bara vår historielärare listade ut det på grund av mitt namn.
Även som affärskvinna kan det ha nackdelar.
– När folk vet vilka vi är dubblar de priset som om vi skulle betala i guldpengar.
Sedan president Recep Tayyip Erdogan och hans parti AKP tog makten har mycket förändrats. Den osmanska familjen har numera samma rättigheter som alla andra i Turkiet. Erdogan kallas ibland för Turkiets senaste sultan och presidenten har flera gånger anspelat på att han vill återuppbygga den osmanska makten. Som en del av spelet har han också öppnat dörren för den osmanska familjen genom att exempelvis möta dem offentligt och bjuda in dem som lever i andra länder till Turkiet. Inför folkomröstningen i april, då en knapp majoritet röstade för att skriva om konstitutionen till ett presidentstyre, uttryckte Nilhan Osmanoglu öppet sitt stöd för ja-sidan.
Även hennes släkting Abdülhamid Kayihan Osmanoglu stödde kampanjen och har tidigare sagt i turkiska medier att han kan tänka sig att bli politiskt aktiv. Under våren titulerades Abdülhamid Kayihan Osmanoglu som familjens talesman, efter att familjens dåvarande överhuvud Osman Bayezid Osmanoglu hade avlidit.
Först tackade även Abdulhamid Kayihan Osmanoglu ja till en intervju och jag ombads att komma till en invigning av en osmansk hjälporganisation. Jag fick rådet att kalla honom *sehzade,* vilket betyder prins. Redan innan han gjorde entré trummade osmanska marschmusiker upp stämningen tills Abdülhamid Kayihan Osmanoglu kom in som en kunglighet. Han var omringad av släktingar och fans. I sitt tal hymlade han inte med sitt förakt för Europa. Ackompanjerad av en video om hur det osmanska imperiet härskade och erövrade talade han om västvärlden.
– De som i går lärde sig av oss hur man städar upp efter sig, kallar sig i dag civiliserade. Europa är kanske framgångsrikt när det gäller konst och forskning, men har misslyckats i mänsklighet, skanderade han. Talet fortsatte att handla om hur otrogna ska falla och att det osmanska imperiet ska återfödas inom alla.
Efteråt kom mängder av personer fram och ville kyssa såväl Abdülhamid Kayihan Osmanoglu som hans far och andra släktingar på handen och ta en selfie. Trots att varken Abdülhamid Kayihan Osmanoglu eller de andra någonsin haft tronen behandlades de som om de vore sultanen av Turkiet.
Utanför salen muttrade en person att han ryste när han hörde talet. Har de glömt folkmord, harem och slavarna?
– Jag blir faktiskt rädd, det är otäckt, sade mannen som inte ville säga sitt namn.
Senare när intervjun ska göras väljer Abdülhamid Kayihan Osmanoglu att inte svara på samtal eller mejl. Både han och hans assistent går under jorden. Det enda jag får veta är att ”det inte är rätt tid nu”.
Några timmar bort från Istanbul, i Bursa som ofta kallas det osmanska rikets huvudstad och där många fortfarande lever av att bevara kulturen, tar de inte ättlingarna på allvar.

– Lagen är väldigt tydlig och den tog från dem all makt och möjlighet att göra anspråk på något, säger Mehdi Kamruz som har en osmansk antikaffär i Bursa.
Han tror att det mest handlar om pengar och makt, inte att de verkligen vill kultivera sitt arv.
– Just nu stödjer de regimen och det går fint, men jag tror inte regimen vill ha med dem att göra, egentligen, säger han.
Forskaren Ryan Gingeras, som bland annat skrivit boken ”Fall of the sultanate. The great war and the end of the ottoman empire, 1908–1922”, tror inte heller att de ättlingar som lever i Turkiet har någon större möjlighet att varken få tillbaka land eller makt. Gingeras beskriver dem som en levande relik från imperiet.
– Det är absurt att de skulle få tillbaka några ägor. Och många av ättlingarna utanför Turkiet vill inte alls kännas vid detta. De lever bra på grund av sin status. De har kunnat gifta sig rikt eller få ett bra affärsliv, men de har alltid respekterat Turkiets nya lagar och inte gjort anspråk på att bli sultaner.
Han tror också att president Erdogan vinner på deras stöd, till en viss gräns.
– Han efterlyser de osmanska strukturerna och makten det gav, men vill ju inte ha familjen tillbaka. Han kommer aldrig att skriva över någon makt på dem. På några villkor.
Nilhan Osmanoglu säger att hon är helt ointresserad av att bli politiker.
– Mina förfäder erövrade Istanbul. Vad mer kan jag göra? Det finns ingen anledning att ge sig in i ett politiskt lopp.
Hon är tacksam mot Erdogan för att familjen fått tillbaka sina rättigheter genom honom. Det är ingen tvekan om att både hon och hennes släktingar fått en helt ny position i Turkiet.

Hur nära står du Erdogan?
– Vi möter honom då och då. Han är väl informerad om vad som sker hos oss i familjen.

Tror du att han är hotad av er?
– Om han känner till vår familj vet han att vi inte är ett hot. Vi är aldrig ett hot mot den som regerar. Jag tror inte han är orolig för det.
När vi möts igen för fotografering har Nilhan Osmanoglu klätt upp sig i lång klänning och matchande sjal. Hon poserar på kaféets veranda medan gästerna fascinerat tittar på.
En kunglighet utan slott eller officiell titel men med ett kafé från en svunnen tid och en valuta som inte finns.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

"Osmanska riket
1200-talet. Osmanska riket uppstod i Anatolien (halvön som i dag är Turkiet) i slutet av 1200-talet. Riket bestod i cirka 600 år. Det har också kallats ottomanska riket.
1453. Konstantinopel erövrades från det Bysantinska (Östromerska) riket och började kallas Istanbul.
1500-talet. Imperiet var som mäktigast under 1500- och 1600-talen då det omfattade större delen av Mellanöstern, Nordafrika och Balkan.
1923. Det formella slutet kom 1923 när republiken Turkiet utropades och Kemal Atatürk tog makten.

Sultaner, kalifer och harem
Rikets ledare kallades från 1383 sultaner och från 1517 även kalifer. De är ökända för sina harem, som är en traditionell benämning på kvinnornas avskilda avdelning i ett muslimskt hushåll. Många av sultanens konkubiner hade tagits som slavar i olika krig.
Sultanerna har också anklagats för grym behandling av minoriteter och för folkmord mot armenier. "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Livsviktigt att berätta om kommunismens brott

Helmut Weiss föddes 1913 i Dresden, Tyskland. Han var jude men lämnade församlingen och gick med i kommunistpartiet. Han fick Gestapos ögon på sig och greps. När han släpptes utvandrade han till Sovjetunionen. Det gjorde knappast hans liv mycket bättre.

Weiss hamnar i Charkiv, Ukraina, mitt under den svält som var ett folkmord regisserat av diktatorn Stalin. En fjärdedel av stadens befolkning hade redan hungrat ihjäl.
I Weiss kommunistiska paradis behandlas han som ormen. Han misstänks för diverse förbrytelser: ”Blandar ni inte ihop mig med någon annan Weiss?”, undrar han förtvivlat. Nej Helmut, det är bara det att du är kommunistisk medborgare nu. Han grips åter, den här gången av Stalins NKVD, och anklagas för kommunistisk brottsrubricering som ”kompromettterande livsstil” och ”byte av jobb”. Så skickas han till Karlag, ett läger i Kazakstan. Ett av de mildare i det sovjetiska slavlägersystemet Gulag. Men det kan bli 50 grader kallt och många fångar saknar vinterkläder.
Jag tar del av Helmut Weiss öde på Forum för levande historia i Gamla stan, Stockholm. Det är en ny utställning vid namn ”Gulag: Det farfar inte berättade”. Författaren och historikern Anton Weiss-Wendt, barnbarn till Helmut, står bakom.
Utställningen om Gulag är på övervåningen. En trappa ner sitter en skolklass i elvaårsåldern, en kvinna undervisar dem i källkritik och näthat. Där och då älskar jag Sverige. Centralt i huvudstaden pratas det lågmält demokrati med mellanstadiebarn samtidigt som sakliga utställningar berättar om totalitära ideologier, om en värld där miljontals människor dödas i läger med 50 graders kyla för brott som att ha bytt jobb.
Det är nu tio år sedan en Demoskopundersökning visade att 90 procent av svenska ungdomar inte kände till slav- och dödslägren i Sovjetunionen. Man ska vara optimist för att tro att siffran sjunkit. Precis som i fallet Förintelsen blir de överlevande ögonvittnena allt färre. Forum för levande historia fyller alltså en livsviktig funktion.
Om detta är dock inte alla överens. Minnesgoda erinrar sig flera konflikter kring myndigheten. Jonas Sjöstedt (V) ville lägga ner den 2009 – ”jag anser inte heller att alla kommunister kan dras över en kam”, skrev han – och det har invänts från flera håll att forskare, inte staten, ska skriva historien.
Jag delar inte misstron. Helt lämnad åt forskningen är det risk att kunskapen sjunker undan. Det finns många krafter som vill tona ner kommunismens brott.
”Högerns angrepp på V just nu syftar bara till att jämställa dem med SD så M kan ha ett blåbrunt regeringsunderlag. Alla fattar det va?”, skrev Aftonbladets ledarskribent Anders Lindberg nyligen. Det finns en reflex hos vänsterdebattörer att kritik mot kommunismen är förtäckt kritik mot V som är förtäckt nedtoning av det högerextrema hotet.
Det är nonsens. Det går alldeles utmärkt att dels lyfta fram hur totalitära strömningar lever kvar i Vänsterpartiet, dels ta fullt avstånd från högerextremism. V är som parti demokratiskt trovärdigt. Men fortfarande gör vänsterpartister gång på gång odemokratiska övertramp utan att uteslutas. Man kan snarare oroas över att socialdemokrater som Lindberg tycker att det är så viktigt att behålla regeringsmakten att man är villig att släta över detta.
Helmut Weiss släpptes ur Gulag 1947 men var länge fortsatt förvisad till Kazakstan. Han förblev kommunist men hade tappat tron på kommunistpartiet, vilket man kan se som en smula naivt. Varhelst kommunismen tillämpats i större skala har Partiet krossat all opposition, verklig som inbillad.

Erik Helmerson
erik.helmerson@dn.se "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Många frågor att lösa om utsläppen ska minskas

Klimatmötet i Bonn är avslutat. Länderna har enats i flera viktiga frågor om bland annat jordbruk, jämställdhet och urfolk. Men tunga frågor om hur länderna ska arbeta för att få ner sina utsläpp återstår att lösa.

Huvudsyftet för mötet i Bonn är att förhandla fram underlag till den regelbok som ska ligga till grund för hur länderna ska nå målen i Parisavtalet.
En av punkterna i Parisavtalet är att den globala uppvärmningen hållas väl under 2 grader, med sikte på 1,5 grader, jämfört med förindustriell nivå. Det finns också mål om anpassning och omställning av finansiella flöden. Tidigt på lördagsmorgonen, ungefär ett halvt dygn senare än planerat, avslutades FN:s stora klimatmöte i Bonn.
Förhandlingarna har stundtals gått trögt. Polariseringen mellan syd och nord har kommit tillbaka efter att under Parismötet ha varit mer uppluckrade. Det har bland annat märkts när det gäller en av huvudpunkterna för mötet, regelboken där reglerna för hur länderna ska arbeta för att nå målen i Parisavtalet.
– Det som har varit oroande har varit den låga takten i arbetet kring regelboken. Där har de som räknats som utvecklingsländer, inklusive Kina och Indien, hävdat att de inte ska behöva ha samma krav på information och uppföljning som resten och de anser vi andra går emot Parisavtalet, säger Isabella Lövin (MP), klimatminister.
Samtidigt framhåller hon att de drygt 190 länderna på mötet har lyckats hitta lösningar när det gäller andra tunga frågor.
– På en rad väldigt viktiga punkter har länderna enats, det gäller till exempel en handlingsplan för jämställdhetsfrågor, urfolk, jordbruk och hur förluster och skador som hänger ihop med klimatförändringar ska lösas.
Att ordförandelandet Fiji också har hittat former för hur arbetet med att höja ländernas ambitioner i klimatarbetet, den så kallade Talanoa-dialogen, håller hon också fram som viktigt för det fortsatta arbetet.
– Det är väldigt positivt. Det handlar om var vi är nu, vart vi ska och hur vi kommer dit utifrån 1,5 gradersmålet. Att man har en gemensam dialog kring ett svårt problem det tror jag är en bra ansats. Vi måste någonstans lämna motsättningarna, vi har ett gemensamt problem och vi måste hitta lösningar.
Ska temperaturmålet från Parisavtalet nås måste världens länder höja sina ambitioner. Om länderna ligger kvar med de åtgärder som de i nuläget har lovat kommer temperaturökningen att bli runt 3 grader.
Att misstroendet mot de rikare länderna återigen har ökat från utvecklingsländernas sida hänger tätt samman med USA:s hot om att lämna Parisavtalet. Den stora framgången under mötet i Paris som ledde till ett mer ambitiöst avtal än de flesta hade förväntat sig, bland annat att temperaturmålet 2 grader skärptes till att sikta mot 1,5 grader, berodde till stor del på att USA drev klimatfrågan hårt. De fick även med sig Kina i arbetet. När den nuvarande Trumpadministrationen säger att de ska lämna avtalet ändras spelplanen kraftigt.
– Det har definitivt bidragit till att det finns ett misstroende hos utvecklingsländerna. USA är den historisk största utsläpparen och när de nu backar både från avtalet och finansiering till fattiga länderna har det skapat mycket dålig stämning, säger Isabella Lövin.
– Samtidigt har det även ökat beslutsamheten i världssamfundet i stort. När USA höll ett inlägg där man talade sig varm för kol så möttes det av burop i rummet, så det är inget de får med sig andra länder på.

Sverige har bidragit till finansieringen genom att öka stödet till fonderna för anpassning och de minst utvecklade länderna med 185 miljoner kronor vardera. Redan innan det extra stödet var Sverige det land som gett mest bidrag per capita.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Fakta. Nytt möte nästa år
Representanter från drygt 190 länder har varit på plats sedan den 6 november.
Huvudsyftet för mötet är att förhandla fram underlag till den regelbok som ska ligga till grund för hur länderna ska nå målen i Parisavtalet. Reglerna handlar bland annat om vad som ska mätas, hur resultat ska rapporteras och vad som ska gälla för olika länder.
Regelboken ska vara klar 2018 och beslutas om under nästa års klimatmöte som hålls i polska Katowice.
Parisavtalet börjar gälla år 2020, ett mål är att den globala uppvärmningen hållas väl under 2 grader, med sikte på 1,5 grader, jämfört med förindustriell nivå. Det finns också mål om anpassning och omställning av finansiella flöden. "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Hoppfullt trots Donald Trump

Kommentar. Det är tydligt att världens klimatarbete fortsätter även utan Trump.

Atmosfären är ett tunt skal. Vi använder den som en öppen kloak, säger Al Gore i filmen ”En obekväm uppföljare”, som hade svensk premiär på fredagen, samma dag som klimatmötet COP23 i Bonn skulle ha avslutats, även om förhandlingarna som vanligt drog över tiden och blev klara först på lördagsmorgonen.
Det är nästan svårt att förstå att det bara har gått två år sedan det internationella klimatavtalet undertecknades i Paris 2015. Då, när ledarna för nästan alla världens länder kunde komma överens om en plan för klimatarbetet, kändes allting hoppfullt.
Sedan kom motgångarna. Donald Trump blev president i USA, och meddelade i somras att han tänker förverkliga sitt vallöfte att lämna Parisavtalet. Mängden koldioxid i atmosfären ökade snabbare än någonsin mellan 2015 och 2016, och 2017 är på väg att bli ett av de tre varmaste åren sedan mätningarna började.
Det verkar som att vi fortsätter att behandla atmosfären som en kloak som kan ta emot hur mycket växthusgaser som helst.
Men konferensen i Bonn visar att det finns goda skäl att hålla hoppet vid liv. När USA:s ledare sviker visar resten världen, och en stor del av amerikanerna, att de är än mer beredda att hejda klimatförändringarna.
”Här demonstrerar vi tydligt att klimatarbetet fortsätter framåt, trots regeringen Trumps beslut”, säger Bill Hare, ledare för klimatforskningsinstitutet Climate Analytics i Berlin.
Ett tydligt exempel är The Powering Past Coal Alliance, en överenskommelse mellan fler än 20 länder och flera amerikanska stater om att sluta använda kol, som presenterades på torsdagen.

Det ska bli spännande att se vad som händer under nästa år. Då ska klimatpanelen IPCC presentera en rapport om hur temperaturhöjningen i världen ska begränsas till en och en halv grad vid slutet av seklet, och vilka konsekvenser det skulle få. Och dessutom ska regelboken för Parisavtalet bli klar.
Som 15 000 forskare skrev i ett öppet brev i tidskriften BioScience tidigare i veckan: Tiden börjar bli knapp. Både i våra egna personliga liv och beslut, och i institutionerna som styr våra länder måste vi inse att jorden, med alla sina livsformer, är vårt enda hem.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Folket har till slut enats – mot president Mugabe

Lördagens manifestation i Harare, den största publika demonstrationen i landets historia, blev en rörande uppvisning i nationell enighet.

Nu blir det mycket svårt för den regionala samarbetsorganisationen SADC att försvara president Robert Mugabe som kämpar för sin politiska överlevnad.
Symboliken kunde inte vara större när samlingsplatsen Zimbabwe Grounds i södra Harare på lördagsförmiddagen fylldes av tiotusentals människor som lyssnade på tal av krigsveteranerna, ledare för de två största oppositionspartierna samt pastor Evan Mawarire, som i fjol drog i gång den ickepolitiska gräsrotsrörelsen My Flag.
Det var här som Robert Mugabe svor eden som premiärminister innan flaggan för första gången hissades när landet fick sin självständighet den 18 april 1980.
Nu, 37 år senare, samlades den breda koalitionen för att unisont kräva Mugabes avgång. Vid 93 års ålder är han fortsatt den enda ledare landet någonsin har haft.
– Jag var här när vi fick vår självständighet och jag är här i dag igen. Jag har varit med om två revolutioner i mitt liv. Det är en stor dag, sade 81-årige Simon Machari som kommit till platsen tillsammans med sin hustru Merjury.
Machari anser att Mugabe och hans hustru Grace (som han benämnde med ett epitet som inte lämpar sig för tryck) snarast bör lämna makten då självständigheten var tänkt att gälla ett helt land, inte bara en familj.

Han är inte ensam i denna åsikt. Massan på Zimbabwe Grounds tågade vid lunchtid mot presidentpalatset där de anslöt till en nästan lika stor samling av människor som demonstrerat sedan tidig morgon. Hela stadskärnan fylldes av zimbabwier som visade en rörande solidaritet i ett land som under kolonialtiden präglats av rasåtskillnad och förtryck och som under senare år sett attacker på vita farmare, påhejade av krigsveteranerna och Mugabe.
Frisören Chris Wilkinson-Pearce, vars familj förlorade sitt jordbruk i övertagandena kring millennieskiftet, hade på eftermiddagen tappat räkningen av hur många svarta zimbabwier som kommit fram för att kramas och be om ursäkt. Intervjun med DN avbröts vid flera tillfällen när främlingar ville ta selfies med honom, hustrun Louise och den något blyga sonen Oliver.
– Det är så rörande att jag vill gråta, sade Louise Wilkinson-Pearce.
Chris anser att Mugabe måste stiga åt sidan men försvarar samtidigt delar av ledarens styre, även de mer kontroversiella inslagen som den våldsamma landreformen.
– Trettio år av detta har ändå varit nödvändigt för att komma tillrätta med ohälsosamma nivåer av [vita] privilegier. Men nu är det dags för en nystart, sade han.
Även soldaterna från det annars så fruktade presidentgardet fick i sina gula baskrar posera för selfies med demonstranterna, och när trycket från folkmassan blev för stort ansträngde de sig för att så fredligt som möjligt mota tillbaka människorna.
Bara ett stenkast bort sades förhandlingar fortfarande pågå i presidentpalatset. Ryktesspridningen är lika omfattande som den är förvirrande i Harare men relativt samstämmiga uppgifter säger att Mugabe hårdnackat motsätter sig avgångskraven. Var hans hustru Grace befinner sig är oklart.
Mugabe kan snart bara falla tillbaka på den regionala samarbetsorganisationen SADC som har en nolltolerans mot militärkupper. Men det som tidigare var en intern konflikt inom regeringspartiet, utlöst av avskedandet av den tidigare vicepresidenten Emmerson Mnangagwa, blev på lördagen en bred revolt med stort folkligt stöd som SADC-ländernas ledare omöjligen kan ignorera under helgens förhandlingar.
På söndagen ska regeringspartiet Zanu-PF på nytt diskutera frågan om ett uteslutande av Mugabe, enligt Reuters. Samtliga aktörer försöker värna den konstitutionella ordningen och Mugabe, som tekniskt sett fortfarande är president, kan avsättas genom misstroendevotum i parlamentet, en eventuell riksrätt eller ett nytt val.
En sak är redan klar: Mugabe har äntligen lyckats ena sitt folk. Det enda problemet för honom är att sammanhållningen sprungit ur ett kollektivt agg mot hans egen person.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Flyktingarnas dröm är att kunna resa hem

Libanon har tagit emot 1,5 miljoner syriska flyktingar och sedan tidigare bor 450 000 palestinska flyktingar i permanenta läger i landet. Det skiljer nära 70 år mellan deras flykt men de har samma dröm: att åka hem. Hundratusentals syriska flyktingbarn går inte i skolan och många tvingas arbeta.

Nioåriga Aisha ställer sig framför micken på den lilla scenen. Bakom henne står ett tiotal andra flyktingbarn från Syrien. De tar ton.
”Vi är flyktingar från Syrien, en siffra i statistiken. Vi är trötta på tält. Syrien hämta oss, vi vill hem och bygga upp dig”, sjunger de tillsammans.
Sedan drygt två veckor pågår en politisk kris i Libanon. Landets premiärminister Saad al-Hariri sade upp sig under ett besök i Saudiarabien. Det följdes av rykten om att han var kidnappad och en oro för regionalt krig eller ett nytt inbördeskrig mellan sunni- och shiafraktionerna i det splittrade landet, spred sig.
Den akuta fasen är över eftersom Saad al-Hariri kom till Frankrike på lördagen. Men det är oklart vad som sker med Libanons regering. Mitt i krisen befinner sig dessutom miljontals flyktingar i svår fattigdom och arbetslöshet. 1,5 miljon av flyktingarna kommer från Syrien.
En bit in i Bekaadalen i Libanon finns biståndsorganisationen Beyond’s centrum för flyktingbarn från Syrien.
Maria Assi, en av organisationens grundare säger att deras viktigaste mål är att barnen får lära sig om sina rättigheter. De allra flesta är traumatiserade från sina krigsupplevelser i Syrien, och sedan har de kastats in i ett nytt land utan ett eget hem eller vänner. Många av dem har arbetat som barnarbetare och missat flera år av viktig skoltid.
Enligt henne finns det runt 250 000 syriska barn under 14 år som inte går i skolan i Libanon. De som är över 14 år har inte rätt att gå i skolan överhuvudtaget.
– Vi försöker hitta lösningar för familjerna så att de inte behöver skicka de minsta barnen att arbeta. Eller åtminstone inte på bekostnad av skolgången, säger Maria Assi.
Aisha som precis sjungit klart nickar lite blygt när vi frågar om hon arbetade tidigare?
– Jag började jobba klockan 6 och slutade 18.30, säger hon.
Varje dag kom en lantbrukare till deras hus som ligger i ett av många informella flyktingläger i Bekaadalen. Han hade med sig 6–7 kilo vitlök som skulle skalas och tvättas till restaurangerna. Om Aisha hann skala alla tjänade hon cirka 16 kronor.
– Det jobbigaste var lukten och att det gjorde ont i ryggen.
Vi frågar om vi får träffa hennes mamma och det vill Aisha.
Sexbarnsmamman Khalima ber oss komma in i deras skjul som de själva byggt av plåt och tjock isolering. Längst in står en vedspis och det finns en liten generator för el. Vi sitter på madrasser på golvet. Hon berättar att de flydde staden Homs i Syrien för fem år sedan. Deras hus hade då träffats under den syriska regimens flygbombningar. Hennes bror och kusin dödades och 7 kusiner är spårlöst borta sedan flera år.
När familjen lämnade Syrien trodde de att de skulle åka hem igen inom en vecka. Men åren går.
– Jag drömmer att jag kunde skruva tillbaka tiden och bara få sova en enda natt till i mitt hem, säger Khalima och ser ledsen ut.
Situationen blev snabbt svår för dem i Libanon. Varje månad måste de betala runt 1 800 kronor för boendet, en stor summa för en familj utan inkomst. Maken Majid som är dövstum ger sig ut varje morgon för att leta jobb men han får aldrig något och kommer hem lite mer besviken

varje dag. Till slut blev de tvungna att be de fyra döttrarna och de två sönerna att börja arbeta. Khalima ser skamsen ut.
– Aldrig att jag kunde föreställa mig detta när vi var i Syrien. Där gick barnen i skolan och var alltid bland de bästa i klassen.
Det var framför allt svårt att se minsta dottern Aisha sitta böjd timme efter timme över vitlöken. Allt oftare klagade hon på hemsk huvudvärk, ryggont och hennes händer blödde. När andra barn gick förbi på väg till skolan hörde Khamila att hon frågade sina systrar varför hon inte fick gå?
– Det gjorde ont i mig, säger mamman.
Till slut fick familjen kontakt med Beyond och med deras stöd kunde barnen sluta jobba och börja skolan igen. De har försett Khamila med en ugn så att hon kan baka sötsaker och sälja i stället.
– Jag är så stolt när barnen gör någon konsert eller så. Jag ber alla jag ser komma dit och titta på mina barn, ler hon.
Men trots att de flesta dagar upptas av att maten ska räcka till, kan de inte släppa drömmen om att en dag resa hem.
– Jag minns inte mitt hem men jag vill ändå åka dit, säger Aisha.
– Så fort det är säkert åker vi, säger hennes mamma.
Även på Beyonds centrum säger andra barn de längtar till Syrien. När vi talar om vilka rättigheter som är viktigast svarar 18-åriga Yasmin snabbt:
– Identitet!
De andra fyller i att de är syrier, inte flyktingar, och att de är trötta på att bara nämnas som en stor grupp.
En orsak till deras hemlängtan är att livet som flykting i Libanon är svårt. Det finns inga officiella läger, de hyr en lägerplats av en markägare och eftersom runt 70 procent lever utan legala papper har de ytterst begränsad rörelsefrihet. Hur länge kan en människa leva så?
Någon timmes bilfärd bort, i utkanten av Beirut, finns lägret Shatila. Efter att Israel bildades 1948 och de krig som följde har hundratusentals palestinier flytt till bland annat Syrien och Libanon. I Libanon finns i dag 450 000 registrerade palestinier kvar. Men trots att det gått nästan 70 år är de fortfarande statslösa och har ytterst få rättigheter.
I Shatila bor drygt 22 000 personer. Hela kvarteret är en trång och illaluktande labyrint som bara tillåts växa på höjden. Över de smala gångarna hänger elkablar, likt ett spaghettitak. På väggarna sitter fortfarande affischer på den gamle PLO-ledaren Yassir Arafat. I gränderna far mopeder fram och barnen leker på gatan eftersom den enda lekplatsen tar inträde.
På en trappkant sitter Abdallah Taleb, 94 år. Han kom till lägret 1948. Trots att han levt halva sitt liv i Libanon känner han sig inte alls integrerad. Han fnyser åt frågan.
– De ser mig som flykting fortfarande. Det spelar ingen roll hur länge jag bor här. Helst vill jag hem till Palestina men det går ju inte.
Känslan har fortsatt ned i generationerna. En bit bort står den unga kvinnan Nermeen och hennes svåger Saad. Båda talar flytande engelska.
– Jag är född här men känner mig som flykting. Ingen här känner sig som en libanes, säger Nermeen som läser internationella relationer på universitetet.
Palestinierna får hjälp av FN-organet UNRWA, men de får fortfarande inga medborgarskap, de får inte köpa mark och de har inte rätt att utöva 72 yrken.
– Vi får inte vara läkare, bankmän, ingenjörer eller egentligen något med en titel. Vi får studera men det blir inte mer än ett diplom på väggen om du inte köper en falsk identitet, säger Saad.
När jag frågar om Libanon kan lära sig av misstagen med de palestinska flyktingarna, för att underlätta för syrierna, skrattar Saad till.

– Det här går inte att ordna. Den libanesiska regeringen kan inte ens ge libaneser något, så varför skulle de ge palestinierna eller syrierna något?
Äldre Abdallah Taleb, 94, funderar en stund.
– Men jag tror att syrierna kommer att kunna åka hem en dag. Vi kommer aldrig att kunna åka till Palestina. Detta är för evigt.
Trots alla egna problem de stångas med har de varit oroliga för den senaste politiska cirkusen kring avgående premiärminster Saad al-Hariri.
– En sak har gjort mig rörd under den här röran kring premiärminister al-Hariri. Alla libaneser enades som grupp, som land. Det var fint att se, även för oss, säger Saad.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Inga nya svar vid al-Hariris Parisbesök

Libanons premiärminister Saad al-Hariri landade i Frankrike, efter två veckor i Saudiarabien, för ett möte med president Emmanuel Macron. Han väntas snart åka vidare till Libanon och ge besked om sin avgång.

Trots att Libanons premiärminister Saad al-Hariri sade upp sig den 4 november, under ett besök i Saudiarabien, togs han emot som en premiärminister i Frankrike på lördagen.
Den akuta krisen i Libanon må vara över men det politiska kaoset har bara gått in i en ny fas.
Redan när Saad al-Hariri var på väg att lämna Riyadh i fredagsnatt skickade han ett meddelande på Twitter om att han åkte av fri vilja och inte var kidnappad av Saudiarabien som oppositionen i Libanon – Iranstödda shiamuslimska Hizbollah – hävdat.
Men det är ändå mycket som är oklart. Har han sagt upp sig av fri vilja? Kommer han att hålla fast vid sitt beslut? Kommer han att åka till Libanon och möta sina väljare? Varför är två av hans barn kvar i Saudiarabien?
Att han valde att acceptera den franske presidentens inbjudan är föga förvånande. Libanon och Frankrike har långa relationer, från kolonialtiden till nutid. Saad al-Hariris far Rafiq Hariri, som dödades 2005, var nära vän med den tidigare franske presidenten Jaques Chirac. De två länderna har starka ekonomiska band och Saad al--Hariri har en bostad i Paris.
Genom att ta resan via Frankrike tillbaka till Libanon kan han möta andra ledare på neutral mark för att diskutera vad som kommer härnäst i libanesisk politik.

Han ska enligt nyhetsbyråerna ha ringt till Libanons kristne president Aoun och sagt att han kommer till Beirut på onsdag för att närvara vid självständighetsdagen den 22 november. Han ska då hålla ett tal om sin framtid. Hans uppsägning gäller inte formellt förrän han har lämnat in avskedsansökan till president Aoun på libanesisk mark, så i praktiken är han fortfarande premiärminister.
Om han står fast vid sin uppsägning måste presidenten tillkalla parlamentet som får välja en ny premiärminister som sedan kan bilda regering.
Vem som kommer att ta Saad al-Hariris roll i partiet Future Movement är oklart. Hans äldste bror Bahaa Hariri är en eventuell kandidat. Han är betydligt mer trogen den saudiarabiska hållningen mot Hizbollah.
Möjligen kommer vissa saker att klarna under söndagen då utrikesministrar från Mellanöstern ska mötas och diskutera bland annat krisen mellan Iran och Saudiarabien där Libanon har blivit en bricka.

Terese Cristiansson
terese.cristiansson@dn.se "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Sista chansen för Merkel att få ihop en ny regering

Tyskland. Två dygn efter deadline fortsätter de kärva samtalen om att bilda en ny tysk regering. Förbundskansler Angela Merkel måste senast 18 i kväll, söndag, presentera en uppgörelse. Annars väntar nyval. Tysklands president Frank-Walter Steinmeier manade på lördagen partierna att komma överens och ”ta ansvar för landet”.

In i det sista strider de fyra partierna kristdemokraterna CDU/CSU, liberala FDP och miljöpartiet De Gröna i centrala frågor. Stötestenarna finns framför allt inom migrations- och klimatpolitiken. Senast klockan 18 måste de ha enats om en gemensam plattform.

DN "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" Kraftigt jordskalv i Tibet

Kina. Ett jordskalv med magnituden 6,3 har drabbat en svårtillgänglig del av Tibet, rapporterar amerikanska USGS. Skalvet inträffade på Tibetplatån i regionen Nyingchi. Dess centrum var i ett obebott område och de regionala myndigheterna har inte fått några rapporter om dödsfall. Inledningsvis rapporterades skalvet ha magnituden 6,7. Centrum var på en mils djup, 24 mil från städerna Along, Pasighat och Tezu i Indien.

TT-Reuters "

DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017

" AU kräver åtgärder mot libysk slavhandel

Libyen. Afrikanska unionen (AU) kräver att libyska myndigheter utreder ”slavmarknader” i det krigsdrabbade landet, efter att chockerande bilder publicerats som visar försäljningen av unga män.

Afrikanska migranter från länder som Guinea, Senegal, Mali, Nigeria och Gambia gör den farliga resan genom Saharaöknen till Libyen med hoppet om att kunna korsa Medelhavet och ta sig till Italien och Europa. Enligt den internationella migrationsorganisationen IOM har hundratals unga män från länderna söder om Sahara fastnat i slavhandeln i Libyen.

TT-AFP "

DN MÅNDAG 20 NOVEMBER 2017

" I Christiania styrde den starkes rätt

För inte så länge sedan kom en dokumentär om författaren Joan Didion. ”The center will not hold” heter den, med hänvisning till den essä hon skrev om San Franciscos hippier kärlekens sommar 1967: De var medelklassungdomar som försökte skapa sig en sorts socialt vakuum. I en särskilt minnesvärd scen sitter någons femåriga flicka på golvet med ett seriealbum, hon har vitt läppstift och är hög på LSD.

Hon pratar om havet.
Hippieromantiken var särskilt stark i USA. Men den fanns även i Europa. Det ryktades om en ny, dansk fristad. Den blev snart något annat. Till Christiania drogs konstnärliga visionärer, politiska idealister, skickliga hantverkare. Men också människor som mådde och for illa, som var vilse. Snart kom de tungt kriminella. Det fanns inga gränser. Inga regler. Barnen sprang vind för våg bland hundar, smuts, kanyler och ruttnande hus medan de vuxna ”förverkligade” sig.
Det finns så mycket man kan göra dåligt som förälder. Man kan trösta sig med att detta också ingår i de lärdomar barn måste få: att ingen är perfekt, även vuxna gör fel ibland. Men Christiania var något annat. Det abstrakta ”kollektivet”, gemenskapen som skulle fostra barnen, visade sig bestå av en skara personer som alla var för självupptagna för att hjälpas åt i någon verklig bemärkelse.
”Ni var så fokuserade på att skapa en lekplats för vuxna att ni det inte blev en så bra lekplats för barn som det borde ha varit”, som ett av de barn som växte upp i Christiania säger i dokumentärfilmen ”Christianias barn” (SVT Play). Men ingen av de medverkande föräldrarna vill tillstå att de skulle ha gjort något fel. Alls.
Det är fascinerande, det där envisa förnekandet av något så grundläggande som att barn behöver trygghet, ja att faktiskt alla behöver det, kanske särskilt de som avskyr den. En son som försiktigt säger till sin pappa att det var jobbigt att redan som mycket liten hela tiden lämnas ensam får höra att det berodde på att han annars bara förstörde sin pappas många härliga ragg med sina gallskrik.
Man kan döma ett samhälle utifrån hur det behandlar sina minsta, sägs det. Och det gäller även på mikronivå. Så kom hippieerans Christiania att handla om vuxna som betedde sig som barn och om barn som snabbt tvingades bli små vuxna. Om en plats där fri kärlek betydde den starkes rätt, där de små och behövande sprang runt och letade efter någon som ständigt var på väg någon annanstans.

Lisa Magnusson
lisa.magnusson@dn.se "

DN MÅNDAG 20 NOVEMBER 2017

" Putins kritiker kräver ekonomiska reformer

Ryssland under Putin är ingen demokrati där det hålls fria val. Det var rätt av västvärlden att sätta in sanktioner efter ockupationen av Krim. De salvorna levererar Michail Kasianov, tidigare premiärminister som numera är i opposition.

– Ekonomiskt är Ryssland illa ute. Tillväxten i ekonomin är katastrofalt dålig, mycket sämre än i början av 2000-talet då Putin var ny som president, säger Michail Kasianov.
Han är i Stockholm och talar vid Handelshögskolan för att sedan träffa journalister. Det blir en blandning av politik och ekonomi som för Ryssland hänger nära ihop.
– Allting domineras av Vladimir Putin. Han styr medierna på ett sätt som hindrar fri tillgång på information. Stora delar av ekonomin kontrolleras direkt av honom och hans vänner, säger Kasianov.
Det är ingen tvekan om att Putin vinner presidentvalet i mars nästa år, förklarar han. Oppositionen är splittrad och saknar inflytande.
– Men i längden finner folk sig inte i att Ryssland styrs så illa. De lider av korruptionen och av de nedskärningar i sjukvård och utbildning som nu görs för att stabilisera statsbudgeten.
Även om Rysslands ekonomi har lämnat de senaste årens recession, kommer tillväxten inte vanliga ryssar till del. Dels är tillväxten på cirka två procent per år alltför svag, dels hamnar pengarna där de inte gör nytta – som hos militären.
– Här har Nato och EU svikit. De borde ha försökt sätta stopp för Putins territoriella expansion vid kriget mot Georgien för snart tio år sedan. När man inte gjorde det blev följden krig i östra Ukraina och ockupation av Krim.
Kasianov anser att sanktionerna som sedan har satts in är motiverade. Enligt honom riktar de sig inte mot Ryssland, utan mot Putin och hans närmaste krets. Det hindrar dock inte att många fler drabbas.
– Putins motåtgärder är vad som har kostat befolkningen mest. Man har skurits av från viktiga konsumtionsvaror, till exempel livsmedel. Stagnationen, som innebär att levnadsstandarden inte förbättras, har dock fler orsaker. Tydligast är oljepriset har det fallit kraftigt.
– Detta ligger utanför vad Putin kan styra. Han har däremot stort ansvar för bristen på reformer som kan göra Ryssland till en fungerande marknadsekonomi.
Så har det dock inte allt varit under Putin. Kasianov pekar på sin tid som premiärminister 2000–2004.
– Detta var en reformperiod med tillväxt i ekonomin på 6–7 procent per år. Då kom stora utländska investeringar som vi har stort behov av sådant även nu.
Om Putin kan påverkas i reformriktning är en svår fråga. Kasianov hoppas på att folkligt tryck ska få Ryssland att ändra kurs. Men detta försvåras av brist på demokrati och regimens ständiga propaganda.
– Därför går det att säga vad som måste hända, men inte att peka ut någon tidpunkt, säger Kasianov.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

"Fakta. Michail Kasianov
Född 1957, utbildad till ingenjör och ekonom. Rysk oppositionspolitiker, ledare för Folkets frihetsparti. Premiärminister 2000–2004, finansminister 1999–2000, under Vladimir Putin.
Hindrades av valmyndigheten att ställa upp i presidentvalet 2008. "

DN MÅNDAG 20 NOVEMBER 2017

" Presidenten såg Kasianov som en tjänsteman

Kommentar. Michail Kasianov var premiärminister under Putins första fyra år som rysk president. Enligt Kasianov själv utsåg Putin honom till premiärminister därför att han uppfattade Kasianov som en tjänsteman, inte politiker.

Kasianovs roll när det gällde att förverkliga Putins ekonomiska reformer var viktig. Under hans tid som premiärminister genomförde Ryssland grundläggande former i tull- och skatteväsendet, i pensionssystemet och inom energibranschen. Den ryska ekonomin växte. Kasianov stod aldrig Putin särskilt nära men betraktades som en del av hans team.

I början av år 2004 skar det sig mellan dem båda – enligt Kasianov själv därför att han protesterade mot att Putin började placera ut sina närmaste i styrelser för stora statliga bolag, bland annat Igor Setjin (som i dag leder Rosenft och är en av Rysslands mäktigaste män). Putin avskedade Kasianov och sedan dess har den före detta premiärministern byggt upp en plattform som oppositionsledare. Han har lett flera olika partier men aldrig nått några större framgångar och hans nuvarande republikanska parti är minimalt.

Inom oppositionen tillhör han de mindre betydelsefulla, eftersom han aldrig har varit en person som kan samla massorna.

Hans tjänstemannaaktiga framtoning väcker inga större passioner bland ryska väljare och dessutom uppfattas han av många som en gammal apparatjik. Kasianov dras också med envisa korruptionsrykten från sin tid som premiärminister, rykten som Kremlkretsen själv med förtjusning har spridit. Statskontrollerade ryska medier har i åratal kallat honom ”Misja 2 procent” och låtit förstå att han under sin tid vid makten konsekvent krävde två procent av alla affärer som gjordes med staten där han själv var involverad.

Michail Kasianov har råkat ut för en mängd repressalier under sin tid inom oppositionen. Den tjejtenska presidenten Ramzan Kadyrov lade ifjol ut en video där Kasianov hade placerats i kikarsiktet för ett gevär och anklagat honom för att ta emot pengar från väst. Kasianov sade då att han fruktade för sitt liv.

Han har också smygfilmats med sin älskarinna, ett typiskt sätt för underrättelsetjänsten FSB att diskreditera oppositionella.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN MÅNDAG 20 NOVEMBER 2017

" Maria Schottenius: Stackars Libanon som kläms mellan alla jättar i Mellanöstern

Libanon är en stat som inte styr över sitt eget öde. Alla vill påverka det lilla landet: Syrien, Saudiarabien, Israel och Frankrike.

Libanons avgående premiärminister Saad al-Hariri, har bjudits in till Frankrike, som alltid haft goda relationer med Hariri-familjen och Libanon. Där kommer han att ställas till svars för en svindleriaffär med sitt ärvda storbolag. Den gamla kolonialmakten ställer krav på sin gamla koloni, nu illa klämd mellan Saudiarabien och Iran.
Stackars Libanon. Det här är ett land som inte styr sitt eget öde. Jag bläddrar i bokhyllans halvt sönderlästa exemplar av journalisten Robert Fisks bok ”Pity the Nation” från 1991, utgiven efter Libanesiska inbördeskriget. Dessvärre ännu aktuell.
Jag var i Beirut 2005 och Rafiq al-Hariri, Libanons tidigare premiärminister, far till Saad, hade blivit utsatt för ett attentat och dödats, sannolikt av syrierna enligt en FN-undersökning.
Rafiq al-Hariri, som var en av världens rikaste personer, politiker och byggmagnat, hade börjar fylla alla skräpiga bombhål i Beirut. Där växte nu upp stora och tyvärr ganska fula byggnader. Men alla som mindes det flotta Beirut som Österlandets Paris eller Orientens port vid Medelhavet, där det moderna livet kunde levas trots allt, hade börjat hoppas. Hariri var omåttligt populär.
Jag satt en eftermiddag hemma hos ett ungt drusiskt par i bergen och drack mate ur små lätta träkoppar. Rafik al-Hariri tronade med bild på kylskåpet. Deras lilla baby gurglade och kvinnan, som var dömd till att leva sitt liv i det där köket, ville veta allt om världen utanför. En tid, före mordet, hade minoriteterna förenats i en tro på freden och på Libanons framtid. Men nu var den tillförsikten borta.
I stället var alla upptagna av det som hände inom den egna gruppen. Jag åkte bil med en drusisk man som var ursinnig på sin dotter som gick på universitetet och hade träffat en pojke som inte var drus. Han var muslim. Om hon höll kvar vid honom skulle pappan bli tvungen att förskjuta sin dotter. Mannen var sammanbiten, men visste att han inte hade något val. Han skulle prata med henne. Hon måste göra slut.
Vi åkte omkring bland bergen och dalgångarna i det undersköna landskapet. Han såg ut som vilken mansperson som helst i mitt umgänge, grå kostym och kortklippt hår, men hade en helt annan typ av problem.
Minilandet Libanon är ungefär lika stort som Skåne men rymmer alla de stora konflikterna i Mellanöstern.
För inte länge sedan var det där de stora affärsöverenskommelserna i Mellanöstern gjordes, det var växlingskontoret, ungefär som Schweiz i Europa. Man byggde upp välstånd, utbytte kontakter, universitetet drog till sig intellektuella och människor hade drömmar.
Men för ögonblicket är landet reducerat till en liten ledkula mellan Syrien och Israel, och bakom dem giganterna Iran och Saudiarabien, som båda vill att Libanon ska röra sig efter deras kommando.
I våras kom den svenske författaren Linus de Faire ut med ”Boken om Yousef”, en son i en familj där fadern är muslimsk palestinier, modern libanesisk grekisk-ortodox kristen; den ena föräldern vänd åt öst, den andra åt väst. Familjen är ”ett mikrokosmos av Libanon” med tre barn som det går illa för på olika sätt. Yousef är fängslad för mordet på Rafiq al-Hariri, oskyldigt dömd. Man hade förväxlat namnet på hans fågelskådarklubb med en hårdför nationalistisk terrorgrupp.
För er som lider med Libanon, läs denna märkvärdiga och galghumoristiska bok, och läs den underbare libanesiske författaren Elias Khoury. Gärna också Khalil Gibrans ”The Garden of the Prophet” som givit namn åt Robert Fisks bok, ”Pity the Nation”. Men glöm inte att medlidande är ett annat ord för engagemang.

Maria Schottenius
maria.schottenius@dn.se "

DN TISDAG 21 NOVEMBER 2017

" Stoppa slaveriet i Libyen

De säljs som boskap, eller som jordbruksredskap. I CNN ser vi hur en svart man i vit skjorta visas upp för publik. En röst ropar på arabiska ut de höjda buden: 400, 700, 1 200 dinarer – såld.

Det som pågår är slavhandel, år 2017, och de som säljs är migranter från länder som Niger, Nigeria och Etiopien. De är helt i smugglarnas händer. I stället för den utlovade resan till Europa blir de svårt misshandlade och sålda på auktioner.
Försäljningarna sker, skriver CNN, i vanliga libyska städer. Barn leker på gatorna och människor är på väg till jobbet.
Enligt den senaste årliga undersökningen Global Slavery Index lever i dag över 40 miljoner människor i slaveri. Siffran är osäker men är kanske det närmaste sanningen vi kan komma. Däri räknas även tvångsgifte – och varför skulle det inte göra det?
De fem värsta slavstaterna, i proportion till befolkning, är Nordkorea, Uzbekistan, Kambodja, Indien och Qatar. Slaveriet tar sig de mest skilda uttryck. Det kan handla om statligt tvångsarbete, om jobb som ”hembiträde”, där grova sexövergrepp är en del av vardagen, eller om att arbeta på bygge i någon gulfstat med passet konfiskerat.
I den extrema änden finns förstås de jihadistiska terrorgrupperna som IS och Boko Haram, som inte förnekar sin slavhandel utan tvärtom skryter med den och hävdar att det hela godkänns i Koranen.
Skamlösheten i auktionsförfarandet och de sår som migrantslavarna visar upp för kameran indikerar att flyktingsmugglarna och försäljarna ser sina offer som något annat än människor.
Man kan inte blunda för de rasistiska undertonerna när svarta afrikaner behandlas som djur i Nordafrika. Ändå är det i sådana här sammanhang förvånansvärt tyst från debattörer och organisationer som annars fortfarande anklagar ”västvärlden” för det fasansfulla och skamliga slaveri som i princip upphörde för 150 år sedan.
Det finns en märklig skevhet när slaveriet vädras offentligt. Vi vet allt om plantagerna i Nordamerika, som blev plågans platser för några hundra tusen afrikaner. Om de många miljoner som fördes till Sydamerika och behandlades än värre sägs nästan ingenting, inte heller om de miljontals afrikaner som såldes till Mellanöstern och Asien.
Kanske är den blindheten en av förutsättningarna för att den smutsiga slavhandeln kan fortsätta i dag, i Libyen och annorstädes.

Erik Helmerson
erik.helmerson@dn.se "

DN TISDAG 21 NOVEMBER 2017

" Den revolutionäre prinsen

Hittills har striden mellan Saudiarabien och Iran varit begränsad till krig via ombud. Men nu när den unge saudiske kronprinsen mer aggressivt blandar sig i grannländernas politik ökar risken för en direktkonfrontation.

Sju år efter att den arabiska våren utlöste en våg av revolutionär glöd genom större delen av Mellanöstern och Nordafrika håller Saudiarabien äntligen på att komma ifatt, om än på sitt alldeles speciella sätt. En yngre generation kräver att det ärkekonservativa kungadömet moderniseras, och den leds inte av revolutionärer på gatorna utan av Muhammad bin Salman (MBS), landets 32-årige kronprins och tronarvinge.

På grund av den långvariga nedgången i oljepriserna och behovet av att ge utbildning och anställning åt en snabbt växande ung befolkning – som kanske annars tar till extremism – har kung Salman och MBS tydligen dragit slutsatsen att landet behöver moderniseras.

Tidigare den här månaden beordrade MBS – som verkar ha studerat den kinesiske presidenten Xi Jinpings konsolidering av sin egen makt – vad den saudiska regeringen har beskrivit som en utrensning för att komma till rätta med korruptionen. Redan har dussintals prinsar på hög nivå, tidigare ministrar samt välbärgade och inflytelserika affärsmän arresterats och fått sina konton frusna. Utrensningen kommer inte långt efter ett tillkännagivande av att saudiska kvinnor inte längre ska vara förbjudna att köra bil eller närvara vid offentliga sportevenemang. Uppenbarligen tänker Saudiarabiens nya ledarskap iscensätta en sannskyldig revolution uppifrån.

Men vi bör inte glömma att den senaste autokratiska regenten i Mellanöstern som försökte förbigå sitt lands islamistiska prästerskap och genomföra en revolution uppifrån var shahen av Iran, Mohammad Reza Pahlavi. Han och hans ”vita revolution” blev till slut bortsvepta av Irans islamiska revolution 1979.

Man kan bara hoppas att MBS lyckas bättre. Om han misslyckas, kommer de radikala salafisterna som då tar makten i Riyadh att få de iranska mullorna att te sig som liberaler.

Som en del av sin agenda har MBS också startat en aggressiv ny utrikespolitik, särskilt mot Iran. Kretsen kring honom vet att revolutionens framgång kräver att wahhabismens makt bryts genom att ersättas med saudisk nationalism. Och för att kunna göra det behöver de en ovedersäglig fiende. Det shiitiska Iran, som är kungadömets konkurrent om hegemonin i regionen, är den idealiska kandidaten.

De här inhemska hänsynstagandena bidrar till att förklara varför Saudiarabien har kastat handsken och trappat upp spänningarna visavi Iran under de senaste månaderna. I saudiskt perspektiv har de förstås bara tagit upp den handske som Iran redan har kastat genom sina interventioner i Irak, Syrien, Libanon, Bahrain, Qatar, Jemen och andra länder.

Hittills har striden mellan Saudiarabien och Iran om den regionala hegemonin varit begränsad till krig via ombud i Syrien och Jemen, med katastrofala humanitära konsekvenser. Ingendera sidan tycks vilja ha en direkt militär konflikt. Och ändå – med tanke på den senaste utvecklingen kan en sådan utgång knappast avfärdas. I Mellanöstern kan ett kallt krig ganska snabbt övergå i ett hett.

I längden kommer den saudisk-iranska rivaliteten att omforma Mellanöstern på ett sätt som i mycket liknar vad den israelisk-palestinska konflikten en gång gjorde. Man behöver till exempel bara tänka på en episod som inträffade bara några timmar innan MBS inledde sin anti-korruptionsutrensning: den libanesiske premiärministern Saad Hariri, på besök i Saudiarabien, förkunnade sin avgång. Enligt Hariri hade den iranvänliga shiamilitanta gruppen och

politiska partiet Hizbollah, med vilket hans regering hade en överenskommelse om maktdelning, gjort det omöjligt att regera i Libanon, och de kan till och med ha planerat att mörda honom.
Men detta uttalande av Hariri, vars far, den förre libanesiske premiärministern Rafiq Hariri, mördades 2005, har gett upphov till fler frågor än svar. Varför avgå just nu? Agerade han under saudisk press, och vad var i så fall syftet?
Strax efter Hariris tillkännagivande sköt Saudiarabien ned en missil som Houthirebellerna i Jemen hade avfyrat mot Riyadh. Eftersom houthierna backas upp av Iran, var detta försök till missilanfall enligt Saudiarabien att likställa med en iransk ”krigshandling”.
Dessa plötsliga och ovanliga händelser under en så kort tid kan knappast bara vara tillfälligheter. Frågan är nu om inbördeskriget kommer att återkomma i Libanon, och om Saudiarabien kommer att försöka få med Israel och USA i en konfrontation med Hizbollah för att ge igen mot Iran.
För tillfället saknar saudierna styrkan att göra det på egen hand. Under senare år har Saudiarabien lidit stora nederlag i den regionala kampen om hegemoni. Sunniminoriteten har fråntagits makten i Irak, och al-Assads Iranstödda regim har lyckats hålla sig kvar vid makten i Syrien. MBS kanske letar efter sätt att väga upp de nederlagen, i Libanon eller annorstädes.
Saudiarabiens revolution uppifrån är en högrisksatsning som neutrala observatörer måste betrakta med blandade känslor. Även om den inte kan tillåtas att misslyckas, med tanke på vad som i så fall skulle inträffa, kommer dess framgång sannolikt att åtföljas av en dramatisk ökning av de regionala spänningarna och risken för krig.
Översättning: Mats Dannewitz Linder Copyright: Project Syndicate

Joschka Fischer under mer än 20 år en av de tongivande inom Tysklands gröna parti. Han var utrikesminister 1998–2005. "

DN TISDAG 21 NOVEMBER 2017

" Mugabe överens med armén – kan klara sig genom krisen

Zimbabwes sparkade vicepresident är på väg tillbaka till landet för samtal med Robert Mugabe, vilket öppnar upp för en lösning av krisen där Mugabe underviker riksrätt. Det meddelade armén i ett tv-sänt uttalande på måndagskvällen. Allt tyder på att Mugabe vunnit ännu en seger och överlevt sin värsta kris någonsin.

– Vi är rörda över hur ni visat samling, ordning och disciplin under olika demonstrationer som ägde rum under helgen utan något publikt våld, sade armégeneralen Constantino Chiwenga i det korta uttalandet som sändes på tv-kanalen ZBC vid åttasnåret lokal tid.
I uttalandet berättar han att de senaste dagarnas möten ägt rum i en anda av ömsesidig respekt och att flera garantier har utfästs – från vilken part framgår inte av uttalandet.
Armén har tillsammans med Mugabe kommit överens om en väg framåt som inkluderar den sparkade vicepresidenten Emmerson Mnangagwa, som väntas tillbaka till landet inom kort.
Allt pekar därmed mot att Mugabe återinstallerar Mnangagwa som vicepresident och att ordningen temporärt är återställd – med Mugabe i förarsätet.
Han kan nu välja att avgå under mer ordnade former vilket öppnar för ett maktskifte inom regeringspartiet Zanu-PF. Om de nu bestämmer sig för att ta tillbaka Robert Mugabe efter att så sent som igår kastat ut honom ur partiet som tjänat honom i 40 års tid.
Givet att Mnangagwa valdes till ny partiordförande vid samma tillfälle pekar allt mot att de två ledarna har försonats. Zanu-PF ska ha sin

kongress i december och Mugabe sade i sitt berömda tal på söndagskvällen att han avsåg att överse denna partiträff.
Krisen har varit den största utmaningen mot Mugabe under 37 års maktinnehav. Den började i onsdags morse då armén, under ledning av general Chiwenga, satte honom i husarrest.
Operationen syftade främst till att kasta ut presidenthustrun Grace Mugabes falang ”G40” ur partiet och att döda hennes maktambitioner. Det råder ingen tvekan om att armén har lyckats. Grace Mugabe har inte synts till sedan krisen bröt ut.
Men sedan tycks armén ha blivit överväldigad av zimbabwiernas omfattande stöd och hamnat i ett moraliskt dilemma – behålla respekten för Mugabe, som de konsekvent refererat till som ”överbefälhavare och president”, eller lyssna på folkviljan?
Hotet om riksrätt kvarstår vid denna upplagas pressläggning. Zanu-PF:s ledning har sagt att de ska starta processen på tisdagen men partiet står inför ett dilemma. De har själva kastat ut så många anhängare till Grace Mugabe att de saknar tillräckligt antal röster för att fälla presidenten. Att då förlita sig på oppositionen med mindre än ett år till nästa val, kan kräva stora eftergifter.
Dessutom följs en riksrätt av nästa dilemma: vicepresidenten Phelekezela Mphoko är medlem av G40 och har gått i landsflykt. Rykten gör gällande att han befinner sig i Japan och den enda person som kan utnämna en ny vicepresident är Robert Mugabe. Tekniskt sett hade han alltså kunnat utse sin djupt impopulära hustru Grace till sin egen efterträdare – så pass skräddarsydd är författningen för hans egen person.
Mugabe kan nu återinstallera Emmerson Mnangagwa, försonas med Zanu-PF och sedan välja när han vill avgå med någon form av värdighet i behåll. Men frågan är hur stort det politiska priset har blivit av denna veckas händelser.
Under helgen tågade hundratusentals människor genom centrala Harare för att visa sitt stöd för armén och sitt förakt för Mugabe, den enda ledare som landet haft under 37 år av självständighet. Veckan har präglats av en oväntad uppsluppenhet och frihet som zimbabwierna inte upplevt på flera decennier. Anden är ute ur flaskan och det kan bli svårt att spola tillbaka bandet.
Oppositionen kommer definitivt att gynnas av händelserna och Zanu-PF kan belastas av att väljarna upplever att de håller Mugabe om ryggen. I värsta fall ser vi ett Zanu-PF som använder beprövad taktik och slår tillbaka med full kraft. I bästa fall lyssnar de på opinionen och öppnar upp det demokratiska utrymmet.
President Mugabe har kallat sin regering till sammanträde på tisdagsmorgonen. Då får vi se vilket som blir nästa drag för den 93-årige ledaren.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN TISDAG 21 NOVEMBER 2017

" Skattereform kan ge Demokraterna fördel

Den omfattande skattereform som Donald Trump och Republikanerna försöker få igenom kan innebära högre skatt för två av tre amerikaner. Bara 30 procent av amerikanerna stöder förslaget och Demokraterna hoppas nu att den impopulära reformen kan hjälpa dem vinna viktiga säten i kongressvalet nästa år.

Det har varit kämpigt för Donald Trump att få igenom väsentliga politiska reformer under sitt första år som president. Trots att Republikanerna har majoritet i kongressens båda kammare har en rad lagförslag kollapsat. Hoppet står nu till den omfattande skattereform som Trump länge utlovat och som nu bollas mellan senaten och representanthuset, i olika varianter.
Problemet är att reformförslaget är hejdlöst impopulärt. Bara tre av tio amerikaner stöder förslaget, enligt färska mätningar.
En del av förklaringen är att reformen kan innebära kraftiga skattehöjningar för många av de grupper som har det tuffast i USA. De som gynnas är främst de allra rikaste, samt stora företag.
Skattehöjningarna för låginkomsttagare och den breda medelklassen är avsedda att balansera de kraftiga skattesänkningarna för höginkomsttagare.
Ett nytt avdrag för privata jetflygplan införs exempelvis. Arvsskatten, som i dag bara påverkar en extremt liten klick förmögna amerikaner, slopas eller reduceras.
Tre grupper får ta en oproportionerligt stor smäll av skattebördan: storstadsbor, låginkomsttagare och välutbildade. Det råkar även vara tre av de grupper där Demokraterna har starkast stöd.
Framför allt försöker Republikanerna dock finansiera skattesänkningarna för företag och höginkomsttagare genom att slopa ett populärt avdrag för lokala skatter. Det kan innebära att en majoritet av amerikanska skattebetalare får höjd skatt. Enligt opinionsmätningarna är det just detta som gör reformförslaget så impopulärt.
Att reformen är så impopulär innebär att det kan bli svårt att få igenom det i senaten, där flera republikaner redan uttryckt skepsis. Om Republikanerna genomför reformen hoppas Demokraterna att det kommer att hjälpa dem att mobilisera ett ännu starkare motstånd till Trump och Washingtons republikaner i nästa års kongressval.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN TISDAG 21 NOVEMBER 2017

" Oron sprider sig utanför landets gränser

De kollapsade regeringsförhandlingarna i Tyskland får nerverna att dallra i euroområdet. Tyskland är motorn i Europas ekonomi. Hackar den får det spridningseffekter, skriver DN:s Marianne Björklund.

1 Varför sjönk euron omedelbart efter nyheten om de havererade regeringsförhandlingarna i Tyskland?
Tyskland är den största ekonomin i euroområdet och har visat upp stor styrka. Det i sin tur smittar av sig på övriga länder och på senare tid har positiva ekonomiska nyheter från euroområdet kommit slag i slag. Ett osäkert politiskt läge i Tyskland, med eventuellt nyval, en osäkerhet som kan få ekonomiska aktörer att svikta i sin framtidstro. Oklara lägen är aldrig välkomna i den ekonomiska världen och kan leda till ett avvaktande beteende.
Drar regeringsbildningen ut på tiden kan det påverka alltifrån Brexitförhandlingarna till arbetet med EU:s framtid där den franske presidenten Emmanuel Macron är ivrig påhejare av ett närmare samarbete.
2 Tyskland brukar kallas Europas motor, hur stor del av Europas ekonomi står landet för?
Tysklands BNP utgör drygt 21 procent av EU:s totala ekonomi och 29 procent av euroområdets. När den tyska industrin går bra ökar det också efterfrågetrycket i andra europeiska länder.
För tillfället går tysk ekonomi för högtryck. Sysselsättningen är hög, konsumtionen ökar, liksom investeringarna. Att dessutom resten av euroområdet går bättre än på länge lägger ytterligare ved på brasan.De gynnsamma ekonomiska förhållandena kan göra att effekten av den politiska osäkerheten blir begränsad.
3 Vilken lösning på den politiska krisen föredrar ekonomiska aktörer?
Svårt att säga. Framför allt efterlyser de stabilitet och förutsägbarhet. Om Angela Merkel fortsätter som förbundskansler i en minoritetsregering, något som inte har förekommit i Tyskland sedan andra världskriget, finns genast en risk för att en sådan regering kan falla. Om den tyske presidenten å andra sidan beslutar att utlysa nyval nu är risken att det leder till ett resultat som inte ger något tydligare regeringsunderlag än det förra valet.
Flera hoppas fortfarande att den så kallade Jamaica-koalitionen, mellan CDU, liberala FDP och de Gröna, kan räddas. Ett annat alternativ är att socialdemokratiska SPD uppvaktas för att ingå i en regering. SPD, som regerade i koalition med CDU under förra mandatperioden, har dock hittills sagt nej.

DN "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Merkel klarade inte sitt omöjliga uppdrag

Så här var det inte tänkt. Europa hade andats ut, de populistiska utmaningarna hade slagits tillbaka i Nederländerna och Frankrike, dubbelsmällen från Brexit och Trump gick att överleva. Och visst skulle Angela Merkel, denna stabilitetens garant, enkelt glida mot en ny valseger i Tyskland.

Plötsligt är det tyskarna som inte har någon regering, och svårt att hitta en.
För i september gick det riktigt dåligt för Merkels kristdemokratiska CDU, trots landets urstarka ekonomi och hennes personliga popularitet. Även partnern i den stora koalitionen, socialdemokratiska SPD, led ett svidande nederlag och vägrade ställa upp igen. Den enda kombination som skulle ge majoritet i förbundsdagen var om Merkel tog hjälp av både liberala FDP och miljöpartiet De gröna. Och de två både avskyr varandras politik och konkurrerar om samma medelklassgrupper. Natten mot måndagen bröt samtalen ihop.
Kruxet är att tyskarna inte har röstat för en stabil regering. Och de gör det inte även om de får en ny chans, enligt opinionsmätningarna.
Vad väljarna gjorde var att rata den stora koalitionen.
Blocköverskridande samarbete må vara omhuldat i många läger, men CDU och SPD blev för lika, för tråkiga. De blockerade varandra.
Merkel är inte direkt någon äventyrare heller, förutom en gång: flyktingkrisen 2015. Från början hyllades hon för sitt ”vi klarar det”, men snart kom rekylen. Trots att regeringen stramade åt asylpolitiken hade invandringsmotståndarna i AFD fått en skjuts, och nu stökar de till alla maktekvationer.
Det finns risker i Merkels koalitioner. FDP åkte ur förbundsdagen 2013, efter att knappt ha fått igenom ett enda förslag på fyra år. SPD nådde 2017 sitt sämsta resultat sedan kriget, men kunde inte skylla på utebliven generositet. Tvärtom anammade Merkel åtskilligt av socialdemokraternas valprogram. Erfarenheterna var helt olika. FDP tänkte i alla fall inte lägga sig en gång till.
Småpartiernas utgångspunkt var att maximera sina vinster. Och det kan inte båda göra i skatte-, energi-, EU- eller flyktingpolitiken när de heter FDP och De gröna. Det är lätt att ge liberalerna skulden för sammanbrottet, men De gröna ställde ultimatum om återupptagen familjeåterförening.
Här fanns inget gemensamt projekt. Kompromisser mellan oförenliga mål är svåra att sluta.
Bitterhet och förvirring råder. Ingen koalition är möjlig, nyval riskerar att få samma utgång. En minoritetsregering, då? Sådant har Tyskland inte hållit på med. Författningen gör det knivigt, och avsikten med den var att skapa stabilitet i stället för det 30-talskaos som förde Hitler till makten. Fast omöjligt är det inte. I princip skulle Merkel kunna fortsätta som förbundskansler och klara sig fram med hoppande majoriteter.
Alldeles lugnande är det inte. Även de som har beklagat sig över ett alltför mäktigt Tyskland torde oroas om en trygg punkt i tillvaron försvinner. Om politisk oreda blir långvarig finns alltid risken att ekonomin drabbas, med följder för resten av EU.
Ironiskt nog har Frankrike, efter åratal av stagnation, en energisk president Macron som vill reformera både hemma och i EU. Ska alla planer gå i stöpet? Ödesmättade spådomar hörs, men man bör hejda sig lite. Weimarrepubliken har inte återupplivats. Populisterna är inte på väg att ta över. Och Merkels och tyskarnas entusiasm för Macrons variant av Europafederalism var begränsad redan förut.
Ska EU ta sig framåt behöver Tyskland och Frankrike gå i takt. Det finns onekligen saker att ta tag i, från banksystemet till Brexit.
Tyskarna måste ägna sig lite åt sig själva just nu, vilket kan skapa frustration. Merkel vacklar, ovissheten har ökat. Men det är för tidigt för domedagsstämning.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Jubel över Mugabes fall

Robert Gabriel Mugabe kastade på tisdagen in handduken via ett kort brev till parlamentets talman. Bara sekunder efter att nyheten läckt ut, exploderade Zimbabwes huvudstad Harare i ett euforiskt firande som fortsatte långt in i natten.

För första gången sedan självständigheten 1980 kommer Zimbabwe nu att få ett nytt ledarskap.
Det började med ett kort meddelande: ”Mugabe har avgått. Zimtalman bekräftar”. I takt med att det spreds som en löpeld började bilar i stadskärnan tuta i rusningstrafiken. I en bil sågs en förare spricka upp i ett leende för att sedan kollapsa över ratten, kvinnan i passagerarsätet bredvid gav ifrån sig ett tjut av glädje och slog ihop sina händer.
Ett par sekunder senare hade centrala Harare fyllts av öronbedövande tutande, glädjevrål och musik. Parlamentarikerna satt fortfarande i möte men på gatan utanför byggnaden var festen redan igång. Firandet hade de snuvats på så sent som i söndags, då en nation suttit klistrad framför tv-rutorna för talet som slutat i besvikelse när Mugabe ignorerat alla krav på avgång. Nu fanns det inget som kunde stoppa dem.
– Trettiosju år! Äntligen! De borde ge oss ledigt i morgon så att vi kan fira, sade Tendai Mazhindu som kommit direkt från kontoret till Africa Unity-torget framför parlamentet.
Helgdag eller ej – frågan är om någon kommer att dyka upp på jobbet i dag, onsdag.
Zimbabwierna har väntat på denna dag i många år och nu har all ängslan och frustration fått ge vika för en fest av proportioner som inte skådats sedan självständigheten från Storbritannien 1980, då Robert Mugabe svors in som landets första premiärminister.
– 1980 var senaste gången jag såg sådan eufori. Jag var elva år gammal då. I dag saknar jag nästan ord. Jag känner mig euforisk, lycklig och full av hopp, säger David Dzatsunga.
– Vår nation har till slut blivit förlöst, denna kväll, säger han och lägger handen mot byxfickan.
– Någon snodde just min telefon! Äh, skit samma.
Så sent som i fjol förbjöds zimbabwierna att bära sin flagga som ett plagg, efter att gräsrotsrörelsen #MyFlag protesterat mot regeringspartiet Zanu-PF:s försök att annektera nationssymbolen som sin egen. Under de senaste dagarna har tusentals zimbabwier struntat i förbudet och stolt visat sin nationella stolthet genom att drapera sig i rött, grönt, gult och svart. Den användes som mantel, den hängde från byxfickor och vimplarna har satt färg på stadskärnan under flera dagar.
Protesterna har enat folket som aldrig förr. Krigsveteraner har tågat sida vid sida med vita farmare, vars gårdar de var med om att överta i den kontroversiella landreformen vid millennieskiftet.
Den nyvunna sammanhållningen har skapats ur ett gemensamt agg mot Mugabe, som styrt dem med järnhand under 37 års tid. Nu är denna tid över och en ny gryning stundar för Zimbabwe.
– Den jäveln är äntligen borta, skrek Viola Tauro från sin bil.
Sittande vicepresidenten Phelekezela Mphoko har gått i landsflykt och det lutar nu åt att Emmerson Mnangagwa tar över i vad som blir hans revansch. Inte bara på rivalen Grace Mugabe, som han under många år stridit med om att efterträda Mugabe, utan även på den store mästaren som slutligen tvingades inse sina begränsningar.
Trycket hade helt enkelt blivit för massivt. Oppositionen, krigsveteranerna, folket, civilsamhället – alla hade vänt sig mot honom. I det sista kunde han hoppas på stöd från det regionala samarbetsblocket SADC men på tisdagen gick grannlandet Botswanas president Ian Khama ut i ett kraftigt angrepp på Mugabe där han krävde sin kollegas avgång.

Mnangagwa väntas återvända från exil inom de närmaste dagarna. Till tidningen Newsday säger han att han ser fram emot att tillsammans med Zimbabwes folk ta sig an de utmaningar som nationen står inför.
– Tillsammans ska vi försäkra oss om en fredlig övergång till en konsoliderad demokrati och en nystart för alla zimbabwier, säger han.
Mnangagwa beskrivs som en kallt beräknande ledare och många zimbabwier har reservationer kring hans ledarskap. Amnesty International har redan vädjat om att den som tar över måste leva upp till åtaganden inom mänskliga rättigheter.
Men den dagen den sorgen, resonerar i stort sett varenda zimbabwier som DN talat med. Det råder samstämmighet om att det inte kan bli värre än det är och att landet måste skjutas in på en ny väg framåt.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Att ställas inför riksrätt hade blivit en plågsam process för den 93-årige presidenten

Robert Mugabes 37-åriga maktinnehav är till ända. Det fria Zimbabwes första och hittills enda ledare har stigit åt sidan efter en förnedrande kamp. Att skylla allt som gick fel på hustrun Graces makthunger är en alldeles för enkel analys, även om den är bekväm för den tidigare presidentens starkaste anhängare.

Han sade vid upprepade tillfällen att han skulle regera till graven men nu ville ödet annorlunda. Robert Mugabe kunde ha stannat kvar i ytterligare någon månad – såväl armén som oppositionen ville att avgången skulle ske i linje med grundlagen. Men denna väg, att ställas inför riksrätt, hade varit en än mer plågsam process för den 93-årige ledaren som under flera år kämpat för att hålla sig vaken under regeringssammanträden och politiska möten.
Den omedelbara anledningen till hans fall var en oväntad motattack från anhängare till Emmerson Mnangagwa, vicepresidenten som stått vid Mugabes sida under mer än 40 år men som under förödmjukande former sparkades för två veckor sedan.
Mnangagwa, allmänt känd som ”Krokodilen”, hade under många år utkämpat en bitter kamp om att efterträda Mugabe mot presidenthustrun Grace, som rimligtvis kan beskrivas som Zimbabwes mest föraktade person.
”Gucci Grace”, ”Amai Stopit” – hon har gått under många namn som syftat till hennes leverne eller arroganta persona – anses vara en lycksökerska efter att hon som sekreterare i presidentpalatset inledde

en relation med Robert Mugabe medan hans dåvarande hustru Sally låg för döden i slutet av 1980-talet.
Det är bekvämt för dem som stått Mugabe nära att skylla allt på presidenthustrun, men det är att förenkla analysen. Robert Mugabe må ha influerats av henne men han visade själv tidigt att han kunde vara en maktfullkomlig person.
Omedelbart efter självständigheten gick han till attack mot sina politiska motståndare. I operation ”Gukurahundi” på det tidiga 1980-talet antas uppemot 20 000 personer ha dött i massakrer i södra Zimbabwe när anhängare till rivalen Joshua Nkomos parti Zapu eftersöktes av den ökända femte brigaden, som tränats av Nordkorea. Omfattningen av våldet stod klar först flera år senare. Flera Mugabe-anhängare försökte förklara roten till våldet på den sydafrikanska apartheidregimen som ansträngde sig för att destabilisera Zimbabwe, och Mugabe såg i början av 1990-talet ut att komma undan ansvar. Men på det internationella planet sänktes hans status permanent kring millennieskiftet, efter de våldsamma övertagandena av vita farmer, övertaganden som drevs på av de inflytelserika krigsveteranerna. Landreformen må ha varit nödvändig på lång sikt i klyftornas Zimbabwe där vita storgodsägare dominerat ekonomin, men genomförandet var brutalt och oövertänkt och skapade en omedelbar ekonomisk kollaps som Mugabe försökte skylla på internationella sanktioner.
Kulmen på denna utveckling kom strax före den internationella finans-krisen när Zimbabwe kastades in i en inflationsspiral som blev närmast löjeväckande för alla utom de lidande zimbabwierna. Sedlar med valörer i tiobiljonersklassen trycktes upp i Harare men snart övergavs valutan helt.
I takt med stigande ålder och ökat politiskt tryck blev Mugabe alltmer paranoid och han hade snart kastat ut samtliga vänner ur regeringspartiet Zanu PF. Vänner som stått vid hans sida sedan han svors in som premiärminister vid självständigheten 1980.
Det var denna paranoia som till slut blev hans fall. Den är knappast unik för Zanu PF och Mugabe utan är ett stående inslag i många frihetsrörelser som försökt omvandla sig till politiska partier.
I Zimbabwes fall var utvecklingen bara extremt utdragen. Detta vittnar om en särskild förmåga till politisk – och fysisk – överlevnad. På zimbabwiernas bekostnad.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Rättvisan hinner ifatt Ratko Mladic

På onsdagen faller domen mot bosnienserbernas tidigare befälhavare Ratko Mladic. Allt talar för att han fälls för de värsta krigsbrotten i Europa efter Andra världskriget – den mer än tre år långa belägringen av Sarajevo och folkmordet i Srebrenica, där 8 000 muslimska pojkar och män dödades under några få dagar.

Den här veckan har det gått 22 år sedan Daytonavtalet fick slut på kriget i Bosnien-Hercegovina. Såren finns kvar, men för många är onsdagens dom mot Ratko Mladic en slutpunkt då rättvisa ska skipas. Mladic, som var bosnienserbernas befälhavare under krigsåren 1992–1995, anses vara hjärnan bakom den etniska rensningen i Bosnien. Sannolikt fälls Mladic, med öknamn som Slaktaren och Bödeln, för folkmord och brott mot mänskligheten i Sarajevo och i Srebrenica.

1 Belägringen av Sarajevo. I en filmsekvens från krigsåren som visats under rättegången i Internationella brottsmålsdomstolen i Haag, säger en skrattande Ratko Mladic att han har för vana att själv ”ha ihjäl några turkar” när han passerar huvudstaden Sarajevo. ”Turkarna”, det var Bosniens muslimer.

10 000 människor dog under belägringen av den bosniska huvudstaden, som varade under nästan hela kriget. På de gröna kullarna som omger Sarajevo låg bosnienserbiska krypskyttar. Invånarna lärde sig att springa i sicksack över gatorna för att inte hamna i skottlinjen.

– Jag var en flicka som gick i skolan och kunde skilja på inkommande och utgående eld. Då var det en del av livet, nu känns det helt absurt, har Sarajevobon Melisa Grazdic tidigare berättat för DN.

Det multikulturella Sarajevo har förvandlats till en etniskt uppdelad stad. Många unga vill lägga kriget bakom sig. De säger att det är viktigt att inte glömma, men staden kan inte stanna upp för alltid.

2Folkmordet i Srebrenica. Ratko Mladic var själv på plats i juli 1995 när bosnienserbiska styrkor intog Srebrenica, som var en fredad FN-enklav som blivit ett flyktingläger för muslimer under kriget. Leende delade Mladic ut godis inför tv-kameror. Han klappade en liten pojke på huvudet och försäkrade att ingen hade någonting att frukta. När tv-sändningen var slut började helvetet.

Soldaterna föste upp kvinnor och män på olika bussar. Männen och pojkarna fördes till skolor och andra uppsamlingsplatser. Under några få sommardagar avrättades 8 000 människor systematiskt av de bosnienserbiska styrkorna. En film som sändes över hela världen flera år senare visar hur männen ställdes upp på rader med bakbundna händer.

65-åriga Hatidza Mehmedovic förlorade sin man Abdulah och sönerna Azmir och Almir. Hon är en av grundarna av organisationen Srebrenicas mödrar och hon besöker den stora begravningsplatsen med tusentals vita minnesstenar flera gånger i veckan.

– Jag får aldrig möjlighet att organisera några bröllop för mina söner, så jag har vigt mitt liv åt att prata om det som hände här i Srebrenica. Det går aldrig att få rättvisa, det viktiga nu är att se till att det aldrig händer igen, har hon tidigare sagt till DN.

3Jakten på Ratko Mladic. Åren efter kriget var Ratko Mladic tillsammans med bosnienserbernas politiske ledare Radovan Karadzic Europas mest jagade män. Karadzic greps förklädd till new-age guru på en buss i Serbiens huvudstad Belgrad för nio år sedan, men Mladic var fortsatt försvunnen. Det ryktades om att han skyddades av en beväpnad privatarmé, men när han till slut greps i maj 2011 var det i ett trädgårdsskjul hos en kusin i en by i nordöstra Serbien.

I Haag har rättegången pågått i fem år. Mladic hävdar själv att han är oskyldig till de elva åtalspunkterna.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

"Fakta. Domen mot Mladic den sista i Haag
Domen mot Ratko Mladic blir den sista i Internationella brottmålsdomstolen för före detta Jugoslavien (ICTY) i Haag. Tribunalen läggs ned vid årsskiftet sedan 161 personer, de flesta serber och bosnienserber, har åtalats för krigsbrott i samband med Jugoslaviens sönderfall.
Radovan Karadzic dömdes förra året till 40 års fängelse för bland annat folkmord och brott mot mänskligheten. Han har överklagat domen.
Jugoslaviens siste ledare Slobodan Milosevic hann aldrig få sin dom, han avled i häktet i Haag.
DN "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Majoritet av de tyska väljarna hoppas på nyval

Berlin. Pressen ökar på Tysklands president Frank-Walter Steinmeier att förhindra ett nyval. På onsdagen ska han göra ett nytt försök att förmå partierna att bryta dödläget. Samtidigt vill en majoritet av de tyska väljarna se ett nyval.

Efter att förbundskansler Angela Merkels försök att få ihop en ny regering misslyckats är frågan om vem som ska styra EU:s mäktigaste land helt öppen. Bollen ligger nu hos Tysklands president Frank-Walter Steinmeier. Han vill till nästan varje pris undvika ett nyval. Diplomaten Steinmeier har betonat allvaret i den situation som uppstått efter att det enda trovärdiga regeringsalternativet fallit: en koalition mellan Merkels Kristdemokrater CDU/CSU, liberala FDP och miljöpartiet De Gröna. Gång på gång manar han partierna till fortsatta samtal och att ta ”ansvar för landet”. På tisdagseftermiddagen kallade han till sig ledarna för liberala FDP och miljöpartiet De Gröna i ett nytt försök att få dem att samarbeta.
För De Grönas del var övertalningsförsöken snabbt överstökade. Mindre än en timme efter att Simone Peter och Cem Özdemir anlände till slottet Bellevue i Berlin var de ute igen. Vid denna upplagas pressläggning var det inte känt vad som sagts under samtalen.
Näst på tur står de tyska Socialdemokraterna SPD som kallas upp till presidenten under onsdagen. SPD-toppen Martin Schulz har sagt blankt nej till att ingå en så kallad storkoalition under Angela Merkels ledning, och därmed stängt dörren för ett majoritetsstyre. Steinmeier, som själv är socialdemokrat och har egen erfarenhet av att sitta som

utrikesminister i den tidigare stora koalitionen, måste nu övertala sitt parti att tänka om.
Thorsten Faas är professor i statsvetenskap vid Freie Universität i Berlin. Han säger att enskilda personer har stor betydelse för hur det fortsatta dramat utvecklas. Om FDP-ledaren Christian Lindner valt att sitta kvar vid förhandlingsbordet hade Jamaika-koalitionen kunnat bli verklighet.
– Men det här har visat att det hänger mycket på agerandet från enskilda personer. I söndags var det Christian Lindner. Nu tittar alla mot Martin Schulz, säger han.
Samtidigt som försöken att undanröja hotet om ett nyval fortsätter, uppger drygt hälften av de tyska väljarna att det vore den bästa lösningen på det politiska dödläget i Berlin. Enligt en opinionsundersökning från tv-kanalen ZDF säger 51 procent av de tillfrågade vara positiva till att låta väljarna gå till valurnorna på nytt. Endast tre av tio föredrar en minoritetsregering.
Uppfattningen delas av förbundskansler Angela Merkel som på måndagskvällen meddelade att föredrar ett nyval framför en minoritetsregering.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Putin vill ta ledarrollen för samtal om Syrienkonflikten

Analys. Rysslands president Vladimir Putin visar att han tagit ledarrollen i Syrienkonflikten när han i dag onsdag välkomnar Turkiets och Irans statschefer till badorten Sotji. Inte desto mindre är grundfrågan i den syriska fredsprocessen olöst.

Putin inledde sin diplomatiska offensiv redan på måndagskvällen, då han tog emot Syriens president Bashar al-Assad. Den syriske presidenten har bara varit utanför sitt lands gränser en enda gång sedan kriget bröt ut 2011–2012 – även den gången gästade han Ryssland
Mötet mellan Vladimir Putin och Bashar al-Assad beskrivs som hjärtligt. I det referat av presidenternas samtal som Kreml offentliggjorde på tisdagen tackade president al-Assad ”de ryska institutioner” som bidragit till att ”många regioner i Syrien befriats från terrorister”.
Men när Putin nämner vikten av en ”politisk lösning” drar al-Assad öronen åt sig och markerar tydligt att ”processen bara ska omfatta syrier” och inte ”störas av utomstående aktörer”.
Det är ett sätt för Bashar al-Assad att markera att han inte är ett dyft intresserad av någon maktdelning med oppositionen. Den fråga som FN:s medlare ständigt drivit i försöken att åstadkomma en försoning mellan de stridande parterna.
Den syriske presidenten har genom hela konflikten hävdat att upproret mot honom helt och hållet är en utländsk konspiration, och han har inte ändrat uppfattning.
Oppositionen å sin sida framstår som mer splittrad än någonsin.
Samtidigt som Rysslands, Irans och Turkiets presidenter – där Iran/

Ryssland representerar regimens uppbackare och Turkiet supportar delar av oppositionen – i dag träffas i Sotji för att dra upp riktlinjerna för en syrisk fredsuppgörelse, träffas ett trettiotal oppositionsgrupper i Saudiarabiens huvudstad Riyad.
Målet med Riyadmötet är att skapa en gemensam plattform inför de FN-ledda Syriensamtal i Genève som är planerade till den 28 november, under ledning av FN:s särskilda sändebud Staffan de Mistura. Men inför mötet i Riyad har den paraplyorganisation som hittills representerat oppositionen i förhandlingarna, det så kallade Högsta förhandlingsrådet (HNC), drabbats av ett kännbart avhopp. Riad Hijab, som de senaste två åren varit chefsförhandlare för HNC, meddelade tidigare denna vecka att han inte längre tänker medverka i samtalen. Hijab tillhör de oppositionella som inte vill backa från ståndpunkten att Bashar al-Assad inte kan vara en del i en framtida syrisk fredsuppgörelse.
Problemet är att al-Assad, med rysk militär hjälp, stärkt sin ställning och därmed sin förhandlingsposition. I motsvarande grad har oppositionens läge försvårats. Både USA och EU, som tidigare stött regimmotståndet (med vapen och/eller diplomati), har blivit alltmer passiva i Syrienfrågan och tycks numera ha accepterat att president al-Assad sitter kvar.
Ryssland försöker konstruera ett eget forum för oppositionen, kallat Den syriska kongressen för nationell dialog. Men de Moskva- eller regimtillvända grupperingar som anslutit sig har inget gemensamt med de oppositionsgrupper som nu samlas i Riyad.
Den före detta HNC-ledaren Riad Hijad avfärdade det ryska initiativet som ett möte ”där företrädare för regimen talar med företrädare för regimen”.
Slutsatsen blir: trots paraden av prominenta utländska ledare i Sotji är den grundläggande motsättningen mellan regim och opposition olöst. Och regimmotståndarnas oförmåga att enas medför att al-Assad sitter ohotad på sin post som statschef i ett sargat Syrien.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

"De största aktörerna i konflikten
Den syriska regimen. Syriens envåldshärskare Bashar al-Assads krigsmakt backas upp av ett antal miliser, bland dem det Iranstödda Hizbollah och shiamuslimska grupperingar från Iran och Irak.
Stöds av: Iran, Ryssland.

Oppositionen. Ursprungligen bestod den väpnade oppositionen av desertörer från Syriens regeringsarmé. Numera finns det upp till ett tusental större och mindre grupperingar, vissa terroriststämplade, som Hayat Tahrir al-Sham (HTS).
Stöds av: Turkiet, Qatar, Saudiarabien, USA (”moderata” grupper).

Kurder. Syriska försvarsfronten (SDF) är en militär allians mellan kurder, assyrier/syrianer och sunniaraber som domineras av den kurdiska YPG-milisen.
Stöds av: USA.

IS. Terrorsekten IS är på kraftig tillbakagång i Syrien och Irak och behärskar inte längre några större städer, men är fortfarande kapabla till terrorattacker.
Stöds av: finansiärer i Turkiet och i Gulfstaterna. "

DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017

" Europas ekonomi står stark – trots tyska stormen

Turbulensen i tysk politik till trots – Europas ekonomi går starkare än på länge. Däremot riskerar den tyska regeringskrisen försätta EU:s arbete om fördjupat samarbete i pausläge.

En omedelbar nedgång i euron var reaktionen när liberala FDP natten till måndagen meddelade att de kastar in handduken i de tyska regeringsförhandlingarna.
Något jätteras var det dock inte tal om och på ett mer övergipande plan väntas Europas ekonomi gå ganska helskinnad genom den politiska turbulensen i Tyskland. Det trots att Tyskland stor för över 20 procent av EU:s ekonomi.
Styrkan i Europas ekonomi är så pass grundmurad för tillfället att den bedöms klara av en inrikespolitisk storm i Tyskland.
– I dagsläget går ekonomin så bra i övrigt att jag har svårt att se någon inverkan på tillväxten i Tyskland som märks i siffrorna, säger Anna Breman, chefsekonom på Swedbank.
Faktum är att ekonomin i EU för tillfället går bättre än på över tio år. Investeringar ökar, förtroendemätningar visar på sina högsta nivåer på länge och konsumenter börjar lätta på plånboken.
Tyskland är inget undantag. Här har varningarna på senare tid snarast handlat om risker för överhettning än om risker för en nedgång. Arbetslösheten är låg, tillväxten god och företagens förtroende för ekonomin på topp. Även i euroområdet sjuder optimism, förtroendet för ekonomin i valutaområdet var i oktober uppe på sin högsta nivå sedan 2001.

– Det ser så positivt ut i hela EU att man kan stå emot en viss osäkerhet, säger Anna Breman.
Även länder i södra Europa, som Spanien och Italien, visar nu positiva tecken i sina ekonomier. Deras läge bedöms inte längre akut och ränteskillnaden mot Tyskland, den riskpremie de betalar för att ha en mindre stabil ekonomi, har minskat.
Tredje kvartalet i år ökade BNP i euroområdet med 2,5 procent, det var högre än den amerikanska tillväxttakten.
Bakom uppgången ligger dels den extremt expansiva penningpolitik som förts med låga räntor och obligationsköp, dels en god utveckling i världen i övrigt. Nästan alla utvecklade länder går nu på plus och allra snabbast växer i tillväxtländernas ekonomier.
Allt detta tillsammans dämpar effekterna av politisk oro i Tyskland. I alla fall om det osäkra läget blir kortvarigt.
– Tyskland är så oerhört väl rustat, har duktiga tjänstemän, god ekonomi och har gjort sin hemläxa i mångt och mycket. De har ordning och reda och kan klara en mandatperiod med svagt ledarskap. Men blir det längre än så kan det sätta sina spår, säger Annika Winsth, chefsekonom på Nordea.
Och på ett område förväntar sig både Annika Winsth och Anna Breman att den politiska osäkerheten i Tyskland kommer att få effekt. Det handlar om EU:s strävan efter ett fördjupat samarbete. Här har den franske presidenten Emmanuel Macron gått i bräschen och kommit med en mängd förslag om EU:s framtid med tätare band.
Men han behöver ha övriga Europa och framför allt Tyskland, EU:s mäktigaste land, med på tåget. Det kan bli svårt i ett läge där inrikespolitiken tar upp all tid och tyska ledare tvingas vända blicken inåt.
– Jag har svårt att tro att Frankrike kan driva frågorna om EU:s framtid själv. Det är olyckligt i ett läge där Kinas ledare blir mer stängd mot omvärlden och Trump siktar på nästa presidentval. Då hade vi behövt ett starkare Europa. Men jag tror inte det blir av med tanke på Brexit och på att Merkel eller den person som blir tysk ledare måste fokusera på hemmamarknaden, säger Annika Winsth.
Anna Breman stämmer in:
– Det här kan innebära långsammare reformer på EU-nivå och det är inte bra för Europa långsiktigt, konstaterar hon.
Skulle krisen innebära början på slutet för förbundskansler Angela Merkel vet ingen hur det går med EU-arbetet.
– Det skulle vara riktigt illa om Merkel avgår. Då uppstår en stor osäkerhet om vem som leder Tyskland, säger Anna Breman

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

" Fakta.
Några av de förslag den franske presidenten Emmanuel Macron lagt fram om fördjupat samarbete i EU och som nu hotas:
Stärkt försvarssamarbete
Skatt på finansiella transaktioner.
En eurobudget och en finansminister för euroländerna.
Harmonisering av ländernas socialsystem, bland annat en minimilön som närmar sig varandra. "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" Krigsförbrytare ska aldrig sitta säkert

Etnisk rensning var knappast en ny historisk företeelse, men det var under Jugoslavienkrigen begreppet uppstod. Att erövra territorium var inte nog. De som bodde där men tillhörde fel grupp skulle bort. De som inte flydde måste dö.

I Bosnien skötte Ratko Mladic den militära delen. På onsdagen, drygt 20 år efter kriget, dömdes den bosnienserbiske generalen till livstids fängelse av FN-tribunalen ICTY för bland annat folkmord och brott mot mänskligheten.
Där ingår massakern i Srebrenica på de 8 000 muslimska män och pojkar som mördades inom loppet av några dagar 1995. Där ingår den obarmhärtiga belägringen av Sarajevo. Där ingår den etniska rensningen. Totalt dog 100 000 människor i Bosnienkriget.
Förra året fälldes även Radovan Karadzic, bosnienserbernas politiske ledare. Serbiens förre president Slobodan Milosevic undgick straff genom att avlida i fängelset. Den forna kommunistdiktaturen höll de nationalistiska spänningarna i Jugoslavien i ett järngrepp, men när Milosevic fick chansen hällde han i stället bensin på brasan. I Bosnien utfördes hans blodiga hantverk av Mladic och Karadzic.
Inte bara serber begick illdåd, muslimer och kroater stod för sin beskärda del. Men det är ingen slump att fem av sex av de döda var bosnienmuslimer.
Kriget gjorde grannar till ärkefiender, mycket till försoning finns inte att tala om. Bosnien är en haltande stat, med en muslimsk-kroatisk och en serbisk ”entitet”, fem presidenter och etnisk röstning. Författningen tvingar partier att regera ihop som varken vill eller klarar av det. Fast landet har inte exploderat i nya våldsamheter. Minnena av de gamla lever också kvar.
Med domen mot Mladic är ICTY:s uppdrag slut. Genom åren har 161 personer åtalats, varav drygt hälften fällts. En del av offrens anhöriga tycker sig ha fått hämnd eller upprättelse, andra att bödlarna kom undan för lätt. För många bosnienserber var tribunalen ett påhitt för att sätta dit dem. Facit är inte entydigt, men vidriga gärningar har utretts och skyldiga dömts.
En bloddrypande diktator som Syriens al-Assad känner sig trygg just nu, men kan kanske inte göra det i evighet. Det ska alla krigsförbrytare veta.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" Allt fler lampor lyser runt om i världen

Nattbelysningen på jorden har ökat kraftigt de senaste åren, enligt en ny studie. Orsaken är sannolikt att de nya led-lamporna gjort belysningen billigare.

Förhoppningen att de energisnåla led-lamporna skulle leda till minskad energiförbrukning tycks därmed ha kommit på skam.
Enligt studien, som publiceras i Science Advances, ökade de belysta områdena på jorden med 2,2 procent per år mellan 2012 och 2016.
Det innebär att ljusutstrålningen nattetid ökade med totalt 9,1 procent under dessa fyra år – en förvånansvärt kraftig ökning.

Forskarna påpekar att skillnaderna är stora mellan olika länder och världsdelar.
I länder som sedan länge är kraftigt upplysta på natten, exempelvis USA, Storbritannien och Japan, noterades ingen ökning under den undersökta perioden. Men i delar av Sydamerika, Afrika och – framför allt – Asien installerades ny belysning i många städer och områden.
Endast ett fåtal länder uppvisade en minskning, exempelvis Syrien och Jemen – en effekt av att de båda drabbats av inbördeskrig.
Forskarna konstaterar att efterfrågan på nattbelysning uppenbarligen fortsätter att öka på jorden, och sannolikt kommer att öka länge än, med ökad energikonsumtion som följd.

Roland Johansson/TT "

"Fakta. Artificiellt ljus
Stora delar av jordklotet är idag upplyst på natten. Detta är mest märkbart i Europa, USA och Östasien.
Övergången till led-lampor tycks ha snabbat på trenden de senaste åren, en effekt av att led-lamporna över tid är billigare än den äldre belysningen.
Effekten har blivit att den naturliga växlingen mellan natt och dag blir allt ovanligare på jorden. Detta är ett växande bekymmer eftersom artificiellt ljus de facto är en miljöstörning. Många nattlevande djur, växter och mikroorganismer påverkas negativt, liksom människors hälsa.
Källa: Science Advances "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

”Nyfascisterna används som torpeder”

Högerextremister tilläts ta kommandot när Polen firade sin Självständighetsdag, med rasistiska slagord och fascistsymboler. Nu kan den uppmärksammade marschen i Warszawa bli för den polska regeringen vad Charlottesville blev för Donald Trump.

Warszawa.
Statliga tv-kanalen TVP bevakade demonstrationen den 11 november under vinjetten ”Den stora patriotiska marschen” och inrikesminister Mariusz Blaszczak kallade det ”en vacker syn”:
– Vi är stolta över att så många polacker har valt att fira vår självständighet i dag.
Och visst var det många som marscherade i Warszawa. Runt 60000 deltog, enligt polisen. Men vad som fastnade på mångas näthinnor var mindre vackert: rasistiska slagord om ett ”Ett rent Polen, ett vitt Polen”, nazisthälsningar och inbjudna högerextremister från hela Europa.
På TVP tillfrågades en man i folkmassan om varför han marscherade.
– För att ta ifrån judarna makten, var hans svar.
Från och med i år har Självständighetsmarschen, från statyn av högernationalisten Roman Dmowski till Nationalstadion, ett särskilt skydd i polsk lag. Det gör att motdemonstrationer per definition är olagliga, och polisskyddet längs vägen i år var massivt.
En mindre alternativ självständighetsmarsch hölls ändå i en annan del av staden. Och en grupp med 13 kvinnor blandade sig med den stora marschen för att på en given signal veckla ut en banderoll med texten ”Stoppa fascismen”.
De misshandlades och hotades av nationalisterna i demonstrationståget, och klarade sig därifrån med ett nödrop. Polisen reagerade inte. DN har träffat två av kvinnorna en vecka efter marschen.
– De kallade oss horor, landsförrädare, sade att vi förtjänade att dö. Att man borde öppna gaskamrarna igen för sådana som oss, säger Zoska Marcinek.
– De spottade på oss och skrek. Det stank av alkohol överallt. Jag blev slagen i huvudet med en flaggstång. Sedan släppte de mig med huvudet före på asfalten så att jag svimmade av, säger Katarzyna Szumniak.
Vi går utmed Jerusalemavenyn mot Poniatowskibron, där kvinnorna genomförde sin aktion. Jag frågar hur de uppfattade deltagarna.
Var det mest ”vanliga polacker och familjer” som regeringstrogna medier påstår?
– Det är klart att majoriteten inte var fascister. De flesta var unga män, fotbollshuliganer och liknande, säger Zoska Marcinek.
– Visst fanns det också familjer med barn, men det gör bara det hela värre. De visste ju vad det handlade om, visste att organisatörerna var extremister.
Marschen på Självständighetsdagen är ett relativt nytt fenomen, som drog igång först för nio år sedan. De första åren var det delvis en protest mot landets dåvarande liberala regering.
Dagens styrande parti, nationalkonservativa Lag och rättvisa, PIS, har alltså gett sitt stöd åt evenemanget, både med lagstiftning och i uttalanden. Men de som organiserar marschen finns längre ut på högerkanten. Det handlar om tre organisationer med rötter i mellankrigstidens polska republik.
Den mest radikala av dessa är ONR eller ”Nationella radikala - rörelsen”, vars grönvita fana med falangen, en fascistsymbol från mellankrigstiden, var synlig överallt i demonstrationståget. Rörelsen använder sig av en hälsning med utsträckt högerarm och bjöd in den

amerikanske Vit makt-ideologen Richard Spencer till Självständighetsdagen.
Det var regeringen som stoppade Spencer och nekade honom inresetillstånd. Men ändå drar många en annan parallell mellan de styrande i Polen och USA, och menar att 11 november är för PIS-regeringen vad Charlottesville var för Donald Trump.
Precis som USA-presidenten legitimerade en rasistisk manifestation med tal om ”fina människor på båda sidor” har den polska regeringen varit som bäst otydlig i sin hantering av Warszawamarschen.
President Andrzej Duda är den ende som tydligt har fördömt antisemitism och rasism efter demonstrationen. PIS-ledaren Jaroslaw Kaczynski, mannen som i praktiken styr landet, kom efter flera dagar med ett halvhjärtat avståndstagande som skyllde rasistiska övertramp på ”provokatörer”.
Piotr Stasinski, vice chefredaktör på den stora liberala tidningen Gazeta Wyborcza, är en av dem som har talat klarspråk om Självständighetsmarschen. Nu hotas han av åtal för ”vulgärt språkbruk”.
– Jag framträdde i en tv-panel dagen efter med en enkel analys. Jag sade att nyfascistiska slagord dominerade under marschen, säger han när vi träffas på redaktionen.
– Jag citerade vad nationalisterna ropade på gatan. Det var ”horor”, ”åt helvete med invandrarna” och värre saker.
En av dem som såg debatten på tv var Stanislaw Karczewski, PIS-politiker och talman i senaten. Han reagerade omedelbart på Twitter: ”Stoppa vulgärt språk i offentligheten. Jag spelade schack med mitt barnbarn när vi hörde detta och han reagerade”, skrev talmannen och hotade lämna in en anmälan till åklagare.
Stasinski tar hotet med ro och har skrivit att han hellre går i fängelse än betalar böter. Men han har sin egen teori om varför regeringen håller extremisterna under armarna.
– De använder nyfascisterna som en torped mot liberaler och vänsterkrafter, säger han.
– Samtidigt vill de kontrollera dem. De vill ha in dem under sitt eget paraply, ingen ska få vara mer höger än PIS.
Han ser paralleller till Trump och Charlottesville, men framför allt till Ungerns premiärminister Viktor Orbán.
– Orbán hade högerextrema partiet Jobbik att hantera. Han valde att stjäla deras slagord och deras politik. Så kan det gå här i Polen också.
Inget land har lidit mer under nazismen än Polen. Ungefär sex miljoner invånare dödades under kriget och den tyska ockupationen, däribland över 90 procent av landets judar.
Hur kan högerextremister och antisemiter marschera år 2017 i ett land med den historien?
– En anledning är att unga polacker inte kan sin historia särskilt bra, säger Anna Tatar från organisationen Nigdy Wiecej (”Aldrig mer”) som kartlägger rasism och högerextremism i Polen.
Debatten om den polska befolkningens roll i nazisternas judeutrotning är som alltid känslig, och PIS-regeringen har anklagats för att sopa obehagliga sanningar under mattan. Bland annat har den kommit med ett lagförslag som gör det kriminellt att hävda att några polacker över huvud taget samarbetade med nazisterna eller medverkade till Förintelsen.
Anna Tatar menar att antisemitismen aldrig riktigt har försvunnit, trots att det knappt finns några judar kvar i landet – enligt 2011 års folkräkning 7 353 medborgare av 38 miljoner.
På samma sätt är muslimer, de högerextremas andra hatobjekt, närmast icke-existerande. 0,1 procent av Polens befolkning bekänner sig till islam.
– Vi har haft antisemitism utan judar. Och nu har vi fått en islamofobi utan muslimer, säger Anna Tatar.
Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se

"Fakta. Nästa år fyller Polen 100
Efter det som brukar kallas Polens tredje delning 1795 upphörde landet att existera under 123 år. Det delades mellan tre imperier – Tyskland, Österrike-Ungern och Ryssland.
Självständighetsdagen firas till minne av den 11 november 1918, då Polen återuppstod efter första världskriget i form av den andra polska republiken under marskalk Jozef Pilsudski.
Sedan 2008 har nationalistiska organisationer på yttersta högerkanten organiserat firandet i Warszawa. Självständighetsmarschen har vissa år lett till vandalisering och sammandrabbningar med motdemonstranter. Sedan tidigare i år har marschen den 11 november en särskild status i lagen, tillsammans med andra demonstrationer som står styrande PIS-partiet nära, exempelvis den månatliga marschen till minne av Lech Kaczynski, presidenten och nuvarande partiledaren Jaroslaw Kaczynskis tvillingbror som dödades i en flygolycka i Ryssland 2010.

Fakta. Charlottesville
Den 12 augusti samlades vita nationalister, nazister och andra högerextrema grupper i Charlottesville, USA, under parollen ”Ena högern”. Extremisterna drabbade samman med motdemonstranter. Över 30 personer skadades och en kvinna dödades.
President Trumps oförmåga att ta avstånd från högerextremisterna möttes av hård kritik. Samtidigt jublade nazister och högerextremister: ”Den här mannen gör verkligen allt i sin makt för att backa upp oss”, skrev den nazistiska sajten The Daily Stormer. TT "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" Mugabes efterträdare kan få Väst att häva sanktioner

Två veckor efter att han tvingats till landsflykt har Emmerson Mnangagwa återvänt till Zimbabwe – som landets nästa president. Nu väntar en rad utmaningar för ”Krokodilen” som tar över efter den petade despoten Robert Mugabe.

Harare.
Flera falsklarm föregick hans återkomst till hemlandet. Vid militärbasen Manyame utanför Harare hade ett par hundra anhängare samlats på onsdagen för att välkomna landets nästa president hem från exilen i Sydafrika. Innan avfärden hade han besökt Sydafrikas president Jacob Zuma och inom kort lär han bege sig ut på en turné för att knyta kontakter i grannländerna som kan bli avgörande för Zimbabwes internationella uppryckning.
Emmerson Mnangagwa kommer på fredagen att sväras in som Zimbabwes andra president efter Robert Mugabe som efter massiv press tvingades kasta in handduken i tisdags.
Nu ställer sig många frågan om det verkligen blir ett nytt Zimbabwe – eller mer av samma?
”Om han blev president, skulle Mnangagwa kunna bli lika diktatorisk som Mugabe eller till och med mer hänsynslös än Mugabe.”
Orden är skrivna i december 2000 av en amerikansk diplomat i Harare och kommer från 2010 års Wikileaksavslöjande. USA hade visat intresse för den nya talmannen, som i parlamentsvalet i juni samma år hade förlorat sin plats till oppositionen men som räddats av Robert Mugabe och fått den fjärde mäktigaste posten i landet.

Mnangagwas smeknamn ”Ngwena” – ”krokodil” på språket shona – kommer från tiden som gerillasoldat under frihetskriget då han enligt egen uppgift ingick i den mytomspunna elitgruppen ”Crocodile gang”. Smeknamnet började fastna i takt med att Mnangagwa utökade sitt inflytande inom regeringspartiet och blev en av de främsta kandidaterna att efterträda Mugabe på presidentposten.
Hans falang ”Team Lacoste”, efter klädmärket som har kräldjuret i sin logotyp, skulle snart bygga upp en bitter rivalitet med presidenthustrun Grace Mugabe och hennes falang ”G40” och nu vet vi vem som vann. Inte bara blev Mnangagwa av med sin främsta rival Grace Mugabe – hennes make Robert Mugabe drogs också med i fallet.
Mnangagwas vänskap med sin företrädare sträcker sig tillbaka till 1960-talet och han blev tidigt Mugabes handgångne man för smutsiga jobb som skulle utföras när Mugabe konsoliderade makten. Under 1980-talets massaker på oliktänkare i södra delarna av Zimbabwe var han som chef för underrättelsetjänsten CIO ansvarig för operation ”Gukurahundi” då över 20 000 personer kan ha förlorat livet.
Han har i nutid varit ansvarig för en rad attacker på den pressade oppositionen i landet men många zimbabwier hade i veckan accepterat att om han var den ende som kunde kasta ut Mugabe fick det bli så.
– Jag hoppas att när han nu kommer tillbaka kommer han att vara en förändrad person. Sättet han behandlades på av Mugabe och hustrun Grace kan ha fått honom att ändra sig och folk borde ge honom en chans, säger Rugare Gumbo, som tillbringade tio år i fängelse med Mugabe, till DN.
Allt tyder på att en rad västländer är beredda att släppa sanktionerna mot regimen och se Mugabes fall som en möjlighet till nystart, om Mnangagwa tidigt visar rätt signaler.
– Han har en fruktansvärd bakgrund och var en av de som stöttade Mugabe in i det sista. Men hur han agerar inom den närmaste framtiden kommer att avgöra mycket, säger den pensionerade ekonomiprofessorn John Robertson till DN.
Robertson menar att Mnangagwa har ett utmärkt tillfälle att rivstarta ekonomin och flera näringsidkare har sagt till DN att de tror att ”Krokodilen” är rätt man för jobbet.
– Det absolut mest centrala är att återupprätta äganderätten efter landreformen. Marken som nationaliserades delades ut till partitoppar som inte brukar den. De borde lägga ut marken på marknaden så att folk kan ta lån med sina lagfarter som pant. På så sätt kan jordbruket komma i gång, säger han.
– Det här arbetet måste göras med en reformerad statsapparat. Han måste våga ta en konflikt med partiet och avskaffa både politbyrån och det exekutiva rådet, som just nu ligger över både regering och parlament i hierarkin, säger Robertson.
Vid 19-tiden svensk tid hade Mnangagwa anlänt till partihögkvarteret i Harare där han i ett tal tackade alla som stöttat honom under krisen. Han bekräftade att han varit i kontakt med armén under hela tiden och talade om att bygga en ny demokrati i Zimbabwe. Men när han nämnde oppositionen var det på lokala språket shona:
– De som inte är med oss kan förbli där de är, när vårt tåg åker vidare. [Zanu PF] ska fortsätta styra, styra, styra.
En oroväckande tendens, redan vid första anförandet. På fredag ska han hålla sitt första officiella tal.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

"Fakta. Hörde länge till Mugabes innersta krets
Emmerson Mnangagwa, 75, (bilden)kommer i morgon, fredag, att sväras in som Zimbabwes andra president. Han är en veteran inom regeringspartiet Zanu PF som lyckades hålla sig kvar i den innersta

cirkeln kring Mugabe längre än någon annan. Men 75-åringen blev till slut för mäktig och ett alltför stort hot mot presidenthustrun Grace Mugabe, som delade ambitionerna att efterträda Robert Mugabe på presidentposten, och Mnangagwa sparkades som vicepresident den 6 november. En knapp månad tidigare hade han förlorat posten som justitieminister.
Avskedet var en kraftig missbedömning av Mugabe. Mnangagwa backades av säkerhetsetablissemanget som satte Robert Mugabe i husarrest och rensade ut sina politiska motståndare i en operation som slutade med att Mugabe själv tvingades avgå på tisdagen. "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" al-Hariri övertalad att stanna tills vidare

Libanons premiärminister Saad al-Hariri presenterade på onsdagen sin avgångsbegäran, men landets president Michel Aoun övertalade honom att stanna kvar på sin post ytterligare en tid. Syftet är att ge de politiska lägren andrum för sonderingar.

al-Hariri återvände på morgonen från Saudiarabien, där han tillbringat några veckor sedan sin förbluffande flykt från Libanon. Han hävdade då att Hizbollah-milisen förberedde ett attentat mot honom och kungjorde sin avgång i ett radiotal från Saudiarabiens huvudstad Riyadh.
Jublande folkmassor i det sunnimuslimska västra Beirut gav nu den hemvändande premiärministern ett furstligt mottagande.
President Aoun, nära allierad med den shiamuslimska rörelsen Hizbollah, har hävdat att regeringschefen måste lämna in sin avskedsansökan personligen till honom. Detta har nu skett, men Aoun utverkade ett löfte från al-Hariri att stanna kvar tills vidare.
Samtidigt inföll landets nationaldag, som gav många prov på den libanesiska politikens surrealistiska karaktär – med bland annat omfamningar och älskvärdheter på ett festklätt podium mellan politiker som betraktar varandra som landsförrädare.
Den senaste krisen hör ihop med efterbörden till det syriska inbördeskriget och Irans ambition att slå mynt av segern såväl i Syrien som i Libanon. Saudiarabien, jämte dess nya allierade Israel, åser med panik hur Iran och dess ombud med Rysslands goda minne flyttar fram sina positioner över hela regionen. Gång på gång under senare år har saudierna gjort ansatser att konfrontera Iran, men varje gång utan framgång. De stödde uppenbarligen al-Hariris beslut att avgå, om de inte rent av låg bakom det.

Både Israel och den nya, aktivistiska saudiska regimen under kronprins Muhammad bin Salman, anser att USA svikit sina allierade genom att ”överlämna” Syrien, och därmed Libanon, till Ryssland. Israel hade räknat med att USA:s president Donald Trump skulle försvara dess intressen under förhandlingarna om Syrien, men av detta blev intet.
Rysslands president Vladimir Putin har förbjudit Iran och Hizbollah att föra trupper närmare än fem kilometer från den israeliska gränsen, medan Israel krävt buffertzoner på 40 kilometer.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"Fakta. Maktkamp mellan religiösa grupper
Libanons inrikespolitik, som fram till 1980-talet i hög grad handlade om rivaliteten mellan kristna maroniter och sunnimuslimer, är i dag en maktkamp mellan Saad al-Hariris sunnidominerade 14 mars-rörelse och 8 mars-rörelsen som domineras av Hizbollah och Iran. "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" Livstids fängelse för ”Bosniens slaktare”

Ratko Mladic, 75, försökte in i det sista att förhala sin dom genom att skrika på domaren, men de högljudda protesterna var förgäves. ”Bosniens slaktare” dömdes på onsdagen till livstids fängelse för folkmord, etnisk rensning, brott mot mänskligheten och krigsbrott.

Ratko Mladic, som var bosnienserbernas befälhavare under krigsåren 1992–1995, hade en avgörande roll i folkmordet i Srebrenica, fastslog Internationella brottmålsdomstolen för före detta Jugoslavien. Han anses vara hjärnan bakom en stor del av den etniska rensningen av muslimer i Bosnien.
Åtalad för vad som har kallats de värsta krigsbrotten i Europa sedan andra världskriget – folkmord, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten i Sarajevo och i Srebrenica – fälldes Mladic på tio av elva punkter.
Domstolen slog fast att Mladic personligen beordrade bombningar och beskjutning under belägringen av Sarajevo 1992–1995, vilket orsakade omkring 10 000 människors död.
Ratko Mladic beslutade även att skära av leveranserna av förnödenheter till Sarajevo. Syftet var att tvinga befolkningen att ta sig ut ur staden, varpå de utsattes för beskjutning.
Domaren fastställer vidare att händelserna i Srebrenica 1995, där runt 8 000 muslimska pojkar och män dödades under några få dagar, var folkmord och att etnisk rensning pågick i Srebrenica.
Mladic försökte medvetet utrota muslimerna i Srebrenica och bidrog till folkmordet, enligt domen, som vidare fastlog att Mladic hade kontroll över de förband som utförde morden och att brotten inte skulle ha begåtts på det sätt de gjorde utan honom.
Försvarssidan hade åberopat förmildrande omständigheter – däribland Mladics höga ålder och sviktande hälsa – men det var inte någonting som rätten vägde in i domen.

Efter att rätten gjorde paus för att låta Mladic besöka toaletten hävdade försvarssidan att 74-åringen uppmätt ett oroväckande högt blodtryck och att uppläsningen av domen skulle avbrytas. När domaren insisterade på att fortsätta tappade Mladic fattningen och ställde sig upp och skrek i rättssalen. Han fördes ut till ett angränsande rum varifrån han fick följa förhandlingarna på en skärm.
Mladic greps 2011, nästan 16 år efter att han åtalats för folkrättsbrott. Under 530 rättegångsdagar har över 10 000 bevisbeslag lagts fram och tusentals vittnen har hörts. Ratko Mladic nekar till samtliga åtalspunkter och hävdade under rättegången som inleddes redan 2012 att han bara försvarade sitt folk.
– Vi kommer att lämna in en överklagan och den kommer att bli framgångsrik, sade advokaten Dragan Ivetic strax efter att domen fallit, enligt nyhetsbyrån Reuters.

Malin Hansson
malin.hansson@dn.se "

" Fakta. Åtalspunkterna
Ratko Mladic fälldes på tio av elva åtalspunkter. Han fälldes inte på den första åtalspunkten ”Folkmord på andra platser än Srebrenica", men på de resterande:
2: Folkmord i Srebrenica.
3: Förföljelse, bedömt som brott mot mänskligheten.
4: Utrotning, brott mot mänskligheten.
5: Mord, brott mot mänskligheten.
6: Mord, brott mot krigets lagar eller seder.
7: Deportation, brott mot mänskligheten.
8: Omänsklig behandling genom tvångsförflyttning, brott mot mänskligheten.
9: Terror, brott mot krigets lagar eller seder.
10: Olaglig attack mot civila, brott mot krigets lagar eller seder.
11: Tagande av gisslan, brott mot krigets lagar eller seder. "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" Interna strider i tyska socialdemokraterna

Berlin. De tyska Socialdemokraterna SPD har sagt blankt nej till att ingå regering med förbundskansler Angela Merkel. Men partiet strider internt om det är rätt att förespråka nyval. Nu ökar pressen på SPD-toppen Martin Schulz att ompröva beslutet.

Fyra dagar efter att regeringssamtalen i Berlin havererat fortsätter turerna kring hur Tyskland ska styras framöver. Alla blickar riktas nu mot SPD-ledaren Martin Schulz som kan avgöra nästa steg i dramat.
I dag träffar Schulz president Frank-Walter Steinmeier som på nytt ska försöka övertala honom om att ”ta ansvar för landet”. I klartext innebär det att förmå partiet att bryta löftet om att inte sätta sig i en Merkel-ledd regering.
Inför mötet växer nu en intern kritik mot att SPD-toppen så snabbt förespråkade nyval. Från partiets högerfalang ökar pressen på att ompröva beslutet. Johannes Kahrs, ledare för en grupp konservativa SPD-medlemmar i förbundsdagen, uppmanar Schulz att gå in med ”öppet sinne” i samtalen. Även Harald Christ, ledare för den inflytelserika gruppen SPD-Wirtschaftsforum, vädjar till Schulz att byta inställning.
– Nu handlar det om att ta ansvar för landet, säger han i ett uttalande.
För Martin Schulz väntar en svår balansgång. Säger han nej till att ingå en stor koalition med Merkel riskerar han att få skulden för att ha banat väg för ett nyval. Säger han däremot ja riskerar han sin egen trovärdighet.
Samtidigt fruktar många socialdemokrater vad som ska hända om väljarna skickas till valurnorna på nytt. Efter det historiskt dåliga resultatet i förbundsdagsvalet för två månader sedan befinner sig partiet i kris. Enligt de senaste opinionsundersökningarna har SPD

backat ytterligare och får strax under 20 procent av väljarstödet. Det är en katastrof för ett parti med anspråk på att vara statsbärande.
En efter en har partiledarna för Kristdemokraterna CDU, CSU, miljöpartiet De gröna och liberala FDP kallats upp till president Frank-Walter Steinmeier, vars mål är att förhindra ett nyval. När han på tisdagskvällen försökte övertala FDP-ledaren Christian Lindner om att fortsätta samtalen med de så kallade Jamaica-partierna gick han bet.
– Det är ingen mening med det, sade Lindner efter mötet med Steinmeier.
Därmed stängdes dörren för en Jamaica-koalition. Nu återstår beskedet från Martin Schulz.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta. Regeringsdramat
Förbundskansler Angela Merkels försök att få ihop en så kallad Jamaica-regering av Kristdemokraterna CDU, CSU, miljöpartiet De gröna och liberala FDP misslyckades.
Nu är frågan om vilka som ska styra EU:s mäktigaste land helt öppen. President Frank-Walter Steinmeier vill undvika ett nyval och har manat partierna till fortsatta samtal. Blir det ingen överenskommelse om en regering väntar nyval i Tyskland. DN "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" Putin: ”God chans” för fred i Syrien

Ryssland. Rysslands, Turkiets och Irans presidenter säger att det finns goda möjligheter för fred i krigshärjade Syrien. Trion möttes i Sotji på onsdagen. Tillsammans med Iran och Turkiet har Ryssland lyckats motverka en fullständig kollaps i Syrien, hävdar Putin. Men Rysslands president säger även att det kommer att krävas ”eftergifter och kompromisser” från alla inblandade parter för att få ett slut på kriget: – Det kommer att krävas kompromisser från alla håll, självklart inklusive den syriska regeringen.

TT-AFP-Reuters "

DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017

" Multikulturell mytmakare utan gränser

Paul Gauguins experimentella arbetssätt är temat för en stor utställning i Paris. Birgitta Rubin fängslas av konstnärens bredd och multikulturella bildspråk – men saknar perspektiv på hans ljusskygga sidor. ”Gauguin l’alchimiste” Grand Palais, Paris. Visas t o m 22/1

Som jag har avgudat Paul Gauguin. Hans soldränkta söderhavsidyller i smultna färger. Hans fängslande folkloristiska och koloristiska mästerverk från Bretagne. Hans egensinniga, kraftfulla stil, som gjorde honom till en modernistisk banbrytare.
Men som jag numera missaktar Gauguin. Han som sålde in sig som det romantiska konstnärsgeniet, ”vilden” som offrade allt för konsten, har på senare år avslöjats som en samvetslös skrävlare och sjaskig sexturist. Som lämnade fru och ett halvt dussin barn åt sitt öde för ett imaginärt Söderhavsparadis. En kolonialist och pedofil, som sexuellt utnyttjade minst tre 12–14-åriga polynesiska flickor. Flera av dem blev gravida och offer för Gauguins dödsbringande syfilis.
Så storsatsningen ”Gauguin alkemisten” på Grand Palais i Paris gör mig lika förvånad som frustrerad. Sal efter sal med hans mytomspunna måleri, tongivande grafik och teckningar, blandat med hans mindre kända keramik, skulptur, möbel-, trä- och glasarbeten.
En brett upplagd utställning, som presenterar nya rön om Gauguins experimentella arbetsmetoder, gränsöverskridande tekniker och multikulturella motiv i en mångfald material. Men inte ett pip om det tvivelaktiga innehållet i hans erotiserade drömvärld.
Hur är det möjligt i dag? Nog ska man undvika att bedöma konsten efter människan, och särskilja liv och verk – men det är närmast omöjligt i fallet Gauguin. I salarna exploateras hans purunga nakenmodeller som exotiska Evor och femme fatales i olika tappningar.
Jag läser hela den tunga katalogen, på jakt efter ett erkännande av de senaste decenniernas postkoloniala och feministiska forskning om den hänsynslöse ”mytmakaren” Gauguin”. Men enligt den amerikanska curatorn Gloria Groom har man ”sidsteppat biografin för att bättre kunna beskriva influenserna på hans multidimensionella konst”.
I endast en fotnot hänvisar hon till två texter ”som behandlar Gauguins sexism” (av de kända konstprofessorerna Griselda Pollock och Abigail Solomon-Godeau). Och klipper av debatten med att lobba för en annan läsning, ”med en mer öppensinnad syn på Gauguins sexualitet på Tahiti, formad av hans intellektuella cirklar vid förra sekelskiftet”.
Chockerande, minst sagt, hur detta utställningsprojekt förminskar Gauguins ljusskygga sidor. Samtidigt har en ny film om hans första resa till Tahiti väckt debatt i Frankrike. Regissören Edouard Deluc både idealiserar konstnären och undviker att åldersbestämma hans 13-åriga ”vahine” Tehura (spelad av en betydligt äldre tonårsflicka).
Sanningen hade knappast varit kommersiellt gångbar, och jag tippar att även mörkläggningen på Grand Palais har att göra med pengar. Och prestige.
Utställningen har producerats av The Art insitute of Chicago och - Musée d’Orsay i Paris, som har stora, värdefulla Gauguin-samlingar. Det resulterade i en gemensam utställning redan 1989, och museerna har sedan dess satsat mycket resurser på forskning om Gauguins tekniska uppfinningsrikedom. Det gäller särskilt hans nyskapande - keramik, träsnitt och speciella infärgningar, liksom överföringar av motiv mellan olika material.
I utställningen finns flera filmer om Gauguins oortodoxa arbetsmetoder och i sex sektioner beskrivs hans konstnärliga utveckling genom fördjupningar kring tekniker, inspirationskällor och återkommande motiv.

Gauguin var i stort sett självlärd. Han föddes i Paris 1848 men bodde sina första sex år i Lima i Peru, där modern Aline hade släkt. Hon samlade precolumbianska lerkärl och kunde klä sig i färggranna traditionella dräkter, vilket färgade lille Pauls första visuella minnen. Under ungdomsåren till sjöss övade Gauguin på att tälja i trä och ben. Han började måla på fritiden, under de elva år han arbetade på börsen i Paris och fick fem barn med sin danska hustru Mette Gad.
Själv tippar jag att hans ohämmade experimenterande dels berodde på bristande skolning och resurser. Men Gauguin tänjde oförskräckt på alla sorter gränser och omfamnade slumpen, precis som August Strindberg. De umgicks intensivt i Paris 1894 till sommaren 1895, då Gauguin för gott återvände till franska Polynesien.
Två texter i utställningskatalogen framhåller det klarsynta i Strindbergs katalogförord till en auktion som den utblottade Gauguin ordnade i Paris. Enligt Strindberg gjorde konstnären av avundsjuka på Skaparen egna små skapelser, likt ”barnet som plockar sönder sina leksaker för att göra andra”.
Strindberg och Gauguin ingick båda i Paris symbolistkretsar, där man intresserade sig för synkretism (religionsblandning) och ockultism. Och även om Gauguin inte sysslade med alkemiska experiment likt Strindberg, så hävdar utställningsmakarna att han arbetade likt en alkemist, som tog ett material för att transformera det till något nytt. De lyckas faktiskt med konststycket att vrida fokuset mot Gauguins kreativa process och trots min skepsis fängsla med all fakta om hans ”formlaboratorium”.
Viktigast för Gauguins smakutveckling var hans förmyndare Gustave Arosa, en börsmäklare som hängivet samlade konst av impressionisterna och även keramik från när och fjärran. När Gauguin hade pengar köpte han också konst och antikviteter, och omgav sig med sina käraste skatter.

I den första sektionen visas Gauguins tidiga stilleben och figurscener där han infogat äldre keramik, tennföremål och en norsk medeltida kanna från hustruns familj. Ett urval av dessa favoritföremål har vävts in utställningen, inklusive de signifikanta vita spetshättor som bondkvinnorna bär i hans motiv från Bretagne.
I målningarna inkorporerade Gauguin i efterhand även sina egna alster i lera och trä. Uppvärderingen av hantverkstraditioner låg också i tiden, med arts- and craftsrörelsen i England. Gauguin bekände sig - tidigt som allkonstnär och han lärde sig imponerande snabbt nya tekniker.
På Grand Palais finns en känslig porträttbyst i marmor från 1878, - likaså underbart vackra, polykroma träsniderier; först fina ornament på befintliga möbler och bruksföremål, senare allt mer avancerade reliefer och skulpturer.
För mig är den största upptäckten Gauguins makalösa keramik. 1886 fick han möjlighet att arbeta i keramikern Ernest Chaplets studio i Paris, där hans snabbt tröttnade på drejade former och övergick till att bygga upp egna pjäser med lerringlar, liksom att experimentera med bränningen och glasyrerna. ”Keramisk skulptur” döpte han det till och skämtade om sina ”monstruositeter”.
Här bakade Gauguin ihop både egna och andras motiv med formspråk från antika och utomeuropeiska källor. Det är värt att närstudera dessa sällsynt originella vaser och krus, med vilda dekorer av utstickande huvud, slingrande växtlighet, kvinnliga fresterskor, djur och gudaväsen. Störst är den märkliga hybridfiguren Oviri, inspirerad av en tahitisk gudom.
Gauguin var en flitig besökare på Louvren och Paris etnografiska museum, långt innan resorna till Karibien och Söderhavet. Han samlade på sig fotografier av klenoder från alla möjliga kulturer, en bildbank som hittades vid hans död. Utställningen visar hur han gång på gång använder en figurkomposition från en fris i det buddistiska

templet Borobodur på Java. En peruansk mumie, sittande med armar och ben hopsnörda, spåras till hans återkommande melankoliska flickfigur i samma pose.
Denna eklektiska hållning och kulturella appropriering präglar hela Gauguins produktion. Men slutresultaten, hans personliga legeringar, blir med åren alltmera egna.
Hans parallella arbete med bildkonst och konsthantverk ledde också till korsbefruktningar. Stilen som Gauguin kallade ”syntetisk”, med förenklad form och färgfält avgränsade med konturlinjer, utvecklade han i flera fina stengodspjäser i cloisonnétekniken.
Det var också i samröret med den unge Émile Bernard i Bretagne och Vincent van Gogh i Arles, som Gauguins måleriska stil mognade fram slutet av 1880-talet. Han hävdade då att konst ska förmedla en inre, subjektiv verklighet och en sektion av utställningen visar hur hans favoritmotiv gradvis transformeras.
En naturalistisk bild av en kvinna som kastar sig ut i vågorna återföds exempelvis som ett rödhårigt naturväsen och övergår sedan till vattenanden Undine, en gåtfull kvinnofigur i träreliefen ”Soyez mystérieuses”. En badande flickfigur från Bretagne stöps om till mytologins Leda – och för mig tillhör den keramiska skulpturen med Leda och svanen Gauguins häftigaste verk. Figurerna vrider sig runt vasen, vars hänkel utgörs av svanens näbb och hals.
Det sena 1800-talets Paris var en smältdegel för nya idéer och konstströmningar, och Gauguin var även en tidig anhängare av primitivismen. Den västerländska, materialistiska kulturen ansågs rutten och hämmad av konventioner, och den civilisationskritiske Gauguin sökte ny inspiration från ett mer ursprungligt,”rent” förmodernt samhälle, i samklang med naturen.
Andra halvan av utställningen behandlar Gauguins ”tropiska bildvärld” och hans intresse för uråldriga seder, myter och trosföreställningar. Här hänger ett flertal av hans mest välkända exotiska motiv; färgsprakande, pastorala landskap befolkade av hel- eller halvnakna mörka skönheter med blommor i håret, omgivna av saftiga frukter, totemfigurer och andeväsen.
Men redan första resan till Tahiti 1891–93 blev en besviken för Gauguin, eftersom det franska kolonialväldet och den kristna missionen förtryckt och förbjudit inhemska traditioner. Endast spillror av maorikulturen var levande och Gauguin vände sig då till foton och böcker. Han sög näring ur Oceaniens dekorativa och abstraherade konstföremål, och såg sig som en beskyddare av ursprungskulturen – även om antropologer senare visat att han missförstod mycket.
Originalen till Gauguins berömda bok Noa Noa visas för första gången på länge, och den råa styrkan i hans träsnitt känns än idag.
Men boken är full av rasistiska och sexistiska stereotyper, och här återkommer mina obehagskänslor med full kraft.
Gauguin levde sina sista år, 1901–03, på en av Marquesasöarna. Där byggde han ett eget hus, ”Maison de jouir”, vars arkitektur återskapats med ett hologram. Och för första gången har man återförenat hans snidade dörröverstycken med flankerade statyer.
Men Gauguin dog i ett eländigt skick i sitt ”Njutningens hus”. I David Sweetmans hyllade biografi beskrivs en man full av variga, syfilitiska sår och benägenhet för vansinnesutbrott, vars 14-åriga flickbrud vägrade att återvänta efter att ha fött hans barn.
Jag ryser. Och längtar efter en Gauguinutställning som erkänner alla styrkor och svagheter hos denne respektlöse, rotlöse och rastlöse moderna mästare.

Birgitta Rubin
birgitta.rubin@dn.se "

"Gauguins korta liv och verk.
Allkonstnären Paul Gauguin (1848–93) föddes i Paris men bodde som barn sex år i Lima, Peru, där modern Aline hade släkt.
Gauguin var sjöman i ungdomen. Efter moderns död blev börsmäklaren och konstsamlaren Gustave Arosa hans förmyndare.
Gauguin jobbade i elva år på Börsen i Paris, fick fem barn med sin danska fru Mette Gad, umgicks med impressionisterna och målade på fritiden.
Familjen flyttade till Köpenhamn, efter att Gauguin förlorat jobbet.
Han återvände ensam till Paris 1886 för att satsa på konsten, gjorde korta resor till Bretagne, Arles, Panama och Martiniques. Han utvecklade banbrytande konst men hade svårt att försörja sig.
Efter en första resa till Tahiti 1891–93 gav han ut boken ”Noa Noa”.
1895 återvände han till Tahiti och dog, blott 54 år i sviterna av syfilis, på Marqueasöarna. "

DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017

" Pax Putin i sikte på dödens fält

Freden är nära, en politisk lösning i Syrien är på väg, meddelar den ryske presidenten Vladimir Putin. Så kan man förstås se det. När alla diktatorn al-Assads motståndare är döda, inspärrade, i exil eller skrämda till tystnad blir det lättare att göra upp.

På onsdagen träffade Putin presidenterna från Iran och Turkiet i ryska Sotji för att planera en konferens om det framtida Syrien. Där ska kompromisser nås, en ny författning formas. Alla parter – nåja, alla som är redo att underkasta sig al-Assad – ska få vara med på så kallad dialog.
Viktigt är att både förekomma och överskugga de FN-ledda samtal som återupptas i Genève nästa vecka. I Saudiarabien träffas nu ett 30-tal spretande oppositionsgrupper för att utse en delegation. Men al-Assad avvisar som vanligt på förhand eventuella krav på sin egen sorti som utländsk konspiration och terrorism.
Det fredliga upproret 2011 möttes av diktaturens skoningslösa våld. Följden blev ett inbördeskrig där islamistiska extremister så småningom blev den dominerande kraften i regimmotståndet. En halv miljon har dött, halva befolkningen är på flykt, och Syriens överlägset värste massmördare är al-Assad. ”Ett hälsosammare och mer harmoniskt samhälle”, som han beskriver det.
Ryska vapen och Irans militära stöd, inklusive elitsoldater och shiamiliser, hjälpte al-Assad att överleva. Putins direkta intervention för två år sedan avgjorde striden. Tillsammans har de lagt landet i ruiner för att rädda diktaturen.
Helt smärtfri är inte Putins fredsprocess. Officiellt tycker Turkiet fortfarande att al-Assad borde maka på sig, men för president Erdogan är det primära att kväsa kurderna. I Syrien har de skapat ett

självstyrande område, försvarat av YPG-milisen som är lierad med PKK-gerillan i Turkiet. Erdogan vill inte låta några kurder delta i Sotji, för honom är de också terrorister hela bunten.
USA har stött en YPG-dominerad styrka i kampen mot terrorrörelsen IS, inklusive i slaget om Raqqa. Hur länge amerikanerna förblir engagerade är oklart. Linjen var länge att al-Assad måste bort, men med Trump kan man inte så noga veta. al-Assad har för sin del svurit på att återta hela Syriens territorium.
Ryssland har säkrat sitt brohuvud i Mellanöstern, Iran har byggt sin shiitiska axel till Medelhavet, båda med hänsynslösa medel. På sikt sägs det att ”val” ska hållas i Syrien igen. Om Gud och Putin vill, kan al-Assad säkert bärga över 100 procent av rösterna.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017

" Protestvågen i USA sveper närmare president Trump

Med oförminskad styrka avslöjar uppropet #metoo-män i USA:s maktcentrum. Den senaste tiden har senatorer och kända politiska reportrar förlorat eller äventyrat sina anställningar genom tidigare sexuella trakasserier av kvinnliga kollegor. Rörelsen kommer allt närmare Donald Trump själv.

I veckan tog USA:s president Donald Trump parti för Roy Moore. Den 70-årige republikanske senatorskandidaten från delstaten Alabama anklagas för att ha antastat ett flertal tonårstjejer när han var i 30-årsåldern.
En av kvinnorna som nu vittnat var så ung som 14 år vid tillfället. Leigh Corfman, som kvinnan heter, har berättat för amerikanska medier att Roy Moore körde henne till sitt hus i skogen, klädde av sig till kalsonger, antastade henne och försökte få henne att ta på honom. Detta inträffade enligt Corfman 1979 när Roy Moore var 32 år gammal.
Donald Trump, flankerad av den 11-årige sonen Barron och hustrun Melania, sade häromdagen till journalister att Moore förnekat anklagelserna.
– Ni måste lyssna på honom också, sade Trump och menade Moore. Trump sade också att han som president har föga nytta av en liberal i senaten. Presidenten syftade alltså på valet i Alabama den 12 december, där slaget om senatorsplatsen står mellan Roy Moore och Demokraten Doug Jones.
Därmed deklarerade alltså Trump sitt stöd för Roy Moore. Detta i kontrast till flera ledande republikaner i Washington DC, som

uppmanat Moore att avbryta sin kampanj och som hotat med att relegera Moore från senaten om han vinner. Även Trumps dotter Ivanka har sagt att kvinnornas vittnesmål om Roy Moore är trovärdiga.
Trumps försvar av Moore har aktualiserat de vittnesmål om sexuella övergrepp som riktats mot presidenten själv.
The Washington Post listade på onsdagen 13 kvinnor som redogjort för tillfällen då Trump rört vid dem på ett oanständigt sätt. Flera trädde fram förra hösten, under slutet av presidentvalskampanjen.
En av kvinnorna är journalisten Natasha Stoynoff, som i tidskriften People beskrivit hur Trump tvångskysste henne i ett rum på medlemsklubben Mar-a-Lago i Florida 2005. Trump har dementerat uppgifterna.
Två av den amerikanska politikens mer kända granskare har också avslöjats i veckan.
I måndags framkom det att Glenn Trush, känd politikreporter på The New York Times, stängs av i väntan på en internutredning. Ett flertal tidigare kollegor anklagar Trush för att ha trakasserat dem sexuellt.
Charlie Rose – som lett ett intervjuprogram i eget namn från 1991 – fick sparken från tv-bolaget CBS i veckan. Åtta kvinnliga kollegor till Rose, 75 år gammal, vittnar om att ha förnedrats sexuellt under arbetet med programmet. Kvinnorna trädde fram i The Washington Post.
The New York Times uppdaterar kontinuerligt en lista över män som efter granskningen av filmproducenten Harvey Weinsteins mångåriga övergrepp förlorat uppdrag efter anklagelser om sexuella trakasserier. 34 män förekommer just nu på den listan. De har antingen avgått, fått sparken eller drabbats av andra konsekvenser. Vissa har erkänt och bett om ursäkt, andra förnekar anklagelserna.
Utöver Harvey Weinstein ingår bland andra modefotografen Terry Richardson, komikern Louis CK och skådespelaren Kevin Spacey på listan.
Förra veckan publicerades nya uppgifter om 58-årige Spacey. En utredning på Old Vic's Theater i London – där Spacey var konstnärlig ledare i över tio år – har funnit 20 vittnesmål om olämpligt beteende från Spacey.
Flera tidigare vittnesmål gör gällande att Spacey har tafsat på yngre män. Avslöjandena har bidragit till att produktionsbolaget Netflix har lagt ned tv-serien "House of cards", där Spacey är huvudrollsinnehavare. Han spelar en sadistisk amerikansk president.
Förra veckan blev det också känt att den demokratiske senatorn och tidigare komikern Al Franken trakasserat en kvinnlig fotomodell och radiopratare vid namn Leeann Tweeden. I december 2006 var Franken och Tweeden båda underhållare på amerikanska militärbaser i Mellanöstern.
När Franken och Tweeden repeterade inför en sketch tvångskysste Franken henne. Under resan hem fotade Franken Tweeden då han tar, eller ser ut att ta, på hennes bröst utanpå hennes skottsäkra väst.
Senatens etikkommitté utreder ärendet. Franken har bett om ursäkt, och även tagits i försvar av kvinnliga kollegor.
Förra veckan lovade den republikanske talmannen Paul Ryan att all personal i kongressens båda kamrar ska genomgå obligatorisk utbildning i hur man förhindrar sexuella trakasserier. Ryan formulerade löftet efter en hearing där flera kvinnliga kongressledamöter vittnat om sexuella trakasserier, dock utan att nämna namn på misstänkta förövare. Ett brev undertecknat av drygt 1000 tidigare kvinnliga anställda i kongressen betonar också behovet av en säkrare arbetsvardag för kvinnor på Capitol Hill.
Frågan är om Metoo-kampanjen når Donald Trump.
Masha Gessen, känd ryskamerikansk journalist som skrivit om metoo i tidskriften The New Yorker, säger till DN att vågen av vittnesmål delvis är resultat av frustrationen över Trump.

– Om vi inte kan konfrontera det som uppenbarligen pågår i Vita huset, så måste vi separera oss ifrån det på något annat sätt. Inget tyder på att den här vågen av vittnesmål är på väg att ta slut, säger Masha Gessen.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

"Fakta. Metoo
Den 5 oktober rapporterade New York Times att en mängd kvinnor anklagar Hollywood-producenten Harvey Weinstein för sexuella trakasserier som pågått i decennier. Weinstein utreds nu för olika övergrepp, däribland flera fall av våldtäkt.
”Om alla kvinnor som har blivit sexuellt trakasserade skriver ’jag också’ som status, kanske människor kan förstå omfattningen av problemet”, skrev skådespelaren Alyssa Milano på Twitter den 15 oktober, och ett drygt dygn senare exploderade #metoo även i svenska sociala medier.
Under hashtaggen vittnar kända och okända kvinnor om sexuella trakasserier och övergrepp, och både i Sverige och utomlands har kända profiler fått lämna sina jobb efter anklagelser om sexuella trakasserier mot kvinnor. TT "

DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017

" Växande protester mot slavhandeln i Libyen

Trycket ökar på det internationella samfundet att göra något åt slavhandel och andra människorättsbrott som florerar i det laglösa Libyen. Nu kräver Frankrike att frågan snarast tas upp i FN:s säkerhetsråd.

För en och halv vecka presenterade den amerikanska nyhetskanalen CNN ett filmat inslag från en regelrätt slavmarknad på den libyska landsbygden. Den kvinnliga reportern Nima Elbagir, som har sudanesisk bakgrund, kunde med hjälp av dold kamera dokumentera en auktion där unga män från Västafrika, som kommit till Libyen med hoppet att kunna ta sig vidare till Europa, behandlas som boskap och säljs som slavar för motsvarande 3 000 kronor.
Uppgifterna om slavhandel i spåren av immigrationsvågen till Libyen är inget nytt. De första rapporterna kom för snart tre år sedan. Men krassheten och grymheten i tv-inslaget var vad som behövdes för att väcka världsopinionen.
De senaste veckorna har omfattande protester hållits utanför flera av Libyens ambassader i både Europa och Afrika. På lördag hålls en manifestation mot slavhandeln på Sergels torg i Stockholm.
Afrikanska unionen kräver att den libyska regeringen agerar.
Häromdagen fördömde FN:s generalsekretare António Guterres slavhandeln och kallade verksamheten ”de mest avskyvärda kränkningarna mot mänskliga rättigheter”. På onsdagen begärde Frankrike, permanent medlem i FN:s säkerhetsråd, att rådet extrainkallas för att diskutera människohandeln i Libyen.

Libyens regering har sagt att den gett den byrå som bekämpar brott mot immigranter i uppdrag att kartlägga och stoppa slavhandeln. Problemet är att regeringen har mycket lite att sätta emot de mäktiga klaner och karteller som kontrollerar migranttrafiken, en verksamhet som är oerhört lönsam för de förbrytare som är involverade. Smugglarna tar ofta betalt av migranterna i flera led. Först en summa för att bekosta båttransporten över Europa. Sedan bryts löftet om transporten och immigranterna kvarhålls mot sin vilja, och deras anhöriga i hemlandet tvingas betala för dem. Men smugglarna behåller lösesumman och struntar i frigivningen. I stället säljs immigranterna som slavar, eller pressas till olika slags tvångsarbeten.
I februari i år ändrade EU sin flyktingpolitik mot Libyen. Antalet migranter som tar sig från Libyen över Medelhavet till Europa har minskat drastiskt. Hittills i år har 114 000 migranter tagit sig båtvägen till Italien från Libyen, jämfört med drygt 180 000 under hela förra året. Antalet drunkningsdöda efter båthaverier har nästan halverats, från 5 143 under förra året till dryga 2 900 hittills i år (siffrorna från den FN-relaterade migrantorganisationen IOM).
Anledningen är att EU:s medlemsstater stärkt Libyens kustbevakning för att hindra flyktingbåtarna att nå internationellt vatten. Ambitionen är att de flyktingar som skickas tillbaka till Libyen ska få hjälp att återvända till sina hemländer. De flyktingar som är på väg till Libyen från afrikanska grannstater som Niger och Tchad ska söka visum till Europa vid så kallade ”hot spots” som upprättas vid gränspassagerna. Men systemet har fått hård kritik för att vara inhumant. De läger som libyska myndigheter upprättat beskrivs av europeiska observatörer som överbefolkade fångkolonier där flyktingarna utnyttjas och torteras.
Till kritikerna hör FN:s människorättsansvarige, jordaniern Zeid Raad al-Hussein. Han säger att återsändandet av flyktingar/migranter till Libyen är ett brott mot internationella avtal och att det finns tydliga bevis på att de libyska myndigheterna inte kan eller vill garantera migranternas säkerhet.
IOM beräknar att det finns mellan 700 000 och 1 000 000 flyktingar eller migranter i Libyen, varav bara en liten bråkdel är registrerade som flyktingar av FN. I gruppen finns både människor som flyr från konflikter och förföljelse i hemlandet och sådana som flyr svält och fattigdom.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

" Fakta. Kaos och krig
Efter envåldshärskaren Muammar Khaddafis fall hösten 2011 har Libyen dragits in i kaos och inbördeskrig. För närvarande försöker FN ena två rivaliserande fraktioner, dels den internationellt erkända regeringen under Fayez al-Serraj, dels generalen och krigsherren Khalifa Hifter som har ett militärt överläge. Dessutom finns en påtaglig närvaro av lokala miliser och jihadistiska terrorgrupperingar, som IS. "

DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017

" Stridsvagnar på gatorna efter politisk toppstrid

Analys. Gatorna i rebellkontrollerade Luhansk i östra Ukraina patrullerades på torsdagen av stridsvagnar och beväpnade män i stridsmundering för tredje dagen i rad. Utbrytarregionens ledare Igor Plotinskij har flytt till Ryssland och fler konflikter är att vänta.

Bilder som kablades ut från Luhansk i går visar hur stridsvagnar kör omkring i centrum och hur beväpnade män patrullerar gatorna. I själva verket var detta bara resultatet av en inbördes konflikt mellan två personer: den så kallade presidenten Igor Plotnitskij och hans så kallade inrikesminister Igor Kornet.

Konflikten har pågått en längre tid och kulminerade för några dagar sedan när Plotnitskij avskedade Kornet. Denne gick till motattack och kallade in förstärkning från Donetsk. Snart kablades dramatiska bilder med stridsvagnar och beväpnade män på gatorna ut. Det var Donetskledaren Aleksandr Zachartjenkos elittrupper – som inte kan få sin utrustning eller skolning av någon annan än Ryssland. Mycket tyder alltså på att Ryssland valde att backa upp Kornet i den här konflikten.

Med jämna mellanrum uppstår den här sortens konflikter i de så kallade Luhansk- (LNR) och Donetskrepublikerna (DNR). De löses nästan alltid med våld. Så går det till i banditstyren.

I går gick Novaja Gazeta ut med att Plotnitskij flytt fältet. Han lämnade staden och ska nu befinna sig i Ryssland. I sitt följe hade han sin högra hand Irina Teitsman och chefen för den lokala tv-kanalen, Anastatsija Sjurkajeva.

Igor Kornet anklagar samtliga för att vara ukrainska spioner, ett exempel på klassisk sovjetretorik. Man letar efter fiender, man svartmålar, diskrediterar och undergräver. Sättet som Donetsk och Luhansk i dag styrs på liknar ett Sovjetunionen i miniatyr, med politbyrån utbytt mot maffia.

I praktiken handlar konflikterna mellan de olika styrande klickarna nästan alltid om kontroll – över business, beväpnade grupperingar och framför allt olika lukrativa sätt att göra sig rik på. Korruptionen i de så kallade LNR och DNR är på en nivå som trotsar all beskrivning.

De bägge utbrytarområdena hålls under armarna av Ryssland. Alla pensioner och statsanställdas löner betalas ut i rubel och det är rysk militär utrustning som används i kampen mot den ukrainska armén. Ledarna är inte demokratiskt valda utan utsedda med ryska underrättelsetjänsten FSB:s godkännande. De saknar ett folkligt mandat och betraktar själva uppdraget som ett sätt att skaffa sig personliga fördelar.

Någon stabilitet under sådana förhållanden är inte att tänka på. Den här sortens konflikter kommer att dyka upp i Luhansk och Donetsk med jämna mellanrum.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017

" Rohingyer ska få återvända

Över 600 000 muslimska rohingyer, som flytt från Burma till grannlandet Bangladesh sedan i slutet av augusti, ska börja återvända, enligt ett avtal mellan de båda länderna. DN:s Torbjörn Petersson svarar på tre frågor om avtalet och om sannolikheten för att det kan uppfyllas.

1 Vad innebär avtalet som just undertecknats i Burmas huvudstad Naypyidaw?
– Några detaljer om överenskommelsen har inte gjorts offentliga och det är därför svårt att veta vad länderna egentligen kommit överens om. Men från Bangladesh sida sägs att avtalet innebär ”ett första steg”. Burma har sagt sig vara redo att ta emot flyktingarna så snart som möjligt. Men eftersom rohingyer i Burma inte räknas till någon av landets 135 etniska folkgrupper och ofta saknar id-kort är det oklart vilka av dem – alla eller bara vissa – som är välkomna att återvända.
– En annan fråga gäller om Burma verkligen kan garantera säkerheten för rohingyer som flyttar tillbaka.

2 Mord, våldtäkter och brända byar tvingade dem att fly, enligt vittnesmål från många flyktingar i Bangladesh. Har den burmesiska militären nu erkänt brotten som begåtts?
– Nej, inte alls. Tvärtom fortsätter den burmesiska armén att förneka anklagelserna. Senast i förra veckan försökte den rentvå sig. Militärbefäl har tidigare sagt att de endast varit ute efter att jaga terrorister. Men resultatet: 600 000 flyende invånare och deras berättelser pekar i en helt annan riktning. FN har talat om ett skolboksexempel på etnisk rensning. Människorättsorganisationer om att brott mot mänskligheten har begåtts. Amnesty International kallar militärens förnekande ett försök till bortförklaringar.

3 Varför enas Bangladesh och Burma om avtalet just nu?
– Troligen för att båda länderna står under press – Bangladesh vill inte att flyktinglägren i landet blir permanenta. Men störst är pressen på Burma och den tidigare frihetskämpen Aung San Suu Kyi, som numera i praktiken är landets högsta ledare. Kritiken från omvärlden har bara vuxit i takt med att hon inte velat fördöma den burmesiska militärens grymheter. När till och med USA:s utrikesminister Rex Tillerson nu talar om etnisk rensning och ställer krav på att ansvar utkrävs inser både Suu Kyi och Burmas generaler att det är hög tid att agera. Att öppna dörrarna för att flyktingarna kan återvända, hoppas de sannolikt ska leda till lugn och ro igen.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

Artiklarna 25 november - 3 december 2017 har på försök inordnats under följande rubriker:

Världen
USA
Övriga Amerika
Europa
Ryssland
Mellanöstern och Nordafrika
Övriga Afrika
Övriga Asien
Australien, Oceanien, Världshaven, Polarområdena och Rymden

Detta medför extra arbete men tycks inte göra det lättare att förstå de utrikes förhållandena.

Världen

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

"Så skriver vi historia

Den australiska nyhetskanalen SBS ringde i veckan upp den svenska jämställdhetsministern Åsa Regnér för att ställa en fråga: ”Vad är det som gör Sverige så speciellt?”. Det var inte ett resereportage, en guide till norrsken och ishotell. Nej, reportern undrade varför Metoo fått ett sådant oerhört genomslag i Sverige. Vad utmärker det lilla landet i norr?

Kampanjen Metoo, rörelsen som startade efter avslöjandena om Hollywoodproducenten Harvey Weinsteins sexuella övergrepp, har gjort avtryck i hela världen. Men styrkan och omfattningen varierar. I våra grannländer, visar en sammanfattning av DN (24/11), har intresset till exempel varit betydligt svalare än i Sverige.

I Finland och Danmark har visserligen några offentliga personer blivit uthängda och tvingats lämna sina uppdrag, men mer än så har det knappast varit. I Norge har det lett till en något bredare diskussion, där flera medieprofiler har pekats ut som förövare och skådespelare gått samman i ett offentligt upprop.

Men ekot av Metoo når inte bara till Skandinavien. I Italien har kampanjen eldat på en diskussion om de våldsbrott som män utsätter kvinnor för. Även fotbollsvärlden skakar i grundvalarna efter att kvinnor trätt fram och vittnat om trakasserier och övergrepp.

I Frankrike är språket hårdare, snärtigare. Deras version av Metoo går under benämningen ”tjalla på din gris”, och precis som namnet antyder har det framför allt handlat om att peka ut gärningsmän. Men den offentliga diskussionen har ändå varit bredare än så: Bland annat har debatten handlat om varför så få anmälningar leder till åtal.

I Storbritannien har vågorna slagit in med än större kraft, rakt in i maktens korridorer. Försvarsministern Michael Fallon avgick i början av november efter anklagelser om sexuella övergrepp och närmanden mot en journalist. En lista har dessutom cirkulerat där ett 40-tal män pekas ut, varav flera ministrar.

Men premiärminister Theresa May har ändå stått stadigt i stormen. I en intervju med DN (17/11) säger hon: ”Jag har varit absolut tydlig med att det inte finns plats för den här typen av beteende någonstans i samhället.” Och fortsätter med att hylla kvinnorna som nu vågar anmäla: ”Jag applåderar modet hos dem som nu träder fram och talar ut.”

Även i USA skakar marken. Just nu har 34 mäktiga män, utöver Harvey Weinstein, hängts ut offentligt efter anklagelser om övergrepp och trakasserier. Dit räknas bland andra skådespelaren Kevin Spacey, känd från det politiska dramat ”House of cards”. Men det är inte bara de som ska gestalta maktens män som hänger löst. Flera amerikanska politiker har under de senaste veckorna pekats ut som förövare.

Det är som DN:s korrespondent Björn af Kleen konstaterar: Metoo tar sig allt längre in i Vita huset. I veckan utlovade republikanen Paul Ryan en obligatorisk utbildning för alla i kongressen för att förhindra sexuella trakasserier. Men samtidigt kvarstår anklagelserna mot självaste presidenten – från 13 kvinnor.

Trots att Metoo fortsätter att eka i världen är det alltså till en svensk minister som den australiska reportern ringer. Hon vill veta varför tusentals kvinnor i bransch efter bransch nu går samman i offentliga upprop. Det är inte bara en liten skakning i fundamentet, utan hela marken som rämnar i det som av många kallas för en revolution.

”Vi är väldigt medvetna om att jämställdhet är viktigt. Kvinnor är medvetna om sina rättigheter och de har fått nog av situationen”, svarar Regnér. Och visst har hon rätt i att jämställdheten, där Sverige placerar sig på femteplats bland världens länder, en viktig förklaring. Med kvinnors allt starkare ställning, inte minst på arbetsplatserna, har toleransen för att utsättas för diskriminering minskat. Det som har pyrt länge tog eld i samband med Metoo.

Därtill har kvinnokampen i Sverige historiskt bedrivits i vågor. Från strid för rösträtt och utbildning vid sekelskiftet, till segrar som barnomsorg och särbeskattning under 1960- och 70-talen. Det finns en tradition i Sverige, som lever kvar än i dag, av kvinnor som når en punkt där de säger ”nu är det nog” och sedan organiserar sig för att driva igenom förändring.

Att Sverige är relativt jämställt, och att vi uppfattar oss så, gör Metoos stora genomslag möjligt. Det, tillsammans med kvinnor som vet hur man bäst slåss sida vid sida, är vad som skriver historia.

DN 25/11 2017 "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

"Johan Croneman: Barn säljs som slavar och vi stänger gränserna och somnar om

Dagens tv-reportage skänker ingen ro. Människor flyr och säljs som boskap. Vad kan vi göra?

Svenska folket sover allt sämre, vi knaprar insomningstabletter som aldrig förr – jag är rätt övertygad om att det är värst under natten mellan söndag och måndag. Vi känner ruelse efter helgens utsvävningar, oro inför veckans alla måsten. Som grädde på moset serverar SVT sin söndagsdokumentär, en utblick i världen som dessutom nästan alltid ställer oss frågan, oavsett ämne: Har vi verkligen rätt fokus nu?

Den danska dokumentären ”Människosmugglarna” (SVT2, 22.00) skänkte ingen ro, ett närgånget reportage om hur framför allt turkiska smugglare tänker och fungerar, men som också indirekt tog upp skuldfrågan: Vem, vilka, bär störst skuld till den här smutsiga byken?

En italiensk åklagare lekte EU:s grindvakt, men spelade mest Allan och hävdade att frågan löstes bäst med att smugglarkungarna greps (av honom) och sattes i fängelse. Han hade precis gripit och åtalat ”Generalen”, som förmodligen, visade det sig, dock bara råkade ha samma namn som den riktiga banditen. Ahmed hit och Ahmed dit, inte lätt att veta.

Vi upplever den största globala flyktingkatastrofen sedan andra världskriget, människor flyr krig, svält, naturkatastrofer – och vi säger oss givetvis inte kunna ta ansvar för exakt allt jordiskt helvete. Vi

stängde dörren till Europa, kastade nyckeln – att flyktingarna blir allt mer desperata, betalar vem som helst för att få hjälp att emigrera från helvetet, drunknar och dränks utmed våra kuster, ja, är det verkligen vårt ansvar?

När den danska dokumentären flyttade från Turkiet till Nordafrika övergick smugglandet i slavhandel. Mitt framför ögonen på kameran säljs två kvinnor som inte har tillräckligt med pengar för att komma till Europa. Mannen som köper skall tvinga kvinnorna till prostitution. Han har ju sin profit att tänka på.

Just slavhandeln har i veckan stört ett småslumrande väst efter det att amerikanska CNN avslöjat regelrätta auktioner i framför allt Libyen. Europa betalar miljardsummor till de nordafrikanska länderna för att man lokalt skall hindra flyktingströmmen (inte sällan är det omdirigerade biståndspengar som går till att rusta upp kustbevakningen), resultatet är tiotusentals afrikaner som sitter fast i flyktingläger som saknar allt: tak över huvudet, mat, el, vatten – det är bara för dessa moderna människohandlare att åka och hämta folk till slavauktionerna.

Enligt CNN gick ett bra exemplar för 6 000–7 000 kronor. Söndagskvällens mest chockerande tv var kanske ändå Stefan Åsbergs Aktuelltreportage från Bangladesh där ligorna dammsuger flyktingströmmen av rohingyas från Burma, särskilt på barn under sex år; de är lätta att lura med sig, och lätta att sälja, marknaden är stor i Mellanöstern, berättade smugglare som Stefan Åsberg pratat med. Tyvärr fick vi inget svar på vilka de vidriga köparna är.

Det är rätt otroligt att vi avsvär oss allt ansvar, hela den europeiska högervågen, stora delar av SD:s lavinartade framgångar, grundar sig just på den undanflykten: Den skall befria oss från varje tanke på kollektivt, politiskt eller personligt ansvar.

Att vi plundrat, skövlat och bestulit flyktingarnas hemländer under åtminstone 200–300 år är ju inget som vi kan ställas inför skranket för nu, här, i dag?! Har vi kanske byggt delar av vårt välstånd på deras bekostnad? De är kanske här för att göra upp den springnotan nu? Det där vill vi nog inte veta så mycket mer av, just nu. Bäst är om man bara kunde få vända på sig och somna om. Det är en dag i morgon också.

Johan Croneman johancroneman@gmail.com "

Mobil datatrafik efter användningsområde (Exabytes*)
*Exabyte är en måttenhet för datamängd och står för en triljon byte.
Video
Sociala nätverk
Audio
Övrigt
Surf
2017
14 Exabytes per månad
55% video
2023
110 Exabytes per månad
75% video
Så mycket kommer mobiltrafiken att öka till år 2023 per användningsområde
(Procent)
Fildelning 20
Surf 21
Nedladdning 31
Ljud 32
Sociala nätverk 34
Video 48
Genombrott för 5G på tre kontinenter
Mobilabonnemang per region och teknologi
Källa: Ericsson Mobility Report Grafik: Maria Westholm
(procent)
Regionsindelningen är ungefärlig
5G
4G
3G
Övrigt
Nord-amerika
Latin amerika-
Väst-europa
Central- och öst-europa
Mellan-östern och Afrika
Indien
Nordost-asien
Sydost-asien och oceanien
2017
2023
100
80
60
40
20
0

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

"USA tar täten när 5G-nätet byggs ut

Mobiltillverkarna kommer med en uppsjö smarta mobiler till lägre priser samt billiga abonnemang för kunderna världen över, visar en ny rapport. Och 2023 kommer det att finnas en miljard 5G-abonnemang.

De böjda nackarna som stirrar ner i mobilen i bussen kommer bara att bli fler. Enligt telekomföretaget Ericssons nya Mobility Report kommer nästan ytterligare en miljard människor, totalt 6,2 miljarder, att ha minst ett mobilabonnemang vardera vid utgången av 2023. Redan i år kommer 4G-tekniken, som framför allt gör det möjligt att se på video i mobilen, att bli störst i världen.

– Det beror bland annat på att smarta mobilerna snabbt fler och billigare i till exempel länder som Kina. Dessutom byggs 4G-näten ut och många konsumenter går från 2G direkt till 4G, säger Patrik Cerwall chef för strategisk marknadsföring på affärsenheten Nätverk. I Indien, har en ny operatör etablerat sig genom att under en period erbjuda obegränsat med telefoni och data i sina abonnemang.

– Det blev en enorm tillväxt på abonnemang. På mindre än ett år lyckades operatören få över 100 miljoner nya abonnemang, alla inom 4G.

Ericsson spår att 4G-abonnemangen fortsätter att öka och runt 2021–2022 tar tillväxten fart för 5G-abonnemang. 2023 kommer det att finnas en miljard 5G-abonnemang, enligt rapporten.

– Fram mot slutet av perioden kommer 4G och 5G dominera, men det är klar att det kommer även att finnas kvar ställen där man bara har en 2G eller 3G-telefon, säger Patrik Cerwall.

Bengt Nordström, vd för konsultbolaget Northstream, tror att Ericssons prognos om en miljard 5G-abonnemang 2023 kan slå in.
– Bestämmer sig Apple och Samsung för att lägga in 5G som standard i telefonerna slår det igenom. Tillsammans tillverkar de runt en halv miljard mobiler årligen, säger han.

Med 4G har framför allt videotittandet ökat i mobilerna och därmed datatrafiken.

– Video förändras över tiden. Förut såg vi hur fler tittade på Netflix och Youtube under längre tider. Fram emot 2023 tror vi att nya saker slår, som augmented reality och virtual reality, säger Cerwall. Augmented reality, AR, brukar på svensk översättas till förstärkt verklighet. Virtual reality, VR, är virtuell verklighet. VR-glasögon var för övrigt årets julklapp 2016.

Patrik Cerwall tror att den förstärkta verkligheten med AR, då extra information finns på till exempel en mobilskärm, kan få genomslag vid till exempel sportevenemang eller musikfestivaler.

– Det blir fler arenor som är uppkopplade med den nya tekniken och det kommer att testas en hel del nya saker i samband med kommande OS.

Vad finns det som kan kullkasta prognosen?

– Det finns en osäkerhet i hur mobilmarknaden som sådan stödjer tillväxten. Vilka dataplaner kommer operatörerna att ha? Blir det obegränsat?

Ericsson spår att datatrafik fortsätter att öka kraftigt. I Nordamerika, den region som toppar listan, slukar varje mobil i snitt 7,1 gigabyte per månad redan i slutet av detta år. 2023 kommer siffran att vara 48 gigabyte. En förklaring att 5G slår igenom tidigare i Nordamerika är att operatörerna där har högre lönsamhet och har sett att investeringar betalar sig. Operatörerna i Europa har inte fått ökade intäkter, trots att de investerat för att klara ökad datatrafik.

– Amerikanska kunder betalar mer än europeiska gör. Då vågar operatörerna i USA investera mer i ny teknik, säger Bengt Nordström. I USA har två–tre stora operatörer länge dominerat marknaden, medan i Europa finns det oftast minst tre operatörer i varje land.

Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

"Lista över skatteparadis väntas bli kort

EU:s svarta lista över skatteparadis riskerar bli svag eller till och med tom, befarar Oxfam. Exempelvis ingår inte de EU-länder som pekats ut som paradis. Finansminister Magdalena Andersson hoppas på en väl avvägd lista.

Efter Panama- och Paradisläckan har EU:s arbete med en svart lista över skatteparadis fått förnyad fart. På tisdag förväntas EU:s finansministrar besluta om listan.

Men risken är att listan blir väldigt svag eller till och med tom, varnar den ideella organisationen Oxfam. Här kommer exempelvis inte de fyra EU-länderna Nederländerna, Irland, Luxemburg och Malta att ingå. Det borde de, enligt Oxfam, om man ska följa de kriterier som EU har satt upp för att identifiera skatteparadis: transparens, rättvis beskattning och deltagande i internationella forum om skatt.

– Om EU använde sina egna kriterier så borde de hamna på listan, säger Robert Höglund, kommunikationschef på Oxfam i Sverige. Finansminister Magdalena Andersson konstaterar att alla EU-länder lever upp till två av tre kriterier.

– Vad gäller de EU-länder som inte lever upp till det tredje kriteriet så hanteras det i EU:s så kallade uppförandekodgrupp där man diskuterar aggressiva skatteregimer. Det som är bra är att diskussionen om listan har gjort att arbetet i den gruppen har tagit fart på ett sätt som det kanske inte hade gjort annars.

Även bortsett EU-ländernas frånvaro befarar Oxfam en tunn lista. Den schweiziska regeringen förklarade exempelvis efter ett möte med EU:s finansministrar att man inte väntar sig att landet hamnar på svarta listan.

När Oxfam använder EU:s kriterier kommer man fram till att 35 länder borde svartlistas, EU-länderna borträknat.

– Men vi befarar att det blir färre, säger Robert Höglund.
Han hoppas ändå att listan blir mer omfattande än den som OECD släppte i juni. Där ingår ett land, Trinidad och Tobago. Han betonar också att EU tar ett sort steg framåt bara genom att göra en lista.
Magdalena Andersson hoppas att listan leder till att länder anpassar sig till dess krav.

– Syftet med listan är att länder ska anpassa sig till de krav som finns där. Jag hoppas att vi kommer överens om en väl avvägd lista, är tydliga med vilka kriterier vi har och gör en saklig bedömning utifrån dem.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" OECD spår starkare global uppgång

Världsekonomin går starkare än för ett halvår sedan, visar en ny prognos från internationella samarbetsorganisationen OECD. Detta gäller särskilt för OECD-länderna, däribland Sverige.

Tillväxten i globala ekonomin är nu den snabbaste sedan 2010. Enligt OECD är utsikterna också gynnsamma för de närmaste åren.

Den nya prognosen från OECD innebär att världsekonomin ska växa med 3,6 procent i år, 3,7 procent under 2018 och 3,6 procent under 2019. Det innebär en mindre uppjustering jämfört med föregående bedömningen som kom i juni.

Trots detta är uppgången i världsekonomin inte särskilt stark, historiskt sett. Under decennierna före finanskrisen 2008–2009 var den globala tillväxten snabbare. Skillnaden är särskilt påtaglig i OECD-länder som USA och Japan, liksom i tillväxtländer som Kina och Ryssland.

OECD:s chefsekonom Catherine Mann efterlyser mer privata investeringar som kan leda till ökad produktivitet och lägga grunden för en mer långsiktigt robust utveckling. Hon uttrycker oro för den ökade skuldsättningen i många länder och menar att motåtgärder behövs.

Men än så länge handlar det om en delvis skulddriven konjunkturuppgång där fler länder ligger i fas än tidigare. Detta gäller särskilt för OECD-länderna som nu väntas få en BNP-ökning på 2,4 procent både i år och nästa år, med sedan en viss avmattning under 2019.
Euroländerna väntas toppa med 2,4 procent under 2017, medan USA når upp till 2,5 procent under 2018. För Storbritannien spås däremot en avtagande tillväxt under hela prognosperioden.

Sverige får en rejäl uppjustering av tillväxten, jämfört med för ett halvår sedan. Nu väntas BNP-ökningen bli 3,1 procent i år och 2,8 procent under nästa år, innan den mattar av till 2,3 procent under 2019. OECD välkomnar den svenska utvecklingen, även om man betonar att en expansiv ekonomisk politik under pågående högkonjunktur gör sitt till. De bekymmer som man framför gäller den överhettade bostadsmarknaden, där minskade ränteavdrag och ökad fastighetsskatt efterlyses.

Tillväxtländerna utanför OECD-området väntas däremot få en likartad utveckling som vad OECD räknar med för ett halvår sedan. Det betyder att deras BNP-tillväxt toppar under 2018 med genomsnittligt 4,9 procent.

Kina beräknas få något avtagande tillväxt, men den håller sig ovanför 6 procent. Indien går däremot starkare, utöver en svacka under 2017, och får en BNP-ökning på cirka 7 procent. Brasilien och Ryssland har lämnat de senaste årens recession bakom sig och får nu positiva – men inte särskilt höga – tillväxtsiffror.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

"Fakta. OECD
OECD är en samarbetsorganisation som upprättades 1948. Till dess uppgifter hör numera att göra ekonomiska prognoser liksom undersökningar av bland annat utbildning samt att motverka global skatteflykt.

OECD har 35 medlemsländer, varav de flesta i Europa. Andra som ingår är Chile, Israel, Japan, Kanada, Mexiko, Nya Zeeland, Sydkorea och USA. "

USA

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

"Rusta er för Trumps handelskrig

Under sitt första år hade USA:s president fullt upp med andra problem. Men raden av misslyckanden ökar bara risken för handelskrig under 2018.

Är den amerikanske presidenten Donald Trump vad maoisterna brukade kalla en papperstiger, eller ska hans stöddiga hot tas på allvar? Den frågan har känts särskilt bekymmersam när det gäller problemet med Nordkoreas kärnvapen. Men efter Trumps tämligen försonliga tolvdagarsturné i Asien har fruktan för en konflikt på den koreanska halvön avtagit något.

Ändå har samma turné visat på ett annat hot, som världen har alla skäl att ta på allvar. Under det andra året av hans presidentskap lär Trumps administration sikta in sig på handeln, vilket innebär att risken för fler handelskrig kommer att öka avsevärt.

Detta politikområde är ett av få där han kan sägas ha en ideologi. ”Logiken” i den säger att handelsunderskott är bevis på orättvist agerande hos andra länder och alltså bör bemötas hårdfört och beslutsamt.

Dessutom har Trump ett starkt politiskt intresse av att bibehålla sina basväljares stöd. Näst efter Twitter är Trumps retorik i fråga om handel hans kraftfullaste vapen. Det är aldrig för tidigt för att börja förbereda ett omval 2020.

Hittills har Trump varit villig att ligga lågt i fråga om handeln tills Republikanernas planerade skattereform har tagit sig igenom kongressen. Han vill inte riskera att förstöra sin och sitt partis sista chans att säkra en lagstiftningsseger detta år. När skattefrågan är avklarad – och särskilt om den blir ett skändligt misslyckande på samma sätt som republikanernas sjukförsäkringsreform tidigare detta år – kommer Trump att vilja visa att han menar allvar med det han sa om handeln.

Somliga i Trumps regering kan tänkas avvisa försök att tillämpa slagordet ”Amerika först” på de frågor som de ansvarar för. Men det är ett faktum att handelsministern Wilbur Ross, handelsrepresentanten Robert Lighthizer och chefen för nationella handelsrådet Peter Navarro alla har samma syn som Trump.

De är ense om att USA:s stora bilaterala handelsunderskott gentemot länder som Kina, Japan, Tyskland och Mexiko är bevis för att USA blir lurat av sina konkurrenter. Trump och hans rådgivare tror att de genom att minska eller till och med eliminera de underskotten kan skapa välbetalda jobb för amerikanska arbetare.

Trump klargjorde sin syn på detta i ett tal vid samarbetsorganisationen Apecs toppmöte i Da Nang i Vietnam den 10 november. ”Vi tänker inte låta någon utnyttja USA längre”, sa han. ”Jag önskar att tidigare administrationer i mitt land hade sett vad som hände och gjort något åt det. Det gjorde de inte, men det ska jag göra.”

Men vilka konkreta åtgärder kommer Trump att faktiskt vidta? Hittills har han tagit USA ut ur frihandelsavtalet TPP – vilket hans valmotståndare Hillary Clinton också hade lovat att göra – och inlett förhandlingar med Mexiko och Kanada om att uppdatera det nordamerikanska frihandelsavtalet Nafta, som president Bill Clinton skrev under 1994.

Detta är småsaker. Men nästa år kan Trump förväntas gå från retorik till handling på två större fronter. Den första är Kina, som Trump har pekat ut som det land som mest av alla utnyttjar USA inom handeln.

Om inte dödläget i fråga om Nordkorea trappas upp på ett kritiskt sätt, kommer han antagligen att inleda antidumpningsåtgärder mot kinesiska industrier – särskilt stålindustrin – som anses sälja sina varor till underpris. Och han kommer troligen att på bred front attackera kinesiska brott mot immaterialrätten.

Sådana åtgärder kommer nästan säkert att utlösa vedergällning. Kina anser sig under Trump-eran vara starkare än någonsin, och enligt de kinesiska kadrerna skulle det vara ett tecken på svaghet att inte reagera kraftfullt.

Trumps andra huvudfront är världshandelsorganisationen WTO, som USA bidrog till att inrätta i början av 1990-talet som efterföljare till efterkrigstidens Gatt-avtal. Lighthizer har offentligt beskrivit WTO:s tvistlösningssystem som skadligt för USA. Och Trumps administration blockerar redan utnämnandet av nya domare i WTO:s

skiljedomsjuryer. Om man fortsätter med samma politik kommer hela WTO:s tvistlösningssystem att bli lamslaget inom några månader. Med WTO i praktiken ute ur bilden kommer USA att lansera ett nytt initiativ där man ingår bilaterala avtal – en metodik som Trump förespråkade i sitt Apec-tal. Med tanke på att USA förblir en viktig marknad för de flesta exportörer kommer ett sådant initiativ att ha avsevärd tyngd.

I synnerhet asiatiska och europeiska länder bör bereda sig på det värsta genom att förhandla fram egna handelsavtal med varandra för att på så sätt förekomma amerikansk merkantilism. Att ta initiativet till att stärka handelsförbindelserna och andra kommersiella kontakter är ju det bästa sättet att stå emot ett handelskrig.

Genom att återuppliva TPP utan USA:s medverkan är Japan och andra länder i Stillahavsregionen redan på rätt spår. Men om ett Trumpskt handelskrig står för dörren, kommer de – och andra länder – att behöva anstränga sig betydligt mer i det avseendet.

Bill Emmott f d chefredaktör för The Economist.
Översättning: Mats Dannewitz Linder "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

"Metoo utnyttjades i försök att lura Washington Post

En grupp okända högerpopulistiska aktivister försökte sätta dit Washington Posts journalister i en ambitiös kupp. Men kuppförsöket avslöjades.

Nu riktas hård kritik mot aktivisterna, som har en lång bakgrund av klumpiga attacker på nyhetsmedier och politiska institutioner.

I förra veckan fick dagstidningen Washington Posts redaktion besök av en kvinna som hävdade att hon hade exklusiva, skandalösa uppgifter om Roy Moore, en republikan som ställer upp i valet till senaten i Alabama. Moore har sedan tidigare anklagats för sexuella övergrepp och trakasserier av åtta olika kvinnor.

Men den här kvinnan var inte ett av Moores offer, utan en högerextrem aktivist som försökte bevisa att Washington Post ägnar sig åt ohederlig journalistik. Hon var där på uppdrag av Project Veritas, en organisation som drivs av den ökände högerextrema aktivisten James O'Keefe, som systematiskt försökt krossa nyhetsmedier och politiska organisationer. Målet var att bevisa att Washington Posts rapportering om Moore, och i förlängningen om republikanerna och Donald Trump, inte var seriös journalistik.

Men Washington Posts journalister anade oråd och lyckades avslöja kuppen, som var klumpigt utförd. Nu är det i stället O'Keefes cyniska kupp som blivit ämne för en skandal som diskuteras över hela landet.

Det här var inte överraskande för den som känner till James O'Keefe bakgrund som kontroversiell aktivist. Han fick sitt genombrott, om man kan kalla det så, 2009 när han lyckades avslöja till synes ohederlig verksamhet på välgörenhetsorganisationen Acorn, i kölvattnet av Barack Obamas valseger, då organisationen Acorn hade kopplingar till Demokraterna. O'Keefe spelade in en video med dold kamera som tycktes avslöja korruption och fiffel på organisationen.

När fallet kom upp i rätten visade det sig att videorna manipulerats på ett missvisande sätt. Inga felaktigheter bevisades, men mediernas nyhetsrapportering om Acorns påstådda fiffel skadade organisationen så allvarligt att den lades ner och tusentals socialarbetare i främst svarta storstadsområden i USA förlorade sina jobb.

Det gjorde O'Keefe till en omedelbar stjärna i den gryende högerpopulistiska rörelse som tog form efter Obamas valseger. Andrew Breitbart, som grundade den högerextrema sajten Breitbart, hyllade O'Keefe och påstod att han förtjänar det prestigefulla Pulitzer-priset.

När jag träffade O'Keefe på en konservativ konferens 2010 bemöttes han som en rockstjärna och talade öppet om ambitionerna att metodiskt krossa den amerikanska vänsterns institutioner. Problemet var att O'Keefes metoder sällan var genomtänkta. Hans världsbild präglades av udda konspirationsteorier, som formats under hans tid som högerextrem nationalist. På college hade han organiserat en vit makt-grupp för irländsk-amerikanska män, som enligt O'Keefe skulle fungera som en motpol till svarta och latinamerikanska rättighetsrörelser.

Hans initiativ resulterade i en stadig ström av floppar och amatörmässiga snedsteg. Vid ett tillfälle glömde han att lägga på telefonluren efter ett fejkat telefonsamtal, så att politikern på andra sidan kunde höra hans hemliga planer. Vid ett annat tillfälle glömde hans medarbetare en bandspelare på ett kontor de avlyssnat. O'Keefe greps även för olaga intrång efter att ha försökt avlyssna en demokratisk senator, utklädd till reparatör, och dömdes till böter och samhällstjänst.

Trots O'Keefes många misslyckanden fortsätter han kamma hem donationer från det konservativa etablissemanget i USA. Project Veritas har en budget på drygt två miljoner dollar och finansieras delvis av industrimagnaterna Charles och David Koch, två miljardärer som länge finansierat republikanernas kampanjer. Project Veritas är även en av få organisationer som mottagit donationer från Donald Trumps välgörenhetsorganisation, Trump Foundation, som donerade 10 000 dollar våren 2015, precis då Trumps presidentkampanj rullade igång.

James O'Keefe har med andra ord gott om resurser för att fortsätta sin envisa kamp mot USA:s demokratiska institutioner, sannolikt med blandad framgång även i framtiden.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" Det här går inte att vänja sig vid

Senaste gången som Jayda Fransen greps av polisen var förra helgen. Hon är viceledare för den högerextrema gruppen Britain First, mångfaldigt anhållen, därtill dömd för brott, känd för att turnera kungariket runt och kasta dynga mot brittiska muslimer. Tidigare i höstas gästade hon ett radioprogram som brukar ha högläsning ur Hitlers ”Mein kampf”.

Och på onsdagen spreds tre av hennes senaste antimuslimska inlägg på Twitter av USA:s president Donald Trump.
Det värsta av allt? Att sådant inte längre väcker någon vidare bestörtning. Vi har vant oss vid presidentens utfall, grova glidningar och hans rubbade uppträdande inte minst i sociala medier. Även de senaste galenskaperna är gårdagens nyheter. Samtidigt har vi haft en så lång debatt om islamofobi – här och i Europa – att hela ämnet numera kan kännas aningen uttröttande. Reflexerna har mattats.
Trump kommer säkert med någon undanflykt. Han visste väl inte vilken sorts figur Jayda Fransen var när han tryckte på knappen (tre gånger). En usel ursäkt, när innehållet i hennes inlägg dessutom är graverande i sig självt.
Det var filmklipp i kategorin ”mörkhåriga män gör förfärliga saker”, med tillhörande anklagelser riktade mot muslimer. Naturligtvis har varken skurkarna i Britain First eller USA:s president gjort sig mödan att undersöka materialets äkthet. Gärningsmännens ursprung och eventuella religiösa övertygelser är de egentligen inte intresserade av. Hatpropaganda är hatpropaganda även när den kommer från Vita huset. Trumps uttalanden efter den högerextrema marschen i Charlottesville var ett tidigare lågvattenmärke. Skadan var skedd, med han tvingades i alla fall sparka sin rådgivare Steve Bannon. Onsdagens inlägg på Twitter är sannolikt ändå de grövsta sedan han svors in. Det finns ingen att avskeda, förutom Trump själv.
Brittiska parlamentsledamöter har reagerat. Företrädare för regeringen i London måste också ställa frågan rakt ut: Varför ger presidenten stöd åt dömda extremister som försöker splittra och så hat i Storbritannien? Den som ser sig som USA:s närmsta vän kan inte tåla vilken skymf som helst.
När brittiska och europeiska muslimer attackeras av världens mäktigaste man förtjänar de att känna bergfast stöd från sina regeringar. Vi håller på att trubbas av. Det får aldrig ske.

Carl Johan von Seth
carljohan.vonseth@dn.se "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" Den nya missilen ett misslyckande för Trumps strategi

Kommentar. Donald Trump lovar nya sanktioner mot Nordkorea efter nya provskjutningar av en ballistisk missil. Men USA:s diplomatiska förhandlingsutrymme har begränsats av nedskärningar och kaos i utrikesdepartementet.

Enligt nordkoreanska nyhetssändningar har man nu kapacitet att nå hela det kontinentala USA med den typ av ballistiska robotar som avfyrades i veckan. Amerikanska försvarsexperter delar den uppfattningen. Förstasidan av Washington Post pryddes på onsdagen av en rubrik som förklarade att den amerikanska huvudstaden nu är inom räckhåll för Nordkoreas missiler.

I två månader har Nordkorea tagit en paus med provsprängningar av kärnladdningar och ballistiska robotar. Det kunde ses som ett tillfälligt framsteg för de sanktioner som FN införde i somras, såväl som den diplomatiska offensiv som världssamfundet riktat mot landet. Men den relativa stiltjen upphörde den här veckan, då Nordkorea skickade i väg en ny ballistisk robot över Japan. Roboten som skickades ut över Stilla havet var den mest avancerade de hittills testat, med en räckvidd på 13 000 kilometer, enligt säkerhetspolitiska experter i USA.

Upptrappningen i konflikten mellan USA och Nordkorea visar med andra ord inga tecken på att avta. USA:s försvarsminister Jim Mattis sade i ett uttalande på Vita huset att detta visar på Nordkoreas ”fortsatta försök att bygga kärnvapenrobotar som hotar världsfreden, den regionala freden och i synnerhet USA”.

Donald Trump utlovade på onsdagen nya omfattande sanktioner mot Nordkorea, efter samtal med Kinas president Xi Jinping och Japans premiärminister Shinzo Abe. Vid ett tal på Vita huset i veckan satt Trump vid sitt skrivbord, där han skrivit att han ”kommer att ta hand om det här” i svarta versaler. Trump har fått kritik för sin hantering av konflikten, då han besvarat Kim Jong-Uns provskjutningar med ilskna tirader på Twitter, där han gjort personangepp mot Nordkoreas president. Han har även lovat att ”fullkomligt förstöra” Nordkorea om det skulle behövas. Förra veckan förklarade Trump att Nordkorea på nytt ska listas som en regim som stöder terrorism, vilket upprörde Nordkoreas regering, som kallade Trumps beslut ”en seriös provokation”.

Samtidigt har USA:s utrikesdepartement skickat diplomater till Sydkorea, Japan och Kina, för mer sansade förhandlingar. Utrikesministern Rex Tillerson, som ska komma till Sverige i nästa vecka, har betonat att USA inte har några planer på att överge diplomatiska förhandlingar.

– Diplomatiska alternativ förblir tänkbara och öppna just nu. USA vill hitta en fredlig väg att stoppa Nordkoreas kärnvapen och aggressiva handlingar, sade Tillerson.

Problemet är att USA:s diplomatiska armada är kraftigt reducerad i dag. Det råder kris på utrikesdepartementet efter att Donald Trump tillträdde. Dels har Trump genomfört kraftiga nedskärningar i utrikesdepartementet, dels har många erfarna byråkrater lämnat sina poster i protest mot Trumps politik. USA saknar exempelvis en ambassadör i Sydkorea, samt flera nyckelpersoner för den östasiatiska regionen.

Att Nordkorea fortsätter testa ballistiska robotar betraktas som ett misslyckande för Trumps strategi hittills.

– Att de provskjuter ballistiska robotar som kan nå Washington DC handlar lika mycket om en psykologisk seger som ett tekniskt framsteg för Nordkorea. De kan nu ackompanjera den aggressiva retoriken med

direkta hot mot amerikanska städer, säger Kelsey Davenport, kärnvapenexpert på Arms Control Association, till Washington Post. Senatorn Ed Markey är en av många utrikespolitiska veteraner i Washington som kritiserat Trumps sätt att hantera konflikten. ”Det senaste missiltestet speglar Trump-administrationens misslyckanden med att utveckla en sammanhängande strategi”, skrev Markey i ett pressmeddelande i veckan.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" Trump spred islamfientliga filmer

USA. Den amerikanske presidenten Donald Trumps har spridit tre videoklipp från den brittiska organisationen Britain First, som sprider islamfientlig propaganda, på sitt Twitterkonto.

En av filmerna föreställer en grupp påstådda islamister som knuffar ner en tonårspojke från ett tak och misshandlar honom till döds. Gruppens vice ordförande Jayda Fransen hyllar Trump som själv inte har kommenterat inläggen.

TT "

DN FREDAG 1 DECEMBER 2017

" Uppgift: Presidenten ska sparka Tillerson

Washington. Att Rex Tillerson ska lämna utrikesministerposten är väntat. Kaos och nedskärningar har präglat utrikesdepartementet i Washington under året, men nu riskerar krisen att tillta mitt under den upptrappade konflikten med Nordkorea.

Enligt den amerikanska tidningen The New York Times planerar president Donald Trump att sparka honom. Det var känt sedan tidigare att Rex Tillerson och Donald Trump inte har kommit särskilt väl överens. Utrikesministern har internt kritiserat Trump och de två ledarna har olika politiska temperament. Tillerson delar inte heller Trumps syn på viktiga utrikespolitiska frågor, som kärnenergiavtalet med Iran eller klimatkrisen. Mike Pompeo, den nuvarande CIA-chefen som sägs vara Tillersons efterträdare, ligger ideologiskt närmare Trumps auktoritära högerpopulism.
Men utrikesdepartementet dementerar ryktena och Vita huset säger att inga förändringar i regeringen är planerade.
Nyheten om Tillerson kommer samtidigt som den utrikespolitiska krisen med Nordkorea. Att sätta igång personalpolitiska rockader under en kärnvapenkris tyder på kaos i utrikesdepartementet, som präglats av nedskärningar och avhopp under året.
Nordkoreas senaste provskjutningar sågs som ett långfinger mot USA, som trappat upp retoriken mot Pyongyang. Trumps strategi har varit motsägelsefull och ofta framstått som ogenomtänkt. Den ena dagen flyger utrikesminister Rex Tillerson och försvarsminister Jim Mattis till Seoul för att med behärskat tonläge försöka tämja konflikten. Nästa dag skickar Trump ut en nattlig tirad på Twitter där han kallar Kim Jong Un ”en ful hundvalp”.
I veckan väckte FN-ambassadören Nikki Haley starka reaktioner när hon under krismötet på FN:s säkerhetsråd lovade att ”fullkomligt förgöra” Nordkorea om så krävs. Trumps personangrepp och det hotfulla tonläget ser ut att ha trappat upp konflikten med Nordkorea.
Om Mike Pompeo tar över som utrikesminister tyder mycket på att den republikanska senatorn Tom Cotton blir ny CIA-chef. Cotton är en av få republikaner i Washington som gjort mer extrema politiska uttalanden än Trump själv.
Han vill riva upp Iran-avtalet, införa hårdare övervakning mot muslimer i USA och kraftigt minska den lagliga invandringen till USA, med en retorik som ofta flörtar med främlingsfientlig högerextremism. Cotton har även sagt att det enda problemet med Guantanamo-fängelset är att ”det är för många tomma sängar”. Vid flera tillfällen har han även försökt åtala och fängsla journalister för kritiska artiklar.
Uppgifterna om att Cotton är tilltänkt som ny CIA-chef möttes av omedelbar kritik från människorättsorganisationer.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN FREDAG 1 DECEMBER 2017

" Storsvindlare hade samarbete med regimen

– Det amerikanska rättssystemet är en teater som kontrolleras av Gülen-rörelsen! Det sade Turkiets vice premiärminister Bekir Bozdag på torsdagen, sedan storsvindlaren Reza Zarrab pekat ut den turkiska regimen som sin partner i flera svåra brott.

Rättegången mot Reza Zarrab, som står åtalad i New York för penningtvätt och sabotage av FN:s och USA:s sanktioner mot Iran, öppnade formellt i måndags. Men natten till torsdagen blev det känt i Ankara att Zarrab redan för flera veckor sedan, under hemliga förhör med FBI, gjort just vad president Tayip Erdogan fruktat. Han har bekräftat de korruptionsmisstankar mot Erdogan och hans ministrar som kom i dagen i december 2013.

Fram till dess var åsikten om Erdogan hemma och utomlands att han var hård – men inte korrumperad. Han har kämpat med näbbar och klor för att få rättegången nedlagd och åklagarna utbytta. FBI, som fruktar för Zarrabs liv, håller honom på hemlig ort.
Efter att Zarrab i ett öppet vittnesmål gjort sin bekännelse inför rätten vände sig en av åklagarna till juryn med orden: ”Där ser vi att misstankarna, som sedan tystades av korrupta turkiska ämbetsmän, var välgrundade”.
Reza Zarrab agerade bulvan för den sanktionsdrabbade iranska regimen, och lyckades 2010–2015 med kreativa kombinationer, där gas och olja i hemlighet byttes mot guld, ge Iran tillgång till hett åtrådd hårdvaluta. Han berättar nu bland annat om ett samtal med den dåvarande turkiske ekonomiministern Zafer Caglayan, där man diskuterade sätt att kringå sanktionsreglementet (som upphörde då Iran lade sitt kärnvapenprogram på is 2015). Caglayan erbjöd den statliga turkiska banken Halkbanks medverkan, på villkor att ”vi delar vinsten 50–50”.
Under rättegången sade Zarrab på onsdagen att han betalat nära 60 miljoner dollar till Caglayan som del av vinsten, jämte sju miljoner dollar i mutor.
Av allt att döma är det just dessa pengar som påträffades i skokartonger hemma hos en rad turkiska ministrar och deras släktingar i december 2013, och som figurerar i en telefoninspelning, där Erdogan tycks uppmana sin son att ”flytta på pengarna” innan polisen kommer.
Polisen och åklagarämbetet, som då låg i händerna på den mäktiga Gülen-rörelsen, skakade Turkiet med dessa avslöjanden. Men Erdogan red ut stormen, rensade ut gülenisterna ur förvaltningen och lade ned korruptionsmålet.
Rapporterna från New York är extra obekväma för den turkiska regimen, eftersom de är svåra att tysta. Turkiska medier aktat sig för klarspråk när nyheter från en turkisk domstol rapporteras, men att rapportera nyheter från andra länder har ännu inte straffats i Turkiet.
Den turkiska regimens viktigaste språkrör, tidningen Sabah, menar att Reza Zarrabs bekännelse är ett resultat av hårda påtryckningar från FBI, som lockat honom att erkänna med löften om sänkt straff. Zarrab sade själv på torsdagen att ”det bästa sättet att komma ur fängelset är att samarbeta”.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"Fakta. Greps första gången 2013
Reza Zarrab greps i Turkiet då den stora mutskandalen detonerade i december 2013, men släpptes på dåvarande premiärministern Erdogans order ett par månader senare, och målet lades ned.
2011 fastnade hans chaufför vid den turkiska gränsen med 150 miljoner dollar, men släpptes, enligt uppgift efter order från högre ort.
I mars i fjol greps Reza Zarrab i Miami, och sitter sedan dess fängslad.
Vid rättegången i New York har framkommit att Zarrab donerat 4,5 miljoner dollars till fru Emine Erdogans välgörenhetsfond. "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" Michael Flynn medger att han ljugit för FBI

Donald Trumps tidigare säkerhetsrådgivare Michael Flynn erkänner skuld i undersökningen om presidentens ryska kontakter och har kommit överens om att fortsätta samarbetet med FBI. Det är ett bombnedslag i undersökningen och kan innebära verkliga problem för Trump.

Michael Flynn, som tidigare var Donald Trumps säkerhetspolitiska rådgivare, erkänner sig skyldig till brottet att ha ljugit för FBI om sina kontakter med den ryske ambassadören Sergej Kisljak. Flynn har gjort en överenskommelse med åklagaren Robert Mueller om att fortsätta samarbeta med undersökningen om Trumps ryska kontakter, sannolikt i utbyte mot ett lindrigare straff.
För en sådan uppgörelse lär Flynn ha tvingats erbjuda information om personer som är ännu högre upp i regeringen, vilket kan vara justitieminister Jeff Sessions, vicepresident Mike Pence, eller president Trump själv. Få personer vet mer om Trumps ryska kontakter än Flynn och han lär nu tvingas dela med sig av allt för att rädda sitt eget skinn.
Flynn säger även att det var Donald Trumps närmaste stab som instruerade honom att ta kontakt med Ryssland, under övergångsperioden efter att Trump vunnit presidentvalet. Enligt källor till Bloomberg ska det ha varit Trumps svärson, Jared Kushner, som kom med instruktionerna till Flynn.
I veckan avslöjade New York Times även att Trump gjort aktiva försök att stoppa senatens undersökning om Trumps ryska kopplingar, vilket ytterligare kan stärka anklagelserna om att han gjort brottsliga försök att förhindra en pågående undersökning.

Enligt flera av de juridiska experter som bevakar Muellers undersökning är det här den hittills mest betydelsefulla utvecklingen i undersökningen. Ett tidigt tecken på hur allvarligt nyheten skakade om USA är att börsindex omedelbart började falla på fredagen.
Det är fortfarande svårt att veta var allt det här kommer att sluta. Problemet med undersökningen om Trumps ryska kontakter är inte att det saknas bevis, utan att det finns alldeles för mycket bevis. Det som under normala omständigheter skulle vara en av årets största nyhetshändelser försvinner nu i stället lätt i havet av information om den snåriga undersökningen. Men med nyheten om att Michael Flynn erkänner skuld i undersökningen kommer nog sanningen ett steg närmare.
Jerry Nadler, en av demokraterna som arbetar med kongressens parallella undersökning om Trump och Ryssland, säger att ”det nu finns mer än tillräckligt med bevis för att kongressen ska leda en undersökning om presidentens försök att förhindra en rättsprocess”.
Även bland konservativa röster kom nyheten som ett bombnedslag. En källa nära Trump säger till nyhetskanalen NBC att Vita huset är djupt oroat över utvecklingen. Andrew Napolitano, en konservativ tv-värd på Fox News, sade dramatiskt efter beskedet: ”Det här är förmodligen toppen av isberget på undersökningen. Det är en mardröm för Trump.”
Flynn har länge framstått som en nyckelperson i undersökningen om Trumps ryska kontakter och Trump har själv väckt misstankar genom att vara lojal gentemot Flynn. Även när Flynn fick sparken i våras kom Trump med uppmuntrande ord och vägrade kritisera honom offentligt.
Trumps stab gjorde tappra försök att vifta bort nyheten på fredagen. ”Det finns inget i Flynns erkännande som inbegriper någon annan än Flynn själv”, säger Trumps jurist Ty Cobb i ett pressmeddelande.
Cobb lovade i somras att Rysslandsundersökningen skulle vara bortglömd före hösten. Nu ser det ut som om den kommer att pågå en bra bit in på nästa år. **Martin Gelin** martin.gelin@gmail.com "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" Tillerson om ryktena: ”De är skrattretande”

Anonyma källor i Donald Trumps administration har bekräftat planen att ersätta utrikesministern Rex Tillerson med nuvarande CIA-chefen Mike Pompeo. Men utrikesdepartementet hävdar att Tillerson sitter kvar och i nästa vecka besöker han Nato-mötet i Bryssel.

Det blir inget Stockholmsbesök för USA:s utrikesminister Rex Tillerson, men däremot planerar han att komma till Natomötet i Bryssel nästa torsdag. Där förväntas Tillerson bland annat diskutera diplomatisk taktik gentemot Nordkora med Sveriges utrikesminister.
I veckan har uppgifter om Tillersons närstående avgång dominerat nyhetsutvecklingen i USA. Två anonyma källor i Trumps administration har bekräftat att det finns en plan för att ersätta Tillerson med Mike Pompeo, den nuvarande CIA-chefen. Men utrikesdepartementet insisterar på att Tillerson sitter säkert. Själv avfärdade Tillerson nyheterna om en stundande avgång som ”skrattretande”. Även president Trump avvisade senare uppgifterna på Twitter (”falska nyheter”).
Amerikanska UD har under året präglats av en rad avhopp, nedskärningar och allmän turbulens. Viktiga poster har inte tillsatts och byråkrater på UD delar regelbundet med sig av panikartade klagomål om bristen på ledarskap.
Men i Trumps administration har oljemagnaten Rex Tillerson generellt betraktats som en röst för måttfullhet. Tillsammans med en handfull äldre veteraner från USA:s militär brukar Tillerson benämnas som en

av de vuxna personerna i en administration som präglats av kaos och impulsiva beslut i viktiga utrikespolitiska frågor.
Stämmer uppgifterna om Tillersons avgång väntar det sannolikt en rejäl auktoritär högersväng i amerikansk utrikespolitik. CIA-chefen Mike Pompeo, som förväntas ta över, står betydligt närmare Trump ideologiskt. Som ny CIA-chef nämns då Tom Cotton, en republikansk senator som blivit känd för extrema positioner i frågor om tortyr, invandring och dödsstraff.
Det vore en stor seger för Trump och hans mest lojala vapendragare om denna rockad verkställs. Han kommer då att ha allt färre hinder att följa sina impulser när det gäller amerikansk utrikespolitik.

Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" USA motsätter sig marknadsstatus för Kina

USA har uppgett för världshandelsorganisationen WTO att de motsätter sig att Kina ska få status som marknadsekonomi, rapporterar Reuters.

Tillkännagivandet var en del av en trepartsförhandling till stöd för EU i dess dispyt med Kina, vilket kan ha stor betydelse för WTO:s framtid. Kina kämpar mot EU för att få marknadsstatus då det skulle kunna leda till dramatiskt minskade antidumpningstullar på kinesiska varor. USA och EU argumenterar för att den kinesiska statens kraftiga inblandning, med bland annat subventioner, innebär att inhemska priser störs allvarligt och inte är marknadsorienterade.

Direkt "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

" Kristna vägrar överge Roy Moore trots anklagelser

Birmingham. Kan en 70-årig stöt anklagad för sexuella trakasserier mot tonåringar bli vald till senator för USA:s mest religiösa delstat? Svaret tycks vara ja. USA:s blickar riktas mot Alabama, som väljer ny senator den 12 december.

Roy Moore, Republikanernas kandidat i senatsvalet, anklagas för sexuella trakasserier av nio kvinnor som trätt fram i The Washington Post.
I slutet av 1970-talet, när Moore var i 30-årsåldern och kvinnorna tonåringar, brukade han ragga på dem på ett lokalt köpcentrum. En kvinna hävdar att Moore antastade henne som 14-åring.
Det republikanska partiets ledning i Washington DC har bedömt kvinnornas vittnesmål som trovärdiga. President Trumps dotter och rådgivare, Ivanka Trump, har sagt att det finns en särskild plats i helvetet för män som Roy Moore.
Men alla Moore-väljare jag träffar i Alabama tror att kvinnorna som anklagar honom ljuger.
– Småstadskvinnor som fabricerar för att få lite uppmärksamhet, säger Cindy Monaghan-Holcomb, en 49-årig trebarnsmamma i Trussville, Alabama.
Uppropen mot övergrepp på arbetsplatser runt om i västvärlden riskerar att slå tillbaka på yrkeskvinnorna själva, tror Cindy Monaghan-Holcomb, som är republikansk gräsrotsaktivist.
– Min äldsta son har slutat prata med kvinnor på jobbet. För att slippa bli anklagad för något. Män blir överdrivet på sin vakt. Det kommer bara att leda till att män anställer män i fortsättningen. Kvinnor förlorar sina positioner.
45 minuter nordost, i Roy Moores hemstad Gadsden, halvligger Barbara Vice i en skinnfåtölj. Fem timmar i veckan arbetar hon i en möbelhandel bakom huvudgatan. Det är dagen före Thanksgiving och tomt på kunder i butiken.
– De där kvinnorna har fått betalt av Demokraterna, säger Barbara Vice. Jag tror att George Soros ligger bakom. Han har sina fingrar i allting.
I en eftermiddagstom bar runt hörnet säger den medelålders manlige ägaren:
– Jag har talat med ett flertal personer som kände Roy Moore vid tidpunkten och det han anklagas för var i vilket fall mer accepterat då. En 14-årig tjej kan se ut som en kvinna – jag har själv en dotter på 15 så jag vet.
Roy Moore kan mycket väl vinna valet. Frågan är vad partiet gör då, undrar historieprofessorn Joshua Rothman på University of Alabama.
– Hela ledarskiktet har ju förklarat att det är en man som förgriper sig på barn, säger han.
Två gånger har Moore fått sparken som chefsdomare för Alabamas högsta domstol.
Första gången, 2003, vägrade han att flytta ett granitblock med de tio budorden inristade. Moore hade på eget bevåg beställt monumentet och placerat det i domstolsbyggnaden.
Andra gången, 2016, vägrade han sanktionera samkönade äktenskap i delstaten, trots ett federalt domstolsutslag i frågan.
Att två gånger ha fått sparken från samma ämbete är ett politiskt kapital i Alabama, som vördar sina kristna fundamentalister. Moore vill förbjuda homosexualitet och porta muslimer från att bli kongresspolitiker.

– Moore har en lång historia av att hävda att Guds lagar väger tyngre än lagboken och konstitutionen, säger historikern Joshua Rothman. Och för många betyder den kompromisslösheten mycket. Han ansåg trots allt att det var värt att förlora sitt jobb två gånger.
Den 12 december väljer Alabama mellan Moore och demokraten Doug Jones, en delstatsåklagare berömd för att ha dragit lokala Ku Klux Klan-terrorister inför rätta.
2002 ledde Doug Jones åtalet mot två av fyra rasister som sprängde en kyrka i luften och dödade fyra svarta flickor en söndagsmorgon 1963. Ett av de mest våldsamma rasistiska dåden i den amerikanska söderns 1900-talshistoria. En merit?
– Även Alabamabor har insett att Klanen inte var något vidare, säger Joshua Rothman. Att folk som dödar barn ska straffas. Men det är inte säkert att det är tillräckligt för att övertyga republikanska väljare att rösta på en demokrat. Det här valet är bortom ideologi. Det handlar om stamkultur.
I Alabama är andelen evangeliska kristna större än någon annanstans i USA. Denna konservativa väljargrupp är djupt lojal med Donald Trump: 81 procent röstade på honom i presidentvalet i fjol.
Senatsvalet i Alabama är en mätning av Trumps popularitet hos en väljargrupp som han inte har råd att förlora.
Trump stöttar Moore, trots anklagelserna om övergrepp. Det gör även flera religiösa ledare i delstaten. Liksom framträdande republikaner, som den kvinnliga guvernören Kay Ivey. Delstatsrevisorn Jim Zeigler, en annan republikan, har till och med anfört bibliska motiv för Roy Moores moraliska oskuld med hänvisning till den stora åldersskillnaden mellan Jesus föräldrar.
– Ta Josef och Maria. Maria var en tonåring och Josef en vuxen snickare. De blev föräldrar till Jesus, sade Jim Zeigler till tidningen Washington Examiner.
Är Roy Moores popularitet i Alabama den logiska följden av Trumps presidentskap? Hetsen mot etablerade medier. Hånet mot det politiska etablissemanget. Den råa värdekonservatismen.
Steve Bannon, Trumps tidigare chefsstrateg, propagerar för Roy Moore. Med radikala kongressledamöter av Moores snitt kan Trump få sina mest svårsålda förslag genom kongressen – en mur, ett muslimförbud. Det är Bannons vision.
Argumentet biter på Cindy Monaghan-Holcomb. Hon drev ett kafé i Trussville som tvingades stänga efter finanskrisen 2008.
Under det senaste året upplever hon att Alabama har blomstrat. Hamnstaden Mobile vid Mexikanska golfen boomar, i Cindys ögon. Trumps förtjänst, säger hon. Inget får nu stoppa hans framgång.
– Jag kunde inte vara lyckligare! Vi får nya jobb till höger och vänster. Särskilt nere i Mobile. Det första Trump gjorde var att åka och förhandla med saudierna och så fick Lockheed Martin omedelbart nya order. Fyra procents tillväxt under det gångna året. Det har aldrig tidigare hänt.
Runt om i USA tappar traditionella kyrkosamfund medlemmar. Men i Alabama och andra sydstater märks en motsatt rörelse. Nya församlingar föds. Church of the Highlands, grundad 2001, är den största kyrkan i Alabama och en av de snabbast växande församlingarna i USA.
– Inom dessa församlingar formar människor sin politiska identitet, säger John Giggie, professor specialiserad på religionshistoria. Politisk och religiös identitet smälter samman. Att vara en god kristen innebär att man röstar på andra goda kristna, enligt deras definition. Och många är beredda att ställa sig bakom Roy Moore eftersom han står upp mot vad gruppen uppfattar som förolämpningar: legaliseringen av samkönade äktenskap, den växande integrationen av muslimer, försvaret för kvinnors rättigheter i fråga om abort.

I socialt omvälvande tider har religionen ofta tjänat som bromskloss i Alabama. Konservativa politiker har åberopat Gud för att bevara en rådande ordning. I den meningen är Roy Moore en inkarnation av den rasistiske Alabama-guvernören George Wallace, som 1963 försökte hindra två svarta studenter från att ta sig in på University of Alabama. Roy Moore-anhängarna som jag träffar i Alabama säger att deras kandidat står upp mot minoriteters otillbörliga krav.
– Demokraterna förstör landet, säger möbelhandlaren Barbara Vice. De förvandlar våra barn till mesar. De bearbetar svarta till att bli förolämpade av allt möjligt. Som referenser till bomull. Jag plockade bomull som barn. Jag var fattig. Jag blir inte förolämpad av bomull för det.
När jag fikar med Moore-väljaren Cindy Monaghan-Holcomb på ett Starbuckskafé i Trussville hamnar vi bredvid en medelålders svart man: Greg Smith, ingenjör på Mercedes.
Som republikan röstade Smith på Trump i fjol. Men den 12 december stannar han hemma, av sympati med kvinnorna som Roy Moore antastade i slutet av 1970-talet.
– Några av tjejerna må ljuga. Men åtminstone två av dem talar nog sanning, säger Greg Smith.
Cindy Monaghan-Holcomb svarar:
– Jag tror inte att han gjorde något mer än att flirta. Varför väntade de 40 år med sina anklagelser? Varför har de inte trätt fram tidigare?

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

"Fakta. Valet i Alabama
70-årige Roy Moore, som kan bli vald till Alabamas näste senator den 12 december, är tidigare chefsdomare för Alabamas högsta domstol. Två gånger har Moore fått sparken från ämbetet, för att ha vägrat följa lagen. Trots det vill det lokala republikanska partiet skicka honom till senaten i Washington DC för att stifta lagar.
Roy Moore har starkt stöd av Alabamas kristna väljare, vilka också är lojala med Trump. Flera akademiker som DN intervjuat kallar honom ”teokrat”, då han anser att lagar ska stiftas med Bibeln som källa. Han motsätter sig samkönade äktenskap, har misstänkliggjort Obamas ursprung och sagt att muslimer inte bör få bli kongresspolitiker. Nio kvinnor har vittnat om att Moore antastat dem eller gjort oönskade inviter på 1970-talet när de var tonåringar och Moore var i 30-årsåldern. "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

" Ja till Trumps skatteförslag i senaten

New York. Republikanernas skatteomläggning har röstats igenom i senaten med knapp marginal. Det är en seger för Donald Trump som nu förväntas få igenom sin första stora lagreform innan året är över.

Med 51 röster mot 49 röstade republikanerna i senaten för en omfattande skattepolitisk reform. Bara en republikansk senator, Bob Corker, röstade nej. Det kan innebära att en historisk förändring av skattelagarna är på väg, där 1 500 miljarder dollar ska skyfflas om i den amerikanska ekonomin under de kommande åren. Enligt oberoende analyser kommer en stor del av den amerikanska medelklassen att få höjd skatt, då en rad stora avdrag slopas. Företag och välbärgade familjer får kraftiga skattesänkningar och delar av Obamas sjukvårdsreform upphävs.
Donald Trump hävdar att det är den största skattesänkningen i USA:s historia, medan Republikanernas ledare i senaten Mitch McConnell hävdar att skatteomläggningen inte ökar budgetunderskottet. Oberoende analyser ger båda påståendena fel.
Enligt en analys av Brookings Institution får 87 miljoner hushåll högre skatt med skatteomläggningen och den beräknas öka underskottet med 1 400 miljarder dollar. Flera analyser har visat att Trumps egen familj kan tjäna omkring en miljard dollar på reformen.
Processen för att få igenom lagförslaget har mött hård kritik. Lobbyister i Washington fick mer tillgång till lagförslagets detaljer än demokraterna i senaten. Flera republikaner i kongressen erkände öppet att reformen handlar om att tillfredsställa de företag och förmögna privatpersoner som donerar till deras kampanjer. Nästa vecka fortsätter lagförslaget till representanthuset där det förväntas röstas igenom. Därefter kan president Trump skriva under lagen.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com "

Övriga Amerika

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

"Tv-stjärna leder presidentval

Presidentvalet i Honduras har fått en oväntad vändning. Landets främsta tv-personlighet – fotbollskommentatorn Salvador Nasralla – ser ut att bli landets nya president. Det innebär en revansch för oppositionen som fick sin president avsatt vid en statskupp 2009.

När majoriteten av rösterna från storstäderna Tegucigalpa och San Pedro Sula räknats står det klart att den sittande presidenten, 49-årige Juan Orlando Hernández, som tog för givet att han skulle bli omvald, riskerar att inte bli det.

Trots att han lyckats minska våldet kraftigt i två av världens farligaste städer ser det ut som om väljarna straffat den konservativa politikern vid valurnorna. Än har han inte erkänt sig besegrad utan hoppas på att den konservativa landsbygdens röster ska rädda honom.

– Det är på landsbygden som majoriteten av väljarna finns, menar den sittande presidenten Juan Orlando Hernández.

På måndagen, när över 50 procent av rösterna räknats, låg han 5 procentenheter efter den 64-årige Salvador Nasralla, som tidigare inte varit involverad i politik.

Han är Honduras främsta sportjournalist och leder program med lättklädda, dansande kvinnor i bakgrunden. Han säger att han gett sig in i politiken på grund av det vakuum som uppstod efter att konservativa krafter genomförde en statskupp 2009 och tvingade den sittande vänsterpresidenten Manuel Zelaya i exil.

Salvador Nasralla säger sig ha tröttnat på de två största partierna, som växlat vid makten sedan 1981, och har därför skapat ett eget parti som gått i allians med både höger- och vänsterpartier.

Ett av Nasrallas vallöften är att göra som grannlandet Guatemala och gå till botten med den korruption som gjort Honduras till Latinamerikas mest ojämlika land. Merparten av invånarna, 65 procent, är fattiga och 42 procent lever i social misär. Nasralla har lovat ta itu med fattigdomen och tagit kontakt med FN för att få hjälp att bygga upp en liknande korruptionsmyndighet som haft stor framgång i Guatemala.

Nasralla har också lovat att göra upp med den korruption som finns inom poliskåren för att minska det våld som för några år sedan gav Honduras den högsta mordstatistiken i världen. Tv-stjärnan har också lovat att rekrytera 25 000 poliser, men behålla den sittande presidentens säkerhetsstyrka, som med utökade befogenheter bekämpar gängvåldet i landets storstäder. Några planer på hur Nasralla ska få i gång landets ekonomi har han dock inte presenterat än.

På torsdag uppskattar valmyndigheten att den ska ha det slutgiltiga resultatet i presidentvalet. Om det då visar sig att Salvador Nasralla vinner kommer det även att bli en seger för den förre presidenten Manuel Zelaya, som avsattes och tvingades i exil efter kuppen 2009. Hans fru, Xiomara Castro, som förlorade förra presidentvalet 2013, är Nasrallas vicepresident.

Det innebär att Manuel Zelaya och hans fru kommer att få ett stort inflytande över politiken. Det kan oroa USA som behöver mer stöd i Centralamerika. Manuel Zelaya var tidigare en av den venezolanske presidenten Hugo Chávez trogna anhängare.

Henrik Brandão Jönsson
brandao@brandao.se "

"Fakta. Honduras
Centralamerikanska Honduras, med drygt åtta miljoner invånare, är ett av de fattigaste länderna i Latinamerika och kontinentens mest ojämlika. Över 60 procent av befolkningen lever i fattigdom, enligt Världsbankens mått.

Grundläggande sjukvård finns endast tillgänglig för omkring en tredjedel av befolkningen och sjukförsäkringssystemet omfattar bara runt en femtedel av de anställda.

Landet har länge präglats av omfattande brottslighet, våld och problem med straffrihet och korruption. Hög arbetslöshet och bristande utbildnings- och socialpolitik har bidragit till en stor rekryteringsbas för de många ungdomsgängen, som bland annat göds av regionens narkotikahandel.

Fjolårets mord på miljö- och människorättsaktivisten Berta Cáceres har även satt ljuset på de omfattande människorättsövergreppen, och rest frågor om myndigheternas vilja att ta itu med dessa.
Källa: Landguiden "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017 (Bara reseskildring)

" Barbados – en ö med starka färger

Barbados är en plats där atmosfären är lika varm som vädret och vattnet lika skimrande blått som stränderna är vita. Upptäck coola rumshops, exklusiva restauranger och dramatisk natur – allt ackompanjerat av rytmer i baktakt.

Bländande vit breder korallstranden ut sig mot en fond av färgstarka nyanser i blått och turkost. Prasslet från casuarinaträdens lövverk vibrerar i den allestädes närvarande och ljumma passadvinden. Jag läppjar på min blodröda väl kylda rum punch och känner mig så där lagom chill. ”Liming” kallar barbadosborna, bajans, detta avspända tillstånd som lätt infinner sig i den karibiska övärlden. På Barbados är de bofasta allergiska mot ord som skynda eller snabba på. Det gäller att vara rustad med tålamod, för som man säger i Karibien – soon come.

Den karibiska färgskalan är som när barn kastat sig över färglådan på dagis. Ju starkare färger desto bättre. De bjärta kulörerna; rosa, rött, gult, orange, grönt och blått blandas hej vilt. Det är lätt att tro att det är färghandelns restlager som bestämt vilken färg som väljs, men av någon outgrundlig anledning smälter denna anarkistiska palett väl in i miljön. Opretentiöst och lite galet. Allt är dock inte lika färgstarkt. På bakgatorna i Bridgetown eller Speightstown ser man gamla koloniala chattelhouses, enkla trähus ordentligt urblekta och flagnade av den starka solen, saltet och vindarna. Sekler och decennier har målat med sin egen pensel här och var.

Fredagskvällen börjar på Oistins Fish Fry legendariska fiskmarknad på södra delen av ön. Byn är än i dag ett levande fiskesamhälle. Här är liv och rörelse, men ändå samma avslappnade atmosfär. Barbados svar på fredagsmys skulle man kunna säga, när marknaden framåt kvällen

förvandlas till festplats. Nyfångad tonfisk, svärdfisk, barracuda, flygfisk och hummer tillreds på stora kolgrillar i de små enkla träskjulen. Vid åttatiden är köerna till gatuköken långa. Vi slår oss ner vid grönmålade träbord på Uncle George där kolgrillsröken ligger som ett lock över matgästerna.
Den mjuka passadvinden mildrar oftast den tropiska västindiska värmen, men med jämna mellanrum slår naturens krafter till med stor förödelse. Med sarkastisk humor hänger en skylt på Café Sol i St. Lawrence gap med texten: ”Hurricane plan: Grab a Margarita. Then run like Hell”. På Church of Nazares kyrkvägg i Speightstown har pastorn låtit hänga upp en stor banderoll under kristuskorset med texten ”Be Ready for this Hurricane Season”.
– Det gäller att ta tillfället i akt för att locka till frälsning, säger badvakten Diana Ross, med en blandning av ironi och allvar. Hon förlorade halva sitt badvaktstorn när orkanen Maria drog förbi, visserligen på behörigt avstånd men ändå med starka vindar som följd. I Karibien lever alla med stor respekt inför varje orkansäsong.
– När stormarna är på väg samlas vi i kyrkorna och ber. Det är det enda som hjälper, säger hon med ett leende och utan minsta tvivel i rösten.
Vid strandkanten i Weston Beach ligger John Moore Bar, en traditionell rumshop med lång bardisk. Ska man under en semester på Barbados fånga en glimt av det ”bajanska” är ett besök på någon av öns över tusen rumshops ett måste. Över ett glas rom skvallras och diskuteras det om händelser i vardagslivet och politiken, medan calypso- eller socasångerna från barens högtalare basuneras ut på högsta volym. Calypsolegenden Mighty Sparrow tycks aldrig bli sliten, annars är kanske reggaen mest närvarande.
I en rumshop beställer man inte en drink, utan köper en flaska rom och så bjuder man laget runt. Bartendern hjälper däremot till med kokosmjölk, is eller softdrink att blanda upp det med. Romen är en dryck för bajanerna som vin är för fransmännen. Barbados är ju romens födelseplats och hemvist i världen. Här är sockerrörsdrycken religion, eller som Thomas Walduck uttryckte det redan 1708: ”på de nya bosättningarna börjar spanjorerna med att bygga en kyrka, holländarna ett fort och engelsmännen en rum shop”. Mount Gay Distilleries grundades redan 1703 i Saint Lucy Parish på öns nordspets och är världens äldsta romdestilleri. Det finns ytterligare några med kända märken som Cockspur, Old Brigand, Doorleys och Malibu.
Doften av honung och ek slår emot oss när lagerarbetaren Joe lastar av ekfaten på Mount Gay Distilleries. När lastningen är avklarad slår han sig ner på ett av faten, tänder en cigarr av västindisk sort och blåser några rökringar mot den klarblå himlen. Tobak och socker går som en röd tråd genom Barbados historia. Under flera hundra år var socker ryggraden i öns ekonomi. Destilleriet ligger fortfarande omgiven av sockerrörsfält, men i dag är det framför allt turismen och därefter romen som är basen. Här på Mount Gay är Master Blender Allen Smith kung. Men Dario på systerdestilleriet i Bridgetown hjälper oss att förklara hemligheten bakom 300 års framgång.
– Förr gjordes romen på restprodukten melass, i dag gör vi den på pressad sockerrörsjuice gärna under två destilleringar för att få fram den bästa romen som sedan lagras på ekfat precis som konjak och whisky, berättar Dario och häller upp ett glas Mount Gay Black Barrel med en smak av vanilj, örter och russin.
Just plantagerna för sockerrörsodling var den stora lockelsen om stora profiter för spanjorer, engelsmän, fransmän och holländare under den koloniala eran. Med hjälp av slavar och stenhårda uppsyningsmän lyckades de tjäna stora pengar. För den som vill få en glimt av den tiden är ett besök på Sunbury Plantation House i de centrala delarna av ön att rekommendera.
Sockerrör är fortfarande den viktigaste grödan på ön, men på senare tid har öns totala beroende av importerade grönsaker långsamt bytts ut

mot allt fler jordbrukare som satsar på ekologisk och närproducerad mat, något allt fler restauranger använder som säljargument. Brighton Farmers Market i inlandet är en sådan plats där man kan handla närodlat och ekologiskt.
Vi kör norrut längs vägen som följer den karibiska sidan av ön genom städer som Bridgetown, Holetown och Speightstown. Det räcker med att komma till den sistnämnda så är det glest med turister. Här börjar vi landa i en äkta karibisk känsla. Det blir lunch på Fisherman Pub innan vi fortsätter norrut för ett besök i grottorna vid Animals Flower Bay på nordspetsen av ön. De ruffa atlantvågorna har här under miljoner år gröpt ut fantastiska salar i klippväggarna. Här har öns egen drottning Rihanna simmat runt och till och med tillägnat platsen en av sina sånger, ”Diamonds”. På smala vägar i det allt mer kuperade landskapet söker vi oss upp mot Farley Hill med sina höga mahognyträd och Cherry Tree Hill med fantastisk utsikt mot Morgan Lewis Beach. Här visar ön upp ett frodigt ansikte och på vissa ställen är naturen rent regnskogslik.
Lite längre söderut når vi byn Baetsheba, som är känd för sin dramatiska natur med korallklippor och rev som driver upp vågorna till de avancerade surfarnas förtjusning. Just när vi är där pågår årets stora surfhappening med tävlande från en rad länder. Stranden är smockad av folk och det pågår picknicks överallt. Att ta sig dit var däremot inte lätt. Trafikskyltarna på ön är få, vägarna desto fler och ofta i ganska dåligt skick, vilket gör det omöjligt att inte köra vilse. Men eftersom Barbados är liten ö så kommer man ofta rätt till slut, bara man har solen och havet som riktmärke. Det var här den klassiska kärleksfilmen, ”Ön i solen”, med Harry Belafonte och Joan Fountain spelades in i slutet av 1950-talet. Colin Nutleys film ”Sista Dansen” med bland andra Helena Bergström, Ewa Fröling och Reine Brynolfsson spelades också delvis in på Barbados.
Havet och stränderna är alltid närvarande. På nätterna vaggar vågorna en till söms ackompanjerade av tusentals visslande trädgrodor och eldflugor som tänder sina bloss. På västsidan är vågorna snällare och mjukare, på östsidan råare och farligare, framför allt strömmarna som de ger upphov till. Ofta sätter jag mig på favoritbaren Surfers Bay Café i Oistins där man med lite tur kan komma över ett av de två borden ute på en liten träbalkong hängande över vattnet. Här byter jag några ord med Bodi som efter några träningspass fått upp mig stående på surfbrädan. Jag erkänner villigt att det var ett ”halleluja moment” att rida vågen in till land utan att falla. För Bodi är det ett naturligt tillstånd. Han började med brädorna redan som treåring, på samma sätt som han nu uppfostrar sin dotter.
– Havet är vårt gym och jakten på den perfekta vågen vår drivkraft. Bättre ställen att surfa på än Barbados finns inte. Det gäller både nybörjare här på sydspetsen av ön eller Baetsheba på öns östkust för de avancerade.
Från balkongen på Surfers Café ser jag de grönskimrande havssköldpaddorna som då och då sticker upp sina halsar över vattenytan för att hämta luft innan de försvinner ner igen för att leta föda på havsbotten. Över oss svävar några fregattfåglar med sina mäktiga vingspann i termikens uppvindar. En kall lokal Banks öl har aldrig smakat bättre än just nu, just här.
De som tror att Barbados bara är ett platt sockerrörsfält ska besöka Huntes Garden mitt på ön. Här har engelsmannen Anthony Huntes skapat en lustgård i det som en gång var en kollapsad grotta. Bland jättelika palmträd flera hundra år gamla ryms här i naturens eget växthus alla tänkbara tropiska växter.
– Närmare Edens lustgård kan man nog inte komma, säger Anthony. Detta är en magisk plats som jag hittade efter mycket letande. Lyssna på musiken, vandra runt på egen hand och njut! Jag är övertygad om

att växterna gillar Chopins pianomusik. Ni kommer säkert att göra det också.
Att Barbados står för sinnebilden av ett svunnet paradis kanske inte är så konstigt. Det vilar något pastoralt över denna korallö i Atlanten speciellt i solnedgången. Medan tonerna från steelbandtrummorna i fjärran blandas med och syrsornas entoniga kör kan jag lätt konstatera att jag känner det karibiskta lugnet.
Begreppet soon come har med andra ord gjort underverk – bara efter ett par veckor.

Jörgen Ulvsgärd "

"För två barbadosdollar kan man åka kollektivbuss så långt man har lust

Resa dit
Condor flyger från Stockholm via Frankfurt och British Airways över London. Nu när SAS öppnat sin linje till Miami går det också att ta den vägen och med anslutningsflyg till Barbados. Från Köpenhamn flyger både Air Canada och British Airways. Priserna med reguljärflyg ligger på mellan 8 000-9 000 kronor. Charterarrangören Ving har åter öppnat upp charter till Barbados och Afro Caribbean Travel och Västindienspecialisten med flera arrangerar paketresor.

Bästa tiden
Den billigaste perioden är efter orkan och regnsäsongen i slutet av oktober och november. Då är vädret perfekt även om det kan komma en liten skur då och då. Annars är det under högsäsongen mellan december och till april.

Språk
Engelska.

Valuta
Barbadosdollar som är kopplad till den amerikanska dollarn, 1 US dollar motsvarar 2 Barbados dollar.

Prisnivån
Som i Sverige ungefär.

Ta dig runt
Bästa sättet är att hyra bil, men det går utmärkt längs den södra och västra kusten att hoppa in i kollektivbussarna som stannar bara man räcker ut handen, sedan är det bara att betala 2 barbadosdollar så kan man åka så långt man har lust. Det är ett utmärkt sätt att få kontakt med bofasta och ett smidigt sätt att ta sig fram.

Ät och drick
Animal Flower Cave Restaurant
Restaurangen ligger på nordspetsen av ön med fantastisk utsikt över klipporna och havet. Efter ett besök i grottorna som ligger under restaurangen kan man få en rikitg bajansk måltid.
North Point, St Lucy.
www.animalflowercave.com
Cafe Luna
Moo de Gruchy arbetar hårt för att servera lokala säsongsbetonade ingredienser i matlagningen på denna personliga restaurang. Inramningen med takterrass och utsikt över havet är romantisk och maten mycket god.
Enterprise Beach Road, Christ Church, Oistins
www.cafelunabarbados.com

Cuz Fish Shack
Detta enkla ställe ligger bredvid Hilton Resort i Carlisle Bay, Bridgetown. Här serveras ”Cutters”, badjanska smörgåsar Som sägs vara de bästa på ön.
Pebbles Beach, Bridgetown.
Fisherman’s Pub & Grub
I den mysigt genuint karibiska staden Speightstown ska ni inte missa maten på Fisherman`s Pub. Billigt men alltid färskt och mycket gott. Bajansk husmanskost säljs i portioner vid disk.
Queen St, Speightstown
Lobster Alive
Ägaren Art Taylor är pilot och seglare och driver den omåttligt populära krogen Lobster Alive söder om Bridgetown. Han flyger själv in hummern från Bequia och Grenadinerna ett par gånger i veckan. Restaurangen ligger på stranden med hög mysfaktor.
Ligger på strandvägen innan man kommer in i Bridgetown just intill Boatyard.
www.lobsteralive.net
Primo
Italienskinspirerad restaurang i början av St Lawrence Gap med. Öppen veranda året om med utsikt mot den lilla viken utanför.
St Lawrence Gap, Oistins
www.primobarandbistro.com
Oistins Fish Fry
På fredagkvällarna är det packat med folk runt de enkla matställena med träbord och kolgrillar. Här är fisken garanterat färsk och manu kan välja mellan red snapper, tonfisk, haj, barracuda och så naturligtvis nationalrätten friterad flygfisk. Lugnare och behagligare är det att äta på andra veckodagar.
Vid strandpromenaden vid Oistin bay, Oistins.
Surfers Café
Ett favoritställe i Oistins. Restaurangen ska helst ses från havet. Av med skorna och vada ut en bit, över vattnet hänger en balkong med plats för två små bord. Härifrån kan man studera havssköldpaddorna medan man halsar en Banks öl och njuter av en tonfiskwrap.
Livemusik ett par kvällar i veckan.
Mittemot supermarket ett stenkast från fiskmarknaden i Oistins.
John Moore Bar
John Moore Bar vid strandkanten i Weston Beach är en klassisk rumshop med en lång bardisk. Stämningen bland stammisarna är ofta högljudd och livlig. Här delar man gärna en flaska rom med övriga gäster så gör barbadosborna med besökare utifrån.
Highway 1, St James.

Bo
Lone Star Hotel
Ett elegant femstjärnigt boutiquehotell med en bra restaurang och en jätteveranda direkt på stranden. Hotellet ligger på västkusten mellan Holetown och Speightstown. Varje svit är personligt inredd. Pris cirka 3 000 per natt. Mount Standfast.
www.thelonestar.com
Butterfly Hotel
Bra läge i Oistins med pool och utsikt mot havet. Detta är ett prisvärt hotell men knappast fyrstjärnigt som det sägs. Pris cirka 1000 per natt.
Maxwell Main Road, Maxwell BB
www.butterflybeach.com
Little Good Harbour
Mycket stora sviter, en bra restaurang och strandläge.
Shermans, St lucy.
www.littlegoodharbourbarbados.com
Little Arches Hotel

Charmigt botiquehotell ovanför den vita korallstranden, Miami Beach, i Oistins. Hotellets restaurang Café Luna serverar mat på takterrassen. Här finns också en liten pool för de som vill undvika sand mellan tårna. Pris cirka 2 000 kronor natten.
Enterprise Beach Road, Oistins
www.littlearches.com

Besök gärna
Holders Farmers 'Market
Öppet endast söndagar från 9.00. Här säljs lokala produkter, bakverk, ostar, konst och hantverk samt ekologiska grönsaker.
Holders House, Holders Hill, St James.
www.farmersmarket.com
Mount Gay Rum Distillerie
Världens äldsta romdestilleri är värt ett besök. Guidade turer och provsmakning i ett gammalt destilleri där hela tillverkningsprocessen presenteras.
Exmouth Gap, Brandon, Spring Garden Highway, St. Michael.
www.mountgayrum.com
Huntes Garden
För de som tror att Barbados bara är ett platt sockerrörsfält ska besöka Huntes Garden mitt på ön. Här har engelsmannen Anthony Huntes skapat en lustgård. Här visas på ett naturligt sätt Barbados färgprakt och växtkraft
Hwy 3A, Coffee Gully.
www.huntesgardensbarbados.com
Grottbesök
Det finns ett flertal berömda droppstensgrottor på Barbados, varav Animal Flower Cave på öns nordspets och Harrison Cave mitt på ön är de mest kända och spektakulära.
www.harrisonscave.com "

Europa

DN. LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Schulz gläntar på dörren för Merkel

Det kan bli medlemmarna i de tyska Socialdemokraterna SPD som avgör hur Tyskland ska styras framöver. SPD-ledaren Martin Schulz vill låta dem rösta om partiet ska ingå i en ny regering med förbundskansler Angela Merkel – eller förespråka nyval.

Berlin.
Dödläget i den tyska politiken kan vara på väg att brytas. I nästa vecka väntas förbundskansler Angela Merkel träffa Socialdemokraterna SPD:s ledare Martin Schulz för gemensamma samtal i Berlin. Mötet sker på initiativ av president Frank-Walter Steinmeier, som till nästan varje pris undvika nyval.

Socialdemokraterna, som hittills avfärdat alla tankar på att sätta sig i en ny så kallad stor koalition med Kristdemokraterna CDU/CSU, vacklar nu betänkligt. Av ett bestämt ”nein” har det blivit ett ”jaein”. Men innan partiet ger grönt ljus för att ingå i en ny regering med Angela Merkels Kristdemokrater ska medlemmarna få rösta om saken, meddelade Martin Schulz på Twitter på fredagen. Därmed inleds ett nytt kapitel i regeringsdramat.

Schulz hänvisar till den ”dramatiska appell” som president Frank-Walter Steinmeier skickat ut tidigare i veckan, då han understrukit regeringskrisens allvar och vädjat till partiledarna att ”ta ansvar för landet”.

Under hot om att Tyskland kan vara på väg att gå mot ett nyval har pressen på Martin Schulz ökat. SPD-toppens benhårda ”nej” till att ingå regeringssamtal splittrar partiet och det har spekulerats i om han är på väg att petas från posten som partiledare.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta.
Efter att regeringssamtalen mellan de så kallade Jamaicapartierna (efter färgerna i Jamaicas flagga: svart, gult och grönt) havererade i helgen är det oklart hur landet ska styras. Socialdemokraterna SPD har sagt nej till att ingå en ny stor koalition med förbundskansler Angela Merkels Kristdemokrater CDU/CSU, men kan vara på väg att ompröva hållningen. Alternativet är antingen en minoritetsregering eller ett nyval.

Om två veckor samlas SPD till partidagar i Berlin. "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

"EU håller dörren stängd för grannländerna i öst

EU fortsätter samarbetet med sex grannländer i öst, men dämpar förväntningarna. Tidigare skrivningar om ett europeiskt perspektiv i det östliga partnerskapet har försvunnit och när det gäller medlemskap håller EU dörren helt stängd.

– Det här är ingen skönhetstävling mellan EU och Ryssland, hävdade Europeiska rådets ordförande Donald Tusk efter fredagens toppmöte mellan EU och de sex länder som ingår i unionens så kallade östliga partnerskap.

Donald Tusk upprepade kritiken mot Rysslands aggression i Ukraina, men tonen som riktades mot Moskva var något mer dämpad än under tidigare toppmöten.

Ryssland nämns inte i toppmötets gemensamma uttalande. Däremot förklarar EU ”sitt stöd för territoriell integritet, oberoende och suveränitet” för alla parter.

– Det östliga partnerskapet är betydelsefullt för säkerheten och tryggheten i vårt närområde. Men det är inte riktat mot någon, sade statsminister Stefan Löfven (S) på väg in till fredagens överläggningar.

Ukrainas president Petro Porosjenko är besviken på att EU fortfarande inte säger ett ord om landets eventuellt framtida EU-medlemskap. Porosjenko varnar för att EU därmed stärker Rysslands ställning i

regionen, men EU:s ledare lovar inget mer än omfattande lån samt fördjupat ekonomiskt och politiskt samarbete.

– EU har erbjudit mycket. Nu är det upp till Ukraina att visa framsteg, tyckte Litauens president Dalia Grybauskaite.

I det gemensamma uttalandet slår EU och de sex länderna fast att samarbetet ska fortsätta fram till 2020, trots att viss ömsesidig irritation alltså präglar relationen.

Tidigare har EU talat om ett ”europeiskt perspektiv” för de sex länderna i öst, vilket har tolkats som att EU inte utesluter framtida medlemskap. Men under fredagens presskonferens förklarade EU:s ledare att de erkänner partnerskapsländernas ”europeiska strävanden”, men säger ingenting om hur EU ser på saken. Det kan tolkas som att förhoppningarna dämpas ytterligare.

EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker applåderar ändå det östliga partnerskapet. Han pekar bland annat på att handeln mellan EU och Ukraina har ökat med 27 procent sedan årets början.
– Vi har gjort stora framsteg. Kanske inte så stora som vi skulle ha velat, men partnerskapet är en framgång, hävdade Juncker under fredagens presskonferens i Bryssel.

Att EU:s intresse har svalnat är samtidigt uppenbart. Det beror bland annat på den utbredda korruption som präglar flera partnerskapsländer. Några av staterna som ingår i partnerskapet är dessutom politiska värstingar.

Bland deltagarna under toppmötet i Bryssel märktes till exempel Azerbajdzjans president Ilham Aliyev, som styr sitt land med järnhand. Amnesty och flera andra människorättsorganisationer anklagar Aliyev för omfattande brott mot mänskliga rättigheter. En av dem som drabbas är journalisten Khadija Ismayilova som inte får resa till Sverige för att ta emot årets Right Livelihood-pris.

För första gången var också Belarus hårdföre president Aleksandr Lukasjenko inbjuden till Bryssel, men han tackade nej och skickade i stället sin utrikesminister.

EU:s östliga partnerskap lanserades 2009 efter ett initiativ som kom från Sverige och Polen. Syftet var att stödja ekonomiska och politiska reformer i EU:s sex grannländer i öst och stärka samarbetet. Ända från början har EU talat vagt om ett ”europeiskt perspektiv” för partnerskapsländerna, men aldrig lämnat några löften om framtida EU-medlemskap.

Med tre av de sex länder som ingår i EU:s östliga partnerskap – Ukraina, Moldavien och Georgien – har unionen ingått associationsavtal och utlovat visumfria resor.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

"Fakta. Sex länder ingår
EU:s östliga partnerskap lanserades 2009 efter ett initiativ av Sverige och Polen.

Sex länder ingår: Armenien, Azerbajdzjan, Belarus, Georgien, Moldavien och Ukraina.

EU:s syfte är att stödja ekonomiska och politiska reformer i länderna och stärka samarbetet. Länderna utlovas inte framtida EU-medlemskap.

Med tre av dessa länder – Ukraina, Moldavien och Georgien – har EU ingått associationsavtal.

Hösten 2013 hoppade Ukrainas dåvarande president Janukovytj, efter påtryckningar från Ryssland, av avtalet med EU som skulle undertecknas.

Efter omfattande protester i Kiev flydde Janukovytj till Moskva och därefter ingrep Ryssland i Ukraina genom att annektera Krim och stödja separatisterna i östra Ukraina. "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Knussel i Bryssel vinner inga hjärtan i öst

När historien skrivs kommer det att heta att Rysslands president Putin ”förlorade Ukraina”. Spådomen kommer från Carl Bildt, som nyligen intervjuades av den amerikanska statsvetaren Ian Bremmer.

Ett meningslöst krig fortsätter. På torsdagen dödades en handfull ukrainska soldater i nya strider kring den ryskkontrollerade staden Luhansk. Något som ser ut att vara ett gräl mellan ”separatister” ställdes på sin spets när stridsvagnar tidigare i veckan dundrade in i stadens centrum.

Det är snart fyra år sedan som Ryssland roffade åt sig Krim. Därefter iscensattes det kaos som ännu i dag skördar liv i östra Ukraina.
Men projektet har inte fortlöpt som det var tänkt. En tanke i Moskva var väl att de ukrainska ledarna skulle komma krypande så småning-om. De har inte svarat på utpressningen. Tvärtom har president Porosjenko insisterat på att knyta tätare band med EU.

Samarbetsavtalet, som fick Ryssland att reagera från första början, har trätt i kraft.

Putin verkar ha tröttnat. EU:s och USA:s utmattande sanktioner har skärpts – trots president Donald Trump. Nyligen kastade Moskva fram en skiss till en fredsplan som bland annat skulle innefatta FN-styrkor på ukrainsk mark. Få såg det som en riktig olivkvist, men möjligen ett tecken på försvagning. Alltså ”förlorar” kanske Putin Ukraina.
Men vem vinner? Bildt duckade.

Det ukrainska folket ser sig knappast som segrare. En svårt krigshärjad ekonomi har visserligen börjat repa sig. Men med många döda, djup splittring och stora skulder kommer landet inte att läkas på länge. I det avseendet har Moskva redan vunnit.

EU är samtidigt inte villigt att göra anspråk på någon erövring. Intresset för unionens östliga grannar är lågt. Frankrikes president Macron sprutar ur sig visioner. Men fred i Europa, vore inte det något att börja med?

På fredagen möttes stats- och regeringscheferna för att tala med sina kollegor i EU:s östliga partnerskap. Ukraina har bett om att erbjudas en långsiktig väg till medlemskap. Ett mål att sikta på. Men det vägrar EU att ge. Så vinner man inga hjärtan.
Carl Johan von Seth

carljohan.vonseth@dn.se "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Påvestaty i korseld efter sekulär strid

En staty av den framlidne påven Johannes Paulus II i en fransk stad i Bretagne har hamnat i en bokstavlig korseld mellan fransk lagstiftning, troende och icke-troende fransmän samt Polens premiärminister. Franska staten har bestämt att korset på statyn måste bort – Polen vill ”rädda statyn undan censur”.

Det var för tolv år sedan som den lilla franska staden Ploërmel i Bretagne, Frankrike, fick statyn föreställande den polske påven Johannes Paulus II i gåva av den ryske konstnären Zourab Tsereteli. Avbilden av påven står i en portal som i sin tur pryds av ett kors. Statyn är placerad mitt på torget i staden. Men nu måste korset bort.

Den 26 oktober slog den högsta förvaltningsdomstolen i Frankrike fast att korset strider mot den lag som säger att religiösa symboler inte får visas i allmänna, offentliga miljöer. Beslutet måste tillämpas – av respekt för den lag som separerar den franska staten från kyrkan.

”Då korset är en religiös symbol som faller under paragraf 28 i lagen från den 9 december 1905 och kommunen inte har några skäl att få göra avsteg från det som stipuleras där, strider dess närvaro på offentlig plats mot lagen”, skriver domstolen Conseil d’etat, i ett pressmeddelande.

Kommunen har fått sex månader på sig att ta bort korset – annars kommer den att få böter på 3 000 euro.

Det har nu väckt en mycket upprörd debatt – såväl i Frankrike som i Polen.

Den polska premiärministern Beata Szydlo säger i ett uttalande att den polska regeringen vill att statyn i stället förs till Polen så att de kan ”rädda statyn från den censur som franska myndigheter” ägnar sig åt.
Borgmästaren i staden, Patrick Le Diffon, som är republikan, citeras av Le Monde och säger att han inte utesluter att han kommer att ta fallet till Europadomstolen:

– Statyn har utgjort en del av stadsbilden i tolv år. Den är en tillgång för staden, den lockar turister och stör inte invånarna, säger han.
Han menar också att statyn är ett ”konstverk och att man behöver tillstånd från konstnären för att ändra på verket”.
I den lilla staden Ploërmel hölls för drygt en vecka sedan en manifestation för att rädda statyn. Nu på söndag ska man hålla ytterligare en manifestation på temat ”Rör inte mitt kors”.

”Vi måste sluta skämmas för vår historia, sluta skämmas för vår identitet. Vi måste mobilisera oss. Vi uppmanar alla fransmän att sluta upp kring statyns bevarande”, säger en företrädare för de som organiserar demonstrationerna i ett skriftligt uttalande som publicerats i lokala medier.

Även i sociala medier är upprördheten stor. Under hashtaggen #montretacroix (”visa ditt kors”, fritt översatt) diskuteras det livligt kring vilka kors som får finnas och inte.

Den juridiska tvisten om korset i Ploërmel drogs i gång för drygt två år sedan av sammanslutningen La libre pensée, som är den franska motsvarighetens till Humanisterna. De värnar det sekulära samhället och åtskillnad mellan religion och politik.

Ulrika By
ulrika.by@dn.se "

"Fakta. Det sekulära Frankrike
Frankrike är en sekulär stat. Laïcité kallas företeelsen på franska. Den har sitt ursprung i tiden innan den franska revolutionen och syftar till att hålla staten och religionen helt skilda från varandra.

1905 antogs den lag som skiljer stat och kyrka åt. Den första paragrafen ”garanterar livsåskådningsprincipen” men staten varken erkänner eller subventionerar någon religiös rörelse.
1958 infördes principen i den femte republikens författning. Där står att den franska staten är odelbar, sekulär och demokratisk och att den ”respekterar alla trosföreställningar”.

Konkret innebär det till exempel att man inte undervisar om olika religioner i skolan och att man på allmänna platser inte får bära några religiösa symboler. "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

"Brexitsamtal gav hopp

Belgien.
”Tillräckliga framsteg” i Brexitförhandlingarna är fortfarande möjliga för att snart kunna dra i gång framtidsdiskussioner, varslar parterna om efter nya samtal i Bryssel.

Men Storbritannien måste leverera tydligare besked inom tio dagar. Efter att ha suttit ned för ett specialmöte med EU:s permanente rådsordförande Donald Tusk i Bryssel på fredagen gav brittiska premiärministern Theresa May en optimistisk bild av läget:
– Det finns fortfarande frågor som behöver lösas på de olika områdena, men atmosfären har varit väldigt bra.

TT "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Prisboom väntar konstmarknaden

Rekordpriset på 3,8 miljarder kronor för en Leonardo da Vinci-målning skakade om konstvärlden. Liknande summor är dock högst tänkbara i en nära framtid, säger en ledande expert i London till TT.

Den är bara 66 centimeter hög och har omgetts av ett rykte om att vara förfalskad. Inget av detta hindrade dock Leonardo da Vincis porträtt av Jesus, ”Salvator Mundi”, att förra veckan slå alla tidigare rekordnoteringar när det gäller försäljning av konstverk.

Vem som var beredd att lägga 450,3 miljoner dollar är dock fortfarande okänt även om det spekuleras vilt.

För de allra flesta är prislappen en ofattbar summa men för en liten klick människor är det dock realistiskt i jakten på den ultimata konstsamlingen, säger norrmannen Anders Petterson. Han är baserad i London och grundare till Art tactic, en analytikerfirma vars uppgift är att bevaka konstmarknaden.

– Konstvärlden har blivit ett socialt och globalt nätverk. Det är en klubb som de allra rikaste vill tillhöra, säger han.

Högst troligt är det någon som är beredd att låta målningen ta plats på ett museum, tror Anders Petterson. I Abu Dhabi har det exempelvis nyligen öppnats ett systermuseum till världskända Louvren med bland annat verk av just da Vinci och van Gogh.

– Utifrån att man försöker positionera landet som något annat än bara sol och shopping skulle det här kunna vara ett lukrativt köp om man slår ut det på en 20-årsperiod.

Just aspekten att kunna stoltsera med världens dyraste konstverk i sin samling är också en merit som väger tungt när ett museum ska marknadsföras, påpekar Anders Petterson.

– Jag tror inte det är sista målningen vi får se som går för sådana här summor. Det här var ett första test som jag tror kan öppna upp för ytterligare ”troféköp”. "

DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017

"Så är den hemliga vardagen bakom lägrets murar

Det här är berättelsen du inte skulle få läsa och bilderna du inte skulle få se. DN:s Alexander Mahmoud har lyckats ta sig in i det stängda flyktinglägret Moria på ön Lesbos i Grekland. Här bor 5 300 människor. Ingen utomstående släpps in.

Arman visar vägen. Landsvägen, grusvägen, över en kulle, in genom skogen. Solen hinner gå ner och det blir svart snabbt. Han lyser upp resten av vägen med telefonen. Hoppar över ett dike som är fullt av sopor. Framför oss reser sig betongmuren. Ljuset från Lesbos hamnstad Mytilini når inte hit, till flyktinglägret Moria.

Berättelserna inifrån når inte heller ut. Journalister nekas tillträde. Volontärorganisationer måste godkännas av staten för att få arbeta i flyktinglägret och får inte framställa Moria i dålig dager i medier. Arman får ny energi när han får syn på stängslet, bänder upp ett hål i det. En hund börjar skälla av rasslet. Han vänder sig om, ler sarkastiskt.
– Välkommen till Moria.
•••
Antalet som anländer till Lesbos med båt nu är det högsta sedan i mars 2016, då EU skakade hand med Turkiet och kom överens om att skicka tillbaka flyktingar härifrån. Moria är fyllt. Nu sitter över 5 300 flyktingar här, av dem bor 3 000 i ouppvärmda tält. De som har varit här längst kom precis efter att avtalet slöts, nitton månader.

Människorättsorganisationer har larmat om omänskliga förhållanden i lägret. Platsbrist, långa väntetider, kyla, psykisk ohälsa. 9 410 personer har kommit till Lesbos i år. De flesta kommer från Syrien, Afghanistan och Irak. Många kommer också från Kongo-Kinshasa, Algeriet och Palestina.

Arman har svart bälte i kung fu. Han är 29 år, kurd, och har varit prickskytt i kriget mot IS. Flydde för ett och ett halvt år sedan, tog sikte mot Europa, men fastnade här på Lesbos. Han skickades direkt till Moria, där alla måste registreras, blev tilldelad ett mindre tält som han skänkte till en familj. Det brann ned kort därefter, en äldre kvinna och en sexåring omkom.

Arman lämnade Moria så fort han kunde, sov hellre på gatan, i bergen, på stranden.

– Det är bättre än inne i lägret, bara vänta och se, säger han.
Egentligen vill Arman inte in i Moria igen. Han har för många dåliga minnen. Drar upp tröjan, lyser upp sin kropp med telefonen, stryker med ett finger över sina ärr. Poliser som attackerat honom, folk som rånat honom inne i Moria. Han har slutat bry sig, han ska vidare in i Europa. Men han har den blå stämpeln, som gör att han inte får lämna Grekland.
Men han har en plan.
•••
Det är fullt av rörelse inne i Moria, snart midnatt men ficklampor hänger i tältens tak och lyser upp. En familj sitter utanför ett tält, alla skrattar högt åt ett skämt. Andra hänger vid stentrapporna, röker. Små hemmasnickrade stånd där folk serverar te eller mat. Arman hälsar på de flesta, det känns som om han känner alla.
Alla känner alla för att alla fastnade här.

Många pratar om en femårig flicka som dog förra veckan i lägret.
Här finns allt ifrån små tvåmannatält upp till tiomanna från FN:s flyktingorgan UNHCR. Andra bor i isoboxar – skeppscontainrar som byggts om till flyktingboenden genom att sätta in några fönster som inte går att öppna på vardera sida. De står staplade på varandra som lego.

Arman går in i en av boxarna, blir välkomnad av iranska paret Kheezer Najmi och Pakhshan Abdolrahman som sitter och äter osaltade solrosfrön bredvid sängen. Våningssängar står uppradade tätt intill varandra. Filtar hänger längs taket, skapar tunna väggar för de femton personer på 26 kvadratmeter som bor här inne. Kheezer viskar för att inte väcka de andra.

– I Iran riskerade jag att hamna i ett fängelse. Men här är det som att vara fast i tre fängelser. Först det psykiska frihetsberövandet, sen lägrets fängslande, där vi knappt har tillgång till vatten och toaletter. Och så den här ön. Jag kan inte lämna den, säger han.
Han pekar på huvudet och säger att här har det slutat fungera. Blickar neråt, säger att just nu är jag bara en kropp som rör sig, som arbetar och längtar.

Men Pakhshan har tappat sitt hopp nu.
– Jag förlorade allt bara för att komma hit och här vet jag ingenting om vad som kommer att hända, säger hon.

Hon avbryts av att någon slår hårt mot containern. En man springer in och skriker, de säger att han gör så jämt. Varje kväll samma sak. Men nu ställer han sig mot Kheezer, skriker högre, tappar sin cigg ur munnen och börjar slå mot Kheezers huvud.

Pakhshan springer ut, börjar gråta. Hon trycker sina knäskålar hårt mot varandra och skakar. Blir arg.

– Jag är rädd precis hela tiden! Så här är det varje kväll. Nu var han arg för att vi åt solrosfrön. Förra gången var han arg för att mitt hår var blött efter att ha duschat. Vi bor med galningar!

Hon säger att de blir galna för att det inte finns någon ordning här. Ingenting fungerar. Att om man ville hade man kunnat hamna i tusen bråk om dagen här.

Kheezer tröstar Pakhshan, drar handen lugnt över hennes panna. Suckar och tittar upp.
– Det här är helvetet.
•••
Huvudgatan i Moria är en lång nedförsbacke. Längst ner sitter Arman i gruset och rullar cigg. Högst upp, tio barn som gör sig redo för tävling i pulka. De flesta kör på vanlig brun kartong, några stylar sina med handtag eller ditmålade stjärnor. En man går förbi med en t-shirt där det står ”Varannan vatten – Valborgsnatten”. Kolsom Solins dotter Sarina är för liten för pulka men hon leker tittut, hoppar upp och ner, försöker klättra upp längs våningssängen i containern men misslyckas varje gång. Är bara tre år. Mamma tar emot intuitivt, blicken fäst någon annanstans.

– Jag kom hit av nödvändighet. Och blev satt här. För många gånger har jag velat ta mitt liv, men jag gör det inte. Jag gör det inte för att jag har en dotter.

Hon visar upp dokument på intervjuer hon gjort med psykologer och läkare. Försöker få terapi. I vissa fall kan man även bli flyttad till ett annat läger, Pikba, som också ligger på Lesbos. Där bor runt hundra flyktingar som har speciella skyddsbehov. Tempot är annorlunda där. Det finns skola och man behöver inte köa till maten.

– Men jag fick tid hos en psykolog här i Moria. Om fyra månader. Kommer jag att leva då?
•••
Arman har två kulor i benet. Haltar lite men sitter aldrig still. Organiserade en hungerstrejk i somras som gjorde att flera personer släpptes ur förvaret i Moria. Känner sig stolt efter det, men efter gårdagen är han bara ledsen. Det var ett tag sen han var inne på Moria. Han mumlar, fuck det här stället, fuck pengar.

Ler i alla fall när han får ett sms.
Hans tjej. Hon var volontär på Lesbos under flyktingströmmen hösten 2015. Blev kär i Arman, men är i Storbritannien nu. Han kan inte bestämma sig för vad som är det bästa med henne. Säger bara att hon påminner honom om månen. Det är till henne Arman tänker ta sig. Han har en plan.

Det är varmare i dag, full aktivitet utanför huvudingången. Fem provisoriska men inte längre så provisoriska kaféer har öppnat utanför. Arman köper en frappé, går in genom stora ingången i dag.
Han går förbi tältet där nyanlända placeras. Berättar att många får sova utomhus, tilldelade två filtar var. Han suckar:

– En natt förra veckan dog en femårig tjej av köld inne i Moria. Men familjen fick flytta in på hotell efteråt som någon slags tröst.
I går kom 126 personer med båtar över Medelhavet och in till Moria. Det var åtta grader i natt.
•••

Prick klockan sju serveras första middagen i Moria, då har folk redan köat i timmar. Arman leker volleyboll jämte i stället. Alla försöker göra olika trick, ta emot bollen blundandes, skjuta den hårt mot någon, dunka den mellan benen. Längst fram i matkön får en man en käftsmäll. Volontärer från frivilligorganisationer försöker avbryta, varken poliser eller säkerhetspersonal syns till.

Middagen i dag är ris, kikärtor, två bitar bröd och en flaska vatten. Många lagar mat vid sina sängar i stället.

– Maten de serverar här går inte att äta, säger Deborah Kaninda. Hon kokar ris och kyckling i ett stormkök på golvet i sin container. Berättar att hon träffat en kille här, tycker om att ha någon, har varit ensam hela livet i Kongo-Kinshasa. Kände inte sina föräldrar och började arbeta hemma hos en militär efter att hennes morföräldrar dött.

Hon drömmer om att ha en stor familj, men när hon blev med barn var det mot hennes vilja.

– Militären våldtog mig. När han fick reda på att jag blivit gravid hotade han mig, ville inte att det skulle komma ut. Jag kunde inte gömma mig någonstans, han hittade mig alltid.

Till slut tvingade militären Deborah att göra abort.
Mannen bredvid börjar videochatta med kompisar i Kongo-Kinshasa. En tjej kommer in med sin kille och skrattar högt och säger att de är jättehungriga. Deborah rör om i riset och försöker le.

– Det gör mycket ont att förlora sitt första barn i livet, säger hon.

Fler strömmar in till Deborahs rum. Alla presenteras som familj. Lysröret i taket gick sönder första veckan hon var här men hon slevar vant upp dubbla portioner mat på sju tallrikar i mörkret.
•••
När man anländer till Lesbos får man en stämpel. En blå eller en röd. Blå betyder att du får röra dig fritt i Grekland. Röd betyder att du inte får lämna ön och det är den stämpeln de flesta får.

Flera personer vittnar om att intervjuerna de haft med asylhandläggarna på Moria handlar mer om ifall de kan återvända. Timslånga intervjuer där frågorna kretsat kring ”Kan du bosätta dig i Turkiet?” ”Är det säkert för dig att återvända till Turkiet?”.

Inne i Moria finns sektioner. I sektion A sitter folk som ska utvisas frivilligt, sektion B, tvångsutvisningar, D för familjer.

Frivilligorganisationer står vid entréerna och kontrollerar papper.
I sektion C bor de flesta i rum, men eftersom det är överfyllt kryssar Arman över tvåmannatält som är utspridda överallt. Hälsar på alla som vanligt. Längst bort spelar fem personer rundpingis, omgivna av taggtråd. En äldre man blir klippt bredvid, verkar nöjd när frisören visar bakhuvudet med spegeln.

Den största delen av Moria kallas ingenting. Det alla har gemensamt är att de väntar. Här kan folk gå in och ut ur Moria. Men de åker sällan långt härifrån, bussen till Mytilini kostar för mycket. De får 90 euro i månaden att leva på.

Arman går tillbaka till huvudgatan. Egentligen tänkte han smuggla in affischer och sätta upp här, med texten ”Ingen mer död av kyla”. Förra

vintern dog sex personer och förra veckan den femåriga flickan. Men han glömde dem på vägen hit.

Arman räknar toaletterna i lägret. Tjugo stycken, sex avstängda. Fjorton duschar, fem avstängda.

I slutet på nedförsbacken står ett hundratal personer och köar. Desperata.

Poliser i kravallutrusning omkring dem, människor som trycker upp sina dokument mot stängslet bakom dem. Då och då kommer en man ut från en liten byggnad och skriker ett namn. De ska få nya stämplar. En kvinna får gå in. Ska få reda på ifall hon kommer att få ta sig till Aten, eller om de skickar tillbaka henne till Turkiet.

•••

Plötsligt får Arman veta att den döda femåriga flickans familj, som fick bo på hotell efter att hon dog, är tillbaka inne i Moria. Mamman vill vara anonym men har gått med på att prata med Arman och vi skickar med honom frågor.

Vad känner du inför Moria nu?
– Det är en plats av ingenting.

Vad hände med din dotter?
– Hon var sjuk i två dagar. De sa åt oss att dricka vatten. Vatten är den bästa medicinen, sa doktorn. Vi bad om hjälp från UNHCR för att få ändra boende från tält, det var för kallt. Min dotter skakade av kyla om nätterna. De sa att de skulle återkomma. Efter två dagar dog hon. Flickan hade en surfplatta som hon älskade. Drömde om att bli ingenjör.

– Och så ville hon en dag få ett halsband av guld. Eftersom vi inte hade pengar kunde vi inte köpa något. Hon dog utan att få sitt guldhalsband, säger mamman.

•••

Längst bort, även fast solen gått ner lyser bergen i horisonten. Arman ser trött ut. Berättar att han har gått ner 20 kilo sedan han kom till Lesbos.

– Vi flydde bergen i Kurdistan och vi fastnade i bergen i Grekland. Jag hatar berg nu. Bergen är vackrare i Kurdistan, säger han.
Sitter och kedjeröker, ser ut över nästan hela lägret.

Ett par vi träffat tidigare går förbi och vinkar, en annan videochattar, någon försöker ta upp en allsång vid tälten.

Allt vänder på en sekund. Som tysta skrik, metall som skrapas längs asfalten nedanför, järnstänger.

Arman fimpar sin fjärde cigg, säger att det är upplopp på gång. Allt går snabbt, hans ögon är rädda, varnar folk runt omkring. Han skriker ”Boro, boro, bedo!” (Dra, dra, spring!). Han tar sig bort till hålet i stängslet, ut snabbt, bort från Moria.

Utanför står en polisbuss stationerad vid huvudingången. Ett tiotal poliser sitter inne i den och surfar på sina telefoner.

Arman stannar till vid en strandkant halvvägs till Moria nästa dag. Flyktingar står och fiskar, masserar brödbitar och sätter fast i krokar. Får napp hela tiden. Mukhtar Hassani från Afghanistan står på stenarna, klär av sig och dyker i. Simmar så långt bort han kan, gör fredstecken. Duckar undan när kompisarna kastar ut betet. Hittar en

flytväst vid andra strandkanten. Flyter nöjt i den sakta tillbaka till oss, huttrar och klär på sig uppe vid bilvägen.

Går vidare med Arman, förbi en lastbil. Inuti och under den, sovsäckar, kuddar, och gårdagens ris och kikärtor halvt uppätet.
– Folk väljer att sova här i stället för inne i Moria. Jag gjorde likadant.
Han tänder en cigg, kryper under lastbilen, krälar sig upp i underredet och hänger där. Ser ganska glad ut.

– Det är så här jag kommer ta mig härifrån. Först färjan från Lesbos. Sedan är det bara att åka vidare hängande så här i Europa.
Han visar med armarna, håller dem böjda uppåt.

– Kanske kommer jag till Italien, Spanien, vem vet. Men sedan ska jag ta mig till London. Till henne, till månen, säger han.
Undrar om han inte är rädd. Han hänger kvar, ciggen i mungipan och skrattar högt.

– Jag riskerar mitt liv hela tiden. På vägen hit, här, på väg härifrån. Det här är mitt jävla liv. Ibland tror jag det kommer vara så här hela livet.
Han krälar ut. Tittar argt.
– Jag har inget att förlora. Jag letar bara efter lite frid.
•••
Hittar ett kollegieblock längs strandkanten, bredvid lastbilen.
”English” står i snirklig handstil på omslaget.
Noga skrivet längs grå linjer, en övning:
When you arrived here?
I’m arrived at July.
When are you going to Germany?
I want to going tommorow.

Arman heter egentligen något annat. Några veckor efter att DN träffat honom hör han av sig och berättar att han har tagit sig till norra Grekland. Han försöker lämna landet genom att hänga under lastbilar, men misslyckas varje gång. På nätterna sover han i övergivna hus tillsammans med andra flyktingar.

Alexander Mahmoud
alexander.mahmoud@dn.se
Elina Pahnke "

"Om reportaget
Under tre dagar tog reportagets huvudperson Arman med DN:s Alexander Mahmoud in i det stängda flyktinglägret Moria och visade vardagen där. Elina Pahnke gjorde intervjuer med personer utanför lägret och tillsammans skrev de reportaget. Första dagen gick Alexander och Arman in bakvägen, de andra dagarna tog de huvudentrén och behövde inte visa upp några dokument.

Alexander Mahmoud är fotograf och skribent på Dagens Nyheter. Nominerad till Årets berättare i Stora journalistpriset 2015. Har skrivit reportageboken ”Mellan rummen”.

Elina Pahnke är frilansjournalist och skriver regelbundet för Sydsvenskan. Hon rapporterade 2015 från Lesbos om flyktingkrisen.

Fakta. 5300 personer bor i lägret på Lesbos
Sedan 2015 har över en miljon flyktingar kommit till Grekland.
Lesbos är den ö som har tagit emot flest.

Moria på Lesbos är en av fem så kallade hotspots på de grekiska öarna, ett läger där flyktingarna registrerats direkt och som har inrättats av EU.

Cirka 5 300 personer bor i Moria, 3 000 av dessa bor i tält (uppgifter från den 24 oktober). Lägret är egentligen byggt för 2 500 personer. Moria har funnits sedan 2013 men avtalet mellan EU och Turkiet 2016 har utökat de grekiska öarnas befogenheter. Hela asylprocessen ska nu genomföras på Lesbos eller den ö man först anländer till, vilket är anledningen till de långa väntetiderna i Moria. De som varit här längst har varit här i cirka nitton månader.¨

Flera människorättsorganisationer har larmat om inhumana levnadsvillkor i lägret. De rapporterar bland annat om eskalerande psykisk ohälsa, matbrist och för få toaletter och duschar. "

DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017

"Brexit avgör Irlands öde

Normalt sett bryr sig Europa inte överhövan om en regeringskris i den irländska republiken. Oppositionen vill fälla en tung minister på grund av en tio år gammal skandal, och det må vara rätt eller fel. Men ett nyval skulle komma i ett ytterst känsligt läge. Just gränsen mellan Irland och Nordirland är den trassligaste frågan i EU:s och Storbritanniens förhandlingar om Brexit.

Om drygt två veckor håller EU toppmöte. Då ska det avgöras om tillräckliga framsteg har nåtts för att gå vidare till nästa fas i samtalen, om hur relationen ska se ut därefter. Tre prioriterade punkter ska vara avbockade.

EU-medborgares rättigheter i Storbritannien, och britters i övriga unionen, är inget större problem längre. Pengarna, räkningen för skilsmässan, har hittills väckt störst uppmärksamhet. EU har krävt uppåt 100 miljarder euro för gamla brittiska åtaganden, premiärminister Theresa May har erbjudit 20 men antytt att hon har mer i plånboken. Rabiata partivänner i Tories skulle ändå gå till attack om hon är för generös.

Men den tredje stötestenen är tung: Irland. May vidhåller att Storbritannien ska lämna både EU:s inre marknad och tullunionen. Vare sig man vill eller inte uppstår en gräns mellan i och utanför EU. Nordirland är brittiskt, Irland kvar i unionen. Den 50 mil långa gränsen är i dag osynlig, varje år görs 110 miljoner resor över den och handeln blomstrar. Tullstationer vill ingen ha, än mindre de militära vakttornen från förr.

Fast om gränsen är porös kan brittiska varor föras in i EU via bakdörren Nordirland. Unionen håller styvt på regelverk och standard, som miljö- och hälsokrav. Och om företag på Nordirland får fri tillgång till både EU och Storbritannien, blir det ett luddigt - arrangemang som britterna kan leva med men inte fransmän och tyskar.

En hård gräns vore dock ett ekonomiskt slag mot både Irland och Nordirland. Dessutom finns oron för att våldet i norr kan få nya impulser. Långfredagsavtalet från 1998 skapade fred, men spänningen är inte död.

Dublin har därför krävt garantier av London för att Nordirland får stanna på EU:s inre marknad. En nyvalskampanj lär inte mjuka upp linjen. Tullmuren får gå på havet mellan Nordirland och resten av Storbritannien, säger Irland. En finfin idé, anser Bryssel.

För Theresa May är det politiskt omöjligt att lämna Nordirland ens i tullunionen. Brexitfolket skulle rya om kapitulation. Och efter de konservativas valfiasko i juni, när majoriteten gick förlorad, behövs stöd av de nordirländska unionisterna i DUP. Detta parti ser alla specialupplägg som första klivet mot det förenade Irland de bekämpat i hela sitt liv.

London vill egentligen dra in Irlandsfrågan i kommande förhandlingar om ett framtida handelsavtal. Det kan låta logiskt, men skjuter bara upp problemet. Ingen har presenterat ens ett embryo till lösning på dilemmat. Om britterna har en fiffig utväg är det dags att berätta. Theresa May är stukad in till förödmjukelse efter valet. Partiet och regeringen är djupt splittrade om strategin och målet för Brexit, och premiärministern har svårt att lägga fram positioner utan att få på nöten från något håll. Hur länge hon sitter kvar är ett ständigt diskussionsämne.

Om Irlandsfrågan verkligen går att bena ut är det inget som säger att fas två i EU-samtalen blir enklare. Norge eller Kanada är i princip vad som står till buds för britterna, som vägrar inse det. Norrmännen är med på den inre marknaden, men måste godta alla regler utan medbestämmande och betala till EU:s budget. Kanada har ett frihandelsavtal som duger för varor men sämre för tjänster, inte minst de finansiella som Storbritannien har levt så gott på. Och det tog sju år för EU och Kanada att komma överens.

Under tiden visade den brittiska budget som lades fram förra veckan att landets ekonomi inte längre seglar vidare som om Brexitosäkerheten inte fanns. Pundet har rasat, vilket skapar inflation. Tillväxtprognoserna skrivs ned rejält, samtidigt som övriga EU går bra. Produktiviteten står och stampar. Allt samverkar till att försämra reallöner och skatteintäkter, och därmed de offentliga finanserna. Att Brexit innebär stora risker för Irlands ekonomi är en klen tröst.
Bäst för alla vore om Storbritannien stannar på den inre marknaden. Näst bäst, att i alla fall vara kvar i EU:s tullunion. Om inte, låt åtminstone Nordirland tillhöra den.

Alla tre alternativen ter sig osäljbara i London. Brexit var kanske inget listigt påfund, när allt kommer omkring.

DN 27/11 2017 "

DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017

"Ingmar Nevéus: Våra blickar riktas åt annat håll – men efter två år är problemen kvar

Flyktingströmmen har vänt tillbaka till Grekland medan världen vänder ryggen till. Misären på Lesbos visar att EU-Turkiet-avtalet om flyktingarna inte var någon lösning, bara ett sätt att skjuta problemet framför sig.

Vi var många journalister som följde i flyktingarnas spår 2015 och 2016. Vi vandrade ganska upptrampade stigar, besökte ungefär samma ställen.

Själv var jag flera gånger i Grekland, på fälten runt Idomeni där tiotusen människor väntade i leran på att släppas vidare in i Makedonien. Och på Lesbos där vi såg utmattade flyktingar anlända, huttrande och hopträngda i gummibåtar.

Från stranden fördes de i allmänhet till Moria. Lägret uppe i bergen var bara en mellanlandning då, inte slutet på resan som nu. Det var välbevakat, men inte bättre än att jag och fotografen Paul Hansen kunde gå en omväg genom skogen till lägrets baksida där vi talade med fångarna, förlåt flyktingarna, genom ett stängsel.

Att helt enkelt gå in genom porten, som Alexander Mahmoud nu har gjort, var inget vi ens tänkte på.

Senare, i april 2016, såg jag och fotografen Roger Turesson de första flyktingarna sändas tillbaka från hamnen i Mytilini på Lesbos till Turkiet, var och en bevakad av en vakt.

Dessa pakistanier med böjda huvuden var det synliga resultatet av det avtal mellan EU och Turkiet som skulle ”lösa” en flyktingkris som fick EU-regeringars opinionssiffror att störtdyka.

Lite förenklat kan man säga att EU betalade Turkiet för att agera gränsvakt. Inte mindre än sex miljarder euro, nästan 60 miljarder kronor, fick turkarna för att sluta titta bort när gummibåtarna la ut mot de grekiska öarna.

Om man bortser från befogade moraliska invändningar gjorde Europa sig beroende av Turkiets välvilja – ett Turkiet som sedan dess har genomlevt ett försök till militärkupp och som snabbt blir allt mer auktoritärt.

Hur har det gått konkret?
Så där.
Till en början tog flyktingströmmen en annan och farligare väg, över havet till Italien. En större andel mötte döden på Medelhavet, fler fastnade i obeskrivlig misär i Libyen. Trafiken till de grekiska öarna minskade med 85 procent.

Men i år har den tagit fart igen. Antalet som anländer till Lesbos och de andra öarna är nu över 200 per dag, fyra gånger mer än i våras. Grekiska politiker aktar sig för att kritisera grannlandet öppet, men misstänker att Turkiets president Erdogan spelar ett politiskt spel:

– Närhelst han vill sätta press på Europa är det bara att vrida på kranen och släppa in fler människor, säger Greklands vice migrationsminister Ioannis Balafas till The Guardian.

Enligt de senaste siffrorna är 54 225 flyktingar fast i Grekland, många under förhållanden liknande de Alexander Mahmoud skildrar. Nästan ingen vill stanna i landet.

Och vi i medierna är upptagna med annat: Trumps twittrande, Metoo, kval till fotbolls-VM.

I slutet av oktober larmade 19 internationella människorätts-organisationer om de usla förhållandena i lägren i ett öppet brev till Greklands premiärminister Alexis Tsipras.

”Avtalet med Turkiet kan inte längre få vara en förevändning för att hålla asylsökande under omänskliga förhållanden”, skrev Irem Arf från Amnesty International.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

Jämställdhet i EU

Sammanvägt index för utvecklingen i EU:s 28 medlemsländer inom sju delområden: Makt, arbete, pengar, utbildning, hälsa, tid för hemarbete/fritid samt våld. 100=full jämställdhet

Källa: EIGE Grafik: Maria Westholm

Tid för hemarbete/fritid

Index för hur mycket tid kvinnor och män ägnar med på hemarbete respektive olika fritidsaktiviteter. 100=full jämställdhet, dvs att kvinnor och män har samma balans mellan obetalt hemarbete och fritid.

DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017

"Sverige bäst i EU – men flera länder backar

Jämställdhet är ett av EU:s gemensamma så kallade ”värden”, som slås fast i Lissabonfördragets artikel två. Men aktuell statistik visar att jämställdheten i EU går mycket långsamt framåt och i flera medlemsländer har utvecklingen gått tillbaka under senare år. Det innebär ett trendbrott.

– Det blev en mycket tung stämning runt bordet när rapporten presenterades i Bryssel, berättar Sveriges jämställdhetsminister Åsa Regnér (S).

Den nya studien kommer från Eige, European institute for gender equality, EU:s institut för jämställdhet. Eige samlar en mängd uppgifter från medlemsländerna inom olika områden och väger samman statistiken till olika index. Enligt Eige har EU:s sammanvägda index för jämställdhet gått från 62 till 66,2 på tio år, mellan 2005 och 2015, men ökningstakten har avtagit under senare år.

Ett index på 100 motsvarar full jämställdhet. Sverige toppar listan med 82,6 indexpoäng och Grekland ligger i botten på 50.

– Jag är förstås glad över att Sverige ligger främst, men mycket bekymrad över att utvecklingen i stort går så långsamt framåt och att det till och med går tillbaka i flera länder, säger Åsa Regnér.

Framstegen har framför allt skett inom områden som betecknas ”pengar” och ”makt”, vilket innebär att kvinnor i EU i genomsnitt tjänar bättre och har fått mer politiskt inflytande. Index inom dessa områden har gått från 73,9 till 79, 6, samt från 38,9 till 48,5, mellan 2005 och 2015.

Samtidigt har utvecklingen i flera länder gått tillbaka. Mellan 2012 och 2015 har sex medlemsländer fått ett lägre totalt jämställdhetsindex. Bakslagen är särskilt påtagliga inom ett område.

Det handlar om balansen mellan hemarbete respektive fritidsaktiviteter för kvinnor och män. Efter en uppgång för tio år sedan minskar detta index med hela 3,2 poäng under den senaste mätperioden. Inom detta område har jämställdheten gått tillbaka i hela 19 av EU:s 28 länder, det vill säga att gapet ökar mellan hur stor del av hemarbetet som görs av kvinnor respektive män.

– Det är mycket oroväckande. Vi vet att kvinnor i EU generellt sett har högre utbildning än män, men samtidigt ser vi att kvinnor gör allt mer av det obetalda arbetet, kommenterar Åsa Regnér.

Vad gör EU åt detta? Inte mycket. Medlemsländerna bestämmer själva över de flesta frågor som påverkar jämställdheten. Allt som till exempel rör beskattning, rätten till abort, barnbidrag och barnomsorg bestäms nationellt.

Sedan 2014 finns det inte heller en gemensam EU-strategi för jämställdhet, vilket är en följd av en mycket medveten politik. När Jean-Claude Juncker valdes till EU-kommissionens ordförande förklarade han att EU ska vara ”stor i stora frågor men mindre i små frågor”. Under senare år har det kommit betydligt färre initiativ och lagförslag från Bryssel.

Därför har det inte heller blivit någon ny strategi för jämställdhet. Kommissionen anser inte att en sådan strategi hör till de frågor som EU ska prioritera. Ända sedan 2014 har Sverige försökt förmå kommissionen att lägga fram ett förslag till ny strategi, men hittills har svaret varit nej.

Åsa Regnér är mycket kritisk. Utan en gemensam strategi blir det inga politiska samtal om jämställdhet i EU, säger hon.
– Vi vill inte ha EU-lagar som rör jämställdhet – den strategi vi hade tidigare utgjordes inte av tvingande dokument utan handlade om målsättningar. Dessa ledde till politiska möten och diskussioner. Nu har trycket försvunnit och jämställdhetsministrarna träffas inte ens. Jag är aldrig i Bryssel, förklarar hon.

Att utvecklingen oroar Bryssel är samtidigt uppenbart. Efter #metoo och den nya indexrapporten bjöd EU-kommissionens vice ordförande Frans Timmermans in till ett möte förra veckan.

– Jag förde åter fram att EU behöver en strategi. Jämställdhet är ett av unionens grundläggande värden som slås fast i fördraget.
– Kommissionen har inte, och ska inte ha, ansvar för insatser inom detta område. Länder bestämmer själv hur de vill nå målet, men det behövs en diskussion som grundas på fakta om hur EU ska uppnå jämställdhet, anser Åsa Regnér.

Annika Ström Melin
annika.strom-melin@dn.se "

82,6 indexpoäng
Sverige toppar EU:s jämställdhetslista med 82,6 indexpoäng. Ett index på 100 motsvarar full jämställdhet. I botten ligger Grekland på 50. "

DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017

"I Polen vill regeringen att kvinnorna stannar hemma

I Polen uppmuntrar regeringen kvinnor att föda fler barn och stanna hemma längre. Men skillnaderna i kvinnors villkor är stora mellan den konservativa landsbygden och de moderna storstäderna.

Warszawa.
Marta Bednarska tror själv att hon representerar ett annat Polen än det land där jämställdheten backar.

Hon är välutbildad, välbetald och fick barn relativt sent. Hon arbetar heltid, eller näst intill. En hemhjälp tar hand om tvååriga dottern Sofia, medan sjuårige sonen Jan går långa dagar i skolan.

När jag frågar om hon har några väninnor som har valt att stanna hemma med barnen funderar hon en stund.

– Nej, ingen alls tror jag. Däremot har jag en bekant vars man tog ledigt när hon fick chansen att flytta till ett nytt och bättre jobb.
Jag träffar 39-åriga Marta på ett kafé i gatuplanet på den glänsande moderna glasbyggnad i centrala Warszawa där hon arbetar som grafisk formgivare för en internationell konsultfirma.

– Min familj är nog ganska modern, säger hon. Samtidigt är det nästan alltid jag som hämtar och lämnar vår son i skolan.

Martas man José är spanjor och satsade härom året på att öppna en språkskola i egen regi. Han arbetar ofta från tidig morgon till sen kväll.

– Vi gjorde en överenskommelse när han startade sitt eget företag, att jag skulle ta ett större ansvar för barnen. Men han hjälper till, absolut. På fredagarna är det alltid han som hämtar i skolan.

Jag säger att resonemanget känns bekant: visst är vi jämställda, men just nu gör vi ett undantag. Och om den snälle mannen som ”hjälper till”. Marta skrattar.

– Ja, den där formuleringen om att hjälpa till är rätt avslöjande. Men en sak kan jag säga: José lagar nästan all mat hos oss, jag är helt oduglig på det.

Det fina kontorshuset på Pilsudskiplatsen är så långt man kan komma från det mer lantliga Polen där konservativa regeringspartiet Lag och rättvisa, PIS, har huvuddelen av sina väljare.

PIS-regeringen tillträdde i november 2015 efter att i åtta år varit borta från makten, och därför går det inte att klandra den för siffrorna i EU-rapporten – där 2016 och 2017 ju inte är med. Att jämställdheten backar på vissa punkter får främst tillskrivas de liberala regeringar som satt fram tills för två år sedan.

Ändå är den nuvarande regeringen ganska tydlig med att den vill ha en återgång till mer traditionella könsroller. Det populära flerbarnsbidraget som PIS har infört, kallat ”500 plus”, syftar bland annat just till att kvinnor ska föda fler barn och kunna stanna hemma med dem i större utsträckning.

Bidraget har inte funnits mer än ett år, men mycket tyder på att det får effekten att kvinnor arbetar mer i hemmet och mindre utanför det, åtminstone på den konservativa, katolskt präglade landsbygden. Kanske visar det sig att jämställdhetsindex har sjunkit ännu mer i Polen om några år.

Samtidigt kan utvecklingen vara på väg åt motsatt håll i Warszawa och andra polska storstäder. Det tror åtminstone Marta Bednarska.
– Men det har kanske mindre med politiken att göra och mer med arbetsgivarna. Mitt företag till exempel söker aktivt efter kvinnor för att öka balansen mellan könen. Och det uppmuntrar män att ta pappaledigt, säger hon.

– I dag kan man faktiskt se män som drar barnvagnar i Warszawa. Det kunde man inte för tio år sedan.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017

"Stor koalition i Tyskland alltmer trolig

Berlin. Tuffa förhandlingar väntar i veckan mellan förbundskanslER Angela Merkels Kristdemokrater och Socialdemokraterna SPD. Att döma av de signaler som har skickats ut under helgen pekar allt mer på att en ny stor koalition kan bli verklighet.

SPD-toppen Martin Schulz löfte till väljarna är redan historiskt. ”I en regering ledd av Angela Merkel kommer jag inte att sätta mig”, har han sagt gång på gång sedan valnatten. Men på torsdag i denna vecka träffar Martin Schulz förbundskanslern för att diskutera just en sådan regeringskonstellation.

När den tyska regeringskrisen nu går in på sin andra vecka framstår en ny så kallad stor koalition mellan Kristdemokraterna CDU/CSU och Socialdemokraterna SPD som det troligaste scenariot. Det skulle innebära att hotet om nyval är undanröjt – och att Angela Merkel får som hon vill.

I helgen tog kanslern på nytt avstånd från möjligheten att skicka väljarna till valurnorna på nytt. Hon passade också på att lansera några förutsättningar för en framtida regering. Dit hör bland annat löftet om att inte öka statskulden och att verka för att avskaffa den så kallade solidaritetsskatten.

– Tyskland behöver en stabil regering, sade Merkel då hon mötte partiets medlemmar i sin hemmavalkrets.

Det tolkas som att hennes planer på ett äktenskap med SPD är långt gångna. På söndagskvällen samlades ledningen för Kristdemokraterna CDU/CSU i partihögkvarteret i Berlin för att staka ut grunderna för ett möjligt samarbete. Inför mötet sade även Horst Seehofer, ledare för CSU i Bayern, att en stor koalition är det bästa alternativet för Tyskland.

Medan Kristdemokraterna hoppas på en ny stor koalition är Socialdemokraterna desto mer splittrade. Vissa inom SPD ser regeringskrisen som ett gyllene tillfälle att ge den förda politiken en tydligare socialdemokratisk prägel. Under hotet om nyval ökar chanserna att få tunga ministerposter och inflytande över viktiga sakpolitiska områden, resonerar de.

Andra förhåller sig mer skeptiska. En ny stor koalition vore ”dödsstöten” för partiets trovärdighet, enligt det socialdemokratiska ungdomsförbundet Jusos ordförande Johanna Ueckermann.

Vilken falang som går vinnande ur striden återstår att se. Martin Schulz har lovat att partiets medlemmar ska få rösta om huruvida SPD ska ingå i en kommande regering eller inte. På torsdag väntas ett första, försiktigt besked.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017

"Irland skärper hot – kan välta Brexitprocessen

Gränsen mellan Irland och Storbritannien seglar upp som den mest svårrubbade stötestenen i Brexitförhandlingarna. Byt kurs eller möt kaos, är innebörden i det budskap som Dublin nu sänder till Theresa May.

– Jag är förbluffad över de brittiska förhandlarnas blinda tilltro till ett framtida frihandelsavtal, säger Irlands EU-kommissionär Phil Hogan till den brittiska tidningen The Observer.

Enligt Hogan sätter Irland hårt mot hårt och tänker stå fast vid sitt hot om att lägga in veto i förhandlingarna om ett nytt handelsavtal London-Bryssel ifall inte tvisten om gränsen på Irland löses på ett tillfredsställande sätt.

Republiken Irland täcker nästan hela ön Irland, men det nordöstra hörnet, Nordirland, tillhör Storbritannien. Irland och Storbritannien gick med i EU samtidigt och har gemensamt följt med i utvecklingen mot en inre marknad utan gränshinder för handel.

När Storbritannien ska lämna EU:s tullunion och inre marknad uppstår för första gången på 44 år en skarp handelsgräns längs landskapet Ulsters böljande kullar.

Anders Bolling "

DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017

" Jan Eklund: Passionerat försvar för Europa i en pessimistisk tid

Per Wirtén kan få Augustpriset i kväll för sin bok ”Är vi framme snart? Drömmen om Europas förenta stater” (Albert Bonniers förlag). Han har hård konkurrens i fackboksklassen av två ovanligt rika biografier om Karin Boye och Ester Blenda Nordström; Johan Svedjedal och Fatima Bremmer heter författarna.

Det är lätt att glömma bort att även vårens böcker har sin aktualitet kvar framåt julen. Wirténs idérika tågresa genom kontinentens hjärtland – inspirerad av Elin Wägners ”Från Seine, Rhen och Rhur” (1923) – är ett passionerat försvar för ett demokratiskt Europa i en tid av svartsyn och pessimism. Och framför allt en kritik av den byråkratiska och fantasilösa ekonomism som påstås bära Angela Merkels signum.

Merkels Tyskland må vara Europas draglok – och vem kan egentligen klandra henne för ansvarslöshet när vi betraktar hur arrogant och lättsinnigt hennes konservativa motsvarigheter i Storbritannien och Frankrike ser på EU:s framtid. För att inte snacka om alla nationalistiska och rasistiska krafter som rör sig i det vida fältet.

Ändå är det just klandrar Per Wirtén gör. Merkels Tyskland sägs stå i vägen för ett federalt och öppnare Europa. Det demokratiska underskottet i EU är akut. Om status quo får råda hotar sönderfall, skriver Wirtén ödesmättat.

Den lilla sydtyska staden Freiburg har en viktig betydelse i Wirténs bok. Det råkar den händelsevis ha även i John le Carrés nya roman ”Spionernas arv”. Där möter vi den ugglelike mästaren George Smiley igen efter 25 års frånvaro.

Smiley sitter och läser på ett gammalt bibliotek i staden när bokens huvudperson Peter Gulliam anländer för att äntligen få ställa spionchefen till svars för en ny skandal som briserat. Den har trådar tillbaka till det kalla krigets dagar och klassikern ”Spionen som kom in från kylan” (1963).

Nej, svarar Smiley när de till sist möts, vi gjorde egentligen inga tvivelaktiga affärer för Englands skull. ”Jag är europé, Peter.” Smiley påstår att hans hemliga dröm var att föra Europa ut ur sitt mörker mot en ny upplysningstid. ”Jag har den kvar.”

Boken har ett motto från filosofen Martin Heidegger: ”Varje människa föds som en i mängden och dör som enskild.”

Jag antar att det är därför George Smiley häckar på ett bibliotek i Freiburg. Det var nämligen där den omstridde tyske filosofen var verksam.

Och vad hittar Per Wirtén i staden? En idyll – och den ekonomiska politikens svarta hjärta. Det var i Freiburg som en liten krets akademiker i slutet av 30-talet försökte omtolka den ekonomiska politiken på tysk mark. I stället för att krympa staten – som nyliberalerna senare ville – påbjöd dessa så kallade ordoliberaler en stark stat som skulle ingripa för att upprätthålla den fria konkurrensen på konservativ grund.

Det var fröet till en auktoritär liberalism, skriver Wirtén. ”Friheten är bara möjlig om alla underkastar sig experternas vetenskapliga regler, en ’ordnungspolitik’, en frihet begränsad av hård disciplin.” Och där finns fundamentet till dagens tyska politik och Angela Merkel.

Låter det så illa? Doktrinen smälter samman teknokratisk kontroll med en föråldrad nationell logik, svarar Wirtén. Den är fantasilös och hänsynslös mot alla som ifrågasätter spelreglerna – som de skuldsatta grekerna. Räknenissarna, bankerna och byråkraterna får för stor makt. Demokratin och det fria förnuftet sätts ur spel. Budgetdisciplinen framför allt.

Med Tysklands nuvarande EU-politik blir allt ett dunkelt spel bakom stängda dörrar som inga medborgare riktigt kan förstå.

Men Wirténs attack mot Angela Merkel handlar nog mest om att hon är den första förbundskanslern efter kriget som inte anslutit sig till idén om ett federalistiskt Europa. Drömmen om Europas förenta stater. Nej, vi är inte framme snart. Men det är fängslande att följa drömspåren hos Per Wirtén och John le Carré. Det känns som om de sitter i samma tågvagn och pekar ut riktningen mot ett ljusare och rättvisare Europa.

Jan Eklund
jan.eklund@dn.se "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

" Nyval hotar på Irland

London. Regeringskrisen på Irland ställs på sin spets i dag, tisdag, då en misstroendeförklaring mot landets vice premiärminister läggs fram i parlamentet. Premiärminister Leo Varadkar hotar att utlysa nyval – något som indirekt skulle kunna påverka Brexit-förhandlingarna mellan Storbritannien och EU, där Nordirlands framtida status är en viktig fråga.

I centrum för den uppflammande krisen på Irland står vice premiärminister Frances Fitzgerald. Hon anklagas för att under sin tid som justitieminister ha godkänt en strategi för att smutskasta en visselblåsare som slog larm om misstänkt korruption inom poliskåren.

Ett läckt e-postmeddelande tyder på att Fitzgerald fick information om detta redan 2015 – men hon säger själv att hon inte minns mejlet eller någonting annat om den påstådda smutskastningsstrategin.

Regeringen vägrar böja sig för oppositionens krav på hennes avgång – och nu ställs hon inför en misstroendeförklaring.

Insatserna är höga: om det största oppositionspartiet Fianna Fáil röstar för att avsätta Fitzgerald upphävs den överenskommelse som i nära två år gjort det möjligt för landets minoritetsregering att driva igenom lagar i det irländska parlamentet.

För premiärminister Leo Varadkar handlar det därför inte bara om att förlora en minister, utan om hela regeringen.
– Jag gör mitt yttersta för att finna en lösning, sa Varadkar till irländska medier i helgen.

Förhandlingarna med oppositionen fortsatte långt in på måndagen. Utvecklingen följs noga i Storbritannien och i övriga EU. Frågan om Nordirlands framtida status har blivit central i Brexit-förhandlingarna, delvis till följd av den linje som den irländska regeringen har intagit. Premiärminister Varadkar menar att nya, fysiska gränskontroller skulle kunna äventyra fredsavtalet på Nordirland och allvarligt skada öns ekonomi.

Han har krävt skriftliga garantier från London för att några sådana kontroller inte kommer att införas – vilket genast fått nobben av den brittiska regeringen.

– Vi kan inte ge ett slutgiltigt svar om Irlandsfrågan förrän vi har en bild av hur avtalet med EU kommer att se ut, sa den brittiska handelsministern Liam Fox i helgen.

Fox vill undvika gränskontroller, men menar att Varadkars önskemål om att Storbritannien stannar kvar i tullunionen och helst även den inre marknaden är världsfrånvänt:
– Det är helt uteslutet, förklarade ministern.

Replikskiftet har knappast förbättrat relationen mellan grannländerna inför det EU-toppmöte i december där Irland har makt att lägga in veto mot att ta Brexit-förhandlingarna vidare till nästa etapp, i vilken den framtida relationen mellan EU och Storbritannien är tänkt att avhandlas.

En irländsk valrörelse kan öka polariseringen ytterligare. Både regeringspartiet Fine Gael och oppositionspartiet Fianna Fáil tillhör den politiska mitten och är vana vid att realpolitik och

förhandlingsspel, men att kompromissa om Brexit och gränsen till Nordirland är känsligt – i synnerhet under en valrörelse.

De utmanas dessutom av en tredje kraft: det radikala vänster- och nationalistpartiet Sinn Fein, som under många år var mest känt som IRA:s politiska gren.

Efter fredsavtalet i Nordirland har Sinn Fein successivt gått framåt som politisk kraft i republiken Irland. I förra valet blev Sinn Fein tredje största parti, delvis till följd av irländska Labours kollaps. Nyligen meddelade den omstridde ledaren Gerry Adams att han inte ställer upp för omval. Men partiets hjärtefråga är, som den alltid har varit, en återförening av hela Irland.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

"Fakta. Irlands delning
Kriget på Irland 1919–1922 tvingade fram en delning i två administrativa delar, en i norr och en i söder. Nordirland fortsatte att utgöra en provins i Storbritannien, medan den södra delen 1949 utropades som den självständiga republiken Irland.

I slutet av 1960-talet inleddes en väpnad konflikt i Nordirland, med republikanska IRA och dess politiska gren Sinn Fein på ena sidan, och brittiska armén och protestantiska paramilitära grupper på den andra. 1998 nåddes en fredsuppgörelse som kallas Långfredagsavtalet. Åren därpå skedde en successiv avväpning av de väpnade grupperna, samtidigt som gränsen till Irland demilitariserades. Det senare underlättades av att både Irland och Storbritannien då var EU- medlemmar.
DN "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

" Extremister skenhängde liberala ”folkförrädare”

Regeringen i Warszawa anklagas för att ha gett sitt tysta medgivande till den polska extremhögerns senaste tilltag: en ”skenhängning” av EU-parlamentariker som anses ha förrått fosterlandet.

Högerextremisterna har medvind i Polen. Vid Självständighetsdagen den 11 november deltog 60 000 människor i en marsch som anordnades av tre rörelser på den yttersta högerkanten.

Den stora majoriteten av dem som demonstrerade var inte själva medlemmar av sådana rörelser, men de accepterade uppenbarligen att gå sida vid sida med banderoller om ”Rent blod” och ”Ett vitt Europa” och fascistsymboler som grönvita falangafanor och kelterkors.

Marschen beskrevs av statsägda medier och av enskilda ministrar i positiva ordalag. Endast president Andrzej Duda bland högt uppsatta politiker var snabbt ute och fördömde de antisemitiska och rasistiska slagorden.

Regeringspartiet Lag och rättvisa, PIS, beskylls nu för att se mellan fingrarna på övertrampen från högerextremisternas sida, eller rentav för att utnyttja dem för egna syften.

I helgen tog Ruch Narodowy, en av organisationerna bakom marschen, på grövsta möjliga sätt ställning för regeringen och mot den liberala oppositionen i Polen.

Vid en manifestation i sydpolska Katowice hade ONR-akvivisterna ställt upp sex ”galgar” där porträtt av lika många polska liberala EU-parlamentariker hade hängts upp. Det handlar om ledamöter som vid en omröstning nyligen röstade ja till en kritisk resolution där Polen varnas för att inte följa EU:s värderingar – vilket i sin tur handlar om kontroversiella reformer av rättsväsendet.

– Man kan ha olika åsikter om resolutionen. Men den här symboliska avrättningen, och bristen på reaktion från polska myndigheter, säger något om fascismens framgångar i offentligheten, säger Michal Boni, en av de uthängda politikerna, till Politico.

– PIS påståenden om att man inte accepterar offentligt våld är helt enkelt falska. Regeringen ger sitt tysta godkännande till detta, säger Julia Piter, en annan liberal EU-parlamentariker, till tidningen Gazeta Wyborcza.

EU-parlamentets talman Antonio Tajani skrev på måndagen till Polens premiärminister Beata Szydlo för att försäkra sig om att valda parlamentariker kan få uttrycka sina åsikter utan att hotas.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

" Merkel optimistisk om stabil regering

Tyskland. Förbundskansler Angela Merkel är optimistisk om att få till en stabil regering. Det var en beslutsam Angela Merkel som på måndagen mötte pressen i partihögkvarteret i Berlin.

Hennes Krisdemokrater är beredda att inleda samtal med Socialdemokraterna SPD, sade förbundskanslern en vecka efter att förhandlingarna med de så kallade Jamaica-partierna havererat. Samtalen ska ske på på ett seriöst, engagerat och ärligt vis, enligt Merkel.

Angela Merkel talade om den mycket ”speciella tid” som Tyskland står inför och sade sig vara förvissad om att få ihop en ”stabil regering”.

Någon tidsplan för när en ny regering kan komma på plats ville kanslern inte nämna. Enligt ett uttalande från partikollegan Julia Klöckner kommer det att dröja minst till januari.

Lina Lund "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

"Toppmöte om luftkvalitet

Den dåliga luften i tyska storstäder står på agendan när förbundskansler Angela Merkel i dag, tisdag, kallar till ett nytt dieseltoppmöte i Berlin.

Frågan om dieselmotorns framtid och problemen med luftföroreningar utgjorde en av de stora debatterna i höstens tyska valrörelse.

Bakgrunden var ett beslut från en domstol i Stuttgart som gett grönt ljus åt att införa ett lokalt körförbud för äldre dieselbilar. I dag, tisdag, tar Merkel emot borgmästarna från ett 30-tal tyska städer för ett andra dieseltoppmöte. Ansvariga politiker i de mest utsatta städerna, däribland Stuttgart och Berlin, ska presentera vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra luftkvaliteten.

Regeringen har tidigare sjösatt en fond om en miljard euro, närmare motsvarande tio miljarder kronor, som ska gå till projekt som minskar luftföroreningarna. Regeringen vill förhindra att ett körförbud för dieselbilar blir verklighet. Ett sådant skulle drabba miljoner privatbilister och riskera att skada den tyska bilindustrin allvarligt, anser man.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Den yttersta högern känner medvind

Rasistiska, antidemokratiska rörelser vädrar morgonluft i högerpopulistiskt styrda Polen. Målet är att styra landet om 10-15 år, säger en ung högerextremist som DN har intervjuat i Krakow. – Men för tillfället accepterar vi demokratin, lägger han till.

Nästa generation fascister kommer inte att se ut som vi förväntar oss, varnar antirasistiska organisationer. I stället för skrålande skinnskallar får vi kostymklädda unga män som formulerar sina åsikter om rasåtskillnad i fullständiga meningar.

Adam Szabelak är klädd i blårutig skjorta, men kanske är han ändå en typisk representant för 2010-talets yttersta höger i Europa. Jag träffar honom i en ölkällare i Krakow, där han studerar juridik och nationell säkerhet på universitetet.

– Vi har kanske inte så stort stöd än, räknat i procent. Vårt mål är att utvecklas så att vi om tio femton år har välkvalificerat folk som kan styra landet, säger han.

– Demokratin fungerar inte. Något måste ändras. Men för tillfället accepterar vi detta. Vi vill inte byta ut demokratin mot ett auktoritärt styre över en natt.

När Adam Szabelak säger ”vi” menar han den högernationalistiska rörelse som organiserade marschen på Polens Självständighetsdag den 11 november. En manifestation dominerad av öppet rasistiska slagord och fascistsymboler, som väckte oro långt utanför Polens gränser.

Och även om majoriteten av de 60 000 som tågade inte var fascister så hade de uppenbarligen inget emot banderollerna om ”Rent blod” och grönvita fanor med falangan, en högerextrem symbol från Mellankrigstiden.

Adam Szabelak deltog självklart i marschen, som ”säkerhetspersonal” i neonfärgad väst från den ungdomsorganisation han tillhör. Han är storväxt och utbildad i kampsport och skytte.

– Vår roll var faktiskt att skydda eventuella motdemonstranter. Vi litar inte på polisen, säger han.

Han anser sig stå långt till höger om PIS, Polens regeringsparti som många andra betraktar som populistiskt och ultranationalistiskt. Han sympatiserar mer med ett parti som Jobbik, ett ungerskt öppet rasistiskt parti – även om han tycker att det ”har rört sig för mycket mot mitten”. Han vill absolut inte kalla sig fascist eller nazist.

– Rena nazister, visst fanns det sådana i marschen, kanske 100–150 stycken. Vi kunde ha försökt stoppa dem, men det hade kunnat bli farligt.

Sina egna åsikter om raser vill Adam Szabelak koppla till tanken att varje folk har sin egen geografiska plats. Afrikaner passar bäst i Afrika, asiater i Asien – och vita européer i Europa.

Han berättar om en resa till Berlin i somras, och om vilket ”sjukt land” han tyckte Tyskland var med sin sin brokiga befolkning. Han ser grannlandet som ett skräckexempel som visar att det multikulturella samhället inte fungerar.

Den officielle talesmannen för Mlodziez Wszechpolska, den grupp Adam tillhör, twittrade efter marschen i Warszawa att en svart person aldrig kan vara polack och att rörelsen förespråkade ”rasåtskillnad”.
– Nja, jag skulle inte använda ett sådant ord som rasåtskillnad, säger Adam Szabelak. Och en enstaka afrikan kanske kan bli polack.
Bawer Aondo-Akaa är just en sådan person. Halvafrikan, hans far var från Nigeria, och dessutom stolt polsk patriot.

– Min far har jag ingen kontakt med. Jag identifierar mig inte alls som afrikan utan bara som polack och katolik, säger Bawer Aondo-Akaa när jag träffar honom i hans hem utanför Krakow.

Det är en motsägelsefull man. Med sitt namn, sitt utseende och sitt funktionshinder – han är cp-skadad och rullstolsburen – motsvarar han inte direkt bilden av den typiske högerextremisten.

Men Bawer Aondo-Akaa har ändå sin politiska hemvist långt ute på högerkanten, i ett litet extremt katolskt parti som bröt sig ur PIS för tio år sedan. Regeringen är inte nationalistisk på riktigt, anser han.

Till sina ”nära vänner” räknar han Robert Winnicki, en tidigare ledare för Mlodziez Wszechpolska som har kallats ”den polska fascismens ansikte”. Winnicki sitter i dag i parlamentet för populistiska högerpartiet Kukiz ’15 men förklarade för några år sedan att han ville starta en rörelse ”som vänsterfolk, liberaler och bögar är rädda för”.

Bawer Aondo-Akaa har doktorerat i teologi, och arbetar till vardags i en stiftelse som värnar om funktionshindrades rättigheter. Även han deltog i marschen den 11 november, och han tycker att rapporterna om nazister och rasister är överdrivna.

– Det kanske var en procent rasister. Alla andra var fantastiska. De hjälpte mig med rullstolen och tog selfies med mig.

Bawer Aondo-Akaa säger sig aldrig ha mött någon rasism, varken nu eller under uppväxten i Krakow. Han vill inte att Polen ska ta emot några invandrare, vilket han motiverar med:
– De kan inte anpassa sig.

Polens regering anklagas för att ge högerextremisterna sitt tysta stöd, inte bara vid marschen den 11 november utan även vid andra uppmärksammade händelser.

I helgen genomförde högeraktivister i Katowice exempelvis en ”skenhängning” av liberala politiker som hade ”förrått fosterlandet”, och på måndagen vandaliserades en moské i Warszawa svårt, med hakkors sprejade på väggen.

I båda fallen har regeringen och statsapparaten varit långsamma att fördöma övertrampen.

Psykologiprofessorn Michal Bilewicz vid Warszawauniveritetet har specialiserat sig på högerextrema fördomar. Han vill inte tala om regeringens roll, men konstaterar att gränsen för vad som kan sägas nu snabbt flyttas åt ett extremt håll.
– Ju mer folk exponeras för rashat, som vid manifestationen den 11 november, desto mer avtrubbade blir de. Till sist bli det normalt med fascistsymboler och slagord mot judar och muslimer, säger han till DN.
– Det är en utveckling som oroar mig djupt.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se

Bråttom för Kaczynski att få nya regler
ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Analys
Den bruna högern har dominerat rapporteringen från Polen de senaste veckorna. Samtidigt satsar den gamla vanliga högern, under ledning av Jaroslaw Kaczynski, på att genomföra de reformer som EU har kritiserat som antidemokratiska.
Företrädare för den yttersta högern är ofta mer eller mindre öppna med sitt förakt för demokratin som vi ser den – med fria val, oberoende rättsväsende och medier. De vill ofta ha något i stil med ”ett mer organiskt styre”, läs en stark ledare eller diktator.
Polens starke man Jaroslaw Kaczynski, som styr i sin egenskap av ledare för regeringspartiet PIS, är inte antidemokrat i den meningen. Han är snarare populist. Parlamentsval har han inget emot, och han utgår från att de i fortsättningen, precis som 2015, ska ge hans parti majoritet i den polska sejmen.
Han har svårare att fördra andra delar av den liberala demokratin. Fria medier och ett oberoende rättsväsende till exempel.
Redan tidigt under PIS regeringsperiod inleddes utrensningar i statliga radio- och tv-kanaler.
Författningsdomstolens oberoende angreps också redan tidigt 2016 av PIS, vilken ledde till högljudda protester från EU-kommissionen i Bryssel och medlemsländer i Västeuropa.
I somras var det dags för Högsta domstolen. Samtliga domare skulle få sparken – egentligen tvångspensioneras – och såväl tillsättningar som avsättningar skulle skötas av antingen justitieministern eller parlamentet där PIS har egen majoritet.
Syftet skulle vara att få bort ”överlevare” från kommunisttiden och öka rättsväsendets effektivitet. Att landets högsta jurister därmed blev helt beroende av den politiska makten sågs inte som något problem.

Den gången gick Kaczynski på pumpen. President Andrzej Duda, som till dess varit regeringspartiet trogen, lade in sitt veto mot två av tre föreslagna reformer, möjligen påverkad av protester såväl inom som utanför landet.
Sedan dess har presidenten och partiledaren träffats regelbundet för att försöka mangla fram en kompromiss. Enligt rykten i polska medier handlar det bland annat om att ”bara” knappt hälften av HD-domarna pensioneras och att domstolen samtidigt får makten att annullera domar från de senaste 20 åren.
Förslagen diskuteras nu bakom stängda dörrar i parlamentsutskott, och utanför sejmen pågår protester dagligen. Beslut väntas i nästa vecka.
Samtidigt har PIS lagt fram ett annat förslag som ändrar vallagarna – enligt kritiker till partiets fördel. PIS ligger fortsatt bra till i opinionen, med stöd av över 40 procent av polackerna. Många är nöjda över rekordlåg arbetslöshet och nya bidrag.
Uppenbarligen är det bråttom för Kaczynski att ändra spelreglerna för polsk politik innan ekonomin och opinionsstödet vänder nedåt.
Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Nyval avvärjdes när ministern avgick

Ett nyval på Irland har avvärjts i sista stund, sedan landets vice premiärminister Frances Fitzgerald på tisdagen meddelade regeringen att hon avgår. DN:s korrespondent Erik de la Reguera svarar på tre frågor om beskedet.

1 Varför avgår Fitzgerald just nu?
Att Irlands vice premiärminister Frances Fitzgerald nu lämnar sin post sker till följd av en stor härva i landets poliskår, Garda Síochána. Fitzgerald anklagas för att ha känt till och understött en smutskastningskampanj mot en av de poliser som för några år sedan slog larm om misstänkt korruption inom kåren. Hon var justitieminister på den tiden, och minst tre e-postmeddelanden som hon fått från olika polischefer (varav två offentliggjordes på måndagskvällen) visar att hon haft kännedom om smutskastningsstrategin så tidigt som 2015.
Frances Fitzgerald hävdade först att hon inte mindes mejlen och sedan att det hade varit olämpligt av henne att ingripa. Men oppositionen har rest misstroendevotum mot henne – och om hon inte avgått skulle det ha lett till inte bara hennes, utan hela den irländska minoritetsregeringens fall.

2 Är krisen över nu?
Den mest akuta krisen är över. Men premiärminister Leo Varadkar är kraftigt försvagad, trots att mycket tyder på att han lyckats rädda den sköra överenskommelse med det största oppositionspartiet Fianna Fáil, som i nära två års tid gjort det möjligt för hans regering att driva igenom budgetar och stifta lagar utan att ha stöd av en reell majoritet i parlamentet.

Överenskommelsen skulle definitivt ha rämnat om det hade gått så långt som till en misstroendeomröstning – och därefter väntade nyval.

3 Kan Brexit-förhandlingarna påverkas?
Något som hela tiden talat mot nyval är just att Brexit-förhandlingarna mellan EU och Storbritannien befinner sig i en mycket känslig fas. Inför det EU-toppmöte som kommer att hållas i december, och där det ska avgöras om ”tillräckliga framsteg” gjorts i förhandlingarna med britterna, har Irland krävt att skriftliga garantier ska ges för att inga nya, fysiska gränskontroller upprättas mellan Nordirland och republiken Irland.
Varken regeringspartiet Fine Gael eller oppositionspartiet Fianna Fáil vill få skulden för att det eller andra irländska krav i förhandlingarna undermineras av ett nyval och den osäkerhet som det för med sig. Fitzgerald skriver själv i avgångsbrevet att hon lämnar sin post för ”att undvika ett oönskat och potentiellt destabiliserande nyval i denna så historiskt avgörande tid”.
En del talar också för att de båda stora partierna i irländsk politik skulle ha kunnat förlora röstandelar till det radikala vänster- och nationalistpartiet Sinn Fein, vars hjärtefråga är ett återförenat Irland, utan brittisk statlig närvaro.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Politiker accepterar centralstyre

Spanien. Fyra av de avsatta katalanska politikerna som sitter fängslade i Madrid säger sig acceptera centralregeringens maktövertagande i Katalonien. Nu hoppas de på att bli släppta för att kunna kampanja inför nyvalet den 21 december.

Politikerna – varav den tidigare vicepresidenten Oriol Junqueras är en – lovar att framöver driva sin politik via dialog och förhandlingar. I skrivelsen påpekar dock deras advokater att politikerna inte avsäger sig sina övertygelser, skriver spanska medier.

TT "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Uppgifter: Avtal om Brexitnotan

Storbritannien. Enligt tidningen Daily Telegraph ska Storbritannien och EU har nått en principöverenskommelse om hur mycket skilsmässan ska kosta britterna. Tidningen uppger, med hänvisning till icke namngivna källor, att notan hamnar mellan 45 och 55 miljarder euro och att uppgörelsen är medvetet lämnad öppen för tolkning.
En brittisk regeringstjänsteman säger sig inte känna igen tidningens redogörelse för Brexitförhandlingarna.

TT-Reuters "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Teknikjättar ska ta fram hybridflyg

Flygjätten Airbus, motortillverkaren Rolls-Royce och industrikoncernen Siemens går samman för att utveckla en ny typ av kommersiellt hybridflygplan som ska gå på el.

Projektet, som går under namnet E-Fan X, beräknas vara i luften år 2020. Ett testflygplan kommer att få en av fyra turbiner som drivs med flygbränsle utbytt mot två elektriska motorer.

Carl-Johan Kullving
carl-johan.kullving@dn.se "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" App är bästa hjälpen när du dubbelparkerat

Miljonstaden Neapel har med sina smala slingrande gator antagligen Italiens värsta trafik. En ständigt tutande kakofoni, där mottot för att köra mot rött antingen är ”det höll på att bli grönt” eller ”det hade precis slagit om till rött”.

Man måste vara lugn som en filbunke för att köra här. Inte bli det minsta nervös när hundratals bilar tutar samtidigt. Italienare tutar mest när det är totalt stopp i trafiken – och då det är meningslöst. Men här gäller det att göra sig hörd; tala om att man finns.

Något av det svåraste är förstås att hitta parkering. Bilarna står ofta dubbel- för att inte säga trippelparkerade utmed viktiga gator. Kvar för trafiken blir bara en smal rännil. För att klara sig i detta kaotiska myller krävs det utöver tålamod en rejäl portion fantasi. Något som napolitanarna har nedärvt i sin dna.
Fabio Capurro är en 30-årig företagare i elektronikbranschen och mycket datakunnig.
– Jag jobbade på ett bygge. Det var ständigt problem med parkerade bilar som blockerade allt. Då tänkte jag att en app borde kunna lösa problemet, säger han.
”Kommer bums”, som appen heter på neapelslang, skickar ett mejl till den förare som har ställt sig så att den blockerar en annan bil som måste ut. Det krävs förstås att båda bilägarna har laddat ner appen och registrerat sig.
På bara en dryg månad har 6 000 personer laddat ner appen och drygt hälften har registrerat sig.
Appen kan också blir ett alternativ till de många parkeringsvakter som patrullerar på stadens stora torg, smäckfulla av buckliga bilar. En stor del av dessa parkeringsplatser är olagliga. Flera p-vakter har kontakter med stadens maffia, den mäktiga camorran. Som besökare blir man orolig över att behöva lämna bilen öppen – och ge nycklarna till mannen på parkeringen.
– Så har jag själv alltid gjort. Det hela är en hedersöverenskommelse mellan vakten och bilisten. Bilen står kvar på kvällen, försäkrar Fabio Capurro.
Alltsammans ingår i stadens filosofi ”arte dell’arangiarsi” – konsten att hanka sig fram och få ihop en liten dagslön. Där har Fabio Capurro lyckats väl. Efter en vecka fick han ett erbjudande att sälja appen för ett svindlande belopp. Men både han och hans två kompanjoner tackade nej.

Peter Loewe
loewe@tin.it "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

”Många av oss hade ett bättre liv i DDR”

Den tyska återföreningen har hyllats som ett av de mest framgångsrika politiska projekten i Europa. Men snart 30 år efter Berlinmurens fall blottade valet i höstas ett kokande missnöje bland invånarna i forna DDR, där det främlingsfientliga partiet Alternativ för Tyskland (AFD) fick dubbelt så många röster som i väst.

Kvällen den 24 september stiger ett öronbedövande jubel genom nattklubben Traffics lokaler i östra Berlin. Det främlingsfientliga partiet Alternativ för Tyskland (AFD) håller valvaka och firar den historiska valnatten.
– Vi ska jaga Angela Merkel!, dundrar toppnamnet Alexander Gauland när det står klart att partiet blir förbundsdagens tredje största.
Framgångarna för missnöjespartiet AFD har chockat Tyskland och utlöst en identitetskris. Det visar att landet trots sin omsorgsfulla uppgörelse med det förflutna inte är immunt mot krafter på högerflanken. Men framför allt blottar valresultatet en spricka mellan det forna Öst- och Västtyskland som många trott varit övervunnen sedan länge.
– Politikerna bryr sig inte ett skit om oss i öst. Vi känner oss inte som en del av resten av landet.
Det säger den 52-årige kyrkovaktmästaren Uwe Wolf medan skymningen sänker sig över småstaden Freitals kullar.
Här i Tysklands sydöstra hörn, i valkretsen Sächsische Schweiz-Osterzgebirge i delstaten Sachsen, röstade fler än var tredje väljare (35,5 procent) på AFD. Det är mer än någon annanstans i Tyskland.
”Det bruna Öst” och ”Nazi-hörnet” är två av öknamnen för östra Tyskland efter att AFD fått dubbelt så många röster i öst jämfört med i väst, i procent räknat. Bland väljare i forna DDR blev de näst största parti efter Angela Merkels Kristdemokrater, och bland manliga väljare i öst till och med det största partiet.
AFD-väljaren Uwe Wolf säger att han ”inte har något emot invandrare”. Men han ville skicka en signal till vad han kallar etablissemanget i Berlin.
– Många av oss hade ett bättre liv i DDR. Kolla hur orten ser ut, politikerna bara låter den förfalla, säger han och pekar längs Freitals smala huvudgata.
Där ligger en kebabkiosk, en butik som säljer tjock-tv och en sybehörsaffär utan kunder. Men faktum är att många av husen och vägarna är i bättre skick än städer i väst. Sedan återföreningen för snart 30 år sedan har de slitna stadskärnorna i forna DDR rustats upp och vägnätet byggts ut. Uppskattningsvis 2 biljoner euro har förts över från väst till öst och gett det gamla Östtyskland ett nytt skimmer. Åtminstone på ytan.
Bakom de renoverade fasaderna bubblar missnöjet bland de som inte känner sig delaktiga i det nya samhället.
Den tyska återföringen har hyllats som ett av de mest framgångsrika politiska projekten i Europa. Mindre än ett år efter Berlinmurens fall upphörde det kommunistiska DDR att existera och de två tyska staterna blev en. I oktober varje år firas återföreningen festligt. Men i år blev enandets dag snarare en påminnelse om att nya, osynliga murar har rests.
– Det är alienationen, besvikelsen och ilskans murar, sade Tysklands president Frank-Walter Steinmeier ödesmättat i sitt festtal.
Valet som hållits en vecka tidigare blottade hur skillnaderna mellan öst och väst lever vidare. Under DDR-tiden kallades det här hörnet av republiken där Freital ligger skämtsamt för ”de aningslösas dal”. Eftersom tv-signalerna från väst inte nådde hit ansågs invånarna vara mindre upplysta om politiska förhållanden och händelser i omvärlden. Öknamnet används nu åter för att beskriva framgångarna för de antidemokratiska krafterna i regionen. Sommaren 2015 hamnade Freital i rampljuset när högerextremister ockuperade ett flyktingboende i staden. Det var startskottet på en våg av främlingsfientliga demonstrationer och attentat i regionen.
– Men högerextremism och främlingsfientlighet är per se inget östtyskt femomen, säger Marika Przybilla-Voss.

Hon är forskare vid institutet för demokratiforskning i Göttingen och har på uppdrag av den tyska regeringen undersökt varför främlingsfientliga och högerextrema rörelser får starkare stöd i öst än i väst.
– Efter återföreningen föll en mängd sociala och kulturella strukturer samman. Det öppnade för en utbredd skepsis mot demokrati, partiväsendet och en längtan efter auktoritet. Det har högerkrafter kunnat utnyttja, säger hon.
Karamba Diaby är irriterad. Bilden av öst är för ensidig, säger den socialdemokratiske politikern medan han strosar genom den prydligt renoverade stadskärnan i hemstaden Halle (an der Saale) i forna DDR.
– Det är bittert att så många här väljer AFD. Men vi löser inte problemen genom att peka finger mot öst, säger han.
Diaby väckte viss uppmärksamhet när han efter förra valet tog plats i förbundsdagen som den första och hittills enda mörkhyade ledamoten, med ett direktmandat från väljare i forna DDR.
Uppmärksamheten kring AFD:s medvind i öst gör att sakfrågor så som utbildning och pensioner hamnar i skymundan, anser Diaby.
– Vi måste erbjuda människorna en framtidstro och lösningar på deras problem.
Karamba Diaby växte upp i Senegal och kom till DDR som utbytesstudent några år före Berlinmurens fall. Han var då en av mycket få invandrare i kvartsmiljonstaden Halle, som utanför Tyskland är mest känd för den nedlagda kemifabriken Leuna och för att det nynazistiska partiet NPD:s lokalavdelning anordnar regelbundna demonstrationer. I valrörelsen pekade det lilla extremistpartiet ut Diaby som ”folkförrädare” på grund av hans hudfärg.
– Men jag hävdar bestämt att det inte finns mer främlingsfientlighet i öst än i väst. Rasism finns överallt i samhället och måste bekämpas, - säger SPD-politikern bestämt.
Dessutom stämmer det inte att det bara är i öst som högerpopulisterna vinner väljare: även i de välmående delstaterna Bayern och Baden-Württemberg i väst nådde partiet framgångar.
I Freital sänker sig kvällsmörkret mellan husen. 34-åriga Sandra - Hanke tycker att det är sorgligt att östra Tyskland fått epitet ”nazinästet”.
– Problem finns på andra håll också, säger hon.
En kvinna som inte vill uppge sitt namn befarar att det kommer att bli svårt att locka turister och investeringar.
– Jag skäms över bygden! Jag hoppas att människorna kommer till insikt, säger hon medan en tår kryper fram ur ögat.
Kyrkovaktmästaren och AFD-väljaren Uwe Wolf rycker på axlarna åt öknamnen.
– Det är bara lögnarpressen som skriver så. Det är ändå ingen här som läser tidningarna, påstår han.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta. De röstade på AFD i valet
Andel som röstade på Alternativ för Tyskland (AFD) i procent:
Hela Tyskland: 12,6
Västra Tyskland:
Män: 14 procent
Kvinnor: 8
Östra Tyskland:
Män: 26
Kvinnor: 17
Efter yrke:
Arbetslösa: 22 procent
Arbetare: 21
Anställda: 13
Egna företagare: 12
Pensionärer: 11
Tjänstemän: 10
Källa: DPA, Infratest Dimap. "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" AFD hoppas på nyval trots oklart läge

Berlin. I dag, torsdag, träffar förbundskansler Angela Merkel de tyska socialdemokraternas ledare för ett första samtal om en möjlig ny regering. Samtidigt laddar det högerpopulistiska partiet Alternativ för Tyskland upp för partidagar. Nykomlingarna i förbundsdagen hoppas på nyval.

Regeringskrisen har kastat ut Tyskland i en osäkerhet som landet inte upplevt på decennier. Hos de etablerade partierna är de flesta överens om att krisen inte har några vinnare – förutom det högerpopulistiska och främlingsfientliga partiet Alternativ för Tyskland (AFD).
”Merkelskymning efter 12 långa år“, utbrast AFD-toppen Jürg Meuthen triumfatoriskt efter att förbundskanslerns regeringssamtal havererade häromveckan.
Partiet blev med sin aggressiva islam-kritik och attacker mot ”etablissemanget” den stora vinnaren i höstens förbundsdagsval. Med 12,6 procent av rösterna är nykomlingarna i parlamentet en av orsakerna till varför det är så svårt att få ihop en majoritetsregering.
AFD:s kärnfråga, att minska flyktinginvandringen, var också en av stötestenarna som fick de så kallade Jamaica-förhandlingarna att stranda.
Förbundskansler Angela Merkel är överens med president Frank-Walter Steinmeier om att Tyskland till nästan varje pris bör undvika ett nyval. Det är också målet för torsdagens toppmöte på slottet Bellevue i Berlin. Tyskland väntar spänt på vad som ska komma ut från samtalen mellan Angela Merkel och Martin Schulz, ledaren för de tyska socialdemokraterna SPD. Ska det bli startskottet för en ny stor koalition – eller tas ännu ett steg mot ett nyval?
Alternativ för Tyskland hoppas att väljarna ska skickas till valurnorna igen. Även om det är långt ifrån självklart att partiet skulle gynnas av ett nyval – de senaste opinionsmätningarna pekar på motsatsen – är det en chans att få uppmärksamhet för sina frågor.
I helgen samlas AFD i Hannover för att staka ut vägen framåt och avgöra vem som ska leda det splittrade partiet framöver. En av två språkrörstolar står tom efter att den tidigare AFD-toppen Frauke Petry lämnat partiet efter interna stridigheter.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" Tog gift när han fick sin dom – dog

Rättegången i Haag avbröts plötsligt vid lunchtid under onsdagen. Slobodan Praljak, som åtalas för krigsbrott som begicks under kriget i Bosnien, uppgav inför rätten att han tagit gift. Några timmar senare kom beskedet att han var död.

Slobodan Praljak är en av sex före detta politiska och militära kroatiska ledare som överklagat domar om krigsbrott i FN:s krigsförbrytartribunal för det forna Jugoslavien (ICTY) i Haag. På onsdagen avbröts förhandlingen mot honom plötsligt i samband med att domaren läste upp domen.
Slobodan Praljak stod upp, höjde handen mot munnen och lutade huvudet bakåt och verkade svälja något.
– Jag har tagit gift, ropade en tolk.
– Jag är ingen krigsbrottsling, skrek Praljak.
Domaren beordrade omedelbart att rättegången skulle avbrytas och läkare tillkallades. Enligt BBC:s reporter på plats, Anna Holligan, var stämningen i salen förvirrad.
Det är ännu oklart vilken substans Slobodan Praljak ska ha tagit.
Rätten förklarade efter händelsen att ”rättssalen nu är en brottsplats” och det inleddes en förundersökning om hur Praljak kunde smuggla med sig det dödliga giftet.
Domaren beordrade att den behållare som Slobodan Praljak drack ur skulle tas omhand och undersökas.
Den serbiske advokaten Toma Fila säger till nyhetsbyrån AP att säkerheten vid domstolen är som på en flygplats. Metallföremål och skor undersöks medan ”piller och små kvantiteter av vätska” inte skulle dra till sig någon uppmärksamhet, enligt Fila.
Domstolen slog fast att krigsförbrytaren ska avtjäna 20 års fängelse.
Slobodan Praljak har liksom de fem övriga kroatiska före detta ledarna dömts under 2013 för förföljelse, fördrivning och mord på muslimer under Bosnienkriget.
Den 72-årige Slobodan Praljak var befälhavare i kroatiska armén 1992–1995. Han pekas specifikt ut för att ha legat bakom förstörelsen av den berömda 1500-talsbron i Mostar i Bosnien-Hercegovina i november 1993, vilket orsakade ”oproportionerlig skada för den muslimska civilbefolkningen”, rapporterar Guardian.
Förra veckan dömdes den bosnienserbiske befälhavaren Ratko Mladic till livstids fängelse för folkmord, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten. Även den förhandlingen fick pausas tillfälligt, sedan Mladic tappat fattningen och börjat skrika i salen.
Kroatiens premiärminister Andrej Plenkovic beklagar Praljaks död. Han säger att Praljaks agerande återspeglar den ”djupa moraliska orättvisan” de sex bosnienkroaterna utsatts för.

Adam Svensson
adam.svensson@dn.se "

"Fakta. Kriget i Bosnien
Jugoslavien utgjordes av Serbien, Montenegro, Kosovo, Makedonien, Kroatien, Slovenien och Bosnien-Hercegovina men splittrades under flera krig på 1990-talet.
I Bosnien pågick kriget från 1992 till 1995 mellan främst tre parter: den bosniskt dominerade regeringsarmén, bosnienkroatiska styrkor i väst och syd samt bosnienserbiska styrkor i nord och öst. Trots att FN-styrkor fanns på plats redan från 1992 dröjde det fram till hösten 1995 innan striderna tog slut, främst framtvingat av omfattande Nato-attacker mot den bosnienserbiska armén.
I och med Dayton-avtalet i november 1995 skapades det politiska system som fortfarande råder i Bosnien, med en komplicerad maktdelning mellan bosnier, kroater och serber. "

DN FREDAG 1 DECEMBER 2017

" NMR förbjuds i Finland

Finland. En finsk tingsrätt har förbjudit den nazistiska organisationen Nordiska motståndsrörelsen (NMR). Finska polisstyrelsen anmälde rörelsen eftersom dess verksamhet ansågs väsentligt bryta mot lagen eller god sed genom att uppmana till våld och belöna våld.

Försvararsidan menade att yttrande- och föreningsfriheten skulle väga tyngre, men Birkalands tingsrätt valde att gå på polisstyrelsens linje. Förutom NMR förbjuds också föreningen Pohjoinen perinne, som har kopplingar till NMR.
Enligt statsvetaren Ann-Cathrine Jungar vid Södertörns högskola, har högerpopulismen i Finland varit på tillbakagång efter att Sannfinländarna splittrades i juni. Hon tror att domen kan stärka NMR:s självbild som farliga.
– NMR ser sig som en faktor i den nordiska politiken eftersom staten ser dem som ett hot, säger hon.

Carl-Johan Kullving "

DN FREDAG 1 DECEMBER 2017

" Rolléns gloria har halkat på sned

Oslo. Hexagons vd Ola Rollén riskerar 1,5 års fängelse samt att karriären tar ett abrupt slut om han döms för insiderbrott. Även om han frikänns, vilket försvaret argumenterar hårt för, har Ola Rolléns gloria halkat på sned. Han satte sig själv i ett penibelt läge.

I början av januari kommer domen i insidermålet mot Ola Rollén. Då får vi veta om han berikat sig på bekostnad av andra investerare, som åklagaren påstår. Eller om fallet bygger på ett fundamentalt missförstånd, som försvaret påstår. För att börja med de sistnämnda; advokaterna Christian B Hjort och Knut Bergo avslutade på torsdagen den fem veckor långa rättegången i Oslo tingsrätt med att argumentera för Ola Rolléns oskuld. Försvarets hållning är att Ola Rollén köpte aktier i Next Biometrics utifrån egna analyser. Upplysningar han fick av företagets vd, om en ny kund som skulle få aktien att stiga liksom kommande beslut om en nyemission, var lösa utkast och inte insiderinformation, enligt dem. Insiderläget ska ha uppstådd först när Next Biometrics styrelse beslutat om en riktad nyemission på eftermiddagen den 7 oktober 2015. Försvaret och åklagaren är överens om att den 6 och 7 oktober köpte Ola Rollén aktier i Next Biometrics via sitt bolag Iskossala. Kursen låg då runt 45-47 kronor. Den 8 oktober mejslas de sista detaljerna ut i avtalet och formuleringarna i pressmeddelandet, där Next berättar om ny storägare som köpt aktier för 60 kronor styck. Nyheten släpps på morgonen den 9 oktober. Marknaden jublar. Next stiger med över 80 procent. I pressmeddelandet står inte att Rolléns bolag Iskossala är köpare. Där anges i stället bolaget Greenbridge, som grundats av Rollén och Hexagons storägare Melker Schörling. Anledningen, enligt Rollén, är att Greenbridge fortfarande höll på att bildas. När det var klart, i

januari 2016, förs aktierna över från Iskossala till Greenbridge. Eftersom det var så stor handel i Next dagarna innan hamnar fallet hos Finanstilsynet (finansinspektionen) och sedan hos åklagaren på Økokrim. Försvarets resonemang går ut på att hade myndigheterna direkt förstått att det var samma investerare som köpte över börsen som sedan deltog i nyemissionen hade aldrig detta blivit ett rättsfall. Tror rätten på försvarets förklaringar, har Ola Rollén ändå med sina handlingar bidragit till att han fått tillbringa fem veckor i Oslo tingsrätt. Varför tar han risken att köpa stora mängder aktier i marknaden kort tid före han planerar att delta i en riktad nyemission? Det undrar nog även många av Hexagons aktieägare, som så länge har uppskattat sin vd.

Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

”Om flyktingströmmen ökar blir det problem”

Samtidigt som vintern är i antågande ökar antalet flyktingar till de grekiska öarna igen. – Vi är inte magiker. Om strömmarna ökar så blir det ett problem, säger Greklands migrationsminister Ioannis Mouzalas i en intervju med DN.

Bilderna av tält täckta av snö och arga protesterande flyktingar kablades ut över världen förra vintern. Tre personer dog i de överbefolkade lägren och kritiken var massiv. Nu väntar en ny vinter och migrantströmmarna börjar återigen tillta. Tolv människorättsorganisationer uppmanade på fredagen Grekland att flytta flyktingar från öarna till fastlandet för att undvika en ny katastrof.

Grekland migrationsminister Ioannis Mouzalas är orolig, men betonar gång på gång att man gör allt i sin makt för att förbättra situationen i lägren.

– Det är lätt att beskylla Grekland för både det ena och det andra. Jag vet att din tidning hade ett stort reportage som beskriver situationen på öarna, och Grekland får skulden. Ni har rätt, situationen är inte bra, men ni måste inse att vi hela tiden försöker göra den bättre. Det jag vill säga till er är: gör inte enkla fördömanden. Vi arbetar väldigt hårt med att förbättra förhållandena.

EU och Grekland överrumplades av stora migrantströmmar 2015. Nästan en miljon människor anlände på överlastade gummibåtar till Greklands stränder. Flera dog. Sedan dess har EU och Turkiet tecknat ett avtal där Turkiet, mot ersättning, åtagit sig att förbättra gränskontrollerna så att färre smugglas till Europa. Till att börja med minskade antalet flyktingar drastiskt. Men nu ökar de igen. Enligt Ioannis Mouzalas har antalet som anländer till Grekland fördubblats sedan augusti.

Grekland gör nu sitt bästa för att klara vintern, säger han.

– Vi var väl förberedda för det antal vi hade för två månader sedan. Nu har många fler kommit, det gör situationen mer komplicerad. Förmodligen klarar vi det, men blir det ytterligare en fördubbling är det ett problem. Vi är inga mirakelmän.

För närvarande är 60000 flyktingar fast i Grekland. Sedan överenskommelsen med Turkiet och EU:s stängda gränser kommer de ingen vart. Flyktingarna på öarna får inte resa till fastlandet och en av avsikterna med avtalet med Turkiet, att flyktingar som anlände till Grekland skulle skickas tillbaka till Turkiet, har inte fungerat. Ioannis Mouzalas tycker ändå att avtalet är lyckat.

– Det fungerar. Även om vi ser en ökning av antalet som anländer nu, så kommer 97 procent färre jämfört med 2015 då runt 8000–10000 om dagen anlände. Problemet är att det har uppstått en flaskhals på öarna. Vi måste följa internationella lagar om rätten att ansöka om asyl. Det tar tid och gör att få skickas tillbaka till Turkiet.

Han konstaterar att de länder i Europa dit flyktingar kan anlända med båt, Grekland, Italien och Spanien, är särskilt utsatta.

– Sverige kan säga ”nu har vi tagit emot 160 000 flyktingar och klarar inte mer”. Det går att implementera. För oss är det omöjligt, vi har havet. Jag vädjar om att inte utsätta Grekland för offentlig avrättning. Ni kan kritisera oss, men snälla bekämpa oss inte, skyll inte på oss, vi försöker väldigt hårt.

Flyktingpolitik är ett känsligt ämne i EU. En del länder, som Ungern och Slovakien, har vägrat att ta emot flyktingar trots att EU 2015 bestämde att 160 000 asylsökande skulle fördelas på medlemsländerna. Nyligen slog EU:s domstol fast att inget land har

rätt att vägra flyktingar. Ioannis Mouzalas är kritisk till att inget hänt sedan domslutet.
– Om Grekland vägrar att implementera en lag så straffas vi. Att en grupp länder som inte följer EU:s regler och ett domstolsbeslut inte straffas är något nytt.
Han efterlyser en ny flyktingpolitik där flyktingvägarna görs lagliga genom att EU har personal på plats i lägren utanför Europa och enligt en bestämd kvot fördelar de till EU-länderna. Att få hela EU att gå med på det är en svår nöt att knäcka, medger han.
– Men om vi inte gör något måste Italien och Grekland hantera alla flyktingar. Det är omöjligt för några enskilda länder att göra en hel kontinents plikt.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

" Fakta. Bristningsgränsen
EU och Turkiet slöt ett avtal i mars 2016 om flyktingar.
Det gick ut på att Turkiet fick 6 miljarder euro från EU mot att landet lovade att stärka sin bevakning vid gränsen och om nödvändigt vända båtar på väg till Grekland.
Runt 60000 flyktingar bedöms fast i Grekland.
Över 13000 är fast i läger på öarna Lesbos, Samos, Chios, Leros och Kos.
Lägren är fyllda till bristningsgränsen. "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" Utrikespolitiken vilse i världen

Att USA:s utrikesminister är på väg ut är förstås ingen skräll. När chefen tycker att han slösar bort sin tid, och han själv kallar chefen en idiot, tyder det på att de inte är överens om särskilt mycket. Sannolikt är det sant att Donald Trump tänker ge Rex Tillerson sparken.

Nomineringen var märklig från början, och det var Trump som gjorde den. Tillerson hade över 40 år på oljejätten Exxon Mobil, men saknade erfarenhet av både politik och statsförvaltning. Länge lyste han mest med sin frånvaro, och hade sällan något att säga om USA:s roll i världen. Han förespråkar snarare förhandling än kärnvapenkrig, men försvarsminister James Mattis är den som har någorlunda pli på presidenten.
Tillerson skulle rationalisera utrikesdepartementet, men det är inte samma sak som på ett storföretag. Robotar är dåliga diplomater, och ingen gör sig av med 2 000 erfarna experter utan att det märks.
CIA-chefen Mike Pompeo tippas som efterträdare. Han är en bättre kommunikatör och har Trumps öra. Han kallas också hök, för att han exempelvis är en hård kritiker av kärnteknikavtalet med Iran.
Frågan är vad hök betyder. Trumps paroll är ”Amerika först”, vilket kan tydas som en isolationistisk linje. Och ibland verkar presidenten vilja ha just en sådan, för att i nästa stund lova att bomba skiten ur någon. USA:s handlingsutrymme begränsas dessutom av verkligheten. Det är lätt att fördöma Kim Jong-Un, men svårt att få honom att gå fot.
Trumps utrikespolitik ser hittills mest ut som Obamas, och det är ingen slump. Varje president ärver vänner och fiender vare sig han vill eller inte.

Problemet med Trump är att han så sällan vet vad han pratar om och ofta säger emot sig själv. Kunskapsluckorna är chockerande och strategin obefintlig. Det minsta man kan begära i internationella relationer är impulskontroll, men det är inte direkt Trumps styrka. När han i veckan fick för sig att retweeta brittiska hatvideor protesterade premiärminister May offentligt.
Det är inte Tillerson som bestämmer utan jag, har Trump sagt. Detsamma lär gälla med Pompeo. Och detta är väl det mest oroande av allt.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" Katalansk prägel på Korsikas val

Samma vågor som guppar in över Katalonien sköljer även in över Korsika, knappa tusentalet sjömil åt öst. Trots starka siffror inför helgens regionalval ligger öns nationalister ändå lågt om självständighet.

Kejsar Napoleons gamla hemtrakter i Medelhavet har redan länge huserat drömmar om att bryta sig loss från resten av Frankrike. Stundtals har kampen dessutom varit både brutal och blodig, med en rad bombattacker.
För tillfället tycks ändå Korsikas nationalister nöjda med att kontrollera den egna regionen.
– Om vi skulle få en autonom status med en lagstiftande makt och ett juridiskt erkännande av vårt folk så kan jag inte se att självständighet skulle kunna ge oss något mer, säger den regionale regeringschefen Gilles Simeoni till den belgiska tidningen Le Soir.
Simeoni leder separatiströrelsen För Korsika och har styrt lokalt sedan 2015. Nu väntas en klar seger i de val som hålls på söndag och den 10 december till den nya regionala församling som från årsskiftet ska representera hela ön.
Nationalisternas styrka visade sig redan tidigare i år då de tog hand om tre av öns fyra platser i det franska parlamentet i Paris.
Att stödet för självständighet ändå bara beräknas till 12–15 procent, om det skulle röstas om saken i dag, förklaras bland annat med den svaga ekonomin.
– Självständighet står inte på dagordningen just nu. Inget kommer att ske inom tio år. Korsika är i dag ruinerat av dem som länge styrt här, säger Jean-Guy Talamoni, regional talman och allianskamrat med Simeoni, till Le Soir.

Spaniens hårdföra agerande mot Kataloniens folkomröstning om självständighet tidigare i höstas beklagas av korsikanerna. Gilles Simeoni varslar samtidigt för att ett likadant agerande från fransk sida skulle få helt andra konsekvenser.
– Det var heroiskt av katalanerna att inte svara på våldsamheterna. På Korsika skulle det garanterat ha urartat, säger den regionale regeringschefen till belgiska Le Soir.

TT"

"Fakta. Korsika
Korsika är Medelhavets fjärde största ö (efter Sicilien, Sardinien och Cypern) och är till ytan drygt dubbelt så stor som Gotland. Ön har cirka 330000 invånare, varav 70000 i regionhuvudstaden Ajaccio och 40000 i Bastia. "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" Katrine Marçal: Hur mycket kostar Oxfords universitet?

När utländska superrika investerare köper upp alltmer av Storbritannien, ökar oron för att hela landet ska förvandlas till en nöjespark. En jättelik turistfälla byggd av fornstora dagar.

Jag satt bredvid en kinesisk korrespondent på en middag nyligen. En tjusig middag. Herrar i smoking, ambassadörer, fint sponsrat vin och ett lotteri där man kunde vinna en lyxresa för två till Oman. Jag hade suttit i juryn för ett av Londons internationella pressklubbs årliga priser.
Och nu var det gala på ett hotell vid Green park. Till förrätten berättade hur som helst den kinesiska korrespondenten att det där med Brexit gick alldeles ypperligt i Kina.
Åtminstone rent journalistiskt.
– Varje gång jag sätter en rubrik med Brexit klickar folk.
De andra aspekterna av brittisk politik intresserade sig hans läsare mindre för.
– De bryr sig inte om varför eller vad som står på spel för Storbritannien, de vill veta vad som händer i Brexitförhandlingarna och om det kommer göra det billigare för dem att köpa brittiska grejer.
– Vilka brittiska grejer är de intresserade av att köpa? undrade jag.
Och han spetsade en bit sallad på gaffeln.
– Vad kostar Oxfords universitet? sa han.
Sedan tuggade han.
Storbritannien har länge oroat sig för att förvandlas till en nöjespark. Ett Disneyland för utländska superrika där resterna av ett sedan länge

förlorat imperium blir till attraktioner i en jättelik turistfälla byggd av fornstora dagar.
Inga är lika bra som britterna på att skapa mångmiljonindustri av sitt samhälles egenheter. James Bond (det brittiska imperiet), Harry Potter (brittiska internatskolor), Downton Abbey (det brittiska klassamhället). Storbritanniens kulturella produkter omgjorda till underhållning för den globala marknaden har blivit så framgångsrika att folk över hela världen vill köpa sig en bit av dem.
Vilket man i hög grad kan.
Brittiska internatskolor har öppnat filialer i Asien för att kunna möta efterfrågan och drömmen om ett eget Downton Abbey lockar utländska köpare till de övre stratosfärerna av den brittiska husmarknaden.
Storbritanniens förre premiärminister David Cameron tog 2015 den kinesiske presidenten Xi Jinping till sin lokala pub. David och Jinping åt fish and chips samt drack skummande öl, allt för att den kinesiske presidenten skulle få ”en autentisk brittisk upplevelse”.
Och det fick han: ett år senare hade puben köpts av ett kinesiskt företag.
Min man besökte nyligen sin gamla internatskola. Här brukade han frysa under dragiga viktorianska valv och veckans höjdpunkt var en portion pulvervaniljsås utblandad med kakaopulver. I dag var det annorlunda: tre rätter att välja mellan, fullt av utländska elever och lärare med raka tänder som pratade om ”barnperspektiv”.
Och lika bra var kanske det.
Det går fortfarande exempelvis inte att äta nordeuropeisk hotellfrukost med min man. Hela upplägget med frukostbuffé framkallar minnen från när 200 pojkar i shorts skulle ta mat samtidigt. Så även om vi befinner oss i den raka motsatsen till viktorianska valv (det vill säga hotell Scandic) tränger sig min man längst fram och lägger upp hela frukostbuffén på sin tallrik.
Allt i rädslan för att han annars inte kommer att få någon mat.
Jag brukar sitta i ett hörn och låtsas att jag inte känner honom.
Utvecklingen där alltmer av Storbritannien ägs av utländska investerare aktiverar den konflikt som finns i de flesta av Europas högerpartier: den mellan konservativa och nyliberaler.
Å ena sidan kan de brittiska konservativa sin Thatcher: de vet att marknadens logik dikterar att saker och ting ska säljas till högsta budgivare, och så var det med det.
Å andra sidan är de skeptiska till att traditionella brittiska institutioner ägs av utlänningar som kanske inte vet hur man bevarar dem. Särskilt inte när den utländska efterfrågan på det som uppfattas som traditionellt engelskt gör att priset på allt från hästkapplöpningar till privatskolor går upp.
Snart har inte ens den engelska överklassen råd med dem.
Eller, så låter det i alla fall ibland från konservativa partister.
Jag åker hem från den internationella pressklubbens middag och tar en taxi från tågstationen ut till min by. Hela resan håller chauffören låda om Brexit. Hur skilsmässan från EU kommer göra det möjligt för britterna att återta sin forna ärorika roll i världen.
Och jag tänker bara på en sak:
Hur mycket kostar Oxfords universitet?

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se "

"Katrine Marçal bor i en by norr om London. Hon är född i Lund och har bott i Storbritannien sedan 2012. Hon skriver intervjuer och reportage i Dagens Nyheter. Hennes bok ”Det enda könet” är översatt till sexton språk och blev utnämnd till en av årets böcker av tidningen The Guardian. Hon skriver krönika i DN Lördag varannan vecka. "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

" Separatister blåser av upproret mot Spanien

Kataloniens avsatte vice regeringschef Oriol Junqueras och flera andra separatistledare har lovat att avstå från ensidiga försök att nå självständighet. Löftena gavs på fredagen inför Spaniens Högsta domstol, som skall besluta om frigivning av de tio fängslade.

– Katalansk suveränitet kan endast uppnås genom förhandlingar. Jag förkastar andra metoder, sade Junqueras.
Sådana tongångar från den drivande kraften bakom höstens misslyckade utbrytningsförsök är svårsmälta för separatistopinionen. Men, säger den landsflyktige förre regeringschefen Carles Puigdemont i Bryssel:
– Om de måste säga vissa saker för att slippa ur fängelset så bör de göra det. Vi har ingen rätt att klandra dem.
En tidigare rådgivare till Junqueras och andra separatistledare säger till DN:
– Om de inte levde upp till sina ideal i oktober, när de skulle försvara den republik de just utropat – varför skulle de göra det nu? De hade lovat att göra motstånd mot den spanska interventionen, att stanna kvar på sina kontor och kalla till folkligt motstånd. Men de utrymde kontoren och lät sig fängslas. Skulle vi då kräva att de väljer fortsatt fängelse – nu då allt är över? Det vore alltför hårt.
Mycket tyder på att flera av de katalanska ledare som sitter fängslade i Madrid misstänkta för bland annat uppror och uppvigling – brott som kan ge upp till 30 års fängelse – kommer att släppas av Högsta domstolen inom kort. Men kanske inte alla. Åklagarna kämpar med näbbar och klor för att avstyra en frigivning. Junqueras, den förre ministern Raúl Romeva och de bägge aktivistledarna Jordi Sánchez och Jordi Cuixart är de med sämst prognos att slippa ut före de katalanska valen den 21 december.
Men den spanske premiärministern Mariano Rajoy vill helst tömma fängelserna på separatister före valet. I teorin är det spanska rättssystemet suveränt, men då stora frågor står på spel bortser domare sällan från den exekutiva maktens preferenser.
På måndag avgör tingsrätten i Bryssel om Carles Puigdemont och fyra av hans ex-ministrar skall lämnas ut till Spanien. De fem kan överklaga ett utlämningsbeslut i två högre instanser, en procedur som kan ta två månader och sträcka sig förbi de katalanska valen.
Puigdemont, som kommer att fängslas så snart han sätter foten på spansk mark, begärde på torsdagen dispens av valmyndigheten. Han vill återvända till Katalonien och leda kampanjen för sin vallista, som fått namnet Junts per Catalunya, ”Tillsammans för Katalonien”.
Det betyder att Puigdemont, hur det än går på måndag, tills vidare kan stanna i Belgien. Han bestämmer alltså själv om och när han beger sig till Katalonien. Om han dyker upp i Barcelona en vecka före valet ställs Madrid inför ett dilemma: Skall man gripa honom och sätta honom i fängelse utan åtal eller rättegång – fast detta skulle ge honom en gratisskjuts inför valet?
Ett kuriöst scenario vore om separatisterna vinner valet och Puigdemont utses till ny regeringsbildare. Kommer Rajoy att acceptera detta, eller kommer han att stödja sig på den ryktbara ”paragraf 155” och låta avsätta honom för andra gången?

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"Fakta. Omstridd omröstning
Den omstridda folkomröstningen om självständighet genomfördes i början av oktober, där en majoritet röstade för att bryta sig ur Spanien. Men valdeltagandet var lågt och omröstningen hade förbjudits av centralregeringen i Madrid med stöd av författningsdomstolen.
Den 27 oktober röstade regionparlamentet igenom en katalansk självständighetsförklaring – och senare samma dag tog centralregeringen med stöd av senaten över styret av Katalonien. "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" Växande irritation hos Schulz kan lägga hinder för en ny regering

Berlin. De första trevande samtalen om ett fortsatt äktenskap mellan förbundskansler Angela Merkels Kristdemokrater och de tyska Socialdemokraterna SPD är avklarade. Men vänskapen knakar betänkligt. Två händelser den senaste veckan har fått SPD att tappa förtroendet för den möjliga regeringspartnern.

Slottet Bellevue i Berlin är i vanliga fall en arena för ceremoniella festligheter och statsbesök. Nu utgör slottet skådeplats för de kanske viktigaste politiska samtalen sedan den tyska återföreningen. I torsdags kväll samlades nyckelpersonerna i det pågående regeringsdramat för att mejsla ut en väg framåt.
På fredagen kom uppgifter om att ett genombrott nåtts i de trevande samtalen mellan förbundskansler Angela Merkel, SPD-ledaren Martin Schulz och Horst Seehofer, ledare för krisdemokraterna i Bayern. Tidningen Bild refererade till vad som uppgavs vara källor inom Krisdemokraterna CDU/CSU och som meddelade att Socialdemokraterna SPD gått med på att inleda samtal om ett möjligt regeringssamarbete.
Om uppgifterna varit sanna hade det kunnat vara början på slutet på regeringskrisen. Men kort därefter dementerades ryktena av en irriterad SPD-ledare.
– Den som sprider falska meddelanden förstör förtroendet, sade Martin Schulz.
Hans tonläge gick inte att ta miste på. SPD-toppen tillbakavisade bestämt att han gett grönt ljus till sådana samtal. Schulz sade också att

han ringt förbundskanslern och förklarat ryktesspridningen som ”oacceptabel”.
Misstron kommer bara dagar efter att den beryktade glyfosat-omröstningen i EU rivit upp sår mellan de möjliga regeringsparterna. Tysklands jordburksminister Christian Schmidt, från Kristdemokraterna i Bayern CSU, orsakade rejäl irritation när han på eget bevåg röstade ”ja” till att förlänga tillståndet för det omstridda bekämpningsmedlet i EU, trots att den socialdemokratiska miljöministern förespråkat ett ”nej”. En stor förtroendeförlust, konstaterade SPD:s gruppledare i förbundsdagen, Andrea Nahles.
Det blir nu upp till den tidigare toppdiplomaten, presidenten Frank-Walter Steinmeier, att försöka läka såren. Men det är ont om tid. På måndag träffas SPD:s ledning för överläggningar inför det verkliga lackmustestet nästa helg. Då ska partimedlemmarna rösta om framtiden. Ett ”nej” till att inleda förhandlingar om att ingå en ny Merkelledd regering skulle sannolikt öppna dörren till ett nyval.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta.
Samtalen mellan förbundskansler Angela Merkels kristdemokrater, CDU/CSU, liberala FDP och miljöpartiet De gröna om ett möjligt regeringssamarbete strandade för snart två veckor sedan. Sedan dess är det öppen fråga vem som ska styra Tyskland. President Frank-Walter Steinmeier vill undvika ett nyval och har bjudit in alla partier till samtal. Tre alternativ återstår: en ny stor koalition mellan CDU/CSU och SPD, nyval eller en minoritetsregering. "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

" Finlands 100 år av frihet, kamp och självcensur

I nästa vecka firar Finland 100 år som självständig nation. Men det fria Finland är delvis en myt, skriver författaren Jörn Donner. Landets finskhet är en produkt som är östvästlig.

Ett tillfälligt ämbetsverk med rätt många anställda har med generös finansiering (närmare 20 miljoner euro) satsat på att högtidlighålla dessa hundra år av ett fritt Finland, som delvis är en myt. I finansieringen ingår rikligt produktionsstöd till filmen ”Okänd soldat”, vilken nu för tredje gången avses återberätta det förlorade kriget 1944, motsvarighet till ”Fänrik Ståls sägner”.
Problemet när det gäller Finlands 100 år är *när, var och hur och varför?* De första frågorna är lätta att besvara, en liten tidningsnotis i Helsingfors som berättar att den dåtida senaten (regeringen) beslutat deklarera en självständighet som ett antal veckor senare bekräftades i Petrograd av Lenin, som egentligen hade helt andra tankar utan att ha framfört dem till Svinhufvud, den utsände delegaten. Den outtalade åsikten var att revolutionen i varje fall skulle sprida sig snabbt till de krigströtta europeiska länderna, vilket innebar att ett godkännande av den lilla finska provinsens självständighet gick för sig. Tillfälligtvis. Nu gick det inte riktigt som Lenin och hans förtrogne Stalin tänkte sig, men utsikterna ansågs goda, trots att bolsjevikregimen bara var en månad gammal och i desperat behov av att försöka konsolidera sin makt. När det tyska imperiet småningom föll, och därmed det habsburgska, kunde man hoppas på att ur Europas kaos framskapa en revolutionär situation.

Denna uppstod i Finland i slutet av januari 1918. Södra Finland blev rött och revolutionärt. Den avsuttna ryska generalen Mannerheim fick uppgiften att leda det vita Finlands improviserade armé till en seger, som med tysk militärhjälp slutade i massdöd och blodbad våren 1918. Man har sedan den våren tvistat om när Finland verkligen blev självständigt.
Ärren efter inbördeskriget (senare beskrivet bland annat av Väinö Linna) tog närmare hundra år att läka. Sommaren 1918 skulle Finland göras till monarki, under en tysk kung som var klok nog att abdikera innan farsen blev verklighet. År 1919 valdes sedan ett demokratiskt parlament och en klok president, Ståhlberg, som besegrade den makthungrige Mannerheim överlägset. Kanske detta var början till självständigheten?
Bättre kanske att gå bakåt i historien.
Det Finland (del av Sverige) som erövrades av den ryske tsaren Alexander I 1809 var en ofullgången produkt av det svenska samhällssystemet med det svenska språket som *lingua franca* trots att folkets stora flertal talade finska. Den utveckling som skedde över ett hundra år handlade om att skapa ett fungerande samhälle under rysk överhöghet, men framför allt ett finskt, finskspråkigt samhälle. Nästan alla de som medverkade i denna process skrev och talade på svenska, men de ansåg sig vara finnar, även Runeberg.
Det hela tog lång tid. Först mot slutet av 1800-talet var majoriteten av studenterna vid landets enda universitet finskspråkiga. Efter sekelskiftet 1900 bytte hundratusentals finnar släktnamn. I denna språkkamp spelade litteratur och teater en nyckelroll. Aleksis Kivi blev bärande symbol för en finskhet, som också kom att prägla musik, arkitektur och målarkonst.
För de svensktalandes del handlade det om en reträtt och ett revirförsvar, som fortsatt ända till denna dag. Beteckningen finlandssvensk uppfanns i början av 1900-talet och var från början en *misnomer* som gav upphov till feltolkningar på finskt håll, i tron att de svensktalande kom från Sverige. Under historiens gång har människor tagit sig till Finland från olika väderstreck, i mitt eget fall från Lübeck, vidare till Stockholm och sedan Finland.
Men självständigheten skulle inte ha blivit verklighet utan världskrigets kaos. Varken tsarregimen, som föll samman vid februarirevolutionen 1917 eller de vita trupper som bekämpade bolsjevikerna under det ryska inbördeskrigets tid var villiga att godta Finlands självständighet.
Nya nationalstater uppstod i Europa. Dessa länders relativa frihet krossades senare i spåren av Stalins välde, ett drama beskrivet bland andra av Anne Applebaum. Finland vek sig men föll inte.
Följande våg av smånationers väg till självständighet kom i i samband med realsocialismens och Sovjetunionens sammanbrott, varvid resterna av Titos Jugoslavien förvandlades till sju nygamla stater, av vilka några (Kosovo, Makedonien) alltjämt är omtvistade eller icke helt erkända.
Var det värt besväret att förvandla det svenska eller ryska Finland till en självständig stat, i nuet inklämd mellan ett auktoritärt och korrupt Ryssland och ett utomordentligt väl fungerande Sverige med en fertil socialmonarki, ättlingar till den kronprins Bernadotte som kom överens med Alexander i Åbo 1812 om att låta ryssarna ta över Finland mot att få Norge i kompensation?
Svaret är definitivt ja när det gäller det finska språket och dess bestånd. Den finska språkkampen gällde småningom också förhållandet till den förryskningsprocess som pågick vid slutet av 1800-talet. I det Sverige jag under många år blev bekant med var det inte särskilt väl bevänt med förhållandet till den stora finska invandringen under 60-70-talen, utom att finnarna var välkomna som *gastarbeiter* i den svenska industrin. Man ville assimilera finnarna, inte medge deras rätt till eget språk. Den etniska nationalismen var svensk. I Finland var den finsk,

till den grad att den till våra dagar kvarlevt i obehagligt avstötande form, med ett regeringsparti som liknar Sverigedemokraterna, men inte helt.
Det finns en omtvistad teori om självständigheten, framförd bland andra av Finlands tidigare president Martti Ahtisaari, att full självständighet uppnåddes för Finlands del först år 1995 i samband med medlemskapet i EU. Detta mot bakgrund av de inskränkningar som var i kraft bland annat under de långa åren av den så kallade vänskaps- och biståndspakten (VSB) med Sovjetunionen, som var i kraft från 1948 till Sovjetunionens fall.
Vad som avsågs med finlandisering kan man tvista om, men självcensuren var omfattande under denna tid, delvis präglad av Kekkonen och hans följe av eftersägare. Men även om yttrandefriheten var begränsad innebar det inte att enskilda individer skulle ha lidit varaktig skada. Personer som ansågs vara ”antisovjetiska” var inte alltid ansedda av dem som hade makten. Men i en bastus mörker kunde man säga vad som helst.
Vid olika tidpunkter har man försökt peta ner statyn av Alexander II på Senatstorget i Helsingfors. Men där står han, icke Mannerheim eller Paasikivi eller Kekkonen. Arvet från Sverige finns sedan på annat håll, i lagar och rättssystem. Frånsett det motbjudande självskryt som alltid kopplas till jubiléer som detta är Finland en produkt av en finskhet som är östvästlig. Det går an, skrev en stor svensk författare.

Jörn Donner "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017. /Reseskildrig)

" Nära till allt i lilla Reykjavik

Island är just nu ett av världens trendigaste resmål. Huvudstaden Reykjavik ser inte mycket ut vid första ögonkastet, men tittar man närmare finns precis allt man kan behöva, om än i lite mindre skala.

Över Reykjavik, med ungefär 170 000 invånare, tronar Hallgrimskirkja i en doft av svavel. Det geotermiska vattnet som pumpas upp ur grunden har en stark lukt av just svavel och gör att elen är nästan gratis, att man kan odla i växthus året om och att landet nästan svämmar över av badhus. De flesta bassängerna på Island ligger utomhus och det kan tyckas underligt med tanke på den nordliga breddgraden, men alla håller en temperatur på minst 26 grader och varje badanrättning har små ”heita pottur” som håller upp till 44 grader.
Badhusen är Islands motsvarighet till Englands pubar och rekommenderas varmt om man vill skaffa isländska vänner. Landets största bassäng ligger i friluftsområdet Laugardalur, tre kilometer från Hallgrimskirkja. Där ligger också den botaniska trädgården och ett litet zoo med inhemska djur.
Färgerna på Islands flagga, blå, vit och röd, står för de element som symboliserar landet: hav, is och eld. Reykjavik, med sin klara och lite salta luft, har en havspromenad där man har klar sikt mot Esjan, berget på andra sidan bukten. Hamnen har seglat upp som ett av stadens trendigaste områden, här finns numera flera museer, kaféer och restauranger. Från hamnen går också lunnefågel- och valskådningsbåtarna ut och i vattnen utanför huvudstaden är det vanligt att man ser delfiner och knölvalar. Om en båtresa inte lockar, men man är sugen på valar, kan man bege sig till museet Whales of

Iceland där de 23 sorters valar som lever runt Island finns i naturlig storlek.
Hallgrimskirkja är en av Islands högsta byggnader. Kyrkan tog 40 år att bygga och arkitekturen symboliserar de basaltpelare som naturen har skapat runtom i landet.
Vädret på ön är minst sagt ombytligt, det kan gå från strålande sol, till ösregn och orkan, tillbaka till lugnt och strålande sol på tio minuter. Då är det bra att veta att det finns museer av alla slag, från mer traditionella som Nationalmuseum och Árbæjarsafn (lite som Skansen), till museer som behandlar punkmusik och penisar (ja, de har ett exemplar från människa också). Det pågår ständigt små jordbävningar på Island och flera vulkaner har gjort sig påminda de senaste åren vilket gör Volcano House intressant att besöka.
På helgerna har Kolaportið, den stora loppmarknaden, öppet. Här finns det mesta att köpa, från böcker och gamla cd-skivor till stickade raggsockor och tröjor. Tröjorna, eller lopapeysa som de heter på isländska, är dyra i turistaffärerna, men har man tur kan man hitta en second hand på loppmarknaden.
Det enklaste sättet att ta sig runt Reykjavik är att gå, centrum är inte större än så. Vill man inte så fungerar bussen utmärkt, se bara till att ha jämna pengar eftersom chaufförerna inte växlar. Vill man ut i naturen behöver man inte ta sig långt. Det finns golfbanor i och utanför Reykjavik och vill man rida bokar man en tur hos något av stallen som finns 10–15 minuter utanför staden. Ridturerna bland berg och lavasten passar även nybörjare.
Efter en intensiv dag med varma och kalla bad, shopping och dagens fisk på restaurang passar det perfekt att avsluta med att gå ut på någon av Reykjaviks alla klubbar. Heta just nu är Bjarni Fel, sportbar, Húrra, bra livemusik, och queerbaren Kiki.

Karin Löwengren "

" Missa inte
Kiki Queer Bar
har tre år i rad utsetts till bästa bar att gå ut och dansa på. Det är också den enda queerbaren i stan.
Laugavegur 22.
www.kiki.is
Harpa Concert Hall and Conference Centre
Harpa är den moderna glasskapelsen vid havspromenaden. Byggnaden som är spännande i sig, är hem för både Islands filharmoniska orkester och Islands opera. Här finns också kafé, restaurang och hippa affärer.
Austurbakki 2.
www.en.harpa.is
Whales of Iceland
På museet kan man se de 23 sorters valar och delfiner som lever runt Island. Museet är spännande både för barn och vuxna och har ett kafé där man kan tanka energi när hjärnan är full av ny kunskap.
Fiskislóð 23–25.
www.whalesoficeland.is
Hallgrimskirkja
Kyrkan syns över nästan hela Reykjavik. Tog 40 år att bygga och stod färdig 1986.
Hallgrímstorg 101.
www.en.hallgrimskirkja.is
Kolaportið
Parallellt med hamnen ligger den roliga loppmarknaden där både mat, böcker och kläder säljs.
Tryggvagata 19.
www.kolaportid.is

Reykjavik
Resa hit: SAS flyger från Stockholm, Malmö och Göteborg från 1036 kronor. Icelandair flyger från Stockholm och Göteborg från 536 kronor.
Bästa tiden: Året runt, men bästa vädret i juli och augusti.
Restid: Ca 2,5 timme
Språk: Isländska, men nästan alla pratar engelska.
Valuta: Isländsk krona.
Prisnivå: Allt är dyrare, Island har index 117 mot Sveriges 100 på Forex Storstadsindex.
Ta dig runt: Med fötter eller buss. På www.bus.is kan man läsa vilken buss man ska ta och varifrån. Stadsbuss kostar 440 isländska kronor, vilket är ca 36 kronor.
Bra att veta: Vill man ta en dagstur och se lite av landet är Reykjavik Excursions bra. www.re.is
Läs mer: www.visitreykjavik.is, www.guidetoiceland.is "

Ryssland

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

"Därför vill rika ryssar leva som den brittiska överklassen

På debutantbaler brukade den brittiska överklassens giftasmogna döttrar introduceras i societeten. I dag har Londons rika ryssar gjort traditionen till sin. Englands internatskolor utbildade en gång i tiden det brittiska imperiets styrande klass. Nu fylls skolorna med ryska barn. Välkommen till Londongrad.

– Darja, du är sen.
Den rödhåriga damen i ljusblå jumper skäller på bruten engelska. Rösten gäll mot kristallkronorna. Hon vaktar ingången till vad som sägs vara Europas största balsal. Pekar. Viftar. Och himlar med ögonen. Hur kan Darja inte förstå att hon skulle ha varit i rum 1148 och att hon skulle ha varit det för en timme sedan?

Darja Ilina springer. I vita tennisskor med glitter på. Uppför en halvtrappa mot en hiss som visar sig vara fel hiss. Tillbaka. Runt ett hörn. Nerför en trappa. Det här är ett av dessa lyxhotell som tycks svälja en hel värld. I lobbyn lunkar en grupp ortodoxa judar i stora pälsmössor, en kvinna i burka försöker ta sig in i hissen med en stor barnvagn. Någon spelar piano i bakgrunden.

Man kan höra teserviser ställas mot blankpolerade ytor.
Darja fortsätter genom ytterligare en korridor vadderad med tjock heltäckningsmatta. En städerska i svart klänning och vitt förkläde

knuffar en vagn fylld med stärkt vitt linne. Darjas grå Chanelväska studsar under hennes smala arm och i andra handen kramar hon den lilla svarta påsen.
Där vilar hennes vita dansskor.
I rum 1148 går locktängerna redan varma. En sopran från Bolsjojteatern har draperat sig i en fåtölj.
– Har du något smink på dig? undrar makeupartisten och intar position för att börja lägga puder på sångerskan.
– Nej, svarar sopranen och makeupartisten tittar konfunderat på hennes svarta lösögonfransar.

Sopranen stirrar tillbaka, som för att markera: kvinnor som hon är minsann födda med lösögonfransar.
Det räknas inte.
Darja Ilina blir placerad på en stol. ”Women unite” står det på hennes vita t-shirt. Hon har köpt den i Moskva.
Hon minns inte var.
Hur vill Darja ha sitt hår?
Darja vet inte.
Hur vill Darja bli sminkad?
Darja har ingen uppfattning om det.
Det enda Darja vill är att chatta med sina kompisar på Whatsapp.

Världen omkring henne, vad som eventuellt händer med hennes hår, som nu lockas, tvinnas och sätts upp, kaoset som uppstår när en operasångerska från Kazakstan stormar in i rummet och paniken hos frisören när hon upptäcker hur dubbelbokade de är.

– Prinsessan Olga väntar på sitt rum och ingen makeupartist är där!
Inget av allt detta kan få Darja att titta upp från mobilen.
Dagen innan har hon fyllt 20 år.
I kväll ska hon på bal. Dansa vals och kadrilj i vit balklänning.
– Hon är som en blomma som håller på att öppna sig, kommer hennes mors väninna säga strax före midnatt. Och Darjas mamma kommer att nicka. Tillsammans kommer de torka bort tårarna.
Allt medan orkestern spelar upp till ytterligare en polka.

- - -

De kallar det för Londongrad. Eller Moskva vid Themsen.
Den värld av rika ryssar som har köpt fastigheter i London och i vissa fall även det brittiska visum som kostar runt 2 miljoner pund, för den som har råd att investera sådana summor i brittiska statsobligationer eller företag.

Belgrave Square nära Buckingham Palace har i folkmun döpts om till ”Röda torget”, så många rika ryssar äger hus här. Bokhandeln Waterstones vid Picadilly, där Mayfairs exklusiva butiker mynnar ut i turistkaoset av Jamie Oliver-restauranger och souveniraffärer, har en hel avdelning med ryska böcker. Londons konstscen är sedan länge fylld av ryska köpare och Londons arkitekter vet vad rika ryssar efterfrågar: något som ser ut som ett traditionellt viktorianskt hus på utsidan, men på insidan är utsprängd till att likna de stora öppna lyxlägenheter man kan hitta på Manhattan.

Eftersom det i princip inte går att bygga till på höjden i London gräver man stora källare i stället. Två eller tre våningar under marken med simbassänger, gym, garage och biosalonger.

Fastigheter i den brittiska huvudstaden har sedan länge ansetts vara ett säkert ställe att placera pengar på. Du kan stoppa dina extra miljoner i ett schweiziskt bankkonto eller ett radhus i Kensington. Men många av

husen med sina gigantiska underjordiska världar står sedan tomma. Det hävdar i alla fall lokalbefolkningen, ursinniga på utländska miljardärer som pressar upp huspriserna. Fenomenet orsakar så mycket ilska i London att borgmästaren Sadiq Khan gjorde det till en kampanjfråga. Trots att det alltså är svårt att belägga.

Visst har London varit en magnet för världens superrika sedan 1400-talet. Visst dominerar oljemiljardärer från Mellanöstern kvarteren runt Knightsbridge sedan 1960-talet med dyra handväskor, limousiner, vattenpipor och slöjor. Och visst bor det många superrika kineser i Mayfair.

Inget av detta spelar någon roll.
Det är alltid de rika ryssarna som får mest skäll.
Det är de som har blivit symbolen för ett London som sägs böja sig baklänges för att tjäna en internationell klass av superrika. En stad som tvättar deras skjortor, sportbilar och stålar.
Utan att ställa några följdfrågor.
Så låter kritiken.

Mer än 150000 ryssar lever i London. Engelsmännen tänker sig ofta att de alla är oligarker. Män som plundrade den kollapsande Sovjetstaten på industrier och råvaror under Boris Jeltsins tid som president, visserligen med god hjälp från den internationella valutafonden och det amerikanska finansdepartementet.

Sedan drog de utomlands för att köpa yachter, modern konst och fotbollslag.

Kamalija Zahoor som blev känd efter tv-dokumentären ”Meet the Russians” där hon berättade om sin vana att bokstavligen bada i champagne. Boris Berezovskij som hittades död i sitt hem 2013 och stod nära Alexander Litvinenko, spionen som mördades med förgiftad sushi i centrala London 2006. Roman Abramovitj som äger fotbollslaget Chelsea och som påstås ha skänkt en yacht värd 35 miljoner pund till president Vladimir Putin.

Oligarkernas värld är hemlighetsfull, vulgär och farlig. I alla fall om du frågar engelsmännen. De håller sig på behörigt avstånd när de stora svarta bilarna med beväpnade säkerhetsvakter svänger in i Covent Garden.

Det finns förstås andra framgångsrika Londonryssar. Jevgenij Lebedev som äger tidningen The Evening Standard och stod så nära David Camerons regering att han gjorde den förre finansministern George Osborne till chefredaktör. Dasja Zhukova som har blivit en av världens främsta samlare av modern konst. Alexander Mamut som äger bokhandelskedjan Waterstones och nog är huvudanledningen till att Waterstones vid Picadilly har en hel avdelning med ryska böcker.
Men sanningen är att de flesta ryssar i dagens London varken är oligarker eller miljardärer. De är unga människor ur den övre medelklassen på jakt efter ett liv som de uppfattar inte är tillgängligt i Ryssland. Darja, 20 år gammal och klistrad vid sin mobiltelefon, är ett exempel.

Om att hon har en t-shirt där det står ”women unite” säger hon bara:
– Den var cool.
Om varför hon valde att komma till Storbritannien:
– Det var ett beslut jag fattade.
Om varför hon inte tänker återvända till Ryssland:
– Det känns onödigt att plugga utomlands bara för att åka tillbaka till Moskva.

Sedan är hon tyst och stirrar ner på sin skärm. Hårfrisörskan virar upp hennes lockar. Makeupartisten pudrar hennes ansikte och tv:n spelar amerikansk country.

– Jag sätter upp ditt hår så här på ena sidan, förklarar frisören. Ryggen till din klänning är så vacker, jag vill inte att håret döljer den.
Vad frisören inte vet är att Darja hatar sin klänning. Den är specialdesignad efter Darjas önskemål men tre dagar tidigare när hon provade den i ett rum på hotell Ritz vid Green Park bestämde hon sig för att hon inte gillade den.
Hon är också missnöjd med sin kavaljer, den unge man som hon ska dansa med på balen.
Han är för kort.

Debutanterna själva har alla blivit godkända av en kommitté. De måste vara tillräckligt ryska, tillräckligt vackra och ha tillräckligt täta föräldrar.

Dessutom måste de kunna dansa.
Vilket Darja kan. Hon läste om debutantbalen på Facebook och bestämde sig för att söka. Självklart handlar det hela inte om att hon vill hitta en man. Hon vill bara ha roligt.

Darja Ilinas föräldrar driver ett företag som importerar leksaker till Ryssland. De bor i Moskva och deras enda dotter har gått på internatskola i England sedan hon var 13. Det har blivit en statussymbol i den övre ryska medelklassen. Att kunna säga att ens barn går ”i skola i England”.
Som Harry Potter.
Eller ”Garry” som han heter på ryska.

Den bästa skidåkningen finns i Courchevel, de bästa diamanterna hos De Grisogono och den bästa utbildningen i England.
Den bilden har satt sig.
Oavsett hur sann den är.

En av tre studenter på brittiska privatskolor kommer i dag från utlandet och antalet ryska barn har trefaldigats det senaste decenniet, allt enligt siffror från Independent Schools Council. Samtidigt har skolavgifterna exploderat. Att utbilda sina barn på en engelsk privatskola är i dag sju gånger så dyrt som det var på 1950-talet.

Hela världen vill köpa det som engelsmännen säger inte går att köpa för pengar: den hövligt sprudlande lättheten hos landets övre samhällsklasser.

Och när efterfrågan blir global går priserna upp.
Det finns en hel bransch av konsulter som för en avgift på i runda slängar 100 000 kronor hjälper ryska föräldrar att hitta rätt internatskola och sedan förbereder deras barn inför och under ansökningsprocessen.

En rektor på en av södra Englands privatskolor uttrycker det som att kineserna skickar sina barn till England för att de ska lära sig språket: det bästa engelska uttal som kan köpas för pengar.
– Ryssarna däremot, säger han, de vill ha hela paketet.
Allt som de inbillar sig att den engelska överklassen står för.
Det var Darja själv som bestämde att hon skulle gå på internat i England.
Hennes föräldrar betalade.

På samma sätt var det Darja som bestämde att hon skulle befinna sig här denna kväll i november på ett lyxhotell vid Hyde Park i färd med att kliva in i sin vita balklänning.

Debutantbaler avskaffades i Storbritannien 1958. I alla fall om man med debutantbaler menar riten där unga överklassflickor i vita klänningar presenterades för drottningen med en välkoreograferad nigning på Buckingham Palace.

Det brittiska imperiet hade på allvar börjat tappa sitt globala fotfäste efter Suezkrisen 1956 och självförtroendet hos de härskande klasserna var inte längre vad det hade varit. Det höjdes rop om att monarkin behövde moderniseras och debutantsystemet började uppfattas som uråldrigt. Dessutom hade det tappat något av sin exklusivitet. Som drottningens syster prinsessan Margaret uttryckte saken: ”Varenda slyna i London kom ju in!”

Drottningen slutade med andra ord delta i leken och den fysiska länken mellan monarken och överklassens giftasmogna döttrar försvann. Men debutantbalerna, med sina vita klänningar och koreograferade dans, fortsatte. Den största och finaste hölls länge här på Grosvenor House Hotel vid Hyde Park.
- - -

Den äldre engelske förläggaren som nu sitter i ett hörn av den stora balsalen dansade på ett par av dessa tillställningar. Nu har över ett halvt decennium gått och han är i färd med att lasta upp rysk kaviar på en brödbit som han eftertänksamt stoppar i munnen.
Kyparna har placerat vodkaflaskor på borden.
Han rör dem inte.

Den ryska debutantbalen i London är en ny företeelse: bara fem år gammal och den engelska förläggaren är här eftersom han ger ut prinsessan Olgas memoarer. Prinsessan har en timme tidigare signerat böcker i lobbyn. Nu kommer hon nerför trappan i svart balklänning och blond page. Hela salen ställer sig upp.

Ljudet av hundratals frasande klänningar fyller rummet.
Prinsessan Olga Romanoff är dotter till den siste ryske tsarens äldsta systerson. Hennes far flydde bolsjevikerna på en av den brittiska flottans fregatter.

Prinsessan Olga talar inte ett ord ryska. Bara engelska. Och en gång i tiden lyftes hon fram som en lämplig brud till prins Charles.
– Jag tänker inte hålla några tal, säger hon, jag är så dålig på det.
Gästerna skrattar. Men de verkar onekligen besvikna.

Prinsessan Olgas far, född i Vinterpalatset i Sankt Petersburg, brukade berätta för henne om tsartidens glittrande fester och vita nätter. Självklart vill hon vara en del i att återuppliva en del av denna glamour.
Må det så vara här i Londongrad.

För drygt tio år sedan deltog hon i en australiensisk dokusåpa. Nu är hon här.

– Jag är förvånad över att så många engelsmän har kommit till en rysk debutantbal, säger en rysk kaviarproducent vid bordet.

Han tjänade sina pengar i IT-branschen, nu driver han ett kaviarföretag i Schweiz. I stället för att döda störfiskarna och ta det svarta guldet, fångar hans arbetare in dem, masserar ut rommen och kastar tillbaka fisken i vattnet. Det är mer hållbart, påstår han. Och det gör att kunden

kan adoptera sin egen stör. Till en viss kostnad förstås. Men sedan får du kaviar levererad från din alldeles egna fisk, något som är populärt på vissa av Londons exklusiva medlemsklubbar.

– Det finns även svensk kaviar, informerar den engelske förläggaren. Svenskarna serverar den på tub. Jag vet inte varför.
Gästerna runt bordet nickar. Förrätten har anlänt. Champagnen fylls på.

– Jag är ju ingen vän av den nuvarande ryska regimen, deklarerar amiral Baron West av Spithead. Medaljerna i röda band på bröstet och en röst van vid att ropa order tvärs över stora båtar.
I hård vind dessutom.

– Det är dock viktigt för oss britter att upprätthålla goda relationer med ryssarna, fortsätter han. Vi är oerhört dåliga på att erkänna de uppoffringar som det ryska folket gjorde under andra världskriget.
Det är därför som han är här. Det började när han närvarade vid en ceremoni för ryska krigsoffer för några år sedan. I dag är han tillsammans med prinsessan Olga ”officiell beskyddare” av den ryska debutantbalen.

Londongrad har dragit honom till sig.
Och Londongrad håller honom tätt.
Debutanterna i sina vita klänningar niger nu mot sina kavaljerer ute på dansgolvet. De flyttar den orangea blomsterbuketten från ena handen till den andra, precis som de har fått lära sig under repetitionerna med dansmästare Leonid Pletnev. Ett, två, tre och ut svävar de i Pjotr Tjajkovskijs Törnrosavals. Ett hav av vita klänningar.
Balsal fylld av lättvispad tyllgrädde.

– Den enda ryska jag kan är texten till ”Gud bevare tsaren”, säger en nu rätt andfådd danskavaljer. Valsen har övergått till livlig polka och han tar en paus tillsammans med sin ryska partner.
Han är engelsman och aktiv inom det konservativa partiet i nordöstra England.

– Det lilla som finns av det konservativa partiet i nordöstra England.
Han skrattar, medveten om det begränsade stödet för Theresa Mays regering i dessa delar av landet.

Han är ung, blek och mycket engelsk. Texten till ”Gud bevare tsaren” lärde han sig på en rysk sommarbal. I kväll tänker han inte sjunga.
Debutantbaler handlar om dans.
Gud bevarade dessutom inte tsaren.
Det är ett historiskt faktum.

– Det är ett speciellt år att samlas här i kväll, säger den engelska toastmastern i röd frack. En rysk medelålders kvinna i befjädrad aftonblåsa börjar vrida obekvämt på sig. Hon vet vart han vill komma.
Sekundärskammen sköljer över henne hela vägen upp till tiaran.
– För exakt hundra år sedan, fortsätter toastmastern, förändrade den ryska revolutionen världen. Och, säger han, till synes omedveten om vilka vatten han är ute på, satte en sådan tragisk punkt för familjen Romanoffs styre.

Han tittar mot prinsessan Olgas bord.
Men prinsessans ögon är outgrundliga.
I svart spetsklänning skuttar sopranen från Bolsjojteatern över dansgolvet hand i hand med en man i stort mörkt skägg. Genom en tunnel av upplyfta händer springer de.
Polkan går snabbare och snabbare.

Under pelarna i balsalen står Sergei Polunin och även de som inte vet vem han är tycks rygga tillbaka litegrann.
Världsstjärnor har den effekten på folk.
Han kallas för ”den klassiska balettens James Dean”. En tatuerad kropp som tycks kunna hoppa högre än någon annan manlig dansare i sin generation.

Vid midnatt försvinner han upp i hotellet, hand i hand med sin flickvän, den nästan lika världsberömda ballerinan Natalia Osipova.
Då trampar Darjas små fötter fortfarande taktfast ute på dansgolvet. Hennes vita klänning flyger. Frisyren håller. Hennes kavaljer har växt flera centimeter.
Hon är lycklig.
– Hon är som en blomma som håller på att öppna sig, säger Darjas mors väninna.
Och Darjas mamma nickar.
Tillsammans torkar de tårarna.
Klockan slår midnatt. Hyde Parks skuggor bildar svart mur på andra sidan gatan.
Londongrads nätter är mörka.

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se "

"Visum för rika
Den som investerar 2 miljoner pund – motsvarande 22 miljoner kronor – i statsobligationer eller företag, kan få ett visum till Storbritannien. Det gäller i tre år. Sedan kan visumet förlängas i två år. Och då, när personen har varit i landet i fem år, kan hen få medborgarskap. "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" Ryssland vinner VM i fusk

Fotboll lämpar sig inte lika väl för dopning som uthållighetsidrotter eller tyngdlyftning. För mycket lagspel, för mycket taktik. Så är Ryssland också bara rankat 65:a i världen inför fredagens lottning av sommarens VM på hemmaplan.

Internationella antidopningsbyrån, Wada, undrar visserligen varför fotbollsförbundet Fifa inte intresserar sig för avslöjandena om det statsstyrda dopningsprogrammet i Ryssland. Över 1 000 idrottare har deltagit, och 34 fotbollsspelare finns på listorna. Men Fifa viftade tidigare bort misstankarna om att Moskva mutade sig till VM-arrangemanget, och är sällan angeläget om att utreda skumrask. Och värdnationen lär som sagt ändå inte vinna turneringen.
Vid vinter-OS i Sotji 2014 solade sig president Vladimir Putin i glansen av sin ståtliga (om ack så kostsamma) fest. Det var samtidigt upprinnelsen till den stora skandalen. Visselblåsare slog larm. Så småningom dök Grigorij Rodtjenkov, i många år chef för landets dopningslaboratorium, upp i USA och började berätta.
De olympiska anläggningarna i Sotji var riggade för massivt fusk. Dopningsfri urin från ryska idrottsmän hade samlats in i flera månader. Prover smugglades genom hål i väggen in i ett skugglabb där de byttes ut. Den ryska säkerhetstjänsten FSB övervakade att allt gick orätt till. Höga kretsar hade godkänt, till exempel idrottsministern med det osannolika namnet Vitalij Mutko. Om Putin visste? Mutko befordrades i alla fall till vice premiärminister i oktober 2016.
Wadas utredningar har bekräftat en gigantisk, statligt sponsrad dopningsverksamhet. Ett dussintal deltagare i Sotji har diskats i efterhand, bland annat fem guldmedaljörer. Internationella olympiska kommittén, IOK, har stängt av skidåkaren Alexander Legkov på

livstid. Inför vinter-OS i Sydkorea i februari har Wada krävt ett ryskt erkännande, som aldrig lär komma. På tisdag ska IOK meddela huruvida Ryssland över huvud taget får vara med.
Ingen bör kanske förvånas över lurendrejeriet. Fejknyheter och troll-fabriker är andra av den ryska regimens signum. Datorhackarnas inblandning i det amerikanska presidentvalet är väl känd, andra västländer har också attackerats. Ofta handlar det om att sprida eller späda på misstro mot demokrati och ”etablissemang”, och alltid om att göra sanningen relativ.
En än mer aggressiv sida har koppling till Sotji. Det var natten före OS-avslutningen som Putin fattade beslutet att invadera och annektera Krim. Kort därefter inleddes det militära överfallet på östra Ukraina. För alla eventuella tvivlare stod det klart att Ryssland inte respekterar den europeiska ordning som hade gällt sedan andra världskriget: gränser ändras inte med våld.
Putin använde Krim, precis som han en gång utnyttjade det blodiga kriget i Tjetjenien, för att blåsa på patriotiska stämningar och befästa sin makt. Den militära upprustningen och interventionen i Syrien tjänar samma syfte, genom att göra Ryssland till en hänsynslös aktör på den internationella arenan.
Vårens presidentval ger med säkerhet Putin sex år till. Alexej Navalnyj, den karismatiske populisten och antikorruptionsaktivisten, blir ett orosmoment men inte mer. Han är fälld för bedrägeri i en låtsasrättegång, och kommer därför inte att tillåtas ställa upp. Och Putin skulle vinna även om valet vore fritt och rättvist.
Det auktoritära systemet bygger på korruption och lagom repression. Putins vasaller hålls lojala genom att de får del av kakan. Staten styr tv-kanalerna, yttrandefriheten är satt på undantag, oppositionella trakasseras, oberoende organisationer förföljs, journalister lever farligt. Rättsstaten är ett sken, domstolarna lyder Kreml.
Ekonomin är akilleshälen. Putin levde länge gott på höga olje- och gaspriser, men när de rasade kom krisen. Efter två års sjunkande BNP är tillväxten på plus igen, men beroendet av energitillgångarna är fortfarande extremt. Korruptionen tömmer landet på kraft. Strukturreformer och modernisering är Putin inte road av.
Västvärldens sanktioner efter annekteringen av Krim har klippt förbindelsen till det internationella finanssystemet. Kongressen i USA har för säkerhets skull bestämt att Donald Trump inte kan röra sanktionerna och dessutom infört nya.
Financial Times kolumnist Simon Kuper har påpekat att det var när Ryssland för sju år sedan ansökte om fotbolls-VM som det började gå utför. Ekonomin vacklade, relationerna till väst kollapsade. Någon vinstlott har Putin hur som helst inte dragit.

DN 30/11 2017 "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" Ny lag begränsar utländska tidningar

Snart kan det bli omöjligt att köpa New York Times i pappersform på ryska flygplatser. Frågan har liten praktisk, men stor symbolisk betydelse.

Om man vill läsa New York Times i Ryssland går det utmärkt att slå in www.nytimes.com på nätet. Sajten öppnar sig. Liksom CNN och Deutsche Welle, som också har förekommit i spekulationerna om medier som kommer att tvingas registrera sig som utländska agenter. Lagen om utländska agenter var Rysslands svar på USA:s krav att den ryska tv-kanalen RT måste registrera sig som utländsk agent. Putin skrev under den förra veckan.

Nu har ytterligare en lag kommit till som gäller distribution av utländsk press. Den ryska tillsyningsmyndigheten Roskomnadzor har meddelat att utländska tidningar som ”missbrukar pressfriheten” eller bryter mot den nya lagen mot extremism inte längre skulle få säljas i Ryssland. Enligt Ivan Zaruskij, som är medlem i ryska presidentens råd för mänskliga rättigheter, kunde lagen eventuellt gälla distributionen av New York Times, samt tyska och franska tidningar. Zaruskij, som intervjuas av Kommersant, uttalar sig på en rent teoretisk nivå. Det är ingen som vet hur lagen i praktiken kommer att tillämpas.

New York Times, Le Monde och Die Zeit är inte tidningar som säljs i varenda kiosk i Moskva. Vill man hitta dem i pappersform får man åka till en flygplats. Att stoppa pappersdistributionen har ingen betydelse, eftersom tidningarna går att läsa på nätet. Men det är inte heller poängen – dessa tidningars inflytande i Ryssland är på det hela taget minimal oavsett form.

Poängen är att Kreml vill sända ut signalen att ju mer USA och väst begränsar utrymmet för RT, desto besvärligare kommer det att bli för västliga medier i Ryssland. För Kreml är det en hederssak att alltid svara på åtgärder som man uppfattar som fientliga med samma mått. Resultatet kan ibland bli absurt.

Det verkliga hotet mot pressfrihet i Ryssland handlar inte om distribution av papperstidningar – det handlar om nätet. Under de senaste åren har duman infört en rad lagar för att lätt kunna spärra sajter. Än så länge är det tämligen få oberoende medier som har blivit spärrade, vilket är Kremls sätt att säga: Som ni ser har vi visst pressfrihet. Men ni ska veta att vi har ögonen på er.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

DN FREDAG 1 DECEMBER 2017

" OPEC och Ryssland överens

Efter långa förhandlingar kom medlemsländerna i oljekartellen Opec och Ryssland överens om att förlänga produktionsbegränsningarna. Produktionstaket ligger på 1,8 miljoner fat olja per dag och den nya överenskommelsen gäller till slutet av 2018, enligt nyhetskanalen CNBC. Saudiarabiens energi- och oljeminister uppger för ekonomisajten Market Watch att beslutet var enhälligt. Efter beskedet sjönk priset för Brentolja med 0,6 procent och WTI-oljan tappade 0,6 procent.

Carl-Johan Kullving "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

" Amerikanska journalister kan portas från ryska duman

Analys. Moskva. Det ryska underhuset duman planerar att porta alla amerikanska medier från parlamentet. Detta efter att den ryska statsfinansierade nyhetskanalen RT fick sina ackrediteringar indragna av amerikanska kongressen.

Nu kommer åtgärderna mellan väst och Ryssland slag i slag.
RT (tidigare Russia Today) pressades nyligen att registrera sig som ”utländsk aktör” i USA. Ryska duman gjorde då omedelbart en lagändring som möjliggör att vilka västliga medier som helst i Ryssland kan klassas som ”utländska aktörer”. Några dagar senare meddelade tillsyningsmyndigheten Roskomnadzor att distributionen av utländska papperstidningar kan stoppas i Ryssland.
Därefter portade amerikanska kongressen RT. Ryska duman svarade omedelbart – på måndag ska man se över möjligheten att förbjuda alla amerikanska medier tillträde till parlamentet.
För amerikanska medier är det inte säkert att förbudet skulle få så stor betydelse, eftersom ryska duman är långt ifrån en lika intressant plats som amerikanska kongressen. Duman har under de senaste tio åren degraderats till en gummistämpel vars främsta uppdrag är att godkänna ukaser – dekret – från Kreml. Däremellan pysslar man med egna projekt som nästan alltid handlar om att stärka Kremls legitimitet. Duman diskuterar ofta symbolfrågor men sällan reformer.
När jag gjorde mina första reportage som journalist i Ryssland i slutet på 1990-talet var ryska duman fortfarande ett spännande ställe. Där pågick äkta debatt, och att bli insläppt var en tämligen enkel procedur. Nu har ansökan blivit så komplicerad att folkvalda som fortfarande är

villiga att träffa oss journalister helst gör det utanför duman för att slippa byråkratin.
Få ryska folkvalda vill längre tala med oss utländska journalister, något som jag ibland kan känna sorg över. Oavsett hur relationerna mellan Ryssland och väst ser ut är det för en journalist viktigt att ha tillgång till beslutsfattare i det land man jobbar.
Irritationen mellan Ryssland och väst stärks också av dopningsskandalen kring de ryska skidåkarna. Bevisen mot de på livstid avstänga skidåkarna Aleksandr Legkov och Jevegnij Belov beskrivs av bland annat Komsomolskaja Pravda, en av Rysslands största kvällstidningar, som ”svaga”. Att det fanns skrapmärken på provburkarna bevisar inte, enligt Komsomolskaja Pravda, att urinen har bytts ut. Om samtliga ryska idrottare portas från OS i Pyeongchang kommer reaktionen att vara massiv.
Irritationen mellan Ryssland och väst är vid det här laget permanent. Det är sannolikt att kedjan med åtgärder och motåtgärder fortsätter.

Anna-Lena Laurén
anna-lena.lauren@dn.se "

Mellanöstern och Nordafrika

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Oppositionen enas inför fredssamtal

FN påbörjar nästa vecka nya försök att åstadkomma en politisk lösning på kriget i Syrien. Men parterna är långt ifrån varandra, främst i frågan om president Bashar al-Assads framtida roll.

FN:s särskilda sändebud för Syrien, svensk-italienaren Staffan de Mistura, tar på tisdag den 28 november emot representanter för Syriens regim och för den syriska oppositionen.

Världsorganisationen har ända sedan konflikten började, i mars 2011, försökt åstadkomma en förhandlingslösning. Fredsmäklaren de Mistura har FN:s resolution 2254 i ryggen, som stadgar att en övergångsregering ska upprättas som ett led i en fredsprocess. Detta förväntas leda fram till en ny författning för Syrien och därefter fria val till parlamentet och till presidentposten.

Men en sådan överenskommelse kräver kompromisser. Och det finns inget som tyder på att parterna vid förhandlingsbordet kommer att ge efter i den grundläggande frågan: vilken ställning ska den nuvarande presidenten ha?

Syriens opposition gav natten till fredagen klart besked om att den inte kan tänka sig att Bashar al-Assad har del i ett framtida Syrien.

Beskedet kom efter ett två dagar långt möte i Saudiarabiens huvudstad Riyadh, där den överhängande frågan var om den splittrade opposi-

tionen, som samlats i det så kallade Högsta förhandlingsrådet (HNC), över huvud taget skulle kunna enas om att skicka en gemensam delegation till Genèveförhandlingarna. Vid Riyadhmötets slut hade trots allt en grupp på 50 delegater utsetts.

Den vanligtvis så tålmodige medlaren Staffan de Mistura har inför samtalen antytt att regimmotståndarnas ståndpunkter är alltför kompromisslösa.
– Oppositionen måste inse att de inte har vunnit kriget. Nu bör de koncentrera sig på att vinna freden, sade de Mistura nyligen.
Det finns heller ingenting som tyder på att president Bashar al-Assad är beredd att släppa ifrån sig makt.

Militärt fortsätter också den syriska regeringsarmén, understödd av ryskt flyg, att belägra Ghouta, Douma och andra delar av Syrien som hålls av regimens motståndare. Jan Egeland, chef för FN:s humanitära insatser i Syrien, har upprepade gånger krävt att 452 kvinnor och barn ska få evakueras från östra Ghouta, men hittills har inget hänt.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Förföljelsen av Abdullah och hans familj fortsätter – nu på svensk mark

Turkiske regimkritikern Abdullah Bozkurt flydde för att undkomma utrensningarna och massgripandena i hemlandet. Han hade inte räknat med att förföljelsen av honom och hans familj skulle fortsätta på svensk mark.

Den 23 april i år knackade det på tidningsredaktören och journalisten Abdullah Bozkurts lägenhetsdörr. Utanför stod fyra män och en kvinna. En av männen var Abdullahs hyresvärd.

Samtalet förvandlades snabbt till ett otrevligt förhör, där Abdullah anklagades för att vara terrorist och motståndare till Turkiets president Recep Tayyip Erdogan.

Abdullah, hans fru och deras tre barn var nyinflyttade. Kvinnan i sällskapet som knackat på visade sig bo i samma hus. Hon var släkt med värden och tycktes ha mycket att säga till om. Nu krävde hon att Abdullah och hans familj skulle ge sig av, eftersom hon inte kunde tåla Erdoganmotståndare.

Abdullah blev orolig. Som redaktör för tidningen Today's Zaman hade han publicerat många regimkritiska artiklar. Tidningen hade stängts av Erdoganregimen.

Abdullah försökte protestera – ”mina åsikter har inget att göra med att jag hyr den här lägenheten” – men sällskapet vid hans dörr hade bestämt sig. ”Jag hyr inte ut till förrädare”, sa kvinnan.
Vi är inte säkra här, tänkte Abdullah. Han lämnade tillbaka nyckeln till lägenheten. Familjen flyttade till en annan stadsdel.

Ett par månader senare hängde turkiska regimmedier ut Abdullah som förrädare och anhängare till Gülenrörelsen, som brännmärkts och terrorstämplats av Erdogan efter den misslyckade militärkuppen förra sommaren. Artikeln illustrerades med en affisch i vilda västern-stil: ”Abdullah Bozkurt: Wanted dead or alive.”

På Facebook skrev kvinnan som tvingat bort familjen Bozkurt från deras lägenhet att hon var ”besatt av terroristen Abdullah Bozkurt” och att han förtjänade att straffas. I kommentarsfält spekulerade fanatiska Erdogananhängare om var han nu bodde. Kvinnan visste besked: i augusti i år skrev hon ut namnet på stadsdelen dit Abdullah flyttat, den stadsdel där han hoppats få leva i fred. Dödshoten mot honom strömmade in.

Att vara rädd är tyvärr inget unikt bland regimkritiker i Turkiet. Sedan den misslyckade militärkuppen förra sommaren har över 40 000 människor gripits.

Men förföljelsen av Abdullah Bozkurt är ändå lite speciell. Den äger nämligen rum i Sverige.

Det som beskrivs i texten ovan har inträffat på svensk mark. Påhälsningen hemma hos Abdullah och hans familj den 23 april i år skedde i ett hyreshus i Rinkeby. De Erdogananhängare som hotar honom och kallar honom landsförrädare är ofta svenskar, av turkisk börd.

Abdullah Bozkurt visste att Erdogans auktoritära arm var lång. Men inte att den skulle sträcka sig långt in i svenska bostadsområden.

”Jag slutade på svenskundervisningen på ABF. Det var för många turkar där. Jag var rädd att någon skulle vara informatör åt regimen”. Han undviker numera sammanhang i Sverige där det finns svenskar av turkiskt ursprung. När han går ut ser han sig noga om. Dödshoten fortsätter komma, och göds av hetsen på nätet.

Kvinnan som knackade på hans dörr i Rinkeby utreds nu av polisen, misstänkt för uppvigling efter sina hätska skriverier om Abdullah Bozkurt. Den 44-åriga kvinnan är inte vem som helst. Hon leder den svenska kvinnosektionen av UETD, en europeisk lobbyorganisation för Erdogans parti AKP.

Jag stötte på UETD och dess svenske ledare Özer Eken i våras, när fotograf Anders Hansson och jag granskade turkiska moskéer i Sverige. I Fittja moské såg vi Özer Eken och hans Erdogananhängare föra sig som om de ägde moskén. De kampanjade för AKP och delade ut biljetter till ”Reis”, en hyllningsfilm till Erdogans ära. En del moskébesökare log mot Özer Eken och knöt näven, en signal om att de stödde Erdogan. Andra tittade bort.

Bara några dagar senare, den 28 mars i år, avslöjade Ekot att Özer Eken och UETD har en nyckelroll i Turkiets kartläggning av regimkritiker i Sverige. På en inspelning hörs UETD-ledaren pressa en regimkritiker som blivit uppskriven på en lista över landsförrädare. Özer Eken vill att han ska bli informatör åt Erdoganregimen, och namnge andra regimkritiker i Sverige:
”Broder, de kommer att vilja ha all verksamhet som pågår här. Om du inte ger dem något konkret är det kört för dig”, säger Özer Eken. Många vågar inte längre gå till de turkiska moskéerna i Stockholm, Göteborg och Malmö. ”De har blivit en sorts spioncentraler för den turkiska regimen”, säger Emre Oguz, turkisksvensk journalist i Malmö.

Nio moskéer i Stockholm, Göteborg och Malmö har imamer som är utsända av den jättelika turkiska statliga religionsmyndigheten Diyanet. Imamerna är statliga turkiska tjänstemän, som vid sidan av sitt religiösa uppdrag ska kartlägga regimkritiker i utlandet och sprida turkisk nationalism. Deras lön betalas av den turkiska staten.

Utanför Fittja moské hörde vi en styrelsemedlem glatt skryta med att regimkritiker från Gülenrörelsen inte längre ”vågar visa sig här vid

moskén”. Han berättade att han kände till ”minst hundra” som hade slutat att komma hit för att be.

I den turkiska moskén i Malmö tvingades styrelsemedlemmen Bilal Karabudak bort från styrelsen, efter att han uttryckt sig skeptiskt om Erdogan i en artikel i Sydsvenskan. Om inte Bilal Karabudak försvann, så skulle Diyanet kalla hem Malmöimamen till Turkiet igen. Nu har församlingen i Malmö beslutat att skänka bort sin moské, värd många miljoner, till Diyanet. Syftet är ”att vara under och beskyddas av den turkiska republiken.”

I april avslöjade DN att de turkisksvenska församlingarna även får bidrag från svenska skattemedel. Sammanlagt fick de turkiska moskéerna i Sverige förra året 1 453 400 kronor i organisationsbidrag och säkerhetsbidrag från SST, Nämnden för statligt stöd till trossamfund.
Åke Göransson, SST:s generalsekreterare, uttalade sig då bekymrat om uppgifterna att människor inte vågar gå till de turkiska moskéerna. Om församlingarna misskötte sig kunde bidragen dras in, sa han.

Nu, ett halvår senare, säger SST:s generalsekreterare att han fått lugnande besked från församlingarna. Det ska inte vara någon politik i moskéerna, har Åke Göransson fått veta:

”Visst kan det finnas moskébesökare som pratar politik, och det kan säkert bli heta diskussioner. Men politiken hålls utanför moskéerna”.
En minnesbild från Fittja moské poppar upp. Efter fredagsbönen kom den upprörde församlingsordföranden fram till foto-Anders och mig och krävde att vi skulle ljuga för DN:s läsare. Allt politiskt snack som vi hört i moskén, alla hyllningar till Erdogan – församlingsordföranden beordrade oss att skriva att detta ägt rum utanför moskén.

”Men det gjorde det ju inte”, invände vi.

”Nej, men det ska inte vara någon politik här inne”, sa församlingsordföranden, samtidigt som Özer Eken obekymrat delade ut biobiljetter till Erdoganfilmen till moskébesökare.

SST:s generalsekreterare har inte funnit någon anledning att dra in bidragen till de turkiska moskéerna. Har ni talat med personer som är rädda för att gå i moskén? frågar jag.

”Det har vi inte gjort. Vi går ju på vad församlingsstyrelserna säger”, säger Åke Göransson.

Abdullah Bozkurt, regimkritikern som flydde till Sverige men som nu tvingas gömma sig även här, säger att Diyanetimamerna måste spionera på församlingsmedlemmarna, annars kan de straffas.
Att bli registrerad som oppositionell av de turkiska myndigheterna kan få stora konsekvenser. Det blir omöjligt att besöka Turkiet. Dessutom riskerar släktingar till regimkritiker i exil att fängslas.

Som tur är finns det svenska myndigheter som tar Erdogans långa arm på större allvar än vad SST tycks göra. Säkerhetspolisen till exempel. Just nu utreds flera fall av misstänkt olovlig underrättelseverksamhet, där turkisksvenska regimkritiker i Sverige har kartlagts och hotats.

Över 100 000 svenska medborgare har rötter i Turkiet. Alltför många av dem är rädda, trots att de lever i en demokrati. Några raderar sina Facebookkonton, andra undviker turkiska moskéer.

Och somliga är, likt Abdullah Bozkurt, oroliga att en delegation av Erdogananhängare plötsligt ska knacka på dörren.

Niklas Orrenius
niklas.orrenius@dn.se "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Terrorismen är avskyvärd även i Egyptens diktatur

Mer än 230 människor dödades i samband med fredagsbönen vid ett attentat på Sinaihalvön i Egypten på fredagen. En självmordsbombare inledde massakern vid moskén i Bir al-Abd, och andra terrorister sköt mot de flyende. Helgedomen uppges främst besökas av poliser, soldater och deras anhöriga.

Att islamistiska extremister ligger bakom är ingen vågad gissning. För bara en månad sedan dödades 55 poliser i en eldstrid nära Kairo. En blodig kamp mellan egyptiska säkerhetsstyrkor och en gren av IS har pågått i flera år i Sinai. Kristna och deras kyrkor är också måltavlor för terroristerna.

Efter den arabiska våren blev Egypten i praktiken åter en militärdiktatur. Även fredliga motståndare till regimen betraktas som terrorister. Inget kan rättfärdiga terrorism, i Egypten, Europa eller annorstädes. Men ingen kan heller säga att förtryck och diktatur är ett särskilt effektivt botemedel.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Över 200 döda i attack mot moské

Minst 235 människor dödades i fredagens terrorattack mot en moské på den norra delen av Sinaihalvön i Egypten. Dådet kopplas till jihadister knutna till terrorrörelsen IS.

Egyptens president Abdelfattah al-Sisi säger att den dödliga moskéattacken kommer att besvaras med ”brutal styrka”, rapporterar nyhetsbyrån AFP.

– Armén och polisen kommer att hämnas våra martyrer med hårda insatser för att återställa säkerheten och stabiliteten under en period framöver, sade en synbart upprörd Abdelfattah al-Sisi i ett tal som sändes i egyptisk tv.

Sprängningen orsakades av en fjärrutlöst bomb som placerats nära moskén, enligt rapporter från egyptiska medier. Explosionen inträffade under middagsbönen, veckans religiösa höjdpunkt. När besökarna i moskén rusade ut ur byggnaden efter detonationen angreps de av beväpnade män.

– Det rådde kaos. Våra räddningsfordon blev beskjutna av terroristerna, säger ambulansföraren Ahmed al-Ansari som intervjuades av den egyptiska statstelevisionen.

Enligt uppgifter till nyhetsbyrån Reuters deltog ett 40-tal beväpnade män, som hade kört fram ett antal jeepar framför moskén för att kunna skjuta mot de flyende människorna, i attacken.

Fyra grupper beväpnade män attackerade moskébesökarna efter fredagens middagsbön. Två grupper sköt mot ambulanserna för att försöka stoppa dem, säger ett vittne till Reuters.

På fredagskvällen uppgav egyptiska myndigheter att 235 personer hade fått sätta livet till i attacken. Dessutom hade 109 personer skadats.

Tv-bilderna visar hur blodiga, svårt sargade kroppar radas upp i oskadda delar av den angripna moskén. Lokala medier uppmanade allmänheten att åka till sjukhusen för att donera blod. Sjukhusen i regionen blev snabbt fyllda och svårt skadade fick transporteras ända till Kairo ett trettiotal mil bort.

Den attackerade moskén ligger i samhället Bir al-Adb, beläget mitt emellan kuststaden al-Arish och Suezkanalen på den nordligaste delen av Sinaihalvön.

Terrorgrupperna som regelmässigt utför dåd i Egypten, främst i norra Sinai och i och omkring huvudstaden Kairo, brukar normalt inte attackera moskéer. Oftast är det kyrkor eller militära installationer som är målet för deras terror.

Det spekulerades på fredagen i om den angripna moskén frekventeras särskilt av armé- och polisanställda och därför betraktades som legitimt mål. Det förekom också uppgifter om att moskén predikar den sufistiska grenen av islam, vars lärjungar betraktas som ”avfällingar” och därmed lovligt villebråd av sunniextremisterna inom IS.

Ingen grupp hade på fredagen tagit på sig dådet, men flera experter spekulerade om att en gren av terrororganisationen Islamiska staten,

kallad Wilayat Sinai, kan ha legat bakom det. Tidigare har just denna grupp uppgett sig stå bakom dådet mot ett ryskt passagerarplan den 31 oktober 2015, då samtliga 224 passagerare ombord omkom. Dådet lade då en död hand över den egyptiska turistindustrin på södra Sinai och först denna säsong har bokningarna återhämtat sig något.

När vidden av fredagens dåd blev känd utlyste Egyptens president Abdelfattah al-Sisi tre dagars landssorg och sammankallade landets säkerhetsråd för ett krismöte. Senare på fredagen rapporterade tv-kanalen Sky News Arabia att egyptiska säkerhetsstyrkor hade anfallit två fordon nära byn Bir al-Abd. Totalt 15 personer som befann sig i fordonen ska ha dött vid aktionen.

Laglösheten på den glest befolkade och delvis otillgängliga Sinai-halvön har länge varit ett problem för de egyptiska myndigheterna. På senare år har jihadistgrupper som svurit trohet till IS fått ordentligt fäste i området. Förutom att angripa militärposteringar och garnisoner har det även hänt att terroristerna beskjutit den norra grannen Israel, bland annat badorten Eilat. Även Rafah, gränsövergången till Gaza, har attackerats med bland annat pansarbrytande missiler och granat-kastare.

Den egyptiska armén har svarat med massiva motåtgärder och numera råder närmast krigstillstånd på delar av den omstridda halvön, som mellan 1967 och 1979 ockuperades av Israel.

Men trots den egyptiska krigsmaktens stora övertag i fråga om vapen och bemanning har det visat sig utomordentligt svårt att bekämpa IS-terroristerna. Sinai är stort och bergigt. Ursprungsbefolkningen, beduinerna, är av tradition misstänksamma mot den egyptiska centralmakten och flera av dem har också anammat den extrema islamismen. IS-grupperingarna har upprättat baser i grottor och i oländiga bergsmassiv på halvön.

Terroristerna har också opererat från bestyckade båtar, såväl i Röda havet som utefter Medelhavskusten.

Den södra delen av Sinaihalvön, där internationella badorter som Sharm el-Sheikh och Dahab ligger, är avskuren från norr med tjogtals av militära vägspärrar. Inte desto mindre drabbas även denna del av Sinai då och då av terrorn.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se
Adam Svensson
adam.svensson@dn.se "

"Fakta. Tidigare terrordåd i Egypten
Fredagens terrorattack i Bir al-Abd kan vara det blodigaste i Egyptens historia. Här är ytterligare terrordåd som drabbat Egypten:

Den 17 november 1997 dödades 62 personer, huvuddelen av dem schweiziska turister, när sex terrorister knutna till en grupp al-Qaidasympatisörer besköt platsen utanför Hatshepsuttemplet i Luxor.
Den 7 november 2004 dödades 34 människor och över 170 skadades när Hotell Hilton i turistorten Taba på Sinaihalvön bombattackerades. Enligt egyptiska myndigheter låg palestinska terrorister bakom dådet.
Den 23 juli 2005 exploderade en rad bomber i Sharm el-Sheikh på Sinaihalvöns sydspets. 88 människor dödades och minst 150 skadades. al-Qaidaanknutna terrorister låg bakom dådet.

Den 24 april 2006 dödades 23 människor och ett 80-tal skadades när flera bomber exploderade i badorten Dahab i södra Sinai. En sunniextremistisk terrorgrupp bar skulden till dådet.

På nyårsdagen 2011 dödades 23 personer och närmare hundra skadades när en koptisk kyrka i Alexandria attackerades med bomber. En grupperingen baserad i Gaza, Jaish al-Islam, fick skulden för dådet.

Den 20 juli 2014 dödades minst 21 egyptiska soldater vid en vägspärr i norra Sinai. Attacken var ett svar på den offensiv som den egyptiska armén året innan inlett mot IS-anknutna grupperingar på Sinai.

Den 31 oktober 2015 exploderade en bomb ombord på flight 9268 från Sharm el-Sheikh till Sankt Petersburg i Ryssland, strax efter start. Alla 224 ombord omkom. IS kopplas till dådet.

På palmsöndagen, den 9 april 2016, dödades sammanlagt 45 människor i samordnade bombattacker mot två koptiska kyrkor, den ena i Tanta i Nildeltat och den andra i Alexandria tio mil norrut. IS tog på sig dåden.

Den 26 maj 2016 dödades minst 28 människor och ett trettiotal skadades när beväpnade män öppnade eld mot en turistbuss med koptiska pilgrimer på väg till ett kloster i Minya, 30 mil söder om Kairo. IS tog på sig dådet.

Den 11 december 2016 dödades 29 människor och närmare hundra skadades i en bombattack mot en koptisk kyrka i stadsdelen Gamla Kairo. IS tog på sig terrordådet.
Erik Ohlsson "

DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017

" Saron såldes som slav

18-åriga Saron Getachew har blivit fängslad, slagen, såld som slav, hotad till livet och var nära att drunkna i Medelhavet under sin kamp för att få ett tryggt liv i Europa. På lördagen protesterade hon tillsammans med tusentals andra på Sergels torg mot det nutida slaveriet i Libyen.

Hennes bröder hade redan flytt från de hårda förhållandena i Eritrea. I februari 2015 var det hennes tur. Men för Saron Getachew, då 15 år, skulle vägen mot friheten och säkerheten i Europa komma att innebära månader av hjärtslitande upplevelser. Hon konstaterar att vägen till Europa för långt ifrån alla slutar lyckligt.
– Det är så många som inte kommer att berätta sin historia. Alla har sitt öde och alla kommer inte att lyckas ta sig till Europa, säger hon eftertänksamt.
Hon lämnade sitt hemland och flydde genom Sudan till gränsen mot Libyen. Och redan när hon kom till gränsen förstod hon hur djupt korruptionen är rotad hos den lokala polisen.
– Smugglarna och polisen samarbetar. Och så måste man också akta sig för rånare och IS. Om man ser en bil när man åker genom öknen så måste man fly snabbt, säger hon om färden över gränsen.
Situationen förvärrades ytterligare när hon greps av den libyska lokala polisen i maj 2015. Hon placerades i ett fängelse i huvudstaden Tripoli tillsammans med ett 100-tal kvinnor och runt 600 män. Många av dessa var liksom Saron Getachew kristna eritreaner, som av de muslimska vakterna betraktades som lägre stående. Varje dag såg Saron Getachew sina medfångar bli slagna och torterade. Med jämna mellanrum sköts fångar ihjäl.

– Vakterna drack hela tiden sprit och rökte marijuana. Efter ett tag vande man sig vid att det flög kulor och slutade oroa sig.
Hon blev själv slagen vid flera tillfällen och blev även vittne till hur fyra unga män försökte fly och därefter misshandlades svårt för att till slut bli ihjälskjutna. Vid ett tillfälle riktade en vakt en pistol mot hennes huvud och hotade att döda henne.
Efter drygt tre månader i fängelset såldes hon till en flyktingsmugglare som skulle behålla henne som slav om hennes familj inte köpte loss henne. Hennes ene bror, som sedan många år bor i USA, fick betala 6 000 dollar för hennes frihet. Hon smugglades över till Italien i en båt som höll på att sjunka i Medelhavet, men räddades av en tysk räddningsstyrka.
Ett par månader senare, i oktober 2015, nådde hon till slut Sverige.
På lördagen deltog hon i den demonstration på Sergels torg där tusentals människor protesterade mot den nutida formen av slaveri som har uppkommit till följd av flyktingkrisen i Afrika. Saron Getachew berättar att det är viktigt att politiker världen över agerar för att få stopp på slaveriet och rasismen. Tusentals människor i Stockholm och på tiotalet andra platser i Sverige uttryckte klockan 13 samma inställning.
Manifestationen i Stockholm gick lugnt till, men i bland annat Uppsala rapporterades om att nazistiska Nordiska motståndsrörelsen hade misshandlat demonstranter.

Adam Svensson
adam.svensson@dn.se "

DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017

"IS-terrorister jagas för moskéattacken

Den egyptiska militären jagar ett trettiotal terrorister som ligger bakom attacken mot moskén i Bir al-Abd i norra Sinai på fredagen. Dådet är med stor marginal den blodigaste terrorattacken hittills i Egypten.

Detaljerna kring attacken klarnade på lördagen. Gärningsmännen, som alla var beväpnade och maskerade, anlände till moskén i fem terränggående fordon. De detonerade sprängladdningar, några av dem sannolikt självmordsbomber, och satte eld på bilar som stod parkerade vid moskén. När moskébesökarna försökte ta sig ut ur byggnaden besköts de av terroristerna, som hade placerat sig strategiskt vid utgångar och fönster.
Enligt ögonvittnen fanns IS svarta flaggor på terroristernas fordon, men ingen grupp har ännu tagit på sig dådet och samtliga gärningsmän undkom.
305 människor dog och 27 av dödsoffren var barn, uppger Egyptens riksåklagare Nabil Sadeq för nyhetsbyrån AP. Minst 130 skadades i attacken.
Den egyptiske presidenten Abdelfattah al-Sisi utlovade på lördagen hämnd och sade att terroristerna bakom attacken ska bekämpas med ”rå styrka”. Det har kommit rapporter om att flygvapnet angripit mål på norra Sinai, men inget har hittills hörts om några gripanden eller närmare identifiering av gärningsmännen.
Terrordådet i Bir al-Abd har väckt kritiska frågor om president al-Sisis strategi för att bekämpa det eskalerande våldet på norra Sinai och om den egyptiska militärmaktens effektivitet.
Den egyptiske journalisten Muhammad Sabri, som nyligen gav ut boken ”Sinai – Egypt’s linchpin” (”Sinai – Egyptens grundbult”) anser

att al-Sisis taktik att använda massiv militär styrka i alla lägen snarast har försämrat situationen på norra Sinai. Trots att al-Sisi gick till presidentval år 2014 med löftet att utrota den jihadistiska terrorismen i Egypten.
– Militärens våld och maktfullkomlighet har snarast bidragit till att lokalbefolkningen på norra Sinai har vänt sig emot myndigheterna, säger Sabri till nyhetsbyån GulfNews.
Han anser att militären behöver vinna de fastboendes förtroende och också i högre grad använda medel som underrättelsearbete och infiltration för att bekämpa den militanta islamism i regionen, som främst IS-avläggarna Wilyat Sinai står för.
Attacken i Bir al-Abd bär terrorrörelsen IS alla signum. Många bedömare pekar på att i och med förlusten av det så kallade ”kalifatet” (de tidigare IS-kontrollerade områdena i Syrien och Irak) så ökar terrorsekten i stället sin närvaro och aktivitet i andra länder. Exempelvis på norra Sinai i Egypten, i Libyen, i Afghanistan och på Filippinerna.
Fredagens dåd riktades mot en moské som besöks av många sufier och attacken har satt strålkastarljuset på motsättningarna mellan den sufistiska läran inom islam och den så kallade salafismen, som de militanta extremisterna inom IS står för.
Ungefär 15 procent av Egyptens muslimer bekänner sig till sufismen, en lära som allmänt betraktas som fredlig, tolerant och inriktad på den mystiska dimensionen inom islam.
Motsättningarna mellan sufier och salafister har funnits nästan lika länge som religionen islam. Religionsvetare brukar påpeka att det handlar om mångfacetterade rörelser som inte enkelt kan stämplas som ”mjuka” respektive ”hårda”. Exempelvis är det bara en liten minoritet av salafisterna som anser det berättigat att ta till våld i religionens namn.
Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se "

" **Fakta.**
Sufismen är ett samlingsnamn för de mystiska trosriktningarna inom islam snarare än en sammanhållen rörelse. Det finns sufistiska ordnar över hela den muslimska världen, både inom sunni- och shiaislam. Sufismen betraktas som tolerant mot oliktänkande och fokuserad på asketism och gemenskapen med Gud. ”De dansande dervischerna” är för utomstående den mest kända yttringen av sufism. En medlem i dervischernas orden försöker närma sig Gud med virvlande dans. Kända anhängare av sufismen är sångaren Cat Stevens, den pakistanske världsmusikern Nusrat Fateh Ali Khan och Ivan Aguéli (1869–1917), en av Sveriges internationellt mest kända konstnärer. "

DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017

" Turkiets president oroad över rättegång i New York

Turkiets president Recep Tayyip Erdogan har gjort allt för att avstyra den rättegång som i dag inleds i New York mot flera turkiska medborgare. Fem personer åtalas bland annat för penningtvätt och sabotage av USA:s och FN:s sanktioner mot Iran.

Den iranske finansiären Reza Zarrab, som också är turkisk medborgare, och Mehmet Hakan Atilla, biträdande chef för den statliga turkiska banken Halkbank, finns på de åtalades bänk. Flera andra prominenta turkar är också åtalade i sin frånvaro, bland dem den tidigare ministern Zafer Caglayan.
Zarrab och Caglayan var, förutom Erdogan själv, huvudpersonerna i den stora korruptionsskandal som skakade Turkiet i december 2013, och som ledde till brytningen mellan regimen och den så kallade Gülenrörelsen, vars poliser och åklagare avslöjade de hemliga affärerna med Iran. Dessa ämbetsmän sparkades och målet mot Zarrab lades ned.
De svindlande affärer som Reza Zarrab, med bistånd från Halkbank, är misstänkt för utgör svåra brott i USA. Zarrab, en guldhandlare med vidlyftiga förbindelser, var i iransk tjänst då han 2010 misstänks ha inlett en serie djärva finansiella operationer i syfte att kringgå USA:s och FN:s sanktioner mot Irans kärnvapenprogram.
Reza Zarrab var länge efterlyst i USA, men fallet fick inte sin storpolitiska laddning förrän i fjol, då Zarrab greps i Miami och började förhöras av FBI. Under sitt Washingtonbesök i fjol bönföll Erdogan USA:s vicepresident Joe Biden att lägga ned rättegången eller att avskeda åklagaren Pret Bharara, och fru Emine Erdogan pläderade lika ivrigt hos fru Biden.
Erdogan lyckades i mars beveka Donald Trump att avskeda Bharara, men hans ersättare Joon Kim tycks vara lika målmedveten, och den sista tidens arresteringsvåg mot amerikaner i Turkiet verkar vara en metod att tvinga fram en utväxling av Zarrab.
Men den amerikanska rättvisan är inte – som den turkiska – ett regeringsorgan. I ledande turkiska kretsar fruktar man att Zarrab gjort upp med åklagarsidan om strafflindring om han berättar vad han vet om den turkiska och den iranska ledningens roll i hans projekt. Zarrab förvaras på okänd ort – FBI bedömer att hans liv är i fara – medan turkiska talespersoner hävdar att han ”hålls gisslan”.
De regeringstrogna turkiska medierna frossar i fantastiska berättelser om rättegången: åklagarna och domaren vid distriktsdomstolen i New York påstås vara hemliga medlemmar av Gülenrörelsen, som efter sitt misslyckade kuppförsök i Turkiet i fjol nu stämplar mot USA:s regim. Samtidigt hävdas dock att sekten åtnjuter Vita husets beskydd.
De turkiska ledarna har all anledning att frukta chockvågorna från Reza Zarrabs vittnesmål. De vet hur mycket han vet, och de inser konsekvenserna för landets stapplande ekonomi om både regimen och ledande banker beslås med penningtvätt och spel under täcket med storsvindlare. Regimen har ägnat väldiga resurser åt att övertyga sina undersåtar om att 2013 års korruptionsanklagelser var fabricerade av Gülenrörelsen. Om en amerikansk domstol slår fast att de tvärtom var väl underbyggda så generas Erdogan och hans regim inför omvärlden och inför sina egna.
Det onda blodet mellan USA och Turkiet är världspolitikens hetaste drama just nu. I Natohögkvarteret i Bryssel börjar man på allvar tvivla på Turkiets framtida relation till organisationen, som nyligen chockade sina allierade med inköpet av det ryska luftvärnssystemet S-400. Om Zarrab-målet skulle bekräfta 2013 års korruptionsmisstankar mot

Erdogan och hans familj så går relationerna mellan Natos bägge största medlemmar ännu sämre tider till mötes.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

" Fakta. Bankaktier faller
Enligt misstankarna gynnade Reza Zarrabs transaktioner det isolerade Iran på flera vis. Bland annat ska Iran ha köpt guld som betalades med gas och olja. Guldet stöttade den vacklande iranska valutan och användes som betalningsmedel i förbjudna importaffärer som gjordes upp utan några papper.
En annan av Reza Zarrabs specialiteter ska ha varit falska fakturor över inköp av mat – livsmedel omfattades inte av sanktionerna. Oron inför rättegången går att avläsa på den turkiska börsen – bankaktierna har fallit 13 procent under denna månad. "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

" Ny lag mot journalister upprör

En ny lag, skräddarsydd för premiärminister Benjamin Netanyahu, upprör många israeler. Enligt lagförslaget, som kommer att antas, ska journalister som rapporterar om polisens bevismaterial mot misstänkta kunna åtalas.

Knesset-medlemmen David Amsalem, som berett ärendet, ville dessutom ta ifrån polisen dess traditionella uppgift att rekommendera eller avråda från åtal mot misstänkta. Detta väckte protester också inom regeringskoalitionen, och kompromissen blev att polisen behåller sin roll, fast pressen inte kan publicera läckor från brottsutredningarna. Bakgrunden är flödet av sensationella uppgifter från de tre fyra stora korruptionsutredningar som involverar Netanyahu. ”Lagstiftning är inte ett drag i ett spel. Det är ett verktyg de folkvalda fått till lån för att främja det allmänna bästa, inte för att främja politisk vinning”, skrev tidningen Ha-Aretz i måndagens huvudledare.
För att säkra majoritet för lagens ordalydelse tvingades regerande - Likud sparka sin egen medlem Benny Begin från det utskott där den bereddes. "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Konflikten om Sinaihalvön blev grogrund för terrorister

Analys Jerusalem. En rad arabledare lovade på tisdagen Egypten ekonomiskt bistånd under kampen mot IS. Men landet är fortfarande omtöcknat efter fredagens moskéattack på Sinaihalvön då över 300 människor dödades.

President Abdulfattah al-Sisi gör vad han kan för att ge intryck av handlingskraft, men trots sträng mediacensur förstår hans undersåtar hur det är fatt: En av världens största landarméer får inte bukt med ett par tusen jihadister.
Sinais geografi, med dess stup, raviner och isolerade floddalar, är en önsketerräng för små väpnade grupper som slår till och sedan sticker undan. Men framför allt är terrorismens grogrund historisk och social, och bottnar i de usla relationerna mellan halvöns infödda beduiner och de inflyttade egyptierna.
”Det var både beduiner och egyptier i moskén när den angreps”, säger beduinen Mahmud bin Tarabin till DN. Ordvalet är talande. Varken egyptier eller beduiner skulle komma på tanken att kalla beduinerna för ”egyptier”.
Det finns stater – som Jordanien och shejkdömena i gulfen – där beduin är det finaste man kan vara. Och det finns stater som Egypten där beduinerna står lägst på samhällsstegen.
Den traditionella misstron skärptes tvärt 1982, då Israel evakuerade Sinaihalvön och Kairo efter femton år återtog kontrollen. Beduinerna hade favoriserats av Israel och deltagit i uppbyggnaden av en lukrativ turistnäring. Ökennomaderna blev guider och inkvarterade resenärer i tältläger intill spektakulära korallrev i Nuweiba, Dhahab och Sharm al-Sheikh och vid berget Santa Katarina.
Egyptens återkomst blev ett veritabelt plundringståg mot beduinerna. Tiotusentals egyptier uppmuntrades att flytta till Sinai, så att där skulle finnas en patriotisk ortsbefolkning om israelerna skulle komma på idén att erövra området på nytt. Lockbetet var turistnäringarna, från vilka beduinerna armbågades ut. Rofferiet urskuldades med att beduinerna i och med sin fredliga samexistens med israelerna förrått Egypten.
Ingen människa lever frivilligt på beduinernas villkor, i ständig rörelse och prisgiven åt vädrets makter. Beduinerna hade under Israel fått rinnande vatten och andra bekvämligheter. Men nu fanns det varken industri eller jordbruk där de kunde försörja sig.
De flesta bet ihop och drog åt svångremmen, men andra föll för frestelsen då knark-, vapen- och människosmugglare erbjöd snabba pengar. Egyptierna slog ned på dem, men beduinerna gav tillbaka. Den dyra gasledningen från Egypten till Israel och Jordanien sprängdes gång på gång, tills projektet skrinlades.
Detta gjorde inte de egyptiska myndigheterna mer nådiga, och efter varje attack konfiskerades beduiners ägor. När Egypten störtades i politiskt kaos 2011–2013 och den störtade libyska regimens vapenförråd skingrades kunde främmande terrorister bita sig fast på halvön och värva beduiner.
Den mest lönsamma branschen för beduinerna var länge smuggling av afrikaner in i Israel. Men all smuggeltrafik klipptes av 2012 då Israel drog ett stängsel utmed gränsen. Motgången ökade samarbetet med terroristerna, som 2014 anslöt sig till IS.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"**Fakta. Sinai**
Sinaihalvön, dubbelt så stor som Belgien, har omkring 600 000 invånare. 70 procent av dem är infödda beduiner, resten är inflyttade från Egyptens storstäder. Den lokala IS-falangen, ”Jerusalem-templets försvarare”, som också kallar sig ”Sinai-provinsen”, agerar framför allt på halvöns norra del.
Fredagens blodbad i Bir-al-Abd var en hämndaktion mot den stora stammen Sawarka, som nyligen ingick ett avtal med Kairo om att bekämpa terroristerna. "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Syriens regim ska delta i samtalen

Syrien. Syriens regeringsdelegation kommer att närvara vid de FN-ledda fredssamtalen, men anländer först på onsdagen. Det beskedet har medlaren Staffan de Mistura fått, enligt en FN-talesperson.

Samtalen inom ramen för det åttonde FN-ledda försöket var planerade att inledas på tisdagen. Den stora stötestenen är som vanligt Bashar al-Assads framtid. Oppositionen vägrar att överge kravet på att han måste bort innan en politisk övergångsprocess kan påbörjas, och det är just den inställningen som fått regimen att tveka om sitt deltagande, enligt tidningen al-Watan.

TT-Reuters "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Vill se krafttag mot slavhandel

USA. Vid tisdagens möte i FN:s säkerhetsråd om migranter som säljs som slavarbetare i Libyen sade Carl Skau, biträdande representant i säkerhetsrådet, att Libyen och Afrikanska unionen (AU) borde ta hjälp av FN med seriösa utredningar så att de skyldiga till slavhandeln ställs inför rätta.

TT "

DN FREDAG 1 DECEMBER 2017

" Ingen lättnad i blockaden trots försoningsavtalet

Sedan tio år lever två miljoner människor instängda i Gaza, under allt värre umbäranden. Arbetslösheten är skyhög och brist råder på allt från el till rent vatten. DN har besökt den palestinska enklaven i samband med att ett försoningsavtal mellan Hamas och Fatah ska träda i kraft.

Någonting har förändrats vid gränsövergången mellan Israel och norra Gaza. Inte på den israeliska sidan, där den heter Erez – för där utsätts förbipasserande för samma noggranna kontroll av israelisk militär som alltid. Men väl på den palestinska sidan, där samma gränsstation heter Beit Hanoun.

På väggen intill passkontrollen som vi checkar in på sitter stora bilder på Yassir Arafat, grundaren av den palestinska rörelsen Fatah, och Mahmoud Abbas, den palestinska myndighetens nuvarande president. Fram till för några veckor sedan, då islamistiska Hamas ännu bemannade gränsstationen, var det otänkbart att dessa omstridda ledarfigurer skulle visas upp. Men nu har Hamas lämnat ifrån sig kontrollen av de två gränskontrollerna Erez och Kerem Shalom mot Israel och Rafah mot Egypten till den Fatahstyrda palestinska myndigheten (PA).

Det kan se ut som en stor omställning, men den är än så länge mest symbolisk. För de instängda invånarna i den tätbefolkade Gazaremsan är skillnaden minimal. De kommer inte heller i fortsättningen kunna resa ut för att besöka släkt och vänner på Västbanken, Israel eller Egypten. Men så är det inte heller palestinier som bestämmer att gränsövergångarna är stängda för Gazas invånare. Den makten finns främst hos Israel, som inte visar minsta tecken på att lätta på blockaden.

– Blockaden är illegal, inhuman och en kollektiv bestraffning, och därmed ett brott mot mänskligheten, säger advokaten Raji Sourani vid Palestinian Centre for Human Rights i Gaza.

– Sjuka kan inte resa ut för vård, studenter kan inte fullfölja sina studier. Och ekonomin är paralyserad på grund av varubrist och avskurna marknader.

Inte heller Egypten har öppnat gränsen vid Rafah. President Abdel Fattah al-Sisi avskyr Hamas, som är en avläggare till samma Muslimska brödraskap som han störtade i en kupp 2013. Han har också egna bekymmer på sin sida av gränsen, där en avdelning av terrorsekten IS på Sinaihalvön i förra veckan mördade 300 moskébesökare.

Inne i Gaza, med en befolkning som ännu är traumatiserad av tre förödande krig 2009, 2012 och 2014, har ingenting ändrats i grunden. Enligt det försoningsavtal som Hamas och Fatah med hjälp av egyptisk medling slöt i oktober ska Hamas också lämna ifrån sig kontrollen över de 20 000 soldaterna i sin säkerhetsstyrka, Qassambrigaderna.

Men det har inte skett. Bara 150 meter innanför gränsstationen står Hamas militärpostering som en påminnelse om vem som har det sista ordet inne i Gaza. Ingen har väl heller på allvar trott att Hamas skulle låta sig avväpnas, och lämna över kontrollen till sin oförsonliga fiende Fatah.

– Hamas är ju inte dumma. Det vet att om de lämnar ifrån sig sina vapen kommer de att spärras in i fängelse, säger en medelålders man. Det var precis vad Hamas själva gjorde med sina motståndare för tio år sedan, efter det korta men blodiga inbördeskriget, då organisationen grep makten i Gaza. Fatahs anhängare fängslades, flydde eller gick under jorden.

Ahmed Habib, en äldre man, står och betraktar hur hans nya hus byggs i Shuhaiya i utkanten av Gaza stad. Området var svårt sönderbombat under det senaste kriget, sommaren 2014, men är nu delvis återuppbyggt, främst med hjälp av donationer från EU och rika arabländer som Qatar och Saudiarabien.
– Jag fick pengarna utbetalade via FN, men de 57 000 dollar de gav mig räcker bara till att bygga upp ett skal, inte till inredningen, säger Ahmed.
Ett dussintal unga män springer febrilt med tunga säckar med cement och sand och fyller på betongblandaren. De har anledning att ha bråttom. Elektriciteten är bara påslagen fyra timmar varje dygn, de övriga 20 timmarna är det strömlöst, så det gäller att utnyttja all tid som går för att köra blandaren.
22-årige Ibrahim är en av killarna som sliter med cementsäckarna. Även han måste passa på så länge jobb finns. Omkring 60 procent av Gazaborna under 25 år är arbetslösa.
– Jag har arbete kanske sju dagar i månaden, i övrigt är även jag arbetslös, säger Ibrahim och torkar svetten ur pannan.
Lika bråttom har Assad Musabbeh, som återuppbygger sitt hus i en annan del av staden. En av hans byggkillar har slagit små hål i betongen med hammare och spett där han balanserar på en bräda två våningar upp i ett nyuppfört trevåningshus. Men nu skyndar han sig att koppla in sin borrmaskin – strömmen har plötsligt kommit i gång.
Att Musabbeh har väntat med att bygga upp huset så länge som tre och ett halvt år efter det senaste kriget, beror på att han först nu fått pengar – från Saudiarabien.
– Utan donationen skulle jag aldrig ha kunnat bygga. Jag hade ändå tur. Jag och min familj lämnade huset tre timmar före ett israeliskt bombanfall. När jag kom tillbaka var allt borta, bara en grushög kvar.
Han har inget jobb, men överlever på att köra varor med sin åsnekärra och andra tillfälliga påhugg.
Om återuppbyggnaden av bostadshus har kommit igång – trots brist på pengar och byggnadsmaterial – är läget sämre när det gäller företag och arbetstillfällen.
När vi åker genom Jabalia, det stora flyktinglägret i nordöstra Gaza som vetter mot Israel, står de utbombade skeletten efter vad som var fabriker på rad. Vildhundar och åsnor springer omkring och bökar efter något ätbart bland avskrädeshögarna. Jag får förklaringen av en journalistkollega i Gaza: Det är ingen idé att bygga upp fabrikerna igen. På grund av blockaden finns det ändå ingen tillgång till några marknader.
De som förmodligen drabbas värst av inlåsningen i Gaza är de som har sjukdomar som det inte finns resurser på Gaza att behandla.
Visserligen tar israeliska sjukhus emot tusentals patienter från Gaza som får kvalificerad vård, men en trög process för utresetillstånd gör att många missar sina behandlingstider.
En av dem är 22-åriga Doaa Ziada, som studerar för en framtid som läkarsekreterare. Hon har giftstruma, en livshotande sköldkörtelsjukdom, och hon har under fem månader inte har fått tillstånd att komma ut ur Gaza, trots att hon har fått flera tider på topprankade universitetssjukhuset Hadassah i Jerusalem.
Vi sitter och talar i hennes föräldrahem, i totalt mörker förutom det bleka ljuset från en batteridriven led-lampa.
– Den tredje och senaste gången jag var på sjukhuset för behandling var i juli. För att bli bra måste jag få radioaktivt jod, men det finns inte att få här.
Det var tänkt att hon skulle på återbesök redan efter en månad, men när hon skickade in sin utreseansökan – via det palestinska hälsoministeriet – kom det aldrig något svar från den israeliska militären. Det upprepades flera gånger – det enda beskedet var att ärendet var ”under övervägande”.

En gång kom det ett sms från sjukhuset, det var en torsdag, att hon kunde få en tid på söndagen. Men det gick förstås inte att få utresetillstånd så snabbt. Pressen och oron blev så svår för Doaa att hon inte kunde sova, hon kunde inte tänka på annat än sin sjukdom, och till slut kollapsade hon.
– Jag är övertygad om att jag skulle vara frisk vid det här laget om jag bara fått vård. Men om jag inte behandlas så kommer jag att dö. Jag kan inte förstå varför.
Människorättsadvokaten Raji Sourani kallar situationen i Gaza för ”den största av människor skapade humanitära katastrofen”.
– Vi behandlas som undermänniskor. Just nu vill jag inte ens tänka på ett självständigt Palestina. Ge oss bara en öppning av gränsen så att vi kan komma till Västbanken och övriga omvärlden, säger Raji Sourani.
På min fråga om hur länge invånarna i Gaza kan uthärda svarar han:
– Vi har en kamels psyke, vi kan bli slagna och tåla att bli förnedrade, men till slut kommer det till en punkt då man inte ser något hopp om en morgondag och inte har något att förlora, då kan det bli ett utbrott. Egentligen är det ett mirakel att IS inte finns här i någon större utsträckning.

Michael Winiarski
michael.winiarski@dn.se "

"Fakta. Gaza
Gaza, som efter 1948 tillhörde Egypten, ockuperades av Israel i sexdagarskriget 1967. 2005 evakuerades alla israeliska bosättare och landremsan överlämnades till den palestinska myndigheten. Men den israeliska militären behöll kontrollen över Gazas landgränser, luftrum och kuststräcka.
Sedan 2007 har Gaza i praktiken varit blockerad av Israel, med motiveringen att vapentransporter till området ska hindras.
Gazaremsan är ett av världens mest tätbefolkade områden. På en yta av 365 kvadratkilometer lever 1,9 miljoner människor. En stor del av befolkningen räknas som flyktingar.
Sedan överlämnandet har flera förödande krig mellan Israel och det av Hamas styrda Gaza drabbat befolkningen svårt. Den utlösande faktorn har ofta varit att Hamas och andra islamistiska grupper i Gaza har beskjutit Israel med raketer. "

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017

" Splittring i Jemen efter tal av Saleh

Jemens tidigare president Ali Abdullah Saleh säger sig vara redo för samtal med den saudiskledda allians som strider mot de Iran-stödda Huthirebellerna i landet. Saudierna välkomnar utspelet, medan Salehs allierade i Huthirebellerna ser det som ett svek.

– Jag uppmanar våra bröder i grannländerna att stoppa sina aggressioner och lyfta blockaden… Och i så fall ska vi vända blad, säger expresidenten i ett tv-sänt tal.
Den saudiskledda alliansen välkomnar uttalandet, som de hävdar ska ”befria Jemen från rebeller lojala med Iran”.
Men en talesperson för Huthirebellerna, som stridit på Salehs sida i kriget, anklagar expresidenten för att försöka genomföra en kupp:
– Salehs tal är en kupp mot vår allians och vårt partnerskap och visar på sveket hos dem som hävdar sig stå upp mot aggressionen.
Ordväxlingen kommer efter rapporter om inbördes strider i huvudstaden Sanaa mellan styrkor lojala med Saleh och Huthirebeller de senaste dagarna.
Kriget har pågått sedan i mars 2015 och krävt över 8 600 människoliv. Dessutom har den saudiskledda sunnimuslimska alliansens blockad, som sattes in i början av november, gjort den humanitära situationen om möjligt ännu värre.
Kolera härjar i landet och FN slog nyligen larm om att elva miljoner barn är i akut behov av hjälp.

TT-AFP"

"Fakta. Revolter
Jemen, bildades 1990 när Nordjemen och Sydjemen gick samman efter ett inbördeskrig. Växande protester mot regimen under 2011 ledde till att president Ali Abdullah Saleh avgick och landet har sedan dess plågats av lokala revolter. "

Övriga Afrika

LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

"Mnangagwa utlovar reformer

Knappt tre veckor efter det att han sparkats som vicepresident svors Emmerson Mnangagwa på fredagen in som Zimbabwes president under jubel från tiotusentals åskådare. I sitt installationstal lovade han ekonomiska reformer och val.

Under en uppsluppen ceremoni på Harares nationella idrottsarena, med dans och sång på de fullsatta läktarna, läste Emmerson Mnangagwa på fredagsförmiddagen sin ämbetsed.

”Jag svär att jag som president i republiken Zimbabwe kommer att vara landet trogen och försvara konstitutionen och alla andra lagar. Jag ska skydda folkets rättigheter”, sade Mnangagwa till de 60 000 åskådarnas jubel.

Flera tidigare och nuvarande stats- och regeringschefer från grannländerna fanns på plats, liksom ledare för den zimbabwiska oppositionen.

Sedan salut skjutits – de enda salvor som har avlossats i denna hittills helt oblodiga omvälvning – höll den nya ledaren ett installationstal, där han utlovade en ny ekonomisk politik som satsar på jordbruk och utländska direktinvesteringar.

Ett av skälen till landets ekonomiska kollaps är en hårt kritiserad landreform, där vita bönders mark konfiskerats. Reformen kan inte rullas tillbaka, sade Mnangagwa, men han lovade att kompensera de bönder som har drabbats.
I en passus hyllade han, till mycket dämpade applåder, sin föregångare och ”mentor” Robert Mugabe. Men han lovade också att det ska hållas val i landet nästa år, som planerat.

I tisdags lämnade Mugabe in sin avskedsansökan till talmannen efter 37 år som landets ledare. I praktiken hade han dock pressats till detta av militären och av sitt eget parti Zanu-PF, vars ledamöter i parlamentet just hade inlett en riksrättsprocess.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se "

DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017

"Lojaliteten med Mugabe bröts över en natt

Harare. I 37 år har journalisterna på den statskontrollerade tidningen The Herald skrivit hyllande artiklar om Zimbabwes president Robert Mugabe. Nu, när han avgått, ska de byta lojalitet över en natt. Samtidigt hade tidningen en avgörande roll under krisen som ledde till Mugabes avgång.

Presidenten och landets första dam i husarrest, bepansrade fordon på huvudstaden Harares gator och en militärledning som tagit över statliga radio- och tv-stationen ZBC. Makarna Mugabe hade uppenbarligen förlorat kontrollen.
I omvärldens medier spekulerades det i att despoten Robert Mugabe störtats i en militärkupp. I tidningen The Herald lät det annorlunda. ”Allt som vanligt i hela landet” blev den närmast parodiska beskrivningen av läget på förstasidan.
Bakom militärens ingripande låg ett bråk inom regeringspartiet Zanu PF som eskalerat bortom all kontroll.
Ryktesspridningen pågick för full styrka. Samtliga oppositionsläger mobiliserade sig. Presidenten och hans närmaste garde syntes inte till. Allt var inte som vanligt.
Men Zimbabwe är ett av de sämre länderna när det kommer till pressfrihet. Landet ligger på 128:e plats i årets upplaga av Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex, som mäter situationen för medier i 180 av världens länder. (Sverige ligger på andra plats, efter Norge.)
I flera år hade redaktörerna på statsägda The Herald fått direktiv från informationsministeriet om att ignorera den djupa klyftan inom Zanu PF, men nu hade de tvingats ta ställning i det infekterade bråket.
– Enligt alla uppgifter hade den sparkade vicepresidenten (Emmerson Mnangagwa, reds anm) starka kopplingar till militären. När armén trädde in på arenan visste vi inte hur vi skulle behandla det. De gick till direkt angrepp mot en sittande statschef till stöd för en vicepresident som nyss blivit sparkad. Det var inte lätt, för vi visste

inte vilka tår vi skulle råka trampa på, berättar redaktionschefen Joram Nyathi.
– Vi hörde av oss till informationsministeriet som rådde oss att ligga lågt.
Tidningen The Herald grundades 1891 och var fram till Zimbabwes självständighet 1980 känd som The Rhodesia Herald. På 1960-talet var den en nagel i ögat på dåvarande ledaren Ian Smith. Redaktörerna lämnade vita rutor där artiklar censurerats under inbördeskriget, för att visa läsarna vilken information de gått miste om efter att den vita förtryckarregimen strukit känsliga bitar.
Efter självständigheten köpte Robert Mugabes regering majoriteten av aktierna och tidningen har sedan dess varit lojal med sin ägare. Det har inneburit en rad utmaningar.
– Vi har använt oss av sidobitarna. Huvudnyheten har handlat om Mugabe och hans hustru och så har vi gjort viktigare vinklar runtomkring, säger nyhetschefen Phyllis Kachere som varit på tidningen sedan 1990-talet, så länge att hon ”blivit en del av inredningen”.
Hur har ni märkt när ni trampat någon på tårna?
– Hur ska jag formulera det? Det har märkts. På kroppsspråket. På signalerna, säger hon.
Självcensuren var oftast stark nog, enligt redaktionschefen Joram Nyathi som säger att man visste var gränsen gick. Reportern Felex Share säger att han kunde skriva om korruption men inte peka ut särskilda ministrar. Paret Mugabe skulle han inte drömma om att skildra kritiskt.
Många zimbabwier som stannat kvar i landet har aldrig haft valfrihetens lyx, och det gäller även journalisterna. Det finns tre stora tidningar i Harare. På The Herald är de anställdas löner avsevärt högre än hos konkurrenterna.
Phyllis Kachere, som nyss har återhämtat sig från en cancer-behandling, ser jobbet som en inkomstkälla snarare än ett kall.
– Jag vill bara göra mitt jobb och ha det avklarat.
Ett uttryck på språket shona lyder ”una tamba iri kurira” – du dansar till den sång som spelas.
Joram Nyathi säger att zimbabwiska tidningars underlåtenhet att skriva kritiskt om en makthavare inte är unik. Han jämför med hur en del brittiska tidningar undvikit att skriva kritiska artiklar om Rupert Murdoch, huvuddelägare av två världsomspännande mångmiljardkoncerner med tidningar, radio- och tv-bolag.
– Du vet att det finns en linje du inte korsar när det gäller din ägare. Det är tydligt att det har varit värst för de anställda på The Herald att rapportera om den tidigare presidenthustrun Grace Mugabe.
– I viss utsträckning känner du dig dum. Du kunde inte uttalat skriva att rikets första dam hade fel. Det blev väldigt problematiskt, säger Joram Nyathi.
– Ingen såg denna storm till kvinna komma, vi visste inte hur vi skulle förhålla oss till henne.
Den djupt impopulära Grace Mugabe, som inledde en relation med Mugabe när hans första hustru Sally låg för döden i slutet av 1980-talet, tillskansade sig alltmer utrymme i den politiska världen i takt med att hennes make blev äldre. Länge höll hon sig ifrån formella poster inom etablissemanget.
Men det var landets sämst bevarade hemlighet att hon i många år utkämpade ett skyttegravskrig om att efterträda sin make mot vicepresidenten Emmerson Mnangagwa, som varit lojal mot Mugabe i över fyra decennier. När Mnangagwa fick foten den 6 november var det givet för redaktörerna på The Herald att i stora rubriker skildra hans avsked först från sin post, sedan från regeringspartiet som sparkade ut honom.
Närmast identiska rubriker skulle bara två veckor senare användas för att beskriva Robert Mugabes fall. När militären gått in väckte de inflytelserika krigsveteranerna krav på hans avgång och folket i Harare slöt upp. Vinden hade vänt.
– Krigsveteranerna kom in på banan och sade att Mugabe måste bort. Vi behövde inte längre konsultera någon och det här skulle hända vare sig vi rapporterade eller inte, säger Joram Nyathi.
Under förra lördagen gick hundratusentals zimbabwier man ur huse för att manifestera sitt missnöje med Mugabe. De marscherade genom

Harare mot presidentpalatset, där de krävde den 93-årige ledarens avgång.
– Marschen på lördagen började på Zimbabwe Grounds, där självständigheten firats. Det var ett historiskt ögonblick och det fanns inte en chans att vi skulle utelämna detta, säger Joram Nyathi.
Phyllis Kachere menar att det blev en del av euforin, att The Herald – av alla – gick emot Mugabe.
– De hade ju aldrig kunnat tänka sig den typen av rubriker hos oss.
Morgonen efter att Harareborna i extatiskt jubel firat despotens sorti träffas redaktörerna för sitt sedvanliga morgonmöte. Stämningen är uppsluppen, de går igenom konkurrenternas bevakning innan de börjar planera dagens tidning. En featureredaktör är orolig för att hela tidningen kommer att handla om politik. Joram Nyathi säger att läsarna nog kan tåla det en dag som denna.
– I marschen deltog även oppositionsanhängare, det här var inte bara Zanu PF som gjorde sig av med sin egen ledare, säger jämställdhetsredaktören Ruth Butaumocho och får medhåll av Phyllis Kachere.
– Vi måste på något sätt kanalisera denna stämning, säger Kachere.
– Jo, det är något vi måste förhålla oss till, medger Joram Nyathi.
En tidigare otänkbar diskussion. Frågan är om detta nya utrymme kommer att krympa eller expandera. Reportern Felex Share tror att det blir svårt att stoppa tillbaka anden i flaskan.
– Det finns inte längre några heliga kor, säger han.
Phyllis Kachere tror att Zanu PF kommer att gå tillbaka till sin vanliga hårda ton mot oppositionen när nästa års val närmar sig.
Nyathi, som mest regelbundet står i kontakt med informationsministeriet, säger luttrat att de inte kommer att ta något för givet.
– Just nu är vi bara glada att vikten från Mugabe och denna dam är borta. Ingen kommer återigen att rapportera om henne. Den mardrömmen är över, säger han.
Vid nästa dags besök lyser det tidigare obligatoriska porträttet på Mugabe, som prytt väggen vid entrén i 37 år, med sin frånvaro.
– Är det borta? Jag har inte ens tänkt på det. Sinnet kan spela dig spratt, du går förbi en vägg så många gånger att när något ändras märker du det inte förrän efter någon månad.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

" Detta har hänt.
Den 6 november sparkade Robert Mugabe sin vicepresident Emmerson Mnangagwa som gick i landsflykt. En utrensning av hans falang inleddes inom regeringspartiet Zanu PF, under högljudda protester från försvarsmakten.
Efter att armégeneralerna anklagats för förräderi ingrep de i politiken och isolerade presidenten och hans hustru Grace, som haft ambitioner att efterträda sin make på presidentposten.
Tilltaget backades av de inflytelserika krigsveteranerna som gjorde gemensam sak med oppositionen och hundratusentals privatpersoner, som öppet visade sitt missnöje med regimen.
Under hård press tvingades Robert Mugabe att avgå den 21 november, efter 37 år vid makten. I fredags svors Mnangagwa in som landets andra president sedan självständigheten 1980. "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

" EU-bidrag till arbete ska hejda flyktingströmmen

När toppmötet mellan EU och Afrikanska unionen inleds i dag är det Afrikas unga befolkning som står i fokus. Men den överordnade frågan är migrationen, som aktualiserats av nyheten om afrikanska migranter som säljs som slavar i Libyen.

Toppmötets övergripande tema är ”investeringar i unga för hållbar utveckling” men frågan på allas läppar är migrationen, i sig en produkt av bristen på jobb och framtidsmöjligheter i Afrika söder om Sahara.
Häromveckan publicerade tv-kanalen CNN ett reportage från Libyen, där uppemot 400 000 migranter fastnat på väg till Europa. En videofilm i reportaget visade hur vissa migranter säljs som slavar för drygt 3 000 kronor. Reportaget har skapat stor vrede på båda sidor om Medelhavet och Rwanda, ett av världens 25 fattigaste länder, har inför mötet sagt att de är beredda att ta emot runt 30 000 av migranterna.
”Vi kan inte förbli tysta när människor misshandlas och auktioneras ut som boskap. Rwandas regering och folk står i solidaritet med våra afrikanska bröder och systrar som hålls i fångenskap. Rwanda kanske inte kan ta emot alla men vår dörr står öppen”, skriver landets utrikesministerium i ett uttalande.
AU-kommissionens ordförande Moussa Faki Mahamat, från Tchad, kräver i ett uttalande att de skyldiga snabbt ska ställas inför rätta. Han uppmanar de libyska myndigheterna att göra ”allt i dess makt för att förbättra villkoren för migranterna”.
Symboliken går inte att ta miste på. Allas blickar riktas mot laglöshetens Libyen, landet vars tidigare ledare Muammar Khaddafi var en av de mest pådrivande politikerna inom det afrikanska samarbetet. Med generösa bidrag till Afrikanska unionen byggde han upp kontinenten till sin diplomatiska bakgård. Organisationen lider fortfarande ekonomiskt av Khaddafis fall och Libyens kollaps.
Nio av de tio vanligaste ursprungsländerna bland de totalt 94 000 migranter som korsade Medelhavet från Libyen till Italien under årets första sex månader ligger i Afrika, visar siffror från FN:s migrationsorgan IOM.
Ännu är migrationen från Afrika till Europa försvinnande liten i procentuella tal – merparten av den ekonomiska migrationen samt flyktingströmmarna går i stället inom kontinenten.
Men Afrikas befolkning växer med rasande fart och jobbskapandet håller inte jämna steg. EU-ledarna hoppas därför kväva migrationen i sin linda.
Ett tungt politiskt tryck inom EU har också spelat in i ledarnas utfästelser om satsningar på jobbskapande i Afrika.
Såväl Tysklands förbundskansler Angela Merkel som EU-parlamentets president Antonio Tajani har talat om en ”Marshall-plan” värd 400 miljarder kronor för Afrika. Tanken är att EU-ländernas insatser ska bli bättre koordinerade för att lösa samtida problem med fattigdom och konflikter och framtida problem med klimatförändringar.
– Utan en lösning kommer problemen att knuffa miljontals människor från Afrika till Europa. Utan en strategi kommer vi att se terrorism, illegal immigration, instabilitet, säger Tajani till Financial Times.
Det femte toppmötet mellan ledarna på de två kontinenterna är det första som officiellt hålls mellan de två regionala samarbetsblocken EU och AU.
I januari i år återinträdde Marocko i Afrikanska unionen efter 33 års frånvaro från det kontinentala samarbetet. Landet drog sig ur dåvarande OAU i protest mot att Västsahara erkänts som medlem men är nu tillbaka som det 55:e medlemslandet.
Totalt 83 statschefer från de två kontinenterna väntas närvara. Sverige representeras vid mötet av statsminister Stefan Löfven.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

"Hundratals räddade från smugglare

Afrika. 40 misstänkta människosmugglare har gripits i en stor insats i fem afrikanska länder, uppger Interpol. Över 500 offer har befriats, varav 236 är barn, enligt den internationella polisorganisationen.

Insatsen genomfördes tidigare i november i Chad, Mali, Mauretanien, Niger och Senegal. De gripna misstänks bland annat för att ha tvingat sina offer till tiggeri och prostitution.

TT-AP"

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Amnesty: Shell ansvarigt för mord och våldtäkter

Allt pekar på att oljejätten Shell var delaktigt i mord, våldtäkt och tortyr i Nigeria på 90-talet slår Amnesty International fast i en rapport. Organisationen kräver att frågan utreds rättsligt i Nederländerna, Storbritannien och Nigeria.

Oljejätten Shell bär delansvar för de brutala brott mot mänskliga rättigheter som begicks när företaget utvann olja i Ogoniland, en region i Nigeria, på 1990-talet. De anklagelserna riktar Amnesty International i den nya rapporten ”A criminal enterprise?” och hänvisar till en rad nya interna dokument och vittnesmål.
Shells oljeutvinning i regionen ledde till kraftig miljöförstöring med minskade skördar och döda fiskar som följd. Föroreningarna orsakade omfattande protester som brutalt slogs ner av nigeriansk militär. Detta skedde med Shells goda minne och ibland till med på uppmaning av bolaget, skriver Amnesty.
– Bevisen som vi har gått igenom visar att Shell upprepade gånger uppmuntrade den nigerianska militären att ta itu med protesterna, även när de visste vilka hemskheter det kunde leda till – orättfärdigt dödande, våldtäkter, tortyr och nedbränning av byar, säger Audrey Gaughran, chef för globala frågor på Amnesty International.
Shell ska enligt Amnesty ha stöttat militären med material och transporter. En högt uppsatt militär, känd för att bryta mot mänskliga rättigheter, ska också ha fått betalt av Shell. Protesterna mot Shell fick sin kulmen 1994 när nigerianska styrkor attackerade 30 byar. Fler än 50 människor från Ogiland avrättades i skenrättegångar och runt 800 ska ha dödats.
Nu finns nog med bevis för att ställa Shell inför rätta, hävdar Amnesty och uppmanar Nigeria, Storbritannien och Nederländerna, där Shell har sina huvudkontor, att ta tag i saken. En individ eller ett företag som

har uppmuntrat, möjliggjort, förvärrat eller underlättat ett brott kan hållas brottsligt ansvar, skriver Amnesty.
Shell var Nigerias absolut viktigaste företag på 1990-talet. Under krisen i Ogoniland agerade den nigerianska regeringen och Shell som affärspartners, enligt Amnesty. De hade regelbundna möten för att diskutera hur deras intressen ska skyddas.
Enligt interna dokument Amnesty tagit del av har högt uppsatta på Shell bett om militärt stöd, även efter händelser med massdödande av demonstranter. Shell ska också ha bidragit med finansiellt stöd och logistik till militären trots att man var medveten om att de deltagit i dödliga attacker på försvarslösa bybor.
Det går inte att tro att Shell inte såg kopplingen mellan sin förfrågan om skydd och våldet, menar Amnesty.
Huvudkontoren i Haag och London var fullt medvetna om vad som pågick i Nigeria, enligt rapporten.
Shell förnekar att de har deltagit i brott mot mänskliga rättigheter. Företaget säger sig inte ha haft något samarbete med militären för att bekämpa oroligheter och att man inte har förespråkat några våldsamheter i Nigeria.

Marianne Björklund
marianne.bjorklund@dn.se "

"Fakta. Shell i Nigeria
Shells utvinning av olja i Ogoniland, Nigeria, ledde till omfattande protester från befolkningen som såg sin miljö förstöras.
Vid flera tillfällen slog militären ned på protesterna med våld.
Flera av ledarna för protesterna avrättades efter skenrättegångar.
Däribland författaren och aktivisten Ken Saro-Wiwa.
Interna dokument som Amnesty International har tagit del av visar att Shell upprepade gånger bad om hjälp från militären för att skydda sin verksamhet i området.
Shell fortsatte att be om hjälp även efter att militären mördat, våldtagit och bränt ner byar. "

DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017

" Högt uppsatta militärer får tunga ministerposter

Johannesburg. Zimbabwes nya president Emmerson Mnangagwa tillsatte på fredagen flera av ministerposterna i landets regering med högt uppsatta militärer. Oppositionens förhoppningar om ett mer inkluderande styre infriades inte.

Få hade några större förhoppningar om att Zimbabwes nye president Emmerson Mnangagwa skulle bryta markant med det förflutna efter att han tagit över efter Robert Mugabe som förra tisdagen tvingades avgå från sitt ämbete. Men han hade ändå talat om ett ”nytt Zimbabwe” vilket skapat grogrund för en viss optimism som nu ersatts av besvikelse i oppositionsleden.
När Mnangagwa på fredagen presenterade sin första regering var den full av namn från det säkerhetsetablissemang som var avgörande för att han skulle kunna gå segrande ur maktstriden inom regeringspartiet Zanu PF.
Generalen Sibusiso Moyo blir ny utrikesminister. Moyo blev känd för den breda allmänheten efter att han talat till nationen på onsdagsmorgonen den 15 november då armén tagit över kontrollen av den statliga tv-stationen ZBC. Moyo har doktorerat på internationella relationer och har varit chef för elitstyrkan Gröna baskrarna, skriver BBC.
Flygvapenchefen Perence Shiri blir jordbruksminister, en position som kan bli känslig framöver. Mnangagwa har redan aviserat att han ska tänka om kring Mugabes kontroversiella landreform då jordbruksmarken nationaliserades och delades ut till höjdare inom regeringspartiet.
Shiri arbetade nära Mnangagwa under 1980-talets utrensning av oppositionella i södra delarna av Zimbabwe, den så kallade ”Operation Gukurahundi” då uppemot 20 000 människor förlorade livet.

Mnangagwa var då chef för underrättelsetjänsten och Shiri ledde den ökända femte brigaden som tränats av Nordkorea.
Chris Mutsvangwa, ledare för krigsveteranerna, blir ny informationsminister.
Krigsveteranerna har länge haft stort inflytande i Zanu PF:s äldre garde och spelade en avgörande roll för Mugabes fall. Efter att de uppmanat civilbefolkningen att visa sitt missnöje slöt hundratusentals zimbabwier upp och marscherade mot presidentpalatset. Denna bredare revolt ignoreras nu helt av Zanu PF och Mnangagwa.
Helhetsbilden är den av ett militäretablissemang som konsoliderat sin makt utan att konsultera med utomstående.
Oppositionspolitikern Tendai Biti säger enligt BBC att det var fel att hoppas på förändring i landet.
– Tills nu hade vi vågat hoppas, kanske i den naiva tron att landet faktiskt kunde röra sig framåt. Vi längtade efter förändring, fred och stabilitet i vårt land. Hur fel vi hade, säger han.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

"Fakta.
Den 15 november tog militären över den statliga tv-stationen ZBC och satte president Robert Mugabe och hans hustru Grace i husarrest.
Händelserna var kulmen på en flera år lång maktkamp inom regeringspartiet Zanu PF, där den sparkade vicepresidenten Emmerson Mnangagwa stridit med Grace Mugabe om att efterträda den 93-årige ledaren.
Folket visade brett stöd för insatsen och sex dagar senare tvingades Mugabe lämna in sin avskedsansökan. Förra lördagen svors Mnangagwa in som Zimbabwes andra president. "

Övriga Asien

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

" Kina sänker importavgifter

Kina sänker importavgifterna på 187 produktkategorier, däribland kött, whisky och deodorant, i hopp om att få fart på den inhemska konsumtionen.

Höga tariffer har lett till att utländska produkter är dyra i Kina, vilket gör att kineser köper dem utomlands i stället. Tarifferna sänks från den 1 december till i genomsnitt 7,7 procent, från nuvarande 17,3 procent, enligt finansdepartementet.

TT-Reuters "

DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017

"FN: Ännu inte säkert för rohingyer att återvända

Påven går rakt ut på ett diplomatiskt minfält när han nästa vecka besöker både Burma och Bangladesh.

FN:s flyktingorgan UNHCR konstaterar att det ännu inte är säkert för rohingyerna som flytt från Burma att återvända hem.

Över 600 000 människor ur den muslimska folkgruppen rohingya har sedan i somras flytt från Burma och delstaten Rakhine till Bangladesh. FN och USA har beskrivit förföljelsen som ”etnisk resning”.

UNHCR har ännu inte fått ta del av det avtal som Burma och Bangladesh tecknat om att låta flyktingarna återvända. Förhållandena i Rakhine är inte tillräckligt goda för att garantera ett säkert och hållbart återvändande, enligt UNHCR.

Samtidigt säger Vatikanen att den argentinske påven Franciskus kommer att använda sin resa till att uppmana till dialog och försoning. Påven anländer till Burma på måndag för ett tre dagar långt besök, som förste påve att besöka landet. Planen är att han ska ha ett privat möte med landets militärchef Min Aung Hlaing.
– Det kommer att bli väldigt intressant ur en diplomatisk synvinkel, säger Vatikanens talesperson Greg Burke.
TT-AFP-Reuters "

DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017

" Påven i delikat balansgång i Burma

Burma. Påve Franciskus fick ett varmt mottagande av tiotusentals tillresta katoliker när han landade i Rangoon i Burma. Kommande dagar kan bli kyligare – beroende på hur han hanterar den känsliga frågan om militärens aggressiva insats mot rohingyer.

Burmas militär anklagas för att bedriva etnisk rensning i och med sin hårdföra insats mot rohingyer i delstaten Rakhine, varifrån över 600 000 flytt till Bangladesh sedan i slutet av augusti.
Vatikanen har uppgett att Franciskus kommer att använda resan för att uppmana till dialog och försoning.

TT-Reuters "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

"Ny robot avfyrad

På tisdagskvällen, svensk tid, avfyrade diktatorn Kim Jong Uns Nordkorea en ballistisk robot som landade i Japanska havet. Det är första robottestet landet genomfört på tio veckor. – Jag är inte överraskad, säger USA:s president Donald Trump

Den ballistiska roboten ska ha avfyrats i närheten av staden Sain Ni i Södra Pyonganprovinsen och flugit österut.
Enlig amerikanska försvarshögkvarteret Pentagon rör det sig troligen om en interkontinental ballistisk robot som färdades ungefär 100 mil på drygt 50 minuter innan den slog ned i Japanska havet. Enligt japanska myndigheter ska nedslaget vara inom landets ekonomiska zon.
Den sydkoreanska, amerikanska och japanska militären ska fortsätta analysera detaljer om robotens färd.
– Vi kritiserar deras beteende på starkast möjligast sätt. Vi är väldigt bekymrade och vi har fördömt detta officiellt, säger Japans FN-ambassadör Koro Bessho och berättar att han varit i kontakt med nordkoreanska företrädare.
Även försvarsalliansen Nato och EU fördömer robottestet.
Under tisdagen uppgav två amerikanska tjänstemän för den brittiska nyhetsbyrån Reuters att ett nordkoreanskt robottest kunde vara nära förestående.
USA:s president Donald Trump ska ha fått information om uppskjutningen medan roboten fortfarande färdades i luften, uppgav en representant för Vita huset för den amerikanska nyhetskanalen CNN.
– Jag är inte överraskad, säger Donald Trump under en pressträff och förklarar att robottestet ”är en situation som vi kommer att hantera”.
Enligt USA:s försvarsminister James Mattis nådde roboten en högre höjd än någon tidigare avfyrad nordkoreansk robot. USA och Nordkorea ligger i konflikt rörande Nordkoreas kärnvapenprogram då landet antas ha robotar som kan nå amerikanska militära baser på öarna Guam och Hawaii.
Det är första gången sedan den 15 september i år som Nordkorea avfyrar en ballistisk robot. Tidigare i november beslutade USA att åter föra in Nordkorea på listan över länder som stöttar terrorism.
Förenta nationerna har infört hårdare sanktioner mot Nordkorea och enligt organisationen råder hungersnöd i landet. FN:s säkerhetsråd planerar att hålla ett möte rörande robottestet i dag onsdag.

Carl-Johan Kullving
carl-johan.kullving@dn.se "

"Fakta. Sanktioner ska stoppa uppskjutningarna
Nordkorea får inte, enligt FN:s resolutioner, avfyra ballistiska robotar eller utföra kärnvapentester. FN:s säkerhetsråd antog nyligen nya resolutioner, som bland annat innebär ett totalt exportförbud för textilier och att Nordkoreas import av råolja begränsas.
På senare tid har läget vid den koreanska halvön trappats upp efter ett hotfullt ordkrig mellan Washington och Pyongyang liksom både robotuppskjutningar från Nordkorea och ett kärnvapentest, landets sjätte och mest kraftfulla.
Nordkorea är ett av världens mest slutna länder och de 25 miljoner invånarna lever under hårt förtryck. "

Nordkoreas senaste robotuppskjutningar

Grafik: DN/Elin Lindwall Källor: Global security, International institute for Strategic Studies,Sipri, Washingtonpost, The Guardian, CNN
Bild: Google Earth

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" USA-besöket sätter fokus på Nordkorea

När USA:s utrikesminister Rex Tillerson besöker Stockholm nästa vecka står Nordkorea högst på dagordningen. Sverige har tidigare erbjudit sig att medla i konflikten kring kärnvapen. Det är första gången någon av president Donald Trumps ministrar kommer till Sverige.

Rex Tillerson resa till Natos toppmöte i Bryssel har varit planerad en tid, men avstickaren till Sverige har förberetts bara under de senaste två veckorna. Initiativet är amerikanskt och en fjäder i hatten för Sveriges utrikesminister Margot Wallström.

Mötet i Stockholm på onsdag har en diger agenda som toppas av krisen i Nordkorea. Det har flera skäl: Sverige har sedan lång tid ett så kallat skyddsmaktsuppdrag mellan Nordkorea och USA, som saknar diplomatisk beskickning i landet. Diplomatiska kontakter och konsulära ärenden på plats som involverar amerikaner sker genom Sveriges ambassad i Pyongyang. Just nu har Sverige också genom sin plats i FN:s säkerhetsråd större tillträde än vanligt till de rum där beslut som rör Nordkorea fattas.

Den akuta krisen eskalerade ytterligare genom Nordkoreas senaste missilprov, som av regimen beskrivs som lyckat.

Margot Wallström har tidigare erbjudit USA svensk medling i vad som beskrivs som vår tids största hot mot världsfreden, men UD bekräftar inte att något formellt medlingsuppdrag är aktuellt nästa vecka.

– Tillerson söker nog en roll för Sverige och vill se hur han kan utnyttja Sveriges position i Nordkorea. Sverige har en ganska unik sits, fast frågan är vad den kan användas till just nu. Nordkorea kommer inte att backa i sin kärnvapenutveckling, säger Niklas Swanström, chef för Institutet för säkerhets- och utvecklingspolitik ISDP, och med djup kunskap om Kina och Korea.

Han menar dock att signalvärdet av Tillersons besök är avsevärt och att det gör tydligt att också USA är villigt att prata.

– ”Dialog” är mitt mantra. Man måste hålla alla vägar öppna, men inte på bekostnad av vår ståndpunkt. Det är en svår sits, säger Niklas Swanström och tillägger att i det nuvarande läget handlar det snarare om krishantering än förhandling.

Mest orolig är han över risken för att en handling misstolkas som aggressiv, och att det får förödande följder, och för spridningsrisken.

– Om Nordkorea trots sanktionerna har utvecklat kärnvapen, hur kan vi då stoppa till exempel Iran? Och hur kan vi säkerställa att Nordkorea inte säljer missilteknik exempelvis till Jemen, som det har förekommit uppgifter om?

I en ekonomiskt pressad situation kan det vara en lukrativ inkomstkälla.

Börje Ljunggren, som varit chef för Sidas Asienenhet och är tidigare svensk ambassadör i Kina och med lång erfarenhet av regionen, lyfter fram de många misslyckade försöken till stabiliserande kontakter mellan Nordkorea och andra länder, bland annat under 1990-talet. År 2000 fanns ett avtal i princip färdigskrivet, framförhandlat av Bill Clintons administration och Kim Jong-Il. Det undertecknades aldrig, och när George W Bush vann valet i USA förklarade han Nordkorea som en av ”ondskans axelmakter”.

– Under 25 år har det funnits initiativ som alla har misslyckats. Nu kan man bara hoppas på en ömsesidig frysning av kärnvapenmissiltest och av övningar i området, säger han.

Kina må oroa sig över Nordkoreas kärnvapen, men månar mer om Nordkoreas stabilitet. I dag är också relationerna mellan Kina och Nordkorea frostiga, och Trumpadministrationen anses ha överskattat Kinas inflytande.

För Nordkorea är kärnvapnen ett sätt att avskräcka från attack. Få tror att Nordkorea kommer att anfalla med kärnvapen, men de utgör en effektiv sköld.

Margot Wallström och Rex Tillerson har träffat varandra förr. I USA har de setts på en konferens om kampen mot IS; i FN-sammanhang och vid Arktiska rådets möte i Alaska. På ett personligt plan ska de båda komma väl överens.

Nordkorea är inte den enda frågan på ledarnas lista. Ryssland och Ukraina står också där, liksom koalitionen mot IS, och Sveriges roll i FN:s säkerhetsråd, där Sverige snart går in i andra halvlek.
USA var uttalat mycket kritiskt till att Sverige undertecknade FN-konventionen om en kärnvapenfri värld, som man menade riskerade att underminera det svensk-amerikanska försvarssamarbetet, men enligt svenska UD har konventionen inte diskuterats som punkt. Huruvida den dyker upp under ”övriga frågor” återstår att se.
Tillerson betonade i ett tal i tisdags USA:s lojalitet med Europa och Nato, inför sin resa.

Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se "

" Bakgrund. Sveriges relationer till Nordkorea
Efter vapenstilleståndet i Korea 1953 blev Sverige ett av de neutrala länder som haft en övervakningsposition längs gränsen.
Sverige har haft en ambassad i Pyongyang i över 40 år, med ett kortare avbrott. Den svenska ambassaden har ett skyddsmaktsuppdrag mellan Nordkorea och USA.
Ett flertal långtgående internationella förhandlingsförsök har gjorts med Nordkorea.
I mitten av 1990-talet togs ett program fram i samarbete med USA och Japan där kärnvapenutveckling skulle hejdas mot energiutveckling.
År 2000 fördes framgångsrika förhandlingar mellan Nordkorea och Clintonadministrationen, men avtalet skrevs aldrig under.
Sveriges dåvarande statsminister Göran Persson besökte Nordkorea under Sveriges ordförandeskap i EU 2001, ihop med Javier Solana och Chris Patten.
Under de kommande åren fördes så kallade sexpartssamtal med Kina som värd. Inte heller de samtalen bar frukt. "

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Rohingyer ska bo på avlägsen ö

Bangladesh. Bangladesh har beslutat om en kontroversiell plan för att flytta 100 000 rohingyaflyktingar och låta dem bo på en avlägset belägen ö i Bengaliska viken. Ön Bhashan Char ska bebyggas för drygt 2,3 miljarder kronor men kritiker menar att ön är på gränsen till obeboelig.

TT-Reuters "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" Snömannens identitet har avslöjats

Den legendariska snömannen, yetin, i Himalaya är avslöjad. I en studie har forskare analyserat dna från lämningar som påstått komma från snömän. Resultatet: lämningarna är från björnar.

I studien, som publiceras i Proceedings of the Royal Society, har forskarna granskat skinn, tänder, benbitar och spillning som bevarats på museer och i privata samlingar.
Deras resultat visar att alla lämningar utom en – som härstammade från en hund – var från björnar, såväl asiatiska svartbjörnar som brunbjörnar från Centralasien.
Forskarna drar slutsatsen att legenderna om yetin, eller snömannen, beror på fantasifulla tolkningar. Även de spår som från och till brukar hänföras till snömän är med största sannolikhet inget annat än björnspår.

TT"

"Fakta. Snömannen
Snömannen, yetin på tibetanska, är ett mytiskt väsen i Himalaya, Pamir och Tibet.
En liknande legend om en stor, hårig människoliknande varelse – Bigfoot – finns i västra Nordamerika. "

Australien, Oceanien, Världshaven, Polarområdena och Rymden

DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017

" Agung kan sänka jordens temperatur

Indonesien. Varje dag Balis flygplats är stängd beräknas kosta flygbolagen över 40 miljoner kronor. Men om vulkanen Agung nu ska få ett riktigt stort utbrott är det bara början. Askan kan påverka klimatet över hela världen och sänka jordens medeltemperatur, säger experter.
– Sannolikheten för ett större utbrott är hög, men det kan ta dagar eller veckor innan vi vet, säger David Pyle vid Oxford University. "

DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017

" Delstat röstade för aktiv dödshjälp

Delstaten Victoria blir den första i Australien som tillåter kroniskt sjuka hjälp att dö. Efter över 100 timmar av politiska debatter i delstatsparlamentet röstades den nya lagen igenom på onsdagen.

– I dag har vi skrivit historia. Tiden för förändring är nu, sa Victorias premiärminister Daniel Andrews efter att det blev klart att lagen godkänts av båda parlamentets kamrar.
Lagen träder i kraft under andra halvan av 2019 och kommer gälla patienter som är kroniskt sjuka, har max sex månader kvar att leva och vars sjukdomstillstånd innebär mycket svåra smärtor. Reglerna är komplicerade och innebär att patienten, som måste vara över arton år, genomgår två av varandra oberoende medicinska utvärderingar. Varje fall kommer också att bedömas av en särskild nämnd. När patienten fått godkänt får de tillgång till ett dödligt läkemedel.
Den nya lagen innehåller 68 punkter för att skydda sårbara patienter mot exempelvis tvång. Lagen sägs vara den striktaste i världen och kommer bara gälla för personer som har bott i delstaten i över ett år.
– Vi kommer äntligen kunna erbjuda mycket sjuka människor en värdig och barmhärtig död, sa hälsominister Jill Hennessy.
Enligt beräkningar baserade på siffror från delstaten Oregon i USA som tillåtit frivillig dödshjälp i tjugo år, kommer ungefär 150 patienter om året begära dödshjälp i Victoria. Liknande diskussioner om dödshjälp förs i parlamentet i New South Wales.
Samtidigt utlovade delstatsregeringen en satsning på 62 miljoner dollar, motsvarande drygt 390 miljoner kronor, på vård i livets slutskede.

Tina Zenou tina.zenou@dn.se "

" **Fakta. Fem länder tillåter aktiv dödshjälp**
Tillåter aktiv dödshjälp:
Belgien, Luxemburg, Nederländerna, Kanada och Colombia.
Tillåter läkarassisterat självmord:
Schweiz samt delstaterna Kalifornien, Vermont, Oregon, Colorado, Montana och Washington i USA.
Källa: Statens medicinsk-etiska råd "

Innehållsförteckning

3 **DN TISDAG 10 OKTOBER 2017**
Sverige riskerar sämre relationer med USA
6 Runt tusen IS-män överlämnade sig
6 Merkels flyktinguppgörelse banar väg för ny regering
8 Jätteburgaren till Putins ära var fejk
10 Mänsklig brist på självkontroll ger ekonomipriset

11 DN ONSDAG 11 OKTOBER 2017
Ett defekt avtal är bättre än inget
12 Förvirring i Spanien efter tvetydiga talet
14 Nu skrotas Barack Obamas klimatlag
15 Visumkrisen förvärrad när Erdogan röt till
16 Nordkoreanska hackare stal stridsplaner
17 FN: Akut läge för migranter
18 Branschen blev tagen på sängen
19 IMF vill rusta för sämre tider redan nu

20 DN TORSDAG 12 OKTOBER 2017
Relationerna mellan USA och Iran har redan skadats
21 Demokratin där friheten kvävs av korruption

24 DN FREDAG 13 OKTOBER 2017
Hongkong får inte förlora hoppet
25 Ryssland knyter nya band medan USA är på väg ut
26 Uppgörelsen är knappast en försoning
27 Brist på reformer ett sänke för landet
28 Indien vill växa – med svensk hjälp
30 Martin Jönsson: Tvivla inte på att president Trump menar allvar med hoten mot medierna

31 DN LÖRDAG 14 OKTOBER 2017
Trumps utträdespolitik försvagar USA:s ställning
32 Enligt Trump bryter Iran mot avtalet
33 Trupprörelser väcker oro för offensiv mot Kirkuk
34 Zuma riskerar åtal för 783 fall av korruption
35 Prag och Kiev i ordkrig om Krim
36 Oenighet om kolkraft stoppar utsläppsavtal
37 Vardagen och hoppet återvänder i Mosul

38 DN SÖNDAG 15 OKTOBER 2017
Högerpopulister kan ta plats i regeringen
40 IS-anhängare kapitulerar i al-Raqqa

40 DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017
Vi glömde kvinnorna i Pakistan
41 Högergir i alplandet
43 Vi har aldrig sett en sådan förödelse
44 Experter fruktar en svagare bankunion
47 Spanska sjukan dödade 50 miljoner
48 Äktenskapet är ett patriarkalt påhitt – oavsett antal fruar
49 Storslaget snömos. Bengt Jangfeldt pejlar idéerna bakom Putin

50 DN TORSDAG 19 OKTOBER 2017
Sexuellt våld är en ständig risk för kvinnor i mitt land
51 Kvinnor runt hela världen: Jag också!
54 Efter IS återstår resten

55 DN LÖRDAG 21 OKTOBER 2017
I skuggan av Brexit föreslås att EU:s ledare ska få ökad makt

56 DN ONSDAG 25 OKTOBER 2017
Xi befäster sin makt över landet

57 DN TORSDAG 26 OKTOBER 2017
100 år av kommunistisk terror
59 Försämrat läge i Afghanistan
60 Spänt läge när Kenya genomför presidentval
61 Ingen kronprins i Xis maktelit
63 Lenin var helt skrupelfri

64 DN FREDAG 27 OKTOBER 2017
3 av 10 IS-krigare tillbaka i Västeuropa
67 Puigdemont pressas av både Madrid och separatisterna

68 DN LÖRDAG 28 OKTOBER 2017
Urskogen skövlas för att provocera EU
72 Ryska pedagoger bryr sig inte om känslor

73 DN SÖNDAG 29 OKTOBER 2017
De hederliga får inte ge sig
74 Tusentals människor strömmar på den leriga stigen mot flyktinglägren i Bangladesh
84 Därför gör omvärlden ingenting
85 FN:s utredare nekades ”nya bevis”

86 DN MÅNDAG 30 OKTOBER 2017
Välkommen till nutiden
87 Donald Trumps väg till 2024
89 Klyftan inom Demokraterna större än någonsin
91 USA:s ärkefiende stärker sin ställning i Mellanöstern
93 Kurdiska parlamentet stormat

94 DN TISDAG 31 OKTOBER 2017
Kina har åter fått en kejsare
95 Muellers första åtal är ingen fejknyhet
96 Michael Winiarski: Härvan kan bli långt allvarligare än Watergateskandalen
98 Trumps förre kampanjchef anklagas för konspiration
100 Protester när Kenyatta utropades somsegrare
101 Hyperinflation i Venezuela

102 DN ONSDAG 1 NOVEMBER 2017
Krångel varslar om mer trubbel
103 Föraren sköts i magen efter dådet
104 200 befaras döda efter kärnvapentest
105 Berlusconi utreds för maffiakoppling

106 DN TORSDAG 2 NOVEMBER 2017
Vädret tvingar 22 miljoner att fly varje år
108 Japan fasar för att mista sin brittiska bro till Europa
110 Så blev striden om den polska urskogen en fråga om EU:s makt

113 DN FREDAG 3 NOVEMBER 2017
Trump på hinderbanan
115 Vi har framfört vår oro till FN
116 Sverige finansierar sexualundervisning
117 Mystiskt hålrum upptäckt i den största pyramiden
117 I dag tiger Ryssland ihjäl sin revolution
121 Avhoppet ökar pressen på May
123 Ny Fed-chef kan öppna för färre regleringar

125 DN LÖRDAG 4 NOVEMBER 2017
Efter sju år kan de äntligen träffa sina säktingar igen
127 Torbjörn Petersson: Nordkoreas kärnvapen står överst på agendan
128 Veteranerna får allt svårare att skapa ordning i Vita huset
130 Så gick det med Donald Trumps löften
132 Första året blev ganska hyfsat för USAekonomin
134 Nya chefen ses som ett säkert kort
135 Hollywood 1980

137 DN SÖNDAG 5 NOVEMBER 2017
Bland miljonärerna i Palm Beach trivs Trump som bäst
144 Impulsiva utfall den röda tråden från Vita huset
147 Kritiker: En inbjudan till mutor
150 Svärmar av satelliter ska ge alla internet
152 OS avslöjade den brutala slavhandeln i Rio
154 Libanons ledare avgår efter mordkomplott
155 USA och Japan går samman för att hejda Kinas inflytande
157 Trump kan få oss att förlora vår moraliska kompass för alltid

159 DN MÅNDAG 6 NOVEMBER 2017
Hopp för klimatet trots Trump
160 Tro inte på fransk-tysk EU-reform
161 Donald Trumps minister gör affärer med Putins svärson
163 Storbråk mellan Liberias ledare
164 Rusning av arga kvinnor till politiken
167 Kronprinsen anses försöka stärka sin makt
168 Trump: Ingen diktator bör underskatta USA

169 DN TISDAG 7 NOVEMBER 2017
Terrorn avslöjar Trump
170 Med socialismen mot ruinens brant
171 USA-minister firade med rysk redare
172 Xis skarpaste hjärnor har en plan förTrump
174 Så har Kina tagit över som världensjeansfabrik
176 Mugabe sparkar vicepresidenten
176 Byborna beväpnar sig efter massakern

178 DN ONSDAG 8 NOVEMBER 2017
Med Nordkorea i resväskan
180 Lita aldrig på en allsmäktig prins
181 USA:s president vänder världen ryggen
183 Valet sände chockvågor över världen
184 I huvudet på Trump
187 Monumenten har blivit en stridszon
190 Om Clinton blivit president

192 DN TORSDAG 9 NOVEMBER 2017
USA är emot att rika länder tar större ansvar
193 Hela världen har samlats för miljön
194 Peking på tå för Trump
195 Polen i storgräl med Tyskland och Ukraina
197 Efterlängtade vinster för Demokraterna i delstatsval
197 Krigsveteraner tar avstånd från Mugabe
197 Minister avgår efter hemliga möten i Israel
200 Rent opinionsmässigt är Trump enkatastrof
201 Det fanns inga öppna hjärtan för deförföljda
203 Nazistiska konstrov lyfts fram ur denhistoriska glömskan

205 DN FREDAG 10 NOVEMBER 2017
Manfall drabbar land i förfall
206 Kolet pressar Merkel
207 Nattligt avtal räddningen för EU:s klimatroll
208 Ny dämpad Trump – för affärernas skull

210 DN LÖRDAG 11 NOVEMBER 2017
Krisen riskerar att spilla över på andra länder
212 Kidnappningsplan för Fetullah Gülen utreds
213 Mays mardröm fortsätter – nu kan Boris Johnson tvingas avgå
214 Fortsatt låst läge i Brexitförhandlingarna
215 Angela Merkels rådgivare varnar för överhettning
217 När isen smälter letar isbjörnarna mat inne i byn
223 Genväg till framtiden. Ska han väcka mammutarna och ge oss evig ungdom?

225 DN SÖNDAG 12 NOVEMBER 2017
De härskar med hjälp av religionen
226 Så skärper Frankrike kampen mot terrorn
232 Antiterrorlagstiftning i andra länder
234 Joel Clement tar kampen mot Trumps klimatpolitik
237 Den åldrande Mugabe står inför sin värsta kris
237 EU-sanktioner rubbar inte Maduros makt
239 Hemma hos dimhöljda bergens jättar

243 DN MÅNDAG 13 NOVEMBER 2017
Material misstänks ännu hållas hemligt
244 Norska staten inför rätta
246 Greenpeace hoppas vinna målet med hjälp av grundlagen
247 Gänguppgörelserna med skjutvapen ökar
248 Dödstalet befaras stiga efter jordskalv
249 Finland laddar inför bankflytten
250 Oljemiljarder ger schejker konstfernissa

152 DN TISDAG 14 NOVEMBER 2017
Vad Europa kan lära av Japan
253 Despoter med Nato i kikarsiktet
254 Kamp mot klockan för att hitta fler överlevande
256 Intervjun med al-Hariri väcker flera nya frågor
257 Färdigtrökt i Vatikanen när butiken slutar sälja tobak
258 Venezuela pekas ut som geopolitisk risk

259 DN ONSDAG 15 NOVEMBER 2017
Kaczynski väntas ta över som regeringschef
260 Expert: Akuta situationen med risk för krig är över
262 Hotet om nyval skuggar Merkels samtalom framtida regering
263 Militärt ingripande i Harare skulle varasensationellt
264 Homo sovieticus. Klarögda vittnesmål om Putins Ryssland

266 DN TORSDAG 16 NOVEMBER 2017
Militären håller Mugabe i husarrest
268 Frihetskämpen som blev diktator
270 Historisk polisinsats ska förhindraterrorattentat
273 Spänd väntan på premiärministern
275 Stridslysten kronprins chockar omvärlden
276 Ledande separatister: Vi var naiva
277 USA vill att övergrepp i Burma utreds
278 Riksdagsledamöter: Vi varnades av Kinasambassad
279 Åtgärder i Kina uppväger USA-avhopp

280 DN FREDAG 17 NOVEMBER 2017
May hyllar de som träder fram i #metooupproppet
283 Katrine Marçal: De konservativas fruktan för Corbyn räddar den hårt pressade May
286 De sociala frågorna ska få tilliten till EU att växa
287 Annika Ström Melin: Merkels förhandlingar viktigare för EU
289 Mugabe i krismöte med militära ledare
290 Första damens maktambition utlöste kaoset
291 CNN:s status i Ryssland fortfarande oklar
292 Motståndare enas i sitt stöd för premiärministern i exil
294 Brexit hotar Irlands nya gränslöshet
296 Klimatkrisen igen. Al Gore i fokus i känslostark uppföljare om konsekvenserna av global uppvärmning

297 DN LÖRDAG 18 NOVEMBER 2017
Också evigheten skulle avskaffas
298 Metoo rubbar inte chefssexisten
299 Frankrikes president Emmanuel Macron i DN-intervju: Underskatta inte Europas populister
304 En besvärlig balansgång väntar Löfven
306 De nya sociala riktlinjerna är inte bindande
307 Man undrar vad allt det här kostar
308 Knäckfrågorna drar ut på tiden
310 Anna-Lena Laurén: På ryska ska soppor vara glödheta
311 Mugabe kan bara fällas via misstroendevotum
313 Misstänks bygga ubåt för raketer
313 Högern väntas vinna valet
314 Eldriften på väg tillbaka efter 100 år
315 Kargt och jättelikt. Andrzej Stasiuk om det riktiga Ryssland
317 Sultanens ättlingar vill ha makt i Erdogans Turkiet
321 Livsviktigt att berätta om kommunismens brott

322 DN SÖNDAG 19 NOVEMBER 2017
Många frågor att lösa om utsläppen skaminskas
323 Hoppfullt trots Donald Trump
324 Folket har till slut enats – mot presidentMugabe
326 Flyktingarnas dröm är att kunna resahem
328 Inga nya svar vid al-Hariris Parisbesök
329 Sista chansen för Merkel att få ihop en nyregering
330 Kraftigt jordskalv i Tibet
330 AU kräver åtgärder mot libysk slavhandel

331 DN MÅNDAG 20 NOVEMBER 2017
I Christiania styrde den starkes rätt
332 Putins kritiker kräver ekonomiska reformer
333 Presidenten såg Kasianov som en tjänsteman
334 Maria Schottenius: Stackars Libanon som kläms mellan alla jättar i Mellanöstern

335 DN TISDAG 21 NOVEMBER 2017
Stoppa slaveriet i Libyen
336 Den revolutionäre prinsen
337 Mugabe överens med armén – kan klarasig genom krisen
339 Skattereform kan ge Demokraterna fördel
340 Oron sprider sig utanför landets gränser

341 DN ONSDAG 22 NOVEMBER 2017
Merkel klarade inte sitt omöjliga uppdrag
342 Jubel över Mugabes fall
343 Att ställas inför riksrätt hade blivit enplågsam process för den 93-årigepresidenten
345 Rättvisan hinner ifatt Ratko Mladic
346 Majoritet av de tyska väljarna hoppas på nyval

347 Putin vill ta ledarrollen för samtal om Syrienkonflikten
349 Europas ekonomi står stark – trots tyska stormen

351 DN TORSDAG 23 NOVEMBER 2017
Krigsförbrytare ska aldrig sitta säkert
352 Allt fler lampor lyser runt om i världen
353 Nyfascisterna används som torpeder”
355 Mugabes efterträdare kan få Väst atthäva sanktioner
357 al-Hariri övertalad att stanna tills vidare
358 Livstids fängelse för ”Bosniens slaktare
359 Interna strider i tyska socialdemokraterna
360 Putin: ”God chans” för fred i Syrien
361 Multikulturell mytmakare utan gränser

364 DN FREDAG 24 NOVEMBER 2017
Pax Putin i sikte på dödens fält
365 Protestvågen i USA sveper närmare president Trump
367 Växande protester mot slavhandeln i Libyen
369 Stridsvagnar på gatorna efter politisktoppstrid
370 Rohingyer ska få återvända

371 **Artiklarna 25 november - 3 december 2017**
har på försök inordnats under följande rubriker:
Världen
USA
Övriga Amerika
Europa
Ryssland
Mellanöstern och Nordafrika
Övriga Afrika
Övriga Asien
Australien, Oceanien, Världshaven, Polarområdena och Rymden
Detta medför extra arbete men tycks inte göra det lättare att förstå de utrikes förhållandena

372 Världen
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Så skriver vi historia

373 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Johan Croneman: Barn säljs som slavaroch vi stänger gränserna och somnar om

376 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
USA tar täten när 5G-nätet byggs ut

377 ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Lista över skatteparadis väntas bli kort

378 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
OECD spår starkare global uppgång

379 USA
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Rusta er för Trumps handelskrig

381 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Metoo utnyttjades i försök att lura Washington Post

383 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Det här går inte att vänja sig vid

384 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Den nya missilen ett misslyckande för Trumps strategi

385 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Trump spred islamfientliga filmer

386 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
Uppgift: Presidenten ska sparka Tillerson

387 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
Storsvindlare hade samarbete med regimen

388 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Michael Flynn medger att han ljugit för FBI

389 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Tillerson om ryktena: ”De är skrattretande”

390 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
USA motsätter sig marknadsstatus förKina

391 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Kristna vägrar överge Roy Moore trotsanklagelser

DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
394 Ja till Trumps skatteförslag i senaten

394 Övriga Amerika
DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Tv-stjärna leder presidentval

396 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017 (Bara reseskildring)
Barbados – en ö med starka färger

401 Europa
DN. LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Schulz gläntar på dörren för Merkel

402 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
EU håller dörren stängd för grannländernai öst

404 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Knussel i Bryssel vinner inga hjärtan i öst

405 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Påvestaty i korseld efter sekulär strid

407 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Brexitsamtal gav hopp

407 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Prisboom väntar konstmarknaden

408 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
Så är den hemliga vardagen bakom lägrets murar

414 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Brexit avgör Irlands öde

416 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
Ingmar Nevéus: Våra blickar riktas åtannat håll – men efter två år är problemen kvar

419 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Sverige bäst i EU – men flera länder backar

420 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
I Polen vill regeringen att kvinnorna stannar hemma

422 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Stor koalition i Tyskland alltmer trolig

423 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Irland skärper hot – kan välta Brexitprocessen

423 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Jan Eklund: Passionerat försvar för Europa i en pessimistisk tid

425 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Nyval hotar på Irland

426 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Extremister skenhängde liberala”folkförrädare”

427 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Merkel optimistisk om stabil regering

428 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Toppmöte om luftkvalitet

428 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Den yttersta högern känner medvind

431 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Nyval avvärjdes när ministern avgick

432 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Politiker accepterar centralstyre

433 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Uppgifter: Avtal om Brexitnotan

433 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Teknikjättar ska ta fram hybridflyg

434 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
App är bästa hjälpen när dudubbelparkerat

435 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Många av oss hade ett bättre liv i DDR

437 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
AFD hoppas på nyval trots oklart läge

438 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Tog gift när han fick sin dom – dog

439 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
NMR förbjuds i Finland

439 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
Rolléns gloria har halkat på sned

441 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Om flyktingströmmen ökar blir det problem

442 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Utrikespolitiken vilse i världen

443 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Katalansk prägel på Korsikas val

444 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Katrine Marçal: Hur mycket kostar Oxfords universitet?

446 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Separatister blåser av upproret motSpanien

447 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Växande irritation hos Schulz kan lägga hinder för en ny regering

448 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Finlands 100 år av frihet, kamp ochsjälvcensur

450 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017. /Reseskildrig)
Nära till allt i lilla Reykjavik

452 Ryssland
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Därför vill rika ryssar leva som denbrittiska överklassen

458 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Ryssland vinner VM i fusk

460 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Ny lag begränsar utländska tidningar

461 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
OPEC och Ryssland överens

461 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Amerikanska journalister kan portas frånryska duman

462 Mellanöstern och Nordafrika
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Oppositionen enas inför fredssamtal

463 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Förföljelsen av Abdullah och hans familj fortsätter – nu på svensk mark

466 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Terrorismen är avskyvärd även i Egyptensdiktatur

466 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Över 200 döda i attack mot moské

469 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
Saron såldes som slav

470 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
IS-terrorister jagas för moskéattacken

472 DN MÅNDAG 27 NOVEMBER 2017
Turkiets president oroad över rättegång i New York

473 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Ny lag mot journalister upprör

474 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Konflikten om Sinaihalvön blev grogrund för terrorister

475 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Syriens regim ska delta i samtalen

476 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Vill se krafttag mot slavhandel

477 DN FREDAG 1 DECEMBER 2017
Ingen lättnad i blockaden trots försoningsavtalet

480 DN SÖNDAG 3 DECEMBER 2017
Splittring i Jemen efter tal av Saleh

480 Övriga Afrika
LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Mnangagwa utlovar reformer

481 DN SÖNDAG 26 NOVEMBER 2017
Lojaliteten med Mugabe bröts över en natt

484 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
EU-bidrag till arbete ska hejdaflyktingströmmen

485 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Hundratals räddade från smugglare

485 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Amnesty: Shell ansvarigt för mord ochvåldtäkter

486 DN LÖRDAG 2 DECEMBER 2017
Högt uppsatta militärer får tunga ministerposter

487 Övriga Asien
DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
Kina sänker importavgifter

488 DN LÖRDAG 25 NOVEMBER 2017
FN: Ännu inte säkert för rohingyer att återvända

488 DN TISDAG 28 NOVEMBER 2017
Påven i delikat balansgång i Burma

489 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Ny robot avfyrad

491 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
USA-besöket sätter fokus på Nordkorea

492 DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Rohingyer ska bo på avlägsen ö

493 Australien, Oceanien, Världshaven, Polarområdena och Rymden
DN ONSDAG 29 NOVEMBER 2017
Agung kan sänka jordens temperatur

494 DN TORSDAG 30 NOVEMBER 2017
Delstat röstade för aktiv dödshjälp